

Здравље

Љубав

Зоброт

Рад

Емоционална
интелигенција

MANUFAKTURAMILLETIN.COM

Љубав
Ојроштан
родитељима

Дубоко
повећење

Дубоко
разумевање

Биолошки
мрајони

Духовни
најони

Високо
очекавање

Милица Новковић

ПОРОДИЧНИ БУКВАР

ЕДИЦИЈА „ДРВО ДОБРИЦА“

Милица Новковић
ПОРОДИЧНИ БУКВАР

Издавач

Агенција за издаваштво, едукацију и трговину – „Породични Буквар“

Рецензент

Владета Јеротић, академик, психијатар

Ликовни радови

Биљана С. Новковић, „Дрво Добрица“

Штампа

„Биг штампа“, Београд

Тираж

500 примерака

Продаја и маркетинг

Милица Новковић

Јосипа Теларевића 58, 11231 Београд

Тел.: 011/8043-102

00381112564024

064/165-99-31, 069/165-99-31

www.porodicnibukvar.org.rs

e-mail: porodicnibukvar@yahoo.com

Милица Новковић

Породични буквар

Љубав, не рат у савременој породици

Прво допуњено и прерађено издање

Београд, 2011.

„Породични буквар“ посвећујем свом учитељу Петру Савићу, творцу стваралачког васпитања, (преминуо 1993), својим ученицима, својој породици и свим породицама у чијим ће се рукама наћи ова књига.

Велику захвалност дугујем свом супругу Мирољубу и својој деци Драгану и Биљани. Разумели су моју посвећеност овој идеји, с Љубављу прихватили моју потребу да свој живот посветим и знању стваралачког васпитања, васпитању без казне и награде, које је било и биће, на радост наше и свих осталих, знаних и незнаних породица.

Госпођи Вери Ђорђевић сам захвална што је у Србију донела знање алтернативне медицине, лечење на шаци и стопалу, (СУ Ђок) чији је творац господин Парк Џае Ву, (преминуо 25.3.2010). Хвала им што су ми несебично даровали знање којим сам успела научно да утемељим стваралачко васпитање, и докажем да Србија има алтернативни облик васпитања, који данас представља врсту емоционалног лечења. У скорој будућности то ће бити једини облик васпитања. Стваралачко васпитање тек сада, научно утемељено, може бити понуђено свету.

Посебно сам захвална професору Владети Јеротићу, народном учитељу, психијатру и академику, који је имао само речи хвале за „Породични буквар“ у временима када су сви ауторитети и стручна јавност ћутали. Они су ћутали, као ауторитети, али су као родитељи и те како ценили и поштовали то што радим, у шта сам се уверила небројено пута.

Отворено су ме подржавали: новинари, уредници ТВ и радио емисија, непознати лекари, професори, психолози, психијатри, вероучитељи, васпитачи, родитељи, деца, једном речју, подржавао ме народ. Хвала свима, од срца.

Милица Новковић

ХИМНА ЛЈУБАВИ

Из ѿрве ѿсланице Коринћанима аѿосѿола Павла

Ако језике човечије и анђеоске говорим, а Љубави немам, онда сам као звоно које јечи, или кимвал који звечи.

И ако имам дар пророштва и знам све тајне и све знање и ако имам сву веру да и горе премештам, а Љубави немам ништа сам.

И ако раздам све имање своје, и ако предам тело своје да се сажеже, а Љубави немам, ништа ми не користи.

Љубав дуго трпи, благотворна је, Љубав не завиди. Љубав се не горди, не надима се,

Не чини што не пристоји, не тражи своје, не раздражује се, не мисли о злу.

Не радује се неправди, а радује се истини.

Све сноси, све верује, свему се нада, све трпи.

Љубав никад не престаје, док ће пророштва нестати, језици ће замукнути, знање ће престати.

Јер делимично знамо, и делимично пророкујемо.

А када дође савршено, онда ће престати што је делимично.

Кад бејах дете, као дете говорих, као дете мишљах, као дете размишљах, а кад сам постао човек, одбацио сам што је детињско.

Јер сад видимо као у огледалу, у загонетки, а онда ћемо лице у лице, сад знам делимично, а онда ћу познати као што бих познат.

А сад остаје вера, нада, љубав, ово троје, али од њих највећа је Љубав.

РЕЧ АУТОРА НОВОМ, ПРЕРАЂЕНОМ ИЗДАЊУ

Крајем 2009. године, после пуних десет година ширења знања стваралачког васпитања, осетила сам потребу да прерадим „Породични буквар“. Зашто? Од недавно ми се јављају родитељи и појединци, уз опаску да је дошао тренутак да разграничим примену стваралачког васпитања, по областима. Кажу ми: „Напишите нове књиге у којима ћете јасно показати како прећи пут од РАТА до ЉУБАВИ, отклањајући КАЗНУ И НАГРАДУ, у комуникацији међу: половима, међу људима у радном окружењу, између васпитача и васпитаника, у вртићу и школи, између чланова једног друштва, а примарној породици оставите пречишћен „Породични буквар“, како би са лакоћом схватила због чега се води тако жестоки рат у породици и како да породица лакоћом да примени знање стваралачког васпитања и уђе у ЉУБАВ. Веома сам им захвална на предлозима и сугестијама.

И збиља, прочитавши пажљиво последње издање „Породичног буквара“, (2009), којег чине две књиге, она из 1999 и друга настала 2005, запазила сам да он обухвата готово све области живота, све облике секундарних породица (вртић, школу, полове, односе у радном окружењу, у друштву...). Све те области су начете, а нису до краја разрађене и зато је неопходан озбиљан рад на свакој од ових облика „породица“, из равни стваралачког васпитања.

У књизи је видљив пут мога сазревања, кроз знање стваралачког васпитања, који је мени био неопходан и једини могућ, а мојим досадашњим читаоцима интересантан, али и важан у разоткривању узрочника који праве хаос у њиховим животима. И они и ја смо сазревајући, у последњих десет година, схватили да су узрочници наших мука, ауторитарни модели, казна и награда, именитељи за све области нашег живота.

Сада, када је дошао тренутак, да знање стваралачког васпитања, васпитања без казне и без награде, иде у свет, збиља је неважно и оптерећујуће да ли је моје знање у „Буквару“ из 1999, било делимично, па је морао настати нови „Буквар“ -2005. Делимично је било, јер у времену санкција у мојој земљи, нисам могла сагледати целину промена у породици и друштву, које су се догађале у свету. Неважно је што деведесетих година двадесетог века савремена технологија није још преплавилa тржиште земаља у транзицији, па ни Србију, те нисам могла сагледати колико ове технолошке и све остале промене руше традиционалну породицу и традиционално друштво, у целини.

Данас више никога не интересује да ли је било битно што још нисам имала довољно искуства у раду са савременом породицом, или, када и на који начин сам успела научно да утемељим знање стваралачког васпитања. Све је то постало потпуно неважно 2010., када су се коначно склопиле све коцкице мозаика мога знања и мог богатог искуства.

Са лакоћом сам прихватила предлоге пријатеља да пречистим „Породични буквар“ од свега што замагљује причу о традиционалној, савременој и стваралачкој породици. РАТ се води у свакој савременој породици, широм света. Ваља ми демистификовати УЗРОКЕ тога рата, ауторитарне „плишане“ васпитне моделе. Потребно је уверити читаоце, аргументовано, да су „плишани „ васпитни модели, узрочници мука савременог човека, да је последица њихове примене, огромно насиље, видљиво на сваком кораку, у целом свету. Битно је да практично покажем, како да породица, њени чланови, освоје знање стваралачког васпитања, како да уђу у просторе Љубави, Радости и Доброте, живећи на принципима стваралачког васпитања. Верујем да је „Породични буквар“, тек у овом облику спреман да буде представљен и свету.

ПРЕДГОВОР ВЛАДЕТЕ ЈЕРОТИЋА, ПСИХИЈАТРА И АКАДЕМИКА

Време у коме живимо (почетак је то 21. века) захтева од сваког од нас темељније преиспитивање свога духовно-душевно-телесног живота. Правила понашања, мишљења и суђења, каква су важила много векова у прошлости, нису више актуелна. Можемо за тим прошлим временима жалити, дозивати их да се врате или се према њима критички односити.

У границама оваквих размишљања о прошлости, садашњости и будућности, не само српског рода, већ и оног човечанског, али пре свега западноевропског, до скоро хришћанског, питање породице, породичног васпитања, односа полова у породици и њиховог појединачног и заједничког односа према деци – најсавременије је могуће питање. Зашто? Из једноставног, свима приступачног разлога и следећих чињеница:

1. Патријархално време које је трајало више хиљада година у западноевропској цивилизацији и култури (којој наравно и Срби припадају), на измаку је свога постојања.
2. Лагано нестајање патријархалног устројства друштва и народа, а у њима породице, доводи до крупних, још недовољно запажених, (некад и намерно потиснутих) промена, пре свега у односу мушкарца и жене, а онда и мужа и жене у кругу породице.
3. Такозвано прелазно време, у току кога треба да се избистре поменути односи полова, а онда да се поставе друкчији темељи будуће породице – трајаће веома дуго и
4. Поставља се одлучно питање: шта са васпитањем у садашњој, савременој породици?

Не може се одрећи чињеница да је о методама васпитања у савременој породици, у свету и код нас, много писано. Једни аутори, махом педагози, психолози, лекари, социолози, антрополози, задржавају се на оправданом критиковању конзервативне стране патријархалног васпитања (А. Карднер), други аутори наглашавају, такође оправдано, одлучујући значај васпитања детета до навршене пете године живота детета (Марија Монтесори), трећи писци о васпитању, предлажу нове начине бољег и успешнијег будућег васпитања у породици.

У ове последње писце спада и наша жена, Милица Новковић, која је завршила Филолошки факултет у Београду, удата, мајка двоје деце. Њена, већ раније запажена књига, „Породични буквар“, на путу је нових издања, па је овај мој Предговор препорука за читање и примењивање корисних савета Милице Новковић. У чему је тајна успеха ове вредне књиге коју пише Милица Новковић?

Милица нам о себи каже да је целог свог живота „трагала за путевима који воде до Доброте и Љубави у породици, школи и међу људима“. Главне препреке на овом путу, наш писац и васпитач види у пет ауторитарних васпитних модела, а то су: принуда, позитивно условљавање, презаштићивање, вербализам и злоупотреба имитаторског облика учења, путем негативних садржаја виртуелне и аудитивне стварности, у највећој мери.

Успешно се трудећи да приступачним и јасним стилем најпре покаже и докаже зашто су поменуте ауторитарне методе у васпитању погрешне и опасне за будући развој детета, Милица Новковић пружа модел другачијег васпитања, у коме би стереотипан принцип: кажњавање и награђивање детета, био замењен, преиначен у модел стрпљивог разумевања и објашњавања, опраштања и исправљања дечијих грешака, будући у детету СТВАРАЛАЧКО ЈЕЗГРО са којим свако здраво дете долази на свет. ОДГОЈ ЗА СТВАРАЛАШТВО подразумева, према Милице Новковић, следеће: самоиницијативу, самоучење, јачање самосвести у детету, успостављање равнотеже између рационалне и емоционалне интелигенције, неговање урођене дечије религиозности са урођеном потребом детета за ритуалима, откривање скривених талената, покретање унутрашње мотивације и развијање свеукупног потенцијала, које дете доноси рођењем.

Допуњавајући своја теоријска размишљања живим и убедљивим примерима из сопствене васпитне праксе, Милица Новковић постиже поузданији успех код читалаца и слушалаца јер сваки од њих природно тежи да у себи и у својој околини помири рационално са емотивним, теорију са праксом.

Не стављам на последње место ни Миличину приврженост православном, српском хришћанству, које заправо прожима све што је битно у животу, у мислима и осећањима, у онаквом моделу васпитања како га заступа Милица Новковић.

Општој борби за еколошко спасавање планете Земље, са свим њеним још увек сачуваним лепотама у природи, свесрдно се придружује у „Породичном буквару“ Милица Новковић.

Љубомир Ненадовић је једном давно написао да су две најтеже ствари на свету: добро државом управљати и добро дете васпитати. Ако и само ретке породице покушавају да у пракси примене проверене, у основи човечне савете Милице Новковић у овом „Породичном буквару“, уверен сам да ће као знамење зрелијег породичног васпитања бити могућ и зрелији начин вођења сваке државе и света у целини.

Нови концепт васпитања „НОВ-КОВ“ ИЛИ Одгој за стваралаштво

Стваралачко васпитање је емоционални утицај човека на човека, у дужем временском периоду, у одсуству ПЕТ ауторитарних васпитних модела.

Стваралачко васпитање је емоционални утицај човека на човека без употребе

1. ПРИНУДЕ, БЕЗ КАЗНЕ, као спољашњег мотивационог средства.
2. БЕЗ ПОЗИТИВНОГ УСЛОВЉАВАЊА, БЕЗ НАГРАДЕ, као спољашњег мотивационог средства.
3. БЕЗ ПРЕЗАШТИЋИВАЊА човека од рада, реда, живота и Истине.
4. БЕЗ ВЕРБАЛИЗМА, својеврсног облика принуде, када од човека тражите да буде човечан у нечовечним, ауторитарним условима живота у којима доминирају: класична и плишана принуда.
5. БЕЗ ЗЛОУПОТРЕБЕ ИМИТАТОРСКОГ ОБЛИКА УЧЕЊА, које је данас најјаче путем виртуелних и аудитивних негативних садржаја.

Стваралачко васпитање полази од истине да је човек божанско биће које се рађа са клицама Доброте, Љубави, са клицама емоционалне, социјалне, менталне и духовне интелигенције, са позитивним потенцијалом, са потребама које развијају и дух и тело, а све то се може у целости реализовати, само у одсуству ауторитарности, у одсуству пет спољашњих васпитних модела. Време ауторитарног васпитања, као дресуре човека пролази. Време истинског ВАС-„ПИТАЊА“, храњења детета Љубављу, долази.

Циљ је остварен. Завршен је развој материјалног, шездесетих година двадесетог века, у материјално најразвијенијој земљи света, у САД-у,

завршетком индустријске и постиндустријске, технолошке револуције. У материјално најбогатијем делу света постигнуто је оно што је био и остао циљ свих народа, сваког човека. Неко је морао бити први у остварењу вековног сна, свих наших предака, који су сањали и своје снове, тешким радом, претварали у јаву.

Данас потомци, у том најразвијенијем делу света, уживају плодове памети и мукотрпног рада, својих предака. Нажалост, ауторитарна, нечовечна свест и данас злоупотребљава огромна материјална достигнућа и користи их против човека, планете, живота, као што је то чинила кроз векове. Развијенима је преко потребан брз духовни раст, муњевита трансформација нечовечне, ауторитарне у човечну, стваралачку свест, како би исхармонизовали материјално и духовно, у миленијуму који живимо.

Шта је са неразвијенима или са онима који су у развоју? Остали део света, неразвијени, ће усвојити и уживати у достигнућима материјално развијеног света, али прво морају проћи, кроз врло болну, економску и још болнију духовну транзицију. Сваки становник планете би морао проћи, такође кроз болну, духовну транзицију, да би достигао благодат духовног живота, који ће бити хармонизован са благодетима материјалног света.

Из пепела полуразвијене и потпуно неразвијене, технолошке индустрије неразвијених земаља, нићи ће један технолошки и економски развијени свет. Тај свет ће блеснути у свој својој лепоти, тек пошто буде преплављен Љубављу, Радом и Добротом човека, човека, који ће хтети и знати како да развије клице Љубави, Радости и Доброте, са којима је дошао на овај свет.

Пред нама је време духовног узрастања, јер је срушен ауторитарни систем. Остале су нам слуге непостојећег система (пет ауторитарних, спољашњих васпитних модела), који су данас најјача препрека на путу хармонизације духовног и материјалног. Живот ће постати „берза“ материјалних и духовних вредности, производа људског духа који јачају Доброту и Љубав, када се сваки човек понаособ, прво у оквиру своје породице, вољно буде одрекао пет „плишаних“ васпитних модела.

Доброту и Љубав, као врхунске, вечне вредности, чекали смо хиљадама година. Куцају на врата породице, човека трећег миленијума. Да би се врата отворила човек се мора ослободити пет ауторитарних васпитних модела, слугу система који више не постоји. Човек ће их се ослободити, јер су то данас најјаче препреке, на путу духовног раста, на путу развоја свесности. То ће се догодити јер се, без развоја духа и високе свесности даље не може. Материјално и духовно ће се уравнотежити у сваком од нас, или нас неће бити.

Одсуство пет ауторитарних, спољашњих, васпитних модела успоставља емоционалну хармонију, тако што се искривљене, наслојене, заглављене, потиснуте емоције враћају у своје изворно, природно стање, што дозвољава слободан проток заштитних емоција.

Емоционална хармонија смирује ум, хармонизује га. Ум се спушта у срце и његово природно својство постаје Доброта.

Без воље човекове, Доброта отвара просторе Љубави. Љубав и доброта постају највећи пријатељи разума, његови „контролори“.

Разум стиче стваралачку слободу и почиње да креира у интересу човека, у интересу природе, увек и једино из равни Љубави и Доброте, на божанским принципима.

Свесност и духовност узрастају. То је пут човека трећег миленијума.

Биће и трећег миленијума и човека у њему, човека који ће оплеменили све чега се такне.

Путеви који воде у духовни раст су бројни. Стваралачко васпитање је један од путева који је намењен човеку који се определи да кроз породицу успешно трансформише ауторитарну, нечовечну, у стваралачку, човечну свест.

I

**ОД ТРАДИЦИОНАЛНЕ,
ДЕЛИМИЧНО АУТОРИТАРНЕ,
ПРЕКО САВРЕМЕНЕ,
ПОТПУНО АУТОРИТАРНЕ,
ДО СТВАРАЛАЧКЕ,
ЧОВЕЧНЕ ПОРОДИЦЕ,
ПОРОДИЦЕ ЗА ТРЕЋИ
МИЛЕНИЈУМ**

ПЛАНЕТА ЋЕ ЗАСИЈАТИ ПУНИМ СЈАЈЕМ

Вековима је породица релативно лако, одгајала потомке јер су у мирно-допским условима била видно употребљавана само два, од могућих пет ауторитарних васпитних модела. Одобравана је класична, реална казна, где је било нормално употребити и физичко и вербално насиље над дететом, или над чланом породице који није био на врху породичне пирамиде. Унапред је сваки члан породице знао јасна правила, која су се морала поштовати, а која су била увек у складу са правилима која је постављало друштво тога времена. Дакле, породица је била потпуно у складу са друштвеним, писаним и неписаним правилима, са циљем да и сама буде чувар тог система, чувар класног друштва.

Дакле, ако је традиционална породица милом, лепом речју или силом, батином, казном, вербалном принудом, постизала послушност и поштовање друштвених, писаних и неписаних правила, онда је она била делимично ауторитарна. Ако је од могућих ПЕТ ауторитарних васпитних модела (казна, награда, презаштићивање, вербализам и злоупотреба имитаторског облика учења), традиционална породица користила само два, (класичну казну и вербализам, као лепу реч), онда је јасно да је она била, мање ауторитарна од савремене породице, јер савремена користи свих пет ауторитарних васпитних модела, зовимо их „плишани“, јер су батина и вербална принуда законом забрањени. И поред забране физичко и вербално насиље су присутни више него икада.

Традиционална породица је лакше спроводила у пракси оно што је била зацртала, као могући васпитни циљ. Била је здравија, у односу на савремену породицу и зато је и љубави и доброте, па тиме и стваралаштва било далеко

више. Пријемчивост за вечне вредности, била је много јача и чешћа него код човека савременог доба.

Да ли је било патње? Наравно да се патило. Где год је дресура, где год је васпитање као покушај да се неко натера на послушност батином, ту је и патња. Пати се када год се мења изворна природа човекова, споља, ауторитарно. Патило се, али мање него данас, јер је данас кривљење свих изворних емоција присутно, док је у традиционалној кривљење било делимично.

Последице ауторитарности су се скривале, у доба традиционалне породице. Све што друштво није дозвољавало да исплива на површину живота, да се манифестује као проблем, то није ни постојало. У ствари, многе девијације, које данас слободно пливају на плочи живота, постојале су, али су биле скриване у традиционалној породици. Било је патологије, насиља, емоционалних, физичких и менталних болести, лењости, отуђености, али не у оволикој мери у коликој их има данас. Данас се ослобођено зло отворено манифестује, па тиме и умножава, јер нема страха од батине. Насиља и свега око насиља, у савременој породици, и у савременом друштву има далеко више него раније, у традиционалној. Напетости, као последице ауторитарности, је било мање, па је и потребе за пражњењем напетости, путем насиља, било мање, него данас.

Једно морамо признати: традиционална породица је давала друштву далеко боље и послушније грађане, мање насилне, него што то полази за руком савременој породици. Узрок томе лежи управо у чињеници да савремена породица користи ПЕТ плишаних васпитних модела, а као последицу добија насилног човека који манифестује насиље над собом, другим човеком, над друштвом и природом.

Шта се догодило, на плану историје, те је дошло до трансформације традиционалне породице у савремену, до забране батине и преласка на „плишану“ принуду? Материјални раст је завршен, (појели смо јабуку), почетком друге половине двадесетог века, Индустијску револуцију је сменила ера чисте технологије, ера чипа. Природно је престала потреба да се човек угњетава батином, суровим физичким кажњавањима, не би ли се нагнао на рад. Технолошка револуција је коначно омогућила човеку да ужива у плодовима свога рада и вековног залагања својих предака. Створени су услови за духовни раст, за раст свесности, за брушење унутрашњег дијаманта.

Све је било спремно, а ипак се догадио хаос. Уместо у духовност и свесност савремени човек је упловио у материјално, у хедонизам, у несвесност, у спољашње, у насиље.

Законом укинути батину, а то се догодило у развијеном свету, у другој половини двадесетог века, значило је рушење спољашње, пирамидалне организације живота која се одржавала батином и страхом од батине.

Човек је изгубио страх од другог човека, када је батина законом забрањена. На површину живота је изишло све што је до тада било прикривано у крилу традиционалне породице и традиционалног друштва. Ауторитарни систем се урушио, али су остале преостале слуге система, плишана казна и награда. Слуге су се одржале и данас праве хаос на планети, уносе страх у сваку ћелију човекову. Страх узраста, клице Љубави, Радости и Доброте се не развијају. Све то траје предуго, више од пола века, што ствара додатни страх. Човек се уморио, јер предуго чека промене, а промена неће бити док слуге срушеног система постоје.

Падом ауторитарног система, а останком његових слугу, логично је претилла појачана опасност од сукоба међу људима. Једни су били носиоци традиционалних вредности и норми, а други су изишли коначно на светлост дана, са свим прикриваним мукама и проблемима, које није признавала традиционална свест, иако је све то постојало, унутар породице. Паметни људи развијеног света су покушавали да предупреду могуће сукобе тако што су увели „толеранцију“ као пут да се поштују различитости, које су сваким даном бивале све видљивије. Уз толеранцију развијени су трошили огромну снагу и новаца да се новопостављена права човека, жене и детета испоштују.

Уз непрестано апеловање и подсећање на потребу толеранције и поштовања људских права, уз увођење демократије, уз законом забрањену батину, НАСИЉА је било и бива све више и више. Насиље траје и узраста више од пола века, а сада се и умножава јер је цео свет у материјалној и духовној транзицији, али на принципима ауторитарне, плишане демократије.

Откуда толико насиља? У свакој земљи, у свакој породици, на сваком месту у друштву и природи насиље свих облика буја. Сви се баве последицама које доноси „плишана“ принуда. Бавећи се насиљем, и његовим смањивањем, стварају се нове последице лечених последица. Коначно је дошло време да се човечанство позабави узроцима насиља и хаоса који трају, да престане да се јалово бави последицама. УЗРОЦИ насиља у савременој породици и савременом друштву, у целини, су „плишани“ васпитни модели који су легално ушли у употребу, као замена за физичко и вербално насиље, над човеком.

„Плишано“ васпитање је понуђено у замену за реалну принуду и са невероватном лакоћом је сваки човек прихватио ову „промену“, верујући да је реч о промени. У ствари, нема никакве промене. Да је тако, потврђује лакоћа са којом је ауторитарна свест прихватила „плишану“ казну и награду, а она

прихвата само оно што је исто, односно њој слично, односно ауторитарно. Ауторитарна свест не може себи потписати смртну пресуду тако што ће одбацити ауторитарне васпитне моделе. Укидајући њих, она укида саму себе и зато ће процес трансформације ауторитарне, нечовечне, у стваралачку, човечну свест трајати врло дуго.

У овом прелазном периоду транзиције духа важно је сазнати који су узроци насиља, разумети и осетити потребу да се они укину, одбаце, као нешто превазиђено, јер стоје на путу уздицања духа и свести.

Ауторитарност никада јача. Као последицу добијамо искривљено изворно људско биће које, све и да хоће, не може да буде толерантно, нити може да поштује себе ни друго људско биће, нити може вољно, без казне и награде да поштује права човека, жене и детета.

Може, али једино силом, једино споља, награђивањем или кажњавањем, одузимањем обећане награде јер се задатак није обавио. Све то додатно увећава ауторитарност и из зачараног круга се тешко излази. А у том зачараном кругу, похлепних, агресивних, лењих телом и духом, завидних, отуђених, блудних, нико се не маша за добро, за лепо, за истину, за љубав, за унутрашње. Не маша се јер у духовној равни слично привлачи слично, а савремени човек, жртва казне и награде постаје агресиван, похлепан, лењ, несвестан, завидан, отуђен духом од себе, другог човека и природе. Такав човек ће са плоче живота, на којој плива сво добро и сво зло света увек посегнути за ЗЛОМ, јер оно задовољава његове искривљене потребе.

Да ли се може из овог зачараног круга? Наравно да може, али све има свој редослед корака па и излазак из ауторитарности. Немогуће је у истом моменту укинути казну и награду и на друштвеном и на породичном нивоу. Настао би општи хаос. Треба кренути од породице, примарне и секундарне (породица, вртић, школа). Полако ће се човечна свест ширити у радном окружењу, у друштву, као целини. Насиље ће се смањивати само од себе, тако да би казна и награда коју би законодавац задржао била намењена несвеснима. У скорој будућности несвесни и насилни ће бити у категорији болесних тако да је питање да ли ће им место бити у болницама, у здравим породицама или у затворима. Нећемо их кажњавати и награђивати већ ћемо им стварати човечне услове како би се вратили свом изворном бићу.

Време СТВАРАЛАЧКЕ, човечне породице долази. Долази време у којем ће сви наши односи бити утемељени на Љубави и Доброти. Колико ће трајати трансформација ауторитарне, нечовечне у стваралачку човечну породицу и да ли ће сваки појединац доживети овај преображај, о томе нико не може да да сигурну прогнозу. Једно је јасно да су узроци, препреке духовном расту

детектовани. Којом брзином ће ову истину прихватити свет, свакако зависи од политичке свести којој одговара, или не одговара трансформација људске индивидуалне свести, а тиме и трансформација ауторитарне, вербалне демократије у стваралачку, радну.

Све ми се више чини да ускоро неће бити битна ни ауторитарна свест политичких структура И БОГАТИХ ПОЈЕДИНАЦА, КОЈИ ДАНАС КРЕИРАЈУ СВЕТ, јер ће свест појединаца нарастати великом брзином, те ће квантитет прерасти у квалитет, после чега нико више неће моћи, одозго, интересно да намеће решења која су против човека, природе и живота.

За сада нам преостаје да ширимо знање стваралачког васпитања у бази, у сваком кутку планете, како би се број стваралачких личности и стваралачких породица увећавао. Само ће квантитет изнедрити квалитет. Само комуникацијом без уметања казне и награде, међу људима, сигурно идемо ка циљу, ка времену Љубави, Доброте и живота препуног Радости, ка времену у којем ће човек унутар себе подићи савршену, двоструку пирамиду. Засијаће дијамант. Дијаманти, Иконе Божије ће шетати планетом. Планета ће засијати пуним сјајем и лепотом, јер ће Човек и планета бити коначно у хармонији.

II

**АУТОРИТАРНИ ВАСПИТНИ
МОДЕЛИ И
ЊИХОВЕ ПОСЛЕДИЦЕ**

УВОД

Породицу данас чине: мама, тата, браћа, сестре, бабе, деде као и ТВ, видео, компјутер, мобилни и интернет, али породици припада и сваки човек који врши снажан емоционални утицај на дете, у дужем временском периоду, раног детињства. Детету породицу не може успешно заменити ни једна друштвена институција или комуна, за шта се многи данас залажу. Породица ће трајати. Док траје породица, биће човека, док је човека биће света.

Ауторитарни систем је рођен у породици, из које је метастазирао у све делове друштва. Данас је угрожен сам опстанак породице, њених чланова па и друштва у целини. Породица инстинктивно осећа да њен крај значи и крај човека на планети. Отуда вапај, питања и потрага за кривцем. Породица налази кривца у друштву, у његовим институцијама. Не може да схвати да је она старија од сваке друштвене институције, да је она родила, одљуљала, одгајала, припремала и на крају, послала своја чеда, да креирају друштво, по својој мери.

Како породица посеје, тако и пожње. Погледамо ли друштво, свет, не можемо се похвалити да смо га уредили по мери Човека. Много је страха, беса, похлепе, зависти, пакости, осећања кривице, насиља, болести, загађене природе, а љубави, доброте, психо-физичког здравља, стваралачке интелигенције има само у траговима.

Родитељи верују да је школа крива за патњу њиховог детета. Није! Ви сте, драги родитељи, однеговали уче, професоре, педагоге. Верујете да су ратови криви за ваша страдања. Не! Велике војсковође су одљуљане у ауторитарним породицама. У раном детињству, дуго су вежбали мале породичне ратове, а онда прешли у освајање света. Тврдите да су политичари криви за вашу материјалну беду, за несређено стање у друштву, за моралну кризу. Не! Кажете да су похлепни, све узеше за себе, а вама оставише мрвице. Заборавили сте да је корен похлепе у њима настао оног тренутка када су их родитељи почели

условљавати да поједу оно што не воле, нудећи им шарену лажу. Од тада, знајте, похлепа буја у њима, нараста, тражећи увек веће за „мање“.

Да ли добро чујем? „Крива је телевизија, јер нуди шунд и насиље, квари нам децу!“ Заборависте да баш ваш син, којег сте плашили Баба-рогама, вештицама, Бацама, духовима, моралним и физичким наказама, уређује забавни и филмски програм на телевизији, бира филмове страве и ужаса, а неким новим, плишаним клинцима нуди најгоре могуће цртане филмове, после којих ваше дете може бити само монструм, или нешто још горе.

За ваш рак, леукемију, кривите загађену природу. Превидели сте да је нечије дете, данас одрастао човек, просуло нафту у море, бацило радиоактивну бомбу, пустило вирус из лабораторије и слично. Морате се суочити са истином да породица није волела ово дете, дете не може да воли себе, зашто би волело природу и зашто би бринуло о вашем здрављу. Примерима нема краја.

Били су мали: Никола Тесла, Његош, Јован Цвијић, Јосиф Панчић, отац Тадеј, Александар Флеминг, Петар Савић, многи добри лекари, професори, добре комшије, добри људи. На срећу човечанства, њих није успео да деформише ауторитарни систем. Таквих је мало, а ипак довољно, да би свет трајао.

Волели би сте свет без рата, без дроге, без тешких болести, без глади, без насиља?! Да ли ћете створити такав свет зависи од вас. Овог трена учините нешто:

- Пригрлите ваше дете које сиса прст, уместо што га грдите, ударате или подмићујете. Ваше дете је ваша последица, последица ауторитарних васпитних модела.
- Захвалите се мајци и супрузи на дивном ручку.
- Опростите вашем супругу што је са дивљењем погледао лепу девојку, јер се можда са чежњом сетио ваше некадашње лепоте и своје младости.
- Не нудите вашем малишану играчку да би појео све оно што сте ви замислили.
- Не плашите вашу девојчицу страшним вуком који ће је појести, уколико не покупи играчке.
- Опростите родитељима што су вас грдили, тукли, потцењивали, застрашивали, условљавали, презаштићивали, захтевали да budete морални у неморалним условима живота. Опростите им незнање, које су наследили од својих родитеља, опростите им што су се данас одрекли своје традиционалне свести и васпитања својих предака, јер су их натерали да усвоје плишане васпитне моделе Не борите се против њих, јер су и они жртве ауторитарних васпитних модела, КЛАСИЧНИХ ИЛИ ПЛИШАНИХ. Крените путем

који вам отвара нови концепт васпитања, одгој за стваралаштво, васпитање без казне и награде, без плишане и било које друге принуде.

Морамо демистификовати васпитне моделе на којима је почивала традиционална породица и последице које су они оставили на развој човека, породице и друштва у целини. То је врло важно јер су савремени родитељи одгајани на реалној казни, на страху од батине, на страху од вербалног и физичког кажњавања и на вредносном систему свога доба, на јасним правилима шта је добро, а шта не, шта се сме а шта не сме. Данас су млади родитељи, али и баке и деке, сведоци огромних промена, какве не памти породица кроз историју. Сви су збуњени и несрећни, јер не препознају да су плишани, узрочници њихових проблема. Одрасли су збуњени и несрећни, жале за прошлим временима. Савремена деца мисле да је живот одувек био вучја јама и да је њихова патња сасвим природна. Питање је да ли деца, по одвајању од свог изворног бића уопште и мисле да пате или патњу прихватају као неминовност, као своју другу природу у којој почињу патолошки да уживају. И једни и други почињу да верују да је ово неминовност на коју не можемо утицати. Нико не сагледава ово доба као прелазни период, ка добу духовности. Не виде излаз, јер не препознају узрочнике хаоса који живимо и полако се мире са могућом катаклизмом.

Савремена породица развијеног света одавно се прилагодила хаосу у којем живи, заборавила је на доба традиционалне породице и њеног вредносног система. Развијени имају већ трећу генерацију, која је однегована у плишаним породицама, која је утемељила свој смисао живота на НОВЦУ и искључиво на материјалном благостању, НА ХЕДОНИЗМУ, као јединим вредностима из којих проистичу све остале вредности.

Развијени су презаштитили своје потомке од вечне ИСТИНЕ, да је духовни раст, раст Љубави истински циљ нашег живота. Прихваћена је лаж, да је НОВАЦ једини и сам себи циљ, уместо да је новац искључиво у функцији духовног раста човека и човечанства. Развијени чак ни не наслућују да су казна и награда узрочници мука и њихових и наших. Напротив, силовито гурају камен уз брдо, а растачу се и камен и брдо и Сизиф. Упорно гурају нове нараштаје ка „висинама“ којима се силази у понор.

Можда ће породице развијеног света, у овом одељку у којем ћу говорити о типовима људи које је моделовала класична и плишана принуда, препознати да су то и њихови проблеми и да ће пожелети да се ослободе узрочника, дресуре, којој мора доћи крај. Нека ова књига, нека знање стваралачког васпитања буде одскочна даска, за почетак духовног раста човека и човечанства. Крећимо од традиционалне породице која је била утемељена на класичној казни.

РЕАЛНА ПРИНУДА

„Цео век се лечимо од батина, а ипак се не излечимо.“
Иво Андрић

Има ли детета традиционалне породице које није осетило, на властитој кожи, закон принуде, физичке и вербалне. Физичко кажњавање, омаловажавање, казне, представљају арсенал оружја који се користи у класичној принуди. О принуди не треба много писати, не треба повређивати ране, јер како рече нобеловац, Иво Андрић: „Целог века се лечимо од батина и никада се не излечимо“. Наравно да је класична принуда и те како доминантна у бројним породицама, широм света, у деловима света који није ушао у процес транзиције, материјалне и духовне. Таквих земаља нема много, па ни породица у којима доминира само класична принуда нема много, али зато породица у којима се комбинују плишана и реална принуда, има на претек.

Уколико у васпитању детета доминира класична принуда ствара се ПОДРЕЂЕНИ ТИП ДЕТЕТА и то:

- Повучени тип или аутоагресивни и
- Агресивни тип

Дете „крџа“

ПОВУЧЕНИ ТИП је настао, из свог вечито подређеног положаја у породици. Малтретиран, физички и вербално кажњаван, омаловажаван, фрустриран и увек поређен са „бољим“ братом или сестром („звездом“) у породици.

Временом се искључује из активности породице и отуђује од ње. Његово отуђење није вољно, већ је подређени положај детета, довео до отуђења. Васпитна занемареност зауставља позитиван раст овог детета. Дете се усамљује, затвара, социјално изолује, али је често у сукобу, са свим члановима породице.

Чега год да се лати, у било ком правцу да крене, родитељи врше притисак на дете, са циљем да дете промени активност и смер кретања. То доводи до губитка воље за било каквим радом, за дружењем или самоиницијативом. Дете има стално осећање одбачености, неправде, што га депримира и осујећује позитивне циљеве његовог живота. Изворни нагони се криве, попримају наказни облик, дете се одваја од изворних потреба, губећи везу са својим бићем. Осећање некорисности чини, да дете губи спону са породичном заједницом и постаје трајно инфериорно, у односу на остале чланове породице.

Често се осећа као „крпа“. До овог стања, породица је довела дете физичким и вербалним казнама и... „Крпа“ постаје послушна, личи на аутомат и потпуно је безлична. Често је реч о детету, које није рођено из љубави или дете које родитељ доведе у свој нови брак, или је то дете које родитељи, из користољубља, свесно припремају за подређен положај, или је то нежељено дете или је то данас свако дете, а свако дете данас трпи и реалну и плишану казну, као израз немоћи и неукости родитеља.

Повучени тип детета препун је страхова, осећања беспомоћности, притиснуте агресије и зависности. Дете је преплављено искривљеним или потиснутим емоцијама и зна, да ће увек бити кажњено, ако их испољи. Плашећи се казне дете потискује агресију, окренувши је ка себи. Грицка нокте, сиса прст, за почетак. Несвесно, ово дете бежи у болест, када схвати да мрвице бриге и нежности добија само у тим тренуцима. Себе често замишља на одру, и види како цела породица плаче за њим, кајући се за понашање према њему.

Дете „крпа“ постаје отуђено од себе, рада, чланова породице, друштва. Због континуираног осећања страха и немоћи, долази до потпуног застоја свих потенцијала овог детета. Потпуна беда овог детета уочава се у односу на друго, „успешно“ дете, које своје „успехе“ гради на осуђеним грешкама детета „крпе“. Ово сирото дете можда није ни тако лоше дете, када би се поредило са лошијим дететом, ван породице. У својој породици, оно је на дну хијерархијске лествице и то осећање га прати непрестано.

Надређено дете („звезда“), удружен са родитељем, активно ради да се улога и лик детета „крпе“ не мења. Дете је рођењем донело велики потенцијал интелигенције, али се она блокира сталним присуством негативних емоција. Последице тога су неуспех у школи и животу уопште.

Принуда не дозвољава да се расцвета готово ни један изворни нагон, нити целокупни потенцијал детета. Дете никада не научи шта значи примити љубав, те тако никада неће бити способно да љубав даје. Целог живота ће се дивити супериорнијим од себе, који подсећају на надређеног брата или сестру у породици. „Дивљење“ и завист, потреба да буде поред „звезде“ је потреба да се још једном осети инфериорним.

Дете „крпа“ није наивно када се нађе у близини себи сличног детета, али још „повученијег“ од себе. У моменту ће применити модел понашања, који добро познаје.

Чуда се ретко дешавају, јер се „крпа“ тешко може покренути на позитиван раст. У породици је добио епизодну улогу коју ће наставити да игра у позоришту живота, без наде да искочи из ланца негативности. Његову аутоагресивност увећаваће сви доцнији догађаји, који постају његов несвестан избор. За пријатеље, или супружника тражиће, или правог агресивца, који ће наставити да игра улогу родитеља, или ће тражити надређеног („звезду“), како би испунио своју жељу за осећањем инфериорности. „Крпа“ је усвојио модел васпитања принудом и оног трена када постане родитељ или када се нађе у близини слабијег, непогрешиво га примењује на своје дете, на слабијег.

Шта сам све могао, а...

Агресивни тип детета је такође производ жестоке принуде коју цела породица упражњава над дететом. Све почиње слично као и са повученим типом детета: омаловажавањем, вређањем, кажњавањем. Дете се не предаје лако, јер има изузетно јак изворни нагон позитивне, стваралачке борбености. Свакодневно изводи праве мале револуције, бранећи жестоко своју хармонију. Временом се искриви нагон позитивне борбености и претвори у силовиту потребу за агесијом. Агесија детета расте и појачава агесију родитеља. Убрзо ће овакво дете себе доживети као негативца и брижно ће неговати ту улогу.

Негативне, искривљене изворне емоције јачају, дете се отуђује од себе, од породице. Дете почиње да тражи и налази групе, себи сличне деце, јер су му у породици искривили изворни нагон за позитивном припадношћу породичној заједници. Породица га осуђује, и полако отписује. Очигледно је реч о детету које је на свет донело јачу виталну енергију и већу интелигенцију. Нажалост, сав свој напор дете улаже да победи родитеља, а потом и све остале који му се нађу на путу за који се он „определио“. Дете се отуђује од рада, учења, других

и себе. Најагресивније дете сву своју енергију троши да би постао лидер негативне друштвене групе.

Припремају човека за позив лекара, инжењера, професора, аутомеханичара, а за родитељство нико не хаје. Довољно је ући успавано у брак, несвесно родити дете и васпитни модел, усвојен у раном детињству, спонтано профункционише. Мења се само власт. Јуче си дете, потлачен си, данас си родитељ, владаш батином. Класичној казни робују и дете и родитељ, због чега љубав не може да потече међу њима.

Аутоагресивни и агресивни тип детета гомилају потиснути бес. Ова два типа су често у вези, долази и до склапања пријатељстава па доцније и брака између ова два типа. Један другог хране тако што помажу да се, с времена на време, ослободе потиснутог беса.

Описани типови, као производ принуде, се морају посматрати много шире. Распон је огроман у оквиру истог типа. У једном тренутку, малопређашња „крпа“, постаје агресивни лидер, јер се нашао у близини слабијег од себе. Супруг је „крпа“ у односу на свог оца, искаљује бес на супрузи и над њом има улогу лидера, супруга искаљује бес на детету и малопређашња „крпа“ је постала лидер, дете искаљује бес на другом детету или стварима и тако је дете „крпа“ постало лидер. Реч је о ланцу негативности који се не зауставља, само се праве паузе. Нико, ни не слути, да су сви жртве модела принуде, физичке и вербалне.

ПОЗИТИВНО УСЛОВЉАВАЊЕ

Дадох суво злато, а осиддох „плаган“.

Моћно васпитно средство које је одржавало ауторитарни систем, посебно у ратним условима било је позитивно условљавање, награђивање. У доба традиционалне породице, у мирнодопским условима позитивно условљавање је одлазило у сенку. Успостављала су се нека нова правила која су се морала поштовати силом или милом. У ретким породицама се примењивао овај васпитни модел, у богатијим, углавном, и понекад над најстаријим дететом, размаженим првенчетом.

Углавном, позитивно условљавање је непознато традиционалним породицама. Никада мајка не би рекла детету: „Ако обереш неколико редова кукуруза, добићеш нове ципеле“. Деца су беспоговорно извршавала задатке, које су родитељи јасно постављали пред њих, не очекујући награду за то, не очекујући да се између рада и њих уметне материјални интерес. Зато је традиционални човек имао више љубави према раду и зато је био мање похлепан.

Када је породица ушла у транзицију и васпитања, када јој је понуђено позитивно условљавање уместо класичне казне није препознала позитивно условљавање као нешто једнако и једнако старо колико и батина.

Васпитни модел куповине детета је далеко гори од модела класичне принуде. Нажалост, о овом условљавању се данас говори као о нечем позитивном и напредном. То је данас друштвено признат, хваљен васпитни модел. Пошто је ауторитарна свест утемељена на фронтовима, на поделама, у којима се увек форсира једно у односу на друго, природно је што се свет данас определио за критику принуде, негативног условљавања, дозволивши само благу принуду и уважавање позитивног условљавања. Сада је јасно да је реч о „плишаној“ принуди. Све што долази споља, све чиме се мења изворна природа човекова,

све чиме се човек дресира, зарад нечијих интереса, све је то принуда, дакле све је то ауторитарно.

Модерна педагогија критикује и омаловажава родитеље који у васпитању користе класичну принуду и вербално насиље над децом. Отуда такви родитељи осећају огромну инфериорност у односу на родитеље „добрице“, који користе, у васпитању деце, модел позитивног условљавања. Принуда је непријатна, тешка за дете, али је за будућност детета, класична принуда боља од позитивног условљавања, под условом да се не комбинује са плишаном принудом. Наравно да то данас не постоји јер више не постоји ни традиционална породица, ни дом без „отвореног“ екрана.

У детињству, у традиционалној породици, дете васпитавано физичком и вербалном принудом, научи да препозна непријатеља и изгради систем одбране. Разарања су огромна, али шанса овог детета да препозна пријатеља је велика, и тада дете почиње да усваја позитиван модел понашања. Овакви случајеви су ретки, али могући.

Родитељи који користе модел позитивног условљавања су супериорни у односу на оне који користе принуду. Њима се не може ништа приговорити. Брину о деци, гледају да им приуште све „најбоље“, не грде их, често говоре да се жртвују за њихово добро, не кажњавају их штапом, увредама. Ни дете нема разлога за сумњу да му је родитељ „пријатељ“, нарочито када се пореди са дететом над којим се врши класична принуда. Чест је случај у породици, да родитељ, за једно дете користи негативно, за друго позитивно условљавање. Породица је полигон где се вежбају будући односи у друштву. Подређено и надређено дете у породици су „храна“ једно другом и прилика да извежбају моделе понашања, који ће употребити у друштву.

Зашто је модел позитивног условљавања поубан за духовни раст деце?

Ако желимо да омогућимо здрав, позитиван раст своме детету потребно је створити човечне услове за самоспознају свих изворних нагона. У изворном облику сви нагони су, здрави и хармонични. Дете има позитиван систем очекивања и потребу да му се понуде позитивни садржаји, да се укину ауторитарни, васпитни модели. Нажалост, ауторитарни васпитни модели, нарочито „плишани“ заустављају унутрашњи раст детета, рушећи му хармонију, кривећи изворне емоције, одвајајући дете од његове изворне суштине.

Принцип позитивног условљавања је врло једноставан. Њега добро познаје родитељ, уколико је сам био условљаван или га је накнадно усвојио, упркос јакој традиционалној свести. Чим се дете роди родитељ почиње да примењује делове модела позитивног условљавања. Да би родитељ постигао да дете поједе све што је он замислио, неће га тући (јер је то примитивно), већ ће га позитивно условити. Ако поједе ово, добиће оно, ако уради оно, поклониће му ово. Када се ствари анализирају, учини се да је оно, што дете мора да испуни, релативно лако и не тако вредно, а оно што родитељ нуди детету је много вредније. Уместо да дете ради из љубави, ради из интереса. Где је интерес, ту љубави нема. Дакле, родитељ је први у ланцу који несвесно, усвајајући овај “слатки” модел, зауставља развој клице Љубави коју свако дете доноси рођењем. Ту је корен формирања похлепе, зла које хара светом. Највеће благо које је дете дало, за ништавну ствар (играчка, обећање, награда), било је одрицање од својих изворних нагона и потреба, од себе, од свога тела и духа, од родитеља. Када савремена мајка каже своме детету: „Ако поједеш спанаћ и шницлу, допустићу ти да играш пуцачине пола сата“, она не разуме да је увела дете у прво отуђење, од дела себе, од свога желуца, јер дете једе зарад игрице, зарад интереса. Где је интерес ту је застој раста клице Љубави, које поседује свако дете.

Савремени родитељ, несвесно, открива пожељни друштвени модел времена у којем породица живи и све своје снаге усмери да „помогне“ детету да примени тај модел, како би и он и дете боље прошли у животу (економски, психолошки). Условљавање детета, у функцији остварења друштвено пожељног модела, успеха, по мерилима друштва, примењује се и у сиромашним и у богатим породицама. Детету је много теже да схвати негативност позитивног условљавања, уколико потиче из сиромашне породице. Дете види како се његови родитељи „жртвују“, одричу се свих својих задовољстава, само да би дете остварило циљ, који су углавном они зацртали. Самом чињеницом оваквог жртвовања, зауставља се позитиван раст и родитеља и детета. Родитељ је незадовољан, јер свој живот претвара у одрицање, због чега и дете несвесно пати. Незадовољство је огромно уколико се улагање не врати, а данас је то све чешће. Родитељи улажу огроман новац, време да би се дете школовало, бавило спортом, манекенством, уносним занимањима. Ако на крају приче њихова жртва не буде награђена новцем које дете зарађује, не зна се коме је теже. Детету, јер је годинама било мотивисано поткупљивањем, јер је само тако могло да издржи дугогодишње напоре од рада који не воли, од рада који ће можда бити “награђен” у будућности. Улагања су огромна, број условљаване

дече превелик. Похлепних је све више, а могућности за врхунске успехе мале. Новца исто, или још мање, а похлепних све више.

Друштвено пожељни модел је променљива категорија и стога родитељ мора будно да прати промене. Једном је пожељно припадати техничкој, други пут хуманистичкој интелигенцији; понекад је пожељно и профитабилно бити врхунски спортиста, певач, глумац и слично.

У периоду великих економских потреса, друштвени модели, који доносе успешност су негативни. Бити криминалац, нерадник, бити способан да лако и без рада долазиш до материјалног богатства, постаје модел са којим се ваља идентификовати. Многи родитељи, прећутно допуштају своје детету да крене овим путем, налазећи оправдање да је живот сурова борба за опстанак. Реч је о перфидном моделу позитивног условљавања. Дете ће, уз благослов родитеља, ући у негативно, а родитељ ће наплатити „услугу“, очекујући материјалну надокнаду и благостање.

Између родитеља и детета које је условљавано, ствара се прећутни договор, компромис, при којем се свако одриче себе. Родитељ се одриче нагона позитивног родитељства, јер не дозвољава да дете буде оно што јесте, већ оно што је пожељно. Све потребе детета, а и своје, родитељ претвара у искривљене жеље, а бунар жеља је дубок. Дете се одрекло себе, тако што је дозволило родитељу да му искриви изворне нагоне, да му потребе претвори у жеље, да му сруши хармонију, после чега дете више не познаје своју суштину, постаје неко други.

Дете има снажну потребу да реализује нагон за глумом, али је родитељ одредио да дете треба да заврши студије менаџмента, јер је то друштвено пожељан и исплатив посао. Дете пати, али не пружа отпор и испуњава жеље родитеља. Зашто? Дете није свесно да ће га родитељ казнити, јер отворена, класична казна, при употреби позитивног условљавања, не постоји. У детету постоји страх од губљења свеукупних привилегија, које доноси позитивно условљавање, због чега никада неће ни покушати да се успротиви, те неће самовољно ни отићи на глуму. Похлепа је та која доноси огроман страх. Неко ко је научио стално да добија, има огроман страх да то не изгуби. Свеукупна корист је за дете огромна, и ова садашња у породици, и она друштвена у будућности (друштвени положај, привилегије, слава, моћ). Дете ће савршено испуњавати све задатке у садашњости, јер стална мисао о својим привилегијама у будућности, храни његову похлепу која му помаже да учи даноноћно, вежба вредно, подноси напоре које доноси спорт, музика, школовање. Детету се чини, да је, све што улаже, лако и мало у односу на оно, што ће добити

у будућности. Најстрашније је што дете, временом, почне да верује да су то, баш његове жеље.

Ово дете непрестано живи за будућност, јер се жеље увек реализују у будућности, што му доноси несрећу, јер је отуђен чак и од времена у коме живи. Врло често лажима и маштом бежи од стварности. Дете ће бити задовољно реализованим жељама. Остварени друштвено пожељан и исплатив модел донео му је материјално богатство и моћ, само му није јасно порекло непрестаног немира и огромног страха који прати ту „благодет“.

Порекло немира и страха дете ни не може да уочи, јер немир и страх долазе од непријатеља, а дете се никада није суочило са непријатељем, јер је непријатељ невидљив. У ствари, „непријатељ“ је његов родитељ. Волим да кажем да су родитељи први „подводачи „ свога детета. Родитељ поткупљује дете да би нешто појело, научило. Дете продаје, део свог тела, у овом случају желудаца поласком у школу продаје своју памет. Која је разлика када сутра за новац треба продати цело тело, поштење, мир, себе, пријатеље. И једну и другу продају врши из интереса, а то обавља са лакоћом јер је отуђеност од свога тела још у детињству постала огромна. Не устручавам се да такве родитеље назовем „спонзорима“, који својим новцем задовољавају огроман број жеља свог похлепног детета. Оног момента када похлепа детета превазиђе буџет родитеља, дете тражи новог, богатијег спонзора, нажалост. Биће ово болне чињенице и за условљавано дете и за његовог родитеља, али је вредно суочити се са истином, на време, у име потомства.

Условљавано, мало старије дете ће, уз дубоко разумевање да родитељ није крив, већ је криво незнање, опростити своме родитељу тако што ће се вољно одрећи награђивања, или чак забранити родитељу да га условљава. Сутра неће поновити модел условљавања на свом детету. Очуваће свом детету изворне нагоне, развити их до краја, и тако помоћи детету да самореализује највише идеале (Љубав, Доброту, психо-физичко здравље, стваралачку интелигенцију и човечност). Његов потомак ће доцније сам пронаћи свој властити модел живљења, и тако постати срећан и задовољан човек. Неће бити необично да такав човек почне и у педесетој години да свира клавир, јер му је то остала неспозната потреба, нереализован таленат, од којег се није отуђио, само зато што га нико није позитивно условљавао, док је био мали, када је одбијао да свира.

Родитељи, не плашите се да ће се нешто лоше десити вашем детету, уколико напустите модел позитивног условљавања. Између „успешног“, похлепног, пребогатог човека, са вечитим немиром и огромним страхом у себи и човека задовољног својим позивом, својим браком, собом и вама, сигурно ћете се

определити за овог другог. Дозволите да тако изгледа ваше дете, задовољно, вредно, срећно, па зашто не би било и богато. Такав човек биће богат у сваком тренутку свога живота, јер ће бити задовољан оним што у овом тренутку има, тежећи непрестано хармонизовању материјалног и духовног, у себи и у спољашњем свету.

Модел условљавања ствара два типа НАДРЕЂЕНОГ детета:

- Тип „звезде“
- Тип презаштићеног детета

„Звезда“ је рођена

ТИП „ЗВЕЗДЕ“ родитељ ствара свесно или несвесно. Најчешће је реч о здравом и способном детету кроз које ће родитељ реализовати све своје нереализоване потребе, које су се претвориле у жеље. Мајка није реализовала своју потребу да постане манекенка, модел, остала је само жеља коју ће остварити ћерка.

Често је у питању и тежња родитеља да дете оствари друштвено признати модел који ће и детету и родитељу донети богатство и моћ.

Условљавано дете, још у раном детињству, научи правила игре. Биће „звезда“ све док слепо испуњава жеље родитеља (добар је ђак, вредна је, лепо васпитана, бави се спортом, музиком, балетом, глумом, свестрана је). И светац се умори и у тренуцима, када покаже видан неуспех, родитељи и наставници помажу тако што неуспех претварају у успех. „Звезда“ је, у ствари, непогрешива и не сме бити демотивисана „неуспехом“.

„Звезди“ се олакшава напоран живот, јер није лако у сваком тренутку бити „нај“ и тако што јој се даје могућност да учи од подређеног типа. Наставник и родитељ непрестано критикују подређено дете, указују на грешке које чини и кажњавају га због тога. „Звезда“ све то будно прати, добија готова решења, не понавља грешке и лако долази до циља. У свакој породици „звезди“ се помаже на тај начин, јер има подређеног брата или сестру. „Звезди“ формираној у породици, је тешко када крене у школу, јер се мора изборити за највише место, за престо, а у сваком одељењу данас има много придошлица „звезда“. Њихов страх је огроман, јер на престолу има места само за једну звезду. Учитељице одаберу своју „звезду“, која је мирна бар четири године. Свака промена средине, радног места, професије за „звезду“ је фрустрирајућа, јер сваки пут мора да се бори за освајање престола.

„Звезду“, принџезу неоџљиво привлаџи „битанџа“, агресиваџ. Они остварују компромисну везу. Све оно што не сме „принџеза“, одраџиће за њу „битанџа“. „Звезда“ је привлаџна и за подређено дете, „крпу“. „Звезда“ се храни беспомоћношћу „крпе“, а „крпа“ „звездином“ доминаџијом. Свима одговара „звезда“, јер је она „успешан“ џовек, сјајне каријере, учена, свестрана. Сви јој завиде и прижељкују њено место. „Звезда“ је, наизглед, заџовољна. Годи јој материјална доминаџија и моћ коју постиже преко материјалног. Док је окружена онима који јој се диве, ослобођена је немира и страха. Каџа се светлости позорнице угасе, завеса спусти, каџа остане сама, обузима је немир и страх. Ни страху, ни немиру не уме да пронађе порекло. Као што у детињству није могла да открије правог непријатеља, јер је био сакривен у родитељу, тако ни као одрастао џовек, никаџа неће открити правог непријатеља. Њен прави непријатељ је увек онај који се налази изнад ње (хијерархија), као што је изнад ње био и родитељ. „Звезда“ се никаџ неће устремити и празнити свој потиснути страх на неког, изнад себе, већ обавезно на све који су испод ње, на оне који од ње зависе. Никаџа неће доћи до сукоба између две „звезде“ на истој хијерархијској лествици, као што никаџа неће доћи до брака две „звезде“, сличне по квалитету.

Интересантан је однос „звезде“ према родитељу, нарџчито каџа родитељ онемоћа. Подређени типови ће исказати отворену нетрпељивост према оболелом и саџа зависном родитељу. Светиће му се и кађњавати га на безброј начина. „Звезда“ ће се џудити како нема јак емотиван однос према болесном и старом родитељу. Пошто „звезда“ обично има и новаџ, она ће све „коректно“ одраџити. Платиће негу, болницу, старачки дом, али је пожељно да се све дешава далеко од ње. Немир који осећа „звезда“ у овим животним ситуацијама потиче од осећања кривице џији јој је узрок непознат.

Код подређених типова постоји лепеза негативних емоџија које су се спонтано развиле у борби са непријатељем (мрђња, пакост, завист, љубомора). „Звезда“ није могла да развије наслојене емоџије, јер није имала против кога да се бори, ни за шта да се избори, јер јој је увек све било на домак руке. „Звезда“ има потиснуте, искривљене емоџије, носи ПОТИСНУТИ СТРАХ, од губљења привилегија који производи непрестани немир са бројним последицама. „Звезда“ нема изражене ни изворне емоџије, што је и логично, јер се отуђила од себе, нико је није научио да љубав прими, те не може љубав ни да да, а љубави нема без здравих, хармонизованих, изворних емоџија.

ПРЕЗАШТИЋИВАЊЕ

Шта ми то радише?

Други тип детета који је створен обликом позитивног условљавања је презаштићено дете, које је привидно надређено. О моделу презаштићивања готово да се не говори, у савременој педагогији, зато он није ни издвојен као посебан васпитни модел. У свим уџбеницима савремене педагогије помињу се само блага принуда и позитивно условљавање. Презаштићивање, као васпитни модел, могу рећи, доноси непоправљиву штету детету и целој породици и зато је вредно издвојити га и посматрати потпуно засебно. Врло често, родитељи су склони да презаштићивање детета од рада, реда, самог живота и Истине, посматрају као облик жртвовања, љубави и нежности према детету.

У традиционалној породици, углавном, се презаштићивало болешљиво дете, дете са телесним и психичким оштећењима, „ружно“, по критеријумима друштва гојазно дете, дете слабијих интелектуалних способности.

У жељи да заштити своје дете, од много тога што дете ни не очекује, нити му је то потребно, родитељ се одлучује за васпитни модел презаштићивања. Родитељ штити такво дете, у свим могућим ситуацијама, нарочито је то изражено у ситуацијама у којима дете може потпуно самостално да ради и опслужује себе и друге. Дете постаје лењо, паразитира и наравно да се зауставља раст свесности, јер се свесност искључиво развија кроз саморад и сваки рад који дете обавља с Љубављу.

Између родитеља и детета је прећутан договор, по којем дете треба само да прима услуге родитеља, да се осећа „царски“ и да не сагледава своје мане и недостатке. Родитељи таквој деци стварају илузију да су надређена и зато није

редак случај да презаштићена деца имају високо мишљење о себи и нереалне жеље, па када не могу да реализују жеље, доживљавају страшну фрустрацију.

Презаштићеној деци родитељи руше хармонију, криве нагоне, јачају похлепу, агресију, негативне емоције и посебно јачају зависност од родитеља. Такви родитељи су спремни да наставе са презаштићивањем детета и када оно оформи породицу. Настављају да пружају услуге целој породици детета, негујући и даље паразитизам, несрећу и незадовољство свих.

Презаштићивање детета било је познато традиционалној породици. Памти свака породица како је презаштићивала мушко дете, али само од „кецеље“, од рада у домаћим пословима. Сестре су презаштићивале брата, ћерке оца и онда им није било тешко да наставе са презаштићивањем супруга и сина, у властитој породици. Осим тога то је био и пожељан облик понашања који није доносио веће проблеме. Када се свему придода истина да су мушка деца гинула у ратовима није било згорег бити нежнији према мушком детету.

Данас се презаштићује и мушко и женско дете од рада, (нека сине, мама ће), од реда, (мали је, научиће, све ће то проћи и на своје место доћи), од живота, (сакрићу од детета немаштину, болест вољених..., да не буде у патњи), од изворне, вечне Истине да новац није циљ, да је материјално само у функцији раста духа и самоостварења кроз Љубав и Доброту, као крајњег циља живота, који је сам себи сврха.

Од потпуно здравог, способног детета родитељ ствара, паразита и човека неспособног за живот јер га презаштићују од рада. Све је почело када је развијени свет увидео да услуге свих врста могу доносити велики профит. Само паразити и незналице зависе прво од рада и услуга које им пружају родитељи, а потом настављају да користе услуге које им пружа друштво. Врло је вероватно да ће паразит новцем родитеља плаћати услуге, задовољавати своје потребе, целог живота, на стари познати начин.

О овом васпитном моделу нико јавно не говори иако он доноси највеће зло породици. Мајке почињу да презаштићују своју децу врло рано, радећи све за њих и уместо њих, иако је реч о здравој, паметној деци. Деца расту, њихова лењост, несвесност и безосећајност и наравно незахвалност родитељу за услуге, постају све виднији. Први сукоби, свађе и покушај да се дете уведе у рад и ред, почињу онда када мајка не може или неће више да опслужује паразита. Свађе су свакодневне, када дете поодрасте. Лењост постаје болест и паразит жестоко брани своје позиције, све јачом и јачом агресијом. Презаштићивање од рада преноси се спонтано на све области живота детета.

Превасходно мислим на школу. Дете које не развије правилан однос према раду у породици, дете које нема љубави да ради око себе и за људе које воли, сигурно неће волети ни школске обавезе, које су само други облик рада. Навика презаштићивања се преноси и на школу. При првом већем напору родитељи, углавном савремена мајка, захтевају од наставника да смањују деци обавезе. Спремни су да уђу у жестоке сукобе са наставницима, да дају деци лажна оправдања, да им раде школске обавезе, да сатима седе поред детета јер је оно потпуно незаинтересовано за учење, да плаћају приватне наставнике и још много тога, мислећи да је то облик испољавања љубави.

Родитељ брани дете тражећи да и наставници презаштићују готована. Наставници савремене школе су подлегли захтевима, на несрећу деце. Када се ствари почну компликовати, када дете одбија потпуну сарадњу са родитељем и наставником, када почне да очекује да се без рада може завршити школа, када уместо за књигом, дете сате проводи у глумарењу или пред екранима, када се број јединица повећава, када родитељ види да му је дете потпуно необразовано, а добија прелазне оцене, када родитељ мора да опслужује дете чувајући му кућног љубимца, преко спремања хаоса, који оставља за собом, када... тада су сукоби неизбежни.

Тада почиње узајамно оптуживање родитеља ко је крив, ко одговоран за видно пропадање детета. Док се родитељи свађају дете улази у још веће проблеме. Бежи са часова, од куће, посећује играонице, кладионице, краде Богу дане, а истовремено родитељи постају очајни јер не виде шта су лоше урадили, осим што су „све чинили за своје дете, а оно им сада тако враћа.“ Када се родитељи освесте и покушају парцијално да реше проблем како би од свог готована направили вредницу, то ће им тешко поћи за руком. Наићи ће на велики отпор који ће се завршавати свађом и тучом (дете ће насрнути на родитеља да му покаже да је сада немогуће вратити ствари на почетак. Шаље дете поруку родитељу: „Ти си ме увео у нерад, сада си дужан да наставиш тим путем“. Дете сада жели да сачува своју позицију готована и неће му бити страна да се непрестано опредељује за једног, а одбацује другог родитеља, са циљем да их завади. Наравно да му то полази за руком. Почињу да му се удварају, не би ли сачували наклоност детета. Осим тога, савремено, плишано дете добро зна све телефоне служби које га штите од „насилних“ родитеља. Довољно је да се родитељ освести, да покуша ствари да доведе у ред и дете ће реаговати претњама или ће га пријавити за „насиље“ које чини или помисли да почини, (читај: само је покушао да престане са презаштићивањем и научи дете да ради и поштује ред.)

Данашње „плишано“ дете је презаштићено од реда. У традиционалној породици постојао је вредносни систем који је био важећи за цело друштво. Свака иоле одговорна породица учинила је све да дете поштује правила и зна за ред. Силом или милом ред се успостављао. Знао се ред у породици, у школи, на улици. Било је лако и детету и родитељу и наставнику. Правила понашања су била јасна, јер је друштво прописивало јасна правила породици, која су била у функцији чувара система, али и здравља и живота породице. Ред се лако успостављао јер је страх од батине, стајао као Дамаклов мач, изнад главе сваког човека.

Када је на сцену ступила ауторитарна плишана васпитна демократија, када се урушила пирамида јер је укинута батина као њен темељ, наступила је анархија као замена постојећем реду. Свако је почео да успоставља свој систем вредности, а нарочито деца, јер систем вредности усвајају од виртуелне гувернанте, а не од родитеља, тако да је ред, који успостављају деца, потпуно у супротности од онога што очекују родитељи. Родитељ немоћно покушава да прати распуштено дете. Родитељ касно схвати да је морао успоставити контролу над оним што дете гледа, чита, слуша, да је морао успоставити границе, али без казне и награде. Касно родитељи схвате да њихово дете није његово јер не копира моделе понашања које му родитељи показују. Савремено дете копира моделе које види на „плишаном“ екрану, у својој вршњачкој групи, у вртићу, школи, на улици, а све је то тако различито од онога што може да види од свог родитеља, који има традиционалну свест и другачији систем вредности. Многи родитељи ће временом, немоћно одустати од исправљања свога детета, верујући да је дошло неко ново доба и да се све мора прихватити као неминовност.

Електронски медији су главни васпитачи савременог детета. Док то не схвате, родитељи доживљавају праве ноћне море када их наставници сумњичаво гледају верујући да су родитељи агресивни, неваспитани и да дете само њих имитира. Не кажем да нема таквих родитеља, али ја сада говорим о сјајним радним, паметним родитељима који су своје дете покушавали да науче реду, али су на крају одустали верујући да ће временом дете бити боље. Изгубили су битку. Виртуелна „гувернанта“ је победила. Ако би родитељ покушао да исправи грешке настојећи да своје дете дотера у ред, да му развије љубав према раду, да почне да контролише садржаје и време које дете проводи пред екраном, тешко ће му то поћи за руком јер ће га дете зауставити својом агесијом. Како објаснити комшији, пријатељу, законодавцу, социјалном раднику да ви сада само желите да исправите властите грешке. Дете урла целе ноћи и узнемирава комшије, само зато јер желите да га истерате из свога

кревета (већ десет година син спава са мајком), да ствари поставите на здраве основе. Није ред, није добро спавати у истом кревету толико година, најблаже речено то је болесно. А дете сте први пут ставили у ваш кревет када је доживело ноћну мору, будући се у зноју и вриштећи. Да сте тада препознали ноћну мору, као последицу насиља у цртачима, искључили би сте цртаче и ствари довели у ред. Дете би спавало у свом кревету, јер дете треба да спава у свом кревету, а мама и тата скупа. Накнадно исправљање иде тешко јер сада имате страх да че вас први комшија прогласити насилником јер дете урла, а над дететом се не сме вршити „насиље“, каже законодавац. Дете одлучује шта ће прогласити насиљем, а увек је реално да ће за плишано дете насиље бити све чиме желите да га мењате, на боље. Нико не претпоставља да сада дете врши истинско насиље над родитељем. Реалним насиљем дете узвраћа ударац, враћа бумеранг родитељу, који је годинама упражњавао „плишано“ насиље над дететом.

Када родитељ, здраве памети, напоскон схвати докле га је довела плишана принуда, а најпогубније је свакако презаштићивање, када схвати где су грешке, када покуша да их исправи, када дете да жесток отпор, друштво ће заштити дете од родитеља. Модел презаштићивања отвара простор за рат између деце и родитеља. А када дође тренутак, када пунолетно дете почне да прави проблеме друштву, заштиту неће добити. Напротив, биће санкционирано по мери закона.

Данас се родитељи плаше своје деце, плаше се законодавца који је природно презаштитио нове генерације, док су деца, и зато родитељи „лако“ одустају од своје деце. Није истина да су родитељи неодговорни васпитачи и да им није важно куда хрле њихова деца, данас. Напротив, велика већина родитеља су из љубави родили децу, сањали снове о свом детету као добром човеку, поштеном, вредном. Нажалост, друштво је савременим родитељима наметнуло плишано васпитање у замену за реалну казну, не објаснивши им које их последице чекају. Када сви схвате да су преварени и да смо и ми и деца у проблему, касно је. Родитељи, деца, институције, друштво у целини, сви су жртве плишане принуде, нажалост.

Погубно је презаштићивање детета од живота, од истине. Од детета се крије немаштина родитеља, на пример. Ствара се детету илузија да родитељ све може, када треба да испуни захтеве паразита. Родитељ се болесно жртвује за дете, позајмљујући новац, подижући кредите, одричући се својих потреба, а то све само зато да његово похлепно дете не би имало мање од других, да не би „патило“

Дете се склања од сусрета са смрћу, својих најближих, док се истовремено деца излажу сусрету са виртуелном смрћу, и по неколико сати дневно.

Последице презаштићивања су кобне. Ова деца су потпуно безосећајна према ономе ко их презаштићује. Зашто? Свесно или несвесно деца знају да их је незнање родитеља увело у проблеме, држе родитеље под контролом, сада реалним насиљем. Агресија постаје њихов стил живота. Родитељ одлази у огромну патњу јер и даље мисли да је, све што је чинио за дете, био израз огромне љубави и чуде се што им деца нису захвална. Такви родитељи постају тамничари дечијих душа, а онда их деца до гроба кажњавају за грешке које нису смели починити у васпитању. Несрећни родитељ уместо очекиване захвалности за своју „жртву“ добије незахвалност и насиље своје деце над њима.

„МЛАЂЕНА ЗВЕЗДА“

*Не комбинујте шћай и йлишане!
Плајићејте на „ћујрији“*

Млађена звезда је тип детета карактеристичан за подручја где је вековима доминирала снажна принуда, а онда из света, ушетао нови модел васпитања, позитивно условљавање.

Родитељи су, као и сви људи савременог света, добри имитатори. Родитељи имитирају васпитне трендове из простог разлога што желе да им се деца што лакше уклопе у друштво. Овог пута родитељи су, из делова света у којима је до недавно владала снажна принуда, савладали и усвојили модел позитивног условљавања и благе принуде, одузимања награде. Виде они да нешто није у реду. Невољно признају да им се дете пење на главу јер малиша врло брзо почне да имитира родитеље и да их условљава. Има дете „најбољег“ учитеља на свету, медије који су, уз благослов родитеља, ушли у породицу. Тада почиње опасна игра по којој дете прави ујдурме и онда условљава родитеља да га награди за зло (ако мисли родитељ да он престане да прави глупости, или ако уради добро, како родитељ и очекује, онда мора бити награђено оним што дете жели)

Реклама је ту, а шта каже реклама то је у тренду. Довољно је да родитељ нешто захтева од детета и дете већ поставља услов: „Испунићу то, ако ми купиш то и то.“ Када малиша претера, родитељ би га слатко претукао, али то на Западу не може, а сада не може ни у земљама у транзицији. Ту је полиција, ту су разно разна друштва која штите дете, боре се за његова права. Од кога га штите? Од родитеља?! Да, добро сте чули. Зато су наши гастарбајтери, до недавно, говорили својој несносној деци, на путу према својој домовини, у

којој нису владала правила развијеног света: „Чекај само да пређемо границу! Убићу Бога у теби!“

Пошто је процес претње родитељима, земаља у транзицији, да неће смети да туку своју децу, трајао годинама, природно је да су родитељи комбиновали плишану и реалну принуду. Родитељи земаља у транзицији су користили слободу, јер се на усвајање закона о породици, те и забрани физичке и вербалне принуде, чека и по двадесет година, и када њихова условљавана звезда претера, (када родитељ исцрпи сва плишана средства), она бива жестоко премлаћена, да запамти.

Последице су трагичне. Дете је потпуно дезоријентисано и невино покушава да пронађе у чему је његова кривица. Не види да је само копирао родитеље и медије. Истовремено и родитељ је очајан, пун осећања кривице. Родитељ не види да су га злоупотребили против рођеног детета и обрнуто.

Родитељ види да му дете измиче из руку, а не може да препозна да му је главна конкуренција, у васпитању детета, на домак руке. Реч је о негативним садржајима медијима и о остала четири плишана модела. Пошто то не види, родитељ наивно допушта детету да сате проводи поред „гувернанте“. То му чак и прија јер су то ретки тренуци одмора од малог „диктатора“. Родитељ мора да се одмори како би могао да испуни захтев савремене педагогије по којем мора да „прати“ своје дете. Када дете устане, тј. заврши са „гувернантом“ он више није малиша, он је Нинџа, он је моћни Ренџер, Екшн Мен, покимон, све је, само није он. Није лако родитељу да прати „своје“ дете, јер у року од пола сата „његово“ дете промени бар пет улога. Почиње да се дели шизофренично између жеље да послуша добре савете својих родитеља и имитирања виртуелног насиља, које са лакоћом усваја јер је оно потпуно у складу са његовом искривљеном природом. Плишано дете временом губи способност да разазнаје добро од зла, непогрешиво се опредељује за зло и имитира га. Када родитељ погуби и онако истанчане нерве, јер не може да се избори са недопустивим понашањем детета, (не сагледава да је извор у медијима, у игрицама), следе батине јер савремени родитељ каже: „Бићеш звезда, а када претераш умлатићу те!“. Борба постаје тешка и неправедна. Уместо да искључи изворе зла и обрачуна се са узроцима, родитељ или бије, или награђује несретно дете, не би ли на било који начин ублажило последице, ублажио насиље, нерад, лаж, ружне речи, однос према родитељу, браћи, сестрама, васпитачима.

Овакав однос родитеља према детету је болан и за родитеља и за дете. Родитељ нема довољно снаге да се одупре плишаном васпитању. Види родитељ да му је дете похлепно, лењо, неваспитано, агресивно, али нема снагу, а ни знање да крене другим путем. Нема храбрости, јер ако сви пристају на нове

моделе васпитања он не жели да се издваја јер се плаши да ће дете бити другачије од осталих. То неће бити добро за дете, мисли родитељ. Истовремено родитељ види да ни жестока принуда не носи решење. Прошла су та времена када су се проблеми у породици решавали казнама и батинама. Нажалост, наша „млаћена“ звезда има проблеме које ретко ко може да излечи. Родитељ је немоћан, јер не види ново решење, нови пут. И када родитељ бива спреман да после двадесет година претње усвоји захтев да не туче своје дете, онда се појаве ауторитарни психолози и педагози који, бринући за изгубљени ауторитет родитеља, предлажу поновно увођење батине. Они се свим срцем залажу за враћање батине (онако, по гузи, када претера, кад исцрпимо сва плишана средства, која такође здушно подржавају). Нека нам је Бог у помоћи. Опрости им Господе јер не знају шта предлажу. Па зар нисмо сведоци да су родитељи управо комбиновали батину и плишано, пуних двадесет година, у земљама у транзицији, па добисмо насиље невиђених размера.

Заговорници само плишане принуде се смеше, јер знају да су њихове теорије супериорне, самом чињеницом да иза њих стоји кордон бораца и Конвенција о дечијим правима. Они ће победити, деца ће одахнути, родитељи и наставници ће се уплашено повући у мишије рупе, молећи Бога да деца не знају баш увек број сос телефона на који ће их пријављивати за глупости, које ће плишана деца проглашавати насиљем одраслих, над њима. Резултати? Насиље енормних размера, јаче и јаче из дана у дан.

Откуд насиље када је батина законом укинута? Зато што плишано насиље у васпитању потпуно зауставља емоционални, ментални, физички, интелектуални, духовни, раст и развој детета. Реч је о енормном плишаном насиљу, невиђеном у историји развоја педагогије, а насиље је насиље, звало се оно и плишано. Када се све изломи, искриви, наслоји, потисне унутар несрећног плишаног детета, следи бумеранг. Дете узвраћа ударац, реалном конкретном батином. Коме узвраћа? Недужном родитељу, недужном другару, брату, пријатељу, самом себи. И насилници и жртве су невини јер их је нова плишана педагогија убедила да немају други избор, сем плишаног васпитања.

Дакле, прво родитељи пар година врше плишано насиље над децом, (жртва је дете, родитељ је насилник), а потом деца узвраћају реалним насиљем (пријављују их, прете им, вређају их, злоупотребљавају и наравно, у крајњој нужди насрћу физички на родитеље). Сада су само заменили улоге (родитељ је жртва, дете је насилник). Надам се да сада разумете фразу савремене педагогије: „Насилник и жртва су исто“.

Када насиље достигне огромне размере, тада друштво, у тоталној немоћи, врши додатно насиље над младима, кажњавајући их, преваспитавајући

их меко и грубо, штапом и шаргарепом или их данима и годинама гуши јаловим програмима који не решавају проблем насиља јер се баве последицама, а не узроцима. „Реци дроги не, школа без насиља“. Лечењем појединих облика зависности, можда помажу, али трајно и целовито се не решавају нагомилане последице насиља. Ова се игра бављења искључиво насиљем, као последицом, мора зауставити, ако мислимо да трајемо, индивидуално, породично, глобално.

„Млађеној звезди“ је најтеже. Над њом се користе плишани у васпитању, а када претера, стара, добра батина или бар прича о њој, ступају на сцену, упркос закону и законодавцу. У кратким временским размацима звезда доживљава осећање да је царица, а потом је родитељ жестоко баца на „под“. Резултати оваквог васпитања ће се видети за неколико година, кад ова генерација деце стаса.

У развијеним земљама, у којима законодавац већ годинама маше родитељима Законом, по којем је батина забрањена, догађа се нешто чудно. Родитељи постају прави виртуози у комбиновању плишаних и батине. Један несретни отац, новинар познатог америчког дневног листа ми исприча своје искуство у одгајању своје две девојчице. Каже, како мајсторски бије своје девојчице, и никада га нису пријавиле. „Сигурно ће вас тући када мало ојачају“, рекох. „НЕ, девојчице, попут мојих, не туку очеве, туку своје мужеве“, додаде злурадо. Јадан човек. Он је само спашавао своју душу, или је бар тако мислио.

Они невешти, страшљивији поштују закон, али комбинују плишане, помоћ психолога и пилуле, и за себе, и за своју децу. А када, упркос свему плишана деца израсту у насилнике, а родитељ покуша да се невино брани, појављује се тај исти, строги законодавац. Проглашава родитеља неспособним, насилним, одузима му дете зарад „виших“ друштвених интереса.

Вену од туге и деца и родитељи, а нико да се досети и постави право питање: ко се то већ пуних шездесет година незналачки поиграва породицама света, животима људи, намећући им превазиђену ауторитарну, тоталитарну плишану дресуру. Ко има право да дресуру назива васпитањем? Заговорници овог лудила одлучују о судбини милиона деце. Они суде савременом родитељу, кажњавајући га најстрашније, материјалним казнама или одузимањем деце. Децу им смештају у хранитељске породице, које и саме користе плишано васпитање, јер за друго не знају. А када ни хранитељи не помогну, деца се одводе у поправно-васпитне установе. А шта их тамо чека? Погодите!!

На срећу, када родитељи открију лепоту знања стваралачког васпитања, љубав постаје спона која везује децу и родитеље, породицу целу. Породицу и друштво. Где је љубав ту насиља нема, где насиља нема, за законом и законодавцем потребе нема.

ДОБРО ДЕТЕ – ДОБАР ЧОВЕК

Е, да нас је мало више

Један од ретких типова детета створен ауторитарним васпитањем, у традиционалној породици, је добро дете – отац човека (добар човек). Право је чудо да постоје традиционалне породице које су успеле да изнедре истински доброг човека, чији је сваки корак, свако дело утемељено на Љубави. У ствари, традиционална породица која је била и остала делимично ауторитарна, јер је употребљавала два, од могућих пет ауторитарних васпитних модела, природно је свету слала делимично добре људе. О чему је реч? Не ради се о детету потпуно очуване хармоније, потпуно остварених изворних нагона, потпуно човечне свести, јер су утицаји, васпитања у породици, утицај шире породице и друштва врло јаки. Значи, не постоји стваралачко дете у целисти у оквиру традиционалне породице.

То су била деца, која су имала срећу, да се у раном детињству, нађу макар поред једне особе (маме, тате, баке, деке, комшинице, тетке), која је и сама имала очувану хармонију и извршила позитиван емоционални утицај на дете, васпитавајући га без ауторитарности. Најважније је било, у раном детињству, бити поред такве особе, таквих људи. Сви доцнији утицаји нису имали моћ да у потпуности сруше хармонију детета.

Тај модел из детињства се чувао, као грумен злата и користио у тренуцима свесности. У бројним животним ситуацијама човек ауторитарне свести користи ауторитарну доброту. То значи селективну, интересну, научену али и истинску, чисту, у тренуцима свесности. Традиционална породица је од најранијег детињства уливала своје чеду, милом или силом, систем моралних норми и вредности, времена у којем живе. Дете је унапред знало шта је добро,

а шта лоше, шта прихватити, а шта осудити, а све је било у складу са моралом које је диктирало дато друштво. То су пролазне вредности и ако је нешто било добро за једно време, знало се да неће бити добро у новом времену.

Топиле су се пролазне, али су се у свако наредно доба преносиле вечне, непролазне вредности. Пролазне вредности потребују и пролазну доброту. Ипак можемо справом закључити да је и таква доброта била на корист друштва и породице. Ретки су били повремено свесни и у тим тренуцима су јасно правили разлику између стваралачке, вечне, универзалне Доброте и ауторитарне, пролазне добротe. Када би се враћали несвесности функционисали су на принципима ауторитарне, интересне добротe или добротe из страха.

На срећу у свим временима су постојале стваралачке, целовите, свесне личности који су у сваком тренутку имале јасноћу и могућност да разликују пролазно од вечног, поштујући искључиво вечне вредности. Такви људи су се залагали за истинско Добро, за човека и често су имали сукобе са људима који су инсистирали на поштовању, класних, моралних вредности. Били су то дивови који су водили човечанство напред.

Са тим Добрим, стваралачким дететом, човеком (он није у категорији „луд и добар“), готово сви желе да успоставе везу, некад и сад. Свима одговара јачина, видна хармонија и сигурност којом зраче такви људи. Уколико ово дете, овакав човек нема јасну свест о вредности своје Доброте, и ако због ње и своје различитости, често има и проблема, сви други ће несвесно покушавати да га врате на ауторитарну доброту.

Код деце и одраслих, који поседују стваралачку Доброту, тај појам вечне Доброте није освешћен. Постоји реална опасност да им средина у којој расту и живе руши хармонију и да временом такви људи одустају од Доброте, одустајући од себе.

Данас је важно да Добро дете има јасну свест о својој позитивности, свест о вредности такве Доброте, да унапређује знање стваралачког васпитања и свесно, дубоким партнерским односима, омогући даљи позитиван раст себи и позитиван раст свима онима који се за њега везују или у чијем се окружењу нађе.

Постоје људи који су, и поред снажног утицаја ауторитарног васпитања, у породици и шире, очували своју хармонију. Реч је о генијима који су подарили човечанству плодове, који су омогућили истински материјални и духовни раст људи. Генији стварају из човечне равни, човечна дела, утемељена на вечним принципима.

Многи велики ствараоци су били генији у чину стварања, да би у свакодневном животу били јаке ауторитарне личности, са класном, пролазном

добротом. Њихова генијалност попут сунчеве светлости, живи у њиховим делима. Њихов изворни нагон за стваралаштвом је изузетно јак, јер геније има шта да понуди човечанству. Целовитост развоја свога духа нису досегли, јер је ауторитарни систем васпитања био моћан.

А шта се дешава са савременим, плишаним генерацијама и њиховом добротом? Имају ли је уопште? Свако дете на свет доноси клицу Доброте, али се она под утицајем плишане, а још горе у комбинацији реалне и плишане принуде, уопште не може развити. Зато данас толико често људи традиционалне свести постављају питање: „Шта се то данас дешава, зашто више нема добрих људи“? Они се питају, јер имају сећање на време у којем су расли. Плишане генерације и не постављају ово питање јер доброту не препознају у себи, нити имају потребу за њом.

Како може похлепан, агресиван, завидан лењ, несвестан, отуђен, а такви су многи, јер су жртве плишаног васпитања, да препознају Доброту у себи и другом. Савремене генерације немају чак ни срећу да их неко учи класним вредностима, пролазним јер је ово време у којем су све вредности на плочи живота, и добро и зло се нуди. Плишани човек са те плоче бира само оно што је њему слично. На интернету постоје вечне вредности, али се у тој кутији крије и сво зло света. Плишани малишани неће отворати сајтове библиотека, уметничких галерија... али ће зато сате проводити на игрицама, најнељудскијег садржаја, на порнографији свих облика, на сакупљању испразних информација, на испразном ћеретању и оговарању, на неком фејсбуку или бројним празним форумима, уз највећи шунд, умрежавајући се са себи сличнима.

Само на једно питање је важно дати одговор. „Да ли је доброта нових генерација трајно изгубљена“? На срећу, није. Оног часа кад породица одлучно одбаци плишану и реалну принуду, започиње процес враћања детета, али и родитеља извору, изворним емоцијама, изворним потребама. Колико ће дуго трајати процес „одвртања“ те наказне спирале у којој је спаковано зло и сви наши проблеми, свакако зависи од искривљености изворних емоција. Ту време не игра важну улогу. Важно је кренути и стићи ћемо сигурно на прави пут. Волим да кажем: „Будите стрпљиви. Ако сте кривили десет година, радите на исправљању, на комуникацији без казне и награде, бар десет дана, а пожељно би било и десет месеци“. Временом, у одсуству ауторитарности, враћамо се на почетак, на изворне емоције на љутњу, здраву и преко потребну, на радост без које се не може, на бригу као заштитну емоцију, на тугу, јако важну и на изворни, реални страх, на чувара наших живота. Тада почињу емоције да круже слободно, одржавајући толико потребну хармонију целог тела и наравно духа. Тек сада смо закорачили на пут свесности, на

пут Доброте, стваралачке, вечне, на пут Добра, као универзалне категорије. Та Доброта се не учи споља, њој се не шапуће шта је Добро, а шта није, јер је та Доброта уписана, унутар сваког човека.

Истрајавајући на човечним односима, на односима, без казне и без награде, улазимо у спиралу врлина, улазимо трајно у стање емоционалне хармоније. Тада све што чинимо, чинимо из равни Доброте. Врата Љубави, оне са којом смо рођени се отварају без наше воље. Доброта и Љубав постају „контролори“ разума, после чега се ауторитарна слобода, данас звана анархија, модификује у врхунску слободу у којој се из равни Доброте и Љубави живи и ради.

Људи стваралачке Доброте су будућност планете. Данас их нема много, али их има довољно, и свет траје. Таквих ће сваким даном бити све више и више, Богу хвала.

Данас живимо, како живимо. Ауторитарност никада јача, мука људска такође, али је за радовање, што се свесност буди, а буди се, јер се данас сваки човек, бар повремено пита: „Има ли излаза и куда иде овај свет?“ И то је довољно за почетак. „Има излаза“, рекох безброј пута. Укинемо дресуру човека, јер смо то заслужили сви, после вишемиленијумске патње. Човек је за Радост, за Добро и Љубав рођен и њој хрли у сусрет.

ВЕРБАЛИЗАМ – пусте речи

„Не љушијте ме и не смарајте, молим вас“!

Вербализам је моћно оружје плишане принуде, које не дозвољава позитиван раст човека, јер би човековим духовним остварењем изумрла ауторитарна свест, а потребно је само одбацити плишане, што значи и вербализам и ауторитарна свест трајно нестаје.

Шта је заправо вербализам? То је посебан облик „фине“, „меке“ принуде. То није вербална принуда. Треба правити разлику. Вербалну принуду користимо као средство класичног кажњавања. Тада вређамо, вичемо, псујемо, повређујемо најгорим речима, гађамо у најслабије тачке наших најмилијих, оговарамо, омаловажавамо, поредимо са најгорима. Љутња се трансформише у бес, јарост, у мржњу па иде чак и до гнева у којем насилник жели и да убије жртву, или обрнуто. Модерни психолози и породични терапеути, присталице плишаног васпитања, знају да не постоји контролисана вербална и физичка принуда, нарочито у односу на савремено дете, и стога стају на страну законодавца, који јасно тражи забрану оба васпитна модела, из доба традиционалне породице. Вербално насиље са лакоћом склизне у физичко кажњавање, а физичко кажњавање је готово увек праћено и вербалним насиљем. Ретки психолози предлажу да законодавац остави могућност родитељу да примени „контролисану“ вербалну и физичку принуду, сматрајући да живимо у добу, када немамо много времена за убеђивање деце да буду брза и ефикасна и да није грех понекад и ударити дете.

Треба разумети да су и једни и други психолози заговорници ауторитарног васпитања. Свака спољашња принуда, звала се она плишана, вербална

или физичка заustavља раст целокупног унутрашњег потенцијала, које дете доноси рођењем.

Из равни стваралачког васпитања вербализам је најнеморалнији облик васпитања, када од детета тражите да буде морално у неморалним, ауторитарним условима живота. Сви савети родитеља су, углавном, у складу са божанским принципима. Родитељ саветује да дете буде у Љубави, да буде Добро, вредно, поштено, пуно врлина, и све то благим речима, са добром намером. Нажалост, због непрестане употребе плишане или реалне принуде све остаје на лепим речима, јер дете не може бити поштено, ако је похлепно, а похлепно је јер га позитивно условљавамо, не може бити вредно, ако га презаштићујете.

Нажалост, сви савети родитеља се не могу спровести у пракси, уколико се претходно не укину казна, награда и презаштићивање, у васпитању. О чему се ради?

Када плишани родитељ схвати да има јако пуно пропуста у васпитању, да су резултати плишаног васпитања лоши, да је дете агресивно, непослушно, похлепно, лењо, несвесно, безосећајно, тада родитељ у страху, прелази на употребу вербализма у васпитању детета, и даље упорно примењујући плишане.

Дете слуша празне речи, како би било лепо да уради ово или оно, да мора да буде добро, паметно, послушно, лепо васпитано, да не краде, да не лаже, да поштује старије, наставнике, родитеље, да, да, да је ово лепо, ово ружно, ово досадно, ово забавно, ово је „ин“, ово „оут“. Све ово родитељ изговара у помирљивом тону, благо, са жељом да дете схвати како му је родитељ највећи пријатељ. Све ове вербалне захтеве дете жели да усвоји, јер су његове изворне потребе, у складу са речима родитеља, али су изворне потреба одавно искривљене, нажалост.

Дете жели да буде у миру са свима, не жели поделе и сукобе и зато непрестано обећава да ће испунити све захтеве родитеља. Нажалост, када дете мало порасте и схвати да те захтеве не може испунити, оно врло дрско прекида родитеља речима: „Престани да ме гушиш, смараш!“ Како може лењо дете, које ви непрестано презаштићујете од рада да вам обећа да ће од сутра бити вредно, када код његовог неиспуњеног задатка ви одмах подмећете ваша леђа.

Принудом, позитивним условљавањем, презаштићивањем, злоупотребом имитаторског облика учења, родитељ ствара нечовечне услове живљења, који не дозвољавају да дете реализује и један вербални захтев родитеља. Раскорак између жеља и могућности доводи до сукоба.

Ауторитарно васпитање, ближе вербализам, захтева немогуће: бити моралан у неморалним условима живота, бити слободан у условима који не омогућавају слободу, доћи до самореализације, а претходно ти плишани искриве

све изворне потребе, бити у хармонији са другима а и теби и том другом је нарушена хармонија.

Немоћан родитељ користи вербализам за стварање чврстих СТАВОВА. Ставови су неопходни само људима који нису у хармонији. Када родитељ очува детету хармонију, када створи човечне услове живљења, живот без ауторитарности, тада дете живи у потпуној хармонији са собом, родитељима, друштвом и природом и лако испуњава високо моралне захтеве друштва, нарочито ако се поклапају са вечним вредностима које леже у основи нашег изворног бића. Све његове реакције су позитивне, у складу са изворним потребама, дете реагује из бића, а не из главе.

Само су глави потребни ставови, бићу не. Наравно да није сваки разговор са дететом вербализам. Ако се породица договори и вољно укине употребу плишаних, онда разговори постају прави, човечни, после којих и дете и родитељ узрастају у Доброти и Љубави. То више није вербализам, већ човечан разговор који детету осветљава путеве тешког живљења у ауторитарности, које је свуда око нас, у овом прелазном периоду, после којег нас чека време равнотеже између материјалног и духовног. Поред свих препрека на које дете наилази у свом окружењу, стваралачка личност ће успети да остане на путу човечности и духовног узрастања. Зато су човечни разговори мелем за душу детета. Када почнете да сарађујете са дететом, на стваралачким принципима, вербализам нестаје, а његово место заузимају прави људски разговори, после којих узраста и дете, али и родитељ.

ЗЛОУПОТРЕБА ИМИТАТОРСКОГ ОБЛИКА УЧЕЊА

Дозволиће ми да будем ориџиналан и свој

Вербализам је у уској вези са НАЈНИЖИМ ОБЛИКОМ УЧЕЊА, УЧЕЊЕМ ПОДРАЖАВАЊЕМ, ЗАПАМЋИВАЊЕМ, ИМИТИРАЊЕМ. Речи и понашања родитеља, речи и слике виртуелне гувернанте, дете имитира, усваја, и живи. Дете ауторитарног система готово никада не спозна снагу и лепоту вишег облика учења, САМОУЧЕЊА, САМОРАДА и САМОВАСПИТАЊА.

Човек је рођењем донео нагон за подражавањем и нагон за самоучењем. И један и други облик учења су потребни човеку. На несрећу, ауторитарно васпитање не дозвољава човеку да користи виши облик учења, самоучење, и тако долази до заустављања раста свесности, до нарушавања емоционалне хармоније и кривљења изворних потреба.

Одувек је човек користио нижи облик учења и достигао максимум у оквиру овог облика учења. Никада човек није био већи имитатор него што је данас. У традиционалној породици детету је остављен простор да развије своју оригиналност, јер је био негативно условљаван и често је баш та батина допринела да дете, када порасте, каже себи: „Е, баш нећу да будем као мој родитељ, наставник, друг...“ То им је и полазило за руком јер је у окружењу постојало много више позитивних узора.

Крајем двадесетог века учење подражавањем се максимално развило, нарочито појавом медија и могућношћу да се све прикаже на њима и све копира. Само једна мала привилегована група ствара, сви остали имитирају. Чак је под знаком питања да ли је реч о стваралаштву или о задовољењу искривљених

потреба произвођача, зарад стицања профита и задовољења своје похлепне свести, а не зарад духовног уздизања човека, потрошача.

Шта се све подражава?

Подражавањем се усвајају сва готова вербална знања, која stiжу од ауторитета. Усвајају се, подражавају, памте, имитирају: утврђени ставови, вербални захтеви, готови модели понашања, стилови, модели васпитања; подражавају се негативни и позитивни узорци, идоли, идеали, идеје, мода, музика, политика, стил живљења, емоционална стања других, нарочито родитеља, а данас све више емоционална стања својих виртуелних узора.

Крај двадесетог века је ојачао учење подражавањем јер су медији моћни и помажу да сви људи прихвате понуђене моделе и тако, нажалост, сви личе једни на друге. Плишане генерације конзумирају најнегативније виртуелне садржаје, усвајају их и почињу да их живе. Не видим никакву опасност у технологији, напротив, опасност лежи у негативним виртуелним и аудитивним садржајима, које деца гутају. Та чуда технологије нуде и човечне садржаје, али их плишано дете не жели, јер их не разуме. То није део његовог, унутрашњег, искривљеног света. Многи данас осуђују негативне виртуелне садржаје и сматрају да би њиховим укидањем деца била добра. Не, то није довољно и то је преча скраја. Прво се морају укинути плишани васпитни модели, омогућити враћање изворној суштини, а на извору свако дете прави јасну разлику између добра и зла, непогрешиво се опредељујући за добро.

Деца традиционалне породице су слушала бајке у којима је било и зла и добра, али деца су увек препознавала добро, усвајала га и имитирала. Два васпитна модела су само делимично кривила изворно биће, љубави и доброте је било довољно, па су љубав и доброта у књигама, у филмовима, у уметности, у породици лако прихватана и имитирана.

Данас нема породице у којој се није створио отворен фронт, сукоб између родитеља, на једној страни и детета и његове електронске „гувернанте“ на другој. Зло убира данак, јер плишана деца, потпуно отуђена од себе, само имитирају и што је најстрашније запажају и имитирају само зло. Тамо где је подражавање, нема љубави према раду, нема стваралачке интелигенције, нема самоваспитања, нема позитивног раста. Плишани врше поделе, па и поделу између оних који производе, креирају и оних који конзумирају и некритички подражавају. Ретки, привилеговани, дају готова решења за све области живота, а готово све њихове идеје су против духовног раста човека, јер су и сами последица плишаних. Огромна већина становника планете подражава, тј. имитира. Довољно је погледати само телевизијске куће. Сви имају лиценциране програме, од којих се не одступа. Само други људи, друге земље, други

језици. Тако је у свим областима уметности, архитектуре, образовања. На стандардима свих врста ниче један клонирани свет.

Плишана деца тако вешто имитирају одрасле, јер деца имају природно снажан имитаторски облик учења, те копија постаје боља од оригинала. Савремени човек је задивљен копијама, али ни не наслућује да копија има свој рок трајања, уз немогућност да икада постане оригинал. Погледајте, дечије егзите, дечије еуровизије, дечије музичке фестивале, показивање својих талената, модне ревије, избори за мис... све наизглед задивљујуће, а болно за свакога ко зна шта значи злоупотреба имитаторског ума.

Човечанство осећа да овај нижи облик учења мора бити надграђен вишим обликом учења, самоучењем, али не зна пут и начин. Када породица схвати да је за развој детета пожељно да у прве три године готово не конзумира виртуелне садржаје, да књига, као нижа виртуелна стварност мора имати примат, да све до девете године морамо контролисати шта дете гледа, слуша, чита... (даљински не би смео, до седме године, бити у рукама детета), тада ствари добијају други ток.

У прве три године је пожељно да се изворне емоције развијају што више у реалним околностима. У противном дете ће се утемељити у виртуелним емоцијама. Осим тога, до седме године дететов ум је отворен. Прима неселективно и некритички све што му се понуди. Уколико га пунимо негативним, виртуелним садржајима, природно је да ће такви садржаји, отићи у подсвест, а подсвест ће, таква каква је, креирати личност одраслог човека. Резултате већ видимо. Плишане генерације живе у виртуелном свету, потпуно отуђене од себе, других људи природе и живота, отуђене од спољашњег света.

Традиционална, хијерархијска организација живота у породици више не постоји

Пала је пирамида, пао је и мушкарац са њеног врха. За врх непостојеће пирамиде отимају се дете и жена

У традиционалној породици је постојала чврста хијерархијска организација живота. На врху пирамиде је био мушкарац. Знало се: „Ко коси, а ко воду носи“. Дете се волело, али му се знало место. У оквиру главне породичне пирамиде, на чијем је врху је био један „одабрани“, постојало је још неколико мањих пирамида нпр. оцу су подређени сви чланови породице, свекрви мајка и деца, мајци деца, старијем детету млађа деца итд.

Логична последица принципа пирамиде су фронтови који се често и трансформишу уколико се мењају интереси група и појединаца. Где су фронтови ту је и борба, ту је напетост, ту је ланац негативности и увек присутна средства ауторитарног система васпитања, ту су неморални, нечовечни односи између свих чланова породице. Али батина и страх од ње су стварали релативан ред, често привидан, спољашњи, али преко потребан да би породица функционисала у складу са очекивањима друштва.

А онда се догодило рушење материјалне пирамиде. Падом пирамиде пао је и мушкарац. Законом забрањена батина је осоколила подређене да се срчаборне боре за своју слободу. Све је било припремљено за помирење мушкараца и жене, за помирење строгих очева са својом децом, све је било припремљено за раст Љубави и Доброте.

Од свега се није ништа догодило. Сви цвиле под рушевинама ауторитарне пирамиде, очекујући да ће неко други подићи стару пирамиду или бар ту нову, духовну, која нам је толико потребна. Док, чекају Годоа који неће доћи, људи оптужују једни друге, живе у страху јер све делује преткатаклизмично. Делује, то је тачно, али је исто тако тачно да ће свако морати да начини лични напор и почне да живи у одсуству плишане и реалне принуде. Напор је узалудан уколико се претходно не уклоне препреке духовном расту, казна и награда у односима. Мало се ко истински данас покреће. Већину као да је заледио страх јер одвише дуго нешто чекају. Шта чекају? Чекају истину да су плишани главни узроци мука савременог човека и целог друштва и да их у оквиру породице морамо сами отклонити, како би смо упловили у луку духовности.

Постоје и други путеви духовног раста, Богу хвала, али пут знања стваралачког васпитања је лак и чува породицу која мора да траје. Трајаће и бити учесник у креирању дивног доба које је пред нама. Прво треба да се изврши транзиција традиционалне, делимично ауторитарне, преко савремене, потпуно ауторитарне до стваралачке породице, породице за трећи миленијум.

*Деће није тражило врх пирамиде, нарочито не врх,
нейостојеће пирамиде*

На рушевинама ауторитарне пирамиде нићи ће ускоро један нови свет којег ће креирати и у њему живети човек стваралачке, човечне свести. То ће се догодити тек пошто се унутар сваког човека, унутар сваке породице, формира стваралачка, двострука, дијамантска пирамида, са врхунским вредностима,

вечним вредностима, на свом врху. Такав човек ће формирати спољашњи свет из равни Љубави и Доброте.

Данас, док још траје, или се вештачки одржава ауторитарна пирамида, уз помоћ пет преживелих спољашњих васпитних модела, догађају се појаве противне здравој памети. Дете је стављено на врх породичне „пирамиде“, и отуда толики хаос. Дете је стављено и на врх друштвене, опет непостојеће „пирамиде“. Сви се улагују најбољем потрошачу. Како је могуће да вас „плишано“ дете води у креирању игара, куповине, доколице, школских програма, када то није дете већ виртуелни јунак, који све што тражи од одраслих јесте задовољење својих плишаних, искривљених потреба. Како може, то искривљено виртуелно дете да заповеда родитељима, да у десетој години живота тражи да одлучује о свом путу, јер он тобоже зна шта је за њега добро. Како може виртуелни малиша, старац у младом телу, да каже деди од седамдесет година како он разуме живот боље од деде. Што је најстрашније одрасли почињу да верују у то, а не виде да је малиша виртуелни старац који попут папагаја понавља оно што му је сервирао екран, његових „ситних“ десет година живота. Не уображавајте да су ове генерације паметније од претходних. Оне живе у информатичком друштву, у виртуелном свету крцатом информацијама, полуистина и лажи. Њихов отворен ум све то некритички усваја, вешто репродукује, манипулише одраслима и ствара лажну слику о својој „великој“ памети.

Реч је о јаком имитаторском уму који рано улази у стање виртуелне мудрости, мудрости без животног искуства. Ум савременог детета није у срцу и преостаје му да анорексично гута огроман број информација, духовног смећа и да их булимично повраћа, како би примао ново смеће. Ум затрпан смећем не прима проверене вредности, које нуди школски, образовни систем. Ако их и прими, јер то очекују родитељи „спонзори“, готово све се усваја напамет, за дневне потребе, као потрошни материјал, без способности да се све научно смислено повезује и користи у функцији развијања свесности. Такво учење (бубање и пуко репродуковање) оптерећује ум и зато се ум спонтано ослобађа и ових информација, како би могао да врши улогу компјутера, којег повремено треба ослобађати непотребних фајлова и вируса.

Пошто су дете поставили и на врх непостојеће школске пирамиде логично је да професори прате виртуелног, плишаног ђака, угађајући му, презаштићујући га, а да ни сами не знају, зашто то чине. Данас готово немате професора који не најављује дан провере знања и градиво које ће бити обухваћено. Ученици уче кампањски, предмет, по предмет а после сваке добијене оцене траже од родитеља да се мало одморе од учења, очекујући лажна оправдања. Деца збиља осећају умор и справом траже одмор, али није ствар у одмору од

сваке плишане петице, већ је питање када ће родитељи престати са плишаним васпитањем и деци дати прилику да нас засене истинском, стваралачком интелигенцијом.

Наравно да виртуелном детету годи што са врха заповеда, али негде дубоко, дете осећа да нешто није у реду. Дете би било срећно да га ставимо на место које му одговара, то свакако није тај врх. Дете није желело да постане диктатор, а ми смо диктатора од њега створили. Дете све ово није тражило од нас оно чека да родитељи препознају узрочнике његових мука и спусте га у долину, у своје крило.

Осим тога дете је дете, без мудрости животне, без искуства и сасвим је природно да одрасли морају водити дете кроз прашуму живота. Дете је данас, већ са седам година старац виртуелне мудрости, који заповеда, одређује, наређује. Некада се говорило: „Ко са децом спава, попишан се буди“. Знали су то људи традиционалне свести који су, и те како волели дете и настојали, колико су им дозвољавала два ауторитарна васпитна модела, да од тог детета изграде човека. Никада никоме, у прошлости, није пало на памет, да дете постави на врх породичне пирамиде и постави га за господара.

Врло брзо, пошто родитељи и сви одрасли чланови породице укину ауторитарност, формираће се спонтано стваралачка пирамида у сваком понаособ, а тада неће бити фронтова, сукоба, зле намере, и неће се догодити да родитељ каже: „Хранио сам псето, а данас ме уједа.“

Савремени родитељи говоре и мисле још црње и горе о смислу рађања деце, јер су деца буквално постала лоши господари родитељима. Зашто? Разумели сте читајући „Буквар“ да су сви васпитни модели на сцени живота, да се пирамида срушила свуда, а прво у породици. Нема те снаге система који ће подићи преживелу, ауторитарну, спољашњу пирамиду, јер система нема, има само пет преживелих ауторитарних васпитних модела, који праве хаос. Њихово време истиче, на срећу.

Стваралачка породица је та која ће прва укинути ауторитарност, спонтано формирати човечну пирамиду, унутар сваког човека, па ће сви односи бити прожети Љубављу и Добротом. Проблем је била и остала ауторитарна људска свест. Људи данас не треба да троше снагу измишљајући нове облике властитог организовања. Све структуре и облици организовања који су постојали у ауторитарном систему, постојаће и у времену духовности које је пред нама, а стваралачка свест ће коначно показати универзалност ових структура, нарочито универзално значење породице. Са променом свести долазе човечне идеје – идејама и делима ауторитарне, имитаторске свести је

одзвонило. Дакле, породица неће нестати, само ће промена свести створити нове односе, па тиме и нове садржаје.

У стваралачкој породици, ма којег облика она била, људи ће чути једни друге, живеће у долини, са чврстим унутрашњим дијамантима, Свесни и препуни Љубави и Доброте. Где су Љубав и Доброта, ту је чврста веза међу људима. Ту је хармонија појединца, ту је хармонија у односима, све се сустиче и потпомаже да се сви самоспознају, самореализују и самоостваре, увек кроз Љубав. Дете не жели ни власт, ни ропство, јер и једно и друго руши хармонију у њему, у породици. И зато дете поручује, само га ми не чујемо: Нећу власт! Хоћу право на стваралачку породицу, хоћу право на Љубав!

III

**КЉУЧ ЗА ЉУБАВ СУ
ХАРМОНИЗОВАНЕ ЕМОЦИЈЕ**

ПЕТ ПЛИШАНИХ – ПЕТ ИЗВОРНИХ ЕМОЦИЈА

Обратишће љажњу

Човек се рађа са пет изворних емоција, које имају заштитну функцију. Како би беба дозвала мајку и упозорила је да је гладна, да нема емоцију љутње. Како би јој показала да је боли стомачић да нема емоцију туге, којом ће изразити бол и потребу за мајчиним присуством. Дакле, рођењем доносимо: љутњу, радост, бригу, тугу, страх. Мало дете је чисто, на извору је и лако успоставља емоционалну хармонију јер се креће у оквиру ових пет емоција.

Временом у ауторитарним условима живота емоције се наслојавају, мењају своју структуру, од изворних, здравих, заштитних емоција, преко потиснутих, наслојених, заглављених, искривљених, све до смртних грехова. Број емоција постаје огроман јер је реч о субструктурама. На емоцији љутње, са појачаном принудом, јавља се нови облик љутне, љутња на љутњи, значи бес и тако све до смртног греха. Колико и какво ће се кривљење изворних емоција догодити, зависи од броја ауторитарних васпитних модела, њихове јачине и учесталости њихове примене, над човеком и наравно све зависи и од природне конституције човека. Нису сви људи једнако отпорни на поједине васпитне моделе.

У традиционалној породици физичка казна и лепа реч су били присутни, али је казна упражњавана релативно ретко јер је свако дете унапред знало правила која мора да поштује. Тек пошто би правила била прекршена дете би било жестоко кажњавано, физички или вербално. Последице нису биле

толико трауматичне јер је релативно здрава патријархална породица користила ретко физичку, вербалну или било коју другу врсту кажњавања.

У савременој породици свака изворна емоција је покривена једним плишаним васпитним моделом. То траје у континуитету, у породици, у вртићу, у школи, на улици. Кривљење је велико, напетост огромна, потреба за пражњењем напетости превелика, а логична последица свега тога је, присуство огромног насиља у савременој породици, плишаног, а потом, реалног, иако је оно и законом забрањено.

Да нисам наишла на учење господина Парка, на учење о петоелементној емоционалној структури не бих имала начина да спојим васпитне моделе и изворне емоције, не бих могла да докажем шта се дешава у присуству или одсуству ауторитарности, односно пет плишаних. Никада не бих научно утемељила стваралачко васпитање. Срећна сам што је господин Парк успео да чувени „кинески“, енергетски сат испуни енергијама човековим. Док нисам упознала учење господина Парка ја сам, као и многи, увек у оквиру овог „сата“, видела само спољашње енергије, енергије које долазе из природе, које силовито утичу на човека, али никада не утичу у толикој мери колико утиче ауторитарност човека над човеком. Страшно је када ватрена, природна стихија, уништи дом, имање, чељад, али је неупоредиво страшније када вам комшија, који вас мрзи, запали огњиште или када ратни пожари, пожари похлепне, агресивне свести, уништавају све ваше и ваших најмилијих, вашег народа.

Природне стихије се прихватају, као неминовност, недела људска, као лудост, која тражи освету жртве. Природа ради свој посао и она није ауторитарна, човек чини недела, наносећи патњу другом човеку, свесно или несвесно и то је ауторитарност.

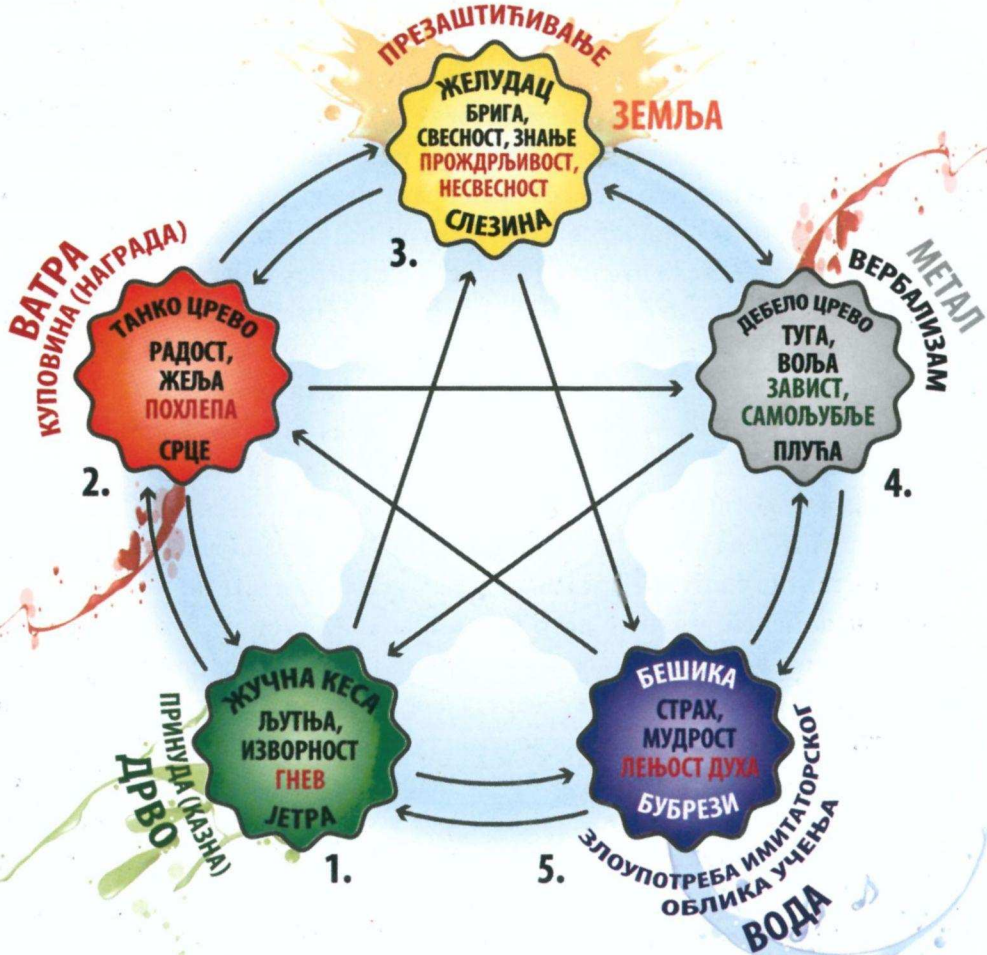
Ватра топи метал, вода гаси ватру, где је више дрвећа, мање је земље и тако редом. Мене оваква поставка кинеског сата није наводила да на сличан начин успоставим везу између ауторитарних васпитних модела и човека. Искључиво ме је однос пет елемената, (дрво, ватра, земља, метал и вода), асоцирао на однос човека и природе, а он ми никада није био толико забрињавајући, колико сам велико зло видела у нездравим односима међу људима.

После дугогодишњег изучавања ове дивне алтернативне медицине и „филозофије“ која је прати, увидела сам везу, између људских емоција и васпитних модела. Једноставно сам, на пет изворних емоција послегала одговарајуће васпитне моделе, спојила их и добила научну заснованост стваралачког васпитања, његов позитиван утицај на развој свести сваког човека, као и погубност утицаја ауторитарног васпитног система.

6. **МОЗАК**
РАДОСТ,
ЗАДОВОЉСТВО,
ДОБРОТА
БЛУД, ЗЛА НАМЕРА,
ХЕДОНИЗАМ
КИЧ. МОЖДИНА

7. **СВЕТЛОСТ**
ЉУБАВ,
ДУХ
ГОРДОСТ

8. **ДУША,**
СПОКОЈ,
СЛОБОДА
АНАРХИЈА
ТАМА

Пажљиво њосмајрајте шему и разумејте везу

Крећемо од зелене кружнице, од кружнице под бројем један. Она представља емоцију љутње. Потом посматрајмо кружнице радости, бриге, туге до страха. Све су то заштитне, преко потребне емоције, које у стваралачким условима, у условима без казне и награде, без „плишаних“ круже слободно, чувајући, унапређујући, поправљајући емоционално, физичко, ментално и духовно здравље.

Нема наслојавања, потискивања, нема кривљења изворних емоција, у одсуству ауторитарности. Створени су услови за развој емоционалне интелигенције, која се успоставља при слободном протоку изворних емоција.

Када имамо разлоге да у реалном свету будемо љути, радосни, брижни, тужни, уплашени, такви треба и да будемо. Нека реална љутња стаса и у бес, али нека не траје предуго, нека се брзо врати извору, да се не би заглавила, наслојила, искривила или потиснула. Нека брига, узрокована реалним условима живота траје, нека нас нико не убеђује да је реч о негативној емоцији. Напротив, брига је врло битна емоција јер има огромну заштитну функцију. Она нас умири, да нам времена да размислимо шта и како даље, али ако би се заглавили на емоцији бриге, тешко би разрешили свој проблем и живот као да стаје за нас. Неко паметан рече: „Патолошком бригом показујемо да се бојимо нечег што се није ни догодило, или се никада неће ни догодити.“ Брига која није потиснута, наслојена, заглављена води у свесност. Свака друга брига, нарочито она која је узрокована виртуелном стварношћу или је последица константне употребе презаштићивања, само нам штети.

Увек напоменем: уколико неко има заглављене емоције, а не помаже му ни стваралачко васпитање, или нема стрпљења да чека да се догоди повратак извору, живећи на принципима стваралачког васпитања, нека потражи помоћ алтернативних метода и техника лечења, ту су и лекари класичне медицине, психолози, психијатри, црква, молитва (данас има знања у изобиљу. Свако ће знати шта му највише одговара. Важно је што пре да се вратимо извору.)

Ако се одлучимо за помоћ, биће то добро јер се, после решеног проблема, који је направио застој, враћамо породици, настављајући да упражњавамо знање стваралачког васпитања, хрлећи ка врлинском путу живота, унапређујући целокупни потенцијал свих чланова породице. Ово знање нам помаже да не чинимо грешке које су чинили наши родитељи. Ми нећемо бити узрок емоционалних патњи наше деце, а својим родитељима ћемо са лакоћом опростити грешке које су чинили у незнању.

Ако нема великих емоционалних поремећаја, ако нема потискивања, наслојавања, ако се ни једна емоција не заглави предуго, тада је природно да не постоји ни дуготрајни стрес који угрожава тело, који угрожава наш ментални, целокупни емоционални, па и духовни ниво, не угрожава трајно нашу хармонију и унутрашњи мир.

Ако су односи међу људима човечни, без уметања казне и награде, онда емоционална интелигенција узраста, узраста свесност, нарочито Доброта, те је и способност прихватања, опраштања и захвалности природна последица тог раста.

Нека нас не чуди зашто савремене, плишане генерације немају осећај захвалности. На чему би могли да осећају захвалност? Млади не могу и неће да буду захвални јер смо их незнањем, употребом свих пет ауторитарних васпитних модела, увели у смртне грехове, у патњу, у сталну потребу да се машају за зло.

Пажљиво посматрајте везу између принуде, емоције љутње и органа које покрива емоција љутње и тако редом. Нема родитеља, ни детета које би истрајавало на казни и награди, пошто сагледају негативне последице ауторитарних васпитних модела, у овом случају реалне или плишане принуде.

Једина разлика је што употребом само реалне казне (физичке и вербалне принуде), емоција љутње, бива наслојена, али се после добијених батина дете некако смири јер је испразнило бес. Употребом само реалне казне, уколико она није претешка и одвише честа, човек готово никада неће доћи у стање гнева. Може доћи до афекта, али ако насилник има срећу да му жртва није у близини, афекат ће проћи и насиље неће бити извршено.

Нажалост, употребом благе принуде, одузимајући детету обећану награду, јер није обавило задатак, фрустрирано, похлепно дете потискује љутњу, јер не сме родитељу да упуту агресију, јер мора на било који, најбоље споља помирљиви начин, да дође до жељене награде. Та потиснута емоција љутње се унутар тела, трансформише у све могуће своје облике, потискује се и наслојава, тако потиснута. Када тело не може више да издржи, љутња, у виду гнева, покуља и насиље најгорег облика, насиље које траје, је неминовно. Повод за насиље је неважан и углавном у поводу не леже прави узрочници. Жестоком момку неко је упуту преки поглед. Севнуће нож, на скоро невину жртву. А узрок је дугогодишње, систематско, плишано малтретирање детета у породици, наизменичном применом награђивања и плишаног кажњавања.

Да ли вам је сада јасно зашто млад човек којег је друг само вербално повредио, или му је отео патике или је погледао његову девојку, не чини насиље у афекту. Полако одлази кући, узима пиштољ, потпуно свесно се враћа,

проналази свога друга и убија га. Све личи на убиство с предумишљајем. Нема журбе, јер афекат прође у трену, али гнев, као потпуно болесно стање ума, траје и чин насиља може бити дуго одлаган, али ће бити извршен. Најчешће жртва бива само окидач за пражњење „претис лонца“. Повод није много битан, битно је да се насилник ослободи огромног терета који носи у себи, да се ослободи огромне напетости, као последице дугогодишње потискиване љутње, која се концентровала у гнев, као смртни грех.

Сада је лакше сагледати и разумети појаву насиља у целини, као и огромног сексуалног насиља, у функцији пражњења напетости. Нагомилана, неиздржива напетост се најбрже празни путем сексуалног чина. Ваља само наћи жртву. Не преза се да жртва буде и неко ко је у непосредној близини, у породици. Зато су и невина деца тако често жртве сексуалног насиља у породици, на улици...

А све је почело давно и тако наивно: „Е, сада нећеш гледати цртаћ, јер ниси скупио играчке!“, и тако бар петнаест пута дневно, пуних петнаест година. Било би све другачије, само да је родитељ знао колику опасност носи плишана принуда, модерна казна.

Емоционалном интелегенцијом до стваралачке Доброће

Када је проток изворних емоција несметан, добар, а добар је ако у односе са другима и са самим собом не умећемо ни један облик принуде. Нарочито је пожељно ослобађати се свесно унутрашње принуде (самопринуде) коју су наши родитељи уградили у нас. Било је довољно да нас неко кажњава споља неколико година, а потом настављамо себе сами да кажњавамо. Некада се говорило: „Васпитавај дете до осамнаесте године, а после не брини“. Било је довољно само осамнаест године да се уграде морални „чипови“ и да одрастао човек реагује осећањем кривице, када год изневери утврђене моралне принципе, чврсте ставове уграђене у детињству, после чега долази до самокажњавања.

Када почнемо свесно да се ослобађамо самокажњавања, тада, из дана у дан, радимо на јачању емоционалне интелигенције. Јачајући хармонију враћамо се изгубљеном унутрашњем миру. То се најбрже постиже у породици која се свесно ослобађа ауторитарних васпитних модела, породица у којој свако свакоме помаже да се ослободи сваког облика принуде.

Тада шеста енергија, (погледајте оранж кружницу), енергија Радости, Задовољства, Доброте, Добре намере, доноси сваком члану породице унутрашњи мир, јача способност да се и зло и добро прихвате као Добро. Мој народ лепо каже и за најтежу ситуацију у којој се човек нађе: „Ко зна зашто је то добро“.

А где је Доброта, Добра намера, унутрашњи Мир, Задовољство, Љубав се, као седма енергија, појављује без наше воље. Љубав и Доброта постају унутрашњи „контролори“. Све и да хоће човек не може да чини зло, ако је освојио просторе стваралачке Доброте. Ту врсту Доброте покреће увек и једино Добра намера, којој претходе хармонизоване изворне емоције. Никада Добру намеру неће покренути патолошки страх, интерес или јак смртни грех. Ако уклонимо принуду у нашим односима, покренуће се унутрашња мотивација, Љубав.

Уколико принуда није честа, није јака и само је остатак ауторитарне свести, која се преображава, јавиће се љутња, али љутња која покреће човека на здраву, конструктивну акцију, после које се брзо и ефикасно разрешава неки горући, властити или породични проблем.

Емоционално интелигентан човек, онај којем је омогућен слободан проток изворних емоција, је у стању Доброте, Доброте која нема граница, која није интересна, која не зна шта је фронт, шта су поделе на добро и зло. Једном речју све је за њу Добро. Човек стваралачке Доброте је добар у целости, несективно, свуда и на сваком месту. Мој народ вели: „Ако ти не могу помоћи, одмоћи ти сигурно нећу“. Ауторитарна свест најчешће одмаже, када мисли да је на врхунцу добротe.

Човек чији се Ум спустио у хармонизовано „срце“, зна да не треба кажњавати, награђивати а нарочито не треба човека презаштићивати. Увек напоменем да одсуство ауторитарности, не значи хаос, анархију, неред. Напротив. Човек унутрашње хармоније потребује спољашњи ред, хармонију. Када одсуство ова три васпитна модела постане закон за човека, тада не треба размишљати много да ли је учињено или не учињено, чин Доброте. Тада сте човек освешћене Доброте.

Некада ће таква, освешћена Доброта, та права емоционална интелигенција, личити на све, само не на Доброту, у очима човека ауторитарне свести. Нека вас то не брине. Да ли је ваше чињење или нечињење истинска Доброта доказује се само миром и задовољством оба човека. Ови показатељи долазе временом, а некада врло брзо се покажу.

Ставићете границе вашем детету, одузимањем играчака, којима се донедавно играо, док једе. Претходно сте му објаснили да сте му у незнању дозвољавали да се игра, да гледа цртаће, да сте јурили за њим, да сте му обећавали све и свашта, а све у намери да га нахраните. Сада знате да између

јела и њега не треба уметати било шта, па ни играчку, како би дете имало јасну свест да једе и шта једе, да тело може да препозна када му је и колико хране доста и тако редом.

Дете је све наизглед схватило, али када му први пут поставите ручак, а играчку не дате, полудеће од беса, одбијаће храну, удараће вас. Мирно уклоните тањир, замолите да оде у своју собу, како би остали ручали на миру. Дете ће у бесу говорити да ви нисте добра мајка, да сте глупи, да вас не воли... Само мирно. Ваша емоционална интелигенција савршено функционише, ви сте, наизглед груби, али резултати стваралачке Доброте ће ускоро бити видни. Ваше дете постаје задовољно, јер слуша своје теле, ви задовољни јер је коначно циркус око храњења отишао из ваше куће, заувек и тако редом.

У ауторитарном свету и доброта и емоционална интелигенција су нешто спољашње и све мора да буде споља и дресура и манифестација последица дресирања. Битно је спољашње, а унутрашњи немири се тренутно не виде, стога нису ни важни. До недавно сте мислили да бити добра мајка значи дете накљукати гомилом здраве или нездраве хране, а начин на који сте то радили, носи несагледиве последице у будућности. Последице, оне у будућности не интересују ауторитарну свест. Спољашњи циљ је постигнут. Дете је сито.

У стваралачком је све изнутра. Клице Доброте и Љубави су у нама. Унутрашње се не дресира. Одгој за стваралаштво ствара услове у којима клице израстају. Не мора се Доброта манифестовати, на очекивани начин, али је унутрашњи мир, који се временом стиче, потврда да је Доброчинитељ на добром путу. Ваше дете, једе мање, у односу на друго, али ви не поредите ваше дете ни са ким, једе ово, а одбија оно, што ви поштујете, не расте у похлепног човека јер не једе из интереса, једе када је гладно, а не када га подстакне реклама, ваше дете је здраво, иако мршава, ваше дете је задовољно, као и ви. Задовољство, Доброта и Љубав долазе изнутра, што непогрешиво осећају сви у вашем окружењу, а то најјаче осећате ви и ваше дете.

Одрастао сте човек, вредан, научен на оно: „У се и у своје кљусе“, јер сте били врло строго васпитавани, у традиционалној породици. Читаво детињство сте били љубоморни на млађег брата који је био презаштићен од рада, реда. Постао је паразит који је остао уз родитеље, све до њихове смрти. А онда су вам у наследство оставили, сада одраслог, физички здравог али изузетно лењог човека. Лежи, не ради, потрошио иметак, а онда дошао на ваша врата, да и вама веже омчу око врата.

Имате два пута: Први је да наставите да га презаштићујете, као што су то родитељи радили. Ако сте сиромашак, одрицаћете се много чега, да би паразит и даље паразитирао. Ако сте материјално богати, са лакоћом ћете одвојити

повелику суму новца и збринути његово лењо тело, заустављајући тако његов духовни раст. Сви ће вас хвалити, да сте прави хришћанин, који не дозвољава да му брат буде гладан. Ви ћете се хвалом погордити, али ћете имати потиснути бес јер свест препознаје да овај пут није добар, да ваше дело није из равни истинске Доброте, јер на њему нема духовног узрастања вашем брату. Доносићете му сваког дана готову рибу, уместо да га научите да пеца, покренувши га на рад и ред. Реч је о квази доброти, која је данас видна у свакој породици, у целом друштву.

Други пут је стваралачки. На том путу човек помаже ближњем да путем рада развија себе, као физичко и духовно биће. Овај пут ће бити болан и за вас и за њега. Ваш брат ће морати да страда, да буде и гладан, да вас осуђује, да вас мрзи, да вам завиди, мораће да осети последице свог дугогодишњег паразитирања. (Сетите се старе басне о цврчку и мраву). Једино је то пут да се покрене „цврчак“ и почне да узраста.

Сваку здраву акцију лењог човека ваља подржати, мотивисати га, научити га раду, а рад је много тога. Понудити му наук и услове за рад, услове за откривање замрлих талената, ако наук и услове за рад од вас хоће или тражи. Готову рибу му не доносити. Риба мора бити упецана или зарађена. И почеће да пеца, запамтите. Ускоро ће вам бити дубоко захвалан јер коначно почиње да спознаје себе, као људско, радно биће. Нисте га кажњавали, ни награђивали за предузете акције, иако је многе ваше поступке доживљавао као казну, а жестоко се љутио када његове ситне кораке нисте богато награђивали. Нисте га презаштићивали, јер човек стваралачке Доброте зна да је то васпитни модел, који оставља најпогубније последице. Добročинитељ ће знати шта му ваља чинити, уколико се паразит не покрене и склизне у болест. Народ је одувек знао да од лењости нема горе болести. Болеснима и немоћнима породица мора помоћи. Врло слично се дешава и на нивоу друштва.

Савремено друштво се дели на свет пребогатих и сиромашних, на свет малобројних „срећника“ који раде и увећавају богатство пребогатих и огроман број незапослених. Такво друштво почива на лажној доброти богатих. Огроман новац који су сакупили експлоатишући малобројне запослене, који раде даноноћно, отуђујући се од себе, од своје породице, од живота, доцније, зарад социјалног мира и манифестовања квази доброте, деле сиротињи. Деле мрвице свог огромног капитала, а све то губи смисао.

Све три групације немају шансе да узрастају као људи. Запослени су жртве жестоке принуде и условљавања, богати су насилници, жртве своје унутрашње похлепе, а сиромашни су мрвицама туђег богатства су презаштићени од рада и човечног раста.

Најтужније је што у развијеном свету, млади, здрави људи паразитирају на болесном ткиву породице или друштва, губећи себе јер им нико није дао прилику да спознају себе, а спознати себе, своје таленте може се само кроз рад, рад с Љубављу.

Дакле, без хармонизованих изворних емоција нема емоционалне интелигенције, једном речју, нема стваралачке Доброте. Ње неће бити док има ауторитарности, а док чекамо на време Добрих људи, још много зла ћемо починити у име ауторитарне добротe.

Долази време када богати неће нудити мрвице, зарад социјалног мира, већ ће на једно радно место запослити два човека. Тада ће радно време, уместо садашњих дванаест часова, трајати нормалних шест. Богати морају прихватити да се свет не врти око њих, да сви под овим сунцем имају право на рад, који ће бити достојно плаћен како би свако остварио право на време проведено у кругу своје породице, својих најмилијих. Врло брзо ће свест богатих и сиромашних морати да се мења. Историја класног друштва је на издисају. Последње две класе, класа богатих и класа сиромашних, опасно угрожавају мир у свету. Њихове односе ће исхармонизовати стваралачка Доброта, која куца на врата свих породица, а само стваралачка породица може свету подарити истинску Доброту, која треба свету у којем живимо.

Слобода – недосањани сан човеков

Где нема ауторитарности, где нема насиља човека над човеком, ту су емоције хармонизоване, ту је емоционална интелигенција, ту је стваралачка Доброта. Где је Доброта, ту је одсуство ега, гордости, ту је Љубав о којој је човечанство сањало вековима, Љубав која води од Љубави према човеку до Љубави према Богу.

Добротом и Љубављу улази се у Слободу, која је била вечни недосањани сан човеков. Осма енергија, енергија СЛОБОДЕ, у одсуству ауторитарности, никада не прераста у анархију, јер стваралачка Доброта и Љубав доносе ДУБОКУ СВЕЧНОСТ, уз коју, све и да хоћемо не можемо ништа чинити што је против себе изворног, против људи, против Бога и природе. У чину стваралачке Доброте расте и човек Доброте и сви који треба и могу да осете благодат те Доброте. Стваралачка Доброта представља богочовечански прогрес, као антитезу хуманистичком прогресу.

Ауторитарна доброта и љубав ауторитарне свести, као хумани прогрес се уче споља, заборављајући да све већ поседујемо рођењем и да унутрашњем не треба дресура.

Стваралачка Доброта и Љубав се не уче, оне се у одсуству спољашњег васпитања саме буде, изнутра, узрастају. То је прогрес од човека до Богочовека, од човека до Иконе Божије. У одсуству казне и награде изворне емоције се не трансформишу у грехове, већ се трансформишу у врлине. Врлински човек, је пробуђени Богочовек. Његова личност, његово дело, његов живот почињу да боје његово срце, душу, породицу, односе, његова дела, народ којем припада. Безброј стваралачких личности обојиће свет будућности.

Унутрашњи потенцијал се у стваралачким условима, самоспознаје, само-реализује и самоостварује, увек и једино кроз Добро и Љубав, у апсолутној Слободи. О врлинском путу сањају људи, сањају верници, свештеници. Своје снове можемо претворити у стварност. Сваки родитељ који тврди да воли своје дете, сваки супруг који се заклиње на вечну Љубав, са лакоћом ће се одрећи ауторитарности, зарад те исте Љубави. Тада је отворен пут расту и развоју изворних емоција у субструктуре врлина, (у смиреност, дарежљивост, свесност, Доброту, Љубав, захвалност, способност прихватања, дубоког разумевања, опраштања...)

Делује утопистички, али је истина да је знање стваралачког васпитања један од путева ка духовном расту, који започиње кроз Љубав полова, кроз Љубав у породици, између чланова породице, у школи, у друштву, кроз Љубав према раду, реду, животу, природи, али увек и једино у одсуству ауторитарности. Ово је један од путева који води ка Богу.

Родитељи који су тек добили потомке, уколико се одреде за стваралачко васпитање, ствараће услове за буђење целокупног унутрашњег потенцијала, свог тек рођеног детета, а истовремено ће себе искривљеног, греховног враћати спонтано извору и врлинском путу.

Уколико се старије, искривљено дете и искривљен родитељ свесно одреде за стваралачко васпитање, такође ће се и родитељ и дете вратити себи, свом извору, а тиме и врлинском путу.

Ауторитарна свест је вековима, духовни раст, кроз Љубав као и апсолутну Слободу, проглашавала утопијом. А појам утопије је и смислио ауторитарни ум, оспоравајући баш оно и само оно што угрожава, њега самог, што угрожава ауторитарну свест. Поставио је препреку, ауторитарне моделе, није дозволио емоцијама хармонију, а онда је вековима убеђивао себе и друге да су Доброта, Љубав и Слобода, само привилегија ретких, или је Љубављу и Добротом проглашавао нешто што је било делимично и пролазно, нешто

што нам је доносило више патње него радости, више грехова него врлина и унутрашњег Мира.

Ако сте пажљиво прочитали овај део текста већ вам је јасна суштина стваралачког васпитања. Емоционални утицај човека на човека, у одсуству ауторитарних васпитних модела, у дужем временском периоду, јесте СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ. Њиме се улази у просторе Љубави, Доброте и Слободе, оне и онакве какве смо чекали вековима.

Уместо јин-јані, хејџеро-хомо

Велику пажњу сам посветила принуди, која је повезана са емоцијом љутње, на првој кружници. Ако сте разумели ове односе, пажљиво посматрајте сваку кружницу понаособ и разумећете однос ауторитарног васпитног модела, изворне емоције и све последице које следе из овог односа. У овом делу ћемо посматрати две групе емоција. Хетеро и хомо групације, како их назива г. Парк.

Обратите пажњу на зелену и црвену кружницу. Како каже господин Парк, љутња и радост су емоције које нас воде у акцију, у живот. Он их назива хетеро енергијама. То су енергије својствене више мушкарцу, својствене деци, младима, више него зрелој жени, него старости.

На другој страни су: брига, туга и страх, (жута, браон и тегет кружница), емоције карактеристичније за женску енергију и за старију популацију, баке, деке. Оне воде у мир, унутра, у себе. Парк их назива хомо енергијама. И мушкарац и жена имају и хомо и хетеро енергије, али је код мушкараца јачи хетеро, код жена је јачи хомо.

То је она препознатљива реченица: „Мушкарци су били вековима ловци и ратници, док су жене чувале огњиште и потомство“. У условима без ауторитарности хетеро и хомо емоције улазе у равнотежу, а са њима и наше физичко, ментално, духовно и социјално биће се уравнотежује. И мушкарац и жена ће у одсуству ауторитарних васпитних модела уравнотежити мушку и женску страну, у себи, постаће уцеловљени, без муке, а онда ће мушкарац и жена постићи, толико жељену хармонију, у својим односима, са својим потомцима, у својим породицама, на својим радним местима.

Када међу људима, у њиховим односима, не буде казне и награде, потећи ће Љубав. Тада нећемо учити људе споља како да постигну емоционалну, социјалну, духовну интелигенцију. То се не учи. То је у нама, само су потребни услови и односи без ауторитарности, да би све то узрасло.

Свака емоција покрива по два телесна органа, од којих је један увек хомо, (јетра, пун орган) а други хетеро (жучна кеса, шупаљ орган), и тако редом. Хетеро и хомо органи су као на клацкалицы, те уколико један оболи и други је угрожен.

Свака емоција такође има и свој хетеро и свој хомо облик. Хомо љутња је потиснута, хетеро љутња је наслојена. У ауторитарним условима живота постоји вечита борба између хомо и хетеро стране. Мало победи једно, па онда надјача друго. Нигде сусрета, нигде хармоније. Када се отклоне сви облици принуде тада долази до хармонизације хомо и хетера, (г. Парк ово стање назива неутро). Тек када себе уведемо у стање неутра, у стање хармоније, када такви омогућимо и најближима исто стање, тада можемо говорити о почетку раста Свесности и Љубави говорити о очувању и унапређењу физичког, менталног, духовног здравља у целој породици.

Драги моји читаоци, сада ћете полако изанализирати шта све пише унутар сваке обојене кружнице. У њој су смештени: емоција, (љутња), енергија која је на менталном нивоу, (акција) по два телесна органа који су покривени овим енергијама (јетра и жуч). За сваку кружницу сам везала један васпитни модел и добила научну заснованост стваралачког васпитања, као и доказе о погубности свих пет ауторитарних васпитних модела.

Посебно сам уз сваки васпитни модел додала и СМРТНИ ГРЕХ, као крајњу манифестацију, изворне, искривљене емоције искривљене менталне енергије, снагом ауторитарности. Ако не би било ауторитарности, не би било смртних грехова, не би било осећања кривице, не би било емоционалних, менталних, па ни физичких поремећаја, у мери у којој их има данас.

ОБРАТИТЕ ПАЖЊУ НА органе које покрива свака изворна емоција како би схватили колико наше телесно здравље може да цвета у условима без ауторитарности. Колико би мање било срчаних обољења да нема позитивног условавања, да нема похлепе или бежељности, када похлепа надрасте саму себе. Колико мање оболеле јетре и жучи да нема и наслојене и потиснуте љутње, беса, агресије, аутоагресије, гнева који су последица, батине, или благе, плишане принуде.

Када ову причу прате родитељи, на мојим предавањима, на њиховим лицима препознајем мир и Задовољство јер све доживљавају као своју истину коју нико не може да обори. Осећам њихову Радост јер већ на предавању схвате како је лако помоћи себи и својима и да није погрешно што стваралачко васпитање називам **ВАСПИТАЊЕ БЕЗ МУКЕ**.

Препоручујем им да пажљиво проуче шему по којој причам, а налази се у „Буквару“ и да науче напамет ову логичну везу између тела, емоције, ума,

како би у сваком трену, када их обузме лудило ауторитарности и неприхватања туђе различитости, вољно и лако зауставили „плишану“ и реалну принуду, дозволивши изворним емоцијама да теку слободно, зарад здравља и Љубави.

„Постоји нешто што би се могло назвати емоционалним смећем Оно се ствара у фабрикама мисли. То су болови који су већ минули и сада немају никакву сврху“

Пауло Коелњо

Тачно је то што је изрекао велики писац Коелњо. У условљеном, ауторитарном уму депоновано је емоционално смеће, које више нема сврху, али га као темпирану бомбу носимо са собом, кроз живот и уносимо га у породицу да га покажемо и својој деци, да увек реагујемо из те гомиле смећа, која је последица принуде из времена које више не постоји. Машемо тим смећем, понављамо грешке својих родитеља, учитеља, како би наши потомци што пре постали налик нама. То емоционално смеће је последица плишане и сваке друге принуде која се сливала свакодневно на нас, продирући дубоко у нас, не дозвољавајући да изворне емоције теку слободно, не дозвољавајући да се развијају клице Љубави, Радости, Доброте, да се развије потенцијал донесен рођењем.

Са собом, таквим „нерасцветаним“, осим властитог емоционалног смећа, носимо и превазиђене ауторитарне васпитне моделе, које сада ми, као нови родитељи, упорно стављамо између нас и наших најдражих, између наших најмилијих и рада који треба да обаве, не дозвољавајући расцветавање клице Љубави.

Из овог лудила понављања треба изићи. Незнање ваља заменити знањем. Како? Одбацити сваку врсту принуде у односима и тиме зауставити условљавале ума, тела, срца. Свога условљавања, у виду емоционалног смећа, се ослобађамо, у одсуству ауторитарности, а свом детету чинимо највеће Добро, не условљавајући га, не товарећи тоне, властитог, емоционалног смећа у њега. Не условљавајући своју децу и ми се враћамо своме извору. (Не условљавати не значи допустити детету да ради шта хоће, стварајући хаос око себе, понављам.)

Да би смо то учинили са лакоћом, треба да знамо шта се збиља дешава унутар нас, унутар наших најмилијих, употребом плишане принуде, коју су прихватили савремени родитељи, уводећи себе и дете, често, у огромну реалну принуду, у насиље свих облика, као последицу плишаних.

Принуда је њринуда – илишана или реална, свеједно

Ако над неким употребљавате класичну принуду природно је да љутња, као заштитна емоција узраста, прелази у бес, трансформише се у своје субструктуре јер на емоцији љутње имамо љутњу, сада у виду беса и тако редом. Наравно да принуда има разне облике. Ми сами над собом можемо вршити самопринуду у одређеним ситуацијама, јер смо тиме условљени још у свом детињству. У ствари, неуки, ауторитарни родитељи су условили наш ум, употребљавајући непрестано казну и награду, да би током целог живота сами себе кажњавали, у сличним ситуацијама.

Желимо да се опустимо после ручка али нас је мајка присилом научила да се судови одмах морају опрати. Док ви перете судове, ваш муж лешкари. Реагујете љутњом, чак и бесом. Ваш супруг не разуме узрок ваше љутње, јер вас је два пута позвао да одморите, па ћете скупа завршити посао. Сада сте још љући јер немате више само мајчину принуду у себи, сада имате и глупи став да се увек судови морају опрати одмах, по завршетку ручка. Љутња се наслојава, ланац негативности се шири. Једна мужевљева реч увешће вас у гнев. Најтеже је разусловити свој властити, условљени ум и пратити своје потребе и жеље, прилагођене одређеној животној ситуацији. Изнад свега је тешко ослободити се ставова које су нам уградили и зацементирали у наш ум, ауторитарни родитељи.

Стваралачка личност реагује из бића, поштујући дате околности, време, своје тренутно стање и сл. Ауторитарна личност реагује из наметнутог става, из главе, из условљеног ума. Када се ослободимо ставова, када се ослободимо властите и туђе ауторитарности, можемо и даље прати судове одмах, али нам то неће наслојавати бес, или одложити за касније, што нам неће створити осећање кривице.

Упознала сам младу мајку која је била упорна да својој деци не дозволи виђање са стрицем, мужевљевим братом. Толико је била упорна да је то створило општи хаос у породици и браку. Зашто, упитала сам је? „Зато што је стриц лечени алкохоличар, а моја деца не смеју да буду у близини било којег алкохоличара, па и ако је у питању рођени стриц“, одговорила је љутито. „То је мој СТАВ“, рекла је одлучно. Почела сам да бришем њен став који јој је мајка принудом, непрестаним вербализмом, уградила у подсвест и он сада диригује њеном свешћу. Полако је почела да размекшава став, схвативши да она пре-заштићује децу од живота. Како ће она сутра отклонити све људе из окружења, а има их много (алкохоличаре, дрогиране, лење, похлепне, криминалце и да ли је то уопште потребно?!).

На њен начин, контролишући дете презаштићивањем, мајка губи огромну енергију, која ће на крају само њој штетити. Стриц је стриц, крв није вода. Можда је и стриц ушао у алкохолизам јер је био у детињству презаштићиван од своје мајке. Најбољи пут у ослобађању јаких ставова, као облика самопринуде, јесте примена стваралачког васпитања у својој новој породици. Ако отклонимо „плишане“ у васпитању своје деце, они никада неће имати потребу за алкохолом, дрогом, као потребом од самозаборава, према томе њима неће претити опасност од било којег леченог или стварног алкохоличара у њиховом окружењу. Биће то сјајни људи, ослобођени напетости, па тиме ослобођени и искривљене потребе да напетост умирују алкохолом. Стварајући такве услове својој деци и ми се спонтано ослобађамо своје самопринуде, својих ограничавајућих ставова.

Истинско разусловљавање мајчиног ума од става који је урезан у њену подсвест, жестоком принудом, почеће оног тренутка када она прихвати васпитање без казне, без награде, без презаштићивања, без вербализма и без злоупотребе имитаторског ума. Њен ум је њена мајка условила својим условљеним умом и тако се став преносио и имитирао из генерације у генерацију. За стваралачку личност, за њену децу неће важити ауторитарна изрека „с ким си, такав си“. Стваралачка личност је цела, изворна и не улази лако у имитирање оних са којима је. Напротив, ауторитарни ће почети да теже да постану налик стваралачкој личности, а стваралачке личности ће помагати ауторитарним да изиђу на прави пут.

И поред тога што је у традиционалној породици било физичког кажњавања, човек није тако често упадао у гнев, није често оболевао, није било толико емоционалних и менталних поремећаја, колико их данас има. Зашто? Зато што је имао довољно времена и простора да одлучи да унапред речена правила поштује, или да их свесно крши. Емоције су се лакше враћале извору јер није постојала „плишана“ принуда која је данас систематска, без паузе, врло примамљива и лако пристајемо на њу. Слатко нам је награђивање, презаштићивање, на пример, мада смо негде дубоко незадовољни што то мора да радимо, или што то неко обавља уместо нас. Полако, али сигурно постајемо заточеници „плишаних“ који нас као свилен гајтан даве, али нам је и гајтан драг, јер је свилен.

Споља, можда уживамо, изнутра пакао, на емоционалном, физичком и менталном плану. Само је питање тренутка ко ће када стићи до одређеног смртног греха. Гнев, похлепа, лењост тела, прождрљивост, несвесност, завист, лаж, унијнија, отуђеност од тела и духа, сексуалне девијације, блуд, зла намера. Савремена плишана деца већ до седме године живота имају готово све

смртне грехове у себи и живе руковођени њима. Савремени родитељ, савремени васпитач, у незнању прави невиђену штету потомцима, друштву, целој планети.

Све емоционалне девијације, као последицу принуде можемо усмерити на себе или на неког до себе. Страдају и они поред нас, али се далеко веће разарање догађа у нама самима, нама који вршимо принуду. У сва три случаја: када смо жртва туђе принуде, када смо насилници над другим или када вршимо насиље над собом, страдају јетра и жуч, за почетак. Пажљивим посматрањем шеме може се запазити да је и ментални ниво, у овом случају, ПОКРЕТ, АКЦИЈА, такође покривен емоцијом љутње. Здрава љутња је добра, јер наш ум покреће на здраву акцију, на оригиналан приступ свакој животної ситуацији, али ако је љутња прејака, таква љутња никада не може изнедрити радост, нити паметну и оригиналну акцију.

Шта гура човека у орканску, нездраву, патолошку љутњу, у гнев? Опет принуда, била вербална или физичка, какву познаје традиционална породица, или „плишана“, савремена породица. Код класичне принуде реагујемо отвореном љутњом, бесом, викањем, ударањем. Олуја прође, смиримо се и некако можемо у новој акцији стићи до радости.

Када је блага принуда, плишана принуда, у питању, када дете кажњава-те одузимајући му оно чиме сте мислили да га наградите, онда дете потискује бес, правећи се да је све у реду, претварајући се да ће се брзо поправити, зарад добијања награде. Такав сакривени бес, делује разорно на јетру и жуч и зато није чудо да сам у пракси имала малишана од шест година са каменом у жучи. Само сам помислила: „Боже, колико ли је пута за шест година, овај малиша имао наслојен страх на, потиснутом бесу. Страх, да не изгуби награду, и бес јер његова похлепна свест не пристаје на губитак.

Сада вас препуштам самообразовању. Анализирајте кружницу, по кружници, добићете жељене одговоре. „Плишани“ криве изворне емоције, а емоције даље криве све остало. Зато се и каже: 80% добра или зла доносе емоције, све остало у креирању добра и зла учествује са 20%. Препоручујем вам да научите напамет шта излази из сваког извора, из сваке обојене кружнице, као што сте научили да из зелене кружнице излази изворна емоција љутње, на телесном нивоу то су јетра и жуч, а на менталном нивоу то је изворна човекова потреба за здравом акцијом која доноси оригиналност, стваралаштво, као нешто својствено уму који је у срцу. Када је принуда јака љутња ће временом прерасти у гнев. Дакле, без принуде у односима имамо рај, са принудом у односима, имамо пакао.

Када се Ум спусти у срце, Љубав и Доброћа воде у Свесносћ

Вековна тежња сваког човека, посебно верника је била и остала да свој ум спусти у срце, како не би били расцепљени између ума и срца. Ум се може спустити у срце само ако човек над човеком, над собом укине реалну и „плишану“ принуду. Данас када је наука толико напредовала доказано је да се и емоције налазе у уму, у мозгу. То је мање важно где се шта, налази, али је битно да рацио почиње да „дивља“, да контролише човека, уколико човек није у стању да хармонизује емоције.

Хармонизовати емоције значи бити у стању ЕМОЦИОНАЛНЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ. Најздравији и најприроднији пут који води до раста емоционалне интелигенције, коју такође, као клицу, доносимо рођењем, до емоционалне хармоније је комуникација људи у одсуству „плишане“ и реалне принуде. Данас није никаква тајна да постоје бројне технике, као и медикаменти за смиривање ума, али је под знаком питања куда тај пут води и шта, када се прекине са техникама и пилулама. Технике су сигурно од велике помоћи да брзо и ефикасно исправимо искривљене, заглављене или потиснуте емоције, као последицу „плишаних“, али даљи пут у стање које трајно јача емоционалну интелигенцију је свакако живот и комуникација без ауторитарности.

Шта значи када неке кажете: „Ваше емоције треба да су у хармонији“. Сви одмах помисле да је то неко стање потпуног мира. Клинци често, за све што их нервира кажу „искулирај“. Али то није то. То води у незаинтересованост за живот, за најближе, то води у неодговорност, у равнодушност. Живот и наши односи, ма колико у породици били у условима без ауторитарности, не искључују показивање заштитних емоција. Природно је да се родитељ и наљути, уколико дете већ неколико пута прави исту грешку, намерно или случајно, дете је ипак дете, а родитељ је само човек, саткан од преосетљивог емоционалног предива.

Врло често мало дете реагује насилно, удара родитеља, јер нема способност да јасно искаже шта га мучи. Природно је, да родитељ искаже љутњу, јер га је ударац заболоо. Тада, док је „врुће“, нећете држати вербалне придике како није лепо ударити маму, већ ћете га брзо зауставити, љутито га одгурнувши, отићи од њега, да се смирите или замолите дете да се удаљи да би се смирило. Ако то буду ваши претходни договори како реаговати када емоције „лудују“, онда дете неће ваше удаљавање доживети као одбацивање, као принуду. Тек пошто се дете смири, а смирите се и ви, можемо разоткрити прави узрок

дететовог понашања. Можда ћемо у чуду открити да нам дете враћа нешто, од пре три дана, када је био у огромном бесу, јер нисмо дозволили да скине дукс, не поштујући његов преосетљив терморегулациони систем. Колико пута сам у наступу валунга и немогућности да брзо скинем део одеће побеснела, вичући безразложно на супруга, који се нашао у близини и у чуду.

Човек је емоционално преосетљиво биће. Да би смо га упознали потребно нам је знања и Љубави. Љубави, посебно. Да смо збиља у стању Љубави казују наше праве одлуке, праве реакције, способност брзог враћања полуделе емоције, извору. Природно је и нормално показати стање својих изворних емоција, али казни и награди места нема.

Сасвим је нормално да дете уђе у бригу, ако је добило недовољну оцену. Брига као заштитна емоција ће му помоћи да почне више и квалитетније да учи. Преко је потребно да дете уђе у тугу када изгуби вољену баку или деку. Све то не омета емоционалну хармонију, уколико је проток емоцијама допуштен, уколико се емоције не наслојавају, не потискују, не заглављују.

Замислите, на шта би личило ваше дете ако би сте га непрестано презаштићивали од туге, бриге, страха, љутње, па и беса. То би значило да сте ушли у презаштићивање детета од реалног живота, од потреба његовог изворног бића, да реагује адекватно и природно на реалну ситуацију. Допустите детету да са тугом испрати баку на вечни пут. То није траума. Смрт је природни пратилац живота.

Али ћемо сигурно показати да смо незналице ако детету, тобоже, из Љубави, допуштамо да бесни, страхује, тугује, седећи пред виртуелним, агресивним игрицама, или пред шпанским серијама, по неколико сати дневно. Не заборавимо да виртуелне емоције имају огромну разарајућу снагу, далеко јачу од емоција којима неадекватно реагујемо на стварност.

Када је све природно, када допустимо емоцијама да протичу онда се брзо враћамо радости, на којој не треба инсистирати јер и наслојена радост, подстицана позитивним условљавањем, доноси бројне проблеме. Шта мислите ако дете у току дана добије бар три играчкице, погледа бар три цртаћа, сати ма га забављате јер он нема радости ако остане сам, да ли ће тело моћи да отрпи ту огромну количину радости у коју непрестано потапате ваше дете. Емоција радости би постала једина манифестна емоција. Дошло би до њеног наслојавања, али на њој би се брзо наслојио страх, због губитка себе, као целине. Страх је оправдан јер се заглавила емоција радости, страх јер емоције не круже, страх од губитка награде, од губитка вас, као неуморног забављача. То би донело, уколико потраје, бројне компликације на емоционалном, физичком, менталном, социјалном нивоу.

Све емоције које нису имале проток, се потискују и оданде диригују понашањем вашег детета, које вам загорчава живот, а ви се невино питате: „Шта му је, а све сам учинио да има све, само да не пати, да ужива.“

О свим овим проблемима не размишљате, ако уђете у СВ. Тада се живот одвија природно, спонтано. Зашто би било страшно да родитељ викне, можда и пљесне дете, ако су се нашли у околностима у којем је живот детету био угрожен. Тај страх је заштитнички и родитељ је реаговао спонтано. Савремени родитељ не делује ни заштитнички, ни спонтано јер има страх од законодавца, страх да ће га дете пријавити. Све је то на штету родитеља, детета и друштва.

Када породица уђе у стваралачко васпитање родитељи ће још дуго реаговати викањем и пљескањем, јер је таква реакција вековима била усађивана у ауторитарног човека. Оваквим природним реакцијама никада нећемо трајно нарушити хармонију ни детета ни родитеља, јер сви осећамо лепоту промена у породици, уласком у стваралачко васпитање. Сви с радошћу очекујемо трајну промену свести, а стваралачка свест не потребује пљескање, вређање. Стваралачка личност је одлучна, јасна, чврста, никада не изневери дете, али је и блага, попустљива, када оно на чему инсистира дете, не угрожава ничије интересе, живот, здравље. Стваралачки родитељ зна од колике је важности властито искуство детета, на којем дете толико инсистира, повремено.

Хармонија у породици се данас убрзано руши, у времену када закони одређују понашање родитеља, када је родитељ 24 часа у СТРАХУ, питајући се шта ће бити ако викне, изгрди, пљесне, или је у страху за себе, за свог партнера, ако подвикне, ако се не исконтролише, па из тог страха произилазе непрестани сукоби. У основи страх од закона и казни, које је прописало демократско друштво, облик жестоке принуде друштва над породицом, а та принуда доноси потпуно поремећене породичне односе.

Оправдано смо у непрестаном виртуелном страху од могућности да се мали диктатор досети и пријави нас на сос телефон, прогласивши нас насилницима. А онда следе плишане казне законодаваца, а новца имамо тако мало. Новац нам треба да, између осталог, поткупљујемо малог цара.

Страхују РОДИТЕЉИ јер их друштво може прогласити неподобним и одузети им дете. Због свега тога савремена породица губи спонтаност, природност, упада у све јачи страх јер не може да открије да „плишани“ диригују њиховим животима и воде их у све веће отуђење и у тотални губитак емоционалне хармоније, и емоционалне интелигенције. Страх господари нашим животима, а посебно животима наше деце: страхују ако не ураде задато, јер неће добити награду, страхују од неукости јер их неко стално презаштићује,

страхују јер не могу да остваре себе и свој потенцијал, страхују од губитка себе, имитирајући друге, страхују од болести.

Родитељи страхују од губитка егзистенције, страхују од неизвесне будућности, страхују за потомство, страхују од самоће, од лажних информација и манипулације медија, од болесних умова, који нам из лабораторија шаљу болести и прескупе лекове, једном речју савремени човек има огроман страх од властитог и туђег страха. Сви ти страхови, нарочито они потиснути, стварају огромну напетост, која се манифестује насиљем свих облика. Запамтите: Нема насиља ако у позадини нема страха, било које врсте. Живот савременог човека омеђен је страховима и насиљем, огромним страхом од живота без радости, без Задовољства и Мира унутрашњег. Лепо рече велики писац Меша Селимовић: „Бој се овна, бој се говна и прође ти живот“.

Савремени човек је угрожен, као никада до сада. Страх је наслојен на свакој емоцији. Љути смо из страха, радосни уз страх, брижни од страха, тужни јер смо у страху губитка себе, и у страху смо јер смо изгубили себе, своје изворно биће.

Има ли данас Доброте, Љубави и унутрашњег Мира? Мало, или ни мало. Има их само у сновима, у песмама, у речима и само у речима. И зато је стваралачко васпитање лек, којим се ослобађамо страхова и улазимо у Љубав. Истина коју свако носи у себи, као потребу да се не бојимо, остаје као празна фраза, док трају плишани у односима људи.

Временом ће стваралачки родитељ почети спонтано да реагује, из равни човечне свести, тако да ће реакције родитеља и деце бити потпуно природне, без икаквих последица, по емоционалну хармонију целе породице. У таквој породици никоме неће пасти на памет да некога пријави, цинкари, одбаци. Живот ће радошћу, а не страхом бити преплављен.

Од изворне жеље и здраве воље, до бежељности и безвољности

Није на одмет да вам скренем пажњу на постојање УНУТРАШЊИХ ЗАКОНА, у нама, који функционишу на космичким принципима. Људи ове законе доносе на свет, као дар Божији. Наше изворне емоције, наши органи, наш Ум, раде савршено, захваљујући овим законима, када их ништа не омета да функционишу, када нема ауторитарности човека над човеком или спољашњих, природних сила, којима смо непрестано изложени.

Све помаже свему, унутар нас самих. Нема условљавања, нема презаштићивања, нема имитирања, сваки наш делић је савршенство по себи. Тако би остало, јер се такви рађамо, уколико нас већ у утроби мајчиној нису начели, а онда „плишаном“ и реалном принудом све изломимо у нашим потомцима, опет се питајући где смо погрешили.

Не треба човек да познаје ову науку беспрекорно. И да ништа не зна о унутрашњим законима, зна, као лаик, јер то и осећа, да енергија жеље, мора бити у равнотежи са енергијом воље, (погледајте црвену и сиву кружницу). Ако нешто желим мора да имам и јаку вољу да до тога дођем. Нажалост, под утицајем непрестаног позитивног условљавања, жеља енормно нараста, све до смртног греха похлепе. Логично је да нараста и воља, на другом делу клацкалице, воља се трансформише у тврдоглавост. Без јаке тврдоглавости не би се могао постављени задатак заобићи, јер се ни један постављени „плишани“ задатак не обавља с Љубављу. Тврдоглавошћу идемо увек против себе и других. Похлепа нараста, родитељ осећа да похлепа угрожава његово дете и њега, преостаје му да вербализмом: „Није лепо, што стално нешто тражиш“, начини још већу грешку. Дете криви изворну вољу у тврдоглавост. Том детету неће бити страшно да украде, да лаже, да вас исцрпљује, инсистирајући сатима на својој жељи, убеђујући вас да сте ви дужни да му све жеље реализујете. Како дете расте, жеље узрастају, лењост такође. Агресијом ће вас натерати да му свакодневно попуњавате празнину, у којој, уместо Љубави, слаже материјалне ствари и духовно смеће.

У условима без ауторитарности, изворне жеље би увек биле праћене изворном вољом, а воља се реализује радом, знањем, тако да у условима без ауторитарности дете има жељу, има и вољу да жељу оствари радом, властитим трудом, има знање како да то уради и када све заврши остаје му наталожена мудрост, као последица саморада. Љубав је тај унутрашњи покретач, та унутрашња мотивација. И „клацкалица на којој су воља и жеља је у равнотежи“.

Међутим, све што енормно нараста, а нараста када су „плишани“ пратиоци у васпитању, попут балона ће и пући, кад – тад. Једна врста „пуцања“ ће увести дете у агресију, па ћете можда добити и батине ако почнете да му ускраћујете жеље. Друга врста пуцања, унутрашња, води у одсуство жеље, у одсуство смисла живота, у депресију, на крају и у суицид. Како ћете знати да се припрема ово злехудо „пуцање“?

Први знаци биће: „Мени је досадно, све је сморно, немој то више да ми купујеш, не интересује ме школа, изласци, друштво, па чак ни компјутер.“. Потом приметите да дете нема радости. Било шта да му купите, или да му учините, постаје неважно. Природна последица пада жеље је пад воље, која

му је, у стању похлепе била и те како потребна, да обави постављени задатак, како би добио обећану награду. Губећи жељу дете почиње да губи и вољу, лако одустаје од акције која би му могла донети награду, коју дете сада не тражи.

Тада родитељ забринуто констатује да је дете незаинтересовано за рад, за учење, не жели ни материјалне ствари, родитељ више не зна чиме би могао да га мотивише. Сви су срећни уколико пронађу нешто ново на тржишту чиме би мотивисали дете на рад, на обавезе, чиме би му покренули радост. Тада бирају спољашња средства којим би додатно вратили детету жељу и вољу. Некритички усвајају све што тржиште нуди. Слушају савете профитера: „Адреналином против дроге, против депресије“, екстремни спортови су „права ствар“, чују. Заборављају, и једни и други да после екстремног спорта, после екстремне дражи ауторитарни ум тражи све јачу и јачу драж. Када се дражи исцрпу, дрога на крају чека, као излаз из овог незанимљивог света, мисли ваше дете. Родитељ се опет невино пита: „Шта би, а све сам му дао“.

Требало је само отклонити позитивно условљавање и вербализам и све би се изрегулисало само од себе, јер унутрашњи закони раде као швајцарски сат, будите сигурни.

Не уђем ли у радосћ̄, слегује ми велика бриџа

Хајде да погледамо још једну „клацкалицу“. Ако је принуда над неким огромна, па је још комбинована, физичком, вербалном и благом принудом, свакако не можемо очекивати да ће дете радити и живети с радосћу. Дакле, радост ће изостати, а тело ће спонтано ући у бригу. Погледајте пажљиво. Стрелица од зеленог круга (љутње) иде ка жутом кругу. Под теретом принуде „господар“ (љутња је господар бризи), може да оболи. Могла би да оболи јетра или жуч, да добијемо тремор мишића, парализу или неки вид тика. Унутрашњи закони су савршени и слуга, (брига) преузима вођство, тако што се човек уласком у бригу смири, а све то благотворно делује и на јетру и на жуч и на мишићни систем. Брига је, како каже господин Парк, заштитна емоција, благородна, јер док мирујемо тело се опоравља, док ум треба да пронађе право решење. Пошто принуда и даље траје ум тешко налази решење и емоција бриге одвише дуго траје.

То опет није добро јер смо се сада заглавили на емоцији бриге. Сада су нам угрожени желудац и слезина. Можемо добити и шећер. Опет савршени закони спашавају несретно дете од вас и ваше неукости, драги родитељи.

Сада „слуга“, у овом случају, страх, спашава дете. Клацкалица између бриге и страха се успоставља, захваљујући паметном телу. Али ако се родитељ ни сада не досети и не престане са класичном, плишаном принудом, при том нам је дете и даље на најстрашнијим виртуелним садржајима, „балон“ страха се пуни, пуни. Када количина страха, реалног и виртуелног постане неподношљива за дете, енормни страх, покрене енормну љутњу, која се манифестује кроз различите облике насиља, (агресија аутоагресија, болест, лењост, смртни грехови, алкохолизам, наркоманија, криминал, вршњачко насиље и сл).

Не треба бити много паметан и закључити да је основни узрок свих облика насиља у овом времену тврдоглаво истрајавање на употреби ПРИНУДЕ свих облика, чији су носиоци ауторитарни васпитни модели. Где су они, ту је страх свих облика, где су страхови, љутња је огромна, и не доноси радост. Без радости човек даље не може. Ако савремени човек, нарочито родитељ има у рукама знање стваралачког васпитања знаће пут ослобађања себе и свог детета од страхова. Одсуство ауторитарности, одсуство дресуре, доноси смирење свих изворних емоција. Свака наша емоција, подстакнута спољашњим и унутрашњим проблемом, а биће их увек, биће истински заштитна.

Замислите, неко вас је нагазио у аутобусу и још вас напада, док се ви смешите и извињавате. То збиља није здраво, као што не би било здраво да извадите оружје и убијете тог човека. О средњем, здравом путу, брину ваше заштитне емоције, а оне нам помажу да доносимо здрава и брза решења, само ако нисмо жртва перманентне принуде, у породици, школи или радном месту.

После само једног сусрета са породицом на којем се родитељу и детету објасни закономерност „клацкалице“ жеље и воље, љутње и бриге, бриге и страха, или само пажљивим читањем књиге, родитељ и дете ће, сами, уз помоћ шеме, моћи да анализирају шта се догађа под дејством унутрашњих закона, а шта под дејством пет „плишаних“, пратећи пажљиво ток стрелица на шеми.

Сви знамо, у свакодневном животу, да закон давања и узвратне функције непогрешиво функционише. Ретко или готово никада не одете у госте, а да не понесете поклон. После извесног времена догодиће се узвратна функција и сада су они ваши гости и узвратиће вам поклоном, чак и скупљим од оног којег су добили од вас. Али ретко ко зна да се све то дешава и у нашем телу.

Вековима нисмо имали ова предивна знања и вероватно нисмо ни требали да их имамо. Да се та знања ипак не би заборавила човек је све одигравао на спољашњем плану. Вековима се говорило да у госте не идеш „празних руку“ и то се и дан данас поштује. Руке су нам углавном пуне „отрова“, јер углавном доносимо пријатељима и рођацима кафу и пиће. Уз кафу и пиће често

доносимо и ауторитарност (свађу, препирку, оговарање, паметовање, уноси-мо немир у односе и сл.)

На срећу, човек ће ускоро схватити да ће посете и односи у којима нема ауторитарности, бити највећи дарови, које некоме можеш донети, јер је МИР збиља највећи дар, јер „ако је један миран, стотине око њега се смире“. Тада ће нам пријатељи и рођаци, колеге на послу, узвраћати најлепшом мером, мером људскости. Тада ћемо збиља разумети закон креативне и узвратне функције кроз, добро знану изреку: „Како сејеш, тако жањеш, како простреш, тако ћеш да легнеш“. Сви наши обичаји су били и остали ритуални и спољашњи, и сви углавном указују на ове космичке законе. Гледајте око себе и уверићете се.

У овом времену спољашње је достигло максимум. Погледајте колико се петарди испали за Нову годину, широм света, колико се пуца из свих оружја када се роди дете или када се млади жене и удају. Са сваком Новом годином страх се појача јер смо све старији, а све смо даљи од себе изворног. Спољашњим ватрометима покушавамо да покренемо унутрашњу радост која је све тања. Унутрашња радост би требала да буде у хиљаде прелепих боја, попут ватромета. Бојимо небо, пуцамо, галамимо, вриштимо, „певамо“, скачемо, опијамо се, у тој „најлуђој ноћи. Када та ноћ прође, на земљи и у ваздуху остају последице наше лудости (замислите колико је загађење планете само после најлуђе ноћи). Будимо се мамурни, незадовољни, без наде да ће нам цела ова година донети много радости и мира. Слично се дешава на венчањима, да би се пре навршене године брака, брак, у великом броју случајева, и распао.

Пуцамо и опијамо се када дознамо да нам се син родио, а довољно би било да нам срце пуца од радости. Нажалост, у срцу радости баш и нема много јер сваког оца негде мори сумња да ли ће, у овом тешком времену, успети да одгаји сина, по мери своје душе, сина – доброг човека.

Могли би смо закључити да је свака прејака, спољашња „креативна“ акција, збиља само покушај покретања унутрашње радости, али уз упорну употребу ауторитарних, радост неће донети петарде. Све ће још дуго остати само неуспео покушај, још дуго ће спољашња, неуспела, штетна „креација“, добити заузврат, унутрашњу узвратну функцију без радости.

Ако уђемо у истински, стваралачку, корисну акцију, утемељену на Љубави и Доброти креираћемо радост унутрашњу, а радост ће нам, по завршетку акције, преплавити сваку нашу ћелију. Ако је наша акција негативна, ако смо у превеликој „љутњи“, радост нам неће узвратити, јер ће радост побећи или у бригу или у тугу.

Дакле, да би сте ушли у радост, ваша акција мора бити из равни здраве љутње, из равни добре намере, поткрепљена знањем, мора бити подржана

јаком вољом и наравно, мора бити праћена мудрошћу, која унапред зна исход такве акције. Акција мора бити права, човечна, у корист човека, природе, друштва. У корену свих наших акција мора бити стваралачка Љубав.

Не задовољити ове услове, ући у акцију агресивно, без добре намере, незалачки, радост се неће покренути. По завршеној акцији или ћете отићи у бригу, па се спустити у тугу и страх, или ће радост спонтано препустити човека емоцији туге. Немојте мешати ствари, када уђете у акцију, са огромном љутњом, негативни, наносећи бол другоме, можете осетити злурадост. Злурадост није радост, запамтите. Уз злурадост не хрлите духовности.

Исто се дешава када један човек креира другог, други му узвраћа правом мером. Ако своје дете, креирате с радошћу јер сте му допустили да сам ради оно што може, јер сте радосни док дете само ради, дете ће вам узвратити радошћу, задовољством, здрављем, захвалношћу. То је оно када народ каже: „Чини добро не бој се, чини зло надај се.“

Сада препознајемо грешку. Човек покушава да спољашњим креира унутрашње, што доводи до стварања унутрашњег хаоса. Унутрашњи закони беспрекорно функционишу. Не требају ми нове патике да бих се покренуо на читање лектуре. Мени патике требају јер ми требају, а лектуру ћу читати с Љубављу, ако то разумем, или с отпором ако не разумем шта читам, али ћу читати. Патике и лектира нису ни у каквој вези, признаћете.

Сада је и дејтеју јасно зашто се, уместио у Љубав, срља у насиље или дејресују

Под непрестаним дејством пет „плишаних“, под непрестаним нарастајућим виртуелним, али и реалним страхом, човек лако и брзо стиже до смртних грехова, јер се нарушавају унутрашњи закони. Све изворно се „криви“ Унутрашња напетост је енормна, а где је напетост ту је потреба за пражњењем напетости. Како? Погледајте људе око себе: агресивни су или аутоагресивни, пуше, пију, дрогирају се, беже у болести, лењи су, отуђени од себе, са непрестаним осећањем кривице или гриже савести, заробљени разним облицима зависности, отуђени од себе, других, од природе и живота, безосећајни. Анархија и насиље, као последица смртних грехова, постају слика савременог света.

Сви се баве само насиљем и начинима како да га смање, зауставе. То чине опет казном и наградом, вербализмом (реци дроги и насиљу „не“), лековима, техникама, чиповима.

Из овог замешетелства се излази само УКИДАЊЕМ пет „плишаних“. Са укидањем казне, награде, презаштићивања и вербализма, иде релативно лако, али највећи проблем настаје када дете, које је зависно од игрица, интернета, играоница, кладионица, порњића, секса, треба вољно да се одрекне тих облика зависности, како би после „чишћења“, цела породица освојила лепоте знања стваралачког васпитања. По „скидању“ детета са једног облика зависности, уз трајно укидање ауторитарности, дете више није зависно, ни од једног облика зависности. Тада дете конзумира благодети савремене технологије, улази без страха у савремени живот и ни од чега није зависно, не постаје ни жртва, ни насилник, јер поседује, стваралачку, критичку свест, при том нема унутрашње напетости, па тиме и нема потребе за зависношћу, као обликом насиља. О мом искуству како савремено дете ослободити виртуелне зависности, рећи ћу више у поглављу стваралачко у пракси. Где нема плишаних, Љубави и Радости има на претек.

Шта је реално очекивати после сјознаје да само хармонизоване емоције воде у Љубав?

Десет пуних година, предавањима, помажем људима да открију истину у себи, да се сете и осете да су иконе божије, које су дошле у овај живот да се непрестано усавршавају, јер су део божанске енергије. Предавање је успело, ако сте слушајући моју истину, открили своју истину, у себи и препознали узроке кривљења свога унутрашњег бића. Добро је ако сте мојим речима додали своју истину да нас само хармонизоване емоције воде у Љубав.

Ако се мрштите на моју причу о људској потенцијалној савршености, на констатацију да је човек икона божија, одмах препознајем да верујете у реинкарнацију, па тиме и могућност доношења терета, из претходног живота, или верујете да рођењем доносимо грехе својих предака, или сте атеиста. Наравно да поштујем вашу истину. Ако сте атеиста верујте да ћете уласком у стваралачко васпитање овај један једини ваш овоземаљски живот провести са што мање мука, а нарочито са мање мука у одгајању својих потомака.

Онима који верују да рођењем доносимо и све грехове предака, пакете претходних живота, таквима топло препоручујем знање стваралачког васпитања, јер ће својој несретној деци помоћи да не понове своје грехове, из претходних живота, а мртвим прецима ћемо донети смирење, уколико прекинемо процес понављања и уђемо у вертикалу, у раст. Онима који верују у

реинкарнацију кажем да ће уз помоћ овог знања успети да очисте грех због којег су поново дошли у живот и да ће на тај начин брже завршити боравак на планети земљи.

У одсуству ауторитарности, не подстичући насиље, можда ћете помоћи своје детету да не понови убиство које је починио у претходном животу. Сагласна сам да свако упражњава технике, које му пријају, да свако верује или не верује, али увек молим да између себе и своје деце уклоните „плишане“, уклоните казну и награду. Изворну природу деце нећете мењати, своје, или искривљено биће свога детета, ћете вратити извору. Доћи ће до враћања своје извору, а на извору прихватате себе и све одбачене чланове породице, успостављајући породични поредак љубави. Тада се догађа спонтани опроштај. Опрашта се незнање родитељима, опраштају се греси прецима. Без опроштаја не можемо у духовни и људски раст.

Грехова на извору нема има само врлина: Добра намера, Доброта, Љубав, Задовољство, Мир и када је нешто „добро“ и када није, смерност, великодушност, радиноћ, трпељивост, молитва, пост, кротост, самилост, захвалност, дубока религиозност...)

У току ових десет година, после безброј изговорених предавања, понавља се тишина. По завршетку предавања нико не устаје, иако неколико пута поновим да је предавање завршено, нико нема жељу да било шта пита и увек сам морала да упозорим организаторе да не инсистирају на питањима. Иако их бомбардујем огромном количином података, несегично им дарујући знање, не видим умор или нејасноћу, нити потребу да некуд журе. Осећам да су њихове емоције хармонизоване, да су преплављени и утопљени у Љубав.

Директорка једне школе ме је ограничила полчасовном излагањем, јер наставничко веће има много проблема за решавање и да јој се због тога жури. После мог излагања и она и наставници су седели мирно, очекујући наставак приче, а директорка је искрено рекла: „После ове приче, нигде не жури, јер све због чега сам журила је постало бесмислено.“

Покушаћу да појасним ову појаву. Ћуте, јер слажу недостајуће коцкице мозаика своје истине. Све долази на своје место и потребно им је за то више времена него што траје предавање. Многи, већ на предавању, потпуно освете своју истину и зато су мирни и више не журе.

Не питају ништа, јер им је све јасно. Сви осећају да су они сада на потезу, да знање практично примене и да ће права питања нићи из праксе. Они нај-ауторитарнији стидљиво упитају: „А шта уместо пет?“. Помилујем их погледом и они схвате да ће бар неколико предавања бити потребно њиховој јакој

ауторитарној свести, која не може са лакоћом да уђе унутра у себе, већ и даље остаје споља.

Знање које сте добили читајући књигу или слушајући предавање, је ваше знање и ако сам пробудила у вама жељу да овим знањем решите своје горуће проблеме, успели смо. Овај текст вас није уморио. Имате снагу да га прочитате још неколико пута? То је само знак да сте добили суштинско знање.

Умарају вас предавања која се не тичу ваше суштине, која вас „раставе“ на саставне делове, а не дају одговор како да се саставите и зато сте осећали умор и незадовољство. Ово знање вам доноси решење како да помогнете себи, својој деци, свом браку, своме колеги, своме друштву. Где су Радост и оптимизам, ту умора нема. Радост је прожета бригом, зато и постоји овакав мир после предавања. Зашто бринете? Бринете јер знате какве проблеме имате у породици и сумњате да ће остали пристати на промене.

Проблеми настају тек пошто свој оптимизам изручите пред чланове своје породице, а не добијете очекивану подршку. О томе шта после предавања, како целу породицу довести на неко ново предавање или семинар описаћу у поглављу ПРАКСА. Сада је много важније разумети истину да ауторитарни васпитни модели заустављају развој свесности, развој Љубави у сваком човеку. Пет плишаних блокирају вашу свест, потпуно или делимично криве изворне енергије у човеку. На првом месту криве се емоције, а потом све остало. Блокира се развој целокупног потенцијала, талената.

Човек који је ушао у смртне грехове сигурно не може бити у свесности. Данас готово да нема потпуно свесних људи, јер је сила ауторитарности загосподарила нашим животима. Реално је очекивати да ће свака савремена породица, која освоји знање стваралачког васпитања, која уђе у односе без казне и награде, уз припомоћ духовних техника и духовних знања, ући у Свесност, у Љубав и Доброту.

О ДУБОКОЈ СВЕСНОСТИ, КОЈА ЉУБАВ ЗНАЧИ

Може ли човек, који у оквиру њородице њринењује знање сѡваралачкој васѡиѡања, биѡи на ѡуѡу узрасѡања свесносѡи? Како да ѡреѡзнамо ДУБОКО свесној човека?

У филму Емира Кустурице прочитах „Риба не мисли, она зна“. То би могла бити дефиниција свесног човека. Не мисли, а зна, препознаје своју мисао као своју истину, вечну истину, ослобођену свих примеса пролазног и условљеног, прихвата је, без напора, у трену процењује њену исправност, слободно је изриче и храбро претаче у дело, у живот, ако треба. Мозак је код свесног човека само механизам преко којег се мисли, изговара и реализује истина која је већ у њему. Таква мисао ће бити у корист раста свих. Њу прати увек Добра намера и интуиција. У корену такве Истине је Љубав, вечна и непролазна.

Једном речју, Дубоко свесна мисао није класна, није ничим условљена, па ни емоцијом јер су емоције свесног човека, потпуно хармонизоване. Људи ауторитарне свести ће мисао или дело свесног човека најчешће осуђивати јер ће тог тренутка та мисао, то дело можда бити против њих, против њихових искривљених интереса, очекивања, надања. Њима су, мисли свесних људи радикалне, штетне за садашњи тренутак и зато се несвесни боре против свесних. Али, ако би неко упорно пратио дешавања, по изрицању, прихватању

или неприхватању мисли и дела свесних људи, на крају, а крај може да буде и на крају нечијег живота, или још даље установио би да је непогрешиво реч о истини која води, или која би водила појединачном и општем добру.

Та мисао, која долази из извора свести, а извор поседује свако, јер је свако укоренен у божанском, има тежину вечног, непролазног. Свесност може да развија само човек чији Ум није условљаван, чији Ум није ауторитаран. Дакле, све је у нама па и вечна истина. На извору је и способност да препознамо и разлучимо Истину од „истине“, Добро од „добра“, Љубав од „љубави“.

Када у одсуству принуде и плишане принуде исхармонизујемо своје изворне емоције, тада се Ум спушта у срце и бива контролисан Љубављу и Добротом. Тада се део божанске енергије, Дух у нама повезује са извором, са Богом. Канал душе, како каже господин Парк, је отворен. Тада збиља не мислимо, ми знамо, јер смо високо свесни сваке мисли, сваке мисли преточене у реч или акцију, свесни јер она долази из ИЗВОРА и бива освешћена у нашем уму. Зато се за децу каже да знају и говоре истину, али та истина није освешћена. Нажалост, ауторитарност врло брзо искриви изворно биће, и када дође тренутак да се унутрашње истине освешћују кроз живот, то постаје готово немогуће. Класне истине, научене споља и прихваћене дресуром и виртуелном стварношћу, у првих седам година савременог детета, потискују, затрпавају вечне истине у малом човеку, будућем „оцу човека“

Много људи данас трага за путевима који воде ка Свесности и Љубави. То чини велика већина, на овај или онај начин. Зато је логично поставити питање: „Може ли човек, који у оквиру породице, примењује знање стваралачког васпитања, бити на путу који помаже узрастање свесности“? Наравно да може. Стваралачко васпитање је у ствари ОДГОЈ ЗА СТВАРАЛАШТВО, а свесни стваралац креира свој живот, своје односе са другим човеком, Богом и природом, увек и једино у складу са космичким, божанским принципима. То се не учи споља, јер је то све у нама, само треба омогућити новим генерацијама живот без ДРЕСУРЕ, БЕЗ АУТОРИТАРНОСТИ.

Наравно, да је одговор охрабрујући, да је пут раста Свесности кроз стваралачку породицу, добар, пожељан и лак пут. Није за очекивати да ће сваки члан породице кренути пут раста свесности, јер многе околности утичу на то, али једно је сигурно да ће нове генерације, у одсуству плишаних постајати све свесније и свесније. Родитељи, васпитачи, наставници ће такође освешћивати себе, своје вечне истине, уклањајући казну и награду у односима са потомцима.

Четрдесетогодишње искуство које сам прошла у раду са ученицима, њиховим породицама, у раду са савременим „плишаним“ родитељима и њиховом

децом, ми даје огроман оптимизам. Резултати, у раду са њима, су били охрабрујући, биће још бољи када велика већина усвоји иста знања, и зато док живим настојаћу да осветљавам породицама и појединцима пут који води у Свесност, кроз стваралачку породицу.

Осврнимо се на појам свесности, из равни традиционе и савремене, најавторитарније породице, до сада. Ауторитарни систем живота и ауторитарни систем васпитања постоји колико и човек постоји. Одувек су постојале три групе људи, у односу на свесност.

1 – СВЕСНИ – Људи који препознају вечне истине у себи и у складу са њима непрестано усавршавају Доброту, Љубав, Човечност, целокупну своју изворну природу. Све што раде је у функцији развоја човечности, развоја богочовека. Не пате, али својим животом, не увећавају патњу других. То су људи који не могу да бирају између Добра и добра, између Љубави и љубави, између Добра и Зла. Они поседују неселективну Доброту. Они су Иконе Божије, они су Љубав, они су Добро, ЈЕР ЈЕ ЊИХОВ Ум у њиховом срцу.

2 – НЕСВЕСНИ – Људи који имају потпуно искривљено изворно биће, потиснуте или искривљене емоције. Отуђени су од свог изворног бића, па самим тим и од вечних истина у себи. „Не пате“, али својим животом чине много тога што увећава патњу других. Они се непогрешиво хватају за Зло, а када улазе у добро, то чине искључиво зарад својих интереса. Својим начином живота сведоче своју несвесност.

3 – ПОЛУСВЕСНИ – Људи који имају делимично искривљено изворно биће. У одређеним тренуцима, када су у емоционалној хармонији, тада у појединим сегментима рада и живота, имају потпуну свесност. Та разапетост између свесног и несвесног стања им доноси велику патњу. То су они што бирају између добра и и Добра, а није им ни зло страшно, када западну у несвесност.

Ове три групе постојале су у традиционалној, а постоје и у модерној породици. Променљив је само проценат ове три групације.

Све животне активности, свесне стваралачке личности су, без његове воље праћене Добротом, Љубављу, Човечношћу. Трећи миленијум је доба СВЕСНИХ људи, који неће имати избор између добра и и Добра, јер поседују безинтересну Доброту. ДОБРО је човекова изворна природа. Свесна стваралачка личност не мисли и не учи о Доброти, она зна шта је Добро, јер је клицу Доброте човек донео рођењем. У одсуству ауторитарности Доброта и Љубав се непрестано усавршавају, освешћују кроз реч и дело. Зло, само по себи се топи, ако је постојало као искривљено Добро.

Кроз неколико важних питања покушаћу да одговорим на тему свесности.

Да ли је одсуство ауторитарних васијинних модела, за иочешак, иуи ка Свесности?

Када се породица или појединац определи за стваралачко васпитање, када се одрекну ауторитарности, у односима, започиње процес усавршавања свести, коју доносимо рођењем. Када број породица и појединаца буде квантитативно прерастао у квалитет, тада ће природно доћи до раста, толико потребне стваралачке свести друштва.

Док се то не догоди, имаћемо увек ове три наведене групе, а полагани раст свесности ће се догађати у оквиру стваралачких породица. Важно је имати наду и знање да се нада реализује. Један од путева је свакако знање стваралачког васпитања.

Да ли је мојуће остварити свесност ли бар бити на иом иуиу, у оквиру стваралачке иородице, иако смо сви на друштвеном илану урођени у ауторитарности.

Да! Стваралачко васпитање је управо то које „обучава“ људе како да уђу у свесност, духовност, у просторе Љубави и Доброте, у оквиру својих породица и поред огромне принуде које врше васпитни модели, свуда и на сваком месту. Важно је да се породица определи за примену стваралачког васпитања.

Може ли свестан човек да функционише у ауторитарном друштву

Свесност је стање Ума, Ума који је нашао своје место у хармонизованом срцу. То је Ум без патње, али увек дубоко разуме људску патњу, њен корен и путеве помагања човеку, који пати и жели да изиђе из патње. Свестан човек ће увек радити за Добро човека, јер је контролисан Љубављу и Добротом. Свестан човек било ког интелектуалног, образовног, социјалног статуса све своје активности и односе прожима Добротом и Љубављу. Дакле, Доброта, Љубав и Свесност делају истовремено. Извориште је једно. Стање Љубави се догађа као и Свесност, у одсуству ауторитарности, али ако ауторитарност постоји у окружењу свестан човек проналази начине да ауторитарност другог:

- трансформише у свесност
- да ублажи туђу ауторитарност
- да прихвати туђу ауторитарност, без патње
- да има снаге да се физички одвоји од ауторитарне, несвесне особе, ако она угрожава његову свесност.

Какве су шансе дејшеја, савремене породице, да оствари сјање свесности?

Док није било негативног утицаја медија на дете, и оволико ауторитарности у друштву, дете је имало велике шансе да развија клицу свесности, донесену рођењем. Нажалост, врло брзо дете се одваја од своје изворне суштине и раст свесности готово да стагнира. Углавном, уз два ауторитарне модела, човек је био полусвестан, што је боље од стања несвесности, које данас доминира.

Некада је било довољно да, само уз једну особу ослобођену ауторитарности, дете усавршава свесност. То је данас готово немогуће постићи јер је утицај телевизије моћан, а и моралне вредности традиционалне свести, као и вечне вредности нису „ин“. У ствари, моћ имају негативни садржаји на којима се васпитава дете. Виртуелна стварност има велику васпитну моћ, јачу од моћи родитеља и васпитача јер екран врши свакодневни јак и дуготрајан емоционални утицај на дете, а све из равни пет ауторитарних васпитних модела. Кривљење, наслојавање, потискивање емоција је снажно јер су садржаји који се нуде против Љубави, Доброте, против живота. Нема човека који би и најјачом Љубављу могао извршити позитиван утицај на дете, коме је телевизија гувернанта од колевке. Само дете, које буде имало среће да живи у стваралачкој породици, развијаће свесност и поред огромне ауторитарности на коју ће наићи уласком у друштво.

Да ли су нејашивни виртуелни садржаји искључиви кривац који зауставља раст свесности?

Не! ТВ, интернет, врше свакако најјачи негативан утицај на дете, јер савремену децу привлаче само негативни садржаји и они их непогрешиво проналазе. Остају потпуно незаинтересовани за позитивне садржаје којих има на претек. Проблем је што су сви чланови породице некритички усвојили све

ауторитарне облике васпитања. Насиље над дететом је огромно. У савременој породици не постоји готово ни једна личност уз коју би савремено дете могло да узраста у свесности, јер су готово сви подлегли употреби плишаних. Међу бакама и декама, традиционалне свести, има довољно свесних и полусвесних, али савремени родитељ склања дете од њиховог васпитног утицаја, плашећи се различитости, па била она и добра.

Сви смо у канцама пет плишаних. Ако свесна или полусвесна особа и постоји, њен утицај је незнатан на дете, у односу на све друге ауторитарне утицаје. Многи мисле да би само укидање или контрола над виртуелним садржајима били довољни за трансформацију човекове свести. Ваља кренути од укидања четири плишана васпитна модела (блага и реална принуда, позитивно условљавање, презаштићивање и вербализам). Када се укину, у породичним односима, ови модели, долази до процеса у којем се и дете и родитељ враћају своме извору, себи, способности да раздвоје Добро од зла, узрастајући у свесности.

А на изворишту је све другачије, на изворишту је успостављена хармонија, а само хармоничан човек неће имати потребу за акумулацијом и чињењем зла, па неће бити ни пријемчив за негативне виртуелне и све друге садржаје. Не бити пријемчив не значи да ће чланови стваралачке породице, избегавати негативне садржаје, по сваку цену. Не, јер није проблем у негативним садржајима, већ је проблем у немоћи несвесног човека да разлучи класно добро од Универзалног, као добро и Добро од Зла. Како може похлепан и лењ човек, као последица плишаних, да препозна да последице његових грехова доносе и њему и свима у породици само зло. Не може, јер он има искривљену потребу за злом.

Медији и развој свесности

Годинама плишана деца, конзумирају најнегативније садржаје на ТВ, на компјутеру, у играоницама... Нажалост, ти садржаји су искључиво негативни (несташлуци, „убиства“, безобразлук, оговарања, подметања...). Традиционални садржаји намењени деци и младима грађени су на принципу борбе добра и зла, на естетичком идеалу. У свакој традиционалној причи приказано је зло и добро, али су се деца увек и непогрешиво одлучивала за имитирање и прихватање добра и нико није постављао бајку, у којој је изражено зло, као проблем. Напротив. Негативно у причи, дете је препознавало и одбацивало га. Зашто? Пошто је традиционална породица упражњавала само два,

од могућих пет васпитних модела, извор са којег се црпи непогрешив осећај за добро, није био затрпан. Добро се препознавало и имитирало.

Данас, под утицајем пет плишаних, деца врло рано губе способност да препознају изворно добро. Што је још горе дете нема ни избор јер им креатори савремених садржаја ни не нуде добро, као могући антипод злу. Погледајте цртане филмове, већина ни нема позитивног јунака. Зло и један или мноштво негативних јунака у њему.

Ако им и понуде добро, углавном је реч о наметању нестварних јунака, који спашавају планету од зла, а са којима се деца идентификују, уз додатно увећање страха. На овај начин страх се додатно увећава због тако тешког бремена који им се ставља на нејака плећа.

Изненада, после много година тровања деце реченим садржајима, појавили су се филмови у којима су јасно разграничени добри од лоших јунака. Узмимо филмове о малом Нодију. Родитељи су одахнули. Коначно садржаји који личе на садржаје из нашег детињства. Нажалост, плишана деца гледају Нодија, вредницу, поштењачину, а када устану, имитирају зле јунаке који Нодија исмевају, подмећу му, муче га. Зашто? Изгубили су способност препознавања добра. Уништена им клица Добра, која непогрешиво детектује зло и усваја га. Они само имитирају оно што је њима слично. Савремено плишано дете је лењо, завидно, похлепно, агресивно, застрашено, а такви су и зли јунаци.

Делимично решење? Укинемо деци телевизију, сачувајмо их од негативних садржаја. Плишана деца не морају седети у властитој кући поред таквих садржаја, али већ при првом сусрету са злом на улици, у вртићу, у школи, у кафићу, на тренингу, покупиће га, а ви нећете знати шта се догађа. Послушали сте савремене стручњаке укинули му у потпуности слике са екрана, а корист никаква. Без укидања четири плишана модела излаз из овог лавиринта нећемо наћи.

Када донесемо одлуку да са породицом уђемо у стваралачко васпитање, у процес развоја Свесности, Љубави и повратка Извору тада морамо поштовати неки ред ствари. Цела породица, чак и мала деца, довољно је да су проговорили, морају дубоко разумети да су плишани модели узроци њихових мука и треба их вербално, зналачки упозорити да су то узрочници зла и да их се за почетак треба вољно ослободити.

Највећа мука је одвикавање од виртуелне и аудитивне зависности. Мања деца имају слику као дрогу, старија музику, као дрогу. Лако ће се проверити ко је завистан од виртуелне и аудитивне дроге, а ко је само већи број сати пред екраном, или са слушалицама на ушима, а није зависник.

Настаје права паника код зависника када предложим да се бар седам дана направи глува соба од куће, да се све искључи, да се сви екрани погасе.

Понудим младима потпуно радикално одрицање од ТВ, компјутера. Углавном млади људи, деца признају да за то нису спремни. Тада се договоримо да се скидају поступно. Да прате и смањују број сати које проводе поред екрана (нису битни садржаји). Договоримо се унапред, уколико не буду могли сами да сведу гледање на минимум и да се потпуно одрекну игрица у којима су убијање, насиље, порно филмови, главна тема, онда ће му родитељи помоћи, тако што ће искључити све екране, бар на месец дана.

Упозорим самохране мајке да „шок“ терапију, брзо и потпуно скидање, не могу извести саме јер дете, иако је пристало на сарадњу, по укидању свега, постаје невероватно агресивно. Ту мора помоћи бивши супруг, ујак, стриц, пријатељ. Борба са несвесним дететом траје и по неколико сати. Вика, грдње, псовање, преклињање, проклињање, ударање и одједном мир. Као да се нека копрена макла детету са мозга.

Апстиненција од виртуелног, после овог мучног скидања, треба да траје онолико колико је потребно да дође до чишћења мозга, (негде месец, негде и по пола године). То није лак период и у њему не треба тражити замену тако што ћете терати дете да чита књиге, игра домине, карте и сл. Све су то облици ниже виртуелне стварности. У периоду скидања идите са дететом у природу, бавите се спортом, певајте, трчите, гледајте се како изгледате јер ми ни не знамо ко има плаве, а ко црне очи у породици... Први знаци опоравка су када дете почиње са лакоћом да учи, са лакоћом да претвара текст у слике, када може глас наставника или родитеља да претаче у слике. Полако али сигурно дете почиње да развија Свесност, Љубав према учењу, раду, вама, према људима уопште, према добрим ТВ и компјутерским садржајима, добрим књигама и реалним активностима.

Оно што строго мора да се поштује то је забрана враћања насилним садржајима. Када се мозак потпуно очисти од виртуелних „вируса“ тада неће постојати ни забрана, дете се враћа екрану, али никада више као зависник. Тада све и да хоће не може да упражњава негативне садржаје, нити може сате живота да губи пишући бесмислене поруке на фејсбуку и сл. Овакав начин „скидања“, уз добровољни пристанак детета, уз истовремено потпуно и трајно укидање казне, награде, презаштићивања и вербализма води Свесности, а зависност, као мука савременог ауторитарног човека, се више не понавља, ни у једној области.

Неки стручњаци тврде да је 21. век, век зависности. Зашто? Зато што се плешаним васпитањем одвајамо од себе, од свог извора, од свог бића, а истовремено се морамо привезати за неки спољашњи јарбол, да нас ветар не однесе, а јарбола је на претек. Када смо мали ту су екрани, мало старији улазе у зависност од музике, а још старији у зависност од менталног секса, брзе вожње,

нездраве хране, коцке и сл. Смећа је свуда око плишаних људи, само треба бацити ленгер. На срећу, стваралачка свест није болесно зависна ни од кога и ни од чега. Дубоко свестан човек је на свом извору, неotuђен од себе и свог бића. Такав човек прави здрав избор у животу, јер здраво бира здраво.

Сада нам је јасније зашто се савремен човек, и поред тога што му је Господ дао избор између Добра и Зла, непогрешиво везује за Зло. Није проблем у Злу, њега је било и биће, проблем је у одсуству Дубоке свесности, у отуђености од божанске, изворне природе, у одсуству Љубави и Доброте. Једном речју, искривљена Љубав, Доброта и Свесност не препознају спољашње Добро и зато их непогрешиво очарава спољашње зло. На срећу, велики број људи савременог света ће се вратити своје извору, према томе и спољашњем Добру, уколико схвате да је било која дресура човека двадесет првог века излишна, па звала се она и плишана. Укинути дресуру над другим, над собом значи повратак извору, а на извору је Дубока свесност.

Вратимо се ми нашој причици о зависности наше дечице од „прљаве“ слике и још „прљавијег „звуча“. Скренула сам вам пажњу, драги моји родитељи, да сваки облик кажњавања детета, тако што му месец дана укинете екран, или искључите музику, нема великог значаја. Мозак је велика чекалица. Он је смирен у својој несвесности, јер он зна шта чека, а колико дуго, није му битно. То не чините. У договору са својим дететом донесите одлуку на који начин ће се дете скидати са виртуелне или аудитивне „дрогe“. Постепено или одједном.

Мука, али и решење проблема настаје када сам зависник, на почетку терапије, пошаље своје мозгу информацију да је са игром несвесног ума завршено. Дете треба да пошаље информацију мозгу да никада више неће упражњавати нечовечне садржаје, попут игрица пуцачина, попут... дете зна своју муку. Тешко јесте, али резултати су сигурни, трајни. Док траје „скидање“, упражњава се васпитање без казне и без награде, дете се уводи у саморад... То је пут трајног ослобађања зависности, у целисти.

После почетних мука треба наставити са васпитањем без казне и без награде. Нови стил живота доноси нове односе међу људима, али о нови однос детета према виртуелној и аудитивној стварности. Дете ће прилазити критички свакој појави коју одашиље екран. Пошто више нема зависности у целисти дете, када и ако бира негативне садржаје, узима само оно што је у функцији раста Љубави, Дубоке свесности. Сада је Ум детета који узраста у свесности, критичан и селективан, јер увек и све мери аршином своје изворне истине.

Ретко би које дете то постигло без помоћи целе породице која је добровољно ушла у стваралачко васпитање и без његовог дубоког разумевања суштинe ауторитарности и благодати стваралачког васпитања.

Приметила сам да мајке у свом претераном презаштићивању детета увек имају исти коментар: „Ако се дете одриче екрана то би морао, учинити и отац, односно сви“. То је већ повод за отпор према овом васпитању. Зашто би сте кажњавали оца и остале чланове породице, ако нису зависници од виртуелног. Да би детету било лакше екран се може ставити у неки мањи простор, уклонити га из дневне собе, из дечије собе. Иначе екран постоји, то је потреба савременог човека. То је потпуно невин изум све док га не злоупотребимо, а нећемо га злоупотребити уколико смо свесни. Свестан човек ће конзумирати садржаје који не заустављају његов духовни раст, а и када се нађе пред негативним садржајима неће бити њихова жртва већ аутентични, свесни критичар.

Деци наравно, као бићима у развоју морамо помоћи. Мој савет је јасан. До треће године дете нема шта да тражи пред екраном. Мора се емоционално учврстити у реалним емоцијама. Период до седме године је време отвореног, упијајућег ума, како каже госпођа Монтесори и зато све што стављамо у дечији ум до седме године, доцније диригује дететом, из његове подсвести. Зато до седме године даљински мора бити ван домашаја детета, а родитељ је тај који бира шта ће и колико дуго ће дете нешто да гледа. Стваралачки родитељ престаје да кука како је друштво криво што ствара програме, који су на штету њихове деце. Са тим ветрењачама се породица не може изборити. Уосталом, сви лоши виртуелни и аудитивни производи се могу купити и у продавници, а купују се вашим парама и уз ваш благослов. Стварајмо ми нови ков стваралачке деце, који ће сутра креирати живот и све програме из равни своје стваралачке свести.

До тада, узмите судбину своје породице у своје руке, зналачки, на Радост потомака. Ако сликовнице, књиге са што мање слика и добре приче родитеља буде у изобиљу, до седме године, у односу на екран, имаћете доброг ђака, доброг и свесног човека. Наравно да савремени родитељ полуди на мој радикални став према екрану, а ја само додам: „Ваше дете, ваша брига. Ко не плати на мосту, плаћа на ћуприји“.

Зашто је важно постојати свестан? Да ли то доноси човеку неку посебну срећу и корисћ?

Када ме питате о важности очувања, унапређења и развијања свесности, то је исто као да ме питате зашто Дунав мора да тече баш тим коритом, када бисмо му могли променити ток. Сада вам је јасно да се ток природе човека не сме мењати. Рођењем доносимо клице Дубоке Свесности, Доброте и Љубави,

доносимо и Потенцијал, који нам ваља остварити за живота. Дубока Свесност је наша веза са Богом, а Он је Истина и Пут.

На васпитачима је да потомцима омогуће живот и рад у условима без ауторитарности. Ако смо све донели рођењем, ваља нам то и развити.

Иако стваралачки услови данас, на ширем плану не постоје, довољно је да их створимо детету у породици, у најважнијој друштвеној ћелији. Ако је породица вољна да уђе у стваралачко васпитање, то је почетак стваралачке трансформације друштва.

Зашто је у традиционалној породици било тешко остварити свесност, а у савременој је то јошво немогуће?

Традициона породица готово не постоји у савременом свету, јер су чуда виртуелног света инфицирала сваку породицу на кугли земаљској. Свих пет васпитних модела је ушло у сваки дом. Рекосмо већ да је пут до Свесности, Доброте и Љубави готово немогућ, уз потпуну ауторитарност.

У дојучерашњој традиционалној породици било је много више свесних људи, јер је традиционална породица користила само принуду и вербализам (као опште признате васпитне методе). Осим тога, у традиционалној породици, пирамида је, централизацијом власти, одређивала породичне и друштвене вредности. Са врха пирамиде успостављао се систем вредности. Њега је знао сваки човек, свака породица, одређеног историјског периода. Те вредности, ма какве да су, морале су се поштовати, милом (вербализмом) или силом (принудом). Читалац мора запамтити да су и вербализам и принуда облици принуде и зато је прописане вредности било тешко испоштовати. Сви су се трудили да наметнуто, научено поштују, јер ауторитарна свест увек има страх од различитости и страх да ће бити санкционисана уколико не поштује моралне, класне вредности, времена у којем живи. Погледајмо о каквим је вредностима реч.

Моралне вредности

Моралне вредности су биле вредности владајућих класа. У оквиру породице, као и у оквиру традиционалног друштва тачно се знало која је класа, или

који је појединац на врху одређене друштвене пирамиде. На врху породичне пирамиде вековима је био мушкарац, отац. Све је било подређено њему, те су се тачно знале моралне норме које је ваљало поштовати док отац живи.

Мајка је била на врху породичне пирамиде, у односу на децу, најстарије дете је било на врху у односу на млађу децу... Увек су моралне вредности биле у корист онога са врха пирамиде. У раном капитализму, на пример, на врху пирамиде била је владајућа капиталистичка класа. Све што је она установила као вредност морала је поштовати она друга страна, иако је многим било јасно да су то потпуно интересне вредности, а не човечне (када човек експлоатише човека, то је морално, али нема одлику вечне вредности, јер човек човеку је човек, а не „вук“).

Да би породица, друштво, појединац усвојили ове вредности, постојало је безброј ауторитарних начина. Користила се конформистичка уметност која је трајала само онолико колико траје и владајућа класа, а имала је за циљ да на „плишани начин“ наведе човека да прихвати установљене вредности. Користила се принуда вербална. Говорило се: „Вежи коња, где ти газда каже“, што би значило да се онај са врха пирамиде мора безусловно слушати и онда када није ни мислио, ни радио добро.

Те вредности су биле пролазне, али у времену у којем су важиле, морале су бити усвојене и биле су усвајане батином или вербализмом, силом или милом.

Вечне вредности

Човек традиционалне свести имао је много веће шансе да повремено препозна стање Љубави, Доброте, Свесности у себи, према томе лако је те вредности препознавао у записима свесних људи. Производе духа, свесних људи, људи Љубави и Доброте, генерације су памтиле и чувале. Таквих записа нема много, али их је увек било довољно да буду опомена, ако човек скрене са пута човечности. Погледајмо Свете књиге. Погледајмо само народне пословице, не све, погледајмо какве јаке, вечне поруке преносе вековима човечанству. Погледајмо поезију, књижевност, музику, уметност, филозофију која проноси вечне вредности, од постанка човека до данас. Оваквих онтолошких дела, нема много, али их има довољно. Те и такве вредности су преживеле суд времена и зато се зову вечне вредности. Вечне вредност су се чувале и преносиле сколена на колена. Време које је пред нама је време вечних вредности. Данас их нико не помиње, али питање је дана када ће човек у њима почети да тражи инспирацију за стваралаштво у трећем миленијуму.

Нажалост, због употребе два ауторитарна, васпитна модела, због огромне снаге ауторитарног система у оквиру чврсте пирамиде, мало је оних који су имали снагу да ове вечне вредности живе и сведоче својим животом. Зато су се и ове вредности училе милом или силом.

Данас видим да је и то имало своју вредност, јер онај ко у раном детињству научи, меморише неколицину вечних вредности има велику шансу, кад одрасте, да покуша и да их примени у животу или да их несебично, али опет вербално, пренеси потомцима. Бољи је и вербализам него заборав, отуђење од вечног, људског. Без вечних вредности нема развоја Свесности.

Вредности савременој свету

Појаснили смо разлику између моралних и вечних вредности. Моралне вредности су се мењале, а вечне смо преносили, из старог, у нови историјски период. Вечне вредности су углавном прихватане на вербалном нивоу, јер ауторитарни систем није дозвољавао човеку стање Љубави, а без Љубави нема заживљавања вечних вредности у животу људи.

Половином прошлог века, а све се поклопило са рушењем ауторитарног система и пирамиде, човек развијеног света пише КОНВЕНЦИЈЕ О ПРАВИМА ЧОВЕКА. Већ тада су развијени имали предосећај да ће се ауторитарни систем ускоро срушити у целом свету. Знали су да нешто мора да веже све људе света. ПРАВА, то је збиља одговарајућа реч. Установљена права се морају поштовати. Нешто што се мора поштовати може се постићи милом или силом (опет ауторитарношћу у времену у којем се спремамо за напуштање ауторитарности).

Човек развијеног света зато и није употребио реч УНИВЕРЗАЛНЕ ВРЕДНОСТИ већ користи реч ПРАВА. Када кажемо универзалне вредности, искључиво мислимо на вредности које су последица Доброте и Љубави, стања човекове свести, у одсуству ауторитарности. Када се пажљиво анализирају Права човека и Права детета мора се признати да, на вербалном нивоу, већина права има универзално значење. Нешто што је универзално, нешто што је у складу са унутрашњим потребама свих људи света, не може заживети, уколико се спроводи насилно (а насилни су сви ауторитарни модели)

Као што родитељ не може силом наметнути детету било шта, па ни вредност која је збиља његова природна потреба, а када кажемо насилно мислим на употребу и казне и награде. У оба случаја криви се изворна природа па и

могућност да оно што нудимо заживи кроз Љубав. Исто тако ни развијени немају успеха у спровођењу Права човека и детета јер то раде насилно.

Како остварити Право детета да живи у породици окружено љубављу, ако тај исти развијени свет није схватио да казна и награда поништавају Љубав у породици. Дакле ПРАВА човека и детета неће моћи да заживе у реалном животу све док се не уклоне узрочници који ометају њихово заживљавање, ауторитарни васпитни модели. Дакле, велики број ПРАВА детета и човека су у равни вечних вредности, али на вербалном нивоу. Што се више буду насилно спроводила већи ће отпор постојати (штапом или шаргарепом, исто је)

Вечне вредности су последица Љубави и могу само да заживе тамо где је Љубав. На другој страни те универзалне вредности погрешно су стављене у категорију ПРАВА. Када кажеш право онда мислиш на закон, а када кажеш закон мислиш на силу. Силом се могу спровести права, пролазне вредности, универзалне вредности не. Неко покушава да стопало угура у рукавицу. Овај пут не води у свесност. Где су закон, апеловање, награђивање ту је дресура. Где је дресура, Свесности нема.

*Нека њправа човека имају њтежину вечних вредности,
а вечно се не намеће силом.*

Шта је у свему томе добро, а шта је то што ће развијени морати да мењају ако желе, а желе да универзалне вредности вежу све људе света, јер је то у складу са временом које је пред нама.

Човек развијеног света је инстинктивно осетио да због рушења ауторитарне пирамиде неће имати ко да установи универзални систем вредности. Међу прокламованим правима има и пролазних вредности, али то сада није битно. Видели су да нико више никоме неће моћи да наметне општеважеће моралне вредности. Пре него што се хаос, као последица рушења ауторитарне пирамиде, догодио неко је направио синтезу вечних вредности.

Као што су неке генерације записале десет божијих заповести, тако су неки људи развијеног света сачинили списак универзалних вредности везаних за мушкарца, жену и дете. Људи материјално најразвијенијег дела света су предосетили могући хаос који настаје рушењем ауторитарног система и, истовремено дивљање пет васпитних модела. Да људи не би изгубили компас, јер је свака група, сваки човек почео да форсира своје вредности, Уједињене нације

су 1948. објавиле Универзалну декларацију о људским правима. Декларација, као свој циљ, проглашава општи идеал који треба да постигну сви народи и све нације. У првом каталогу универзалних људских права у историји, прокламују се и дефинишу садржаји људских права и основних слобода за све људе на свету. Ове одредбе су усмерене на мушкарце и жене, а обухватају и права детета.

1959. године Уједињене нације су усвојиле Декларацију о правима детета прихватајући, између осталог, да дете треба да расте у породичној средини у атмосфери среће, љубави и разумевања. Ако пажљиво читамо права детета, видимо добру намеру и жељу њихових аутора да у читавом свету створе један материјално уређен свет који треба да буде заснован на човечним принципима. Кажем да би требао, али нису створени основни услови да би човек те принципе живео. Како може неко ко живи на принципима ауторитарности, нечовечности, да спроводи човечна права?

Како може похлепан, завидан, агресиван, застрашен, несвестан, незадовољан, горд човек другом човеку, супрузи, родитељу, детету да ствара човечне услове за остварење човечних вредности, када је човечност њему непозната категорија. Развијени свет је очигледно мислио да је довољно забранити батину родитеља и наставника, а све остале батине појачати и да су створени услови за човечност. Батином и Законом се не може човек натерати на човечност. Законом и силом се можда може успоставити привидан спољашњи ред, али у том реду нико никога не може натерати да буде истински добар, јер добар никада није добар из страха или интереса већ увек и једино из Љубави. Човечност или имаш или немаш. Ту сила не помаже. Где је сила ту је несвесност, а где је несвесност ту су:

Блуд и новац као „врхунске“ вредности савременог човека

Савремени свет је уместо у Љубав, у Свесност и духовни раст, као врхунски циљ нашег живота, запловио у материјално. Нажалост, „врхунске“ вредности готово свих група и појединаца, савременог друштва су БЛУД и НОВАЦ. Блуд је врхунско задовољство крајње незадовољног, напетог савременог човека, последици плишане принуде и могућности да се медијима наметне лаж да су блуд и новац једине и истинске вредности.

На плочи живота су и духовне и квази вредности. Све плива и на домак је руке сваког човека. Сви се машају за квази, за пролазно, за хедонистичко,

које постаје само себи сврха. Зашто? Пет плишаних у комбинацији са реалном принудом, свуда присутном, не дозвољавају раст клице духовности, са којом се сваки човек рађа. Човеку којем се клица духовности не развија, на првом месту Љубављу, Добротом и Радошћу, нема снагу да препозна духовно, вечно, а камоли да својим животом то сведочи.

Блуд је све што се ради у одсуству, и оно мало, традиционалне љубави, а новац је средство да се блуд реализује. Ауторитарни интерес је водиља савременог човека. Интерес незадовољног, напетог, уморног савременог човека је да пронађе задовољство кроз које би празнио напетост и остварио врхунске квази вредности, које су медијима наметнуте (богатство, моћ, брза лака зарада, колико имаш толико вредиш, имати, имати и само имати). Пошто борба за имати доноси огромну напетост, ту је нагомилани новац којим се празни напетост и манифестује богатство и моћ. Ту су политика, власт, спонзорства, донаторства, криминал, проституција, алкохол, дрога. На том путу препреке не сме бити. А где је новац, ту препрека нема.

„Задовољство“ савременог, напетог и незадовољног човека се постиже кроз: моћ, женско и мушко тело, бављење политиком, капитал, власт, прављење „реда“ на планети, рат, кроз хумане, интересне активности... а за све ово је потребан новац.

Новац је данас почетак и крај сваке приче. Све се може купити, све се продаје, изузев Љубави, Радости и Доброте, као предворја духовности. Гладна душа купује, непрестано се надајући да ће баш у овом пакету бити и оно што се купити не може. Чим обави једну, улази у следећу куповину хранећи похлепу, доживљавајући материјалне играчке као надокнаду за Љубав. Све што човек купује или продаје негде је дубоко скривена потреба да се дође до себе, до свог унутрашњег блага.

У слепој улици у којој се нашао савремени човек немогуће је открити ово благо у себи. Пет васпитних модела су препрека да се дође до власти-тог, унутрашњег блага. Докле год човек буде био у овој слепој улици, уместо Љубави налазиће гордост, уместо Доброте налазиће интересну доброту (хуманост), уместо задовољства, унутрашњег мира, хармоније имаће унутрашње немире, напетост коју ће празнити блудом, као врхунским обликом задовољства.

Блуд, нажалост, не доноси ни хармонију, ни Задовољство и човек то осећа. Ускоро ће морати да види шта му је чинити. Док свако не нађе свој пут, људи ће водити бесомучну трку да „блудом“ остваре свој врхунски интерес, како да испразне напетост, како би се наново напунили. Да би се тај интерес остварио потребан је НОВАЦ. Сада је јасно зашто је новац постао врхунска вредност

савременог човека. То је „божанство“ које се слави данас. Човек не бира средство да до новца дође. Не постоји ни једна морална, нити вечна вредност која би могла зауставити савременог, похлепног, несвесног човека на путу до остварења циља.

Свесношћ људи као последица излишане и реалне принуде – утврдимо лекцију

И данас, рекосмо, постоје три категорије људи. Свесни, несвесни и полусвесни, само је број различит у односу на време традиционалне породице. Кренућемо од најмалобројнијих – од свесних.

Није тешко објаснити зашто су данас у мањини. Ретки су људи који у гротлу тоталне ауторитарности успеју да сагледају суштину овог времена и виде шта је иза. То су људи који имају јасноћу да је ово време пролазно и да долази време у којем ће сви људи бити оплемењеног духа. То су људи који не пате због огромне патње човечанства, невиђене у историји развоја цивилизације. То су људи који траже пут како да пробуде ту огромну већину дремљивих, полусвесних, да покушају да разбуде и оне несвесне, који спавају дубоким сном. Само ће пробужени преживети ово тешко време и омогућити потомству да живи у прелепом времену трећег миленијума, које је пред нама.

Несвесних људи је данас највише. Ни то није тешко објаснити. Већина полусвесних, као последица традиционалне породице и два васпитна модела, су људи који су до јуче живели на принципима традиционалних, али и вечних вредности. Те вредности, већина полусвесних је ментално усвајала, а ретко их живела. Више је реч о врло снажним ставовима. Нпр. традиционална породица је код полусвесног човека уградила јак став да је неморално преварити своју супругу. Негде дубоко у свом искривљеном бићу, многи полусвесни су само прижељкивали тај грех. Полусвесни без јаких ставова су варали на тајно (то су људи двоструког морала), полусвесни јаких ставова никада то нису урадили нити су на то помишљали. Несвесни нису имали никакав проблем јер су рушили све моралне и вечне вредности и постајали Казанове, упркос свему.

Кроз речени пример није тешко схватити шта се догодило са огромном групом полусвесних, без јаких моралних ставова. Оног трену када је пет васпитних модела поставило блуд и новац као врхунске вредности које су постале

и друштвено „признате“ све је ишло на руку полусвесним људима. Не треба много памети, па разумети како је било лако да полусвесни падну у тотални сан и припадну категорији несвесних. Рекосмо да несвесни не пате, а својим животом увећавају огромну патњу породице, друштва.

Зар и ти деда?

Да ли је старосна граница била услов да се из групе полусвесних упадне у потпуну несвесност? Не. Погледајте старије људе. Припадали су времену традиционалне породице, били честити очеви, верни мужеви. Дошли до неког новца, а природно је да га имају у тим годинама, обукли фармерке, обули „Нике“ и кренули у оно о чему су, као полусвесни, само сањали.

Погледајте само те богате старце како блудниче са девојкама година својих унука, како блудниче у криминалу, у корупцији... и како после свега добијају аплауз, признања, како су памећу и сналажљивошћу све то освојили. Такви немају осећање кривице јер раде само оно што ради већина. „Опрости им Боже, не знају шта чине“, једино је што могу рећи.

Постоји и група старих полусвесних људи који чине исто што чине и несвесни, само што имају повремено осећање кривице. Наравно да међу полусвеснима има људи врло јаких традиционалних ставова, који још нису почели да чине што и сви остали, али негде дубоко у себи завиде најхрабријима. Они то не чине, али почињу да мисле (вероватно) да су будале које истрајавају у верности као „будалаштини“. И ово су полусвесни људи. Једни пате због грешних дела, други због грешних мисли.

Да ли треба рећи нешто о свеснима, а везано за ову тему. Свестан човек зна да ли је у Љубави са женом. Ако је у Љубави, са том једном женом ће доживети сву лепоту духовног раста. Неко ко је на том путу нема напетости па ни потребу за пражњењем било којим путем, па ни непрестаном променом партнера.

Приче о томе како љубав са једним партнером траје само две до три године протурају несвесни и полусвесни људи како би давали пролаз ономе што чине. Њихова прича није хир већ потреба њихове искривљене природе. Врло често њихова прича је и научно заснована јер је понашање већине, параметар врло важан науци. Ако је већина искривљена она ће искривљене научне показатеље прогласити валидним. Већ се протурају истине већине како је љубав оптерећење за човека, како она ни не постоји. Сада вам је јасно откуд прича о превазиђености породице, брака... На срећу и овим идејама време

пролази, јер стиже време Љубави а Љубав је непролазна вредност, као и здрав брак и здрава породица.

Ако су стари пали на испиту човечности, младима се то догодило још лакше

Погледајмо младе супружнике, младе супруге, генерацију која сад има између тридесет и четрдесет година. Погледајмо супружнике, супруге, генерацију која је проживела детињство и зрелост у традиционалном духу, (земље у транзицији, неразвијени). То су генерације које добро знају шта је морално, класно, шта је вечно, шта је човечно. Затечени смо брзином којом из полусвесног стања улазе у стање несвесности. Неки су још у стању полусвесности склопили бракове, јер су научени да је породица светиња, што она и јесте, упркос свим причама о њеној превазиђености. Ови млади људи су врло брзо ушли у блуд, усвојили новац као врхунску вредност, пали у несвесност. Сада нам је јасније откуда толико развода, превара, несреће, остављене деце, откуда појачано насиље међу половима. Огроман број полусвесних преломи се у табор несвесних. Немају осећање кривице, са лакоћом се одричу свих традиционалних и вечних вредности. Срећни су што припадају већини. Мисле да су „cool“. Благо њима, јер и они не знају шта чине.

Друга група младих све то ради, али са повременим осећањем кривице. Купили су карту, чекају воз за несвесне. Такви мрзе своје родитеље често говоре: „Зашто сте ме васпитали погрешно?“, а под тим „погрешно“ мисле на „јаке“ уграђене ставове у детињству, које сада вољно руше, и увек знају да оно што раде није човечно, због чега пате. Немајући снагу да преузму одговорност за оно што чине, говоре како су родитељи криви за то што они чине сада, јер их нису добро васпитали у детињству. У ствари, порука текста је следећа: „Зашто ме нисте припремили за време које живимо, већ сте ми уградили човечне вредности које данас немају прођу.“ Тиме смањују осећање кривице, пребацивши одговорност на родитеља. Ови су побркали лончиће.

Патња је још већа ако пред собом имају свесног родитеља или родитеља јаких ставова. Ни један, ни други родитељ никада неће дати свом детету благослов за чињење зла, што додатно увећава патњу тог младог човека. Та патња ће их одвести у болест, у потребу узимања пилула или дроге. Такви ће, ако не оду у дрогу, отићи ће у потпуну несвесност и престаће да пате због онога што

чине. Све што чине прихватиће као нормално говорећи, да је све то у складу са временом у којем се живи. Постоји опасност да почну да мрзе родитеље који ће им бити опомена увек када чине нешто што није добро.

Ретки су они који због јаких моралних ставова остану верни породици као вечной вредности, у времену када у породицу мало ко верује. Питање је времена када ће они напустити своје јаке ставове или ће имати срећу да освоје лепоте стваралачког васпитања и лако уђу у свесност.

Сигурно да и међу сасвим младима има свесних људи. Прижељкујем да се што пре сретну са знањем стваралачког васпитања и не поклекну пред налетом ауторитарних, „плишаних“ вредности које ломе и свесне људе, а камоли полусвесне.

Насиље у породици се свакодневно увећава. Насиље јаче, свесности слабија

Традиционалну породицу новијег датума чинили су: отац, мајка, деца и родитељи (када отац и мајка наступају скупа). Отац је готово увек био на врху пирамиде. У својим рукама је имао батину или страх од ње. Моралне вредности су биле најчешће у његову корист. Над женом и децом је примењивао принуду само ако нису поштовали писане и неписане моралне норме.

Мајка је била на врху пирамиде у односу на децу. У својим рукама је имала вербализам као својеврстан облик насиља. Вербализмом су се „милом“ прихватале пролазне, па и вечне вредности, које су важиле у тој породици, у том друштву.

Када су отац и мајка иступали скупа, као родитељи, подржавајући једно друго, за децу је био закон, то што су родитељи од њих тражили. Тражио се рад, ред и дисциплина. Знано се „Ко коси, ко воду носи“. Патило се, радовало и живело. Признали ми то или не, у традиционалној породици није било оволиког насиља колико га има данас.

У угледним традиционалним породицама („нормалним“) батине су се добијале врло ретко. Довољно је било да отац погледа дете, да мајка покаже на варјачу и да дете зна шта сме, шта не сме.

Насиља је било у проблематичним породицама (пијанци, жене сумњивог морала, криминалци...). Такве породице могле су се избројати на прсте у једном селу, на пример.

И у једној и у другој врсти породице очева реч је била последња. Само у квази традиционалној породици, новијег датума, муж и жена су замењивали улоге. Само понека жена је „облачила панталоне“, узимала корбач у руке и њена је била последња, на згражање мештана.

Шта се то догађа данас?

Пре само неколико година, у нашу традиционалну породицу, угнездили су се сви ауторитарни модели, правећи хаос непознат традиционалној породици. Отац, жена, свако дете понаособ, свако успоставља свој систем вредности. Могао би свако да оснује своју породичну странку јер свако има неке своје интересе које брани и не боји се да их брани, јер је батина и законом забрањена.

Принуду у класичном смислу замењује „блага“ принуда, која није ништа друго него кажњавање, одузимањем материјалних задовољстава на које су навикли чланови породице. Поред благе принуде, уведена је „плишана“ принуда у виду куповине човека, тзв. позитивно условљавање, потом презаштићивање од рада, реда и живота и вербализам. Најјача принуда клизи са екрана и такође је „плишана“ јер делује индиректно. У таквој породици свако се бори да остане на врху пирамиде, не схватајући да нема више ни пирамиде, ни врха. У том отимању за врх непостојеће пирамиде права је клизавица. Свако жели да буде газда, жели да га други служе, да му други купују све што пожели и сл. Основни ред непознат је савременој ауторитарној породици.

Мушкарац?

Мужа, који је до недавно, био на врху породичне пирамиде, немилосрдно спуштају са ње или још сликовитије урушила се пирамида, а са њом и отац. Кад се пада са врха много боли. При том му нико није дао разумно и прихватљиво објашњење зашто је до пада дошло. Нико му се није захвалио за сво добро које су учинили он и његови мушки преци, кроз историју. Нико се није захвалио жени и њеним женским прецима што су очувале огњиште и породицу, кроз векове.

Мушкарац је скинут са престола, грубо, на шта он реагује грубошћу, у свом огромном страху. Његово место покушава да заузме савремена жена,

коју друштво подстиче на отворени фронт против мушкарца. Нико им није објаснио да долази време најлепше Љубави између мушкарца и жене, нико им није указао на плишане као главни узрок њихових сукова, као главну пре-преку што Љубав није потекла међу њима. Нико их није питао желе ли они плишане у својим односима, желе ли Рат, као последицу плишаних.

Највећи фаворит за непостојеће високо место је дете. Дете не зна шта је пирамида породичне власти, али сасвим добро глуми улогу шефа јер га подржава друштво са својим Закономима и батаљони бораца за Права детета и жене. Сви закони, сва права никако да заживе у пракси. Неће ни заживети док се не уклони владавина пет плишаних, казна и награда, у васпитању.

У највећем чуду нашао се мушкарац, вековни газда. Данас он само покушава да сам одбрани своја права, јер су се сви уротили против њега, а стали на страну жене и детета, који више нису жртве као што су биле. Напротив добили су власт. Не личи ли вам и ово на игру Курте и Мурте, један сишао, други се попео.

Истовремено, жену едукују да буде еманципована, слободна, равноправна, захтевна, модерна и да прва почне са применом „плишаних“ васпитних модела у породици. Она то чини некритички, јер прихвата готово све, срећна што је коначно у центру пажње целог друштва. Само после релативно кратке употребе „плишаних“ васпитних модела, она увиђа да се деца отимају контроли. Све је уморнија, незадовољнија, уплашена и зато жели да подели одговорност са мужем, тако што му се стално жали на децу, очекујући да он исправи њене грешке.

Муж је поприлично збуњен, јер памти да се мајка традиционалне породице ретко жалила оцу и да је много тога у васпитању решавала сама. „Звоцање жене и немирлуди деце“ га додатно оптерећују. Када покуша да примени класично традиционално средство у васпитању (батину и каиш), примећује да то не доноси жељене резултате. Убрзо многи очеви одустају од батине, јер виде да је батина законом забрањена, уплаше се да га жена и деца не пријаве властима. Види он да жену и децу подучава телевизија, штампа, разне организације, наставници, како да се бране од евентуалног насиља у породици. А ко је насилник, пита се он, мушкарац. Једини којег ваља прогласити насилником је мушкарац, јер традиционална свест, само мушкарца памти као насилника, памти да су жена и деца увек били жртве.

Нико не помишља да би жена и деца могли бити насилници. Ствари не стоје баш тако. Модерна жена добро учи лекције из часописа, од разних женских невладиних организација, васпитава децу плишано и то очекује и од мушкарца. Прихвата све што је у тренду.

- жене мора бити у парламенту бар тридесет посто, за почетак
- у бизнису је мора имати колико и мушкарца
- добила је слободу коју је одувек имао само мушкарац. Кафане, дружење, изласци, путовања.
- нерађање деце.
- тражи од мушкарца да равноправно са њом обавља све кућне послове и послове око деце.

Све то и није лоше, али ако све то жена оствари, а изгуби мушкарца, породицу, децу, себе, онда све то губи људски смисао. Мушкарац и жена морају постати људи стваралачке свести, родитељи стваралачке свести који ће заједнички, Љубављу и Добротом одгајати потомке. Одакле кренути? Од савремене породице. Када примене знање стваралачког васпитања и деца и родитељи се враћају своме извору, на којем су Свесност и Љубав.

Зашто нико није припремио мушкарца за њубиџак власџи у њородици?

Питање и није шаљиво као што се чини. Збиља је морала постојати психолошка припрема мушкарца за његов нови положај у породици и друштву. Зато не треба да се чудимо понашању мушкараца. Једни одоше у насилнике, браћеџи своје вековне позиције, а други се теше у загрљајима мушкараца или у загрљајима младих девојака. Шта им је преостало када не разумеју шта их је снашло, не виде крај својим мукама.

Можда је све ово што се догађа у савременој породици и добро за будућност, али морамо разумети збуњеност и питања која поставља себи, савремени мушкарац. Друштво му је морало помоћи да се снађе у ономе што се од њега очекује. Сам се сналази и у страху често посеже за принудом, која лако прераста у насиље јер уобичајена принуда не показује резултате. Пре употребе силе сигурно се пита у страху:

- шта ће бити са децом, кућом, ручковима?
- жена је до сада држала три стуба у кући. Жена се измакла а он није спреман за нову улогу. Он брине, али од бриге нико користи нема.
- како прихватити увреде које му деца шаљу, њихова њиподаштавања, њихову непослушност, њихову слободу да чине шта им је воља и спремност мајке да увек брани децу, јер тиме брани себе.

Ту је корен проблема. Тај корен се прескаче и када мушкарац улети у старе облике понашања, прогласе га насилником у породици.

Неки мушкарци истрајавају да одрже стање какво је било у традиционалној породици што увећава насиље јер жена и деца устају у одбрану добијене слободе. Многи одустају од породице питајући се шта ће му породица, жена, деца. Одлазе у живот у којем сигурно не налазе мир.

Млађи мушкарци гледају судбину савременог оца и не пада им на памет да оснивају породице, што додатно фрустрира девојке и ствара нове облике насиља међу младим људима различитог пола.

Када се јавно говори о насиљу, изводи се врло погрешан закључак – да су насилници пијанци, криминалци, сумњиви типови. Такво мишљење преовладава, јер они који доносе суд, мисле из искуства традиционалне свести. Истина је другачија. Све је више честитих мушкараца „насилника“ у „нормалним“ грађанским породицама, у браковима који су склопљени из љубави и са жељом да породица траје.

Савремени мушкарац, у страху од санкција, због учињеног насиља над женом и децом, проналази нове облике пражњења напетости кроз ванбрачне везе које се базирају само на менталном сексу. Колико је савремени мушкарац изгубио љубав према жени и потомству, породици казују његове авантуре са младим девојкама које су старе као његове ћерке или још горе када ступи у односе са дечацима, узраста својих синова.

Напетост и муку мушкараца додатно увећава и законодавац који се увек ставља на страну „невиних“, жене и деце. А невиних данас нема. Има само лукавих који се крију иза „плишаног“ насиља и оних наивних који празне напетост употребом класичне батине која лако прераста у насиље када се нађе у рукама мушкараца. А онда закон пресуђује.

Пет плишаних дивља, ауторитарна пирамида се руши и последњем кутку планете, моралне вредности се урушавају, вечне вредности се не препознају и не прихватају, деца су постала господари савремене породице, БЛУД И НОВАЦ, као врхунске вредности, су у искривљеној свести већине, мушкарац и жена су све даљи... То је стварност коју живимо почетком двадесет првог века.

УПРКОС СВЕМУ ЉУБАВ, ДОБРОТА, СВЕСНОСТ СЕ ПОЛАКО, АЛИ СИГУРНО ПОМАЉАЈУ. Биће то темељи на којима ће живети наши потомци. У име њихово, у име срећне будућности многи ће се определити да кроз стваралачку породицу, хармонизују изворне емоције и свој живот утемеље на Љубави, Радости и Доброти, једном речју на СВЕСНОСТИ.

IV

ШТА УМЕСТО ПЕТ?

Закравбе

Лубав

Доброта

Радуи

Емоциона
интелиген

Лубав
Ойроми
Кадител

Билоски нагони

Дубови нагони

Дубоко
Доверен
Дубоко нагони

Дубоко нагони

*На њочейку свеја је дубоко разумевање, или
неразумевање. Крај је увек у складу са њочейком*

Дете се рађа са огромним стваралачким потенцијалом. Дете функционише на принципима стваралачког васпитања, али нема свесност о свему томе. На извору је, али неосвешћено. Дете непогрешиво изговара истине, којих није свестан. Није свестан да је на извору божанском и у емоционалној хармонији. Плаче, радује се, брине, тугује, страхује када треба тако да буде.

Нажалост, извор је бистар кратко, док је у мајчиној утроби, на мајчиној дојци, под условом да је мајка, бар тада у емоционалној хармонији. Када треба да се учврсти у здравим потребама, да освешћује узрастање у духу, дете више није на бистром извору. Ауторитарно васпитање загади извор и то мало божије биће. А све је, по божијој промисли, или законима природе требало бити другачије, јер се дете рађа са клицама ЉУБАВИ, РАДОСТИ, ДОБРОТЕ, рађа се са огромним позитивним потенцијалом, са талентима, са клицама емоционалне и сваке друге интелигенције. Дете доживљава застој у развоју свог донесеног блага. Дакле, човек се рађа са способношћу да све што ради, ради с Љубављу и с Радом зарад Добра човека и човечанства. Детету се јако лако наруши стваралачки потенцијал, нарочито данас, када у васпитању доминира „плишана“ принуда, која потпуно нарушава емоционалну хармонију, те се клице Добра не развијају и дете је све даље од свога извора. Данас је довољно само седамнаест месеци да мајка констатује да код њеног детета много тога не ваља. На срећу стваралачко васпитање са лакоћом враћа и дете и родитеља свом извору.

Ретки људи, попут „ДРВЕТА ДОБРИЦЕ“, (који је и заштитни знак стваралачког васпитања), су остварили свој, Богом дат, потенцијал, упркос свему, и постали потпуно свесни главних препрека, које данас стоје на путу духовног развоја човека и његових свеукупних потенцијала. Такви знају, такви нуде излаз из ове следеће улице.

Као аутору, ми се учинило да је добро да суштину знања стваралачког васпитања испричају ИЗВОРНО ДЕТЕ И ДРВО ДОБРИЦА. Они су ти који ће,

својим хармонизованим емоцијама, својом емоционалном интелигенцијом, да нам пренесу знање и искуство. Они ће нам показати врата Љубави, ако смо за то спремни.

Дете на божанском извору и мудар, остварени човек, знају пут и знају да су врата Љубави једина врата која свако сам мора да отвори изнутра, јер ова врата споља кваку немају.

АКО на почетку раста сваке породице, сваког човека, буде ДУБОКО разумевање, спознаја да су „плишана“ и реална принуда, УЗРОЦИ свом данашњем злу и насиљу, које се умножава сваким даном, тада ће и њихов духовни раст, који заправо краја нема, бити увек у складу са почетним ДУБОКИМ разумевањем и биће непрестано утемељен на принципима ОДГОЈА за стваралаштво.

Пажљиво читајте и прочитавајте ПИСМО које су вама и вашој породици упутили ИЗВОРНО ДЕТЕ И ДРВО ДОБРИЦА. Често ће се њихова прича преплитати, па нећете знати ко вам прича причу, што није ни битно. Важно је да су обојица на своме извору и да нас непогрешиво враћају нашем извору. Добићете одговор на питање које постављате после сваког предавања, после спознаје да треба одбацили ПЕТ ауторитарних васпитних модела: „А шта уместо ПЕТ?“

ПОШТОВАНИ ЧИТАОЧЕ,

Ја сам ДРВО ДОБРИЦА. Погледај ме! Пажљиво, осмотри мој здрав, снажан корен, моје витко, право стабло и моју бујну крошњу препуну сочних плодова. Једном речју: здрав сам, паметан, добар и препун Љубави, откад знам за себе.

Да ли би желео да будеш мени налик? Да ли сањаш да твоји потомци буду радосни, здрави, паметни и да несебично обасипају људе и природу добротом, дељењем свог унутрашњег богатства? Не буди лажно скроман! Ко то не би желео? Желиш и ти, само се питаш како стећи то унутрашње богатство. Прати моју причу. Нешто ћеш научити о свему томе.

Рођен сам са огромним могућностима, као и сво дрвеће овог света. Имао сам дивне родитеље који су знали да је породица место где се чува и унапређује здравље, место где се развија генетски потенцијал донесен рођењем и да се све то постиже знањем стваралачког васпитања. Родио сам се у породици која је знала да ме заштити породичном материцом и тако ми омогући да се првих седам година, до завршетка моје друге фазе психофизичког развоја, крећем и развијам, учим и самоспознајем искључиво у кругу породице и у реалном свету. Све што је долазило

до мене, морало је да прође и кроз моје срце. На тај начин родитељи су јачали моје изворне, заштитне емоције.

Ваљало је прво савладати и доживети миникосмос породице, јер је у мом развоју као и у свему морао постојати природан ред ствари. Снажном материцом породице, својом Љубављу, штитили су ме од прераног уласка „света“ у дом, или мог прераног изласка у свет, из дома. Питате се о каквом је свету реч. Када сам ја био мали постојао је телевизор, постојало је обданиште. Међутим, моји родитељи су ме дубоко штитили, посебно до ТРЕЋЕ ГОДИНЕ мога живота, од ВИРТУЕЛНОГ СВЕТА, посебно његових негативних садржаја. Штитили су ме, у том периоду, од изласка у свет, одласком у школе било које врсте. Највећу школу живота учио сам и савладавао у кругу породице уз маму, тату, баку, деку, кумове, пријатеље, тетке, стрине...

Сви који су ме окруживали, кренули су од свог и мог срца. Обасипали су ме изворним емоцијама: љубављу, радошћу, сигурношћу, задовољством, храброшћу, али нису презали да ме увек заштите својом љутњом, да викну спонтано како би ме зауставили у лошој намери, за коју нисам мислио да је лоша, јер тако мали нисам знао шта је све опасно за мене у реалном свету. Било је сасвим нормално да ми постављају границе јер ја тако мален нисам знао када и где треба да се зауставим. На срећу постављање граница никада није било праћено ни реалном, ни плишаном принудом. Некада би једноставно рекли: „Не може!“ без пуно објашњења, јер моја дечија, хетеро енергија, није могла да разуме колико савремена цивилизација носи опасности, и по дете, и по човека.

Некада сам се борио за своју „лудост“ плачем, викањем, ваљањем по поду. Нико ме није заустављао насилно да се смирим. Што су они били смиренији, ја бих се брже уравнотежио. Углавном су ми накнадно појашњавали зашто су ме морали зауставити у свакој намери која је била опасна за мене, другога или опасна и за мој живот, понекад. Љубављу сам им враћао. Ниједну грешку нисам понављао. Учио сам корак, по корак, како функционисати у овом, за сада врло компликованом, спољашњем свету. Урањали су ме у хармоничне емоционалне услове живота које су непрестано стварали, претходно уклонивши сваки облик принуде. Из свега сам израњао пун Љубави, Радости, сигурности, задовољства, храбрости.

Зашто су кренули од срца? Знали су да само спој срца, препуног Љубави и паметне главице, даје стваралачку интелигенцију која ће увек радити за моје добро и добро других.

Знали су моји родитељи да се „благо“ налази у мени, у мом корену. Моји биолошки и духовни нагони су чекали на мене, чекали да сагледам све своје могућности, да спознам себе кроз саморад, а једино је саморад праћен Љубављу.

Питаш се каква је улога мојих родитеља била у свему томе, ако сам до свега морао доћи сам. Огромна је била њихова улога, али задатак није био тежак. Нудили су ми алатке, начине рада, нудили су ми могуће активности, преко којих сам спознавао себе, своје бројне изворне нагоне, своје таленте, њихову снагу, њихове могућности. Једно су непрестано понављали моји родитељи: „Ми ћемо нудити, али пут мораш прећи сам, уз помоћ нашег знања, нашег животног искуства, наше подршке.“

Никада ме нису грдили, вређали, омаловажавали, застрашивали, тукли. Никада ме нису куповали да бих нешто урадио, против своје воље. Никада нису уместо мене радили било шта, што сам могао да урадим сам. Заборавили су на принуду, на позитивно условљавање, на презаштићивање, на вербализам. Принцип добровољности, у избору само оног што је водило мом позитивном расту, био је закон који се поштовао. Заустављали су ме, са лакоћом, у свакој активности која је била против мене, против других, која није била у функцији мог човечног раста.

Родитељи су стрпљиво и безусловно чекали резултате мога рада. Резултат је био увек најбољи јер је био у складу са мојим психофизичким могућностима, са мојим годинама живота. Живео сам и радио у човечним, хармоничним условима живота, у слободи, која је увек била праћена њиховом и мојом љубављу. Израстао сам у човечно, хармонично и слободно биће.

Родитељи су свакодневно планирали рад на мом одгоју за стваралаштво, нудили, мотивисали ме за бројне активности, а мени давали слободу да понуђено прихватим или одбацам, да започнем, прекинем, да се поново вратим истој активности, ако желим, мотивисали ме да наставим када приметите да сам рођен за ту активност, ако ми је нешто друго, у том тренутку неважно, привукло пажњу. Уживали су да посматрају како се кроз саморад и самоваспитавам. Непрестано су ме подстицали да пронађем свој пут самоспознаје кроз саморад. „Једино саморадом, самоактивношћу, самообразовањем и самоваспитањем може се остварити самоспознаја“, упорно су понављали родитељи.

Нудили су ми здраву храну, услове за здрав сан, услове за обављање телесних активности, за саморад, нудили су, а ја сам непрестано

ослушкивао потребе свога тела, потребе својих изворних нагона. Срце је непогрешиво бирало, узимало или одбацивало понуђено.

Када сам ојачао летео сам живахно са послитића на послитић. Увек сам тачно знао шта могу и колико могу. Прво моје праће суђа, праће својих чарапица, прво брисање прашине, чишћење дворишта, спремање тавана са деком, прављење сендвича. За мене је све то била весела игра. Садржај игре сам брзо заборављао, али сам чувао позитивне емоције те игре и преносио их на сваки рад који сам доцније обављао у животу.

Тајна моје љубави према животу и раду лежи и у томе што су моји родитељи свакодневно правили глобални план активности, редовних породичних активности. Ја сам, као најмлађи члан породице, имао првенство у бирању активности. Врло често сам сакупљање играчака остављао старијима. Нису ме прекоревали, знајући да желим да се опробам готово у свему, а да ћу се својим играчкама сигурно ускоро вратити. У глобални план породице уклапао сам се својим мини планом како би живот у породици био што пријатнији. Свако је одрадио понешто и то баш оно, што је волео. Живот нам је био песма.

Убрзо сам научио да правим лични план својих активности и обавеза. Родитељи су се добровољно уклапали својим мини планом у мој лични план. Тако су резултати мога плана били садржајнији, богатији, а живот у породици је и даље био пријатан.

Живот је функционисао на принципима стваралачког васпитања: на дубоком разумевању, по којем се прихвата истина да су КАЗНА, НАГРАДА, презаштићивање, вербализам и злоупотреба имитаторског облика учења узроци мука савремене породице; на принципу уважавања природног поретка ствари (мајчин говор, сликовница, текст без слике, па виртуелно, дете, девојка, момак, одрастао човек и жена, доколица за децу, младе, одрасле, садржаји за децу, младе, одрасле); на дубоком поверењу, уз давање детету само почетних упутстава у раду; на дубоким партнерским, бескомпромисним односима; на принципу добровољности избора само онога што води позитивном расту, (не може се дете подизати без постављених граница, али увек и једино без казне и награде); на способности прекидања ланца негативности; на брзом, човечном решавању проблема, прихватањем или способношћу превазилажења проблема; на принципу саморада који води самоспознаји, самореализацији и самоостварењу, увек и једино кроз Љубав; на опроштају, као новом путу, на промени свести; на принципу радне, а не вербалне демократије, која се зачиње у породици, у одсуству ауторитарности;

на принципу непрестаног такмичења у стварању позитивних емоционалних услова живота, непрестаном смишљању позитивних акција; на принципу по којем је грешка путоказ за даљи позитиван раст, а не предмет подсмеха и кажњавања и наравно на принципу безусловног чекања да сви чланови породице прихвате принципе СВ и развију клице Љубави и Доброте.

Резултати мога рада су увек позитивни, јер су увек у складу са мојим годинама, генетским потенцијалом и талентима који су ми подарили моји родитељи.

Уколико ми родитељи и васпитачи омогуће услове, за рад, поштујући све наведене принципе, ја ћу увек дати свој максимум, који је у складу са мојим годинама, интелектуалним способностима и талентима.

Уживали смо у способности да свако читава емоције другог. Речи су за нас биле варка и нисмо им придавали значај. „Речи су последица емоционалног стања и нека увек срце разговара са срцем,“ тврдила је моја мама. Најсрећнији смо били када смо препознавали да између речи и срца стоји знак једнакости. Био је то почетак успешног успостављања равнотеже између емоционалне и рационалне интелигенције, без које нисам могао у живот. Када су речи биле ружне, покушавали смо да откријемо коју поруку шаље онај ко их упућује неком. Сви смо се спонтано питали да ли је грешка у нама.

Када сам мало одрастао, када сам са лакоћом савладавао рад и живот у породици, у мом срцу су јачале изворне емоције, полако али сигурно кретали смо се врлинским путем. У нашим односима било је и љутње и туге и страха, ако треба и када треба, али ни једна емоција се није дуго наслојавала, кривила, потискивала. Разум је био контролисан љубављу и добротом, а љубав је показати и љутњу и тугу и бригу... зарад заштите себе и вољених. Једно нам је било важно: брзо успоставити пољуљану емоционалну хармонију.

У таквим условима живота никада нико није злоупотребљавао мој страх, нити су се гомилале искривљене изворне емоције у виду беса, мржње, гнева, похлепе, лењости тела и духа, несвесности, пакости, зависти, љубоморе, ни онда када се наша породица умножавала, ни онда када је живот доносио проблеме. Знали смо да једноставно и брзо прекинемо ланац негативности, када се год јавио неки проблем, у породици и шире. Врло брзо смо превазилазили непријатне ситуације. Напетост се није стварала. Где нема напетости и немира, ту има здравља, памети, доброте. Где нема напетости ту нема потребе за њеним пражњењем, ту

нема аутоагресије, агресије, свађе, туче, цигарете, алкохола, дроге, једном речју нема НАСИЉА... ту има само чувања и унапређивања здравља, ту има постепеног, али сигурног освајања човечне свести. Живот је протицао у радости, здрављу и задовољству.

Био сам на правим мукама када је ваљало одабрати животни позив. Кроз саморад сам опробао безброј својих изворних нагона, проверио своје таленте. Открио сам да успешно могу бити пекар, лекар, апотекар, професор, инжењер, менаџер, глумац и да бих кроз сваку ову активност могао другима да понудим најбољи део себе, и да бих сигурно кроз сваки од ових позива наставио успешно да освајам човечну свест.

Ипак, определио сам се за музику, јер је то био мој најјачи нагон, најјачи и најразвијенији таленат, а самим тим најбољи начин да се кроз позив музичара најуспешније самореализујем. Упорним, огромним саморадом, уживајући у самом раду и свему што је пратило рад постао сам прва виолина у оркестру позоришне филхармоније и музички педагог. Својим слушаоцима, својим васпитаницима, а нарочито својој деци несебично сам давао најбољи део себе кроз музику. Кроз музику сам их уводио у живот, непрестано поштујући принципе стваралачког васпитања. Знао сам да нема позива кроз који се други не могу увести у живот на стваралачким, човечним принципима.

Да би се то остварило постојала су два услова: волети оно што радиш, и бити зналац свога посла, а зналац се постаје само вредним и упорним радом. Ја сам, захваљујући својим родитељима, бескрајно волео све што сам радио, а највећи зналац сам био у музици. Тај спој љубави, рада, жеље, воље, знања и искуства, је давао огромне резултате, којима смо се поносили моји родитељи и ја.

След догађаја, у мом животу, је био природан. Годинама сам у породици примао Љубав. Када сам био спреман да Љубав дам, заволео сам своју изабраницу. Круна наше љубави била су деца, наша нова, мала породица. Обоје смо били потпуно спремни за самореализацију најбољег дела себе, свог унутрашњег блага, кроз родитељство. Успели смо, јер смо знали да се здравље чува и унапређује у породици, применом принципа стваралачког васпитања. Љубав смо знали да дајемо једно другом и својој деци, а за узврат смо добијали десетоструко више. Несебично сам својој изабраници нудио знање стваралачког васпитања, а онда смо га скупа, хармонично преносили својој деци.

Дуго, врло дуго, трајао је процес самореализације кроз породицу, родитељство, одабрани позив и безброј активности које су биле увек и

једини у функцији породице и занимања. Учили смо једни од других. Наставили смо са самоспознајом својих изворних нагона, својих талента, својих потенцијала, јер много тога нисмо успели да урадимо у најранијем детињству. Увећавали смо своје унутрашње благо, из дана у дан.

Крошња је бујала, непрестано стварајући нове, слатке плодове. Живот је пролазио. Данас изабранице мога срца нема. Њена доброта живи кроз наше потомке. Ја проводим зрелу, здраву и тиху старост, блажен јер сам дочекао да у дубокој старости видим да моји потомци знају да се здравље чува и унапређује у породици. Знају да је породица алфа и омега живота. Одавно се већ они самореализују кроз позив који воле и породицу коју су с Љубављу оформили. Ја се задовољно смешкам, јер сам дочекао да видим своје потомство здраво, паметно и срећно. Наравно, да настављам, да најбољи део себе, несебично дарујем потомцима, свим људима у мом окружењу, друштву, природи.

Моје здравље? Здрав сам и крепак старац, Богу хвала, али се полако, без страха, припремам за гашење. Не жалим. Вредео је живот у којем сам се самоспознао, самореализовао и самоостварио. Вредело је спознати да човек живи, после своје физичке смрти, онолико дуго колико живе потомци који вас воле, људи и дела у које је човек уградио најбољи део себе.

И даље дајем, јер имам шта да дам. Моје унутрашње благо је чудно. Што га више дарујем оно се све више увећава. Морам да признам, има места и за примања. У поверењу ћу ти рећи да са унуком Софијом ових дана спознајем свој неспознати нагон за плесом. Савладавам кораке валцера, танга, твиста и салсе. Софија ми је највећи помоћник у мом само раду као што сам ја њој некада био водич у свету уметности и живота, правећи од ње уметника живота.

Слободне сате са задовољством посвећујем малишану из комшилука, дечаку који има још сећање на изворну природу своју, коју му нису искривили, упркос што његова породица зна само за принципе ауторитарног васпитања. Несебично уводим малишана у тајне стваралачког васпитања, у чаробни свет музике, нудећи му све што поседујем.

Драги читаоче, писмо које те чека у овој књизи писали смо дечак и ја. Он учи од мене, ја од њега. Удружили смо моје животно и радно искуство, моју мудрост, искуство стваралачког васпитања, и његову хармонију донесену рођењем, која функционише на принципима стваралачког васпитања, упркос свему. Када се удружи хармонија одраслог човека и хармонија детета све постаје кристално јасно. Сагледавају се прави

узрочници који руше хармонију, откривају се путеви којима се хармонија чува или успоставља, ако је већ нарушена. Хармонија је предуслов здравља и зато је ваља очувати, а чува се најбоље у кругу породице, у одсуству плишане и реалне принуде.

Ја сам сада члан и његове, а он моје породице. Прочитајте и ви „Породични буквар“ себе и њега ради. Прочитајте га, јер смо сви ми његова велика породица. Можда ћеш баш Ти пријатељу, бити његов професор, Ви, госпођо његов лекар, Ви млада дамо, можда ћете Ви бити изабраница његовог срца, Ви, да ви господине, његов претпостављени на послу, а Ви пресветли, његов свештеник, а Ви, Ви уважени господине, можда ћете баш Ви бити председник његове земље. Сви смо ми једна велика породица, а здравље се чува и унапређује у породици.

Има ли неког да то не жели? Не желите, Ви?! У реду. То је Ваш избор. Довољно је што сте стрпљиво прочитали моју причу. Прочитајте је бар још једном. Биће и то довољно. Хвала! А сада вас препуштам дечаку о којем вам говорим. Имајте поверења у њега и његову причу. То је некада била и ваша прича, само сте је заборавили јер је ауторитарност у васпитању била и остала Ваш проблем.

ПИСМО ПОРОДИЦИ

ДРАГИ МОЈИ, мама, тата, бако, деко, стриче, стрина, ујко, ујна, тетке, тече... васпитачице, учитељице, наставнице, професори, лекари, чуда технологије... и сви који на директан или индиректан начин, краће или дуже време, учествујете у мом васпитању. Вама се обраћам овим писмом, јер сте ви моја велика породица. Ја без вас не могу. Ви без мене можете, али са мном имате велике шансе да духовно растете.

Ко сам ја?! Ја сам дете које ће своје детињство и младост, цео свој живот проживети у 21. веку. Откуд ми право да вам се обратим, пита се се. Сами сте ми дали право, крајем овог века да будем господар породице, а то од вас нисам тражио. Отуда моја потреба да вам се обратим, у име све деце, која су, као и ја, жртве вашег незнања. Искрено ћу, из своје равни, приказати како ја видим ваше заблуде, због којих све ваше добре намере у подизању потомака, падају у воду. Помоћи ћу вам, помало вас и критикујући, са искреном жељом да уведете вашу породицу у Љубав, на принципима стваралачког васпитања.

Данас, нажалост, ја жарим, палим, лудујем, доносим одлуке, уцењујем, ленчарим, спавам дању, живим ноћу, а ако треба и ударићу онога ко ми стане на пут. Откуд ми оволика храброст? Храбар сам јер у вашим рукама не видим батину. У ствари, „стручњаци“ су тако одредили да би заштитили мене, потрошача над потрошачима. Ставили су ме на престо. Ви производите, радите, зарађујете, а ја трошим. Гутам све, од жваке, памперса, преко играчака, свих потребних и непотребних ствари, преко школица, колеџа, компјутера, свих техничких достигнућа и... Све што је јуче произведено, данас је застарело и мора се бацити. Постао сам нови креатор света. Правим нове планине од депонија отпада. Слакоћом уништавам бистрину река и мењам целокупни изглед природе, играјући се Бога.

Све те ствари које ми нудите су попут оне коцке шећера која се даје животињама при дресури. Сада сте, драги родитељи, научили да батина, груба реч, псовка, нису за цивилизовану породицу. Остала вам је само блага принуда, позитивно условљавање (добра, стара, коцка шећера), презаштићивање и вербализам. Ја сам несташан, непослушан, обестан, непокоран, ћудљив, агресиван. Такав сам, јер имам власт. Једино ме, на кратко, можете смирити вашом новом коцком шећера. Захтевам, купите, погледам, изломим, а онда, све испочетка. Треба продати све те којештарије. Можда и ви трљате руке, али сте заборавили, да сте и ви родитељи.

Читам вам мисли: „Вратићемо ми батину и уклонити тебе са власти!“ Знао сам. Ништа друго ни не знате. Хиљаде година се вртите у кругу склеротичног, ауторитарног система васпитања, а сада сте жртва слугу система, који више ни не постоји. Умишљате да се дешава нешто ново, када вам понуде „ново“. Не, нема ничег суштински новог, док су плишани васпитни модели у вашим рукама. Понудили су вам плишане, са циљем очувања старог, превазиђеног васпитног система. Једино ново, у историји старе породице, је била формална смена власти. Мало је мама надигравала тату, потом тата маму, а ја сам увек био роб. И тако вековима.

Само једном, а то је данас, ја, вековни роб постадох господар („Нашла се вила у чем' није била“). Као што видите само нови господари и нов распоред намештаја, а сви задржавају стара опробана средства васпитања: ПРИНУДУ, ПОЗИТИВНО УСЛОВЉАВАЊЕ, ПРЕЗАШТИЋИВАЊЕ, ВЕРБАЛИЗАМ И ЗЛОУПОТРЕБУ ИМИТАТОРСКОГ ОБЛИКА УЧЕЊА. СТАЛНЕ ПОДЕЛЕ И ТРАЖЕЊЕ КРИВЦА.

Дошли смо до Гордијевог чвора. Све време, овим писмом, драги моји родитељи, хоћу да вам кажем: нећу ја власт, нећу коцку шећера, али нећу ни враћање на старо, нећу патњу. Хоћу НОВУ, СТВАРАЛАЧКУ ПОРОДИЦУ, каква доликује човеку 21. века, хоћу СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, јер оно приличи ПОРОДИЦИ и ЖИВОТУ у 21. веку.

Не будете ли испунили вашу и моју потребу, да се дресура човека коначно укине, ми малишани, већ кроз неколико година, бићемо роботи чије ћете понашање тешко каналисати и контролисати. Робот срца нема, а ко срца нема тај не зна ни за срећу, ни за несрећу. Ако дође то време, а изгледа долази, човек робот протераће човека са ове предивне планете. Не верујете?! Не дозволите да будете сведоци. Само моли-те Бога да се роботи не побуне. Човек има могућност да прими ново и пође новим путем, робот не. Човек може да поведе рат и да га заустави. Кад робот крене, ратује до потпуног уништења, јер робот је отворен само за један пут, за онај који је у њему уписан.

Плашим вас? Далеко од тога. Само покушавам да вам укажем да је будућност света у рукама СТВАРАЛАЧКЕ ПОРОДИЦЕ. Кормило живота имаћете у својим рукама када се одлучите за СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, ДУБОКО РАЗУМЕВАЊЕ ЖИВОТА, ЗА ДУБОКЕ ПАРТ-НЕРСКЕ ОДНОСЕ, КОЈИ НИСУ ЗАСНОВАНИ НА КОМПРОМИСУ, ВЕЋ ЉУБАВИ, ЗА ДУБОКО ПОВЕРЕЊЕ, ЗА НАЈВИШИ ОБЛИК УЧЕЊА, ЗА САМОРАД, САМОУЧЕЊЕ, САМООБРАЗОВАЊЕ И САМОВАСПИТАЊЕ, КОЈЕ ЋЕ ОТВОРИТИ НОВЕ СПОСОБНОСТИ НАШЕГ УМА И ПОДИЋИ СВЕСНОСТ ЧОВЕКА НА НЕСЛУЂЕНЕ ВИСИНЕ; КАДА СВОЈИМ РОДИТЕЉИМА ОПРОСТИТЕ НЕЗНАЊЕ, КАДА ПРЕСТАНЕТЕ ДА СЕ БОРИТЕ ПРОТИВ ЊИХ, КАДА СЕ И ВИ И ОНИ ОКРЕНЕТЕ ЗНАЊУ НОВОГ СТВАРАЛАЧКОГ КОНЦЕПТА ВАСПИТАЊА.

Не плашите се, све је лако јер је у складу са природном хармонијом коју има човек. У ствари, вама је било тешко у старом облику васпитања, јер сте пливали узводно. Рушили сте хармонију човека. Данас живите на тим развалинама. Само храбро реците: „ДА“, СТВАРАЛАЧКОМ ВАСПИТАЊУ.

Вековима је ауторитарно васпитање делило децу од родитеља, заустављало позитиван раст човекове свести. Не заносите се да човек данас има виши духовни раст, од човека претходних векова. Ствари су порасле, нарочито оружје, човек не.

Стваралачко васпитање спаја децу и родитеље, укида све фронтоне и доноси сазнање да нема кривих. Стваралачким васпитањем људи прво доживе позитиван раст у породици, а потом граде друштво и живот који личе на њих. Да ли сте схватили колико сте ви важни? Породица је старија од друштва, породица креира друштво, без породице друштво не постоји.

Драги моји, не замерите на озбиљности овог писма. Вековима сте били у заблуди да сам ја ваша играчка и вршили сте инфантилизацију мог живота, или сам био ваш роб. Можда ће вас ово писмо покренути на позитиван раст, на раст свесности. То изнад свега желим. Не чудите се што сам први господар у историји света који жели да се одрекне престола. Живот у 21. веку ће имати „хијерархију“ која неће личити на данашњу. Биће то стваралачка хијерархија заснована на дубоким партнерским односима, али ће се знати да су деда, баба и родитељ старији од мене. Ви сте моји водичи. Нисам вам ја за престо. Силазим! Не пењите се, молим вас! Не пењите се, на непостојећу пирамиду. Подижите своју двоструку пирамиду, унутар себе.

Уласком у стваралачко васпитање свако од нас ће постати, најчвршћа пирамида, постаће ДИЈАМАНТ. А дијамант је дијамант, најчвршћи, целовит, а само цело разговара са целим кроз Љубав, само цело, ради за Добро човека, друштва и природе, за добро детета, за добро потомака.

Уколико вас је писмо покренуло, читајте даље. Не борите се против **СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА**.

Воле вас и чекају вас стрпљиво: **НАЈМЛАЂИ ЧЛАН** ваше породице и Дрво Добрица

Ауторитарни систем васпитања, његове слуге које данас праве хаос на планети смо демистификовали. Учинимо то и са Стваралачким васпитање, демистификујући принципе на којима почива породица трећег миленијума, стваралачка породица. Кренимо од...

ДУБОКОГ РАЗУМЕВАЊА

*Знање и разумевање су једно, дубоко разумевање
нешто сасвим друго*

Данас, као никада до сада, човек има огромно знање о себи као делу природе, о другим људима, о природи. Истовремено човек никад није мање разумео себе, друштво, природу. Никад није било мање хармоније у породичним, друштвеним односима, у односима међу половима, у односима људи у радном окружењу, у односима власти и народа, у односима богатих и сиромашних... Остала је хармонија само у делу човека, у делу уметности и делу природе. Све пролазне „вредности“ које су важиле у прошлим временима, које се стварају данас, пливају на плочи живота и огромном снагом привлаче плишане генерације. Преживела су и дела непролазних вредности, и данас појединци стварају дела непролазна, али она нису предмет интересовања савременог човека. Та дела су данас у мраку, али ће ускоро синнути у свој својој лепоти, дела која ће човек стваралачке свести надвисити својим животом, јер ће живети живот богочовека.

Човек данас, на врхунцу ауторитарности и губитка човечности и слободе, покушава да нађе кривца који му убрзано уништава, благо без којег његов живот не вреди, губи смисао. Само ДУБОКИМ РАЗУМЕВАЊЕМ човек може сазнати и прихватити да је једини кривац и једина препрека његовом позитивном човечном расту, данас, плишана и реална принуда, ПЕТ слугу ауторитарног система, система који више не постоји. Прихватити ову истину, ослободити се пет васпитних модела, значи вратити хармонију себи, својој породици, друштву и природи.

Блага принуда, позитивно условљавање, вербализам, презаштићивање, злоупотреба имитаторског облика учења руше хармонију коју човек доноси рођењем. На њиховим темељима не може нићи облик учења примерен човеку трећег миленијума, САМОУЧЕЊЕ. Без САМОУЧЕЊА, САМОРАДА, рада с љубављу не може се у нови миленијум. Позитивне, изворне емоције се криве, наслојавају, потискују и такве, наказне бујају, у свету у којем живимо данас. Данас полако „нестају“ и позитивне и негативне емоције, човек све више личи на безосећајног робота. Рационална и емоционална равнотежа је нарушена у корист рационалног, у корист „негативних“, искривљених емоција, наказних мисли и погубних акција.

Дубоко морамо разумети и испунити потребу човечанства да човек престане да гура Сизифов камен уз брдо, јер се брдо обурдало. Морамо разумети законитости ауторитарног система васпитања које ни у традиционалној породици није дозвољавао духовни раст човека. Законитости ауторитарног система су биле:

- Ауторитарна хијерархијска организација живота
- Отвореност за „ново“
- Еквифиналност

Ове законитости система су владале човеком, а не човек њима. Ауторитарна хијерархијска организација, на чијем врху је био мушкарац била је чврста, јасна, почивала је на страху од казне и јасним правилима. Систем је допуштао само оно „ново“ што служи очувању самог система. Еквифиналност, значи да је крајњи резултат, по увођењу „новог“, морао бити као претходни. Очување система је увек било, изнад свега. Мењали су се људи, правила, вредности, али систем никад. Човек је био у служби очувања тог система.

На срећу ауторитарни систем се урушио, уласком човека у технолошку револуцију, време еквифиналности је завршено. Трећи миленијум је миленијум духовности јер је раст материјалног завршен. Време је да се исхармонизује материјално и духовно, прво у човеку, а потом да се та лепота манифестује у спољашњем свету. Данас, са пуно оптимизма, могу рећи да је човек спреман за ново, јер је ауторитарна пирамида срушена, а са њом и ауторитарна хијерархијска организација живота.

Оно што кочи убрзан духовни раст човека јесу ауторитарни васпитни модели које нема ко да заустави. То ће морати да учини сваки човек понаособ, уколико жели да буде сведок прелепог времена, које је већ стигло, али се тешко препознаје због поплаве ауторитарног зла. Лав је најјачи када умире. А плишани умиру, дресура човека нестаје бесповратно, будите сигурни.

Знање о спољашњем, о материјалном, данас је огромно, већина тих знања су потпуно превазиђена и беспотребна. Знање о духовном, унутрашњем постоји у изобиљу, али човек није спреман за њега. Духовно знање је чувано вековима, кроз књиге, обичаје, обреде, углавном је било на нивоу ума, на нивоу имитаторског. Све је то било потребно да се не угаси и последња жишка духа Бога живог у нама.

Долази време, у којем ће укидањем принуде, укидањем казне и награде, човек уцеловити себе, исхармонизовати материјално и духовно у себи и покренути пламен духа божијег у себи. На том смо путу, али без првог принципа, принципа ДУБОКОГ РАЗУМЕВАЊА и прихватања истине да су узроци застоја нашег духовног раста, данас: ПЕТ ауторитарних васпитних модела (казна, награда, презаштићивање, вербализам и злоупотреба имитаторског облика учења).

Они који су донели позитивну одлуку, нека крену на дуго, плодносно путовање које доноси СТВАРАЛАЧКО васпитање. Упознајте се са мојим и вашим...

ИЗВОРНИМ ОЧЕКИВАЊИМА

За срећу је иошребно шако мало

На овом путовању важан сам ја. Ја сам извор вашег духовног задовољства и онај који ће и вама омогућити човечни раст. Ја нудим праве вредности, а СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ нуди знање да не залутамо на путу, да се не погубимо као у ауторитарном систему васпитања, у којем је све било важније од вас и мене.

СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ учи да је све на свету, баш све: ваш и мој рад, све духовне и материјалне вредности... све, све је у служби нашег духовног раста, осећања задовољства и среће у нашем топлом дому. Све је у функцији одгајања здравог, честитог потомства.

Моја очекивања?! Иста су као и ваша!! Нису велика, нити их је тешко испунити. С правом очекујемо: ОЧУВАЊЕ ХАРМОНИЈЕ КОЈУ СУ НАМ РОДИТЕЉИ ПОДАРИЛИ (да је бака то знала, драги тата, никада не би дозволила да лијеш сузе над препуним тањиром).

У центар васпитања ставите речи, али их испуните човечним садржајем (ДУБОКО РАЗУМЕВАЊЕ, ОПРОШТАЈ РОДИТЕЉУ, ДУБОКО ПОВЕРЕЊЕ, ДУБОКИ ПАРТНЕРСКИ ОДНОСИ, САМОРАД, САМООБРАЗОВАЊЕ, САМОВАСПИТАЊЕ, БЕЗУСЛОВНО ЧЕКАЊЕ). Све речено, можете остварити, уколико се одрекнете опаких играчака. Ваљда сте до сада схватили да мора да се одрекнете принуде, позитивног условљавања, презаштићивања, вербализма и морате ставити под контролу виртуелну гувернанту. Тек пошто одложите оружје старог васпитног система, могуће је остварење врховних етичких идеала породице: ПСИХО-ФИЗИЧКОГ ЗДРАВЉА, СТВАРАЛАЧКЕ

ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ И ЧОВЕЧНОСТИ, ЗА СВЕ ПОТОМКЕ, ПРЕТКЕ И ВАС, МИЛИ МОЈИ. Без њих хармонија није могућа.

Смижем! Ошкријте ми лејошу живоша!

Тако ми је пријатно, топло, нежно, угодно, хармонично у мамином стомаку. Драги тата, буди захвалан мами што ће њена утроба баш мене подарити животу. Ја сам пола ти, пола она. Ја сам цело. Не мази тата, само своју половину. Буди двоструко нежан, двоструко паметан, јер је мама ребро твоје, твоја половина, опет цело. Уживајте док природа ради за све нас. Свађу, буку, нервозу, не подносим. Када мами закуца срце од страха и моје бије у истом ритму. Имајте само поверења у живот и стрпљиво, безусловно ЧЕКАЈТЕ.

Док чекате договорите се са члановима породице (бабом, дедом, тетком, стрином, мојим братом и кућном помоћницом) да ме одгајате једнако, како ваља и пристаје човеку који ће закорачити у 21. век. Толико желимо да тај век буде век позитивних промена, а њих нема док моја и ваша очекивања не будете испунили како ваља.

Дочекајте ме с Љубављу и када вам дођем, онакав каквим ме нисте замишљали. Можда ћу доћи као биће са посебним потребама, можда ће лекари направити неку грешку, можда ћете ви, драги моји родитељи начинити низ несмотрених грешака у периоду док се зачиње и развија мој живот, у маминој утроби. Можда? Ко зна!? Једно запамтите: сваки живот је вредан, јер је дар Божији, јер поседује дух, као део божије енергије, а дух се мора и може развити ако му омогућимо да узраста у Љубави, у одсуству ауторитарности.

Видећете колико могу, само ми дајте прилику, не презаштићујте ме, јер увек ћу радити с Љубављу и у складу са својим могућностима. Понашајте се према мени као икони божијој и само ме штитите тамо где ми треба ваша заштита. Не питајте се и не очајавајте што сам баш вас пригрлио, драги моји. Ја сам ваш, а своји се бескрајно воле.

Тата, молим Те, када чујеш да се мама срећно породила немој да се напијеш. Уђи трезан у 21. век. Нека Твоје срце, срце свих чланова породице, буде као мамино, од среће пијано. Не пуцај, тата, из пиштоља. Нека живот пуца од радости.

Шта вам ваља чиниши како би сће исцунили моја и ваша очекивања

За почетак набавите неку књигу коју су писали лекари. Има их безброј и свака је, мање више добра. Лекари су све рекли и нема потребе да слушате нагађања оних, који по сећању причају, како су подизали децу. Књигу прелиставајте, а у мене зароните свим срцем и свим чулима.

На свет сам донео префињене механизме који се оглашавају плачем и зато не паничите, кад заплачем. Мој плач је мој говор. Ваше је само да плач чујете, препознајете, нудите и опслужујете. Ја сам тако мали, али чист као суза. Увек ћу вам плачем јасно дати до знања шта треба да радите. Љут сам јер сам гладан, а ви причате са комшиницом. Радостан сам јер осећам твоју радост мама, док гугућеш самном, брижан сам јер се непрестано свађаш са татом, тужан сам јер се припремате, драги моји родитељи, да ме са шест месеци ставите у јаслице, застрашен сам јер ме, тако малог, сатима држите пред екраном, а онда се ноћу будим у кошмарима и вриском настојим да останем у вашем кревету. Емоције круже, а ја вам плачем јасно казујем шта радите добро, а где грешите. Не плашите се, нисам ја ни паразит, ни диктатор. Ја само знам где грешите и кад изневеравате моја здрава очекивања. Плачем вас само опомињем. Ако ме правилно, онако како ја очекујем, опслужујете, врло брзо ћу постати независан и јак.

У противном, ако мој плач не препознајете и радите све наопако, (гурам се са вама у кревету, мучим и себе и вас, а ви никако да се досетите да ми ускратите агресивне цртаће, тако маленом), врло брзо ћу постати истински диктатор.

Слушај шело моје ши, мама, не брени

Понудите ми храну када затражим, али се не љутите, ако понуђено одбијем. Моји механизми прецизно знају шта годи мом телу. Знају колико могу да поједем, попијем и када треба да се огласим. Само чекајте и нудите. Не будите насилни, молим вас. Много ме плаши када строго наређујете да морам појести све, што сте ви одредили. Те хрпе хране ме ужасавају. Ја тако мали, а тањири ми личе на планине. Не плашите ме призивајући: вештице, Баба Роге, докторе с боцом, лопове, полицајце, различане Баце, сироте поштаре, строге тате, (шта ли су вам они скривили); не плашите ме грдњом, батином,

казном, строгим изразом лица, својом болешћу и евентуалном смрћу и свим осталим, што у мени јача страх, а зауставља позитиван раст.

Мама, престани да ми током целог преподнева дајеш, све оно што нуде рекламе (нову жваку, најновији чипс, „врхунску“ паштету, сокиће без премца, чоколадице, грисине...). Јоој, мама, па мој стомачић је тако мали. Све то, а онда и ручак. Не грди ме, не туци ме, не уцењуј ме што одбијам ручак после свега. Одлучи да те реклама неће завести. Понуди ми здраву храну, у правом тренутку, када мој стомачић зацвили. Ја то заслужујем. Видећеш, сукоба нема. Постани креативна у свему, па и у овој одлуци.

Обрати пажњу, мама, да су колица, у којима ме возиш кад идемо у шетњу, препуна неких мрежица. Њихови произвођачи Ти нису рекли шта треба да ставиш у њих. Ти си ипак испунила њихове жеље. Ставила си у њих играчке, флашице, жваке, чипс, грисине, успут купила памперс пелене и ко зна шта још, што ми треба, или не треба. Забога, мама, ми смо у природи. Не ометај ме, кљукајући ме, не трчи из продавнице у продавницу. Дозволи да уживам откривајући лепоте света, у којем сам се тог трена нашао.

Знам све замке које ми спремате. Данас ме мама нећеш грдити, нећеш терати да сате проводим над хладним оброком, заливајући га сузама. Е, када би Ти, мама, знала како моје срце тада вене. Сигуран сам да и Ти то не желиш, али си све добро савладала радећи исто што је Теби бака радила, али и оно што ниси видела од баке, већ на телевизији. Данас ћеш ме забављати играчкама, цртаним филмовима, причама, авиончићима, „пијацама“, ставићеш кавез са папагајем испред мене, одвлачићеш ми пажњу глумом, песмом, или ћеш ме ставити пред укључени ТВ, јурићеш неуморно за мном, по соби или дворишту.

Када се Ти умориш наставиће бака, дека... Свако паметан се пита да ли је циркус стигао у нашу кућу. Не, све ово служи, да ме на превару нахраните, не дајући ми шансу и право да се браним од онога што моје тело не жели. Не дајете ми шансу чак ни да се гадим, јер ме тако добро забављате, да ја чак ни не знам, да у ствари једем. Резултати: отежали стомачић, убрзано кварење финих механизма који ускоро стварно неће знати шта, колико и када треба моме телу, полагано али сигурно отуђење од свог тела, али и од вас, драги моји родитељи.

Од мене сте направили складишни простор у који, несвесно трпам, све што ми понудите, ви и рекламе. Већ за коју годину Ти ћеш мама бити врло несрећна што је Твоја слатка беба постала прождрљива дебелуца или рахитична мршавица. У немоћи и љутњи Ти ћеш, мама, исмевати мој изглед изазивајући ме својом виткошћу коју постижеш сулудим дијетама. Да Ти

бака није покварила fine механизме не би се мучила ни једном дијетом. Мучиш се, а мучиш и мене припремајући ме за свет, који се дели на дебеле, на оне који непрестано држе дијету, на неухрањене и оне који сатиру огромне количине хране, а лице на скелет. Можда ћеш ме врло рано повести на лечење јер су лекари констатовали анорексију или булимију, као мој и твој проблем.

Твоју несрећу увећаваће бес, јер не поштујем потрошени новац и Твој труд око спремања obroka. И даље нећеш разумети да дете све то поштује, али не може да испуни твоја очекивања, јер си му ставила препоне које не може да прескочи. Нећеш разумети да је све то у дубокој вези са прождрљивом дебељуцом, рахитичном мршавицом, са нарушеном хармонијом.

Позитивно условљавање је зло 20. века. Зашто? Зато што квари fine механизме, који своје место уступају похлепи. Све је почело тако наивно. Ако поједеш и попијеш ово, добићеш оно. Дете је разумело правила игре. Добија увек веће за „мање“. Сигурно да је здрав „механизам“ вреднији од понуђене играчке, али ви сте злоупотребили мој нагон за радозналост. Нудите нешто ново, а све је за мене ново, а моја радозналост природна и огромна. Касно је када схватим, да сте ми на почетку подвалили, нудећи ми тако мало за оно суво злато. Ту почињу муке, и ваше и моје. Брзо схватим да је условљавање у ствари уцена, непоштена игра. Мало уцењујете ви мене, мало ја вас. Увек је у центру нека ствар коју добијамо или дајемо. Данас играчка, сутра модерна патика, екскурзија, журка... све оно што је у тренду, а шта је у тренду казаће медији. Похлепа расте, расте незадовољство, сада ваше јер ја врло брзо научим да уцењујем вас. Кратак мир до следеће жеље, а жеље нису што и потребе, нису што и моја природна очекивања. Очекујем с правом да ми очувате природну хармонију и здраве изворне нагоне, нарочито нагон за храном, јер тврдите да ме и волите.

Уморисмо се и ви и ја, драги родитељи, ја пишући, а ви читајући о начину храњења детета. Чудите се зашто сам тако опширан. Морао сам да вас убедим да су ове прве грешке фаталне, јер се моја донесена хармонија непоправљиво руши. Исхраном, уз употребу ауторитарности, здравље се нарушава највише јер је храна центар нашег породичног живота. Муке се понављају бар три пута дневно Рушите и себи и мени хармонију на безброј начина, који делују тако наивно. Зато ћу вам мало причати о свом очекивању да имам САН какав је одредила природа.

Ноћ је да се мирно спава, (свако у свом кревету)

Шта очекујем од вас? Да ме не дрмусате, љуљате, носате, умишљајући како ми све то прија. Не стављајте ме у ваш кревет, само зато што је вама лакше, тешко ћете ме, када мало порастем избацити, а тешко и тату вратити у брачну постељу. Не чините ме зависним од свега тога. Све је једноставно: само мирно, нежно, нахрањено, на време, удобно, уз кратку, нежну причу, успаванку, нежног маминог гласа и сан слеће на моје очи.

Разумем вашу потребу да се дружите. Млади сте. Стигло је друштво. Нико се неће љутити, ако ме на време извучете из дима, буке, гужве и припремите за сан. „Само да одгледам филм!“ Никако, мама! Још док траје шпица, потреба за сном ће одлепшати, и тада ће почети моја побуна, коју ћете ви прихватити. Ометаћу вас док гледате филм или док водите тако „важне“ разговоре са пријатељима. Не слутите да сам пропустио најбољи део ноћи за одмор, раст. Изгубио сам ритам спавања који је одредила природа.

Годинама ћу вам загорчавати живот, тражећи да, равноправно са вама, живим ноћу. Знамо крај приче: ударци, вика, плач, јецаји, немиран сан. До пред зору јецаћу, јер ће ми тело измарати кошмарни снови. Тек пред зору почеће прави одмор и трајаће, бар до подне. Можда то вама и одговара, јер шта би сте ви са дететом које се пробуди на време, са првим сунцем, а ви сте тако мамурни и уморни од испразног бдења. За пар година бићу у тренду са друштвеним збивањима. Са лакоћом ћу прихватити живот ноћу, ноћно „бдење“ на интернету, игрицама или испразним седељкама, а спавање дању. Сада ћете опет бдети, чекајући зору и мене из ноћног живота. Опет сузе, сада ваше. Како је лако нарушити хармонију! Шта кажете?

У ствари, све је лако, да лакше не може бити. Договорили смо се да ме пратите срцем и чулима. Још пре него препознате сигнале сна (сисање прста, трљање очију, врћење прамена косе, изненадни смирај тела...), драги родитељи, учините све да услови у којима ме спремате за одлазак у царство лепоте и снова, буду емоционално позитивни. Само радовање и захвалност, што се још један дан завршио, а сви смо на окупу, здрави и срећни. Бићете задивљени како ћу брзо научити да све обављам сам. Сам ћу се окупати, опрати зубиће, обући пиџаму, разместити кревет, пољубити вас, махнути вашим пријатељима, чудећи се што њихова деца и даље седе поред њих, питајући се, колико ће бити сати кад буду спремни за кревет. Допада вам се ова прича о којој будни сањате. Знајте то је реалност, а не сан. Само поштујте правила игре.

Најважније правило игре које важи за савремену породицу гласи: „Не стављајте ме пред телевизор, компјутер док не напуним три године, док се моје изворне емоције не укорене у реалном свету. Осим тога, мирног сна нећу имати, почнем ли да се дружим са виртуелним караконцулама. Заборавите вашу лошу навику да цео дан телевизор буде укључен. Све снимам, иако вам се чини да се забављам својим играчкама. А онда ћете се чудити што хоћу, осветљену собу, што хоћу у ваш кревет, што хоћу причу, после свега, по ко зна који пут, хоћу ношу, воду... Бићете љути, оптужујући ме да сам незахвалан, јер не допуштам да се и ви одморите, а у ствари, ја у углу собе видим демона, право, правцатог, као у оном цртаћу који гледам у наставцима.

О условима за добар сан, ја толико, а и ви ћете уласком у стваралачко васпитање имати здравих идеја на претек.

САМОРАД

Мама, ја њо моју

Када се машим да дохватим играчку, не скачите. Дохватићу је, будите сигурни. Када се машим за кашику да се сам нахраним, не отимајте ми је из руку, ужа-савајући се познате слике (више резанаца на патосу и на глави, него у стомачићу, празан тањир наћи ће се на мојој главици...) Само заштитите ваш скупи тепих и остварите моју силну потребу за САМОРАДОМ.

Сви који ме окружујете, савршено брзо и спретно обављате све послове. Не уображавајте да је та брзина за Гиниса. Она само одговара вашим годинама. Безброј пута поновили сте исте операције, али признајте да готово све радите без радости и без љубави. Не желим да се то мени догоди. Не понављајте грешку ваших родитеља. Кад уочите моју потребу да сам обучем чарапицу, стрпљиво чекајте, дајте ми шансу да сам савладам целу операцију. Журите? Ви нисте човек за 21. век. Гледајте, уживајте, помажите, само ако затражим помоћ, безусловно чекајте и чекање ће се исплатити. Не будете ли испунили моје очекивање да реализујем потребу за САМОРАДОМ, платићемо цех, и ви и ја. Имаћете ускоро паразита, а нисам рођен за паразита. Само сте ми нарушили хармонију. Грешком сте пропустили прави тренутак да почнем са САМОРАДОМ и развијањем љубави према њему, према раду, према вама. Цело детињство, школовање биће мучно, и вама и мени, јер кад год будем морао нешто да урадим, мораћете да извучете или батину или коцку шећера. Тако је мало потребно да се деси унутрашња ЕВОЛУЦИЈА, којом ћу превазићи биолошко биће у себи и истински, по први пут у историји, постати СВЕСТАН ЧОВЕК. Баш то мало родитељи вековима не дозвољавају својој

деци, а тврде да их воле. Запамтите: само рад обављен с Љубављу, који је у функцији раста свих, води ка свесности. Омогућите ми то, драги моји родитељи, ви то можете.

Ја сам целина

Прелазимо на „деликатну“ тему. Примећујете да се радо играм свим деловима свога тела. Проблема нема, док се не машиним за полни орган. Зашто се мрштите, зашто вичете „фуј“, када и сами знате колико задовољства доноси све то. Не разумем ваше пуританство, док истовремено кришом, гледате и порно филмове. Не разумем зашто ме учите да се гадим неких делова свога тела. Ја сам цео, а тек је целина лепота. Ваш забринут поглед, строг израз лица почеће да изазивају осећање кривице у мени. Зар мени, тако малом и нејаком такав терет. Почетак је стварно наиван. Никада нисте размислили о пореклу ваших речи. Из вас проговарају ваши родитељи. Исти израз лица праћен страхом. У мени ће целог живота бујати осећање кривице кад год ми живот донесе нешто у чему ћу уживати. Нећу ни знати да је све потекло од онога „фуј“. Увек ћу се питати зашто док уживам у предивном заласку Сунца истовремено осећам и кривицу.

Кажем вам, све је тако лако. Кад приметите да уживам у свом телу, истражујући га, не придајте томе значај. Проћи ће. Али ако ме рано ставите пред телевизор са даљинским у рукама, налетаћу на порно филмове. Са тим се не играјте. Не уводите ме у нешто што не припада мом узрасту. Зато за сваки случај даљински мора бити под контролом родитеља. Не уносите ТВ и сва чуда технологије у моју собу. Мали сам, радознао, лако ћу пасти у искушење да се дуго, док ви мирно спавате, дружим са најнегативнијим виртуелним садржајима, налаћем на насиље свих облика, па и насиље у сексу. Немојте се чудити када приметите да су ми се покренули хормони, иако имам тако мало година, ако на часу не чујем шта учитељица прича него сам опседнут њеним телом, ако почнем да тражим да се с тобом, мама, љубим филмски, и да заборававам да си ми ти мама.

РЕЗИМЕ

1. Испунити моја очекивања значи ОЧУВАТИ ХАРМОНИЈУ донесену рођењем. Уколико радите око мене како смо се договорили, моја очекивања биће испуњена. А шта је са вашом, прилично нарушеном хармонијом? Будете ли уронили у мене како рекох срцем и чулима, изгубљена, нарушена ХАРМОНИЈА ће се у вама успоставити. Уверићете се сами. Зато сам вам ја и потребан, ако нисте знали. Ја сам ваша шанса да се вратите своје извору.

2. Не присиљавајте ме ни на шта ауторитарним васпитним средствима. Свака присила ствара ментални страх и бес у мени. Не смете злоупотребити страх који сте ми подарили. Његова изворна улога је предивна. Он чува мој живот, када се појави изненадна јака и непозната драж. Нема потребе да га јачате. Упамтите, свако јачање страха је злоупотреба и временом ће страх добити наказни облик који ће ми загорчавати живот.

Не присиљавати не значи анархија, одсуство реда. Дете мора знати основна правила игре, а ви морате знати начин, како ћете с Љубављу мотивисати ваше дете, да то испоштује. Ако сте заборавили подсећам да је љубав није презаштићивање од реда. Границе ми поставите али нема потребе да ме тучете или награђујете да бих међе поштовао. Само останите доследни, брзо ћу схватити да код вас неће проћи моје урлање. Брзо ћу се смирити, а онда вам пружам прилику да ме убедите како је и ова забрана оправдана. Ви најбоље знате шта је за мене опасно, у овом компликованом веку технике. Ускоро ћу са поверењем и радошћу поштовати ваше забране, јер знам да су оне за моје добро. Али ако ми забрањујете све и свашта, само зато што ви тако кажете, што тренирате свој лажни ауторитет надамном, забрањујући ми и оно што не угрожава ни мене, ни вас, онда се немојте чудити што ћу вам давати непрестани отпор, јер вам ништа нећу веровати. Сукобе нећете избећи. Молим вас не презаштићујте ме од живота и животног искуства. Мора и ја да прођем

школу властитог искуства . И ја некада морам главом кроз зид. Ви ћете сигурно знати да процените када и како ми ставити међе. Ако сам мали одвучите ми пажњу од акције коју настојим да обавим, а ви сте проценили да је опасна. Када мало порастем објасните ми, или једноставно реците, „НЕ“, радећи и даље свој посао, послушкујући мелодију мога плача. Потрудите се да на стваралачки начин успоставите у мом и вашем животу, РЕД.

3. Не условљавајте ме, јер условљавање рађа похлепу. А страх и похлепа су два зла која владају светом.

4. Не развијајте ми осећање кривице. Прескочите оно чувено „фуј“. Учините све, јер ви то можете, да свако моје уживање буде праћено вашим дубоким поверењем. Учествујте срцем у мом животу.

5. Омогућите ми највиши облик учења, САМОУЧЕЊЕ. Без овог облика учења човек не може да оствари себе, јер САМОУЧЕЊЕ води унутрашњој еволуцији, скоку од човека, биолошког бића, до човека препуног Љубави. Сада сигурно схватате шта значи моја потреба да се сам храним, да сам облачим чарапицу, да се сам спремам за спавање, да сам оперем суђе, да сам поспремим вашу собу, да сам спакујем књиге за школу, напишем домаћи. Све то мора бити понуђено у правом тренутку. Мора бити праћено вашим ДУБОКИМ ПОВЕРЕЊЕМ. Не презаштићујте ме од рада, реда и живота, молим вас, драги родитељи. Није згорег замолити да ме заштитите од прераног уласка виртуелне стварности у мој живот.

6. Молим вас да ме заштитите од свих који довољно дуго учествују у мом васпитању, у току дана. Њих обучите знању стваралачког васпитања. Нема врдања. Мора да ме васпитавају, као и ви. У противном, нађите замену за њих.

Рођени моји,

Много пута сам изрекао реч ХАРМОНИЈА. Плашећи се да хармонију у вама, и око вас тешко препознајете јер су вам је други нарушили задржаћу се на појму...

ХАРМОНИЈЕ

„ХАРМОНИЈА ЈЕ СКЛАД, усаглашавање делова у једној целини. Посебна врста поретка у којем се различити делови потпомажу сустичу у једном, заједничком резултату“. Склад сте ми подарили рођењем. Све функционише беспрекорно. Сви делови мог биолошког и духовног бића се потпомажу, сустичу... али им треба ваша помоћ да би се почетни склад очувао и развио. Потребна ми је ваша одлука да заборавите на ауторитарност, која је један од најјачих узрочника који руше хармонију донесену рођењем. Заборавите на плишану и ону жешћу присилу.

Дошао сам на свет као биће потенцијалне савршене доброте. Донео сам клицу Доброте која ће се развити или трансформисати у зло. Све зависи од вашег приступа васпитању. Ауторитарно или стваралачко васпитање? Питање је ваше одлуке. Учините максимум да те доброте постанем свестан. Будете ли ми помогли да очувам хармонију, моја нарав постаће Доброта и Љубав, а то у ствари представља почетак духовног раста сваког човека. Само човек Доброте и Љубави може стремити ка Богу.

Ако би сте ви, сви чланови породице, подржали и очували моју хармонију, ја бих постао УМЕТНИК ЖИВОТА. Надмашио бих садашње уметнике, јер они стварају хармонију само у деловима своје уметности. Ја ћу ХАРМОНИЈУ стварати кроз све: односе, рад, стваралаштво, живот. Одроз моје унутрашње ХАРМОНИЈЕ, видеће се у мени, вама, животу. Желите такво дете?! Нисте нескромни, само ваља радити. Желите ли да и ви будете уметник живота!? Ја сам ваша шанса.

За почетак се одреците идеје да сам ја ваш објекат који ви треба да дресирате, васпитавате, осамостаљујете, на превазиђени начин. ВАС-ПИТАЊЕ, је „питање“, храњење Љубављу, а такво вас-питање је могуће ако се одрекнемо

принуде, позитивног условљавања, вербализма, презаштићивања и ако допустите да користим и развијем виши облик учења, САМОУЧЕЊЕ, САМООБРАЗОВАЊЕ. Постаћу истински субјект, који кроз САМОРАД спознаје своје изворне потребе, самоваспитава се кроз рад и ред, чувајући властиту, али и вашу хармонију.

БЕЗУСЛОВНО ЧЕКАЊЕ

Уколико сте одлучили да ми допустите виши облик учења немојте да упаднете у замку о којој ћу сада говорити. Савладаћу радо облачење чарапице. Можда нећу задовољити ваша очекивања, али упамтите да је сваки рад ВАЖНА, СПОРЕДНА СТВАР, а да је Задовољство које сам осетио облачећи чарапицу, уз ваше дубоко поверење, најбитнија. То је капитал који уносим у следећи рад. Не плашите се, нема човека који није научио да облачи чарапу. Мало их је који то раде са Задовољством.

Приметићете да, чим савладам једну активност, запостављам претходну. Љутите се, проглашавате ме ленчугом, паразитом, а све то нисам. Ја сам само малишан који не може у исто време да савладава ново и понавља научено. Толико тога има да се научи. Само полако, вратићу се ја и одушевићу вас. Ако у међувремену грдите, ружите, омаловажавате, вратићу се ја својој чарапици, али без Љубави. Безусловно чекајте, покажите да сте родитељи за 21. век. Само незнање и несвесно враћање на стари ауторитарни облик васпитања са лакоћом руше хармонију. Дакле, без СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА нема нам напретка. А васпитања без казне и без награде нема без правог знања. У следећем поглављу писма пружићу вам знање О мојим и вашим...

НАГОНИМА И ПОТРЕБАМА

Драги моји,
Изворни нагони су добри, необични вулкани којих не треба да се плашите. Ако их упознамо доносе нам највећа блага, из дубине нашег бића. Уколико не упознамо моћ и изворну снагу нагона САМОСПОЗНАЈОМ, кроз САМОРАД, уплашићемо се када нагони подивљају, када се искриве, трансформишу, јер је снага и јачина искривљеног нагона равна јачини изворног нагона.

Гледајте дете, гледајте ДРВО ДОБРИЦУ и не заборавите да ћете и ви и дете, ако закорачите у васпитање без казне и награде, бити налик Добрици. У противном изворни нагони ће добити свој искривљени облик. Уколико искривите изворни нагон позитивне стваралачке борбености биће то наказа која ће агресијом и аутоагресијом дириговати нашим животима.

Шта су нагони? Нагони су безусловне потребе да човек прво себе спозна кроз САМОРАД, а потом да се САМОРЕАЛИЗУЈЕ кроз позив и родитељство и напokon да се САМООСТВАРИ кроз врхунску ДОБРОТУ И ЉУБАВ у свим сегментима живота. Нагоне смо донели рођењем. Ваља их неговати, онако како то очекује природа. Нагони се деле на биолошке и духовне.

Биолошки нагони су: нагон глади, жеђи, сна, физиолошких потреба, нагон за телесном активношћу, нагон за ОПСТАНКОМ и нагон за ПРОДУЖЕЊЕМ ВРСТЕ. Сви биолошки нагони су потпуно самостални и необично прецизни. Ваша улога, драги родитељи, је једноставна. Ви само нудите, укините принуду и позитивно условљавање, укините ауторитарност. Допустите детету да узме или одбије понуђено. Чекајте стрпљиво. Дете је гладно, тражи, понудите и само чекајте. Када је у питању нагон за опстанком ту ствари стоје мало другачије. Сваки родитељ мора да зна да је страх природан пратилац...

Страх је највећи чувар живота детета и зато се не сме злоупотребити. Његова улога је заштитничка. Када се изненада јави непозната и јака драж која објективно угрожава живот вашег детета (аутомобил, група деце спремна да претучу ваше дете, реч је о реалним страховима...), страх мобилише све снаге тела и дете на најбољи могући начин реагује, спасава свој живот.

Уколико, драги родитељи, злоупотребите природни страх детета и тера га да често мобилише цело тело, изазивајући превелико лучење адреналина, хормона, ви сте највећи непријатељ своје детету. Како ви то постижете? Застрашујете дете причама о Баба Роги, вештицама, страшним вукодлацима, вампирима, који прождиру непослушну децу, Бацама, поштарима, полицајцима, са циљем да дете обави оно што сте ви замислили. Циљ ће бити остварен, уз високу цену. Страх је злоупотребљен, тело је реаговало на непостојеће, виртуелне дражи. Баба Роге се селе у главицу вашег детета где дуго, врло дуго после одрађеног задатка изазивају страх. Овог пута реч је о МЕНТАЛНОМ СТРАХУ који од тог тренутка почиње да буја, нараста, у ствари он мора да буја, а да би нарастао мора да добије нову непостојећу, виртуелну драж, јачу од претходне. Ту почиње игра која се не може зауставити. Јача драж производи јачи виртуелни страх који опет тражи јачу виртуелну драж. (Сада вам је јасније зашто млади лако упадају у виртуелну зависност, седећи сатима поред екрана, играјући најстрашније игрице, убијају животиње, потом убијају људе. Мозак не прави разлику између виртуелног и реалног. Данас се и мала деца стављају пред најнегативније садржаје цртаних филмова, игрица, па чак и порно филмова или пред слике сексуалног насиља, које је присутно у сваком насилном филму.)

Савремено дете лако добија нову дрогу у виду виртуелне дражи. Ту су ТВ и видео, компјутер и интернет, мобилни телефон, све у његовој соби, где нема будног ока родитеља. Ова средства, непрестано емитују нове, јаке и негативне дражи, које хране ментални страх детета. Ту су дечије серије, цртани филмови, игрице, филмови насиља и криминала... а све то има заједнички именитељ: у главици страх, у срцу искривљене, наслојене или заглављене емоције. Родитељи и њихове „вештице“ постају праве бебе у односу на стравичне сцене које емитује екран.

Виртуелни страх нараста, виртуелни свет постаје једини стварни свет преко којег дете стиче утисак да је и онај стварни, спољни свет непријатељски расположен према њему и да је његова улога да се стално бори против зла

у спољашњем свету. Детету се ставља на срце велики задатак, да постане силац света, јер се идентификује са сличним цртаним јунацима.

Произвођачи виртуелних дражи врло вешто заварају родитеља јер централно место у садржају игрице, филма, итд. припада главном „позитивном“ јунаку. Родитељ не сумња да ту има нечег лошег, а све је лоше, јер је главна порука лоша: свет је opak и ваља се борити против њега, а борбе има само кад има страха, а менталног страха има у изобиљу, јер на њему систематски раде произвођачи филмова, игрица...

Драж мора бити све јача, јача од претходне. Дете превазилази „Нинџе“, „Моћне Ренцере“..., тражи „Ноћ вештица 1“, „Ноћ вештица 2“, „Ноћ вештица 3“... Док нараста ментални страх, нараста пропорционално и НАПЕТОСТ вашег детета коју ви покушавате да испразните казнама и батинама не знајући да сте само отворили простор за даље дивљање менталног страха и пријем нове, неприродне дражи.

Застрашено дете се буди у кошмарима, упада у ваш кревет, из којег сада тешко можете избацити, јер и сами осећате да је то место спаса за ваше дете. Уместо да погасите узроке, ви допуштате да дете наставља да се мучи у кошмарима, мокри у кревет, да буде хиперактивно, да луди од агресије, да вам загорчава живот спавајући са вам, да се уморни будите, да сте све даљи од супруга, који спава у дневној соби и тако редом.

Дете расте и спремно је да прихвати „Досије ИКС“ у касним ноћним сатима, када се леди крв у жилама. Прихвата порњиће и убрзо схвати како да празни напетост, путем менталног секса. Једини филмови који га привлаче су филмови о духовима, вампирима, монструозним убиствима. Опет напетост, јача, опет покушај пражњења те напетости копирањем свега што је виђено на екрану, а када родитељу досаде ујдурме његовог ренцера, „ренцер“ добије жестоке батине које му благородно испразне напетост, или је само потисне, ублажи. Када батине дете прерасте, а сада се и законодавац умешао, празниће напетост цигаретом, брзом вожњом, алкохолом, дрогом и наравно уласком у прерани секс, болешћу, криминалом...

На срећу, или на жалост у једном моменту ментални страх не реагује више на нову, понуђену драж, ма колико се она његовом творцу чинила великом. Тада снага менталног страха почиње да опада, а истовремено нагон за опстанком остаје без заштитника, чувара. Нагон за опстанком добија свој искривљени облик у жељи да се не живи. Тај део живота праћен је досадом, депресијом, осећањем бесмисла, одсуством мотивације за рад, за живот. Често се оваква стања завршавају самоубиством.

Драги родитељи, да не бисте доживели да будете сведок оваквог стања у којем би могло да се нађе и ваше дете, већ данас му помозите да свој ментални страх врати у крило природе, у којем има места само за природни страх, страх који сте му подарили рођењем. Овог трену укините принуду и условљавање, презаштићивање, вербализам и помозите вашем малишану да се ослободи „виртуелне и аудитивне дроге“, од које је постао завистан. Заштитите дете свих лоших садржаја које нуде „медији“ свих врста, квази уметност, квази наука, а који неоспорно изазивају негативне емоције у срцу детета, увећавају ментални страх у његовој главици и напетост у целом телу. Тек пошто сте га ослободили виртуелних страхова, све је спремно да дете напусти ваш кревет и само спава у соби. И то је пут спасавања вашег брака. Мора се знати природан поредак ствари, па се мора знати и ко где спава.

Помоћи ћете свом детету сигурно уколико, већ овог трену, почнете да примењујете принципе стваралачког васпитања. Почните да штитите ваше дете од агресије других људи, од властите агресије и агресије медија. Сви плишани васпитни модели су облици агресије. Полако, али сигурно ваше дете ће се ослобађати напетости, страх ће се враћати у крило природе, а искривљени нагон за опстанком ће се ревитализовати.

Немојте само рећи да не знате одакле да почнете. Почните отпочетка. Сами или са осталим члановима породице упознајте студиозно садржај виртуелних програма које прати ваш малишан и на безболан начин одвојите ваше дете од тих негативних садржаја. „Ренџери“, пуцачина, па и програм cartoon-нета, ултра канала, могу да оду на годишњи одмор, а ви и ваше дете морате отићи у природу и бољи и здравији живот.

Видели смо на који начин се ствара ментални страх и на који начин загорчава живот вама и вашем детету. Слично се дешава и са менталном сексуалном енергијом о којој морамо проговорити кроз причу о...

Најону за продужењем врсте

Као што смо рекли биолошки нагони не траже спољну драж, не захтевају мотивацију. То траже само када се искриве и попењу на ментални ниво. Нпр. желудац не показује никакве знаке да је тело гладно, напротив, осећате да сте сити, али када очи виде примамљиву рекламу укусне чоколаде, тело реагује, припрема се за примање хране и узима је. Значи ментална глад тј. искривљени изворни нагон глади реагује на нереалну драж, иако тело није гладно. Да

ли вам је сада јасно да би најбоља дијета била ослобођење од свих реклама, од свих виртуелних дражи које се нуде искривљеним нагонима.

Нагон за продужењем врсте такође не тражи спољну драж. Тело расте, развија се и спрема за остављање потомства. Истовремено родитељ даје много Љубави детету и дете постаје способно да Љубав да. Природни пратилац овог нагона је сексуална енергија која тражи спољну драж, али тек пошто тело физички и психички сазри. Једина природна драж сексуалне енергије је **ВОЉЕНА ОСОБА СУПРОТНОГ ПОЛА**. Све је у реду и у складу са природом док не дође до злоупотребе пратиоца нагона за продужењем врсте.

Док се чуда технологије, нису умешала у васпитање деце било је злоупотребе сексуалне енергије, због незнања родитеља и све је било релативно безазлено. Родитељ је принудом пунио дете напетостју, али лагано. Максимум напетости је достиган око дванаесте године живота детета, (тај период стручњаци називају пубертетом). Напето дете случајно, или намерно открије да се напетост најбрже празни дирањем својих полних органа (мастурбацијом). Дете одраста, постаје зрелије, притисак родитеља на дете се смањује јер је родитељ постигао оно што је хтео, све иде својим током. Фаза пубертета се превазилази и ментални секс се враћа у крило природе, љубав се даје вољеној особи супротног пола и све је спремно за реализацију нагона за продужењем врсте.

Шта су урадили виртуелни секс и „нови“ васпитни модели савременог доба? Деца се данас васпитавају искључиво позитивним условљавањем и благом принудом, одузимањем награде. Дете је непрестано у страху да ли ће заслужити награду. Пошто су казна и награда непрестано на сцени, дете је непрестано у тензији, због присутног страха.

Ако томе придодемо истину да се дете непрестано налази испред екрана гледајући, наизменично, насиље, секс, рекламе, онда је јасно да ће напетост и страх бити увећавани, а потреба за пражњењем огромна.

Истовремено напето дете, хтело или не, гледа на екрану голицаве секси сцене. На њих напето дете не може да остане имуно. Случајно или намерно, имитирајући сцене са екрана, дете открије да се лако ослобађа напетости, ако се непрестано игра својим полним органима. Данас имамо тужну слику где малишани између три и четири године „мастурбирају“, на свој начин, а дечаци и девојчице већ са дванаест година ступају у преране сексуалне односе, празнећи на тај начин своју напетост. Да би то могли урадити увек кад су напети потребна им је нова, јача неприродна драж, јача од оне јучерашње. Реч је о употреби менталне сексуалне енергије, тј. реч је о злоупотреби природне сексуалне енергије. Нова неприродна драж која долази са екрана, из

часописа, са реклама, са порнића... је у функцији пражњења напетости после које ментални страх поново пуни дете напетошћу и тако редом. Пуњење, пражњење, у недоглед.

Не би било проблема када би природа дозвољавала човеку да се тако у недоглед игра. Природа је човеку подарила сексуалну енергију у функцији продужења врсте и у функцији стварања задовољства које доноси сам сексуални чин када се обавља са вољеном особом супротног пола. Природа не трпи злоупотребу и зато кажњава човека.

Релативно брзо савремен, млад човек ће престати да реагује на виртуелне дражи које му се нуде. У једном моменту нема те дражи која може пробудити менталну сексуалну енергију, она сплашњава и отуда долази до толико данас честе импотенције оба пола.

„Фабрике“ за прављење сексуалних дражи сада прерастају у „фабрике“ за прављење средстава за подизање потенције (Вијагра, бројни спрејеви, сајбер секс...). Изворни нагон за продужењем врсте се криви у жељу да се не остави потомство. Дете се рађа, негује и развија у крилу брака и породице, који сада постају излишни јер су изгубили своју основну функцију, јер човек нема потребу за продужењем врсте.

Има ли излаза? Да! Затворите материцу породице коју сте тако наивно отворили и угрозили ваше рођено дете које МОРА бити заштићено од многих светова, а нарочито од виртуелних, бар до треће године, потпуно, а после треће све мора бити под контролом родитеља, бар до дванаесте године. Чујем: „То је немогуће!“ У реду, онда се припремите за озбиљна лечења вашег детета, када за то дође време.

Родитељи, не пројектујте страхове, не увећавајте властите менталне страхове од сусрета вашег детета са спољашњим светом, од сусрета са насиљем свих врста, са сектама, ви сте сво насиље и све секте света, (секта је све што ради против раста Љубави и здравог живота у породици), пустили у живот ваше породице преко негативних виртуелних и аудитивних садржаја.

Од овог тренутка судбина вашег детета је у вашим рукама. Једино сте ви, и само ви одговорни за онај огроман број видео касета, ДВД, ЦД, у којима има бар по једна вештица, један вукодлак, један монструм, један дух, један напаљеник. Кришом их спакујте, однесите на таван, а вашем трогодишњаку реци-те да су његови омиљени јунаци отишли на годишњи одмор.

Све серије, сви садржаји програма морају и могу једино бити под вашом контролом. Ви сте ти који укључују и искључују дугме свог телевизора. Престаните да кривите друге. Они праве и пуштају такве програме какве праве и пуштају. Све је у складу са стањем свести произвођача и њиховом жељом за профитом.

Они нуде, а ви имајте снаге да то одбијете, на радост вашег детета, којег ћете повести у природу или у другу собу да певате, вежбате, плешете, да се играте. Кажете. „Немамо времена, много радимо...“ „Нисте ми јасни, а што сте ме родили?“ Нисам вам ја украсна ваза. То сте морали знати. Ако пожелите да знање стваралачког васпитања примените у вашој породици, схватићете лепоту одгајања детета. Није тешко, верујте ми. Напротив. Довољно је само неколико месеци да породица, која се определила за стваралачко васпитање, пређе у позитивност, да се извуче из вира ауторитарности, укинувши плишану и реалну принуду. Дете ће тада само одбијати негативне садржаје и кад му их неко понуди. Уколико не укинете плишане, већ ме само савремена на време кажњавате, одузимајући ми екран, ништа нећемо урадити. Ја ћу се вратити игрицама још похлепнији, јер мозак зна да чека, а ви ћете се питати, у незнању, шта, када почнем да ударам и вас и да разбијам све по кући. Дакле, када улазите у стваралачко, јасно пошаљите мом уму информацију: „Вратићеш се екрану, али никада више, уз наш благослов, нећеш играти игрице, које су против Бога и човека“. Драги моји, како сте успели да заборавите прву Божију заповест: „Не убиј“!!!

Рекосмо да само напет човек има потребу за пражњењем и поновним пуњењем. Васпитање без казне и награде, као одгој за стваралаштво, негује и развија врлине, чува изворне емоције и помаже детету, човеку да их препозна и реагује адекватно на животне ситуације. Слободан проток изворних, заштитних емоција води Доброти и Љубави. Води Миру у себи и око себе, води до самог извора, до Дубоке свесности.

Читајте овај део „Буквара“ неколико пута. Кључ нашег позитивног раста зависи од тога како ћемо прићи изворним биолошким и духовним нагонима. Приђемо ли принудом и позитивним условљавањем неће бити ни здравља ни освајања позитивне, човечне свести. Укинемо ли принуду и позитивно условљавање, укинемо ли плишану и реалну принуду у породичним односима, применимо ли принципе стваралачког васпитања, на путу смо да освојимо Љубав, здравље и Доброту.

Нагон за телесном активношћу

Без телесне активности човек не може живети, не може бити здрав. Сваки човек има изражен биолошки нагон за телесном активношћу и он представља безусловну потребу за самоспознајом и очувањем и унапређењем здравља тела.

Морамо јасно одвојити све облике телесне активности и спорта којима се баве обични људи из Љубави и потребе биолошког бића, од врхунског спорта којим се бави одабрана спортска елита. У врхунском спорту долази до кривљења изворних нагона као последица дугогодишњег напорног вежбања, одрицања од детињства, младости, своје генерације, због похлепе за новцем и славом, због употребе средстава за постизање врхунских резултата, због снажне принуде и позитивног условљавања, због насиља које је најјаче у спорту.

Због свега реченог дошло је до трансформације изворног нагона за телесном активношћу у условљену потребу за негативном реализацијом телесне активности. Спортске арене, хале, терени су постали места где се окупљају милиони пасивних конзументата са циљем да празне напетост као последицу принуде у васпитању, прво у породици. Ти милиони, квази спортиста, плаћају врхунске спортисте и све око њих не да би уживали у лепоти спорта већ да на трибинама сучеле фронт против фронта, да док траје меч забораве на своју муку, да слободно псују, омаловажавају, руше, туку и убијају, ако треба. Платили су, испразнили, на кратко, своју муку и наизглед задовољни враћају се у машину ауторитарног живота.

Данас су стадиони препуни младих, који су последица плишане и реалне принуде. Они сада само узвраћају, друштву, реалним насиљем. То су момци који су имали јак изворни нагон позитивне борбености, који се толико искривио и попримио облик такве агресије, какву не памте традиционална породица, традиционални стадиони. То су они жестоки, несрећни момци, које кажњавамо најјаче, бацамо их у затворе, не осећајући ни трунку кривице, не питајући се ко је њихове родитеље убацио у наказно, плишано васпитање.

Њихови вршњаци, такође плишане бебе, нису на улицама, стадионима, не туку геј популацију, не разбијају град, не пале аутомобиле, чим се нађу на неком протесту, одраслих. Они су на фејсбуку, на виртуелном насиљу, они су на екстремним спортовима, они су на дрогама, у болницама, на психо терапијама, у зависностима свих могућих облика. Они се не туку на улицама, али им неће бити страна да истуку родитеља, баку, да поубијају пола одељења или пола наставничког колектива, у наступу помрачења ума.

Неко ће ипак морати да поднесе рачун овој несретној деци и још несретнијим породицама, или ће бар морати да затраже опроштај, што су, у властитом незнању, уништили милионе наших потомака, широм планете.

Вероватно ћемо им опростити, јер нису ни сами знали какве последице носе пет плишаних. Нису себи смели дозволити да пет плишаних ставе у педагошко-психолошку литературу, да то јавно промовишу, као цивилизацијско напредне васпитне моделе, да их ставе у све цртаће, у све сликовнице,

да мењају класичне сликовнице и филмове у плишане, да нам читав живот 21. века утемеље на принципима казне и награде.

Нису знали, а када не знаш, онда ти се лако опрашта. Да су знали, бар би очували своју децу. Само они знају, шта су урадили себи и својој деци. Ако су их очували, то губи смисао, јер шта ће неколицина здравих радити у свету несретних. Управљати светом несретних, може несретан, али такав свет не може дуго трајати. Здрав то никада неће моћи. Здрави ће учинити све исправе грешке својих родитеља, да стварају један бољи, лепши свет, враћајући несретне, своје извору, Љубави. Дај боже да су их сачували.

Драги родитељи, надам се да сте схватили разлику између спорта и „спорта“. Не гурајте ме у чељусти „спорта“ из властитих интереса док истовремено заборављате на своје дете и његове истинске потребе. Једина истинска потреба јесте да ви и ја после свега очувамо Радост живљења.

Духовни наџони

Духовне нагонне или другачије речено нагонне чија је самоспознаја предуслов духовног раста, такође доносимо рођењем. Духовни нагони су бројни, њих морамо мотивисати, будити, нудећи им позитивне садржаје. Пустите машти на вољу.

Проналазите безброј дивних начина да пробудите нпр. нагон за музиком. То сигурно нећете постићи уколико допустите детету да слуша песме у којима су људи просјаци љубави, у којима се плаче и нариче над несрећном љубави. Успећете сигурно да трајно пробудите изворни нагон за музиком код свога детета, уколико сте трајно укинули принуду и позитивно условљавање, после чега су сви укућани расположени, спремни за позитивну сарадњу са дететом. То је најбоља мотивација јер живот без плишаних, живот у којем се чува материца породице, јача срце детета у корист врлина и изворних заштитних емоција. Такво дете ће само наћи, или уз вашу помоћ, пут до добре музике која ће му постати средство да му живот постане музика.

Нагон за природним редом ствари се мора поштовати. Дете прво мора да упозна и иживи свет своје породице, бар до седме године, а потом се улази у стране светове, па и виртуелне; родитељ мора да буде водич свом детету, све док дете не буде преплављено Љубављу и док не достигне лакоћу остварења емоционалне интелигенције. У детету мора прво да јача центар срца, а тек

потом ум, што значи да све што дете учи у најранијем детињству мора претходно проћи кроз срце. Једино учење с Љубављу је право учење,

Побројаћемо најважније духовне нагоне:

- Нагон за очувањем природне хармоније, развијајући клице Љубави, Доброте, Радости, свој свеукупни потенцијал, своје таленте, увек и једино без казне и награде.
- Нагон да Љубав примамо бар дванаест година да бисмо имали шта да дајемо целог живота.
- Нагон да Љубав подаримо, уз услов да је имамо
- Нагон да живимо у складним односима са људима и природом
- Нагон за учењем имитирањем човечних садржаја, развијајући клицу коју доносимо рођењем, којом, у сваком тренутку, непогрешиво, препознајемо шта је добро, а шта зло, развијајући способност да спољашње добро имитирамо или га изнутра стварамо, дарујући га спољашњем свету.
- Нагон за саморадом
- Нагон за самообразовањем, саморадом, самоучењем и самоваспитањем
- Нагон за позитивном припадношћу породичној заједници, а потом свим ужим и ширим позитивним заједницама људи.
- Нагон за самоспознајом сваког изворног нагона, изворног талента
- Нагон за самореализацијом кроз позив и родитељство
- Нагон за самоостварењем најчовечнијег дела себе, кроз све сегменте живота
- Нагон за осећањем сигурности
- Нагон за добијањем и давањем позитивне подршке
- Нагон за угледом
- Нагон за чашћу
- Нагон за популарношћу
- Нагон за развијањем уметничких способности, за развијањем талента: кроз глуму, писање, сликање, песму, плес, сам живот, који ће постати врхунска уметност...
- Нагон да примам дарове уметности и подарим их другима
- Нагон да превазиђем уметност и постанем уметник живота
- Нагон за неговањем лепог говора и изражавања
- Нагон да примамо научна знања како бисмо спознали природу
- Нагон да подаримо другима своја научна открића, у функцији позитивног раста човечанства
- Нагон за радозналошћу и маштањем
- Нагон за украшавањем

- Нагон за човечним одгајањем потомака
- Нагон за религиозношћу, справом би требао да стоји на првом месту. Време наглог раста клице религиозности тек предстоји човеку трећег миленијума. У условима без ауторитарности, ум ће се спустити у хармонизовано срце, што ће довести до уцеловљења човека. Уцеловиће се мушка и женска енергија у њему. Сусрет уцеловљеног мушкарца и уцеловљене жене биће спој божанске Љубави у њима. Потомци таквих људи биће духовни горостаси, истински религиозни.

Клицу религиозности свако дете доноси рођењем, али се у условима казне и награде клица не развија. Драги моји, водићете ме у Дом бога живог, а истовремено ћете ме васпитавати плишано. У нашем дому ћете „убијати бога“ у мени. Немојте се изненадити када вам у деветој години, па и раније једног дана кажем: „Од данас не идем на литургију, не идем на мису“!

Сада вам је јасније зашто захтевам да ме не презаштићујете од рада. Само кроз рад с Љубављу, могу спознати своје изворне потребе, своје таленте, развити све своје клице, свој потенцијал и тако помоћи и вама да остварите све што вам ауторитарни систем није дозволио.

Сви изворни биолошки и духовни нагони се релативно лако криве и попримају наказни облик уколико се спознају кроз принуду, позитивно условљавање, презаштићивањем, вербализмом и злоупотребом имитаторског облика учења. Нагони се трансформишу у жеље и пориве, који имају јачину изворног нагона, али губе своју лепоту и функцију. Уколико родитељ нпр. врши жестоку принуду или условљавање над дететом може доћи до кривљења изворног нагона за украшавање, у жељу да се тело одевањем, шминком, фризуром, пластичним операцијама, тетоважама, пирсингом повреди или унакази.

Све што човек створи у оквиру науке, а није у служби позитивног раста људи, говори о искривљеном нагону за бављењем науком. Творац атомске енергије је вероватно створио ту енергију са циљем да унапреди живот човека. Творац атомске бомбе је злоупотребио атомску енергију против човека, јер је очигледно имао искривљен изворни нагон за бављење науком, а и одсуство емоционалне хармоније.

Нагони, потребе, таленти, потенцијали, све то доносимо на свет. Да ли ће процветати у свој својој лепоти, или ће добити нежељени облик, директно зависи од одлуке родитеља да се определе за стваралачко или ће остати заговорници ауторитарног, сада модерног плишаног васпитања.

Природа о свему води рачуна. Подарила је човеку клицу Доброте. Природа зна да ће та клица, на путу раста, често бити угрожава-на. Да се Доброта не би искривила и трансформисала у Зло, пода-рен је човеку:

Изворни нагон позитивне, стваралачке борбености

Нагон позитивне, стваралачке борбености је највећи чувар хармоније извор-них биолошких и највећи помоћник у расцветавању изворних духовних наго-на. Нажалост, изворни нагон позитивне борбености ауторитарни систем васпитања највише осуђује, негира, спутава, сасеца у корену. На било коју побуну детета се не гледа благонаклоно јер су манифестације нагона пози-тивне борбености врло непријатне за родитеља.

Уколико мало дете вришти, баца све око себе и удара родитеља, родитељ ће ову непријатну манифестацију лако зауставити ударањем детета, штипа-њем, или претњом. Још ако се ово понашање детета десило на јавном месту, или пред гостима, родитељ ће реаговати брзо и ефикасно, не питајући се шта мучи дете и не тражећи корен оваквом понашању, (можда је детету врућина, можда му се спава, можда му је угрожен понос...). То, ауторитарног роди-теља не интересује, он једино настоји да задовољи вербални захтев научен у детињству да дете мора бити пристојно пред другима. Родитељу је битно да дете што пре научи друштвене норме понашања, не питајући за цену, не тра-жећи човечније начине, сем оних које је и сам искусио у најранијем детињству. Родитељ не може ни да претпостави да је сваким брзим и ефикасним „довође-њем детета у ред“, дете све даље од свог изворног нагона борбености, све даље од родитеља, породице, а све ближе наказном облику тог истог нагона које ће исказивати кроз агресију или аутоагресију, све ближи лошем друштву, улици.

Из равни стваралачког васпитања човек, рођењем, не доноси клицу зла, нити клицу агресије. Дете доноси нагон позитивне борбености којим брани своје здраво изворно биће, које препознаје шта је за њега добро, а шта не. Тај нагон је снажан, жесток, а родитељ ауторитарне свести има само један зада-так да што пре дете укалупи, по обрасцима времена у којем живи. Родитељ не толерише ову здраву борбу детета, мислећи да је дете безобразно, невоспита-но, и да све то треба ставити под контролу. Лакше је било прогласити чове-ка по рођењу злим, агресивним, а у ствари, зло је само искривљено Добро,

искривљена изворна природа. Узроци кривљења Добра у нама, су вековима употребљавана реална, а данас, наметнута плишана принуда.

Драги родитељи, не страхујте да нећу имати снаге за борбу у арили живо-та уколико укинете принуду, условљавање, вербализам... Напротив, тек у хар-моничним и моралним условима ја јачам своју емоционалну интелигенцију, са лакоћом успостављам хармоничне односе са људима и природом. Уколи-ко ме не послушате и тврдоглаво наставите са застарелим васпитним сред-ствима, уништићете ми нагон позитивне борбености, трансформисати га у агресију која ће код мене стварати огромну напетост и потребу за пражње-њем те напетости кроз: „хиперактивност“, тучу деце или вас, ломљење игра-чака, непрестано дирање својих полних органа, често плакање, вриштање, а кад мало порастем, празнићу се кроз цигарету, алкохол, дрогу и прерани секс.

Можда ће мој нагон позитивне борбености бити трансформисан у ауто-агресију због које ће страдати моје тело и психа. Знам сигурно да сте свом детету желели све најбоље. Желели сте срећно, здраво и весело детињство. Не дозволите да незнање уништи ваше и моје изворне потребе. Не чувајте себично застареле методе васпитања које ће нас одвести у патњу. Принуда, условљавање, вербализам вам делују наивно, а када лекар успостави дијаг-нозу да сам добио тежак облик астме раздираће вас бол и у неверици ћете се питати: „Да ли је могуће да сам то урадио своје детету?“

За крај овог поглавља поновимо истину да је изворни нагон позитивне борбености највећи пријатељ и мени и вама, друштву и природи. Можда је нагон позитивне борбености баш та толико жељена емоционална интелиген-ција, која ће у трену створити буру у човеку, који брани и успе да одбрани своје изворне потребе, после чега се лако уплови у хармонију и мир. Знајте да се емоционална интелигенција не ући причом, апелима, она се сама раз-вија у стваралачким условима живота.

Ми смо за радосиј сиворени

Упамтите ово ВАЖНО ПРАВИЛО. Свака активност везана за развијање свих изворних нагона мора проћи кроз моје и ваше СРЦЕ. Било би пожељно да тако буде до моје девете, а идеално до моје дванаесте године. Сваки рад нека буде праћен песмом срца и задовољством. Рад с Љубављу је центар и основа нашег живота. Кроз рад самоспознајемо себе, живот, задовољавамо потребе свог телесног и духовног бића. Рад обављен с Љубављу је живот препун Љубави.

Ускоро ће стваралачки педагози да се изборе за потребу детета да кривљење своје кичме, не почне, пре девете године. То значи да ће се деца у стваралачке школе уписивати са навршеном деветом годином, када буду потпуно емоционално и ментално зрели и јаки. Такве школе ће бити фабрике Радости и истинског знања. Тужно је да данас плишану, несрећну децу, гурамо превремено у школе, узимајући им и оно мало шансе да се бар до девете године, њихови родитељи освесте и уведу их у просторе Љубави и Доброте или да сама деца снагом борбе за опстанак нађу својој души лека. Наћи лек својој души је могуће у деветој, а немогуће у петој или још раније. Зато се мора одложити полазак деце у школу, а онда ће таква зрела деца, стваралачку основну школу прогутати С љубављу за четири. Данас деца девет година, анорексично-булимично гутају и повраћају знање плишане школе. Зар вам је сада чудно што су плишане школе постале најомраженија места за плишане генерације.

Одрасли су одувек били врло непрецизни говорећи да је човек рационално и емоционално биће и да је, само понекад, добро да се мисли срцем. Али у срцу су емоције које нас воде у патњу и емоције које изазивају радост. Одрасли су некада мислили да је човек површан када је често радостан, усхићен, срећан итд. Многи озбиљни људи су говорили да само патња, бол, мука, тежак живот доносе животну мудрост. То је заблуда човечанства због које смо дошли у овај ћорсокак. Али тако је морало бити. Тако су говорили људи традиционалне свести.

Савремени стручњаци су отишли у другу крајност. Залажу се за непрестано присуство за радост подстакнуту споља, а за патњу, бол, кажу да је непожељна. Речено језиком плишаних: „BE COOL“! Шта очекујем од вас стваралачких родитеља? Очекујем да укинете плишане васпитне моделе, чекајући да се изворне емоције исхармонизују. У такво хармонично срце спустиће се ум, ваш и ум вашег детета. Тада не брините. И ви и ваше дете можете тренутно, дуже или краће бити љути, радосни, брижни, тужни, застрашени реалним светом и реалним проблемима, али будити сигурни да ћете увек бити на извору. А на извору је Радост, која представља Задовољство које води у мир. Тим миром учићемо да са лакоћом прихватамо и зло и добро, увиђајући временом да је и свако „зло“, зарад вишег Добра.

Ваше изворне емоције, у условима без ауторитарности, слободно круже, без наслојавања, потискивања, кривљења, после чега улазите у стање Радости, Задовољства, Мира, Добре намере, Доброте. О тој Радости говорим. Када уђете у стање Радости, онда прихватате и Добро и Зло, онда сте збиља Мирни и Задовољни свим оним што креирате ви и живот за вас.

СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ ће вам омогућити да све речено остварите врло лако јер његову основу представља РАДНА, СТВАРАЛАЧКА ДЕМОКРАТИЈА у којој Љубав и изворне емоције прате све активности човека.

Када кажем „за Радост створени“ њада мислим на унутрашњи Мир и задовољство што смо на њему остварења Доброће и Љубави. Када кажем њозиљивне емоције, мислим на изворне, хармонизоване емоције, а оне су једино моћне у одсуству ауторитарности

Ову лекцију, лекцију под именом „За Радост створени“ није лако разумети. Тешко је да ауторитарна свест, која зна само за радост од добијања или давања, везаних за спољашње, материјално или свест која зна само за тугу, очајање, незадовољство, разуме како прихватати и само зло, када нас снађе, несрећу, која нас задеси, остати тих, одболовати, решити, превазићи, прихватити и вратити се хармонији, као извору.

Природно је проћи и процес љутње и радости од рада и бриге од исхода, и туге што нам се то дешава. Не плашити се ни своје јаке туге, ни огромног страха, страха од новог почетка. А када обиграмо цео круг онда улазимо у стање РАДОСТИ, задовољства, прихватања и добра и зла које нас је пратило на том путу или се манифестовало као исход.

Драги родитељи, ви и ја смо за Радост, за Задовољство, за унутрашњи Мир и Добро, створени. Не правите грешке као што су то чинили ваши родитељи према вама. Храбро одбаците ауторитарно васпитање, јер оно гуши и уништава и моје и ваше вулкане. Не послушате ли, ускоро ћете констатовати да сам гори од животиње. Не, нисам ја животиња! Упамтите: НАГОНИ, У СВОМ ИЗВОРНОМ ОБЛИКУ ИМАЈУ ОГРОМАН ПОЗИТИВАН ПОТЕНЦИЈАЛ. Да ли ће процветати, или бити искривљени зависи за које ћете се васпитање определити.

Будете ли тврдоглаво, успавано, механички, наставили да ме дресирате, моју и своју хармонију ћете убрзо срушити. Рушевине ће се обурдати и почети да гуше нагоне. Њихова изворна лепота постаће наказна. Изворни нагони ће се кривити, трансформисати, и све, на шта ме буду терали биће негативно и по

мене, и по вас. ИСКРИВЉЕНИ ИЗВОРНИ НАГОНИ ЋЕ ПОСТАТИ УСЛОВЉЕНЕ ПОТРЕБЕ ЗА НЕГАТИВНОМ РЕАЛИЗАЦИЈОМ. Питате се, чиме условљене? Срушеном хармонијом. Порушена хармонија ће одређивати јачину трансформисаном нагону, равну јачини изворног нагона, али рушилачке снаге. Ради лакшег разумевања од сада ћемо условљене потребе тј. искривљене нагоне називати ИСКРИВЉЕНИМ ЖЕЉАМА, па чак и ПОРИВИМА.

Да ли сада верујете да од мене не можете створити човека, да се не може доћи до унутрашње ЕВОЛУЦИЈЕ док пет ауторитарних руши хармонију, криви нагоне, зауставља човечни раст. Не правдајте се како брже памтим и боље слушам после добијених шамара или после обећане награде. То је тренутни, брз, али јалов пут развоја човека.

Добар пример вреди

Да бих вас убедио у неопходност прихватања СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА навешћу вам неколико примера, после којих донесите одлуку сами. Храните ли ме насилно, позитивним условљавањем, или ме лишавате хране једнако је погубно за мој нагон глади и општу хармонију. Механизми ће се убрзо покварити, изворна лепота вулкана ће се трансформисати и створиће се условљена потреба за негативном реализацијом. Ја ћу изгубити везу са изворним нагоном, јер сте га уништили, из незнања. Наказа ће дириговати. Јешћу кад год ме позове храна, чак и са слика, кад ме позову мириси, јер ја сам глув за зов изворног нагона. Можда ћу постати толико глув да нећу знати да ли треба уопште, да једем. Морићу своје тело глађу или претеривати са исхраном. Почећу да личим на пуњену ћурку, или на костура. Изненада ћете почети да бринете за мене, утерујући ме у режиме дијета. Рекох вам да се ЗЕМЉАНИ деле на дебеле, оне који су на вечној дијети праћеној осећањем кривице за сваки кришом поједени колач и неухрањене, који безуспешно покушавају да набаце неки килограм.

Сви пате. Свако морење глађу је неприродно, насилно и појачава рушење хармоније. Сви дуготрајни „постови“ базирани искључиво на одрицању од хране, због гојазности, доносе више штете него користи. Само умерена исхрана, здрава храна и храна понуђена у тренутку буђења вулкана, доприносе позитивном расту човека.

Мама, када Ти кажем да свака моја ћелија вапи за храном, не прави грешку, убеђујући ме да морам сачекати ручак, повратак очев са посла, долазак

гостију. Понуди ми здраву храну. Исецај ми свежу јабуку, мало свежег купу-са или шаргарепе. Глад ћу утолити, здравље унапредити, а када Ти завршиш ручак приступићу весело столу. Не брине за форме. Ако им придајеш значај, мој „сат“ ће се покварити. Када дођу гости и када се сви окупимо за столом, ја ћу неконтролисано трпати у себе огромне количине хране, јер не чујем звоно које оглашава крај глади, или ћу одбијати храну, јер сам одавно прегладнео. Тело ће патити у оба случаја.

Ауторитети су нам наметнули неке сантиметре, тесне панталоне, идеалне моделе, на које силно желимо да личимо, јер нас ауторитарни, имитаторски ум тера да личимо на већину. Када успемо да се приближимо жељеном моделу, остајемо празни и незадовољни. Зашто? Није ствар у моделу, проблем је у томе што рушењем унутрашње хармоније бивамо све даље и даље од себе. Нагони се криве, изгубљена је шанса за самоспознајом. Постајемо неко други, нисмо више оно зашта смо, природом одређени, за Радост, Задовољство, за унутрашњи Мир, створени.

Све је једноставно. Унутрашњи сатић зазвони, питаш свој вулкан шта жели, послушајеш, чујеш када је рекао да је доста. Тако целог живота, у свим областима. Изворни нагон ради као швајцарски сат. Хармонија цвета. Само укините принуду, условљавање, вербализам... и Радост се усељава у ваш дом.

Срцем зарониће у мене

Сада када знамо све о својим изворним потребама ваља нам сачинити план који треба да садржи идеје, средства, начин рада и садржаје, које ћете ми подарити у тренутку када искажем потребу за реализацијом одређених нагона. На пример, када после гледања цртаћа, почнем да скачем по вашем скупом кревету исказао сам потребу за самоспознајом нагона телесне активности. Стари пут изгледаће овако: „Немој, не скачи, кретену непослушни, убићу те, јер сам те ја родио, батина је из раја изашла“. Сукоб, вриска, ударци, сузе. Успели сте да убијете Бога у мени.

Ако се окренете СТВАРАЛАЧКОМ ВАСПИТАЊУ ви сте већ одавно, одредили кутак у којем могу да вежбамо до миле воље, уз ваше дубоко поверење, или ћете ме послати да се пењем степеницама у стану, замишљајући да савладавам „планине“. Када сиђем са „планине“ утрчаћу весело у кухињу и испричати вам шта сам све чуо, видео, осетио, спознао на том путу. Свака потреба за самоспознајом нагона у раном детињству мора бити остварена кроз самоактивност,

праћена вашим дубоким поверењем и вашом умешношћу да покренете унутрашњу мотивацију, у мени, да покренете Љубав.

Седамдесет посто потреба детета може се остварити кроз обичне свакодневне активности у дому, користећи сва средства која су нам на располагању, а за које не треба трчати у продавницу да би смо их купили. На пример, нагон за телесном активношћу самоспознању ако ми дозволите да учествујем у свим кућним пословима, а ја ћу водити рачуна о својим психо-физичким способностима. Понудите! Машићу се или не, ја познајем себе. Потребне за самоспознајом нагона могу бити остварене кроз игру играчкама. Оваквих игара је довољно и тридесет посто. Игра ми је важна да спознам изворне емоције које њу прате, како бих њих унео у рад било које врсте, када порастем.

Не правите грешку. Не трчите за парама тврдећи како мора да ми зарадите за играчке. Станите! Потребни сте ми ви, јер сваки рад је игра када је праћен вашим дубоким поверењем и изворним, позитивним емоцијама. Зароните срцем у мене, а у продавници играчака често не видите ни себе, ни мене, наша срца су тако далеко, верујте ми.

Планирај њи, њланираћу ја

Вратимо се ПЛАНИРАЊУ, које чините ви на основу понуђеног знања. Реч је о КРУПНОМ ПЛАНИРАЊУ, перспективном у коме морају стајати идеје како до остварења потребе за самоспознајом изворних потреба, а сваки рад, само-рад мора водити самоостварењу кроз највише људске идеале:

1. Психо-физичко здравље
2. Развој стваралачке интелигенције (ум у срцу)
3. Човечност.
4. Саморад, увек праћен Љубављу и Добротом

Све ово ћемо остварити, ако идете путем стваралачког васпитања. Ја брзо растем и знаћу ускоро да ли смо на правом путу. Схватићу нпр. да се нагон за телесном активношћу развија цео живот. То ће бити моје трајно задужење које ћу с Љубављу планирати и реализовати. Сада, сигурно разумете зашто је битно да све моје телесне активности буду праћене Љубављу.

Сада ми је јасно зашто ви не волите да се бавите телесним активностима. Старо васпитање зауставило је ваш позитиван раст, и у овој области. Неко је успео да вам угуши тај, тако важан вулкан. Ви више немате безусловну потребу, већ искривљену жељу, која постаје мора.

Тебе мама разумем зашто никада не седнеш за клавиру. Целу нижу музичку школу завршила си под принудом. И теби су угасили тако важан вулкан. А тату су поткупљивали да би постигао резултате у спорту, зато данас седи у кладоници и уз пиво попуњава тикет, тврдећи да то ради из љубави према спорту.

Када будем схватио садржај крупног планирања, сам ћу давати тон и динамику самораду јер само крупно планирање, само трајна задужења, ће чинити да будем трајно и с Љубављу загрејан за рад, за самоспознају својих вулкана Бићу загрејан трајно и с Љубављу ћу неговати своје вулкани.

Моје планирање уклапаће се у ваше. Ви ћете усклађивати моје предлоге, иницијативе, обезбеђујући предмет рада, позитивне услове, позитивне односе једном речју, дубоко поверење. Ви ћете пратити моје расцветавање, мој позитиван раст и формирање позитивног погледа на свет. Ја сам одушевљен великим плановима наше заједнице и у њих се радо уклапам својим малим планом, увек водећи рачуна о својим психо-физичким способностима. Одудшевљен сам када спознам да сам од користи породичној заједници, када спознам да је мој план и рад део целине коју разумевам.

Мама, излућују ме ситни задаци: „Покупи играчке, баци смеће, намести кревет, учи“... и тако, годинама не разумевајући шта ја то чиним и не осећајући да припадам делу целине. Када се побуним јер је реч о учењу подражавањем, јер је све то тако досадно и некреативно лако ме прогласите неодговорним и лењим. На несрећу ја такав стварно и постајем. То никако не дозволите, јер ја нисам паразит. Ваш план и мој план рада, који је у детињству увек на бази ДОБРОВОЉНЕ ОДЛУКЕ, се допуњују. ДОБРОВОЉНОСТ је управо један од врло битних ПРИНЦИПА стваралачког васпитања. Чујем вашу сумњу: „Да дете добровољно ради, то нећу дочекати!“ Само стрпљиво, јер ваше одређење за стваралачко васпитање, ваше право знање и крупно планирање је прави подстицај за мене. Биће то добровољан рад, мој свестан однос према послу и изнад свега Љубав према њему. Шта мислите зашто инсистирам да план буде постављен на видно место, да буде јасно назначено: ко, када, шта...? Ауторитарна свест лако упада у сан, заборавља, одустаје. Свако суочавање са писаним планом је рад на свесном односу према раду, резултатима, квалитету и количини задовољства коју тај рад доноси.

Врло брзо ће доћи време када ћу сам почети да планирам свој дан и испуњавам га пословима, обавезама, који су моја потреба и мој избор. Биће то мој лични план у који ћете се ви укључивати својим мини планом и помагати да мој план буде што успешнији и бољи. Уколико у мом плану стоји да сутра желим са друговима да одем у природу, тата ће нас пребацивати колима, али он мора претходно да прилагоди свој план мом плану. Уколико идемо у велику куповину,

уз претходно написан план куповине уз приложени предлог шта коме треба из маркета, сукоба у маркету неће бити. При планирању сте ми дали право да упишем и слаткише које желим да имамо у кући. Уписано, договорено, нема конфликта, нема незадовољних. Ако нисам добро испланирао, следећи пут ми дајете прилику да будем свеснији, али у маркету нема промене плана.

На крају овог поглавља писма, драги моји, кроз неколико примера упутују вас у практичан рад. Код мене је веома изражен нагон **ДА БУДЕМ КОРИСТАН СЕБИ И ДРУГИМА**. Ваше крупно планирање је већ начињено самим запамћивањем овог нагона. Док сам мали, и не схватим како бих ја то могао ситно да планирам, ви ћете ме уводити у саморад. Допусти ми мама, да учествујем у ношењу угља у подрум. Веруј, уживаћу. Бићу гарав, али са предивним осећањем да зимској ватрици доприносим и ја. Само без панике. Стручњаци су измислили одличне машине за прање веша, добре детерџенте. Док радим и уживам, ти мама уживај у мени, себи и благодатима цивилизације. Једном активношћу самоспознаћу више изворних нагона.

Да бих развио нагон за самопоштовањем, тата, деко, не треба пуно празних речи, вербализма. Не треба ни новца, јер ваше стрпљење и дубоко разумевање се не купују у продавници. Ако моју грешку, начињену у раду, док неспретно сакупљам јесење лишће, правећи моје, а растурајући ваше гомиле, не гледате као могућност за мој даљи позитиван раст, већ олако изричите гомилу увредљивих речи, све то пратите ударцима и омаловажавањем, угашен је мој тако важан вулкан. Не покушавајте да га пробудите вербализмом говорећи: „Човеце, имај поштовање према себи.“, много година доцније када ме малтретирају другови из одељења, а ја им то дозвољавам. Ја тада нећу имати ни самопоштовања, а ни поштовања према другима, а посебно према вама који сте ми угасили тај вулкан. Још већу грешку чините ако ме поткупљујете да бих урадио оно што сте ви одредили и на начин који ви одређујете.

Узорак глобалној плану рада

Изабрани послови се бирају на бази добровољности, полазећи увек од најмлађег члана породице. Обављају се недељу дана, јер је то довољан период да се „занат“ делимично савлада. Следеће недеље се бирају нови послови, како би у одређеном периоду, сви прошли све. Улога редара, коју пролазе сви, је преко потребна, јер најјаче сукобе имамо због оног видног нереда у кући. Свако је понешто оставио за собом и ето сукоба. Сукоба и неспоразума неће бити

уколико је план врло конкретан и детаљан, уз јасноћу шта се очекује избором тог посла. Ако неко бира кување ручка, мора бити јасно да ли то подразумева и прање суђа, сређивање шпорета.

Активност	1 недеља	2 недеља	3 недеља	4 недеља	1 недеља	2 недеља	3 недеља	4 недеља
ПРИПРЕМА ВЕЧЕРЕ, свакоме се мора понудити да прави избор шта ће вечерати, ако жели, и један то обавља за све.								
ПРИПРЕМА ДОРУЧКА, увек један за све.								
ПРАЊЕ СУЂА, ако куваш ручак, опери за собом или само после појединачних оброка, или један пере цео дан.								
НАМЕШТАЊЕ КРЕВЕТА, свих који чине породицу, јер само кроз рад свих за све врши се ревитализација Љубави.								
БРИСАЊЕ ПРАШИНЕ								
ПРАЊЕ КУПАТИЛА, свакодневни послови или генерално								
БАЦАЊЕ СМЕЂА								
УСИСАВАЊЕ СТАНА								
ПОСТАВЉАЊЕ СТОЛА, доручак или ручак или вечера или за сва три оброка								
ОДЛАЗАК У НАБАВКУ, сам или са неким, као испомоћ								
ПИЈАЦА, сам или као испомоћ								
ПРАЊЕ КОЛА, сам или као испомоћ								
ПЕГЛАЊЕ ВЕША, примерено узрасту и квалитету онога што се пегла.								
ПРОСТИРАЊЕ ВЕША (само то или и стављање веша у машину, вађење из машине, сакупљање и слагање за пеглање или и разврставање веша за сваког члана породице...								

одржавање ДВОРИШТА, чишћење лишћа, снега, ношење отпада у контејнера, сакупљање играчака, постављање базена за купање, покривање истог, поткресивање зеленила, чишћење испред куће, прање бетона шмрком, фарбање оgrade...									
САЂЕЊЕ ЦВЕЋА, заливање, дохрањивање, промена земље, промена саксија, фарбање и осликавање старих саксија.									
БРИГА О ЉУБИМЦИМА: шетња, храњење, чишћење кућице, набавка хране, одвођење ветеринару.									
РЕДАР, прављење реда, по одласку гостију, по изласку или уласку укућана. Покупити чаше, шоље, средити ципеле у предсобљу, затегнути пресвлаке на креветима. Ташне, гардеробу ставити на место или установити разнобојне кутије у које ће редар стављати све разбацане ситнице и гардеробу у кутију сваког члана породице.									

НАПОМЕНА: Дала сам низ идеја како можете испарцелисати послове, јер данас много времена проводимо ван куће и тешко је обављати послове целовито, дневно, у континуитету. Свака породица ће сама најбоље начинити свој план, јер свако има одређене навике, захтеве. Своју одабрану активност свако обележава другом бојом или препознатљивим знаком. План мора стајати на видном месту. На основу њега могу се вршити бројне анализе: колико ко напредује, колико је вреднији, поштенији, уреднији, свеснији, у већој љубави...

Ово је узорак ГЛОБАЛНОГ ПЛАНА. Садржај плана је променљив у зависности од породице, њених потреба, од годишњег доба. Важно је да однос према врсти посла буде, што је могуће више целовитији, да се не усисава само своја соба, већ цео стан. Ако је неко одабрао прање суђа, пожељно је, али често није изводљиво, да се суђе пере целог дана.

На основу дугогодишњег искуства, у раду са савременом породицом, уочила сам да су савремене мајке највећа кочница у развоју саморада. Мајка, на вербалном нивоу, заговара да сви треба да раде у породици. Стално се жали како је преморена, како је жртва, како су сви незахвални, како не цене њен труд и много тога. Она је често пример да деци објаснимо шта је то вербална демократија. Сви ти говоре, како треба да будеш вредан и поштен, а нису ти створили човечне услове, за реализацију себе. При том када ти и пође за руком да будеш и вредан и поштен биваш или исмејан, омаловажаван или кажњаван. Зато сви брзо одустају и од вредног рада и од поштења. Тако и мајка, када осети напредак свих, зауставља све муњевитом брзином.

Када се договоримо да се већ сутра окачи глобални план послова у кући, свима постају јасни принципи и сви чланови породице, па и мајка, осете радост. Послове прво бирају најмлађи, не сугерише се избор послова, сви улазе у процес рада, на бази добровољности. План мора бити окачен на видном месту, послови се могу мењати сваког дана, али је боље боље на седам дана, зна се да не сме бити замерања на квалитет обављеног посла јер се неко укључио у рад у петнаестој години живота, такви се безусловно чекају да ревитализују угушени нагон за радом. Мајка је та која мора бити најјачи покретач да се рад обавља с Љубављу.

Улога редара се не сме изоставити, Редар је члан породице који сам одабере да ће правити, у току дана, или у току целе седмице, онај важан ред, да не бисмо сви били нервозни. Редар ће средити ципеле у предсобљу, ставити ђачке торбе на своје место, а сва их деца данас остављају поред врата, склопити наред са стола, ако је неко хитно напустио кућу.

Све крене лепо, почетни ентузијазам не сплашњава, а онда деца и супруг полако одустају. Зашто? Вероватно је три дана довољно да се мајка одмори, а и да схвати да почиње да губи „власт“. Ауторитарна мајка, „звоцање“, као своју искривљену потребу носи у крви. Кућни послови и фрка коју прави око тога, су терен којим она манипулише децом, мужем. Сетите се само, свекрва ће вам, као снахи, и дозволити да очистите купатило, али место поред шпорета нећете добити. У младости терен мајчине манипулације су сви кућни послови, а када жена остари онда смањује терен око шпорета. Зашто то чини? Контролишући ситуацију сви чланови породице постају зависни од ње, при том она има надмоћ над свима, јер она једино и најбоље све то обавља. Када јој се плаче, када нађе за сходно да вас уцени умором, болешћу, искористиће свој положај жртве, када је напета, звоцањем ће празнити напетост.

Драга мајко, план рада и укључивање свих чланова породице у рад од пресудног су значаја за развој свесности, за ревитализацију искривљеног нагона

за радом, у свим сегментима живота. Не можеш мајко, очекивати да твоје дете учи с радошћу, а да то исто дете не обавља с радошћу ни један посао у кући. План мора упорно да стоји на видном месту, да се поштује, сачињава бар неколико месеци. Зашто? Сваки поглед на план је суочавање са собом и својим односом према раду. Из плана се јасно сагледава однос чланова породице једних према другим. Ово је пут развијања свесности и Љубави.

На овом месту мора да замолим све мајке које желе, или бар мисле да желе хармонију и мир у породици, које желе или бар мисле да желе да помогну својој деци, свом супругу, себи, да морају да се ослободе своје гордости, свог ега који зауставља духовни раст свих, па и њен. Почетни ентузијазам, који је блистао три дана, полако се гаси, јер је мајка на све има примедбу, сагледава и коментарише само оно што је лоше, а речи хвалё не постоје. Иако зна правила не може се суздржати од коментара (принуда), од непрестаног опомињања, од додатног заповедања (принуда) да дете уради посао који није изабрало.

Деца и супруг губе унутрашњу мотивацију, а ствар доживи коначни фијаско када мајка кришом скине план рада, подвлачећи како јој саморад загорчава живот и не даје жељене резултате. Мајчице, нико не оспорава да ти куваш, пеглаш, переш, купујеш... најбоље и најбрже, али допусти и нама да то савладамо како би теби било лакше и како би имала више времена и за нас и за себе.

Стваралачка мама има енергију Мајке Божије

Драга мама, иако си модерна, иако те живот убрзава, не смеш заборавити да жена 21. века мора да има енергију и благост Мајке Божије. Модерна, стваралачка жена, мајка не сме да жури, мора се прва ослободити гордости. Време плишаних или насилних мајки, време феминисткиња, лезбејки, шизика, фолиранткиња, лењивица, „жртви“, звоцара, неумитно пролази. Не хватајте се за отрцану фразу: „Зар опет ми да држимо све на својим плећима?“ Да опет ви, али сад на прави начин, не ауторитарно. Време владара из сенке пролази.

Ако је неко крив за инфантилност мушкараца, синова и мужева, то су мајке, супруге и свекрве. Треба се само сетити да су вербализам, презаштићивање, и неприметан облик позитивног условљавања („плишана принуда“) жене користиле вековима, потпуно несвесно, а данас их користе потпуно свесно, на несрећу своје деце.

Колико је суза, лепих женских очију проливено, док се циљ није остварио. Колико ратова се водило због Лепих Јелена.

Жена ће морати да се уцелови и да помогне мушкарцу да и он то постигне. Биће оно што су им природа и Бог даривали у изобиљу. Она се никада неће вољно одрећи материнства, што је неће ометати да буде добар политичар или бизнисмен, на пример. Он може и превијати и љуљати, окупати своју дечицу, али никада не може заменити мајку у периоду када је она најпотребнија детету.

Данас је жена, подржана на друштвеном нивоу, заборавила своје основне функције. Да, она може све што и он, да вози авион, али јој није све на корист. Нико јој не оспорава родну једнакост, али док се она гуши под теретом савремених послова, њега је сатерала у мишљу, хоћу рећи, у женску страну. Дошло је до замене улога. Све је више мушкобањастих жена и феминизираних мушкараца. Овој игри само стваралачка жена може да каже: СТОП! Однос међу половима може да уреди само стваралачка жена и стваралачки мушкарац. Родну равноправност оставимо законодавцу, а половима одузмимо коску коју им је убацила ауторитарна демократија и увела их у ПАТ. Вама само Љубав треба, драги моји родитељи. Да наставимо ми са нашом темом.

У глобални план се не бележе личне активности (одржавање личне хигијене, учење, ванкућне обавезе, посао, забава... То је лични план који би ваљало ставити на таблу поред глобалног. Сваки члан породице ће тада свесрдно помагати да лични план сваког буде што квалитетније реализован. Када свако одговорно планира свој дан, не долази до неспоразума, сукоба, јача одговорност и сарадња свих чланова породице.

Планирање глобално, се врши дан раније (најбоље пре спавања), још боље једног дана у недељи, када се породица налази на окупу. У план се укључују и најмлађи, чим стекну способност разумевања. Првенство бирања активности даје се најмлађем члану и тако редом. Све непокривено деле родитељи. У ствари, преостале послове покрива онај родитељ који је мање ангажован на свом радном месту. Колико активности и шта ће дете одабрати препустите њему с пуно поверења. Дете мора отприлике знати садржај посла, а процес рада, дужину учествовања у њему, препустите детету.

Казна и награда не постоје. Уколико дете одустане од изабране активности не меарајте му, већ радите даље на јачању мотивације за саморадом. Драги родитељи, научите да пред другима износите само позитивне резултате рада детета. О „промашајима“ разговарајте насамом са дететом, уколико оно то жели. Нудите помоћ уколико дете то тражи, али једно не заборављајте: рад детета, у позитивним емоционалним условима, у условима без ауторитарности, је увек најбоље обављен рад, јер дете тада даје максимум који је у складу са његовим психофизичким способностима. Ваша очекивања какви треба да су резултати рада, заборавите. Постоји само резултат рада који морате прихватити.

Безусловно чекајте да ојачају психофизичке способности детета, а оне јачају свакодневно, уколико у породици спроводите СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ. До недавно паразит, не својом кривицом, претвориће се у вредницу, која ће вам бити бескрајно захвална јер ће осетити резултате развијања свежности кроз рад с Љубављу.

„КОГА ВИШЕ ВОЛИШ?“, ЗАБОРАВИТЕ ОВО ПИТАЊЕ

Волиће ме, биће довољно

Када је у питању Љубав, ту сте очигледно побркали неке појмове. Упорно тражите од мене, иако сам тако мали, да се одредим, кога више волим, кога или шта највише волим, да учиним нешто за вас, да бисте ми рекли како је баш то знак да вас волим. Ја све то не разумем. Како могу да вас волим или баш тада волим, када нисам још савладао ту лекцију, нисам развио клицу Љубави. Изворне емоције ћу развити, али морате бити стрпљиви, бар неколико година. Стога морамо разумети да првих неколико година имам потребу да спознам нагон да Љубав примам. Без дубоког поверења, без истинских партнерских односа, живота без казне и награде, без развијања највиших етичких идеала вероватно никада не бих могао освојити лепоте Љубави. А како бих вам могао нешто даровати, ако не препознајем то у себи, ако семе остане семе.

Ако ми не створите услове за развој моје клице Љубави, читав мој живот биће велика одисеја. Бићу просјак који ће цео живот чезнути да му се љубав да. Ја нећу бити способан да било коме или чему, па и вама, љубав дам. Даје се оно што се има. Зреле љубави нема без способности да се Љубав да. Вољени моји, да ли и даље сумњате да стваралачко васпитање мора да постане део вас, део породице? Да ли бисте желели да ви и ја кипимо од љубави, да је имамо у вишку и делимо целом свету, да све у животу радим с Љубављу?

Како будем растао, све ћу више осећати дејство вулкана у себи. Доћи ћу са готовим планом да ми, ако можете, купите бицикл, како бих реализовао нагон телесне активности, и тако редом.

Шта ће се десити уколико не прихватите знање које вам нудим? Гасећи један, по један вулкан ја ћу сваким даном бити даљи од потреба, а ближи искривљеним жељама. Не разумете?! Ако ми у детињству угасите нагон за телесном активношћу, страшно ћу мрзети да задовољавам ту „потребу“, јер сте мој предиван изворни нагон искривили. Вербализмом ћете ме убедити

да је то јако важно за мој живот. Почећу силно да желим све оно што нуди маркетинг: десетобрзинца, скејт, ролере, тренажере, масажере, бодибилдинг сале, аеробик, и још много тога. Све ће то привлачити моју пажњу, али кратко. После свега остаће само осећање кривице, због баченог новца, справа које се повлаче по стану и неумитно ме подсећају на ваш вербализам: „Човек целог живота мора да се бави телесном активношћу“, чујем ваше речи.

Пошто никада нисам спознао да велико спремање стана с Љубављу, доноси једнаку количину здравља, као и свакодневно трчање око солитера, у избору између ове две активности завршићу, наравно, поред телевизора. Пратићу котрљање лопте по терену, конзумирајући још једну илузију да ја трчим за лоптом. Говорићу себи, уз чашу пива: „Од сутра почињем да држим дијету и вежбам!“

Драги тата, Ти сигурно не желиш да ми се то деси?! Обуцимо старе тренерке, почнимо са прањем прозора или изиђимо на ливаду и шутирајмо са уживањем тај излизани фудбал из Твог детињства. Тата, ја сам Твоја шанса, а Ти моја. Само Љубављу, мој изворни нагон нећеш искривити, а Твој искривљени нагон попримиће лепоту изворног облика. Бићу ја Мали Принц који ће чистити Твоје вулкани, загушене у детињству, али Малог Принца ваља мотивисати. Први потез је увек на вама, драги моји родитељи. Тада ме нећете питати да ли вас волим, кога више волим. Телом и душом знаћемо, осећаћемо да се волимо.

СТВАРАЛАЧКА МОТИВАЦИЈА

„Мотивација је позитиван емоционални импулс, инспирација, покретачка снага, буђење интересовања, буђење и јачање изворних емоција и стварање расположења за саморада, за остварење потреба за самоспознајом изворних нагона, свих својих потенцијала и талената.“ Једном речју, као рано буђење пролећа, топло, нежно, добро, попут благе пролећне кише.

Морате правити разлику између саморада и васпитавања детета да самостално ради. Самостални рад, у оквиру ауторитарног васпитања је и даље рад под принудом, или плишаном принудом, рад без Љубави. Треба да научим већ виђено, да утврдим. То је учење подражавањем у којем сам ја објекат којег ви дресирате. Вежбате строгоћу на даљину. Ви ћете мене за рад, који не волим, адекватно наградити, условити, потхрањујући похлепу или казнити, одузимајући ми жељену награду.

Самоучење, саморад и самообразовање су виши облици учења. Ако се спроводе, како тражи СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, ови принципи на којима почива стваралачко васпитање доносе детету огромну Љубав према животу и сваком раду. Активности смењују једна другу, емоционална хармонија и задовољство прате процес рада и процес самоваспитања детета.

Ја сам стигао у свет који не познајем. Не знам које врсте рада и активности ме очекују. Молим вас, да ме, ненасилно, с дубоким поверењем, стваралачком мотивацијом уводите у наш свет који не може без рада. Ваша мотивација мора да буде креативна, какав ће бити и мој рад. Човечанство ће први пут доживети да човек ради и живи с Љубављу.

Даћу вам неколико идеја за добру креативну мотивацију. Поставите веселу сцену, изаберите улоге, глумите како треба да изгледа сутрашњи радни дан у кући и моја улога у свему томе. Играћемо се свега што би могло да подстакне неки изворни нагон. Мама, певај ми, уместо што вичеш на тају. Ко пева, зло не мисли, маааама! Мама, не љути се на баку што ми прича о Моцарту, а забрањује ми да играм игрице. Не бој се што ћу бити различит од друге деце, не плаши се, само је истинска различитост, а у њеном темељу је Љубав, права лепота.

Тата, покажи своје музичко знање, уживаћу. Деко, отпевај нешто иако ниси запевао у последњих двадесет година. Све су то подстицаји за развијање музичког изворног нагона, а када дође време с радошћу ћу кренути у музичку школу. Прелиставајте привлачну литературу, полако ме уводећи у оно, што мислите, да има значај за мене, у овом тренутку. Не очајавајте ако вас усред глумачког, певачког и читалачког заноса хладно оставим привучен нечим, тако важним за мене. Опростићете ми и безусловно чекати прилику за вашу премијеру. Само не одустајте.

Била је то почетна мотивација, а она главна која је уграђена у сам процес мог саморада тек следи. Реч је о...

О ДУБОКОМ ПОВЕРЕЊУ

Шта то беше Љубав?

Срећнице моје, дошли смо до кључног појма без којег нема истинског стваралачког васпитања. Зашто? Зато што је ДУБОКО ПОВЕРЕЊЕ, у ствари Љубав. То је виши облик Љубави од љубави коју човечанство познаје. Ауторитарни систем васпитања није дозволио човеку да упозна задовољство које

носи Љубав. Ускратио му је оно што му припада као човеку, јер му је нарушио хармонију.

Верујете да је довољно дете мазити, шетати, љуљати, хранити, успављивати и то све на начин како су радили вама. То је љубав, а не Љубав. Тамо где су искривљени нагони, злоупотребљен страх, где је похлепа, појачана зависност и осећање кривице, лењост, завист, отуђење, нема Љубави. Тамо где се цео век упражњава најнижи облик учења, учење подражавањем, где се васпитава принудом, условљавањем и вербализмом, нема Љубави.

Како ући у дубоко поверење, а сви смо потекли из ауторитарних породица? Учимо отпочетка! Сетите се са каквим сте стрпљењем, са каквим позитивним емоцијама чекали мој долазак на свет. Веровали сте природи без трунке сумње, да ћу доћи. Чекали сте безусловно мој долазак, целим својим бићем. То је ДУБОКО ПОВЕРЕЊЕ. Оно има три дела која се стапају у једну целину:

– Почетна информација, о свему што је од значаја за мој позитиван раст. Информација мора бити тачна, прецизна, кратка, а зависи од психо-физичког развоја детета, од година старости.

– Услови у којима дете треба да обави саморад и односи између родитеља и детета морају бити емоционално позитивни, без употребе и једног ауторитарног, васпитног модела.

– У све, докле год траје саморад детета, морате унети целог себе, без трунке сумње у позитиван исход рада детета.

То дубоко поверење, као целина, преноси се на дете. Дете спонтано дубоко поверење уноси у сам процес рада. Док ради дете осећа савршен мир, јер му га ви шаљете. Осећа вашу Љубав, јер му је ви шаљете. Тако ослобођено, почиње да креира, јер му ви нисте дали целу информацију о раду. Он налази нове путеве, нова решења. Дозволили сте му да сам открије како се прави „рупа на саксији“, немајући трунку сумње да ће је открити, јер је немате ни ви. Дете само ради, а ви, драги родитељи, БЕЗУСЛОВНО ЧЕКАЈТЕ, као кад сте чекали да се роди дете. Дубоким поверењем пратите рад детета, не мешајте се, док вас дете не позове, и не потражи помоћ. Ретко ће вас потражити. Не знате зашто? Због оног жестоког нагона позитивне борбености да буде све бољи и бољи у односу на себе јуче. Биће тренутака када ће дете обузети негативне емоције, када ће за кратко, нарушити хармонију, јер ће наилазити на проблеме, али ви не брините. Тада му помозите да брзо превазиђе негативно стање, тако што ћете му помоћи, или га извући из те активности, или га једноставно оставити, не тешећи га. Стрпљиво чекајте, све ће проћи и на своје место доћи. Будите увек позитивна акција, никада негативна реакција.

СТВАРАЛАЧКА ЛЈУБАВ родитеља према свом детету, значи непрестано креирање услова живота без ауторитарности. Родитељ омогућава свом детету да на принципима стваралачког васпитања, у потпуности спозна себе и развије свој целокупни потенцијал. Све ће се одвијати кроз Радост, на своје Добро и Добро других. Наравно, да је ово универзална дефиниција која важи за све међуљудске односе.

Посебно напомињем да ће сви родитељи који уђу у процес примене знања стваралачког васпитања и сами доживети потпуну трансформацију своје свести. Доћи ће до спонтане самоспознаје себе и свог потенцијала, који се није могао остварити у њиховом детињству.

Грешка – њушоказ у њозишван раси

Сада се враћамо резултатима саморада. Упамтите! ГРЕШКА не постоји. Постоји само резултат који је у складу са психо-физичким способностима детета, његовим годинама и полазиштем, колико је био дуго презаштићиван од рада и реда. ГРЕШКА је путоказ, и вама и њему, за даљи позитиван раст, кроз нову, или поновљену активност. Као што је бол симптом болести драгоцен за пацијента, тако је грешка драгоцен знак за позитиван раст детета. Казна не постоји. Награда такође не постоји.

Упамти! Рад и предмет рада су ВАЖНЕ – СПОРЕДНЕ СТВАРИ. Оно што ће дете понети и пренети на следећу активност је ДУБОКО ПОВЕРЕЊЕ у себе, у позитиван исход рада, у људе, у живот. Рекосмо, ДУБОКО ПОВЕРЕЊЕ је Љубав, а Љубав је дубоко поверење које прво морамо пробудити, примити, усвојити као модел, а онда несебично делити.

Уколико сте без отпора, читали цео досадашњи текст, могли сте закључити да нико није крив, а најмање ваши родитељи, за сва ваша неиспуњена очекивања. Како може да буде крив онај који нема знање. Ауторитарни систем је чувао себе, а то данас чине његове слуге, плишани васпитни модели.

Родитељи традиционалне свести су се питали зашто их нико није учио како да васпитавају децу. Ту речи нису ни биле потребне, јер је реч о дресури, која је трајала вековима и преносила се сколена на колена. Све се носило у искуству. Дете се роди, а традиционални родитељ почиње да функционише, као његов родитељ. Понавља све оно, што му је највише сметало као детету, а заклињао се да никада неће свом детету чинити оно што је њему чинио његов.

Савремена породица је преоптерећена едукацијама. Родитељи су збуњени. Питају се шта се догодило да сада не знају ни да васпитавају рођено дете. При том, што више читају, уче, слушају савете стручњака, резултати васпитања су све лошији. Све едукације се свODE на дресуру родитеља како да уместо физичке принуде усвоје плишану. Принуда је принуда. Временом родитељи одустају од свих врста едукација, јер одустају и од своје деце, од породице.

Драги родитељи, ви сада усвајате знање стваралачког васпитања, откривате узрочнике својих мука. Не тражите грешку у себи, друштво вам је, а да вас није ни питало, наметнуло плишано васпитање. Храбро се ослободите казне и награде у односима и радост се враћа у ваша срца, у ваш дом.

ПРЕКИНИТЕ ЛАНАЦ НЕГАТИВНОСТИ

Способност прекидања ланца негативности, када негативност једног члана породице, покрене пожар негативности у другима, је врло важна. Неопходни су воља, жеља, свесност али и знање како прекинути ову игру која се понавља и која зауставља раст Љубави међу нама.

Када се вољно одлучимо да скупа, са члановима своје породице, кренемо на ово човечно путовање морамо се трудити да зауставимо ланац негативности, када се он несвесно покрене. Није лако када почнете да се ослобађате старих навика. Упадате у негативност, несвесност нас целог обузме, заборавимо куда и зашто смо кренули. Али наши вољени нам могу олакшати муке и вратити нас на прави пут. Довољно је да нам покажу неки знак, за који смо се унапред договорили (да почне да звижди) и да се напетост одједном смањи, а потом наслојена или заглављена емоција само промени смер кретања. Није лако, али најупорнији успевају. Нека вам је са срећом, драги моји.

ОПРОСТИТЕ РОДИТЕЉУ!

Ја знам да је Љубав нежност и доброта

Цео живот, проводите у патњи, љутњи, незадовољству, јер осећате да ваша очекивања нису испуњена. Они који су васпитавани принудом (бабином) имају јасну свест да су родитељи узрок њихове патње. Условљавани (коцком

шећера) су у много тежој ситуацији, јер готово ништа нема да замере својим родитељима. Успешни су, или паразитирају.

Позитивно условљавање је данас друштвено признати модел васпитања. Непријатељ им никад није био видљив, јер родитељ све ради за „добро детета“. Прописао је правила игре и докле год дете по њима живи, дотле траје и његов повлашћени положај. Ни правилима игре се не може замерити, јер су она увек у складу са друштвеним очекивањима. На пример, друштвено је пожељно и исплативо, у једном периоду бити високо школски образован, у другом бити занатлија, у трећем естрадна звезда. Родитељи ће стварати такве услове чији ће финални васпитни производ бити дете, по замишљеном моделу који нуди друштво. У чему је проблем? Само једна ситница недостаје, а баш то мало је потребно човеку за срећу. Дете има непрестано осећање немира, чије порекло не препознаје. Видно незадовољство, огромна похлепа, жеље којима краја нема и страх непрестано прате условљавано дете. Дете никада не дозна да све ово долази од родитеља који је из незнања унесрећио своје дете, захтевајући да дете живи туђим животом. Условљавано дете се одваја од своје суштине и никада не дозна да су родитељи извор његових мука.

За љутњу нема разлога, јер се не може замерати човеку који није добио знање. Дошло је време да опростите родитељу, без двоумљења, овог тренутка. Питате зашто журим? Журим себе ради и вас. Без чина опраштања не можемо у позитиван раст. Не можемо док не опростите родитељу у себи и не кренете да се борите за новог родитеља. Опростити родитељу у себи значи лишити се плишане и реалне принуде. Борити се за новог родитеља у себи значи прихватити СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, одбацити принуду, условљавање и вербализам... и заштитити дете од насиља свих врста, нарочито од насиља медија, бар до седме године.

Драги родитељи, не губите време. Брзо одрастам и могло би се десити да и ја у наслеђе добијем незнање својих предака. Пожурите! Опростите! Свако свом родитељу. Трауме ће почети да се отапају попут леда, и ако не копате по прошлости. Свако копање по прошлости само увећава бол. Опростити, значи кренути новим путем. Опроштај на вербалном нивоу нема никакав значај, али када искочите из ауторитарности у својој породици, са својом децом, када видите резултате, када видите своје потомке задовољне и срећне, тада се опроштај догађа сам од себе.

Када будете опростили, свако свом родитељу, из корена ће се променити односи у целој породици и шире. Ако човечанство жели убрзан позитиван раст неопходно је да и жена опрости мушкарцу, и мушкарац жени.

Ко је крив што је Адам мучио душу „ребру“ свом? Ко је крив што се „ребро“ његово вековима припремало за освету? Нема кривих. Крива је вековна

употреба ауторитарног система васпитања и његових слугу, пет васпитних модела. Они си делили, и деле и два ока у глави, а камоли жену од мушкараца, децу од родитеља. Мушкарац се уморио од господарења, контролисања и угњетавања жене. Жена не сме да начини грешку, да понови пут којим је ишао мушкарац. Нажалост, видим да је жена већ заменила улоге са мушкарацем. Верујем да је имитаторски ум учинио своје, али да ће срце жене наћи пут до знања стваралачког васпитања.

Драга мама, ја немам времена да чекам да Ти сада радиш оно што је тата радио себи и Теби вековима. Ни ја не желим да узем власт. Не дозволимо да нас ауторитарно, спољашње васпитање још једном превари, да све остане по старом, а да се само промене носиоци власти. Немамо времена за осуде, за освете, за неке нове жене које су споља жене, а изнутра мушкарци, за фронтоне феминисткиња против мушкараца. Требају нам људи стваралачке свести, а они не знају за фронтоне.

Драги родитељи, сада када знате да нема кривих, да је криво незнање, лако ћете опростити једно другом. Опростити значи дубоко разумети да је принуда корен свих наших несрећа, без отпора усвојити СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, применити га у својој породици и кренути у позитиван раст, у ново васпитање својих потомака, остварујући највише људске идеале (психо-физичко здравље, стваралачку интелигенцију, Љубав, Доброту и човечност).

Тата, не плаши се што ћеш данас у кући бити попут најнежније маме, а већ сутра си стваралачки политичар који се одрекао ауторитарности. Мама, не страхуј што ћеш пре подне бити научник савршене позитивне свести, а поподне нежна мама која ће са мношћу шутирати лопту на ливади. СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ све и свакога спаја. Хвала вам што сте опростили једно другом.

Тек сада можемо очекивати, између свих чланова породице, а посебно између Тебе мама и Тебе тата...

ИСТИНСКО, ДУБОКО ПАРТНЕРСТВО

Где је Љубав, нема компромиса

Данас се све чешће говори о потреби партнерских односа међу људима. Цивилизовани свет се згража над односима у којима доминира физичка и вербална принуда. Запад форсира односе у којима доминира позитивно условљавање

и блага принуда. Партнерство које тренутно пропагира Запад је компромисно. Правила игре су јасна. Да би се избегао сукоб и једна и друга страна се одричу себе, у корист оног другог, а истовремено нико није задовољан. Нема чак ни свести о незадовољству. Све потиснуто осуђено је на експлозију. Уколико се слабији побуни желећи да оствари своју потребу, јачи има батину иза леђа, без обзира на све забране класичне и вербалне принуде. Слабији зна за то, неће ни покушати да да отпор. Јачи зна за страх слабијег и батину ће употребити у крајњој нужди. На пример, уколико мама није реализовала потребу за дружењем она ће у браку пожелети да бар некад необавезно оде код пријатељице. Муж је љубоморан и у нецивилизованим условима насилно би осујетио њену потребу. Али компромис прави чудо. Он ће се одрећи своје потребе да оде на пливање и ускоро ће се муж и жена наћи у ресторану. Биће убеђени да су остварили партнерске односе, али им неће бити јасно зашто су остали незадовољни. Незадовољство потиче од лажних односа, такозваних компромисних у којим свако живи живот који не жели.

Стваралачко васпитање говори о ДУБОКИМ ПАРТНЕРСКИМ ОДНОСИМА које је лако остварити уколико се укину: принуда, условљавање, вербализам, презаштићивање, а омогући развој самоучења, саморада и самоспознаје изворних нагона. Позитивни емоционални односи и човечни услови за живот и рад, сами по себи, омогућавају дубоке партнерске односе. Када родитељ омогући детету самоактивност, и несебично му дарује дубоко поверење, родитељ добија истоветан одговор од детета. То су дубоки партнерски односи. И родитељ и дете остварили су своје потребе за реализацијом изворних нагона. Дете је остварило потребу за самоактивношћу, а родитељ дубоку потребу за остварењем родитељства, које је на радост и родитеља и детета. Остваривши своје потребе, испунили сте највеће очекивање ОЧУВАЊЕ ХАРМОНИЈЕ, без које нема позитивног раста.

Дакле, драги моји, чувајте се, компромисних партнерских односа. Они никада неће задовољити ваше истинске потребе. Напротив, мораћете да их се одричете, у име мира у кући. Водићете један миран, али лажан живот. Испуњаваћете само искривљене жеље себи и другима, и све више се удаљавати од властитих, изворних потреба.

Ако се определите за дубоко партнерство, заједнички откријте који су вулкани у вама угушени. Ако се истински волите наћи ћете начина да помогнете једно другом да свако оствари своје потребе, да прочисти и оживи већ угашене вулкани.

Дубоки партнерски односи се најбрже и најбоље реализују у стваралачкој породици. Стара, ауторитарна породица је изнедрила милионе младих

широм планете који су пред браком и пред опасношћу да понове незнање, наслеђено од родитеља и да усвоје наметнуто знање плишане, савремене педагогије.

О МЛАДИМА

Не ѿройушћајте шансу

Период заљубљености, је онај период у којем на објекат своје заљубљености пројектујемо све своје жеље и потребе, када видимо много тога чега у ствари нема, нажалост. Период забављања је једна од ретких прилика за позитиван раст, остварење дубоких партнерских односа, једном речју, ово је период у којем се млади могу припремити за брак у којем ће Љубав непрестано да расте. Припремајте се тако што ћете у стваралачким условима дати прилику једно другом да се вратите своме извору, да оживите све оно што је замрло, што се искривило, потиснуло у детињству.

Срели сте се, отворили, заволели, предали једно другом, у нади да ће изабрани, вољени омогућити остварење свих ваших очекивања и свих потреба које нису реализоване у детињству. Нажалост, у ауторитарним односима све брзо избледи, очекивања се убрзо изневере. Млади људи, у ствари, и не знају шта очекују од себе и партнера. Одавно су им родитељи погасили вулкане, отуђили их од властитих потреба, потребе им претворили у болесне жеље, искривили им изворне нагоне, отворили врата похлепи, страху, бесу, осећању кривице, паразитизму... Из искривљене равни очекивања су искривљена.

Да су ови млади људи, производ стваралачке породице, спонтано би се наставио позитиван раст јер Љубав расте непрестано, само мења своје облике. На жалост, пошто клица љубави код младих, плишаних генерација, није развијена, пошто не поседују право знање како сада ући у Љубав, њихово забављање се своди на стварање илузија једно о другом. Забављање се своди на врло површне односе, који су најчешће компромисни. Све активности тих младих људи, су окренуте спољашњем свету (брза возња, глумарење, задимљени кафићи, журке, бука, кич вредности, инсистирање на телесном...). Уколико су се определили за брак, настојаће да открију све слабе тачке свог партнера што ће им помоћи да што лакше остваре своје искривљене жеље, јер једино за жеље и знају. Највећа жеља им постаје како да освоје власт у браку.

Млади, не пропустите шансу коју имате за позитиван раст у периоду забављања. Ишчитајте пажљиво поглавља о очекивањима, нагонима и потребама, дубоком разумевању. Почните са радом. Отворите душу једно другом.

Крајње искрено извршите анализу вашег детињства. Без осећања кривице, јер нисте ваљда сами себе васпитавали. Закључите којем васпитном типу припадате. Да ли сте производ принуде, позитивног условљавања, презаштићивања, колике сте жртве виртуелне и аудитивне стварности. Које су вам нагоне угушили, које потребе нисте реализовали, која очекивања вам нису испунили? Шта су вам бранили? Чиме су вас излуђивали? О чему будни сањате? И тако редом. Не бојте се да ће онај други, злоупотребити вашу искреност. Заљубљеност је стање предивне отворености човека за сарадњу, за најдубље партнерске односе, за позитиван, човечни раст.

Покушају, кроз пример да вам покажем како треба да изгледа ваш рад. Она ће рећи искрено: „Имам потпуно нереализовану потребу за дружењем“. „Нисам реализовао потребу за телесном активношћу. Отац ми се подсмевао и омаловажавао сваки мој покушај да се озбиљније бавим спортом“, каже он. И тако редом. Бићете запрепашћени колико тога, колико властитих потреба нисте реализовали или сте их обављали под принудом или условљавањем. Само храбро! Сачините план водећи рачуна да у сваку вашу активност и активност вољеног морају бити уграђени највиши људски идеали (психолошко физичко здравље, стваралачка интелигенција, човечност, Љубав и Доброта). Једно другом шаљите дубоко поверење и безусловно чекајте, не базирајући се на грешке. Понекад ћете одређене потребе реализовати кроз исте активности, понекад кроз различите (самом чињеницом да сте различитих полова).

Девојчице, лепотице, не оптерећуј се да ли ће Твој изабраник на веслању наћи нову, бољу девојку. Уколико је и нађе, то је и заслужио. Чаврљај са пријатељицом, надокнађујући све оно што си пропустила у детињству. Младићу, смирено и са уживањем бави се спортом, не размишљај да ли Те је она слагала и уместо, код пријатељице, отишла на нови састанак. Не стављајте никог у кавез јер је Љубав давање слободе другом да позитивно расте. Уколико се изневери Дубоко поверење, вероватно Љубави није ни било. Замислите колико ће позитивне енергије бити у вашем поновном сусрету, уколико је реч о истинској Љубави и истинском дубоком поверењу, после твога веслања и њеног веселог чаврљања.

Иако имате деветнаест година, а ваша потреба да реализујете нагон да Љубав примите није остварена, не патите. То је и нормално, јер сте ви производ ауторитарне породице. Не чините грешку! Не понављајте јалово: „Воли ме! Да ли ме волиш? Умрећу, ако ме не волиш.“ И све тако док се не згадиш и себи и оном

другом. Једно другом морате помоћи, да прекинете са просјачењем. Дуго и упорно радићете по моделу стваралачког васпитања које вам нуди право знање. Дозволићеш оном другом да буде самоактиван, креативан, човечан, а тога неће бити без Твог дубоког поверења. Створи другом позитивне услове и чекај. Позитиван раст је неминован за обоје. Од позитивног, од добра се не бежи.

Не падајте под утицај празних прича о томе како треба да се борите за родну једнакост у друштву. Тиме нека се бави законодавац, не трошите енергију на доказивање да жена може исто што и мушкарац. Наравно да може када је технолошка револуција начинила чудо. Све је на дугме. Нека законодавац доноси законе којима ће изједначити све оно о чему се данас толико прича.

Ви се волите, борите се да будете једнаки у Љубави, да увек мало више дајете, него што примате. Гледајте да укинете казну и награду у вашим односима како би постали целовите личности, унутар себе, а онда две такве целине у себи и између себе и оног другог, осећају само како Љубав буја. Не верујте у приче како се с једним, или једном не може дуго. Може, верујте ми. Када пронађете правог, а прави је ако вас, за почетак, неодољиво привлачи. Почните, и никада се немојте зауставити, у стварању топлих емоционалних услова. Схватићете брзо да се са тим одабраним партнером лети до неба, расте до краја живота. Не трчите за пуком променом партнера, не причајте како нема правих. Нема довршених, али сви сте ви прави. Сваки човек је прави. У стваралачким условима живота буде се сви непробуђени, и бујају сви делимично, пробуђени потенцијали.

Предлажем да бар годину дана пре него што се одлучите за рађање деце, вежбате и припремате се, за долазак детета. Никакве разлике неће бити између забављања и ове припреме. И даље сте заљубљени, у Љубави отворени, искрени, нежни, гајећи и даље дубоке партнерске односе. И даље наставља те са остварењем нереализованих потреба, а њих има на претек, драги моји.

Не могу да одолим, а да не начнем тему...

О ЉУБАВИ

Од љубави до Љубави

Инспирацију за ову тему сам добио, док сам се обраћао младим, предивним људима. Ради лакшег разумевања ауторитарну љубав обележаваћемо малим словом љ, а СТВАРАЛАЧКУ Љубав великим словом Љ. Очекујем да ћете се

определити за стваралчко васпитање, то јест за Љубав. Ако то учините ускоро ћемо и ви и ја осетити шта је прави садржај Љубави. Мораћемо да причекамо, да акумулирамо Љубав бар неколико година, а онда ћемо осетити предивно задовољство давања Љубави. До тада планирајмо, заронимо једно у друго дубоким поверењем, дубоким разумевањем. Чекајмо и уживајмо у томе, знајући да смо сваког трена ближи Љубави, животу.

За сада вам могу само рећи шта Љубав није. Љубав није када ме плаши те Баба-рогом, полицијом да бих појео оно што сте ви одредили. Љубав није када купујете скупе играчке да бих вам опростио што вас има тако мало у мом животу. Љубав није, када мирно гледате како плачем над препуним тањиром, или ми обећавате брда и долине за сваки поједени залогај; када ме сатима држите у задимљеној просторији уз ваше друштванце или док сте ви загњурени у екран, а видите да ми се очи склапају; или када ме насилно баците на поподневно спавање, не би ли се од мене одморили, а онда виленишем до зоре јер збиља не могу наредити свом сну да ме загрли; када ме у поноћ насилно баците у кревет, а ја јецам до јутра; када се свађате са својим родитељима и на Божић; када оговарате једни друге; када захтевате од мене и себе да живимо морално у неморалним условима у којима доминирају принуда и условљавање. Љубав није, мили моји, када ме она гуши, када ми нарушава хармонију, када ми принудом, условљавањем и вербализмом загорчавате живот, када ме чините зависним од свега па и од вас самих, од ваших услуга, од ваших поклона, од глупих виртуелних програма, истовремено ме проглашавајући паразитом и малим „дрогираним“ монструмом.

Љубав није када ме Ти мама, плашиш да ћеш умрети, или ћеш ме оставити, ако баш то не урадим, за Тебе. Мама, Љубав није ако ме целог детињства учиш да волим само Тебе; када осећаш љубомору када потрчим тати у загрљај; када ми причаш ружно о оцу а заборављаш да пола његове крви и крви његових предака тече мојим венама, када ме отимаш из бакиног крила тврдећи како баке и деке лоше утичу на децу, а заборављаш да детињство без баке и деке и није неко детињство, када силовито инсистираш да волим само браћу и сестре. Љубав није када умислите да су бабе и деде одлични васпитачи, а у исто време ви живите као да вам се није десио ни брак, ни потомство. Љубав нису све ваше поделе: политичке, расне, верске, поделе на лепо и ружно, лоше и добро, на рад и игру, поделе на мушке и женске послове, на морално и неморално, на учитеље и ученике, на газде и слуге, на старе и младе, на богате и сиромашне... Љубав није злоупотреба сексуалне енергије, злоупотреба страха, кривљење изворних нагона.

Укинути принуду, условљавање, вербализам, презаштићивање, злоупотребу имитаторског облика учења..., определити се за принципе стваралачког васпитања значи створити позитивне емоционалне услове за расцветавање стваралачке Љубави. Ако ми не загадите извор, ако ми развијете све клице донесене рођењем, ако ми без кажњавања и награђивања створите услове за расцветавање целокупног потенцијала, знајте да су то први тактови љубави, која ће се умножавати и манифестовати у хиљаде боја, облика и добрих дела. Таква Љубав ће донети мир и задовољство мени, вама, целој планети. Од љубави до Љубави само је један корак.

Говорити о младима, о стваралачкој Љубави, а заобићи тему пошаста двадесетог века, сиде и проблема смањеног или огромног наталитета, је просто недопустиво. За ову тему ћемо искористити наслов једног плаката у борби против сиде који гласи...

Stop AIDS with love – Љубављу ипрошив СИДЕ

Може ли се Љубављу против сиде?

Може ли се Љубављу против прениског или претераног, неконтролисаног наталитета?

Може, стваралачким васпитањем, јер човек који има знање стваралачког васпитања постаје свесно биће који зна како себи, породици, људима да врати изворне емоције, да развије клицу Љубави. Такав човек престаје да буде про-сјак љубави, он зна Љубав да прими и Љубав да да.

Данас је потпуно нарушена равнотежа између рационалне и емоционалне интелигенције, у корист рационалне; нарушена је равнотежа између позитивних, (изворних) и негативних емоција, (искривљених, потиснутих, наслојених, заглављених), у корист негативних; нарушена је равнотежа између страха и Љубави, у корист страха, и то менталног, виртуелног.

Последица ове неравнотеже је огромна напетост човека, немир који га прати свуда. Где је напетост ту је силовита жеља за пражњење напетости. Напетост се најбрже и најефикасније празни путем менталног секса. Где је ментални секс, секс без Љубави, ту СИДА стиже кад, тад, ту стижу многе нежељене последице, полне болести, нежељене трудноће, абортуси, ту нема здравих потомака.

Да би ментални секс могао да траје у функцији пражњења напетости он тражи, сваки пут, нову и све јачу драж, у односу на ону јучерашњу. Напетом

човеку се чини да је нови партнер баш та нова и јача драж. Нажалост, све траје превише кратко и онда следи даља потрага за новом дражи. Реч је само о сусрету да тела.

Природна сексуална енергија која је пратилац нагона за продужењем врсте тражи само једну праву „драж“: вољену особу супротног пола. Пошто је дошло до злоупотребе сексуалне енергије човек нема хармонизованих, изворних емоција, нема Љубави, па нема ни потребе да сексуална „драж“ буде човек супротног пола, по сваку цену. Сурогата, данас има на претек, патологије сексуалне у изобиљу, уз опаску како је у „љубави“ све природно.

Стваралачко васпитање хармонизује изворне емоције, омогућава проток здравих емоција, доводећи човека у мир у задовољство, у Љубав. Тамо где су хармонизоване емоције, где је Љубав, ту престаје напетост и силовита жеља за пражњењем напетости путем цигарета, алкохола, дроге, агресије, а нарочито путем менталног секса, секса без Љубави.

Смањивањем напетости нагло се смањује опасност од ширења сиде, јер стабилност коју доноси Љубав доноси и стабилност везе (млади ће пре брака променити врло мали број партнера јер кад срце трага оно брзо нађе право). Кад ум тражи он стално мења партнере јер су мотиви његовог тражења другачији од мотива због којих тражи ум који је у срцу.

Ум који није контролисан Љубављу тражи објекат за пражњење напетости, а Ум у срцу тражи вољену особу супротног пола. Када ум пронађе објекат за пражњење напетости, он је толико напет и нестрпљив да нема времена да провери да ли је партнер заражен сидом, а камоли да одбрани и сачува партнера од себе, уколико његово тело има сиду.

Када човек научи како стваралачким васпитањем да успоставља емоционалну равнотежу, јавља се спонтана осека менталног страха и менталне сексуалне енергије. И све се враћа у крило мајке природе. Природни страх наставља да буде заштитник нагона за опстанком, а сексуална енергија постаје поново пратилац нагона за продужењем врсте. Сексуални чин постаје највеће задовољство које може да пружи сусрет две особе супротног пола које се воле. Плод њихове Љубави су вољени потомци.

Када се то догоди, нагло се смањује број хомосексуалних веза, јер тамо где је Љубав немогуће је обављати неприродан сексуалан чин (ниједан мушкарац није мушкарцу родио дете, нити жена жени). Смањивањем хомосексуалних веза, смањује се и број оболелих од сиде и истовремено долази до пораста наталитета.

Природа допушта једном малом постотку људи да имају предиспозицију за хомосексуалност, али за ово енормно нарастање хомосексуалаца, није крива

изворна природа, то је последица ауторитарне свести. Не борите се против хомосексуалаца, не осуђујте их. Само својим потомцима развијајте стваралачку свест. Све долази на своје место.

Браћањем извору и Љубави, стваралачки брак ће први пут постати истинска потреба човека, јер су стваралачки брак и породица потребни када плод везе доноси потомке, са којима настављамо раст у Љубави или када двоје донесу одлуку да расту у Љубави, да расту ка Богу, стварајући једно другом услове за то.

СТВАРАЛАЧКА породица је место где се чува и унапређује здравље и Љубав потомака, здравље и Љубав двоје који се воле.

У оквиру традиционалног, ауторитарног васпитања љубав је била релативна, трајала је, трошила се, понекад се појачавала, трпела. Говорило се да „крпеж и трпеж кућу држе“, трајали смо зарад економски и социјалних интереса. У сваком случају, у традиционалној породици је било више љубави него у савременој. Делимично се развијала, јер је била и делимична ауторитарност.

Данас савремена, плишана породица не подноси ни трпеж, ни крпеж јер свако свира уз своје гусле. Нема потребе да се трпи, ни онда када се роде деца, мисле размажене плишане генерације. Данас се води жестоки рат међу половима, а где је рат Љубави не бива. Деца се рађају несвесно, по инерцији, родитељи са лакоћом „љубав“ проглашавају заблудом, трче у потрагу за новом Љубави, коју по правилу не пронађу, јер се у њима самима није догодио раст Љубави. Данас плишане генерације са лакоћом иду из брака у брак, са лакоћом доносе одлуку да се одрекну и брака и потомака.

ЉУБАВ којој су брак, породица, потомство, највећа радост и потреба, је Љубав трећег миленијума.

Где је стваралачка Љубав, нема напетости, па ни потребе за средствима пражњења: цигаретом, алкохолом, дрогом, насиљем, над собом и другима, пражњењем менталним сексом. Кад човек не уђе у ово зло, у зависност, од оваквог облика секса, смањује се ризик од ширења opakих болести па и сиде.

Само човек у здравом, свесном стању прилази сексуалном чину врло одговорно. Дрогиран или пијан, несвесан човек, не може, све и да хоће, да мисли на адекватну заштиту од сиде, или нежељене трудноће. Уосталом, човеку, који је себе осудио на лагану смрт није битно да ли ће добити или предати некоме сиду, није битно шта ће даље бити са децом која се роде.

Када се човеку врате изворне емоције, а потом настави да живи без казне и награде, врлински пут му је трасиран. Тада ниво свесности и Љубави убрзано расте. Сваки чин, сваки корак оваквог човека биће крцат свесношћу и одговорношћу, у свим сферама живота: у еколошкој, у сфери наталитета,

здравља, у сфери односа полова, породичних и радних односа, у социјалној и политичкој сфери.

Ниво човечне свести ће нагло расти у политичкој сфери, где је и преко потребна. Стваралачки, нови политичари и лекари неће формално улазити у акције борбе против сиде дељењем кондома, трибинама, на којима се вербално апелује на потребу заштите од болести, стручним предавањима, плакатима и слично. Млад, свестан човек зна сам да набави себи кондом, ако је то чувар његовог живота. Млад човек зна сам да прочита и научи о опасностима које сеје sida јер њега то интересује, пошто је у питању његово здравље.

Нови политичари ће у борби против сиде имати превасходни задатак да стварају позитивне емоционалне услове за живот младих људи. У позитивним емоционалним условима живота, у животу без страха, без сукоба, без ауторитарних васпитних модела, без опасности од рата, загађења, страха од нових, непознатих болести, без страха од нездраве хране, од губитка посла, без страха од сиромаштва, не ствара напетост.

У здравим, човечним условима живота, нема НАСИЉА, има само Љубави, радости, здравља и много вољене деце. Данашњи политичари морају донети одлуку: СИДА или ЉУБАВ. Политичар човечне свести зна да мора гласати за Љубав, јер је човек – човек, само док у срцу има Љубави. Дакле, колико ће Љубави бити у једној земљи, толико ће бити мање оболелих људи од сиде, биће много вољене деце, што у многоме зависи од човечне свести политичара, а превасходно од опредељења породице за СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, што би требало да потпомогну политичари.

Овог трена почните да се борите против сиде укидањем плишаних васпитних модела, прво у односима међу половима, потом у породици, у вртићу, у школи, на радном месту. Када квантитет прерасте у квалитет друштво неће више морати да одваја енормне количине новца на борбу против насиља, на лечења последица плишаног васпитања. Политичари само треба да дозволе да породице сазнају да су плишани прави узрочници њихових и наших мука, и породица ће сама, зналачки отклонити узрочнике.

Уђите у експеримент који ће трајати само месец дана. У овом временском периоду укините, избегавајте, игноришите: сва средства и ситуације која вас пуне напетост, све оно што нуде медији, а у вама увећава ментални страх и гомила негативне емоције; утишајте музику коју слушате, јер бука било које врсте је дрога која увећава вашу напетост; игноришите све песме у којима се просе мрвице љубави, које изазивају у вама патњу; избегавајте бар месец дана све филмове, разговоре, људе, уметничка, научна дела, која представљају

храну вашем менталном страху, укините принуду и условљавање, свесно зауставите агресију, свађу.

Покушајте и схватићете да нећете лако у томе успети. Тада ћете се суочити са чињеницом колико је све наведено врста „дрогe“ готово једнака по јачини, дроги којом празните напетост. Уколико нисте упали у зависност, у канце ове „дрогe“, и успете у експерименту, већ за месец дана ваша напетост ће нагло опасти, а у истом проценту ће опасти и потреба за средствима пражњења јер је напетости све мање.

Ако вам се ова вежба допадне, ако желите здравље, ако желите да кажете сиди стоп, наставите са увећавањем Љубави. Стваралачка Љубав искључује сиду, а повећава број рађања вољене деце. СИДА или ЉУБАВ? Изаберите!

РАДНА, СТВАРАЛАЧКА ДЕМОКРАТИЈА

Радиши с Љубављу? Зар се и то може?!

„Радим као коњ, мучим се као пас, живим као скот...“, често чујемо од човека ауторитарне свести. У стваралачком васпитању рад с Љубављу заузима централно место. Цео наш живот се окреће око рада, јер смо ми телесна и духовна бића, а око тела, као и око духа ваља радити. Дакле, живот и рад су једно. Живети значи радити, а радити значи живети.

Стварањем позитивних емоционалних услова за живот човека и сам рад се обавља с Љубављу. Радити с Љубављу? Зар се и то може? Не сањати о моћи и парама којима можеш да купиш све па и туђи рад?! Не сањати о земљи Дембелији?! Може, може, драги моји ближи, и даљи рођаци. Шта је неопходно? Па рекао сам вам већ да је СТВАРАЛАЧКОМ ВАСПИТАЊУ потребно рећи: „ДА“! Одреците се ауторитарности, сваке, нарочито ове плишане.

Уколико изговорите то судбоносно „да“ формираће се у породици позитиван однос према раду. Плански, систематски, свесно, онако како смо се договорили. Ако сте заборавили, мили моји, не будите лењи читајте писмо поново и поново, мене и вас ради.

Уколико не послушате ваша „радна“ демократија, (рад с Љубављу), остаде на нивоу ВЕРБАЛНЕ демократије, у којој нико ништа не ради с вољом и с Љубављу. Све остаје на нивоу речи, које се тешко, с напором претачу у дела. Ако се и ради, ради се под принудом или мотивисан новцем, наградом, страхом од одузимања награде, страхом од батине, која упркос свим забранама, цвета.

Неки раде јер су зависни од посла (радохоличари)јер им је рад вид заборавља себа и својих проблема, или им је бесомучан рад начин стицања моћи и угледа.

Не поштују се закони, договори, апели, у које се улаже огроман, рад који никоме није потребан. О чему се заправо ради? Плишани створе лењог, агресивног, похлепног..., а такав збиља не може ни радити, а камоли радити с Љубављу. При том, можда би сте га загрејали за рад батином, али то се не сме, а и не би дало дуготрајне резултате.

Онда ви, драги моји, извлачите кеца из рукава, извлачите велико откриће 21. века, РЕЧ, речи, при том празне, јер се оне не могу спровести у дело. „Није лепо, да будеш лењ, а имаш пуних дванаест година, сине“, кажете нежно ви. Кажете ви, који сте пуних дванаест година радили уместо детета, или сте, само пола сата пре педагошког убеђивања, послуживали у свему малог готована, иако све то малишан може да уради сам.

Не чудите се што је вербална демократија на сцени живота целог света, оног развијеног који се хвали тековинама парламентарне (парларе, што значи говорити), опет вербум, опет реч, реч и на томе се све завршава. Колико је сјајних договора, закључака, закона... начињено. Преписују се савршени европски закони, буди се нада да ће човек све то поштовати, спроводити. А онда разочарење, јер све остаје на нивоу речи и само речи. Како могу лењи, похлепни, насилни, отуђени, злуради да спроводе речи које су у корист ЧОВЕКА?! Темељи вербалној демократији се постављају у плишаној породици.

Живети се мора, ред се у друштву мора успоставити. Тада задужени за ред и рад кажу: Еурека!“ ОТКРИЛИ СУ ДЕЛОТВОРНУ КАЗНУ, КАЗНУ 21. ВЕКА, у ствари нисмо ништа открили само копирамо развијене. Шта то похлепан човек највише и једино воли? Наравно, НОВАЦ. Удари га по џепу да видиш како не претиче на пуној линији, како поштује ограничење брзине, како не вози жутом траком, како је миран, као бубица, док прати фудбалску утакмицу. Држава масти брке, а савремен човек упада у још дубљу несвесност, упада у вртлог страха из којег не може да се извуче и полети пут Љубави. Све више несвесних, болесних, суицидних, насилних, блудних у просторима где око камере не допире. Све их је више у привредном преступу, у бонусима и тако редом. Истовремено касе, које онако здушно напунисте, брзо се празне. Треба сазидати нове болнице, нове затворе, нове домове за рад са младим насилницима, сазидати сигурне куће... Е, сада сам вас поприлично наљутио.

Питате се шта уместо казни, уместо благе принуде, плишане, шта уместо новчаних казни. Имамо толико здраве памети да вам нећемо предложити да истовремено укинете плишане у целокупном човековом животу. То смо већ и напоменули. Прво плишане укините у својој породици, у вртићу и школи.

Маса свесних људи ће сутра одлазити на радна места и бити свесни грађани своје друштвене заједнице. Даљи процес развоја свесности није тешко сагледати. Када се догоди квалитет, када већина постане свесна, када већина буде радила с Љубављу, тада ће престати ВЕРБАЛНА, ПЛИШАНА, АУТОРИТАРНА, СПОЉАШЊА, а родиће се РАДНА, СТВАРАЛАЧКА, ЧОВЕЧНА ДЕМОКРАТИЈА. Уз такву и у таквој демократији и даље ће постојати законодавац, закон и казна али ће та казна личити на ону мамину варјачу, на оног Мирка, који је ту био за сваки случај, али се ретко употребио.

Колико времена треба, да се догоди раст свесности већине житеља планете, сигурно се питате. Ви само мислите на себе и на своју породицу и не брините за већину. Дајте свој допринос, ма на којем друштвеном положају били, ма чиме се бавили. Да уђете у просторе Љубави, свесности, да освојите радну, стваралачку демократију, треба вам релативно мало. Одбаците плишане, процес је започео.

Ако вас интересују сви, сви становници планете, евентуално грађани ваше земље, државе, ако сте антиглобалисти, погрешно се интересујете. Живимо у времену индивидуалних, евентуално породичних духовних промена. Сада ће свако доносити одлуку о могућим променама, сам. Метла сама ради. Све што се не буде трансформисало нестаће. Бринете? Залуд. Уместо што бринете уђите у свесност, у Љубав, у радну демократију и деловаћете бар на стотину око вас. И то је довољно, верујте ми.

Заборавајте на поделе

Да не би дошло до неспоразума морам вас упозорити да све ваше поделе рада отпадају (физички рад, интелектуални рад, прљав, чист, мушки, женски, рад за децу, за одрасле, друштвено признат и непризнат, ин и аут, лак и тежак, паметан и глуп). Једина права подела је подела на позитиван рад и негативан рад. Знам да ћете ово погрешно разумети, јер из ауторитарне равни готово сваки рад, изузев игре и доколице, је негативан, јер га не волимо, јер се не обавља с Љубављу. Зато вам морам појаснити.

Све људске активности су рад. Шити, пити, француски говорити, љубав водити, певати, зевати, за сто сести, другом цигерице јести, песме писати, цвеће мирисати, игрице играти, по башти риљати, мртве сахрањивати, живе нервирати, жени цвеће даривати, повремено је ружно називати, науком се бавити, атомске бомбе правити, природу чувати, реке и мора загађивати,

децу подучавати, јединицама им живот загорчавати, политиком се бавити, себе заваравати, ТВ гледати, себе и живот мрзети, деци речи нудити, батином пресудити, дрогу узети, проблеме животу оставити, пушити, изгарати, богатство стварати, илузију имати, маглу продавати, рат водити, о миру певати... Признајем да вам је репертоар невероватан. Нисам сигуран да бар у десет посто активности које обављате можете уживати. Кривац?! Не постоји! Криво је ауторитарно васпитање, пет васпитних модела који данас више ни систем не подржавају, само себе одржавају. Реалном и плишаном принудом, остварен је жељени циљ: рад се не воли, али се ипак ради. Мотив, покретач? Некада батина, данас коцка шећера или одузимање те исте коцке. Доколица, игра, глумарење, ленчарење се воле. Само се чудом чудите што сте после свега незадовољни, напети и поприлично уморни.

Када усвојите СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, онда после сваког саморада, чак и подражавања, остаје само пријатност у човеку. Откуд пријатност, а везана за рад? Заборавили сте. Сваки саморад и рад другог мора бити праћен дубоким поверењем. Све се мора обављати без принуде и условљавања, без вербализма, у позитивним условима, праћен позитивним, изворним емоцијама. Безусловно чекате, помажете само кад затражим помоћ, а грешку доживљавате као светионик за мој и ваш, даљи позитиван раст. Када уочите да савладану активност „безобзирно“ напуштам, не мерејте. Дозволите да напустим прерано учење клавира, јер ми то тренутно не годи.

Можда ме нисте довољно мотивисали, а сада кукате како нисам истрајан, можда ме нисте заштитили од наставника који ми недовољно развија моју, до недавно, добру мотивацију за учењем. Учините све што можете, а ако ништа не помаже остаје вам да стрпљиво чекате. Вратићу се ја клавиру, вратићу се свом таленту, не брините, драги моји. Не гасите вулкан! Чекајте!

Активности се заборављају, смењују једна другу, оне су важна, споредна ствар. Остају само хармонизоване емоције тј. Љубав према следећој активности. Како сам стао у одбрану Љубави према раду, вероватно сте се уплашили, да ће ваше дете с Љубављу нпр: узимати дрогу, пити, пушити, силовати, испразне сате поред компјутера проводити, са часова бежати, наставнике вређати... Не плашите се! Уколико сте уградили у дете дубоко поверење према себи, другима и животу очували сте хармонију коју сте му рођењем подарили. Такво, хармонично биће није пријемчиво за активности које му нарушавају хармонију. Сећате се, спомињао сам вам неке прецизне механизме у себи. Нисте их покварили. Хвала вам! Они раде и за мене и за вас, водећи нас непогрешиво ка позитивним активностима и позитивном расту.

Ви се само држите договореног. Планирајте сутрашњи дан и дозволите сваком члану породице, да добровољно, вољно, без принуде, без куповине, угради у глобални план, свој мини план активности, који је увек у складу са глобалним планом целе породице. Нема подела, нема монопола. Свако ће, непогрешиво одабрати посао који му тренутно лежи, који одговара његовим психо-физичким способностима.

Мама, имај поверења ако се тата данас определи за место у кухињи и поста-не врстан кулинар попут оних кулинера у ексклузивним хотелима. Тата, не изненађуј се ако мама данас одлучи да превезе камиончетом три тоне песка. Заборавио си да она има положену „Д“ категорију, а предузеће је заједничко. Не чудите се када се малац од три године попење на столицу, засуче рукаве и почне са прањем суђа. Можда ће ваша почетна информација бити само веза-на за упозорење да је детерџент за суђе опасан, уколико се попије. Све оста-ло препустите њему. Нека одлучи како да држи сунђер, како клизави тањир, колики млаз воде да пусти.

Грешака ће бити на претек, а савладаних корака такође. Рекосмо да је грешка светлост за наредни корак. Све се заборавља, само позитивна емоција остаје. Ви ћете без приговарања, кришом, поново опрати суђе. Ви, позитивни, јер је дете начинило први корак у остваривању радне, стваралачке демокра-тије, а ви сте заслужни за то. Он позитиван, јер је задовољио врло јак нагон, потребу да припада заједници и буде јој од користи. Има ли човека на овом свету који није научио правилно да пере суђе? Нема. Само милиони њих мрзе да перу суђе. Изборимо се за Љубав према раду.

Пошто су саморад, самоактивност, самообразовање и самоваспитање пола-зне тачке у формирању РАДНЕ, СТВАРАЛАЧКЕ ДЕМОКРАТИЈЕ морам, бар делић писма посветити...

САМОРАДУ

Први кораци су најважнији

Изворни нагон за саморадом је један од јачих нагона у мени, нагон који ме прати и за који се жестоко борим, све док ми ви, из незнања, не угасите тај вулкан. Не молим вас. Захтевам! Допустите ми да остварим потребу за само-спознајом овог нагона помоћу којег ћу доживети ЕВОЛУЦИЈУ, од човека као биолошког бића, до дубоко свесног човека, до духовног бића. У супротном,

нагон за саморадом ће се угасити и добити свој наказни облик. Биће то условљена потреба за ленчарењем и паразитизмом.

Како је могуће да људи вековима прате раст и развој деце, а да нису запазили вапај, потребу за самоспознајом нагона саморада. Погледајте како се беба упиње да дохвати звечку. Мама, не скачи! Успећу сама, мааама! Хоћу сааама, запамти!

Ја сам, у ствари, врло опасан од тренутка када проходам па до тренутка када вас потпуно разумем шта ми говорите. У овом периоду поступајте са мном пажљиво, водите рачуна да ћу вас ускоро разумети. Чините све да избегнете сукоб са мном. Улетећу у живот, освајати, огроман простор од целих четрдесет и пет квадратних метара нашег стана. Још неспретан, нестабилан на ногицама, полетећу у загрљај вашем сточићу на којем тако изазовно стоји бела уштиркана шустикла и на њој скупоцена ваза. Биће то предиван судар. Нећу се ни освестити, а већ ће се на мене сручити бујица неких гласних порука, претњи које ја не разумем. Када се будем загрлио са телевизором, тражећи дугме које укључује његово срце, Ти ћеш ме, тата, ударати по прстићима. Опет неразумљиве гласне поруке, опет страх и немоћ.

Све је тако једноставно, али је ауторитарно, спољашње васпитање све искомпликовало стварањем сукоба и подела. Не дозволите да, у овом периоду, јер ја још не разумем језик којим ми говорите, искривите моје изворне емоције. Какве везе има рушење сточића, лупање вазе, гурање играчкица из Киндер јајета у отвор видеа са нашом темом САМОРАДА? И те како има! Рекосмо да је све рад. Рад су и ови моји први неспретни покушаји савладавања радне, стваралачке демократије.

Не дозволите да ових неколико месеци, а то је отприлике до мојег другог рођендана, омрзнем и рад и вас и себе. Шта да радите? Па ви стварно тешко разумевате моју причу! Посклањајте те, за вас, тако важне, скупоцене ствари, заштитите све изворе електричне енергије, подигните ван мог домашаја све изузе технологије, сакријте лекове, уклоните хемикалије, подигните саксије са цвећем, водећи рачуна неће ли ми нека пасти на главу и са тог места... Сада се сигурно љутите! Мислите: „Како ћу васпитати тог малишу? Мора се знати ред у овој кући, мора се знати шта се сме дирати, а шта не. Када не слуша тај несташко призваћемо Баце из буцака. Ако се дрзне и прогута кутију лекова наћи ће се у болници. Нека зна да више то не дира. „Не смем закаснити са васпитањем“. Учили су нас вековима да са васпитањем детета треба почети чим смамом стигнем из породилишта“, понављате папагајски.

Да, то је важило за време делимичне ауторитарности, јер се дете, до седме године, морало уклопити у правила која је одредило друштво. Данас вас такође уче да са плишаним моделима што пре издресирате дете, како би се уклопило

у друштвену анархију. Ни једно ни друго не даје праве резултате, јер се забравља или се не признаје да је дете већ савршено васпитано у крилу мајке природе и да то само ваља освестити и допустити да се развије. Зато вас молим, драги родитељи, да сачекате да проговорим, како бих могао да вас разумем, да разумем компликовани свет у који сам дошао.

Уколико не послушате мој предлог, сукобе нећемо избећи. Ускочићемо у ауторитарност. Док ви грдите, вичете, ударате, застрашујете, поткупљујете или ми дозвољавате да радим шта ми је воља, ја ћу вас унезверено гледати питајући се шта ли сам лоше урадио, питајући се зашто је овај живот оvolико хаотичан. Активност ћемо заборавити и ви и ја, видео ће бити поправљен, ваза замењена, али ћу ја бити далеко од себе, вас и живота. Кад год се будем машио да нешто урадим, потиснуте, наслојене, заглављене или искривљене емоције ће изронити.

Тврдим, да је све тако лако. Када научим говор, када вас разумем, улазим у свет одраслих. За мене, ако се одлучите за стваралачко васпитање, ће то бити најлепши период мог живота. Све ново, шарено, привлачно, узбудљиво. Вама предстоји, тек сада, физички напоран део васпитања. Сада ме не препуштајте незналицама, онима из ауторитарног света. Само ви знате колико ми је важно ваше планирање, мотивација, дубоко поверење, безусловно чекање, охрабрење, ваша стрпљива прича о томе шта је шта, ко је ко, чему шта служи и много тога што ће ме увести у хаотичан свет одраслих. Док сам мали, а баш упорно настојим да откријем нешто, тако опасно по мој живот, ви ћете, драги родитељи, вешто и брзо одвући моју пажњу нечем другом и тако спречити сукоб. Само је важно спречити сукоб, не тући, не грдити, не омаловажавати, не поткупљивати или допуштати хаос. Постављајте ми границе, али без казне и награде.

Научите да сваку моју оригиналну, али опасну акцију зауставите тако што ћете идеју похвалити, али ме научити да та идеја, преточена у дело може нанети зло људима око мене. Разумећу вас и бићу вам веома захвалан, што ми откривате свет који још нисам упознао. Можда се виком, прутом или сладоледом брзо памти, али се Љубав према раду, вама и животу не развија.

Сада водим животи буран, ал' сам врло некултуриран

Проговорио сам и спреман сам да учим о свету у којем сам се нашао. Док сам овако мали, а сада ми је две године, не познајем норме лепог понашања. Нисам способан да одлажем своје потребе, а потреба за брзим учењем

је силовита. Само стрпљиво, полако без принуде, позитивног условљавања и вербализма, презаштићивања. Биће ово период великих сукоба и кривљења мојих изворних нагона уколико ме не послушате. Проглашаваћете ме дрским, непослушним, неваспитаним, а није тако. Ја имам само јак нагон за учењем и борићу се силовито, на мени једино познат начин, да користим свој изворни нагон позитивне борбености, уколико ми станете на пут. Вриштаћу, бацати ствари око себе, удараћу вас јер културне облике понашања нисам савладао. Како тада? Само читајте јасне поруке мојих изворних нагона, само стварајте емоционално позитивне услове за остварење мојих потреба. Не журите са васпитањем! Ја сам у овом периоду врло јасан, али врло „некултуран“. Ако ви знате шта хоћете, ако сте поставили племените циљеве у васпитању, сигурно ћу прихватити ваш пут. Само ми времена треба.

Почео је цртаћ. Моја потреба за учењем је огромна, а ви је ометате прегласном причом са пријатељицом. Пашће „тешке“ речи („будале, ћутите“). Летеће играчке по кући, уместо молбе да утишате разговор. Ко ће победити? Наравно, ви. Принудом, условљавањем и вербализмом научићу норму понашања врло брзо, али ћу изгубити снагу изворног нагона борбености, лагано губећи везу са собом и вама.

Уместо „инстант“ васпитања допустите ми самоваспитање. Чим уочите прве знаке моје борбености за самореализацијом неког изворног нагона, само стварајте позитивне емоционалне услове и тако омогућите задовољење ове потребе. У овом случају мало појачајте ТВ, тише причајте са пријатељицом. Цртаћ је прошао, хармонију ми нисте нарушили, нагон борбености нисте угушили, ваш нагон родитељства је дошао до пуног изражаја, пријатељица је нешто научила, али у вама остаје траг сумње. „Неће ли овај малишан злоупотребити моју доброту и тако постати мали тиранин којем ће цео живот неко морати да удовољава“, питате се, са страхом. Не плашите се! Тиранин ћу постати, ако ме гушите старим обликом васпитања. Стваралачко васпитање развија свесност у детету, а културно понашање постигнуто застрашивањем или чоколадом, признаћете није свесност.

Циљ сваког родитеља је да научи дете културном, опште прихваћеном понашању, назовимо га кућним васпитањем. Цртаћ ће проћи, пријатељица отићи. Ви нисте заборавили почетак моје борбе, ружне речи, бацање играчака. Кроз причицу, глуму, топао разговор покажите детету да је могло да оствари своју потребу и другачије (молбом, лепом речју). Понашајте се овако све дотле док дете не покаже позитивне резултате. Добићете културно, хармонично дете

и што је најважније поруке његових изворних нагона ће и даље бити јасне, изражене уљудно, на понос родитеља.

Дете сазрева, стиче способност одлагања потреба, изворни нагон позитивне борбености и даље остаје снажан, хармонија у породици цвета. Уколико ми не верујете, тврдоглаво наставите са принудом, позитивним условљавањем, презаштићивањем и вербализмом. Уколико ми дозволите и вишечасовно седење пред екраном, не чудите се што ћете ускоро имати агресивца аутоагресивца, паразита или малог похлепног човека који ће се за остварење својих потреба борити на вама нејасан начин. Нећете умети да читавате његове потребе што ће увећавати сукобе и отуђења између вас и њега, драги родитељи.

Ваша права улога и одговорност, за моју могућу еволуцију од човека, као биолошког бића, до дубоко свесног човека, тек сада долази до изражаја. Дозволите ми САМОРАД. Мама, не затрпавај ме пластичним играчкама. Не дозволи да глумим рад. Када год је могуће задовољи мој нагон стрпљиво и аутентично. Дозволи ми да се попнем на столицу, да додирнем млаку пеглу, повучем два три права потеза и дерњава престаје. Изворне емоције теку несметано и у мени и у вама. Кад стасам за право пеглање испеглаћу гомиле веша без отпора.

Окачите словарицу на врата моје собе, играјте се словима, мотивишите ме Љубављу за учење слова, преко безброј књига које ми неуморно читате. Изненадићу вас знањем свега, па и слова, иако ме нисте ни терали на учење, нити сте седели сатима поред мене, учећи ме тој првој школској лекцији. Ово је почетна Љубав према самообразовању, која ће се спонтано наставити у школи.

Драги моји родитељи, предлажем вам да једно другом активирате угашене вулкане и нагон за саморадом. Не потхрањујте паразитизам једно другом. Када те тата, по ко зна који пут, буде замолио да му сложиш кравату, џемпер и кошуљу, водећи рачуна о бојама, не чини то, мама. Упути га да научи нешто о хармонији боја. Почетну информацију је добио, прати га дубоким поверењем. Чекај стрпљиво резултате. Тата ће бити задовољан, јер је једном активношћу реализовао две потребе. Потребу за саморадом и потребу за реализацијом естетског нагона.

Надам се да не треба више да вас убеђујем у неопходност реализације нагона за саморадом и самообразовањем. Захваљујући њему постаћу заљубљеник рада. Али пре него што кренемо на ову врло важну тему проговоримо о још неким разлозима који су препрека позитивном расту детета.

Не ломите ме!

Драги родитељи,

Чули сте да дете треба врло рано слати у школице не би ли се што пре социјализовало и што лакше уклопило у друштво. Чули сте да дете треба слати у разне школице у којима се много тога учи и научи и да је све то потребно да би ваше дете сутра било добар ђак. Спроводите све што неко очекује од вас иако имате могућност да до праве школе дете расте уз вас.

Постоје два добра разлога због којих дете ваља задржати што дуже у дому, у породици, бар до треће, четврте године његовог живота, ако је икако могуће.

Уласком детета у школу, дете се сусреће бар са тридесет малишана од којих је сваки последица виртуелне стварности коју је понео из свог дома. Свако дете доноси неки свој породични свет који ваше дете мора да упозна и имитира, јер му нема опстанка. Чак и ако сте знали да уведете своје дете у позитивност, иако сте и те како развили клице Љубави и Доброте, оног трену кад га дате у ауторитарну школу ваша породична хармонија ће се нарушавати, а дете ће губити властито осећање сигурности и неће знати да ли да се стиди властите позитивности или да се њоме дичи.

Уколико сте ушли у стваралачко васпитање имајте стрпљења, јер дете мора бити заштићено породичном материцом бар до треће, идеално до седме године живота. Што касније дете ступи у школу биће више времена за учвршћивање његове емоционалне хармоније. Када се учврсти емоционална стабилност вашег детета нема могућности за вршење негативног утицаја, кад дете ступи у друштво. Стваралачко дете, дете које понесе у живот Љубав, није пријемчиво за негативне утицаје. У духовном, човечном расту, позитивно привлачи позитивно. Када се у раном детињству успостави емоционална равнотежа, стваралачка Љубав постаје део детета. Расте дете, расте Љубав, расте Свесност.

Вреди чувати дете у крилу породичне материце што дуже, тамо где је то могуће, не плашећи се да се неће снаћи у друштву „сурових“. Снаћи ће се! За сада стрпљиво чекајте стваралачку школу. Стваралачки вртићи и школе настају оног тренутка када у њих буду долазила деца из стваралачких породица.

„Ја морам на посао и немам излаза, морам дати дете у школу,“ кажете ви. Постоји дванаест излаза и тринаести помоћни, ако ваше срце куца за срце вашег детета. Дете могу чувати и васпитавати чланови уже и шире породице, или нека особа која не припада породици. Могу се окупити неколико стваралачких породица. Увек ће се наћи нека стваралачка мама, која не ради и којој

Не рад са децом пријатеља постати задовољство, али и посао, од којег може лепо да живи. Принцип је исти.

Особу, којој поверавате дете, уколико то није стваралачка мама, морате упознати са принципима стваралачког васпитања, а потом одлучно захтевати да васпитање детета буде једнако вашем. Није добро ако ви не дозвољавате детету седење пред екраном, топло препоручујући читање сликовница, а ауторитарни васпитач, кућна помоћница, бака, комшиница, допуштају детету да сате проводи пред екраном, јер им је тако лакше. Дете ће непогрешиво бити више наклоњено њима него вама. Зашто? Слика са екрана је виша, привлачнија виртуелна стварност. Читање и слушање захтева напор ума, свесности. Пасивно гледање ангажује само чула и ствара осећај задовољства. После више виртуелне стварности, ум тешко прихвата нижу, у виду књиге или говора.

Довољна је једна особа ауторитарне свести да уђе у стваралачку породицу и буде поред малог детета, свакодневно, неколико сати и да детету наруши хармонију. Довољна је једна особа стваралачке свести да уђе у ауторитарну породицу, да буде поред малог детета, свакодневно неколико сати и да то дете поприлично врати извору, Љубави. Ни једно ни друго није добро ни за родитеље, ни за дете. У оба случаја дете је фрустрирано и збуњено. У оба случаја дете се отуђује од родитеља. У првом случају дете не може да вам опрости што сте га поверили незналицама. У другом случају не може да вам опрости што ви нисте слични особи која га води путем Љубави.

Родитељ је по природном реду ствари први по важности за правилан развој детета и на том месту мора остати, уз услов да усвоји принципе стваралачког васпитања, да што дуже задржи дете у крилу породице и да захтева од свих, који краће или дуже бораве поред детета, да такође примењују одгој за стваралаштво, у раду са дететом.

Следи логично питање: „Да ли ће се моје стваралачко дете снаћи у правој школи у којој су деца агресивна, похлепна, а није било у школици, у којој се могао социјализовати, у којој је толико тога могло научити и прилагодити се плишаној деци?“ Не брините! Стваралачким васпитањем ви сте сазидали најјаче темеље на којима ће ваше дете градити свој даљи живот. Уградили сте Љубав према раду, животу, па и учењу било које врсте. Зачудићете се са којом лакоћом ће дете упловити у школске обавезе и колико ће га деца волети и ценити, уколико је истинска стваралачка личност, а не „половњак“.

Решења која вам нудим не могу се још применити широко, јер савремени родитељи раде и дуго су ван куће. Хвала друштву што улаже огроман новац у градњу вртића. Ускоро ће друштво сигурно трансформисати ауторитарне вртиће и школе у стваралачке, подржавајући стваралачко васпитање и стваралачке породице.

Модел стваралачке „Нове школе“ аутора Петра Савића стрпљиво чека на реализацију од 1932. године. Шта чека? Чека да родитељи и деца траже стваралачку школу, а њу ће тражити с правом родитељи и деца који су у породици спровели стваралачко васпитање.

Драги родитељи, не ломите ваше дете, не гурајте га од себе, ако је то икако могуће! Волите ваше дете, уживајте у њему седам година, првих седам година које су најважније у животу вашег детета. Не каже се узалуд да је дете отац човека. Потрудите се да отац човека буде човек високо развијене свести, човек препун Љубави и Доброте.

Нажалост, данас ауторитарна друштвена свест ломи дете, ломи родитеља, на све могуће начине. Доноси законе, којима је родитељ присиљен да даје своје дете већ са пет година у квази школе. Продужава се основношколско образовање на девет година, скраћује се деци радосно детињство, а родитељима се продужава, ионако, предуго радно време. Кроз маглу се назире само интерес богатих, за профитом свих облика.

Ломите ме, ломе вас, на безброј начина. Време је да са тим престанете, да престану Време је да и породица и друштво, у целини схвате, да без потомака стваралачке свести, да без Љубави и Доброте потомака, живот човека на планети Земљи неће још дуго трајати.

Мама, врућина ми је!

Једно дете лепо рече: „Џемпер је она ствар коју мама тера дете да обуче, када је њој зима“. Једна мајка забринута каже: „Излудим када видим да је моје дете опет скинуло яемпер са себе, а ја знам да је хладно и да ће се разболети.“ Ово су два исказа која неминовно воде сукобу родитеља и детета, што убрзано руши хармонију једног и другог. Да до тога не би дошло морамо знати неке чињенице. Као што на свет доносимо: савршене изворне нагоне, савршену хармонију, савршену доброту такође доносимо рођењем и савршен термо-регулациони систем, који је у најранијем детињству врло осетљив, док се не учврсти и прилагоди условима у које је дете стигло. Имајте поверења у природу. Када вам ваше дете каже: „Мама, врућина ми је!“, верујте му!

Спремате се за шетњу, проценили сте шта све треба дете да обуче, у складу са спољном температуром. Уколико још то покушате да обавите у топлој соби, ето повода за сукоб. Помозите и себи и детету. Изађите на хладније место, где ћете наставити облачење детета, а завршницу облачења капута или капе

можете без бојазни обавити и напољу. Дете је задовољно јер сте поштовали његов преосетљиви терморегулациони систем. Ви задовољни јер нисте властитом принудом изазвали агресију детета.

Шетња почиње. Дете весело трчкара и већ неколико пута покушава да скине са себе „оклоп“. Ви сте ужаснути. А снег? А ниска температура? Не, то никако! Поновни сукоб, сузе. Од шетње више штете него користи.

Мајка која воли своје дете слуша његово тело. Пошто је очекивала реакцију детета она је спречила сукоб тако што је дете претходно обукла слојевито, дозволивши да само дете одреди колико ће слојева одеће скинути. Верујте детету. Његово тело тачно зна када се ослободити вишка одеће. Убрзо ће вам тражити да скине прслук. Нека вам не буде тешко да понесете са собом мање топлу капу, од оне крзнене у коју сте га брижно упаковали. Уосталом, „чизма главу чува, шубара је квари!“

Неће ниска температура изазвати болест, нарочито ако дете није претопљено, па нагло расхлађено. Ваше дете неће бити пријемчиво за изазиваче болести уколико му брижно чувате и негујете хармонију. Принудом, условљавањем, вербализмом, презаштићивањем, утицајем негативних виртуелних садржаја, нарушићете емоционалну хармонију, што доводи до неравнотеже у ћелијама тела детета, до нежељене промене метаболизма, а тек то представља плодно тло да се посеју вируси или намноже бактерије.

Као што видите, вреди веровати малиши када каже: „Мама, врућина ми је!“ Не поредите понашање вашег терморегулационог система, са терморегулационим системом свог детета у истим температурним приликама јер су вама одавно покварили терморегулациони систем. Уосталом и песник рече:

„А шта може зима мени,
шта ми може шта ми сме,
да ми носић поцрвени,
ето то је, то је све“

Не послушате ли тело свога детета, имаћете ускоро дете које ће бити крајње зимогрожљиво или крајње неосетљиво на промену температуре, односно на зов свога тела. И у једном и у другом случају дете ће бити често болесно, а ви у бесаним ноћима, дежурајући поред болесног детета нећете знати да сте директан кривац за стање у којем се нашло ваше дете. А све је почело врло давно, од оне прве шетње, када сте, из страха и незнања, натронтали малишу, а преко свега ставили ћебе из којег вири само носић. Само мало храбрости и много поверења у дете и његове речи:

„Мама, слушај тело моје ти,
никад не брини,
како, када, шта и где,
тело рећи ће!“

Испуните очекивања вашег детета, очувајте му хармонију коју сте му подарили рођењем, ви то можете јер волите свог малишу. Породица је право место где се чува и унапређује здравље детета а један начин очувања здравља детета је поштовање потреба његовог тела и духа.

САМОВАСПИТАЊЕ

Власӣӣӣӣӣ ӣӯӣ

Вековима су наши преци васпитавали, прецизније дресирали своје потомке, не знајући да је човек предодређен за САМОВАСПИТАЊЕ, у условима Доброте и Љубави. Већ у првој години живота детета, ауторитарно му добро наруши хармонију донесену рођењем. Родитељи су брзо увиђали да васпитање детета не иде баш лако. Дете се опире, брани, јер жели да сачува хармонију коју му ви нарушавате. Дете се с правом брани од вас. Сукоб је неминован. Родитељи су доносили чврсту одлуку да дете мора остати објекат. Све се сводило на вербализам, у функцији стварања јаких ставова: „Ово треба, ово не треба, овако је добро, овако је лоше.

„Молим вас, драги моји, не помишљајте да се залажем за анархију. Напротив, живимо у врло компликованом свету, технолошки напредном, па тиме и опасном и зато очекујем од вас да успоставите јасна правила која се морају поштовати у спољашњем свету. Замислите шта би се догодило, када ме не би сте научили да је пењање на фрижидер врло опасно, да држати фрижидер врло дуго отворен није добро јер троши много струје, да улицу морамо прелазити на зелено, да у вртићу не можемо бити толико живахни и немирни колико у парку, јер у вртићу, на малом простору има много деце и могли би смо некога повредити.

Али ако ме васпитавате позитивним условљавањем и као природну последицу добијете похлепно дете, онда ви улазите у грозни вербализам, којим ме свакодневно убеђујете како није лепо бити похлепан, није лепо да своје играчке не дам никоме, а другој деци све отимам. Ја ћу улагати огроман труд

да потиснем похлепу, јаким ставом, али потиснуто ће кад тад експлодирати и изићи на видело, онда када се и ви и ја не надате.

Ставови попут: Не кради, не лажи, није лепо да си лењ, похлепан, себичан, љубоморан, насилан, да си по пет сати на пуцачинама, да си неосетљив, прождрљив, да непрестано удараш сестру, није лепо да си неуредан, да си стално нерасположен, да бежиш са часова, да не волиш школу, да не поштујеш родитеље и наставнике и још много тога. Овакви ставови немају никаквог смисла, јер су сви ваши ставови које ми намећете, последица пет ауторитарних васпитних модела. Укините узроке и последице нестају. Родитељ будно прати да ли дете испуњава вербалне, високо моралне захтеве, троши огромну енергију, изазива конфликти са дететом, уместо да једноставно укине ауторитарност.

Правите разлику између правила, у спољашњем свету, која су неопходна, ради сигурнијег и лакшег живљења и наметнутих ставова, који су потпуно у супротности са мојим изворном потребама, које сте ви искривили.

Драги моји, ми смо ипак људи, а не куце. Куце се дресирају, а људи самоваспитавају захваљујући способности самоучења. Овом приликом морам вам указати на фазу самоучења која доводи до самоваспитања. Сећате се, када сам вам говорио о потреби да ваше дубоко поверење прати сваку самоактивност детета. Сетите се оног првог захтева: „Почетна информација мора бити тачна, прецизна, кратка, дубоко садржајна, како би дете кренуло правим путем.“ Уколико је почетна информација опширна и показана у целости она нема дражи за дете. Дете увиђа да је реч о имитирању, подражавању. „Поскида“ све, уради коректно, али је изгубило оно најдраже, трагачку страст. То трагање, тај процес истраживања пута прављења „рупе на саксији“, то је процес у којем се развија стваралачка интелигенција у којем је све у функцији самоваспитања. Кратко, самоваспитање је властити пут.

Уколико ваш малиша пожели, равноправно са вама, да учествује у пролећном великом спремању дворишта, не спутавајте га. Можда ће почети да вам отима метлу. Без нервозе. Нека ваша почетна информација буде обавештење где се налази мала метла. Остало препустите њему. Стрпљиво чекајте, не љутите се ако растура вашу сакупљену гомилу. Можда ће гурати смеће ка себи, али све је то процес саморада, процес самоваспитања. Уживајте у његовом тражењу властитог пута. Биће то сутра мушкарчина који ће можда возити авион. Шта је за њега чишћење дворишта. Захваљујући емоционалној хармонији, оствареној у детињству и сећању на њу, сећању на благе сунчеве зраке и пролећни лахор, ваше дете ће целог живота чистити, возити, певати, једном речју, много тога радити, с Љубављу.

Не заборавите, дете није објекат којег ви дресирате, дете морате ВАС-ПИТАТИ, „хранити“ Љубављу, а оно ће с лакоћом ући у САМО-ВАСПИТАЊЕ, „храњење“ самог себе Љубављу, у свим сегментима свога живота. Дете је субјекат који се самоваспитава кроз саморад. Ако желите комплетан успех наше породице онда обучите све чланове да науче да живе на принципима стваралачког васпитања јер се у току процеса самоваспитања развија...

СТВАРАЛАЧКА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА

Живој није имитација

Стари облик васпитања, ауторитарни, данас плишани, то јест најнижи облик учења (подражавање, запамћивање података, наметнутих ставова, имитирање лошер), није дозволио човеку да се размахне. Наука је утврдила да човек користи само један мали проценат својих интелектуалних могућности, да постоје огромни, неистражени делови мозга чија је функција непозната. Наука је установила да мајмун не поседује поједине делове мозга типичне само за човека.

Очигледно, нижи облик учења пружа максимум, преко којег се не може. Данас је човеку тесно у тој „соби“. Укидањем принуде и условљавања, укидањем вербализма, омогућавањем саморада и самоспознаје изворних нагона, биће створени услови за развој стваралачке интелигенције.

Применом стваралачког васпитања, стварањем позитивних услова и позитивних емоционалних односа, односима без казне и награде, развијањем потреба за реализацијом нагона самоучења, спонтано ће доћи до топљења трауме, до отварања врата и уласка у непознате просторе мозга. Позитивне последице можемо само наслутити. Можда стваралачко васпитање отвара врата иза којих нас чека апсолутна Свесност.

Сва учења психологије, психијатрије и многих друштвених наука потпуно су исправна и важећа у овом тренутку. Сви су они посматрали човека као последицу ауторитарности, скупљали податке, доносили закључке, тражили решења, како би побољшали живот човека. Шта ће се десити када се човек отвори за истинско стваралаштво, за истинску креацију, можемо само претпоставити. Пубертет, климактеријум, фобије, неурозе, психозе, шизофренија, депресије, проституција, криминал, наркоманија, алкохолизам, насиље итд, ће, вероватно, постати део прошлости.

Како ће изгледати време у којем ће човек еволуирати захваљујући самоучењу, самоваспитању, пустимо машти на вољу. Данашњи свет, свет у којем мањина креира све, од моде до облика понашања, а већина пасивно конзумира, постаће део ружне прошлости. Биће то време праве, креативне интелигенције, која је данас најжалост, само привилегија ретких појединаца.

Биће то време о којем данас будни сањамо, време у коме ће...

Игра бићи рад, а рад игра

Драги родитељи,

Поновићу вам нешто о чему сам вам већ причао. Нагласио сам да игра у раном детињству има дубоки смисао уколико је у функцији човекове унутрашње еволуције. Ви родитељи, као да не знате да игра спаја децу и родитеље, и да је сврха игре да дете упамти позитивно, пријатно осећање које траје током игре, али дете треба да осети и љутњу јер не иде све како треба и радост јер је кренуло и бригу ако није све како је требало бити и тугу што се игра ближи крају и страх хоће ли и сутра бити овако лепо. Све ово је битно јер ће, сва ова осећања неопходна за процес игре, дете спонтано пренети и на сваку врсту рада..

Данас се прави велика грешка у плишаном васпитању. Деци се купују гомиле играчака. Играчке се деле на играчке за дечаке и играчке за девојчице. Строго се одваја рад од игре. Деца се у најранијем детињству само играју. У садашњем тренутку то је нарочито наглашено, јер копирамо развијени свет. Све те игре су површне, испразне, имитаторске, механичке, и не одговарају узрасту деце. Те и такве игре врше инфантилизацију наше деце. Није ли и ово у служби потрошачког друштва? Децу треба одвојити од рада како би сутра били добри потрошачи и услужних делатности. Све ће, уз материјалну надокнаду, одрадити неко други за човека; од закуцавања ексера, до торте. А баш тај ексер и та торта би могли да споје дете и родитеља. Насилно их одвајамо од правих збивања у породици. Пред полазак у школу, уздишу и деца и одрасли. Замишљају како се приближава време у коме ће носталгично говорити о прошлим временима када се дете само играло. „Видећеш ти, када на јесен кренеш у школу! Нема више игре и лутања по белом свету“, жале и прете родитељи истовремено, подстичући несвесно код детета отпор према раду и школи.

Покушајмо да уочимо проблем. Под претпоставком да је игра игре ради, праћена само хедонизмом, та позитивна емоција није ни у каквој вези са будућим радом. Игра постоји игре ради, а рад остаје непријатна обавеза, нешто

досадно, напорно, нешто што треба избегавати, или нешто што треба неко други за нас да уради. Није направљена спона између игре и рада. Није искоришћена позитивна емоција игре у функцији развијања Љубави према раду.

Стваралачко васпитање зна за тајну у којој је битно да свака активност буде праћена изворним емоцијама, а обављана у позитивним условима, условима без принуде, било које врсте. После сваке такве активности дете је ближе Љубави према себи, раду, животу. Да ли је активност детета везана за рад или игру (играчкама) споредно је. Све се заборави. Остаје стање испуњености и радости од завршеног посла. То се преноси на све животне активности. Зато, драги родитељи, помозите вашем детету да оствари саморад, пратите га дубоким поверењем, остварујући највише етичке идеале (психо-физичко здравље, креативну интелигенцију и човечност). Тада рад постаје игра, а игра рад. У ствари, живот постаје прелепа игра.

Многи родитељи, под изговором, да су дужни да обезбеде својој деци скупе, привлачне играчке проводе сате и дане радећи, док их деца с нестрпљењем ишчекују. Играчке или ви? Дете ће се одредити за вас. Уживаћете у учењу кроз игру коју ви водите. Играчка је споредна, важна је игра и емоционална хармонија која постоји између вас и вашег детета.

Ауторитарно васпитање нуди склеротичне игре вашим малишанима које се свде на имитирање вашег понашања, драги родитељи. Играју се деца, имитирајући немаштовите активности које виде у породици, имитирајући односе између маме и тате, односе у школици, и слично. Најчешће се играју маме и тате, рата, а у савременој плишаној породици деца се играју свега што виде на екрану, (модне ревије, подражавају ликове из филмова, серија, цртаћа, и слично). Све игре се свде на подражавање, што не води позитивном расту детета, нарочито уколико имитирају негативне појаве.

Уласком у стваралачко васпитање, научите спонтано како да покренете унутрашњу мотивацију, Љубав детета и према раду и према игри, после чега се губи јасна граница где престаје рад, а почиње игра и обрнуто.

Мама, укључи се у моју игру! Тајна, укључи ме у свој рад!

СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ игри даје дубоки смисао. Игра је важна – споредна ствар, а битна је емоција која тече и радост која остаје после свега, као покретач нових активности. Сигурно се питате шта ја очекујем од вас одраслих? Очекујем да измените своје понашање и однос према игри вашег

детета. До сада сте, без и мало гриже савети, остављали ваше дете само, или са другом децом да се сатима игра. Сматрали сте да није потребно да се и ви укључите, јер то нису чинили ни ваши родитељи. Ако се определите за СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ ваше право увођење детета у рад и живот иде кроз игру и стога је морате планирати и организовати и повремено се у њу укључивати. Не кукајте да имате мало времена. Морате га наћи, у раном детињству вашег детета, а дете ће врло брзо само почети да планира и организује креативну игру. Свака игра, као последица стваралачког васпитања је креативна, јер укључује самоактивност и самоваспитање детета, јер је стваралачко васпитање у ствари одгој за стваралаштво.

Поновићу да готово седамдесет посто игара деце треба везивати за конкретан рад. У сваки глобални план породичних активности треба дозволити детету да добровољно нађе своје место у њему. Сетите се да све мора бити праћено вашим дубоким поверењем и добровољношћу детета. Почетна информација мора бити прецизна, не преопширна. Све мора бити обојено вашим добрим намерама, стрпљењем и без трунке сумње у позитиван исход рада, или игре, свеједно. Чекање нека буде безусловно, а грешка као путоказ за савладавање следеће активности, нека буде водич. Идеја на претек. Од спремања стана, активности у кухињи, купатилу, тавану, подруму, преко пола квадратног метра баш његове баште, или једне, баш његове саксије на тераси, у коју ће засадити оно што жели и уживати у плодовима свога рада, у делу вашег паркића, у који ћете понети грабуље, а ваше дете ће са уживањем сакупити јесење лишће, на гомилу. Играјмо се банке, продавнице, путовања, гледајмо скупа цртаћ, анализирајмо гледано...

Замислите, драги моји, како ћете и ви и дете уживати играјући се салона у којем се шију крпене играчке или праве панталоне, за вашег малишана. Окупићете децу различитог узраста и озбиљно уронити у изучавање заната. Једно дете прави модел или вади модел из часописа, једно кроји, једно црта, једно шије, штепа... О резултатима не водите бригу. Важно је да резултат личи баш на дете које је обавило део рада. Мама и васпитачице треба да престану да пружају илузију детету да је оно самостално, а у ствари, готово цео процес рада су обавиле оне док је дете само гледало и спремао се да једног дана то подражава. Нека глава буде зашивена за реп. Вреди! То је саморад вашег детета који доноси безгранично задовољство које ће се јавити и онда када ово детенце постане родитељ. Уживаће тада у неспретним покретима свог малишана, као што ви уживате у његовом самораду, данас. Не љутите се ако ваше дете изненада изгуби интересовање за неке од наведених активности.

Поштујте његову радозналост да осваја нова знања кроз самоактивност. Како дете расте, и стиче способност разумевања, родитељ ће почети да га

уводи у процес сазнавања и учења преко сложеније игре, учења, рада. Кроз игру ће дете научити како се славе рођендани, славе, како изгледају крштења, венчања, како се понашати у позоришту, биоскопу, у гостима и слично. Довољно је да се сви одрасли чланови породице весело, без отпора укључе у игру. Реквизити су неважни, важна је позитивна емоција која кружи између одраслих и детета.

Наравно, пожељна је и озбиљнија припрема родитеља за сваку од наведених игара. Данима, пре него што крене игра, родитељ ће са дететом прелиставати литературу, гледати слике, причати, слушати адекватну музику. Припреме ће трајати онолико, колико вам дозволи дете. Сазнање детета биће огромно, а усвојено без напора јер је проткано позитивним односима, позитивним условима и његовом добровољношћу. Увек му нудите одређен избор игара и могућност да се одлучи за једну. После овакве припреме, игра ће тећи попут позоришне представе. Текст, дијалози, монолози, просто ће да клизе. Лепоту представе увеличаће одговарајућа припремљена музика, а задовољство које ће осетити и одрасли и деца, је оно што ће понети у нови дан, у живот. Стварни сусрет са животном активношћу оживеће то задовољство, доживљено кроз игру у раном детињству.

Данас, нажалост, сви наши обичаји, све наше прославе не носе то дубоко задовољство, јер га ауторитарно васпитање није однеговало у детињству, јер је и у овој области присутна принуда и условљавање. Радост се увек доносила споља, подстицана је спољним дражима. Изостајало је разумевање, а тиме и радост. Отуда толико пуцњаве, халабуке, прегласне музике, вриске која има јасну поруку да је срце без радости и да му треба помоћи.

Ауторитарност форсира нижи облик учења тражећи од деце да у раном детињству памте текстове које најчешће ни не разумеју. Уместо запамћивања појмова који су деци страни и далеки, ваља скокнути до ЗОО врта, до оближњег села, направити излет у природу и слично. Дете спознаје спонтано, свим чулима, без напора, уколико је учење ослобођено вербализма. Ко зна колико пута ће још у животу учити појмове из биологије, географије, али она почетна, позитивна емоција, стечена у раном детињству биће непроцењиви капитал који ће омогућити да дете и учи с љубављу. То је још један камен у темељу радне демократије.

Када смо код запамћивања делова квалитетних књижевних, текстова, нарочито поезије, квалитетних цитата, мисли великих људи, добрих изрека, пословица и свега што је у категорији вечног, заговорник сам да их деци треба нудити, мотивишући их да их уче напамет, да их повремено репродукују и како расту да о њима разговарамо, на нивоу које дете може да усвоји. Дубоке

истине преточене у текстове великих људи, дете „разумева“ целим бићем. Како улази у свесност, како стиче животно искуство, те истине дете препознаје у себи, радостан што их је већ имао у вербалном искуству.

Свако учење рационалних садржаја, у најранијем детињству, уколико није пропраћено позитивним емоцијама, представља насиље над дететом. Не дозволите да дете са три или четири године живота озбиљно учи страни језик. Играјте се учења страног језика. Прелиставајте речнике, шарене језичке енциклопедије, одслушајте неку веселу песмицу на страном језику. Ако је лако запамти и репродукује биће то добро и пожељно. То је довољно за почетак. Следећи пут, уколико дете покаже жељу да настави са игром можете му предложити да одглумите неку сцену из живота. Нека све буде кратко, весело, а то значи и лако.

Почиње саморад. Док ви трагате за неком страном фразом дете ће у шареној енциклопедији проналазити речи потребне за дијалог. Друго дете ће на интернету пронаћи неку лепу песму, из Дизнијеве „Снежане“, коју ће доцније сви слушати, и покушати да певуше док будно прате баш тај део цртаћа. Идејама краја нема.

Сада вам је јасно да после свега мора остати Радост од рада, којом ће дете муњевито савладати језик када за то буде стасало. Свако друго учење језика које се своди на принудно седење, пажљиво слушање, запамћивање, доноси само трајни отпор, неуспех и мржњу према раду и учењу. Отпор према првом учењу, у правој школи биће неминован, уколико од детета, пре времена правите ђака, на стари, ауторитарни, превазиђен начин.

Инфантилним садржајима васпитања никада нећу и ошайи уметник живоја

Плишано васпитање данашњој деци, у најранијем детињству, нуди безвредне садржаје, сматрајући да ће доћи време када ће дете моћи да прими високе уметничке вредности. Чуди ме, драги моји родитељи, да педагози нису могли да схвате да без доброг темеља нема ни добре куће. Када у моје темеље уградите: најгору музику, виртуелне садржаје непримерене човеку, кич, шунд, а кич и шунд је све оно што зауставља духовност, оно што руши свеукупну хармонију, не можете очекивати, да постанем уметник живота.

Не надајте се да ћу с Љубављу прихватити велика уметничка остварења, свих жанрова или да ћу, када одрастем, стварати било шта, сем шунда. Ако моју главицу, првих седам година, пуните виртуелним сценама насиља, секса

и реклама, шта можете очекивати од мене када кренем у школу? Можете очекивати да ћу све посматрати из равни тих безвредних садржаја, да ћу да сакупљам исто смеће, да ћу сутра постати произвођач сличног, или још горег смећа.

Ко у првих седам година, конзумира негативне виртуелне садржаје, тај нема шансе да постане стваралац и добар ђак. Ко у првих седам година конзумира више виртуелног, које нуде екрани, ма били да је реч о позитивним садржајима, а мање или никако сликовнице или књиге без слика, прича које слуша од својих најближих, нема шансе да постане стваралац и добар ђак.

Бићу себи смешан када у педесетој години будем одлазио у позориште и пратио „Лабудово језеро“, „Крчка Орашчића“, Моцартову „Пепељугу“. Можда ћу бити и тужан што не могу да осетим лепоту и хармонију ових великих дела, јер сте направили непоправљиву грешку у мом детињству. Тада, када сам имао савршену хармонију која је била у складу са хармонијом израженом у овим вечним уметничким делима, тада сте ми морали понудити ту лепоту. Не плашите се да сам мален, да не разумем. Допустите!

Темељи ће бити такви, да ћу својим животом превазићи велика уметничка дела која су ми послужила да постанем уметник живота. Чему Моцарт у педесетој години живота, ако нисам достигао самоспознају и самореализацију пре тога? Моцарт ми је био преко потребан у раном детињству, да очува моју хармонију, да ми помогне у расцветавању клице Љубави.

Нажалост, данас у доба примене плишаних васпитних модела, децу врло рано одвајамо од њихове суштине, па тиме и од велике вечне уметности, за којом доцније немају потребу.

ЖИВОТ ЈЕ ВЕЛИКА ПОЗОРНИЦА

Приметили сте да често помињем игру кроз глуму. Човек је сценско биће и има веома изражен нагон за глумом. Игром кроз глуму развијамо потребу детета за самоспознајом овог, врло снажног нагона. Све што дете сазнаје кроз глуму, сазнаје на врло емоционалан начин. Уз то је присутан саморад (планира шта ће да глуми, смишља костиме, проналази реквизите, спонтано ствара сценарио, трага за позитивним решењима итд.), који доноси бескрајно задовољство. Важно је да никада не завршите игру, кроз глуму, а да претходно нисте дали детету шансу да пронађе позитивно решење датог проблема.

Готово сва уметничка дела настала као производ ауторитарне свести иду по трагу стварности, а она је мучна и тешка. Док је човек имао повремену

емоционалну хармонију оваква дела му нису много сметала. Данас када је хармонија у човеку потпуно нарушена пожељно је избегавати уметничка дела која иду по трагу ружне стварности, јер она нарушавају ионако пољубану хармонију човека.

Када уђете у стваралачко, вашој деци неће сметати традиционални садржаји, који нуде сукоб добра и зла. Ваше дете ће се непогрешиво опредељивати за добро, разумети га и за њега наћи потврду у себи. Таквом детету није потребно мењање негативног садржаја бајке у позитиван. Вук је, вук, архетипски симбол насиља и нечег што носи опасност, чега се ваља чувати. Ако вештачки претварате овај архетип у неприродну супротност, то може објективно нанети штете вашем детету, јер ће изгубити неопходан опрез при сусрету са „вуком“ у реалном животу.

Пред новим уметницима је велики задатак, да стварају нова уметничка дела свих жанрова, кроз која ће провејавати позитивна духовна стања уметника. Таква дела су и данас предмет потцењивања, омаловажавања, јер тобоже, немају дубину. У овом тренутку човеку су преко потребна уметничка дела која приказују позитивне емоционалне односе међу људима, нарочито у породици, а човечни односи и те како имају дубину.

Као што су човеку потребна нова уметничка дела, садржаја који подстичу на Добро, која су у складу са однегованим Добром у нама, тако је детету неопходна мала породична позорница на којој ће се глумом долазити до позитивних решења проблема која искрсавају на путу одрастања. Та мала драмска радионица радо ће на сцену постављати и одломке великих, нових уметничких дела која улазе у дубину стваралачких односа.

„Црвенкапа“ је истинска наива у односу на ону негативну уметност која се данас нуди детету, нарочито преко медија. Када је традиционална породица нудила своје детету причу она је била увек на принципу доброг и лошег јунака. Деца су се непогрешиво опредељивала за јунака свога доба, посебно за јунака који је то био у свим временима. Нико није страховао да ће дете имитирати лошег јунака. Зашто је то било тако? Традиционална свест је очувала изворну способност детету, способност да непогрешиво препозна зло, али и добро, опредељујући се за добро.

Нажалост, када су на сцену ступили плишани васпитни модели, дете се потпуно удаљило од својих изворних емоција, од хармоније па и могућности да препозна добро. Плишано дете је похлепно, лењо, агресивно, завидно, квази мудро. Савремено дете препознаје зло, које је њему слично и непогрешиво га усваја и живи. Утврђује лекцију зла. Зато нема никаквог значаја када плишаном детету пустите цртаћ, филм, у којем добро тријумфује. То је неважно.

Ноди је зблиа добар и вредан, али Ноди није предмет интересовања плишаног детета. Када устане од цртаћа дете презире Нодија, а имитира њему сличне, Гоблина и све друге, негативне јунаке.

Из овог проблема се нећемо извући тако што ћемо детету читати или му пуштати цртаће о добру и злу, филмове у којима нема више толико много агресије. Ништа се значајно неће догодити. Прво треба укинути плишане васпитне моделе, вратити детету изворни инстинкт који одваја зло од добра, усваја добро, као нешто себи слично. Тада не брините, Ноди постаје његов узор и Црвенкапа. Престају деца да навијају за вука. То је почетак враћања детета себи, родитељу.

Нажалост, данашњи цртаћи, и већина прича које деца конзумирају, у свом садржају носе зло и само зло. Ту чак не постоји ни визуелна комуникација са добрим. Такве садржаје једноставно треба забранити деци. Стваралачки родитељ ће увек, док чита, детету указати на последице плишаних васпитних модела.

Не челичите дете страховима, који су сами себи сврха, или су у функцији подизања адреналина, драги родитељи. Трагајте за оно мало хармоније што је остало у традиционалној уметности. Прочитајте, испричајте детету, нешто отпевајте, припремите се и уђите у игру кроз глуму. Плишану причу одглумите на стваралачки начин. Зачудићете се креативности детета када буде трагало за позитивним решењем којег нема у Шекспировом „Ромеу и Јулији“. Задивиће вас текст, тек свеже сročене љубавне песме, а таква песма излази из детета када је његов Ум у срцу. После свега остаје само Радост. Радост коју ћемо спонтано унети у рад, у живот, у песму, у глуму, иначе нам опстанка неће бити.

Посебну Радост детету доноси активност коју остварује властитим телом. Рекао сам вам већ да сте ви изгубили радост, јер су вам нагон за телесном активношћу угушили. Остао је само пуки вербализам да је добро вежбати, плесати, али не видим на вашем лицу одушевљење. Наше тело је чудо које ваља с Љубављу неговати, кроз плес, покрет, једном речју кроз...

ТЕЛЕСНУ АКТИВНОСТ

Вежба ми је храна

По принципима стваралачког васпитања, свака телесна активност, коју дете обави у раном детињству мора бити праћена с Љубављу, радошћу и унутрашњим хармонијом. Колико жеље, толико воље, колико воље, толико знања,

колико знања, толико акције, колико акције толико искуства и нове додатне, унутрашње мотивације.

Све то се може остварити уколико родитељ поклони детету дубоко поверење. Правила нема много. Основно правило је да не угушите детету нагон за телесном активношћу, принудом, условљавањем, вербализмом, учењем подражавањем... Једно не смете заборавити, драги родитељи, да сваку телесну активност а нарочито телесну вежбу морају да прате жеља, воља, знање, искуство и рад с Љубављу, уз ваше дубоко поверење. Тек тада телесне активности постају потреба вашег детета, као што су му потребни храна или ваздух.

Пошто ваше девојчице и дечаци имају ограничен радијус кретања, живећи у нехуманим, урбаним условима, морате непрестано имати на уму њихову потребу да овај нагон остваре. У томе вас неће спречити недостатак новца за куповину разних помагала, јер дете има тело које мора да научи да користи. Пратите дете с Љубављу. Свако његово дуже мировање, седење, обављање саморада у одговарајућем положају тражи успостављање мишићне равнотеже. Дакле, и мишићи траже равнотежу као и све у животу. Осмотрите који су мишићи детета били ангажовани предуго. Кроз игру, весело, уз музику, покретите другу групу мишића. Дете ће бити задовољно, јер је остварило потребу за реализацијом нагона за телесном активношћу, а ви ћете бити поносни на своје позитивно родитељство којим ћете спречити бесмислено скакање детета по намештају, ломљење играчака, вриску, сузе.

Плански, континуирано, систематски подстичите активност детета користећи што више његово тело и чекајући, да се са својим мини планом укључи у ваш глобални план телесних активности.

Посебно обратите пажњу на телесни развој дечака. Данас смо склони да мушку децу превише смирујемо, управо у периоду, између треће и пете године, када му природа убризгава огромну количину тестостерона. Правите разлику између невоспитаног, агресивног дечака и немирног, природно живахног дечака, што је у складу са његовом здравом природом. Подстичите дечаке на здраву активност тела, не дозволите да га незналице прогласе насилним. У противном ако и ви одвише смирујете мушко дете, ако га проглашавате насилним или му не дај боже дајете пилуле за смирење, догодиће вам се, да ће, у огромном страху, напустити мушку енергију и ући у женску, природно мирнију. О последицама, размислите сами.

Дужни сте да своје дете научите да прво користи дарове природе које носи у свом телу. Један од тих дарова је...

Дар Боја, најлејши дар њрироде

Нема човека, признаћете, који не воли музику. Истина, свако воли врсту музике која је у складу са његовом очуваном хармонијом. Не треба ништа да коментаришем. Ви све чујете. Чујете музику ваше деце, слушате музику коју сте себи одабрали. Закључите колико је ко изгубио хармонију.

Шта су то плишани данас учинили човеку, отуђивши га од властите хармоније и од најсавршенијег инструмента „бело грла“, које је добио рођењем. Ни Бог није очекивао да ће „бело грло“, тај савршен певачки инструмент изгубити своју основну функцију да буде средство за изражавање унутрашње хармоније. Данас је то лош инструмент којим показујемо количину дисхармоније и отуђености од себе самих.

Само ретки данас знају да користе овај инструмент. А још ређи су они који знају технички да га користе и да истовремено имају способност да песмом, топлим речима, пренесу дубоку емоцију, да пренесу Љубав. Ретки данас значајки и срцем певају, стварају или слушају музику. Остали имају само дубоку чежњу да и сами запевају. Да је то истина казују нам, све чешћа, „урлања“ на концертима, и у публици и на бини.

„Дерњава“ на екскурзијама и осталим пригодним приликама, псовке, оговарања, вређања, претње, све то излази из тако савршеног инструмента, само зато јер су плишани затрпали бистар извор. Све се заврши промуклошћу, тишином, злурадешћу и на крају тугом што их одрасли нису обучили да користе божански инструмент, увек и једино из равни Љубави.

Ускоро ће музички педагози, када за то стасају стваралачке породице, стварати музичке практикуме помоћу којих ће и родитељ и дете моћи самостално да пораде на свом гласу, у техничком смислу. Безразложни су страхови садашњих музичких педагога који тврде како се глас не сме „школовати“ у раном детињству. Нека сачувају те теорије за изузетне таленте, а милиони деце и родитеља морају добити могућност за самообразовање како би могли да развијају један од најјачих нагона у човеку, музички нагон. Када се то буде догодило, а истовремено се определите, драги родитељи, за СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ, догодиће се чудо. Унутрашња хармонија тражиће спољну. Спољна ће наћи унутрашњу и обрнуто. Ко зна није ли сваки човек изузетно музички талентован. Ваља сваком човеку дати шансу, да то провери.

Каква је ваша улога, драги родитељи, у развијању музичког нагона вашег детета?

- Кад год вас преплави Љубав, Радост, слободно запевајте свом детету.
- Чим дете може да вас разуме, откријте му значај и лепоту овог најлепшег, најскупоценијег инструмента.
- Систематски, плански развијајте детету унутрашњу хармонију. То је већ довољно да дете буде пријемчиво за хармоничну спољну музику која покреће срце и тело.
- Учите дете да послуша звуке природе: пој птица, жубор реке, хук ветра...
- Штитите ваше дете од буке свих врста, а ње је у изобиљу. Учите га да ужива у тишини, кад год има прилике.
- Учите дете да чува и негује сва своја чула. Учите га да не квари своје fine механизме, тако што их нећете ни ви кварити принудом и условљавањем. Учите га да музика не буде ни прегласна, ни претиха. Једноставно, треба уживати у фином осећању мере.
- Сваку игру и телесну активност зачините добром музиком. Обрађајте пажњу на речи које прате музику. Сваки негативан, нечовечан садржај песме, играјући се, мењајте у позитиван, човечан. Сваку кукњаву модерних музичара замените радошћу, нарочито тамо где је музика радосна, а текст препун туге и бриге. Тога има у изобиљу, а разлози овог неприродној споја, су нејасни.
- Имате ли прилике за хорско певање, укључите се са својим дететом. Уколико сви чланови породице пораде на свом гласу, сви породични скупови биће прави ужитак и за дете и за све вас.
- Не стављајте га превише пред екран са којег може чути само кукњаву, завијање, речи које га гурају у тамни вилајет...
- Безброј пута сам поновио да рационалне садржаје, посебно, ако их не прате изворне емоције детета, одложите за каснији део детињства детета. Све музичке школе и свако прерано учење музичких инструмената није добро за позитиван раст детета, ако подразумева описмењавање, монотонију и могућност гашења овог предивног вулкана. Играјте се, певајте, пишите текстове, компонујте, уживајте.

Права уметност, која носи хармонију, је врло моћно средство за духовни раст деце. Музика је свакако на првом месту, јер је најирационалнија. То не смеете заборавити и дужни сте да развијете свом детету овај снажан нагон. Не правдајте се како немате новца за клавир, виолину и слично. Не брините

ако вам дете не приме са шест година у музичку школу. Можда је ваше дете талентованије од примљеног које је имало само срећу да неко поради на овом нагону. Само пратите ваше дете, помозите да оствари највише етичке идеале (психо-физичко здравље, стваралачку интелигенцију и човечност). Будите сигурни да је такво дете на путу да створи највеће музичко дело, уз вашу помоћ. Такав човек ће прво бити уметник живота, а можда ће у педесетој години пожелети да научи да свира клавир или да се прикључи неком хору.

Тренутак је да нешто кажем и...

О ОСТАЛИМ УМЕТНОСТИМА

И родитељи и професори се чуде зашто њихова деца не хрле у загрљај делима традиционалне уметности, која су њих својевремено одушевљавала. Крај двадесетог века убрзано руши оно мало унутрашње хармоније што је остало у човеку, нарушава равнотежу између рационалне и емоционалне интелигенције, у корист негативних мисли и негативних емоција. Ума у срцу нема, Љубави и Доброте само у траговима. Све акције и сва дела људи, углавном су преплављена негативним стањима духа и негативним, искривљеним, наслојеним, потиснутим, заглављеним емоцијама. И оних других има, има стваралаца вечних вредности, било их је увек и доступнија су више него икад, али данас њих нико не потребује, нико им не хрли у загрљај.

Само у делу уметности, науке и природе очувана је хармонија, на крају двадесетог и почетком 21. века. Деца прерано улазе у сам епицентар смртних грехова, па је логично што одбијају вечну уметност. Не препознају те вредности. Избрисане су у њиховом изворном бићу.

Дела традиционалне уметности која су ишла по трагу живота, дакле, дела пролазних вредности, данас су са презрењем одбачена јер не дају одговоре на питања савременог човека. Таква дела ученици одбацују и предмет су њиховог подсмеха. Наравно да таква дела носе и онтолошко, вечно, у својим деловима, али ни за тим плишане генерације немају потребу.

Савремен човек, нарочито плишане генерације, траже савремену „уметност“ као пут којим се пуни напетост или празни, на одређени начин. А савремена уметност је махом виртуелна, негативних садржаја и као таква, препрека је духовном расту. Слично привлачи слично. Питате се зашто деца, док преврћу ТВ канале, прескачу програме намењене деци. Има их, ту и тамо. Али такви програми су намењени деци из доба традиционалне породице,

деци, последици само два спољашња ауторитарна васпитна модела. Такве деце данас нема. То су била деца која су могла да препознају и раздвоје кукољ од жита, бирајући жито. Савремена деца бирају кукољ, бирају програме намењене одраслим, људима искривљене свести, јер су плишана деца прерано постала њима налик. А када порасту стварају, за нове, још отуђеније генерације, још горе програме, још гору уметност.

То не треба да вас забрињава. Они праве програме, а ви имате моћ да даљински управљач употребите или не. Стваралачка породица не одустаје од свог потомства. Долази време вечних вредности и стваралачки родитељ ће наћи начина да своје дете уведе, прво у хармонију, да га врати извору, да се утемељи на врлинском путу, а потом ће само дете пронаћи дела која имају непролазну вредност. Она су ту, на плочи живота. Нисте их приметили? Отворите само неке сајтове на интернету. Гомиле вредности, читаве библиотеке, све галерије света су на једном месту, сви вековни свети записи, сва дела добрих људи..., а ви и ваше дете и даље само пуцате и убијате, и даље сте на игрицама. Игрице нису за човека трећег миленијума. Вама пристају ИГРЕ. Заплешите са вечним вредностима, а оне су у вама и око вас. Само укините казну и награду и дијаманти, унутрашњи и спољашњи ће засијати.

Шта ће се десити у овом вакууму? Ништа трагично уколико се, драги моји родитељи, определите за **СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ**. Хармонија ће се успостављати лако и брзо, нарочито ако користите у новом васпитању, уметност у којој је очувана хармонија.

Питате се да ли дете треба чувати под стакленим звоном, не дозволивши му да конзумира оно што конзумирају његови вршњаци. Наравно да не треба изоловати дете. Дете мора да разуме оно што гледа, да разуме зашто његови другари имају потребу за тим шундом, а шунд је све што зауставља раст човечности.

Ако вечне уметности, у животу вашег детета, буде у изобиљу, ако плишани напусте ваш дом, ваше дете неће бити зависно од шунда, неће имитирати зло које гледа, али ће бити у предности јер ће разумети доба у којем живи, искривљене потребе својих другара и пролазност свега тога.

Хармонија вечне уметности, са својим стваралачким садржајем, покрећуће ваше дете на раст, на стваралаштво, зарад раста других, зарад срећније будућности. Ви ћете имати срећу, бићете сведоци нове уметности коју ће стварати деца однегована онако како предлаже **СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ**. Биће то уметност која ће увек бити у функцији позитивног раста потомства. Уметност ће бити средство којим ће човек постајати уметник живота, а тада ни једно дело ума, срца и руку неће бити против човека, јер ум и срце неће бити у свађи. Бићете Богу налик.

Данас је најжалост, само у делу уметности, науке и природе очувана хармонија. Човечанство не верује реалним тврдњама научника да, уколико се настави са овако убрзаним уништавањем природе и човека, као дела природе, ускоро неће бити услова за опстанак човека на планети. Нешто више...

О ЕКОЛОГИЈИ

*Не уништавај природу! То је знање екологије.
Ја немам потребу да уништавам природу!
То је еколошка свесћ.*

Нема томе, мили моји, ни пола века, како сте се купали у бистрим рекама и потоцима. Нисте се скривали од Сунца размишљајући о озонским рупама, није било оволиких еколошких катастрофа, којима је човек једини узрочник. Зар је могуће да не важи више народна изрека: „Ко се Сунца крије боље да га није“. Отапање леда на половима, цунами оркански ветрови, торнада, огромне количине падавина, поплаве, земљотреси, вулкани, страх да сами створимо црну рупу у Церну и не усисамо целу Земљу, себе. Да ли је могуће природу и човека, као дела те природе, излечити?

Никада медицина није била развијенија него данас. Никада више болесних него данас. Све више и више нових болести. Односи међу људима су загађени. Човек све слабији. У најбољем случају у људима бесне страхови, похлепа, мржња, пакост, завист, зло. У најгорем случају не постоје ни односи, јер нема ни емоција. Отуђење од себе, других људи, природе. Нема те области медицине која ће повратити веру и поверење човека у вредност живота, ако му се тај живот огадио. Безуспешно је лечити, на стари начин, онога који је изгубио смисао живота. Човек који је изгубио смисао властитог живота не хаје за своје здравље, здравље других и планете.

Смисао живота губи само човек потпуно нарушене хармоније, човек који ни не зна да се родио са клицама Љубави и Доброте. Човек којем су искривљени сви изворни нагони, све изворне емоције, ствара бесмислене услове живота, и бави се безуспешно само „лечењем“ последица, после чега следи питање о смислу постојања. Има ли излаза?

Свако кретање у зачараном кругу ауторитарности, у време када ауторитарни систем више не постоји, сваки вербализам и апели да се живот мора

воleti и ценити да се врста мора продужавати, не воде решењу проблема. Човек мора храбро да искочи из замке у коју је упао.

Прихватити СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ значи: брзо успостављање унутрашње хармоније у сваком човеку. Само такав човек се неће више питати о смислу живота, јер је смисао само постојање. Само такав човек ће бити најбољи видар себи, другима и природи. Човек нове еколошке свести се неће апелима борити за здравље, неће морати да учи како дроги, алкохолу, цигарети, прераном сексу, да каже: „НЕ“! . Човек нове еколошке свести је здрав човек. „Зелени“ ће бити сви људи, јер ће имати „зелену“ свест.

Самоучење, самоактивност, самообразовање и самоваспитање отвориће неслућене позитивне могућности човековог ума које ће увек бити вођене срцем, са којим ће бити у хармонији. Човек је достигао знање којим може да отвори врата раја, Едена. Човек има право да ужива у даровима природе, али у томе неће успети док хармонизоване емоције не приме Ум у загрљај.

За сада је јаз огроман, јер плишани све раздвајају, свуда праве фронтове па и између срца и ума. Ум који није у срцу ради против духовног раста човека. Зар ће човек пропустити шансу да оствари рај на земљи, а само из тог раја ће се повезати са Богом и духовним висинама? Никако. Драги моји, овог тренутка реците СТВАРАЛАЧКОМ ВАСПИТАЊУ: „ДА“! Тек тада је могуће успостављање изгубљене унутрашње хармоније у човеку.

Без унутрашње хармоније човека нема успостављања хармоније у друштву и природи. Парцијална нечовечна, плишана, искључиво хедонистичка свест, парцијално или никако, решава све, па и еколошке проблеме. Само стваралачка свест је целовита. Ауторитарну свест ваља споља учити како да чува себе и планету од себе. Стваралачка свест нема потребу да загађује планету, јер чисто тражи чисто.

Стваралачка свест је у ствари еколошка свест. Клицу еколошке свести, коју доносимо рођењем, мора да развије и унапреди сваки човек трећег миленијума, а превасходно

ЛЕКАР

Драги чика докторе,

Ти и Твоја колегиница сте врло важни чланови моје породице. Без вас нисам могао да угледам свет, а мојој мами сте олакшали муке. Морам признати да имате пуне руке посла и да вам није лако. Болесних и болести је све више и зато морате

дананоћно да учите и о новим, и о старим болестима. Покушавате да добијете трку, али ћете тешко у томе успети. Тренутно сви настоје да убеди и здраве и болесне, како треба да уче и они сами и тиме олакшају посао вама лекарима.

Морам вас упозорити да није проблем у њиховом незнању. Људи нарушене хармоније једноставно не осећају потребу, не теже да буду здрави. Плишани и они други су искривили све што се искривити могло. Полако почиње да се гаси код човека основни нагон за самоодржањем. Човек је почео да се пита о смислу свог постојања у општем бесмислу, а што доноси нове болести, често начињене у лабораторијама болесних умова. Савремени човек посустаје под теретом бесмисла, који ствара плишани, застрашени ум, застрашујући све друге око себе, хранећи се страховима других.

Ви доктори, учите људе да се боре против цигарете, алкохола, дроге, не слутећи да је човекова потреба за средствима зависности огромна. То су им преостали облици пражњења која себи може да приушти савремени, напети човек. Седеће мирно на фудбалском терену, возиће четрдесет на сат, ако треба, ако тако закон тражи, али му зато нећете моћи одузети дрогу, уколико он одреди да је то његов пут пражњења. Средства зависности су пут и начин да се испразни огромна напетост, настала као последица нарушене хармоније.

Трошите много залудних часова, упознавајући људе са факторима ризика од оболевања, учећи их здравим стиливима живљења, убеђујући их да приме вакцине, да узимају лекове, који једно лече, а разболевају друго. Радите прекомерно, а мало вас ко слуша. Не слушају вас људи јер сте код њих изгубили ауторитет, а они сами и желе да буду болесни, јер је и болест вид пражњења напетости, пут изласка из бесмисленог живота.

Ни ви, ни они се нећете померити са почетне тачке. Они ће рећи дроги, цигарети, алкохолу: „Не!“ Можда?! Напетост расте и даље и када провали, пронаћи ће људи излаз. Можда у сексу, можда у спорту, можда у тучи, можда у рату, у пребрзој вожњи, у савршавању хакерских вештина, у сајбер сексу, у електронском и оном другом криминалу, у екстремном спорту и напакон у болести за коју ви немате лек. Лек је Љубав у породици.

Схватите да ваши пацијенти не могу очувати и унапредити здравље, док не усвоје принцип дубоког разумевања да су ПЕТ ауторитарних, васпитних модела, УЗРОЦИ свих ваших и њихових мука.

Каква је улога лекара у животу савременог човека?

Сви чланови моје породице па и ви лекари сте производ ауторитарне породице и ви као и сви остали имате плишану свест. Боли вас истина? И треба да вас боли. Можда ће вас властити бол покренути на акцију. Ви морате бити први који ће подржати увођење СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА у породице

савременог света, јер стваралачко васпитање представља промоцију здравља и Љубави. Ви ћете бити први који ће у властитим породицама почети са његовом применом. Зашто? Само ово васпитање ће у вама успоставити хармонију, у вашој породици, у ординацији. Само лекар, савршене стваралачке свести, може помоћи пацијенту да оствари врхунске етичке идеале:

- Психо-физичко здравље,
- Стваралачку интелигенцију и
- Човечност.

Ни један лекар не би смео да изиђе пред своје пацијенте, а да не носи у себи ове високе етичке идеале који подразумевају савршену унутрашњу хармонију. Зашто? Само лекар који носи здравље, дубоко поверење у себе и живот, може помоћи пацијенту. Само реч таквог лекара делује лековито на пацијенте. Само лекар који зна тајну дубоког разумевања, дубоког поверења, тајну дубоких партнерских односа, тајну стварања позитивних емоционалних односа и позитивних услова за живот пацијента, само такав лекар може да покрене људе на здрав стил живљења. Таквом лекару се верује безрезервно.

Не љутите се, драги моји, али идеална слика о здравству и свему што држи потпорне зидове здравству је пољуљана. Прича о доброј намери Светске здравствене организације, о фармацеутској индустрији и лекарима је прилично суморна.

Савремени лекар мора да демистификује свој занат добијен школским системом и да научи своје пацијенте да се самоедукују.

Савремени лекар мора да се врати коренима ослобађајући се уверења да класична медицина има решење за све. Лекар мора уважавати и дух и тело човека, односно целину. Док трају ауторитарни модели васпитања и душа и тело ће се разболевати. Ако се окренете **СТВАРАЛАЧКОМ ВАСПИТАЊУ** определили сте се за здравље и душе и тела. Долази време када ће најбоље плаћени лекар бити онај који у својој ординацији, готово да нема пацијената, јер су сви, богу хвала, здрави. Ви то желите, зар не?! Ви лекари, као и професори, васпитачи, свештеници... можете изнедрити...

СТВАРАЛАЧКА ПОРОДИЦА

Њено време њек долази

Сваки човек, у име свог потомства, мора пожелети стваралачку породицу и реализовати је. Она је заједница слободних, спонтаних, природних,

ненасилних, позитивних, ведрих, сигурних у себе, забавних, заједница људи пуних разумевања, људи који рад доживљавају као посебно задовољство. У стваралачкој породици, рад је игра, а игра рад. Људи су стрпљиви, креативни, искричавог духа, сналажљиви у животу, јер животу увек кажу: „ДА“! . С лакоћом превазилазе тешкоће, јер не знају шта је то похлепа, завист, пакост, свесност, лењост тела и духа, отуђеност...

У стваралачкој породици нема фронтова, нема сукоба, не траже се кривице. Има само позитивне борбености за самоостварењем, самореализацијом, самоостварењем кроз Љубав и Доброту. Сви чланови породице су срцем окренути сензибилитету ПОТОМСТВА и његовој потреби да оно буде здраво, креативно и човечно.

Стваралачка породица је најпријатније место за сваког члана, где се стварају најмаштовитији програми за позитиван раст сваког. То је место где се учи ТОТАЛНА ПЕДАГОГИЈА, којом су обухваћени сви, у којој се сви САМОВАСПИТАВАЈУ, добијајући дубоко поверење, у таквој породици нема педагошког „шкарта“.

Породица је место где се грешке уважавају, постају путоказ, превазилазе се, топе и израстају у успех. У стваралачкој породици се учи УМЕТНОСТ ЖИВЉЕЊА.

Драги моји, да ли после свега, можете да одолите СТВАРАЛАЧКОМ ВАСПИТАЊУ? Улога маме и тате, у стварању овакве породице је огромна, а врло значајну улогу имају и...

БАКЕ И ДЕКЕ

Постјаније породично блаіо

Драга бако и деко, посебно се обраћам вама, јер од вас много очекујем. Мама и тата раде, у журби су, као и ви некада. Не очекујем да ми замените маму и тату. Не дајте се! Не дозволите да обавезе падну на вас, док моји родитељи живе неки свој живот, као да им се није догодило дете. Не преузимајте обавезе, јер нећете добити очекивану захвалност, а они губе шансу за свој позитиван раст.

Од вас очекујем да ми будете стварно баба и деда. Ви и ја смо у сличном положају. Ја сам немоћан и зависим од других, а вас, некада строге и важне људе, покушавају да направе такође зависним. У томе ће и успети, уколико се

не укључите у стваралачко васпитање. Ја сам ваша шанса. Одреците се принуде и позитивног условљавања. Крените на пут СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА.

Уживајте у мени, тако ћете и себи и мени омогућити самоспознају изворног бића. Не гњавите маму и тату својим животним искуством, јер оно је производ ауторитарности, а његово време пролази, и са њим не можемо у двадесет први век. Прво усвојите нов облик живљења и принципе стваралачког васпитања, а потом ћете постати наши најдражи сарадници у породици, наше породично благо.

Задивићете својим новим обликом свести себе, мене, маму и тату. Тек под овим условима сви ће вас прихватати као сараднике, ценећи ваше проживљене године. Од досадних, џангризавих стараца који се утркују да поправљају младе, освојите тајне дубоког парт.лерства и постаните део породичне целине.

Ја сам ваша шанса. Унуци су ваша шанса да се ваше неостварене безусловне потребе, ваши нагони САМООСТВАРЕ, уз њихову помоћ. Није касно за исправљање грешака које сте начинили у васпитању ваше деце. Не понављајте исте грешке са унуцима. Са нама крећете у духовни раст.

Бако, препусти шпорет мами и стрини. Допусти да сви уживамо у њиховом кулинарском умећу. Не лови грешке! Само шаљи дубоко поверење. Не лишавајте своју децу драги моји, ужитка да учествују у позитивном расту своје деце. Не одузимајте им задовољство родитељства. Ваше је прошло. Будите бабе и деде.

Лепота живота у породици зависи од свих, а поприлично од вас. Биће много тужно ако останете исти као у младости, строги и ауторитарни. Још је горе ако усвојите плишану принуду и почнете вешто да је примењујете, над свима нама. Немојте нас позитивно условљавати вашим пензијама и имовином коју поседујете. Биће трагично ако, нас унукe, наставите да презаштићујете од рада и реда, подмећући леђа, за свашта и правдајући наш безобразлук тиме што смо још мали. Биће још тужније ако подетићите, дозвољавајући ми да правим глупости, подстичући стварање фронта између мене и родитеља. Принуду и условљавање заменити анархијом, не значи Љубав. Ја желим стварање позитивних односа, ја желим позитиван раст за све нас.

Кренете ли овим креативним путем ваше присуство у породици биће на радост свих. Када оболите, онемоћате, неговаћемо вас с Љубављу. Нећемо дозволити да одете у хладне старачке домове, или да вас негују медицинске сестре. Човек стваралачке свести је свима драг па чак и онда када му тело боли или се припрема за смрт. Остварена душа је млада и свима драга. Човек чија је нарав истинска Доброта је стварно породично благо.

Данас се мало ко ошима за „ѝородично блаїо“

Драги моји савремени, „плишани“ родитељи, не тако давно, у доба традиционалне породице, се говорило: „Да би се одгајило једно дете, потребно је читаво село“. Људи здраве памети су знали да ће дете у бројним контактима, са људима, делимично ауторитарне свести, или у контакту са ретким људима стваралачке свести, (а увек их је било, нарочито међу бакама и декама) увек узети оно што је најбоље у њима. У тим сусретима је сасвим нормално да дете види и врло лоше појаве, понашања, као последице ауторитарности, али ће спонтано више усвајати и имитирати добро, јер је и само ближе Доброти, као изворној природи. Знали су наши стари да су баке, деке, право породично благо које ће својом мудрошћу, својим огромним искуством, помагати потомцима да израсту у остварене људе.

Баке и деке су у младости правили грешке, лутања, али само два васпитна модела нису била велика препрека да се грешке исправе у старости. Неко је постајао још гори него у младости, али већину су чинили мудри старци који су своје позитивно искуство преносили на потомке.

Данас се догађа нешто необично, нешто што је непознато генерацијама традиционалне свести. Млади родитељи данас, бар они у земљама у транзицији, су прве генерације које имају сећање на традиционалне вредности и искуство употребе класичне казне и лепе речи у васпитавању. Сећају се јасних правила и начина дресуре, да се та правила усвоје.

А онда, у тренутку када постају и сами родитељи, ништа више не важи, ништа више није како некада бејаше. Класична казна је забрањена, вредности постоје, али се не морају усвојити, ни живети, нарочито ако су вечне и непролазне. Све се може, иако није све на корист. Све се може и све лоше се мора, јер су плишани уврнули све добро у нашим потомцима, те их баш то лоше привлачи.

Одувек је родитељ пратио време у којем живе, он и његови потомци. Ослушкивао је и послушкује потребе и захтеве времена и свему се прилагођавао и данас прилагођава, не би ли одгајио потомке који су подобни времену у којем живе. Стари родитељи, традиционалне свести, су могли бити само од користи, јер су углавном, пречишћени од негативног животног искуства, преносили и данас желе да преносе потомцима само вечне вредности. Све то је било од користи и деци и младим родитељима. До недавно ни деци, ни родитељима нису сметали традиционални бака и дека.

Данас је сасвим другачије. Млади, плишани родитељи веома често не дозвољавају приступ своје мале деце, својим остарелим родитељима. Зашто је то

тако? Млади родитељи се плаше позитивног утицаја који ће извршити стари на младе, на децу. То је здравој памети противно, али није противно плишаној ауторитарној свести. Плишана свест се највише плаши различитости и није чудно када млада мама каже: „Јесте да су утицаји бројних цртаћа, серија, игрица, негативни, истина је да негативно утичу на понашање детета, истина је да деца улазе у виртуелну зависност, али ако ја моје дете лишим ових садржаја, како ће бити прихваћено у групи, у вртићу, школи, неће ли га група одбацити јер је другачији, бољи, хармоничнији?“

Стаје дах од оваквог размишљања. Питање је како ће размишљати тај родитељ кад сутра његово дете буде болесно, зависно, када буде презирало знање и школу, када буде у марихуани, криминалу, да ли ће се та иста мајка тешити истином да је већина деце таква и шта се ту може.

Родитељ је донео на свет дете и одговоран је за његов живот. Нажалост, где су плишани ту нема свесности, ту нема ни одговорности, ту има само потребе да се буде исти као већина.

Сада нам је јасније зашто млади родитељи не дозвољавају деци контакте са бабама и дедама, нарочито оним образованим и однегованим на вредности књиге. Свесни људи ће вршити позитиван, утицај на децу, неговати у њима клицу Љубави и Доброте. А шта ће деца са вредностима које данас нису у цени, мисле млади родитељи, а потврђују им и деца. Деца ће их у школи исмевати, говориће да су ретард, да су штребери, а то би могло бити кобно за њихову децу. Стари ће децу упућивати на књигу, јер знају да се једино књигом, причом и људским разговорима развија клица свесности у сваком детету. Стари осећају да виртуелно и књига морају бити у равнотежи, а пожељно је више књиге од виртуелног, готовог производа, који не развија свесност, већ огромним бројем виртуелних информација ствара „мудрог“ младог „старца“, који ствара илузију памети. То чак ни памет није. То је пуко меморисање и папагајско понављање наученог, не сазнајног, не проживљеног.

Родитељ ће рађе оставити дете виртуелној гувернанти него паметним, мудрим декама и бакама. Не интересује их ни огромна патња старих људи који у тим годинама понекад, једини смисао виде у својим потомцима. Када придодемо истину да њихови потомци израстају у окуртне и похлепне виртуелне јунаке онда је патња старих неописива.

Унуци, уз подршку родитеља, лако одбацују старе, често их презиру и у њима виде само наследство које ће им припасти после смрти бака и дека. За живота виде само њихове пензије, материјалну корист и томе слично. Један дека ми је плачући објашњавао како припреми недељни ручак, снаха и син доводе децу тек пошто је све на столу. Углавном се за столом прича о

конвенционалним стварима. Чим је са десертотом завршено, снаха једним мигом купи децу. Јасно даје до знања да је сваки ближи контакт са деком непожељан. Када је тај исти дека замолио да једном недељно буде са децом у природи, био је одбијен са отвореном изјавом да она не жели да он врши било какав утицај на њену децу. Узгред дека је био сјајан професор традиционалне школе који је извео бројне генерације, којима се друштво поносило. Његова патња је била огромна јер се није могао помирити да купује љубав унука и снахе ручком, иметком и зато је једног дана остао потпуно без њих. И то му је било лакше јер је знао да једино што се не може купити је љубав.

Та иста млада жена је широм отворила врата својој мајци, не само што је то њена мајка, већ је реч о жени која се потпуно уклопила и усвојила савремене плишане облике васпитања. Плишана баба, храни, облачи, служи, опслужује, ринтаци, а све уз казну и награду, ћутке, трпи сва понижења само да би се мало огрејала уз своју дечицу. Допушта деци да сате проводе уз ТВ, уз компјутер, уз прегласну музику.

Гледа их како ништа не уче, а пролазе у школи, опслужује приватне професоре, а види да би све то могла деца сама. Ње такве, у њима не остаје ни у траговима. Једини траг је део њене пензије који остаје у њиховим џеповима и њен огроман рад од којег нико нема истинске користи.

Дакле, реч је о другачијем односу и прихватању, сервис бака и дека, уз једини услов да буду њихови робови, без могућности да делују или мењају било шта што виде да не ваља, без могућности да се пожале како им је тешко да толико раде, или не дај боже да ће пар дана бити одсутни, јер морају лекару.

Виде они много и мењали би много када би знали и смели, али ћуте зарад мрвица љубави која је све само љубав није. Никада неће добити ни једну реч захвалности. А и зашто би када су директни саучесници у заустављању духовног раста својих потомака. Подстичу паразитизам, лењост тела и духа, похлепу, агресију, а за то се никоме не каже хвала, па звали се они бака и дека.

Најпожељније су држеће баке и дека који су у бизнису и који на банковним рачунима имају много онога што савремена породица воли. А ако воли новац, онда „воли“ и онога који новац доноси. Рекох „воли“, ако је то љубав. Не мешају се директно у живот младих, што виде не виде, што чују не чују. Колико новца, колико испуњених жеља, толико добијају „љубави“, кроз неколико минута пажње. Лењи, несвесни потомци почињу да се поистовећују са капиталом, положајем, угледом бака и дека, користећи и њихов новац и њихову моћ и углед. А сироти не знају да се све може купити и наследити, само самоостварење кроз Љубав и Доброту, само мир душе и тела се не купује, до тога се мора доћи својим животом и радом.

Сви живе у илузији да је то пут савремене породице, све до момента док не дознају да су њихови несретни потомци страдали у пребрзој возњи, убили некога у тучи или постали зависници, било ког облика, најчешће од дроге.

Дакле, бабе и деде су били некада право породично благо. Многи су и данас право породично благо о које се нико не отима. Неки су се уклопили у савремени плишани тренд, они добри, мали људи су се огрнули својом патњом. Унуци су им далеко, у туђини, или тако близу, али су везе покидане. Нажалост, време плишаног васпитања је донело отуђење у целој породици, па и отуђење међу генерацијама, какво не памти ни једно доба.

На срећу долази време у којем ће стваралачке породице поново гледати на најстарије генерације као на истинско породично благо.

ПС: Молим вас да посебну пажњу посветите теткама које остадоше неудате, којима живот не подари потомке. Већина њих су право породично благо, као и баке и деке, јер су то људи традиционалне свести који са лакоћом могу да направе скок у стваралачко васпитање. Баке, деке, неудате тетке су биле одувек истинско породично благо, у традиционалној породици. Говорило се да је потребно читаво село да се одгаји једно дете, а незамисливо је било одрастати без баке, деке, тетака. Данашњи плишани родитељи беже од њих главом без обзира. Пре ће своју децу препустити виртуелној васпитачици, него бакама или теткама традиционалне свести.

Тетке, које немају своју децу, су спремне да живот свој подаре деци својих сестара, своје браће, деци пријатеља, деци у школама у вртићима, у болницама.

На овом месту желим да разбијем предрасуду ауторитарне свести како жена која није родила, која није одгајала своју децу не може да буде поуздан васпитач. То је збиља предрасуда, као последица незнања. Човек се рађа са клицом нагона за васпитањем потомака. Тај нагон се развија читавог живота, али се он, у традиционалној породици, оформио и пре добијања своје деце. Нажалост, савремене маме су прва генерација мама, које морају да забораве вредности васпитања, које су добиле у традиционалној породици. Тренутно су те вредности потпуно скрајнуте јер им је наметнути плишано васпитање. Неудате тетке нису имале потребу да се прилагођавају новим условима и зато је њихов однос према потомцима, у породици, далеко човечнији и нормалнији, и деци дражи, али само када су мала. Када плишани клинци одрасту, беже од тетака, традиционалне или стваралачке свести, главом без обзира.

Често чујем паметне савете, које младим мајкама, упућују тетке, неудате, паметне, зреле жене, које немају властиту децу. Мајке са презрењем одбацују њихове савете и пуне гордости кажу: „Лако је теби да критикујеш, јер не знаш како је тешко када треба да васпитаваш властито дете. Лако је саветовати

и критиковати јер није твоје дете“. Често чујем коментар мајки о професоркама, васпитачицама: „Она критикује мене и моје дете, она, која нема децу. Може бити добар предавач, али добар васпитач никако“, додају злурадо мајке

Данас много зрелих, паметних жена, а све су расле у традиционалним породицама, остају неудате и немају своју децу. Њихов нагон за васпитањем је врло снажан и оне несебично желе да помогну у одгајању потомака својих најближих. Пошто су расле у традиционалним породицама, уз само два васпитна модела, оне имају далеко здравији начин васпитања од плишаних мама. Оне су врло реалне, емоционално су потпуно уравнотежене, када прилазе детету, нису емотивне попут мајки, имају сећање на вредности традиционалне породице, на вечне вредности, спремне су да васпитавају готово на стваралачки начин, траже ред, рад. Ослобођене бројних обавеза око деце, оне им се посвећују са пуно Љубави и с радошћу. Деца их воле и поштују, али само док су јако мали, док плишани не искриве све добро у њима...

Нажалост, таквим тетама родитељи свесно урушавају ауторитет, тврдећи да су конзервативне, да деца мора да живе хаос, јер тако живе сви. Често их пред децом омаловажавају и успевају да их истисну из њихових срца, на штету, целе породице. Детету је милија анархија плишаних мама (сви гледају цртаће, нико не тражи од деце рад, школа је тешка, деци треба дати и лажно оправдање за школу, плаћати му приватне професоре...). Дете, жртва плишаних, иде линијом мањег отпора, одбацује савете тетака. Ове паметне женице данас никоме не требају.

Зато бабе, деде, тетке јако пате и повлаче се, а неки свесно мењају тактику, освајају „знање“ плишаног васпитања и прикључују се плишанима, кад их већ не победише. Зарад мрвица пажње, „љубави“ одричу се своје здраве памети, прихватају плишане, не знајући да су и они сада све даљи од љубави, мада физички ближи деци. Питање је да ли су и физички ближи, јер је савремено дете загнурено у компјутер и живи свој виртуелни живот, не примећујући никога око себе. Обраћају се старијима за услуге и новац.

Да ли су плишане маме, ређе плишани очеви, за осуду, када одвајају децу од свих који не прихвате плишано васпитање? Да ли они то раде што мрзе своје родитеље, своје неудате сестре, неостварене мајке? Не, то раде потпуно несвесно.

Три пута у животу човек има појачан имитаторски ум. Од рођења до седме године свога живота, када га други дресирају, у периоду док њихово дете не напуни седам година, када постану родитељи и у периоду док њихови унуци не напуне седам година, када постану баке и деке.

Најјача ауторитарна, имитаторска свест је свест младих савремених родитеља. Удаљиће своје дете од свакога ко не помаже да му дете буде као сва остала деца. Никада јаз између младих родитеља и свих осталих у породици није био већи, јер се први пут у историји развоја породице дешава да се поништава све што је важило до јуче, за маму и тату. Никома више не требају традиционалне вредности и зато ће маме и тате, чувари нових „вредности“ хладно одбацити свакога ко се не приклони законима плишаног васпитања, било да су у питању бабе, деде, тетке, наставници.

Нажалост, када се савремени родитељи освесте и схвате да су потпуно искривили своју децу, често буде врло касно за било какву помоћ, па долазила она од тетка, бака, дека, који су очували традиционалну свест. Зашто касно? Деца су загосподарила њиховим животима, диригују са врха непостојеће породичне пирамиде.

У немоћи и боли за потомцима једино чега ће се сетити биће БАТИНА, а повратка на батину неће бити. Батину је време прегазило. Нова деца неће дресуру. Праву помоћ нуде само људи стваралачке свести, који се залажу за васпитање без казне и без награде, залажу се за укидање дресуре, јер Икону божију не смемо дресирати, њу морамо ПИТАТИ (хранити) ЛУБАВЉУ.

РЕЛИГИОЗНОСТ ЈЕ НАША ИЗВОРНА ПРИРОДА

Многи људи савременог света, у младости убеђени атеисти, у старости се окрећу цркви, вери, јер се у многима буди клица религиозности која је била затрпана смећем ауторитарности. Можда ћеш ме баш ти бако, повести први пут у божји храм, зато је неопходно проговорити о тој теми.

Свештена лица треба да се, као и лекари, професори и политичари, одреде за принципе СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА, прво у својим породицама. Само сусрет између свештеног лица и верника где су обојица психо-физички здраве личности, људи стваралачке интелигенције и човечности, људи који су, у одсуству ауторитарности, развили клицу религиозности, је сусрет који води ка Богу и Универзуму.

Могао бих вам говорити о сваком сегменту нашег живота, из равни СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА, али уважите чињеницу да је реч о БУКВАРУ и зато ћу само мало проговорити о духовном расту.

Људи традиционалне свести су дали безброј дефиниција духовног раста и оно чувено: „Свако мора да ради на себи“, што многима остаје нејасно и

недоречено. Из равни СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА јасно је да сваки човек на Земљи, за свога живота мора да САМОСПОЗНА своје изворне нагоне, своје таленте, свој донесени потенцијал и тако спозна себе и своје могућности, да се стваралачки САМОРЕАЛИЗУЈЕ, најчешће кроз родитељство и позив и на крају да се САМООСТВАРИ кроз све сегменте живота. Самоспознаја, само-реализација и самоостварење се непрестано одвијају с Радошћу, кроз Љубав и Доброту. Такав човек ће спознати Љубав према себи, човеку, потомству, планети, да би у једном моменту превазишао земаљску Љубав и остварио Љубав према Богу, Универзуму.

Реч је о духовном расту у континуитету, о духовном расту и освајању човечне и божанске свести током целог живота. Бити на извору своме, бити у миру са собом и другима је тајна духовног раста, а бити на извору могуће је само у условима без ауторитарности.

Уласком „Породичног буквара“ у породицу сваки њен члан постаје одговоран за даљи квалитет организације живота у породици, за свој лични живот или живот неког члана породице, који жели да освоји знање стваралачког васпитања. Уколико дође до укључивања већег броја чланова породице, квалитет живота целе породице ће видно да расте.

Довољно је да свако укине сваки облик кажњавања и награђивања, условљавања над собом и другим човеком, да дозволи себи и другима да се примене све законитости, сви принципи стваралачког васпитања и тог момента се стварају позитивни емоционални услови живота, све искривљено у човеку почиње да се исправља и враћа ИЗВОРУ. На извору смртни греси се топе, а човек узраста у врлинама. Нема више фронтова, јер нема више спољашње пирамиде и даљинског дресирања са њеног врха, нема више плишаног дресирања. Сви који учествују у односима без казне и награде, сви доживљавају процес ревитализације свог изворног, Богом даног блага.

Дошло је време да свако сам или још боље, уз помоћ другог, нарочити уз помоћ чланова породице, изгради у себи двоструку, најчвршћу пирамиду, ону дијамантску. Човек је одувек имао снагу дијаманта, али се она није могла развити под притиском ауторитарности. Дијаманту је тек сада време.

Спољашња пирамида нам није више потребна. Спуштамо се сви у долину која ће припадати људима, Иконама Божијим, ДИЈАМАНТИМА. У долини, као дијамантске структуре, боље се чујемо, видимо, осећамо, волимо, нежније се грлимо, јер нема препрека међу нама, неће бити казне и награде у нашим односима. Дијаманти не умећу у своје односе КАЗНУ И НАГРАДУ, јер они дубоко разумеју да су то УЗРОЦИ наших вековних мука. То је нови стваралачки, унутрашњи „хијерархијски“ поредак, који ће поседовати сваки

човек, а на чијем су врху ЉУБАВ, ДОБРОТА И АПСОЛУТНА СЛОБОДА У ДОБРУ, „контролисана“ том Љубављу и Добротом. У таквој слободи доћи ће до самоспознаје, самореализације и самоостварења целог, изворног себе, на Радост свих других, самоостварених кроз Љубав и Доброту.

„А када дође савршено, онда ће престати што је делимично... сада видимо као у огледалу, у загонетки, а онда ћемо лицем у лице, сада знамо делимично, а онда ћу познати као што БИХ ПОЗНАТ“, рече давно апостол Павле.

Две хиљаде година чувамо у срцима Химну Љубави, апостола Павла, две хиљаде година понављамо: МИР БОЖИЈИ, ХРИСТОС СЕ РОДИ. На срећу долази време да лицем својим угледамо свој извор, долази време мира Божијег у сваком човеку, а то ће нам бити знак да нисмо залуд, два миленијума, понављали реченицу о РОЂЕЊУ и ВАСКРСЕЊУ. Чијем? Исусовом, наравно, али смо истовремено, две хиљаде година подсећали себе и друге да ће доћи време када ћемо се сви духовно родити, (будите налик оцу своме), а када остваримо рођење у Духу, када осветимо себе онакве, какви смо дошли на овај свет рођењем, када непрестано будемо пили жедни са свога извора, када узрасту у нама клице Љубави и Доброте, ето нама ВАСКРСА, ускрснућа, прво у свом рођеном телу, а потом све иде по Божијој промисли.

Нажалост, човек ауторитарне свести је данас само привидно жив. Жив је телом, духом не. Кад Библија каже да ћемо васкрснути у телима својим и да ћемо задобити царство небеско то не значи ништа друго него друго рођење, у духу, али прво у свом садашњем телу, сада за живота, како би смо задобили вечни живот, после физичке смрти. Наш живот на земљи је заправо припрема за улазак у вечни живот, не на земљи, како наивни верују, већ вечни живот у неким новим божанским световима, које је створио и непрестано ствара Господ.

Шта би нам значило да живимо на планети и милион година, да можемо своје органе да замењујемо, да би трајали, такви какви смо данас. А данас смо несвесни, данас смо похлепни терминатори који прождиру и загађују планету. Личимо на похлепне сакупљаче, неких папира који су људи прогласили вредношћу, а који већ сутра могу да изгубе овоземаљску вредност. Данас гомиламо новац за црне дане, а црни дани, мисли човечуљак, су дани када тело почиње да нас издаје. Тело и треба да нас издаје, али у том телу, док смо у њему, треба се родити у духу и ускрснути, овде међу људима, а за остало побринуће се сам Бог.

Сваки становник планете који има срећу да је још у телу своје, ма какво оно било, мора журити, мора радити брзо, на свом духовном рођењу, на повратку своје извору, овде на планети. Још данас се мора одрећи ауторитарности, за почетак.

Нажалост, велика већина је свој похлепни ум усмерила на ДРВО ЖИВОТА, мислећи да је реч о физичком делу живота, о животу тела, не би ли за још коју деценију продужили себи живот. Једни похлепно гутају производе и знања савремене технологије, у функцији продужења живота физичком телу, продужења младости и лепоте тела (потрошачи), док други (произвођачи), профитирају.

За похвалу су људи који имају савршена знања технологије и помажу људима да продуже живот, али и једни и други (произвођачи и потрошачи) морају имати свест о томе да није реч о бесконачном продужавању живота физичком телу, већ да нам је потребно продужење како би смо постигли оно што пропуштамо свакодневно, у незнању, трошећи залуд своје време живота, које нам је одређено на планети. Технологијом треба продужити живот како би смо се самоостварили, овде на планети, кроз Љубав и Доброту, у времену које нам је преостало.

Ако пристанемо на наивну причу, како треба на планети да живимо необично дуго, подмлађени, у старим телима, са циљем да уживамо хедонистички у благодати савремене цивилизације, овакви какви смо данас, онда човек не разуме смисао свог постојања. То би довело до заустављања рађања нових душа, зарад опстанка маторих, похлепних тела на овој малој планети или на неким сателитским станицама у космосу.

Будите сигурни да је сан о бесмртном телу, сан човека који се није родио у духу, сан човека ауторитарне свести, сан несвесног, неоствареног човечуљка, сан човека препуног смртних грехова, човека, који није успео да развије клице Љубави и Доброте, за живота, на планети. А свакоме се даје прилика за самоостварење кроз Љубав и Доброту. Свакоме се даје прилика да постане Икона Божија. Само треба вољно одбацити ауторитарност. Најбржи пут, добар квантитативно и квалитативно је пут примене знања стваралачког васпитања, прво у малој цркви, у породици, а потом у друштву, као проширеној породици...

Драги моји читаоци, не плашите се што све на овој планети делује катаклизмично, што ће много људи, на овај текст, одмахнути руком и рећи да нема шансе да се човек спаси (просветли). Реците им да говоре у своје име, не у ваше. Свако нека чини што је у складу са нивоом његове свести, а ви и ваши потомци, усвојите и примените ово знање како би сте лепоту света и истину сведочили својим животима.

Радите брзо и правилно на узрастању клица Љубави и Доброте, брзо, рекох, јер би вас неки оркан, неки цунами, земљотрес, узаврели вулкан, нека глупа саобраћајка, напад агресивног, дрогираног клинца, или напад агресивног вируса, могао збрисати са ове планете. Тело ће бити спаљено или стављено у земљу, где и припада, али шта је са неоствареним духом, питам се.

Мораћете поново да учите лекцију у неком новом телу, ако верујете у реинкарнацију, само је питање да ли ћете знати да искористите и ту нову прилику, ако је уопште буде било. Можда ћемо, ми Земљани, у међувремену, бити спржени или залеђени. А на спрженој, отопљеној или залеђеној планети ништа више неће ницати, па ни биљчица коју су некада звали човек.

Ипак није све тако црно и забрињавајуће, уколико ви или ја не стигнемо да се самоостваримо у Духу, у Љубави и Доброти, за живота, ако изгубимо прилику да „васкрснемо“ и задобијемо живот вечни. Није црно, из простог разлога, што су милиони и милиони самоостварених, васкрсли. И то је довољно јер је и то, вероватно, део божанског плана, а у његов план се не треба мешати. С БОГОМ, драги моји!!

Само бих додао. У свету у којем живимо, милиони људи се декларишу као атеисти. При помену речи: „Бог, духовно, васкрсење“..., саме речи изазивају нелагодност и одбојност? Зашто је то тако? Одговор није тежак. Плишана и свака друга врста принуде погасила је све „вулкане“ у човеку, одвојила нас од извора, а на извору је и клица религиозности. Како неко може веровати у Бога, ако клица религиозности није развијена (ако су убили Бога у њему).

Сви се рађамо са клицом Духа Божијег у себи, али семе је ипак само семе, нарочито када је реч о семену Духа, ситном као „горушичино“ семе. Док то сићушно семе не никне у највеће и најјаче дрво, љутићемо се и даље, и на сам помен речи „БОГ“. Тврдићемо да је све то превазиђено, да није доказано, а љутићемо се јер нас те речи буде, а ми бисмо тако радо и даље спавали. Време је буђења, нема више спавања!!! Свако ће пронаћи свој начин буђења, или небуђења. Знање стваралачког васпитања је само један од начина. Нека вам је буђење на Радост, драги моји.

ДРАГИ РОДИТЕЉИ

Дођосмо до краја. Могли смо обухватити многе делове живота, толико важне за породицу. Могли смо проговорити о школи, о науци, о медијима, о политици, о економији, о доброты и Доброти, о вредностима и „вредностима“, о

односу полова... наравно све из равни стваралачког васпитања. Могли смо, али нисмо и не треба, бар не треба у овој књизи. Јер овај Буквар је намењен примарној породици. Нека тако и остане.

О свему ћемо размишљати у наредним књигама. Када практично примените принципе стваралачког васпитања у породици, свако од вас ће почети да функционише као човек високо човечне свести, у свим сферама живота. Почеће да се остварује истина по којој породица и њени чланови формирају друштво, а не друштво њих. Храбро узмите кормило живота у своје руке, зарад себе, својих потомака, зарад опстанка наше Планете и нас самих, на њој.

Воле вас и поздрављају,

Најмлађи члан породице и Дрво Добрица

V

**СТВАРАЛАЧКО
ВАСПИТАЊЕ У ПРАКСИ**

Поштовани читаоци,
Прочитали сте велики део „Породичног буквара“, схватили суштину, и најјаче узроке проблема у савременој породици. Научили сте шта када отклонимо плишане у васпитању. Свако од вас се пита, да ли уопште кренути у ову авантуру, звану, стваралачка породица, с ким кренути, одакле кренути, зашто кренути у непознати исход, ако је подношљиво у јаслама ауторитарности.

Реаговаћете на прочитано у складу са стањем ваше ауторитарне свести, углавном борећи се против „Буквара“. Зашто? Зато што ауторитарна свест препознаје све што је истински ново, а само то ново угрожава њен опстанак. Ауторитарна свест се плаши промена, а „Буквар“ тражи промену човекове свести. Не бојте се, није време за страх. Време је за раст! Време је за Љубав и Доброту!

„ТЕСТ“ ЋЕ ПОКАЗАТИ ДА ЛИ ВАШЕ СРЦЕ ПЕВА

„Тести“ сјања мојих мисли, мојих емоција и мојих животињних акција у току једној дана, а све то је, најчешће, последица ауторитарних васпитних модела.

МИСАО	ЕМОЦИЈА	АКЦИЈА
Све је сморно,	бесмисла	глуварим
Сви ме гуше	незадовољства	свађам се
досадан-а, -о	незаинтересованости	ленчарим
глуп, -а, -о	виртуелног страха	псујем
одвратан, -а, -о	зависти	агресиван сам
грозан, -а, -о	љубоморе	аутоагресиван сам
боље да ме нема	страха	вриштим
није ми ни до чега	пакости, злурадости	плачем
ружан, -а, -о	зависти	свађам се, оговарам
ужасно изгледам	кривице	ометам друге
е баш нећу	немоћи	гучем се
ко те шиша	дуготрајне патње	тужакам се
показаћу ја њему	бола који траје	ломим

видећеш ти осветићу се том штреберу јер је бољи од мене	дуготрајне туге	рушим, организујем тучу, фронт
Завидим му на богатству, способностима, на радиности зато сам насилан.	честог немира	оговарам
неспособан сам	мржње	крадем
који сам (си)	надмености	похлепан сам
кретен,	преосетљивости	угрожавам своје здравље:
идиот	одвратности	пушим
Дебил	усплахирености	пијем
будала	непрестаног страха од људи...	дрогирам се, за дрогом имам потребу
Не подносим их	страх...	неправилно се храним
неспособњаковић	од школе	претерано једем
алапача	од посла...	не користим кондом
они су криви за...	страх од одговорности	подмећем им...
бољи сам од њега, ње...	осећање надмености	не радим телесне вежбе
ђубре маторо,	узалудности	придикујем
свиња дебела	охолости	вршим принуду,
иста је као...	гордости	условљавам
ти ћеш да ми кажеш	усамљености	презаштићујем вербализам
монструм један	самосажалења	подстичем туђу негативност

Свака наведена мисао је стварно негативна само уколико њен пратилац постане негативна емоција, а негативна је ако траје дуго, ако је наслојена или потиснута, која ће Вас натерати на нечовечну акцију. Мисао као констатација истинитости о неком, о себи, не значи негативност, ако је у функцији позитивног раста, свог и туђег. Обележите неким знаком негативне мисли, негативне емоције, признајте себи своје смртне грехове и негативне акције које су Вас пратиле у току дана. Признајте искрено себи колико сте данас били негативни, напети, незадовољни, завидни, љубоморни, пакосни, лењи телом и духом, агресивни, колико је било оговарања,

претње другима, помисли како без рада до новца. Уколико је негативност била присутна више од половине дана, Ви сте озбиљан кандидат за улазак у СВ. Уколико сте велики део дана провели у пражњењу напетости, путем свађе, глугарења, цигаретом, алкохолом, дрогом, менталним сексом, више-часовним седењем пред екраном, са слушалицама на ушима, музиком која вас искључује из света реалности, пилулама за смирење, не колебајте се! Уђите у стваралачко!

Чему сам се данас радовао?

Много бржи и једноставнији пут за проверу властите негативности је искрено признање колико сте се данас радовали. Радост је природан пратилац стваралачке свести човека.

Ако је радости, у вашем животу, било мало или готово ни мало, озбиљно размишљајте да искочите из ауторитарног васпитања, који је генератор патње, болести. Стваралачко васпитање је генератор радости и здравља. Болест или здравље? Одлучите сами. Проверите колико сте дуго данас имали осећање радости, задовољства,

Радовао сам се:

Сусрету са...

Позиву...

Разговору са...

Помогао сам...

Научио сам...

Туђем успеху...

Даље одређуј сам, али води рачуна да ти се радост не претвори у злурадост. Не дозволи да се радујеш што је „комшији цркла крава“. Врло је опасно, под утицајем непрестаног позитивног условљавања, ући у наслојену радост, у хиперактивност, због похлепе. Оваква радост затвара пут Миру, хармонији и Радости.

Зато се успут преслишајте колико сте данас били Задовољни, да ли сте остали Добри, према другима, упркос озбиљним, тешким и непријатним ситуацијама, упркос зависти, пакости, злу које вам људи наносе. Упитајте сте колику радост имате од давања и колико захвалности носите у срцу и за пријатеље и непријатеље своје.

Тести ће вам бићи од користи

Пре него што донесете одлуку да уђете или не уђете у стваралачко васпитање проверите малим тестом стање ваших мисли, емоција, акција, бар у току двадесет четири часа. Замолиите и остале чланове породице да учине то исто, свако за себе, тајно. На крају дана, пред спавање, попуните овај мали „тест“ сами далеко од очију других. Ако будете поражени резултатима и сагледајте колико сте мало данас били у хармонији, да је Радости било недовољно, да сте заглављени на једној емоцији, најчешће на страху, не правдајте се да је то случајно јер је данашњи дан био изузетно тежак. Понављајте тест наредних неколико дана, уз услов, да не окривљујете друге за сопствене проблеме.

Када препознате стање својих мисли, својих емоција, када установите од чега сте све болесни, када почнете да посматрате своје акције и реакције, када анализирате своја чињења и нечињења, када препознате све своје жеље, неостварене и нарочито остварене и када констатујете како се у оствареним жељама и реализованим акцијама осећате, када препознате колико сте у смртним греховима, колико у вама има похлепе, зависти, лењости, несвесности, агресије, аутоагресије и још много тога. Све то прибележите. Анализирајте који су циљеви ваше породице, који су ваши циљеви, колико су они у складу са општим циљевима ваше породице, ваших најближих, а колико су свеукупни, заједнички и лични циљеви у функцији напретка свих.

Не забрињавајте се уколико је „негативно“ стање ваших мисли, емоција и акција трајало кратко, било брзо превазиђено и ако сте га били потпуно свесни, напротив, били сте природни, спонтани, реаговали сте у складу са оним што вам је живот донео. Емоционална хармонија је управо способност релативно брзог враћања изворним емоцијама. Имати способност прихватања онога што не можемо променити, имати снагу и вољу да изменимо оно што је у нашој моћи, је знак да смо врло стабилне и хармоничне особе. Живот доноси промене, проблеме, сусрете с новим људима и новим ситуацијама. Живот је једна велика учионица, а у тој учионици су природни стресови, као зачин нашег раста. Битно је стрес констатовати, узрок отклонити, решењем, прихватањем, одустајањем од борбе.

Уколико вас ваш комшија данима угрожава прегласном музиком, а ви ћутите и трпите, знајте да је ваш нагон позитивне борбености искривљен и да сте врло негативни јер се ваше стање љутње, беса, очаја продужава у недоглед. Уколико сте установили да је у питању хир комшије, да он не мари ни за вас ни за људе око себе, бес и љутња су природна реакција а још природнији

је брз излазак из свега тога. Храбро ћете отићи до комшије, пронаћи људски начин да зауставите његово несвесно понашање. Овакво брзо излагање из узбуркане емоционалне хармоније, значи и брзо превазилажење проблема.

Или ако је дете збиља неподношљивог понашања, а такво је јер даје отпор променама које су настале, по увођењу стваралачког васпитања, сасвим је природно викнути, повисити тон, оштро реаговати. То је само знак да сте здрава личност, да се не претварате, да детету дајете знак да хирове нећете толерирати, нарочито зато јер је и дете ушло у промене добровољно. Такве емоционалне реакције не треба уносити у тест.

Самом чињеницом што ово записујете, што о себи размишљате ви сте већ на путу промена. Сваку своју нездраву, врло бурну и врло дуготрајну акцију и реакцију можете подвести под један од пет ауторитарних, васпитних модела. Добићете слику колико сте ви ауторитарни над собом, над другима, колико ви сами подносите туђу ауторитарност или се браните од ње.

Резултати су такви какви су. Нико их није видео, нико коментарисао, осим вас. На вама је да се ДОБРОВОЉНО определите, или одбаците идеју о уласку у стваралачко васпитање.

Ойределили сїе се добровољно и обавесїили све чланове йородице о йоме

Добровољно сте се определили за стваралачко васпитање. ДУБОКО СТЕ РАЗУМЕЛИ да је за вашу нарушену хармонију и вашу патњу криво незнање, после чега сте са лакоћом ОПРОСТИЛИ вашим родитељима и себи, како би сте одлучно кренули новим путем.

Уколико сте се стварно определили за стваралачко васпитање морате обавестити све чланове породице о вашој одлуци. Зашто? Ако их не обавестите, а почнете интензивно да радите на укидању плишане и реалне принуде, ако радите на утемељењу ваших односа на дубоком поверењу, на дубоким партнерским односима, на развијању изворних нагона, на успостављању хармоније, сви добијени позитивни резултати ће бити погрешно схваћени у породици. Све ће бити тумачено да сте ви сада бољи, благи, смиренији јер су Вас они довели у ред, опробаним средствима ауторитарног васпитања. Нарочито одрасли неће разумети старије дете ако је оно донело одлуку да ради на побољшању себе самог. Уколико мајка прочита Буквар, савлада „градиво“ и

тихо уђе у његову примену, а да никоме не каже шта она ради, чему то води, шта они треба да науче и сл., тада све остаје на нивоу симпатичне идеје или ће њено добро расположење приписати неким спољашњим догађањима који су је усрећили.

Веома је важно да се сви чланови породице изјасне за или против стваралачког васпитања, како би вам било јасно с ким ћете моћи да увежбавате принципе стваралачког васпитања. Само онај који се вољно определио за стваралачко васпитање може да прихвати и разуме падове и успоне на путу примене знања стваралачког васпитања. Пристанак треба посебно очекивати и тражити од пунолетног детета, које је и даље у породици и материјално је завистан од ње. Уколико вам тај члан породице не да пристанак, не значи да ће у породици остати све по старом. Укинућете презаштићивање, а као последицу, ваше пунолетно дете ће морати ускоро да ради, да допринеси својој породици, или ако не жели да даје део зараде у кућу, нека нађе себи смештај, да сам брине о себи, самом чињеницом да је пунолетан. Са малолетном децом треба сарађивати, треба да знају о каквим се променама ради, али ваша је последња.

Уколико се ви лично играте стваралачког васпитања, цена може бити висока, јер када будете потпуно спремни и пожелели трансформацију, тада ће вас остали чланови породице можда игнорисати. Предлажем да после првог сусрета са знањем стваралачког васпитања, озбиљне припреме у породици трају месец и више дана.

Исто тако се треба договорити, у оквиру породице, да месец дана, тако припремљени, примените знање стваралачког васпитања. После месец дана, извршићете анализу успешности вашег рада и договорити се да ли настављате са применом знања стваралачког васпитања.

Често ме питају колико је све то тешко, напорно. Падови и напор у правилној примени васпитања без казне и без награде, постоје само на почетку, јер су принципи ауторитарног васпитања још у детињству уграђени у нас и спроводимо их механички, несвесно. Све је лако у спољашњем васпитању, јер све радимо рутински, механички, како су радили наши преци, због чега га се и тешко одричемо. Почетак примене стваралачког васпитања у пракси, процес буђења људске свести није лак. Само што освестимо једну сферу нашег живота испливава нова област која тражи да се СЕТИМО шта у моменту ваља учинити, шта је позитивно, шта је негативно, а то захтева извештан напор. Јачина напора зависиће од чврстине одлуке да уђемо у стваралачко васпитање. Уколико је одлука стварна, јака, свесност ће брзо постати део вас. Доћи ће време када уолните себе нећете морати да питате шта сада, да ли је ово добро или

лоше, да ли сам на време зауставио негативну мисао, негативну акцију. Радићете спонтано, учинићете баш тако како сте учинили, а ускоро ће се показати да је баш то, тако урађено, најбоље и за вас и за све чланове породице.

Учили сће мноіо шіоіа у живіоу, савладајте знање које вам нуди „Породични буквар“

Пошто сте обавестили све чланове породице да улазите у стваралачко васпитање, пошто сте дознали с ким ћете сарађивати, морате теоријски савладати „Породични буквар“. Морате усвојити знање „Породичног буквара“. Немојте се обесхрабрити, успећете у томе. Шта је „лекција“ о дубоким партнерским односима, о самораду, о изворним нагонима... у односу на све лекције савладане у школи и животу.

Кад год нађете времена ишчитавајте „Буквар“, не као роман, већ део, по део. Све вам се чини да је исто као ваше пређашње знање, али није. Само читајте без отпора и полако уђите у праксу, упорно себе опомињући да стваралачким васпитањем откривате себе изнутра, да непрестано радите на унапређењу своје човечне свести. Нека вас не љути што безброј пута понављам: „Не пет!“, што неке ствари понављам безброј пута, што вам као досадна учитељица говорим: „Читајте Буквар!“. Верујте ми, важно је у процесу развијања стваралачке свести осветљавати материју из свих углова, утврђивати лекције и у теорији и у пракси.

Један дан іраксе више вреди неіо све іеорије свеіа

Улазак у праксу значи потпуно укидање БЛАГЕ И РЕАЛНЕ ПРИНУДЕ, ПОЗИТИВНОГ УСЛОВЉАВАЊА, ПРЕЗАШТИЋИВАЊА, ВЕРБАЛИЗМА и злоупотребе имитаторског облика учења. Не плашите се евентуалне злоупотребе и могуће анархије. Ако буде до тога и дошло, трајаће толико дуго док се чланови породице не увере у вашу озбиљну намеру да укинете принуду, условљавање и вербализам. Чак ће вас и провоцирати, нарочито деца, родитеље, не верујући да ће дугогодишње физичко и вербално насиље и сви облици плишане принуде бити потпуно укинута и бити замењени човечним односима. Неће вам поверовати да сте у стању да између рада и њих не умећете интерес,

већ да сте спремни за Љубав. Неће вам дете веровати да ћете му дозволити да обави цео процес печења колача, уколико је тај посао одабрао. Ако сте га раније и тукли, изазиваће вас жестоко, а када га по инерцији претучете, јер је нагло попустило у учењу, упркос претходним договорима или вашем престанку да може и једну школску годину да изгуби, у сузама ће ликовати у својој тврдњи да нисте спремни ни за какве, озбиљне промене, а камоли за улазак у стваралачко.

Када детету, које вас је обавестило о добијеној недовољној оцени из математике, не сручите у лице бујицу увреда, говорећи како се лењошћу не могу постићи резултати, када га не изударате; када уместо свега тога понудите детету помоћ, створите му позитивне услове за саморад, не очекујте брзе позитивне резултате, дете вам још дуго, дуго, неће веровати. Наставиће са нерадом. Неуспех у школи ће се можда и појачати, јер ви знате да је проблем мржње према књизи, према школи настао и пре поласка у школу, када је у његовом животу било само цртаћа, а о сликовници и причама нико није водио рачуна. Ваше је да:

- Не одустајете од принципа стваралачког васпитања
- И даље нудите помоћ и стрпљиво чекајте да се проблем, по проблем „одврће“. Последње што ће се променити је однос према учењу и школи, јер сте овај проблем створили ви, давно, још пре поласка детета у школу.
- Стварајте позитивне емоционалне услове за саморад и самоучење
- Уводите дете у тајне самообразовања.

Укидајте праве узрочнике неуспеха и лошег понашања вашег детета. Знајте да дете то неће доживети као казну. Ако ваше дете, дуго у ноћ, гледа ТВ, а сутра касни у школу, не пази на часу, јер је неиспавано, онда изнесите ТВ из његове собе, јер сте констатовали да је то један од узрока проблема у учењу. Углавном, родитељ кажњава дете, одузимајући му оно што му је најдраже, а није ни у каквој вези са датим проблемом. Онда је реч о класичној казни. Касниш у школу, попустио си у учењу, кажњавам те одузимањем џепарца.

Границе се деци морају постављати, али без казне и без награде. Створите правила која су, у функцији човечног раста вашег детета, истрајавајте благо, али одлучно и све долази на своје место. Нека једно од логичних правила буде да се столу не прилази неопраних руку. Дете већ одавно зна и зашто. Чему дугогодишње досадно, свакодневно понављање: „Опери руке!“. Ручак је на столу, тањир је пред дететом. Једним погледом сте установили да руке нису опране. Не грдите, не опомињите, али дете не послужујете. Дете ће весело скочити и опрати руке.

Оно што је дете наводило да увек седа за сто неопраних руку, био је вербализам родитеља, непрестана опомињања да није лепо, није здраво или

непрестано вербално кажњавање, вређање. Зар и даље верујете да је потребно десет година упорно понављати, бар три пута дневно: „Опери руке“. Баш тих десет година вербалне присиле над дететом дали су нежељене резултате. Прање руку постала је ноћна мора и за вас и за дете.

БЕЗУСЛОВНО ЧЕКАЈТЕ

Чекајте као што сте чекали да се роди ваше дете

Чекајте да код вашег детета, супруге, свекрве, ојача нагон позитивне борбености, да се успостави хармонија и јави способност којом се уклања корен проблема. Тек тада ће ваша помоћ бити права и адекватна.

Ви сте, на пример, прихватили истину детета да је за неуспех у школи крива његова лењост. Када буде прорадио нагон позитивне борбености дете ће спознати да је вољу за учењем изгубило јер га омаловажавају другови из одељења, да је виртуелна стварност била препрека да се развија способност разумевања прочитаног текста. до недавно. Наравно да нећете ићи да бијете децу која све то чине вашем детету. Ви само и даље укидајте принуду, условљавање, презаштићивање и вербализам у свакодневном животу, контролишите колико је ваше дете у виртуелној стварности и да ли је заувек заборавило на игрице у којима су смрт и насиље, наставите са стварањем човечних услова, нудите помоћ. Зачудићете се како ће дете лако, самостално решити проблем и своје односе са друговима, како ће му временом уџбеник бити омиљено штиво. Модел нових односа у породици и знање стваралачког васпитања вешто ће применити на своје вршњаке.

Одрасла ћерка је попустила у учењу. Већ годину дана није дала ни један испит. Принцип је исти. Без принуде, условљавања, вербализма, нудите помоћ, стварајте позитивне емоционалне услове за саморад. Отклањајте вешто узрочнике неуспеха, ако потичу из породице.

Ћерка ће ускоро исти модел применити на свог младића (ако је ту лежао корен проблема, њен неуспех ће се претворити у успех. Ауторитарни односи биће замењени новим стваралачким односима, Љубав између младића и девојке ће процветати, а успех на факултету ће бити природна последица здравих односа.

У периоду безусловног чекања, да ваше дете или било који члан породице, уђу у позитивност, једног правила се морате придржавати:

НЕ ПОТХРАЊУЈТЕ НЕГАТИВНОСТ ДРУГОГ

Укидањем свих речених васпитних модела и ауторитарне хијерархијске организације живота у породици, на путу сте да укинете властиту негативност, властиту ауторитарност, несвесност.

Када не дозволите да други врше принуду, условљавање и вербализам над вама, онда сте сигурни да не потхрањујете негативност другог.

Уколико је реч о деци чији родитељи не желе да уђу у стваралачко, она се морају учити да дубоким разумевањем опросте својим родитељима последице ауторитарног система васпитања. Када деца пробуде свој стваралачки потенцијал, спонтано ће бити амортизована ауторитарност родитеља.

Много је лакше деци чији су родитељи одлучили да уђу у стваралачко васпитање. Код те деце ће се временом успостављати хармонија. До стварања равнотеже у породичним односима дете ће безброј пута показати знаке негативности које родитељ не сме да потхрањује. Док дете не буде осетило благодет изворног нагона да Љубав прими и Љубав да, оно ће безброј пута, по инерцији, упасти у замку ауторитарности. Тражиће да га обасипате слаткишима, играчкама, иако сте га упозорили да је то бесмислено, да то кошта, да што више трошите, више мора да ради, и мање времена проводите са њим. Поред свега дете остаје упорно вршећи принуду, условљавање, вербализам над вама. Хладно, без вике, коментара, убеђивања, грдње, скретања пажње на друго, без правдања, сасвим СМИРЕНО останите при својој одлуци. Нисте ушли у презаштићивање од реда.

Када се дете смири, када престане да плаче, понудите му разговор о пређашњој ситуацији, ако га жели и када га жели. Разговор можете преточити у глуму, причицу, песму и индиректно научити дете позитивности.

Лако је зауставити негативну акцију када је у питању везивање за материјално. Када се дете одлучи за негативну акцију а она је последица искривљених нагона и нарушене хармоније, уз то је реч о старијем детету, онда је заустављање негативности много теже. Дознали сте или вам је дете испричало о својим намерама да на пример учествује у организованој акцији туче деце једне школе против деце друге школе. У том случају кратко ћете преточити детету све могуће негативне последице оваквог чина, као и могуће негативне реакције школе, родитеља, полиције. Дете мора знати да сте ви свесни да је његова потреба за агресивношћу последица вашег дугогодишњег упражњавања принуде, условљавања и вербализма над њим. Признаћете му да очекујете скоро успостављање хармоније у њему, оздрављење

његових изворних емоција, нарочито оздрављење нагона позитивне борбености. Када се то деси, ви знате да ће дете храбро умети да се избори са друговима, избегне учествовање у негативној акцији, сам позитивно утиче на агресивне другове и као најважније изгубиће напетост која га и гони у негативну акцију.

Уколико је порив детета јак и дете ипак оде у негативну акцију, дозволићете да дете сноси потпуну одговорност за последице, а ви нећете одустати од примене принципа стваралачког васпитања.

Све је рад па и успостављање човечних односа ван породице. После дуже примене стваралачког васпитања у породици дете ће спонтано упражњавати исти модел у широј друштвеној заједници у школи, у спорту, на летовању, али само када је у питању друштво вршњака.

Уколико је дете мало (обданиште, основна школа), ви родитељи морате заштити ваше дете од ауторитарности одраслих (чланова породице који не желе да се одрекну ауторитарности, наставници, рођаци). Наравно да ћете проценити, и тамо где је немогуће заштити дете, научићете га да ствари прихвата такве какве су, превазилази тешкоће, излази из њих емоционално неопштећен и поносан на себе што је имао снажан нагон позитивне борбености којим је ипак успео да оствари свој животни циљ (на пример, са успехом заврши школу). Дете ће бити поносно на себе што је имало снагу да не употреби принуду, условљавање и вербализам јер је дубоко разумело да су „рогови рогатог“ само последица ауторитарности, а да негде дубоко у сваком „рогатом“ спава добри човечуљак.

И ОВО ТРЕБА ЗНАТИ

Данас живимо у свету у којем је материјално алфа и омега живота. При том смо сви жртве плишаних модела, те имамо или одвише радости и жеља које навиру из равни похлепе или улазимо у стање бежељности и одсуства радости. Када похлепа постане огромно оптерећење за човека, тада нас изненада преплави туга, осећање бесмисла, безнађа, депресије. Ни једно ни друго, ни треће није добро. Радости, као заштитне емоције, жеље, као изворног стања ума, треба имати таман толико колико је природом одређено. Ни превише, ни премало. А природа непогрешиво зна колико коме даје. Тада нема потиснуте, наслојене или искривљене, ни радости, ни жеље. Природа у нама функционише добро уколико нам нико споља не дресира, ни радост ни жељу.

Без плишаних, спонтано, без напора, улазимо у стање РАДОСТИ, стање ДОБРОТЕ, МИРА, ЗАДОВОЉСТВА, што је услов за развој дубоке Свесности, Љубави и Духовности. Како препознајемо да смо у том стању? Лако. Ако све што нам се догоди у току дана, чињењем или нечињењем, нашим и туђим, на крају дана прихватимо са захвалношћу и миром, спремношћу да колико сутра мењамо себе, на боље, онда смо ми давно у стваралачком васпитању, одавно смо на путу Љубави. Бити захвалан на добру и на злу (а што вам се данас чини злом, већ сутра вам се може показати као право и једино добро, за вас и ваше најмилије). Још ако стање Радости, Захвалности и Доброте живите из трена у трен, прихватајући једнако и зло и добро, мењајући оно што можете мењати, углавном у себи, превазилазећи без бола оно што се превазићи мора, онда сте на правом путу, на путу којим ходи Икона Божија. Ако све то тече са лакоћом, без употребе техника, разних метода, лекова, седатива онда ви ходате циновским корацима ка спасењу или ако вам је лепше, ка просветљењу.

Људима Радости и Доброте читање „Буквара“ треба само утолико, уколико траже одговор да ли су на добром путу јер на том путу нема гужве, нема много људи. Човек се уплаши самоће, посумња у исправност свога пута. Буквар вам помаже да спознате да ће на том путу ускоро бити много, много Добрих људи

Већини породица које трагају за решењем, како себе и своје потомке извести на пут Мира и Радости, Буквар је преко потребан. Читајући га, добијате одговор на питање зашто наша деца немају Захвалности, Задовољства, Мира и истинске Радости. Ако смо дечије умове и срца увели у стање смртних грехова, откуда нам право да очекујемо њихову Захвалност. Да нам буду захвални на немирима које смо уткали у њихове душице, а у миру је свако ко је похлепан, лењ, насилан, завидан, отуђен, једном речју горд, а све то су само последице плишаних васпитних модела. Буквар вам указује на узроке и начин како да се ослободите препрека на путу узрастања духа.

Стваралачко васпитање не представља поправку нашег породичног живота заснованог на ауторитарном васпитању. Определити се за Стваралачко васпитање значи определити се за нови, човечнији начин живота, који чува и унапређује здравље и генетски потенцијал донесен рођењем. Пре него што одлучите да уђете у СВ, на радост ваше деце, добро проучите „Породични буквар“, јер прихватити знање стваралачког васпитања и живети га није пролазна мода, то је пут на којем ваља истрајавати. Уколико кренемо, па станемо, вратимо се ауторитарности, потомци нам можда неће пружити руку, када их поново позовемо на пут Љубави.

Сам назив стваралачко тј. одгој за стваралаштво, налаже родитељу и детету да буду ствараоци, креатори живота, препуног Љубави, уз непрестано

стварање позитивних емоционалних односа. Примери, које сам вам наменила ће представљати замајак и указати родитељу на основне принципе стваралачког васпитања. Принципи су једноставни, али дугогодишња употреба принуде, позитивног условљавања, презаштићивања, вербализма, дугогодишњи сукоби у породици и негативни емоционални услови живота ометају лакоћу преласка на примену принципа и трајно усвајање знања стваралачког васпитања.

Укинути принуду, позитивно условљавање, презаштићивање, вербализам, није довољно, јер после дугогодишње агресије на дете или дугогодишњег условљавања дете ће помислити да је родитељ потпуно дигао руке од њега. Следећа етапа, по укидању принуде, условљавања и вербализма, значи умеће родитеља или детета да читавају емоције другог, а не да примат дају речи-ма или поступцима. И речи и поступци су одраз старе ауторитарне свести, а ње се најтеже ослободити.

Стваралачка породица мора знати да зауставља ЛАНАЦ НЕГАТИВНОСТИ, после чега следи дугорочно осмишљавање и спровођење у праксу ПОЗИТИВНИХ АКЦИЈА чији су природни пратилац хармонизоване емоције.

Сваки човек ће имати своје оригиналне идеје како да заустави ланац негативности. Тако нпр. бес детета може бити заустављен смехом, песмом, физичким одвајањем детета из одређене просторије или изласком родитеља из те исте просторије. Некада ће то бити снажан, енергичан тон родитеља или само ћутање. Одлучна заповест. Одношење детета у другу собу, јер оно унапред зна да је то начин да се и он и родитељ смире.

У ово чудно доба, када су сви родитељи у страху од своје деце јер им се законодавац умешао у живот, родитељу не пада на памет да викне, да одлучно одгурне дете које је насилно, или што је све чешће да родитељ не реагује када га дете врло снажно удара или псује. У ствари, родитељ само повећава свој праг толеранције, тако што плишаном дресуром испуњава захтеве детета, а захтевима краја нема. Недавање отпора детету је вид одобравања. А онда када се чаша прелије и родитељ „пукне“, заборавља и на законодавца и на могућу казну, пријаву детета или комшије, тада пуца из свих оружја. После свега и дете и родитељ знају да су у слепој улици, да ће се ситуације понављати и да ће сваким даном бити даљи једни од других. У ствари, ако комбинујете плишану са реалном принудом тешко и вама и вашем детету.

Уколико сте ушли у стваралачко, у васпитање које је у складу са изворном природом човека, ни за дете, ни за родитеља неће бити никаква траума уколико понекад реагујете спонтано, употребивши и физичку или вербалну принуду, увек и једино, потпуно свесно без трунке беса. Нажалост, није лако ни

детету, ни родитељу да се после вековне употребе ауторитарног васпитања, лако укотве у стваралачком васпитању, васпитању без казне и без награде. Родитељ ће још дуго подизати буку и руку, тамо где им место није, а дете ће још дуже провоцирати родитеље, не верујући им да су престали са дресуром.

Има животних ситуација у којима ћете детету можда спасити и живот ако реагујете спонтано и брзо, ма колико се то у тренутку чинило и грубо, нарочито када схватите да речи не помажу. Дете вас једноставно не чује, не види, као да је „сишло с ума“.

Деца су до дванаесте године у јаком ветру, у огромној акцији, мисле да све смеју и све могу. Ако им дозволите да ветар неконтролисано нараста или и сами подстичете то стање, често за децу кажемо, као да су сишла с ума. Тада није на одмет повући дете за ухо, мало му заврнути носић, после чега се дете врати себи.

Нажалост, има ситуација када родитељи покрену огроман ветар у детету и тада играчка, постаје плачка. Често родитељ разигра децу, нарочито очеви воле да голицају, гњече, задиркују, провоцирају, упражњавају борилачке вештине са дететом, а када покушају да зауставе „лудило“ детета, не полази им за руком. Не вреде молбе, опомене. Тада родитељ насилно жели да поврати свој ауторитет и посеже за физичком казном. Наравно да је то глупост. Тада се мудро извучите из ове ситуације, без вике, љутње, у миру, детету дајте времена да се и само смири, а потом му се извините јер сте ви узрок његовог лудила, његовог излажења из самог себе.

Родитељ мора непрестано имати на уму да је дете првих дванаест година у природно појачаној активности и да је родитељ или свако ко се бави дететом, тај који је дужан да зауставља дете када осети да је дете претерало. Још је ефикасније предупредити олују коју дете спрема.

Али исто тако запамтите да и претерано умиривање детета није добро. Ако заустављате природну живахност детета, ако му претите или га страхом смирујете, дете ће потискивати природну потребу за кретањем, кривећи живахност у агресију. Нарочито то не смете чинити малим дечацима, између треће и седме године, јер тада имају врло изражену потребу за покретом и акцијом.

Ауторитарне мајке кажу: „Сто пута сам му рекла да то не ради, али он упорно то чини, не чује ме, не слуша“. Није потребно рећи сто пута, довољно је рећи једном, смирено исказати захтев, тражити да вас дете погледа у очи, хитро му одузети или уклонити узрок који вас све уводи у немир, или дете енергично повући са места догађања, уколико је то што дете чини опасно за њега самог или околину. Да ли ће дете плакати, викати то је збиља његов избор. Ви само истрајте, и дете ће вам за пар минута бити захвално.

Сећам се једне младе маме која је бар десет пута, подижући глас све више, до беса, опомињала дете да се не пење на сто. Расла је њена љутња, растао је немирлук детета. Да мене није било, десети пут би сву жуч излила на непослушно дете. У бесу ме је упитала: „Шта би сте ви учинили, у овој ситуацији“? Одговорила сам да да ја себе и дете не бих ни довела у ову ситуацију. После једне или две опомене ступила бих у здраву акцију.

Нажалост, ауторитарни родитељ најчешће, беспотребно поставља вербалне границе, границе казном или наградом, па дете онда не уме да разграничи битно од небитног, али вам увек враћа пркосећи, у тренутку када вам је мир најпотребнији. Границе се морају постављати, али без казне, без награде, без беса или гнева.

Често мајке не процене физичко и емоционално стање детета, па га вуку по продавницама, по играоницама, код рођака, пријатеља, код другарица и не примете када се чаша прелила. Вриска, неконтролисан плач. Ударци, вриска, захтев да га носите су само одговор детета на неадекватно понашање родитеља. Тада мајке желе да тренирају строгаћу, утерују дете у ред батином, а не виде да је дете само поспано, да му је врућина, да је гладно, да га је неко повредио, да сте ви прави узрок његових тренутних мука.

Довољно је тихо, смирено, извући дете из хаоса, помиловати га по главици, тихо замолити за опроштај, узети га у наручје, успавати и што пре стићи у мир дома, и то је то. Временом ћете и сами схватити да сте у 90% случајева, ви као, родитељ ставили дете у ситуацију, за коју вам се чини, да се једино батином може разрешити. Нажалост, последице ауторитарне свести родитеља још дуго ће плаћати деца, на мосту, а родитељи на ћуприји.

Зар је мало дете тражило да једе пред укљученим телевизором?! Није, али ћете га сутра тући или кажњавати када видите да је постао зависник, који неће уопште да једе, уколико између њега и јела не стављате нове и јаче дражи. Ушли сте у позитивно условљавање из којег се није лако извући.

Зар је дете тражило да спава у вашем кревету?! Није. Вама је било лакше да га дојите или доцније смирујете због кошмара, као последици цртаћа, а све то у вашем кревету. Када схватите да сте хронично неиспавани, да сте уморни, када покушате да дете вратите у његов кревет, бићете на невиђеним мукама, као и у свакој животној ситуацији када је презаштићивање од реда проблем, који сте ви створили. Проблем решавате тако што се повлачите и мали диктатор постаје све јачи, или правдате себе тврдећи како је батина из раја изишла.

Све би било лако, да сте испавани, задовољни, увек спремни да дојите дете како треба, у свесном стању, када је у зору комуницирате са бебом, а не у полуспну, када вам беба сатима вуче дојку и опомиње да јој успавана мама не треба.

Све би било лакше да сте прихватили истину коју вам нудим, да дете до треће године нема шта да ради пред ТВ, пред виртуелном сликом, било каквог садржаја, а камоли негативног. Да сте ме послушали не би сте морали да презаштићујете дете од кошмарних снова, јер њих не би ни било.

Послушајте смешне препирке између, стручњака, заговорника враћања батине и оних других, заговорника употребе само плишаних васпитних модела. У ствари, они су на истој страни, на страни ауторитарних васпитних модела. Плишани педагози се боре против батине, а они други само плишаним моделима додају батину. У сваком случају не ваља ни једно ни друго, само што је друго много горе, са несагледивим последицама. Заговорници плишаних тврде како су они други ауторитарни, не слутећи да су и једни и други настали у кухињи ауторитарности. Дресура је дресура, постизала се штапом или шаргарепом, свеједно је.

Врло често људи мисле да је стваралачко васпитање одвише благо и да оно води у анархију. Није тако. Стваралачки васпитач поставља детету јасне захтеве који су у складу са његовим могућностима. Здрава, емоционално хармонизована особа зна да су све изворне емоције здраве и потребне и да само кружење свих изворних емоција представља емоционалну интелигенцију и детета и родитеља. Једни другима морате показати када сте љути, радосни, брижни, тужни, застрашени. Из те равни треба и реаговати спонтано. ГРАНИЦЕ се морају постављати, али границе искључују и казну и награду. Зар је проблем одлучно рећи детету, које вас гњави, да сте уморни и желите тишину и мир наредних пола сата, после чега ћете даље много боље сарађивати. Оваква заповест, или блаже, молба, ће бити реализована, само уколико сте живот утемељили на принципима стваралачког васпитања. Ако упражњавате ауторитарност или, још горе, уколико је комбинујете са стваралачким, дете вас неће слушати. Кажњаваће вас када вам је најтеже, најалост.

Ако сте у кошмару ауторитарности не очекујте послушање детета, ни родитеља јер се у том кошмару не зна ко коме и шта враћа. У стваралачкој породици није за осуду када викнемо, изрекнемо и ружну реч и увреду. Таква људска реакција, и ако је буде, не оставља трауму јер је она неминовна током процеса трансформације нечовечне у човечну свест. Све траје кратко, нема кривљења, нема наслојавања, нема заглављених емоција. Једино је битно: здравље и живот детета не смеју бити угрожени и зато сваки родитељ мора претходно да изврши добру процену ситуације, а то је могуће ако вас не понесе родитељски его са којим увек желите бити у праву.

Прекинути ланац негативности је од изузетног значаја за добар развој одређеног догађаја у породици. Ако дозволимо да бес детета изазове бес

мајке, није искључено, да ће ускоро вихором беса бити захваћени сви чланови породице. Тада се више не зна ко је одрастао, а ко је дете, нажалост. Тада ствари узимају нежељени ток.

Прекинути ланац негативност не значи много, уколико нисмо спремни да дугорочно планирамо стваралачке акције које ће донети позитиван раст и детету и родитељу. Акције ће бити у складу са личношћу која их ствара, у складу са оним коме је акција намењена. Тако нпр. ако смо решили да не улазимо у свакодневни сукоб са својим дететом, због његовог неуспеха у учењу, ми онда морамо бити спремни да у сваком моменту нудимо детету помоћ, да му развијамо љубав према учењу, на безброј начина, који уопште нису везани за школско градиво.

Или ако вешто прекидамо негативне акције детета тако што га стављамо пред цртаће, ускоро ће нам се вратити јак бумеранг, ван свих очекивања. Резултати ће бити на радост ако смо свађу брата и сестре прекинули вешто и малишана запослили прањем татиних чарапа у купатилу, а њу прањем суђа Бумеранга неће бити. Биће Љубави и Захвалности стваралачком родитељу.

Позитивне акције које су потпуно нова појава у животу породице неће донети позитивне резултате, уколико се не припремимо за БЕЗУСЛОВНО ЧЕКАЊЕ. ГРЕШКЕ које чинимо или чине други, морамо гледати као путоказ за даљи раст. Грешка заправо не постоји јер ће резултати бити увек у складу са психофизичким способностима детета, а те способности су свакако умањене дугогодишњом применом плишаних.

У наредном поглављу „БУКВАРА“ даћу стваралачка решења проблема. Уколико родитељ или дете нису спремни за потпуни, дугорочни улазак у СВ (не обазирати се на грешке јер су оне неминовне), не би било пожељно да крену са парцијалном применом СВ. Доћи ће до збуњивања детета. Једном ћете бити расположени за стварање позитивних емоционалних услова вашем детету, а у следећем моменту ћете за исте ситуације бити негативно расположени. Ту нема помака у васпитању.

Баш због тога што је дете дугогодишњи сведок ваше недоследности, када му будете изнели вашу одлуку да ћете ући у стваралачко васпитање, дуго вам неће веровати. Доћи ће до озбиљних провокација, од стране детета. Дете ће Вас изазивати, проверавајући истинитост ваше одлуке. Стваралачко није, поправка Вашег мучног живота. Стваралачко је нови СТИЛ ПОЗИТИВНОГ, ЧОВЕЧНОГ ЖИВЉЕЊА који доноси, свим члановима породице: психо-физичко здравље, Љубав, Радост, Доброту и стваралачку интелигенцију.

Бићете сигурни да сте на добром путу ако сви чланови Ваше породице почну да доживљавају рад као задовољство и ако породица постане полигон

на коме се сви утркују да стварају човечне услове живота себи и другима, како би дошло до потпуне самоспознаје и самореализације изворних потреба, талената и свеукупних потенцијала сваког члана породице. Таква стваралачка породица доживљава децу, брак, породични живот, као највећу благодат свог живота. Таквој породици нису потребни апели за повећавањем наталитета, апели да буду здрави, нису им потребне едукације како да цигарети, алкохолу, дроги, насиљу или прераном сексу кажу „Не!“...

Таква породица доживљава дете као највеће породично благо, уз пуну одговорност да се деца рађају здрава и да се подижу на начин који је и човеку и Богу угодан. Стваралачко васпитање успева да очува и унапреди здравље човека и изгради Свесност толико потребну данашњем свету. Много тога треба знати, али најбоље је знање које ћете сами стицати као властито искуство у раду са својом породицом. Будите оригинални, не гледајте како ваши пријатељи решавају „проблеме“ у одгајању. Ви се само држите основног начела: „Не пет!“ Идеје пристижу.

ПРВА ЛЕКЦИЈА – нека траје бар месец дана

Породица је припремљена за улазак у стваралачко васпитање уколико су сви чланови породице добили знање путем предавања, књиге, видео записа или у индивидуалној породичној терапији. Припреме за примену знања у пракси трају онолико колико је потребно сваком члану породице. У процес рада се улази на бази добровољности, нарочито ако су деца старијег узраста. Сви су обавештени да ће првих месец дана бити вид пробе, како би смо донели коначну одлуку о трајном усвајању и примени овог знања. Није пожељно мешање ауторитарног и стваралачког, јер то доводи до збуњивања детета, осећања недоследности, неповерења у родитеље. Стваралачко није повремено експериментисање, то је нови начин свесног живљења. Када из нас проговори ауторитарна свест, не замерамо једни другима, опраштамо, идемо даље.

Врло је битно да сваки члан породице испише:

1. ЛИСТУ НЕПОЖЕЉНИХ ПОНАШАЊА И ПОСТУПАКА осталих чланова породице, како би свако знао да треба вољно да ради на укидању принуде и плишане принуде над оним другим. Практично правимо нову листу породичних правила. А сваки поступак или понашање могу се подвести под један од пет ауторитарних васпитних модела.

2. САЧИЊАВАМО ГЛОБАЛНИ, заједнички план рада и свако сачињава свој ЛИЧНИ, дневни, недељни, месечни, па и годишњи ПЛАН рада, активно-сти, материјалних потреба, џепарца, гардеробе, играчака, омиљене хране.
3. ДОБРОВОЉНО СЕ ОДРИЧЕМО ПЛИШАНЕ И СВАКЕ ДРУГЕ ПРИНУДЕ.
4. ВЕЖБАМО СВЕСНУ ПРИМЕНУ ПРИНЦИПА СТВАРАЛАЧКОГ ВАСПИТАЊА, НАРОЧИТО ПРИНЦИПА ДОБРОВОЉНОСТИ, БЕЗУСЛОВНОГ ЧЕКАЊА, БЕСКОМПРОМИСНИХ ОДНОСА, ЗАУСТАВЉАЊА ЛАНЦА НЕГАТИВНОСТИ И НЕПРЕСТАНО СТВАРАМО УСЛОВЕ ЗА ЖИВОТ У ОДСУСТВУ АУТОРИТАРНОСТИ.
5. У ОВИХ МЕСЕЦ ДАНА СВАКО ВОЉНО СМАЊУЈЕ БРОЈ САТИ ПРОВЕДЕНИХ ПОРЕД ЧУДА ТЕХНОЛОГИЈЕ, А ЗАВИСНИМА ОД ВИРТУЕЛНЕ СТВАРНОСТИ ПОМАЖЕМО ДА СЕ ОСЛОБОДЕ ОВОГ ОБЛИКА“ДРОГЕ“, НАРОЧИТО АКО ЈЕ РЕЧ О НЕГАТИВНИМ САДРЖАЈИМА ИГРИЦА, МУЗИКЕ... (једног дана људи ће схватити да чуда технологије не треба да заузимају централно место у заједничкој дневној соби или у соби сваког члана породице, већ треба да постоји један потпуно одвојен простор у који ће сваки члан породице одлазити када треба да задовољи своје сазнајне потребе и потребе доколичарења. На оку би морао бити часовник који би показивао колико смо у канџама екрана и који би нам помогао да схватимо колико виртуелно краде драгоцену време нашег живота. Посебно напомињем да је веома битно да даљински управљачи не буду на дохват руке детета, млађег од девет година, а да дете до треће године живота нема шта да тражи пред екраном.
6. У ОВОМ ПЕРИОДУ АКТИВНО СЕ ПРОЧИТАВА БУКВАР А СВАКА СЕ КРИЗА ОДВИКАВАЊА ОД СТАРОГ НАЧИНА ЖИВОТА, ЛАКШЕ ПРЕВЛАДАВА АКО ШТО ВИШЕ БОРАВИМО У ПРИРОДИ.
7. ПОСЛЕ МЕСЕЦ ДАНА НАПРАВИ СЕ АНАЛИЗА СВЕГА ШТО СЕ ДЕШАВАЛО. УОЧИ СЕ НАПРЕДАК, АНАЛИЗИРАЈУ СЕ ГРЕШКЕ И ДОНЕСЕ СЕ ОДЛУКА ДА ЛИ СЕ ПРАВИ ПАУЗА ИЛИ СЕ НАСТАВЉА СА ПРИМЕНОМ ОВОГ ЗНАЊА.

ПС: Паузу предлажем јер је, у просечној савременој породици несвесност огромна и јавља се замор јер при развијању свесности, будност узрокује поприличну напетост. Мали одмор неће штетити, напротив. Већ за недељу, две наста вићете са радом, потпуно освежени и свеснији.

Обично ме питају колико времена треба вежбати стваралачко како би све потекло са лакоћом. Искуство ми казује да је то релативно. Са малом децом све иде добро и муњевито. Са старијом децом мало теже, али је могуће враћање

извору већ после неколико месеци, а најдуже после годину дана. Мора се имати на уму да се и родитељи и сви остали који су у процесу усвајања знања стваралачког васпитања, враћају своме извору, и хрле ка врлинском животу. Деца су божији дар. Они су ваша шанса да растете пут Љубави, пут Свесности.

НА ОВОМ ПУТУ ПРОБЛЕМИ СУ СЛИЧНИ, ГОТОВО ИСТИ

*„Моје дете је лењо, неодговорно, не учи и са ње
проводи испред екрана...“*

Овако гласи реченица очајног родитеља, који тражи помоћ за своје дете, старо тринаест, четрнаест и више година. Родитељу су наведени проблеми права ноћна мора и њему је сада најбитније да се реши баш ових и само ових проблема. О свему осталом ће мислити сутра. Очекује инстант методу. Можда и постоје такве методе: омогућите му приватног професора, наградите га за сваки обављени послић, а мало већу награду оставите за сваку петицу. Казните га када не уради обавезе. Искуство ми говори да све инстант методе припадају неком од плишаних модела, а то би значило да ће овај проблем бити „превазиђен“, али ће сваки следећи бити убојитији и тежи за решавање. У ствари, проблеми нису битни, они су само последица и док се не уклоне плишани, као узроци, лоптица ће само мењати време, место и облик испољавања.

Дакле, стваралачко васпитање се не бави решавањем појединачних проблема. Знањем стваралачког васпитања родитељ научи да уклони плишане, научи да чека на прави начин, да чека да се све „уврнуто“ одврне а са њим се истопе и проблеми.

На извору, а надаље, на врлинском путу, све је лако и лепо. Проблеми који вас муче у петнаестој години живота детета, неучење и лењост зачели су се давно, пре поласка у школу. Грешком сте допустили вашем малишану да сате проводи пред екраном. Виртуелно је надјачало потребу за књигом, сликовницом, људском речи. Истовремено сте, из вама непознатих разлога, презаштићивали ваше дете од рада и реда. Зар сте наивно очекивали да је могуће после стечене „квази“ мудрости, путем слике бити заљубљен у књигу, у уџбеник, па био он препун шарених статичних слика. Наравно, да ће га све то смарати,

јер после покретне слике која ангажује готово сва наша чула, уџбенику, као нижој виртуелној стварности, се не прилази с радошћу.

Ако се томе придода лењост тела, свесрдно негована пуних седам година, пре поласка у школу онда су резултати такви какви су. Али то није био ваш горући проблем све до седмог разреда. До пубертета су палили ваши плишани. Мало казне, мало награде, мало презаштићивања у виду дугих сати проведених уз ваше дете и његов уџбеник, уз његове саставе, контролне, писмене понекад напад на наставника, а напад је најбоља одбрана и стигосте у седми, осми разред.

Ваше дете се уморило од ваше дресуре, физички ојачало, савладало путеве који воде „успеху“ без рада и вешто се отргло вашој контроли. Градиво све обимније, захтеви професора све већи и јединице, неоправдани часови се сваким даном увећавају. При том вас дете лаже, скривајући проблеме, ваш бес нараста јер се питате где је захвалност вашег детета на свему што сте учинили за њега.

Тек сада ви збиља имате проблем који сте направили још у предшколској доби. Одакле кренути, питате терапеута. Од краја. Заборавите на плишане, договорите се са дететом да стрпљиво чекате топљење проблема, будите спремни да дете понавља разред, и то му реците, јер није извесно када ће се ревитализовати нагон и љубав према раду, а рад су сви кућни послови, једнако важни као и рад кроз учење. Без првог, нема другог.

Правите глобални план рада свих кућних послова. Дете се укључује у рад како смо се већ договорили. Истовремено дете сачињава свакодневни лични план који мора бити синхронизован са глобалним, а оба морају бити на видном месту. Одредите време после којег дете не сме више да учи, а њему остављате да се усаглашава са тим временом. Ако је старији ђак може да учи до 19 часова. Првачић, најдаље до 17. часова. Наредних пола сата ви га преслишавате, боље речено проверите на блиц, квалитет знања, упишете реалну оцену, без свађе и страха ако је све површно и недовољно. Ако жели, дете може да поправи грешке у наредном сату, после чега се торба узима. То није казна. То је буђење свесности. У току учења дете је могло да тражи помоћ, не сажвакан одговор. Можете да му укажете на литературу претходног разреда, како би лакше научио пропштено.

Истовремено дете је начинило план своје доколице. Прву верзију сачињава дете, уз пуну слободу. Остаћете затечени његовом несвесношћу јер ће написати како свако вече треба да буде ту негде око куће, да би могло да леже око поноћи, иако сутра ујутру иде у школу, да може да изиђе са другарицом или другом, око 19ч. баш у време када је, по плану, преслишавање. Да може да

излази преко викенда и да долази кући после поноћи, иако има само тринаест година. Не узбуђујте се. Дете је ваше огледало. Годинама му нису постављане границе, па сад предлаже живот у анархичној слободи. Не повезује, не схвата. Не забрињавајте се.

Када заврши свој предлог онда ћете заједнички наћи меру, али увек у складу са истинским потребама, које морају бити у складу са узрастом вашег детета, а не са жељама које су у складу са размишљањима и жељама плишане генерације.

Напокон дете сачињава, слободно, из равни тренутне похлепе, списак својих материјалних потреба. Тек ћете се ту изненадити, јер ваше дете не види колико су његове жеље нереалне и непотребне. Тако ће на пример захтевати за допуне мобилног невероватну суму новца. За набавку новог мобилног, модернијег тражиће премного. Допустите, да се суочите са резултатима плишаног васпитања, а онда заједнички донесите разумне одлуке.

План потреба гардеробе прави се на почетку сваког годишњег доба, али се дете обавезује да претходно претресе свој ормар, избаци неупотребљиво, а остави све што може да носи и ове сезоне. Погледа шта са чим може да комбинује, па тек онда сачињава списак реалних потреба. Пре него што му дате договорену суму новца, старије дете је у обавези да обиђе места у граду где мисли да се налази гардероба за њега. Тамо ће одабрати шта жели, у складу са својим списком Пописаће цене и тек тада изићи пред родитеља. И ту ће вам застати дах. Опет похлепа и несвесност. Заједнички ћете кориговати његове предлоге, свести их на потпуно реалну основу, која је у складу са договореном сумом новца и вашим реалним приходима.

ПС: није на одмет да напоменем како безброј сукоба у породици настаје управо око гардеробе, односно лоше навике да се гардероба размењује, унутар породице и шире. Прво је мајка, ко зна чиме мотивисана, можда потребом да докаже да је млада и витка као ћерке, дозволила ову игру. Потом је млађа сестра, још дете, прерано упала у гардеробу, старије сестре и мајке. Услови за свађу, отимање, прекоре што је неки део гардеробе уништен, позајмљен другарици, што је нешто у прљавом вешу, а онај други је очекивао да га све то чека уредно сложено у ормару. Сукобима и сузама краја нема. Старија сестра баш данас жели ту хаљиницу, али је види на својој сестри или сестриној другарици. Сукоб је неизбежан.

Мајка, млада, лепа, витка, спремљена тип-топ, баца још један поглед на огледало и у очајању примети флеку, на недавно купљеној мајици. Флеку није направила она. Бес узраста, торнадо почиње раном зором. А све је почело када је мајка први пут направила класичну грешку коју би смо подвели под презаштићивање од реда. Вођена својим имитаторским умом, (и њој је њена мама то

дозвољавала), вођена својом потребом да се ривали са младима, вођена својом и дечијом похлепном свешћу да се гомила и прождире свакојако смеће, млада мама је дозволила размењивање гардеробе. Осим што су сукоби свакодневни и неизбежни оваква навика није ни хигијенска, ни здрава. Свако паметан ће констатовати да је збиља нехигијенски и нездраво носити туђу гардеробу, да је врло болно када још неразвијена, млађа сестра констатује да јој је омиљена хаљиница потпуно деформисана, јер је старија сестра, огромних силикона некако морала да смести своје бујне груди у баш тај минић. Још када се у игру уведу и другарице пут у пакао је неизбежан. Ову тему сам започела са жељом да само мало размислите које могуће последице може донети несмотрена одлука родитеља. А када родитељ постане свестан, дете може да иде само стопама родитеља.

Проблем настаје када су родитељи имућни јер је дете научило на бесмислено трошење новца. Деца углавном понављају две реченице са којима родитељи не знају шта ће. „Знам да имаш новца“ и „...а себи си госпођо, купила скупу ташну...“ Одговорите врло сталожено, јер сада мењате стил живота. „ДА“, новца имам, јер ја и радим. Ти ћеш добити онолико колико пристоји твојим потребама, а не похлепним жељама, а себи ћу увек купити колико треба, у складу са мојим потребама, јер ја вредно радим, а када ти будеш зарађивао, зарађивала, о таквим стварима ћеш доносити одлуку“. Крај! Нема препирања, правдања. Ви сте родитељ, а не другарица, која се правда или попушта. Похлепно човечанство је дошло на опасну границу коју планета не може више да поднесе. Потрошачка свест у толикој мери загађује планету да је баш овакав рез неопходан свакој породици. То је један од путева смањења загађења планете.

Тоне играчака, пластичних, беспотребних је отежало планету. Свака играчка је имала улогу шаргарепе (ако зинеш код зубара добићеш аутић, ако се данас не тучеш у вртићу добићеш мач). Можете ли замислити колико ће тона кинеских играчака бити продата када деца схвате да је шаргарепа заправо у њиховим рукама, говорећи: „Ако мислиш да ја теби зинем, уради, научим, удахнем ваздух, живим... онда ти мени купи, дај, уради...“ Тешко нашој планети са нама несвеснима. А све је почело оног тренутка када је стручна јавност некритички прихватила легалну употребу плишаних васпитних модела, а успавани савремени родитељи су само следили утабани пут.

Укидањем пет ауторитарних васпитних модела, спонтано и лако смањујете похлепу своју и похлепу свога детета. Смањена похлепа доноси мању потрошњу, а мања потрошња доноси смањење производње. Смањење производње доноси смањење загађења и глобалног загревања планете. Бринете о радним

местима. Не брините, промена ауторитарне у стваралачку свест донеће потребу за сасвим новим радним местима, а потреба за великим зарадама, зарад трошења, пашће на минимум.

Када дете буде разумело суштину живота и нашег опстанка на планети, када буде ослобођено смртних грехова биће највећи помагач на путу развоја Љубави и Свесности. Таквим генерацијама с радошћу можемо оставити планету на употребу, јер ће је чувати од себе и сачувати за своје потомке.

ПОНОВИМО

Прво читање „Породичног буквара“

- Превазилажење отпора према знању које нуди „Буквар“
- Тест стања ваших емоција, мисли и акција
- Дубоко разумевање и опроштај свом родитељу
- Одлука о примени стваралачког васпитања у пракси
- Обавештење чланова породице о вашој одлуци и сазнање ко ће вам се од њих придружити
- Теоријско савладавање знања стваралачког васпитања
- Улазак у праксу, укидање принуде, позитивног условљавања, презаштићивања, вербализма и злоупотребе имитаторског облика учења
- Способност да се сетимо да зауставимо негативну акцију и прекинемо ланац негативности
- Потреба постојања неког знака који ће нам помоћи да зауставимо негативну реакцију и негативну акцију (подигнута рука, неки рефрен песме и слично)
- Непрестано стварање позитивних емоционалних услова за саморад свих чланова породице, али претходно морамо поставити нова стваралачка правила, чије ће последице доносити мир, радост и хармонију у наш дом.
- Непрестано нуђење позитивне акције, тренутно или одложено
- Безусловно чекање да се успостави хармонија у вама и у свим члановима породице
- Не потхрањујте туђу негативност. Не дозволите појединцима или групи да врше принуду, условљавање, презаштићивање и вербализам над вама и вашом децом. То не значи да ћете се свађати, тући. Најефикаснији начин да такве људе избегавате, ако је икако могуће. Најефикасније, најпотребније и најкорисније је заустављање принуде која клизи са екрана.

Када свему реченом придодате и Породично позориште отворени су вам путеви који доносе РАДОСТ, ЗАДОВОЉСТВО, МИР И ХАРМОНИЈУ. Позориште је од велике користи, бар у првим месецима рада, на развијању свесности и зато ћемо нешто више рећи о овој теми.

ЖИВОТ ЈЕ ПОЗОРНИЦА

Човек је сценско биће и најлакше се исказује кроз глуму. Анализирајте себе у данашњем дану. Променили сте бар три главне драмске улоге и десетак епизодних, а све у складу са ауторитарном, егоистичном свешћу. Директор сте предузећа и на састанку извршног одбора одлично глумите, одлучног, строгог, забринутог, егоистичног човека. У следећем моменту, док сами седите у својој канцеларији, дознајете телефоном да вас љубавница напушта. Цвилите, просите мрвице љубави, преклињете, обећавате. Одличан сте глумац. Ни Шекспир не би могао да напише сценарио за ову вашу улогу. На путу од канцеларије до куће доживели сте застој у саобраћају. Псујете, негодујете, трубите. Одлично глумите нервозног возача. Репертоар и разноликост улога су вам јача страна.

Стигли сте кући. Дочекала су вас ситна деца и крупна жена. Стављате маску на лице, а из маске проговара глас ауторитарног мушкарца који дели вербалне и стварне пацке, жени и деци. Успели сте да их се отарасите. Халапљиво прелиставате новине које вас уводе у улогу човека праве политичке свести. „Зар они то да кажу против странке за коју ја навијам или још горе, 'којој ја припадам'“. У глави фронтови, поделе, интереси, притисак и нови сценарио. Дремуцкате прекидајући реченице сценарија, и изненада чујете музику вашег детињства. У том тренутку сте нежан дечкић. Сећате се носталгично својих родитеља и спремни сте да заиграте на даскама, догађај који вас везује баш за ту песму.

Сви смо ми велики глумци. Живот је огромна позорница и зато смо заслужили да имамо своје **СТВАРАЛАЧКО ПОРОДИЧНО ПОЗОРИШТЕ**, које ће нам помоћи да брже уђемо у свесност, гледајући себе ауторитарног, да великим корацима кренемо у освајање стваралачке, човечне свести.

Ово је необично позориште, ваше позориште које је у функцији позитивног раста и освајања човечне свести сваког члана породице.

Претходна целина „Буквара“ садржи приче из живота ауторитарне породице и приче које дају стваралачка решења датог проблема. Нека вам баш те

приче послуже, за почетак, као инспирација за позоришне сцене. Окосницу даје прича. Памтите срж проблема. Све остало импровизујете. Поделите улоге и крените у рад.

Нема позоришта без добре музике и зато пажљиво отпевајте све песме које су вам дате у овом делу „Буквара“. Свака песма је написана на познате мелодије и неће вам бити тешко да их певате као сонгове уз позоришне сцене. Обратите пажњу на садржај песама јер садржај носи суштину СВ и песма мора да одговара сцени коју глумите.

Уколико сте странац, а песме нису написане, стварајте сами. Пишите речи које ће носити суштину знања стваралачког васпитања, на познате мелодије које воле чланови ваше породице. За сада имамо само ЦД са песмама за породице српског говорног подручја.

Дакле, имамо добре глумце, добре певаче, добру музику и добар сценарио који ће да клизи са вашег језика кад скочите на позорницу. Остало нам је још да појаснимо да стваралачко породично позориште има увек два „чина“. Први „чин“, боље речено, кратка сцена, приказује догађај или ситуацију из живота ваше, потпуно, или делимично ауторитарне породице. У друго, чину заједнички ћете изнаћи стваралачко решење проблема. Можда сте се потпуно ослободили ауторитарности, али сте понекад у дилеми да ли сви ваши чланови породице израстају у стваралачке личности и није на одмет да проблем решите на позорници и осветлите га из угла сваког члана породице.

Пошто није реч ни о каквој психо-драми водите рачуна да све мора бити веома духовито. Духовитост постижете претеривањем, у односу на сцену из живота. Духовитошћу помажете да гледаоци схвате апсурдност проблема који је увек последица ауторитарности. Духовитост је најбољи пут да се изазове смех и отвори срце човека. Не заборавите да обавезно одглумите и другу сцену која мора дати решење, из равни Стваралачког васпитања. Значи, „Буквар“ се мора добро научити. Са лакоћом морате препознавати ауторитарне васпитне моделе и ослобађати их се у наредној сцени, трагајући на који начин стварати емоционалне услове препуне Радости и Љубави.

Врло брзо ћете заборавити приче аутора и почети све више да стављате на репертоар, вашег породичног позоришта, ваше личне проблеме. Изненадићете се када будете видели како ваша деца, ваша супруга, ваша мајка, смишљају одличне нове сцене које су и даље у служби хармонизације емоција свих. Одушевићете се када ваша супруга на сцени у глумачком заносу отплеше фламенго, салсу, када супруг, у оквиру импровизованог сценарија, изговори прелепе стихове, из давних гимназијских дана. Биће то нови разлог да се поново заљубите и ојачате вашу љубав.

Породично позориште помаже да се убрзано усвоје принципи стваралачког васпитања. Спој теорије „Буквара“, ваше праксе и позоришта, учиниће чудо. Већ за неколико месеци готово да нећете имати разлог за постављање позоришне сцене и биће вам помало жао.

Не брините! Тек сада долазите до праве улоге породичног позоришта у вашем животу. Кроз глуму можете све. Можете да научите вашег малишана много чему. Замислите како се тешко памти ко су били Ромео и Јулија, али када мама и тата импровизују било шта везано за Шекспирове јунаке дете памти Умом који је у срцу. Мотивација за учењем је максимална. Можда ће дете имати сусрет са Шекспировим делима тек кроз десет година, али ће Љубав, пробуђена у најранијем детињству бити препозната, када за њу дође време.

Идеја је на претек. Драматизујте бројна уметничка дела, мењајући ауторитаран садржај у стваралачки. Нека дете напише песму у којој се јунаци приче такмиче како да угоде једни другима. Отац нека смисли мелодију, мајка нека пева, а сви остали чланови породице ће истински уживати.

Идејама, лепоти и радости краја нема. На вама је да прихватите понуђено или са егоистичним презиром да одбијете понуду. То је можда лакше за вас, али тужно за ваше дете којем нећете дати шансу да постане уметник живота.

ПЕВАЈТЕ И УЖИВАЈТЕ

Добили сте упутство за креирање стваралачког, породичног позоришта. Ваше идеје ће бити изузетне уколико се што чешће нападаете вредним садржајима свих врста уметности. Певајте и уживајте са својом децом.

Уживајте певајући дивне, познате мелодије и речи које вам поклања аутор „Породичног буквара.“ Ускоро ћете и ви почети да сликате, пишете поезију... На крају овог пута постајете уметник живота, човек који је на стази Духовног раста.

ПОРОДИЧНО ПОЗОРИШТЕ

Позориште породице и оних људи
што дечје срце и данас имају
ствараће чуда, здравље, позитивност,

живот лепотом осунчан.

Некада је Шекспир играо за људе
судбине Хамлета, Јулије, Отела,
судбинама њиховим казивао човеку
како се бољи постаје.

Данас ће Шекспир, потпуно нов,
играти свуда живот свој
учећи себе, учиће друге
да бољи живот стварају,
знаће да лете срцем пут звезда
од срме звезде саткани.

Највећа невоља детету је школа,
одраслом човеку хаос цео,
уметност учења и правог живљења
овде се стиче, прихвата.

Пожели, глуми, певај и играј,
позориште стварај, на Радост свих!!!

ЉУБАВ ПОБЕЂУЈЕ

(Хабанера – арија из опере „Кармен“, Ж. Бизе)

Драга моја мајчице,
Слушаћу Те, веруј ми.
Ићи ћу право код бакице,
да ме не сретне страшни вук.
Али ако Те сретне вук,
ћерчице мила, не брини.
Ти имаш моћно оружје,
Једино које побеђује:
Љубав, Љубав...
Ја волим небо и травицу.
Ја волим тату и мамицу.
Ја волим цвет и облаке.
Ја волим вука и људе све.
Ја волим све!

Ја волим цвет и облаке!
Ја волим све!
Ја волим вука и људе све!

ПИТАМ ЗАШТО

(Кажи зашто ме остави – Н. Автовски)

Питама зашто сам грешан ја,
похлепан или охол,
Зашто мрзим и презирем
живот мој и Твој?

Сви дани моји тужни су
Због те ране болне.
Зашто, како, чему то?
Звезде су тихе и неме.

Све је добро, како је.
Прекини ланац мржње!
Срцем ослушкуј живот свој!
Захвали лепоти тој!

Тада се чудо догађа,
Знање отвара путе,
Стаза Љубављу посута,
Срце куца за срце.

Све је добро, како је.
Прекини ланац мржње!
Срцем ослушкуј живот свој!
Захвали лепоти тој!

ДЕЧЈЕ СРЦЕ

(Ђурђевдан – народна песма)

Дечје срце неће речи празне,
Речи горке, речи ружне,
Хоће твоју нежну руку,
Нежно срце хоће!

Нежно срце, чини срце нежним,
Рађа вољу, искру пали.
Рад је игра, срце пева,
Његово и твоје.

Хееј, срце зна, срце воли, срце ради,
Срце зна, срце воли, срце ради,
Хееј, нежност мајко,
Своме чеду дај!
Буди жељу, срцем пали ватру,
Нека дете ради само.
Гледај, храбри, прати, воли,
Чедо своје драго.

(рефрен)

Нека греши, грешити је људски.
Хвали оно хвале вредно.
Ведро срце грешку брише,
Грешке никад више.

(рефрен)

Не'но срце чини срце не'ним,
Рађа вољу, искру пали,
Рад је игра, срце пева
Његово и Твоје.

(рефрен)

КАД ПОТЕКУ „РУЖНЕ РЕЧИ“
(Милица је вечерала – народна песма)

Кад потеку ружне речи,
цика, вика, ударци,
знаћу ја, Љубав није то!
Знаћеш ти, Љубав није то!

Молимо ли, преклињемо,
сваки корак купујемо,
знаћу ја, Љубав није то!
Знаћеш ти, Љубав није то!

Топли, људски услови,
нежни, људски односи,
смех и рад ориће се тад!
Знаће сви у Љубави смо ми.

ПРОШЛО ЈЕ
(Чамац на Тиси – Д. Краљић)

Колико данас, викали смо ми
А потом немоћни, тукли смо ми
Верујући – Љубав то је
Љутња наша довољна је
Страх је био – Љубав није то!
Колико данас нудили смо ми:
Лутку, чигру, лопту, новац,
Што шта тражећи
Љубав није – сада знамо!
Похлепа је – јад имамо.
За Љубав срце пута зна.

У барци овој возимо се
Дуго, предуго

Верујући да ми стварно,
Стварно срцем волимо.
Ал' сад је прошло, прошло је све
И никад више неће бити као пре.
Срце добро помоћ нуди,
Љубав праву срце буди.
За Љубав срце пута зна.

ПРВА ЉУБАВ

(Македонско девојче – народна песма)

Мила моја мајчице, слушај срце своје.
Немој да Те заробе старе навике.
Воли, воли, срећна буди Ти,
ја сам сунце живота Твог
Ти си Космос мој.
Слушај тело моје Ти, ништа не брини!
Како, када, шта и где, тело рећи ће.
Воли, воли, срећна буди Ти,
Ја сам Сунце живота Твог
Ти си Космос мој.
Никад ме не кажњавај, откри тајне све.
Никада ме не плаши, лепоти научи ме.
Воли, воли, срећна буди Ти,
ја сам Сунце живота Твог
Ти си Космос мој.
Никуда не жури Ти, гледај, уживај.
Ја сам извор Радости, зарони, осети!
Воли, воли, срећна буди Ти,
ја сам Сунце живота Твог
Ти си Космос мој.
Мила моја мајчице, крила дај ми Ти,
Љубави научи ме, правој, истинској.
Мила моја мајчице, слушај срце своје.
Немој да Те заробе старе навике.

Волимо, волимо, срећни будимо,
у живот срећни уђимо,
Радошћу засијајмо.

ОПРОСТИЋУ ТИ, МАМА

(Немој плакати, горке сузе лити – староградска песма)

Опростићу Ти мама, што те дуго нема
Опростићу Ти тата, Твоје грубе речи
То је љубав ваша, љубав целог света
Она тугу и бол сеје, деци срце вене.

Ја знам да је Љубав: нежност и Доброта
Поверење дубоко, Радост и лепота
Зато крећем путем тим, путем
Здравља, Љубави,
Вас и живот разумећу, волећу,
опростићу.

МИЛА МАЈКО, БУДИ УВЕК СРЕЋНА

(Мила мајко, шаљи ме на воду – народна песма)

Мила мајко, буди увек срећна.
Живот је радост, ливада цветна
живот је букет најлепших ружа.

Мила мајко, у дому гаји Радост,
Отвори срце своје и моје,
запевај песму, певаћу је даље.
У песми Твојој, а и мојој, мајко,
нека се вечно купају звезде,
огледа Сунце, а и Месец, мајко.

ОДА ДЕТЕТУ

(Ода радости – Бетовен)

Све лепоте овог Света
у срцу су детета.
Дете воли бићем целим,
радосно и заносно.
Воли небо, цвет и росу,
Сваки тренутак жића свог,
Радост је у сјају ока,
Игри, песми и покрету.
Радост је у сјају ока,
Игри, песми и покрету.
Зато ода једина и права
Је ода нашем детету.

РАЗГОВОР О ДОБРУ

(„До-ре-ми“ – музика из филма „Моје песме, моји снови“)

Добро – то је ЗДРАВЉЕ свих
Добро – то је РАД и РЕД
Добро – то је СРЕЋА, чуј
Добро – то је ЉУБАВ, знај
Добро – живот је БЕЗ СТРАХА
Добро – УЦЕНА НЕ ВАЖИ
Добро – РАДОСТ, ОСМЕХ ВРАЋА
Све то хоћу, могу ја,
Радост, осмех, љубав, здравље,
здравље, љубав, осмех, Радост.

ТЕМЕЉЕ ДОМА ЖЕНА НЕЖНА ЧИНИ
(Седим у једном париском локалу – К. Ковач)

Темеље дома жена, нежна чини
Паметна жена прихвата све то.
С Радошћу јача живот и Љубав,
Лепоту дома гради, на Радост људи свих.

Разуме старе, младе и себе,
Полако они разумеће њу.
Мир и слогу тка из свог ведрога срца.
За мир и слогу, жену створи Бог.

Никог не мења, она воли их,
Сложном дому,
Сви хрле у загрљај.
Вољу, снагу, жена налази
У Здрављу, Љубави
Дома свог.

ЗА СВАКОГ МЕСТА НА СВЕТУ ИМА
(Хабанера – арија из опере „Кармен“, Ж. Бизе)

За сваког места на свету има
Сунце греје за људе све.
Сви су људи лепо и добри
И свађи нема места ту.
Када неко не личи на Тебе
Нека Теби не смета то.
Свако своју лепоту носи
Ослушни срцем и откри то.

Љубав, Љубав...

Ти воли живот и људе све
Црне, плаве и дебеле
С великим носем, нежног срца
Воли и Тебе волеће.

Ти воли све
Ти воли живот и људе све
Ти воли све
И други Тебе
волеће!

СЕБЕ ВОЛИ

(Нане Цоха – музика из филма „Цигани лете у небо“)

Себе воли срцем свим
Такав какав си баш Ти
Када си без маске знај
Тад си стварно најлепши
Само разви семе то
Човек из Тебе ће изнићи
Волећеш људе природу
Добротом душе живиш Ти
Друге воли какви су
Немој их силом мењати
Стварај топле услове
Страх ће се отопити
Никог немој купити
Чекај га и воли га
Похлепа брзо нестаје
Живот Радост постаје
Човек кад се развије
Веруј све је спашено
Благо природа постаје
Ко воли живот разуме то

КАДА СИ ПОЗИТИВАН, ЛЕП
(„Кишне капи“ – музика из филма)

Када си позитиван, леп,
тада си здрав и чио, знаш то Ти.
Јер, бити чио, здрав, то, то Ти је,
срећа права, то Ти је Радост.
Памти, јер када си позитиван, леп,
тада си здрав и чио, знаш то Ти,
Јер, бити чио, здрав, то, то Ти је,
срећа права, то Ти је Радост.
Веруј ми то, знај то
и увек памти то.
И веруј ми и знај то Ти,
и воли то и жели то.
Јер, када си позитиван, леп,
тада си здрав и чио, знаш то Ти
Јер, бити чио, здрав, то, то Ти је
срећа права, то Ти је Радост.
Веруј ми то.

ПЕСМА ЉУБАВИ

(Винска песма из „Травијате“, Ђ. Верди)

Сад знам, да Љубав је,
Љубав је чудо,
лепота и Радост и Здравље свих.
Сад знам, да Љубав је,
Љубав је чудо,
Лепота и Здравље свих.
Јер, Љубав када се роди,
твој живот постаје чудо.
Љубав када се роди лепота и Радост су ту.
Сад знам, да Љубав је,
Љубав је чудо,
Лепота и Здравље свих

ОНА И ОН

Много пута рекла сам
Не смеш, нисам ни слутила
Да сам Те тако гурала од себе.
Плашила и љутила.

Много пута прећутно
Чеках пажњу, нежности
Како да то знаш када ребро Твоје
Гуши се у гордости.

Сад знам да срећа права
Не постоји док ребро Твоје
Нисам ја, и постала сам
А спокој и осмех у оку сја
Наше деце, наших надања.

Учила ме мати да плакати
Не смем, мушкарца стварала
Сузу замених, погрдама њеним
Страхом од праштања.

Не знадох да свет је постао
Од мене, Ти од ребра мог
Мучио Ти тело, прогонио душу
Хулио на Бога свог.
Сад знам да срећа права
Не постоји док ребро моје
Ниси Ти, и постала си
Сад свако може да осети
Тај део света што створисмо ми.

Аутор музике и текста
др Мира Вуковић

VI

ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ

УВОД

Мени, као писцу ових редова, је за утеху што не мора да наводим безброј примера, нити сваки пример да развијам до краја, јер рад на свежности и повратку Љубави је процес који ће свако пролазити на свој особен начин. Туђи примери су подстицајни, благотворни, али ваши путеви преточени у приче, су истинско благо. Принципи су исти само су различите животне ситуације и различити узрасти чланова породице. Уверила сам се, да све ауторитарне породице, никле на принципима пет васпитних модела, личе једна на другу. Оне „срећне“, традиционалне, у којима има повремене принуде и љубави, данас готово не постоје. Нажалост, све савремене породице личе једна на другу, јер су последица истих, плишаних васпитних модела, који продукују готово истоветне последице. Отуда је савремено човечанство готово клонирано.

Само су стваралачке породице потпуно различите, оригиналне, а једини заједнички именоватељ им је да све што чине, чине из равни Љубави и Доброте, а из свог унутрашњег, потпуно очуваног потенцијала.

Сваки пример биће реална прича, неке реалне породице. Пошто су све данашње породице сличне, свака породица ће себе наћи у сваком примеру и што је најважније схватиће пут изласка из кризе у коју је запала, не својом вољом.

Породица која је успела да уђе у стваралачко васпитање, која је утемељила свој живот на Љубави и Доброти постала је оригинална, нова, увек свежа, непоновљива, слободна, увек у складу са божанским принципима. Разумеће време и пролазне вредности које јој се сада нуде, живеће упоредо са њима, али неће бити њихова жртва, напротив, биће узор другим породицама, како би квантитет прерастао у квалитет. Стваралачка породица је права слободна породица која никада не злоупотребљава Слободу јер је стваралачка Слобода увек „контролисана“ Љубављу и Добротом.

Нека вам ови примери помогну да већ данас, иако још живите на мосту, који је спона између прошлих векова и трећег миленијума, живите у хармонији какву ће поседовати Човек будућности, човек стваралачке свести.

На почетку овог пута успостављања равнотеже материјалног и духовног, човек се мора ослободити свих пет ауторитарних васпитних модела, после чега ће се ауторитарна, нечовечна свест човека трансформисати у стваралачку, човечну свест. Када се ово догоди сигурно се питате шта вас чека. И даље ћете јести, спавати, учити, молити, шити, пити и француски говорити, дочекивати и испраћати земљотресе, цунамије, смрт најдражих. Све ће бити исто, а толико другачије јер ће све бити из равни Љубави и Доброте.

Важна је суштина, не форма

Савремена породица и савремено друштво су данас у отвореном рату, у којем су сви губитници. Једни друге оптужују за проблеме у којима се гуше. Баве се формалним, а не суштинским променама. Ауторитарни систем се распада, плишани модели праве хаос, а друштво и породица се искључиво баве покушајима да смање тај хаос, решавајући последице. Нажалост, решавајући једну последицу, применом казне и награде, стварају неколицину нових проблема, који се временом манифестују као још већи проблеми. Када породица схвати да је судбина друштва у њеним рукама и да је она та од које се логично очекују суштинске, човечне промене свести сваког појединца, тада ће друштво почети да се бави суштином. Док се савремена породица не трансформише у стваралачку, вртећемо се у кругу. А круг нам није баш на корист. Ваља нам ући у спиралу у којој смо све бољи и бољи, у односу на себе јуче, на себе у прошлом тренутку.

Било би неопходно показати, реалном рачуницом, колико свако савремено друштво троши новца својих пореских обвезника, на бројне акције, а да и друштво и обвезници, од огромног уложеног труда, имају више штете него користи, јер се бави формом. Добри економисти и експерти бројних области ће ускоро сести за сто и израчунати колики су материјални губици, добрих, али јалових акција, попут рада на смањењу насиља, смањењу алкохолизма, наркоманије, болести зависности, смањењу сиромаштва, смањењу броја развода, смањењу мобинга... Израчунаће материјалне, али и губитке људских ресурса, када је у питању рад на повећању наталитета, повећању квалитета међуљудских односа, повећању радне продуктивности, рад на унапређењу

образовног система, рад на покушајима повећавања унутрашње мотивације за рад и учење. Нарочито се мора обратити пажња на ставку куповине чуда технологије, у функцији спољашње, релативно успешне контроле људи (камере, компјутерски системи, праћење, прислушкивање, увећавање полицијског апарата и сл.).

Све речене активности гутају огроман новац, а резултати нису спектакуларни, а ако су и спектакуларни то не значи много, јер деца расту и доносе нове, снажније проблеме, још опасније за целокупно друштво. Све док се не отклоне УЗРОЦИ савремених проблема, пет ауторитарних васпитних модела, биће тако како је. Ни огроман новац, ни самопрегоран рад не доносе жељена решења јер се сви баве ПОСЛЕДИЦАМА. Битна је суштина, рад на отклањању узрока. Бављење последицама је форма.

Друштво мисли да је најбитније плишаном и реалном принудом успоставити спољашњи ред. Тај спољашњи ред је видљив, пожељан, али недовољан. То је форма. Споља мир, а унутар сваке породице, сваког појединца кључа немир. Суштине нема, док се не почнемо бавити њоме.

Када се догоди унутрашњи ред, унутрашњи мир, а он се догађа у одсуству принуде свих облика, тада су спољашњи ред и мир само логичне последице. Како рече отац Тадеј: „Смири се и стотине око тебе ће се смирити“.

Постоји безброј примера који потврђују истину да се савремена друштва, углавном баве формом. Данас друштво, и развијених и неразвијених, троши огромну енергију, новац и време мењајући облик својини, мењајући форму институцијама, сматрајући да су ауторитарне форме главни кривци за хаос у друштву. Мењање форме прати огроман број закона, погрешних корака. Закони ломе људе, погоршавају њихове односе, јер је у корену сваког закона сила, сваког спољашњег мењања, принуда. Све добро, у људима савременог друштва, се поништава када се између човека и човека умеће казна и награда, плишана или реална принуда. Истовремено, проблеми се умножавају. Људи пате и не виде излаз из духовне кризе, у коју су запали. Духовној, моралној и материјалној кризи се не назире крај док у људима и међу људима не завлада мир. А мира и Љубави неће бити док се свесно не одбаце ауторитарни васпитни модели, у људским односима.

Врло је важно разумети да ће Закони постојати још дуго, врло дуго, јер ће закони бити потребни све док има људи и породица ауторитарне свести. Када се ауторитарна породица трансформише у стваралачку, када свест политичара, лекара, свештеног лица буде стваралачка тада ће главни контролори, Љубав и Доброта бити у нама, а човек који живи на принципима вечних вредности не потребује контролу законима.

Погледајте који се све облици породица јављају у савременом друштву, колико закона прати те промене, док је истовремено породица све слабија друштвена институција. Није проблем у форми, већ у суштини. Када људи буду трансформисали ауторитарну у стваралачку свест, нечовечну у човечну, тада ће се догодити суштинске промене. Навешћу један пример.

Економска транзиција неразвијених земаља, данас подразумева да готово целокупна друштвена имовина мора прећи у руке приватника. Све се то одвија рушењем, ратовима, транзицијом, све траје одвише дуго. Страдају људи, разарају се породице, државе, вредности, природа. Не назире се крај мукама, а онда, неко схвати да и није тако битно да ли је облик својине државни или приватни. Нарочито је ово дубоко схваћено 2008., када је свет упао у дубоку рецесију која у основи почива на похлепи, која узраста, на похлепи богатих и сиромашних. Док је плишаних биће похлепних, док је похлепних економска и морална криза ће узрастати. Не бавимо се кризом, као последицом, не бавимо се похлепом, то је форма!

Бавимо се уклањањем узрока похлепе, уклањањем плишаних васпитних модела у породици. Када се човек врати извору тада ће бити потпуно свеједно да ли је својина приватна или друштвена. Пример који сам одабрала управо казује да и данас, у појединим земљама и неким сегментима друштва, човек показује човечну свест, на корист и сиромашних и богатих. То само потврђује да се човек лагано креће путем свесности, без које нас неће бити у трећем миленијуму.

У „Политици“ од 28. септембра 2005, у чланку „Варљива правила“ се каже како је целокупно здравство у САД-у приватизовано, али да је и поред свега прескупо, недовољно квалитетно, неефикасно. При сваком помену могуће реформе, глас похлепних се диже и зауставља сваку промену која није у интересу богатих, (2010 смо били сведоци колики је био отпор богатих да председник Обама изврши какву-такву реформу здравства). Нешто је ипак учињено, упркос огромном отпору похлепних. Да ли ће бити суштинских промена, време ће нам рећи).

У исто време државно здравство Шведске је изузетно квалитетно и јефтине. Аутор наводи низ примера који јасно указују да није ствар у облику својине, у форми институције већ у свести људи који чине ту институцију.

Замислите колико ће бити неважно, једног дана, да ли идемо код приватног, или државног лекара, јер ће сви лекари имати стваралачку, човечну свест. Они неће формално полагати Хипократову заклетву, они ће имати свест Хипократа.

Данас пацијент страхује и од приватног, и од лекара који ради у државној институцији, питајући се у чије руке ставља свој живот. Да ли је упао у руке

похлепног човека, који ће му можда успоставити и лажну дијагнозу, како би му извукао што више новца, који ће му дати прескупе лекове, јер је интерес индустрије лекова и свих осталих, у том ланцу, огроман.

Дакле, није реч о облику својине, о облику институције, о закону, већ о човеку или нечовеку који се бави овим, искључиво човечним позивом. А све је кренуло из породице, тобоже за породицу, за њену похлепну свест, коју ваља утолити, газећи преко живих, мртвих, преко свих закона и Хипократових заклетви.

Шта се догађа са савременом породицом, која је послала своју децу, да граде друштво по мери похлепне свести. Троше се време, снага, новац, нерви да би се изгласао овај или онај закон о породици. Да ли ће закон признати хомосексуалну, ванбрачну заједницу, да ли ће батина бити и законом укинута... навире хиљаду проблема које ваља законом решити. На крају многи чланови закона остају мртво слово на папиру, а у реалном животу насиље буја. Зашто? Закони су форма, коју је све теже поштовати. Суштина је развој свесности у којој човек Љубављу и Добротом контролише себе.

У прелазном периоду закони треба да успоставе неки ред, у општем хаосу. Јављаће се велика и честа потреба за променом и дорадом закона, Устава, јер ауторитарни модели компликују живот и оно што је важило јуче, не важи данас. Трка између закона и човека је све већа, на штету и човека и закона. Закони се не поштују, а огроман број људи троши драгоцене сате смишљајући нове и нове законе. Многи троше сате живота тражећи рупе у законима, кроз које ће се провући њихова похлепна свест, а они најхрабрији не хају за законе, по цену да заврше, тамо где се завршава. Затвора и затвореника све више, плишаних казни огроман број. Опет форма, опет трошење огромног новца, који се некако надокнади застрашујућом казненом, новчаном политиком. Пресипање из шупљег у празно.

Празно и шупље ће бити све док се не започне озбиљан рад на духовној транзицији породице, ма којег облика породица била. Форма породице биће неважна, када сваки члан те исте породице трансформише своју ауторитарну у стваралачку, човечну свест.

Ако се не догоди трансформација свести наш живот ће се претворити у писање и брисање закона и очекивање, да законодавство, судство и параграфи могу да реше нерешиво. Биће више људи у затворима него на слободи, више несрећника у болницама него у породицама. Проблем не решава ни лукава, похлепна ауторитарна свест законодавца и лекара. Први сакупљају огроман новац, тобоже хуманијим приступом у којем се затворска казна може заменити материјалном казном. Други, лекари ће снижавати критеријуме, па оно

због чега сте, до јуче, били болесни, ментално или физички, данас више не важи. Опет форма, суштине ниоткуда.

Проблеме у породици и друштву решава промена свести. Одакле кренути? Од породице, а породица улази у друштво и спонтано га мења. Окренимо се суштини да нам породице, наши потомци и планета, из године у годину не би постајале све болеснији.

Да погледамо шта су урадиле мајка Злата и ћерка Маја на путу духовне транзиције, у својој породици, а на корист друштва у целини. Прихватиле су знање стваралачког васпитања и полако, али сигурно, зарониле у суштину породичних односа, заборављајући форму, као последицу ауторитарности.

МАМА ЗЛАТА И ЋЕРКА МАЈА

Самохрана мајка Злата одгаја ћерку Мају стару петнаест година и млађу деветогодишњу Соњу. Рано се развела, вредно, поштено ради успевајући да својој деци приушти солидан стандард. Посвећује им се максимално и тврди да су јој оне све на свету.

Све почиње у тренутку када је старија ћерка ошамарила мајку, јер свађом није успела да извуче жељену количину новца. Мајка доживљава шок. Признаје да је сукоба било и раније, као и у свакој породици која има пубертетлију, али је читаво рано детињство протекло релативно мирно. Мајка се трудила да дете не оскудева ни у чему. Посвећивала јој је све своје слободно време и била чак и срећна што се бабе, деде и отац не мешају у васпитање детета.

Затичем непријатно стање у породици. Девојчица је дрска, не жели сарадњу ни са ким, па ни са мном. Сарађује са сестром само када јој треба, а потом је сурово одбацује. У кући ништа не ради. Соба у неред, не учи, повремено бежи од школе, без питања користи мајчину одећу и шминку коју дарезљиво дели другима или упропашћава. Са мајком често не говори, а када јој недостаје новца за „кредит“ и изласке, када треба да се оправдају часови, када треба да се интервенише за оцену, не бира начин, да то извуче од мајке.

Дрско је напустила собу, иако је знала да сам особа која је дошла да им помогне. У пролазу је добацила: „Помозите њој, а не мени! . „Започела сам сарадњу са мајком, али су врата остала широм отворена, те је Маја могла несметано да чује целу причу.

Пред собом сам имала мајку која искрено тражи решење, хоће знање и спремна је да га примени, јер овакав живот, какав је, у последњих годину дана, мајка не може да поднесе. Мајка је учинила све, колико је знала, да им живот личи на бајку, а претворио се у пакао.

Грешке су лако ошкривене

„Да ли сте тукли, вређали, кажњавали?“, упитих је.

„Пошто је била врло тврдоглава, понекад бих је истукла, или изгрдила, из најбоље намере“, рекла је мати.

„Да ли сте је поткупљивали да би јела, учила или нешто урадила, да би...?“ Да сам имала више новца радо бих то чинила и више него што сам чинила, јер сам видела да то брзо доноси резултате. Слатко је то Ваше, како га називате, „плишано“ насиље.

„Да ли сте је презаштићивали од рада, реда и живота?“

„О, то сам чинила непрестано, сматрајући да је то израз моје дубоке љубави према њој. Од ње нисам ништа захтевала осим да учи, када је кренула у школу. Сада видим, док Ви причате, зашто моја девојчица не зна ни за какав ред, јер ред проистиче само из рада. Скривала сам од ње како тешко зарађујем новац, скривала сам своје болести и страхове, тугу самохране мајке. Она а доцније и млађа ћерка, морале су да имају све и онда када је то било практично немогуће. Презаштићивала сам их од истине да живот самохране мајке није бајка, од истине да је новца све мање, од истине да није све у форми, већ у љубави као јединој суштини.

Сада разумем да је презаштићивање било најприсутније у нашем дому. Разумем зашто је ћерка толико лења, али не разумем зашто је толико агресивна.“

Имала сам пред собом сјајног ученика. Мајка је имала снажно памћење на своју традиционалну породицу, на вредности њене породице и начин васпитања. У њој се са лакоћом постизао рад и ред са само два васпитна модела, батином или вербализмом. Мајка се питала, како је, из тако јаке традиционалне породице, упала у замку награђивања, у замку „плишаног“ насиља, када је знала само за физичку и вербалну казну. На своја питања давала је и одговоре. Утицај других мајки, других породица са којима се дружила, ТВ емисије, часописи, филмови. Све је почело баш када се њена ћерка родила.

Мајка је открила откуд толика агесија детета. „Плишано“ насиље, у виду куповине и презаштићивања ћерка је враћала мајци стварним насиљем. Једном

је насиље било израз побуне несвесног и безосећајног детета које је научило да му у животу припада све. Насиље ћерке је била несвесна освета мајци јер јој је у незнању заустављала духовни раст, а најчешће, ћерка је агесијом задржавала и одржавала свој паразитизам и привилегије.

„Да ли је било вербализма у васпитању?“, упитала сам мајку.

„Свакодневно сам користила вербализам, молећи је да буде вредна, послушна, осећајна. Сада видим да је све то било немогуће остварити, уз употребу речених васпитних модела.“

Мајку је највише болело што девојчица није показивала, ни бригу, ни нежност, ни тугу када је мати била у патњи. Сада је мајци било јасније да се здрава, изворна емоција може развити само кроз рад и односе препуне Љубави и Доброте. Све изворне емоције ћерка је потискивала, а онда су онако искривљене моћно избијале, у виду агесије, која је лако прелазила у насиље. Та агесија и насиље били су издувни вентили, које је ћерка повремено користила, бранећи се тако и од болести. Није било од користи такво понашање, јер се ускоро и разболела. Смењивале су се потиснута туга и наслојена љутња. Први знаци видели су се на кожи. Честе упале плућа, биле су верни пратиоци детета. Тек сада је мајка схватила колико је озбиљно њено незнање, да одгаји добро и здраво дете.

„Када је девојчица стављена пред телевизор“ – било је моје следеће питање.

Мајка је рано увидела да садржаји који долазе са екрана негативно утичу на њено дете и зато је сваки слободан тренутак користила да се са дететом игра, да буду у природи, да са дететом чита добре књиге. Мајка је брзо схватила да је њен огроман уложени труд био залудан, уз употребу плишане и реалне принуде. Врло брзо ћерка је са презиром одбацила све што јој је мати читала, причала. Као прави половњак упала је у мрежу своје виртуелне генерације, тражећи само програме који су били у складу са њеним нечовечним растом.

Сада, са петнаест година, ћерка сате и сате проводи уз теленовеле, Fashion Week-ове, слуша музику која наслојава тугу, подстиче агесију, риалити шоу јој узима време и испија душу, а на фејсбуку је као у својој родној кући. Мајци је сада јасно да се сво њено бављење дететом, уз коришћење свих пет васпитних модела, није исплатило. Бацила је дете у загрљај групе вршњака за чије се вредности Маја лако залепила. Били су слични, вршњаци и она. Били су последица ауторитарности. Ту се размењују искуства, ту се уче модели понашања. Група је све јача, што су деца сличнија. Припадати групи у петнаестој години значило је глумарити ноћу, спавати дању, учити све мање, а захтевати од наставника високе оцене, захтевати од родитеља новац за сваку петицију, захтевати да правдају изостанке и врше утицај на наставнике да смање

критеријуме, значило је седети пред телевизором и компјутером сатима, телефонирати исто толико дуго, од родитеља очекивати да буде спонзор који се и законом мора укротити.

Сада је мајци било све јасно. Удео њене кривице стоји, али удео вршњака, медија и друштва који, некритички и неселективно прихватају све што им намеће материјално развијени свет, је стоструко јачи. Да је Маја имала знање стваралачког васпитања, Љубав мајке би победила и пребродила све препреке. Ту смо, где смо. Мајка не одустаје од свога детета, од Љубави. Ђерка још не препознаје Љубав и зато се бори против мајке.

Дојовор

Мајка се наоружала знањем. Прочитала је „Буквар“ неколико пута, а потом је сачинила списак свих ђеркиних акција које су биле последица мајчиног незнања. То се морало зауставити, у интересу целе породице.

Ђерка не ради ништа у кући.

Не учи редовно и зато захтева велики број приватних часова.

Захтева да сваки изостанак буде уредно оправдан – лажима, наравно.

За изласке тражи повећу суму новца.

За мобилни тражи много, тврдећи да је то облик дружења савремене генерације и да за то новца мора бити.

Мајчину гардеробу и шминку користи, и поред забране.

Када не глумари са друштвом, глумари пред телевизором, на компјутеру, на телефону, уз прегласну музику трошећи неколико сати дневно на то.

Дрско се понаша према сестри, мајци, мајчиним пријатељима, према појединим професорима.

Узнемирава укућане, комшије, виком, трескањем вратима, лупањем стакала и прегласном музиком.

Извлачи превелику суму новца на брзину и не пристаје на џепарац.

Присиљава мајку да је буди, како би стигла бар на почетак другог часа. Не занима је где се мајка налази у том тренутку. Морате признати да је смислила сасвим солидан репертоар мука, да мајку доведе до лудила. Неко је побркао лончиће.

Све мора бити доведено у ред, пре него што се насиље претвори у породични „тероризам“ и пре него се умешају стручне службе, које обавезно стају на страну детета, јер дете је искривљено, ваља га љуљати. Мајка је све схватила и

срцем кренула у преображај. Нисам очекивала брзе резултате, јер ћерка није пристајала на сарадњу.

Ако помогнем Маји и мајци, иако нема сарадње свих, биће то нада за оне породице, у којима су деца довољно ојачала и не желе било какву промену ситуације. Договориле смо се, шта и како и обе смо радознано кренуле у авантуру буђења Љубави.

Мајка је морала да савлада два тешка задатка. Никада не сме користити КАЗНУ ИЛИ НАГРАДУ, при решавању одређеног проблема. границе морају бити успостављене, али без употребе плишаних. Најтеже је јасно распознати када предузета акција није казна или награда, а личи на то.

На сваку бурну ћеркину реакцију мајка мора остати смирена, не сме јој узвраћати њеним оружјем, агесијом. Она ће то сада лако постићи, јер јој је јасно куд плови овај брод. Мајци је јасно да је њено дете емоционално болесно.

Већ сутрадан ћерка је писмено обавештена, шта јој ваља чинити, јер већ данима не говори са мајком, а осим тога писани запис је трајан и ћерка га може проучавати.

Каћа је сазнала:

- да је мајка спремна, у име здраве породице, да исправи своје грешке
- грешке ће исправљати без употребе казне и награде
- на сваку ћеркину негативну реакцију, мајка ће остати мирна, јер зна да је она увела своје дете у „болест“, а агесија је болест, која ускоро води у много теже болести
- док не сачини предлог буџета, свог џепарца, новац неће добијати
- на витрини је окачен план рада у којем би требала и она, добровољно, да заокружи одређен број послова које ће обављати у кући
- за њен узраст и у складу са њеним обавезама, изласци петком и суботом увече су довољни, и само ће они бити финансирани. Зашто само петком и суботом? Мајка јој је и ово објаснила, (неиспаван човек не може да учи, агресиван је, бежи са часова, незадовољан је, несрећан). Уколико прекрши предлог неће је казнити, али ће већ неко решење пронаћи.
- неће је проверавати телефоном, покушаће мирно да спава.
- паре за такси неће добијати, јер мора да води рачуна када се и како враћа кући
- сазнала је да је мајка обавестила професоре у школи, да је не зову за правдање часова. Појавиће се сама, уколико се правдају часови, због болести.

- Такође је обавестила професоре да ћерки не поклањају оцене, по цену и да понавља.
- замолила је лекарку да не даје Маји оправдања само зато што неколико дана није била у школи, иако је била здрава. Дошло је време да мајка пробуди одговорност код свога детета. Дошло је време да мајка престане да презаштићује своје дете, радећи место њега све што дете може само да обави.
  - од данас нема више приватних професора. Када буде учила нека вредно и тачно заокружи шта то не разуме. Ако ни мајка не буде знала да јој то објасни, може добити помоћ приватних професора, највише час или два. Професори могу бити добре комшије или мамине пријатељице.
  - требало би, да покуша да свакодневно смањује време које проводи уз ТВ, музику, јер је то „виртуелна и аудитивна дрога“ са које се полако мора скидати да би постала добар ученик и смирен човек.
  - каблове јој мајка више никада неће исећи јер казне нема, али буде ли малтретирала породицу прегласном музиком наћи ће се неко човечно решење.
  - мајчину гардеробу не сме више користити, а на опаске: „Госпођа је опет купила себи нови део гардеробе!“, мајка неће реаговати емотивно или агресивно.
  - никада више мајка неће лагати да нема новца, како би избегла испуњење ћеркиних жеља. Новац постоји, али свакоме према свом узрасту и потребама.

Заштићује ње пред буру

Необичан мир у кући траје два дана. Ћерка не исказује џепарац, али када је видела да новац не пристиже, јер нема планираног буџета, подноси га. Било је све нереално. Само за допуну мобилног, недељно тражи нереалну своту новца. Из поднесеног плана мајка читава последице лошег васпитања. Ћерка је нереална, јер не зна да од толиког новца неко дуго преживљава, и да само неколико таквих новчаница стане у нечију плату. Није се исплатило мајчино презаштићивање. И зато, њено похлепно дете заједно са мајком мора разрешити тај „чвор“ који се зове новац. Мајка је сама направила „ребаланс“ буџета и оставила јој реалан, недељни џепарац на столу.

Зайшишје је йрошло – бура се йодиїла

Не мислите ваљда да је ћерка, без отпора, пристала да јој се ускрати много тога, што јој се допуштало петнаест година. Не бојте се, драги родитељи, бура је била безопасна, као бура у чаши воде, јер мајка није одустала од плана. Многи од вас ће помислити да неке од мера личе на принуду, на казну, али није тако, само личи. Да ли је казна када лекар препише десет инјекција вашем чеду које се разболело? Ни чеду, ни вама не пада на памет да одустанете од лечења, јер одустати значи ући у још већу болест. Све мере које је мајка преузела, на путу изласка из ауторитарног васпитања, ка стваралачком, ваља схватити као лек. Као што се дете бори са медицинском сестром, сузама, ударцима, бежањем, тако се и ћерка бори да мајку задржи у стању несвесности.

Мајка је само радила на уклањању узрока њихових породичних мука. Конкретне акције нису ништа друго него „плишани“ преточени у реалност. Ако је несвесно дете трошило за мобилни огроман новац, а још несвеснија мајка то одобравала, онда је реч о презаштићивању од истине, да породични буџет то не може да издржи, да је расипање новца, по цену и да га имамо и превише, недопустиво.

Уводећи нова, здрава правила, цела породица се полако али сигурно извлачи из канци ауторитарности. Ове промене деца најтеже подносе, јер су они само последица незнања родитеља. Маји је најтеже јер она чак није дала ни пристанак да се промене догоде. Пошто се ради о малолетном детету, тврдоглавом и несвесном, мајка је донела одлуку да сама исправи све своје криве Дрине. Била је свесна шта је чека, ако је страх или недоследност зауставе на овом путу. Остаће доживотни сужањ свога детета.

Нова сїраїеїја

Колико је ћерка упорна, у корист своје штете, другачије речено, колико је тврдоглава, казују њене одлуке спроведене у дело. Још више ленчари, знатно мање учи, иако се приближава крај школске године. Све већи број сати проводи поред ТВ-а, музика је још гласнија. Одећу и шминку уништава, џепа рац је потрошила, већ првог дана и због тога не излази. Шта је у мајчиној моћи? Мајка је радила и склањала за њом онолико колико је било неопходно, да се не саплићу преко ствари. Ћерку није опомињала, није викала. Мирно је довела мајстора који је направио браву и мајка је кључем заштитила одећу и себе. Опет ћете помислити да је реч о казни. Није! Није, јер нико није добио

батине, нико није викао, комшије нису могле да пријаве властима „насиље“, али се ред морао успоставити. Као што ћерка сада дрско ставља руку у мајчин ормар, тако ће сутра слободно „узети“ све што ће задовољити њену похлепу, јер похлепа не зна за препреке. Проституција и криминал имају корен у ауторитарној, плишаној, савременој породици. Када апетити похлепне деце прерасту могућности породице тада се улази у друштво у којем су проституција и криминал путеви задовољења похлепне свести. То је мајка Злата схватила и ушла у лавовску борбу да своје дете врати извору. На извору је Љубав према раду, реду, учењу, породици, животу... а где је Љубав ту проституције и криминала нема, јер нема похлепе, нема лењости тела.

Џепарац није обновљен за текућу недељу. То је веома лако, јер је новац у рукама онога ко вредно ради и зарађује. Питате се, колико ће ове муке трајати. Мајка је кварила петнаест година, нека стрпљиво исправља макар петнаест дана или толико месеци.

Нема свађе у кући, јер је за свађу потребно двоје. Ђерки је била преко потребна свађа да би празнила своју напетост. Читава ћеркина стратегија имала је управо за циљ да изазове мајку на двобој. Била је као извучена из струје, јер на све увреде (ружна си, глупа, себична, никаква си мајка), мајка је остала потпуно мирна. Како мирна, питате се. Први пут је мајка сарађивала са својим дететом, на принципима Љубави, а не из ега, из гордости. Свака свађа мање водила је ка оздрављењу њеног детета. Напетости мање, здравља више.

Тврдоглавост̄ је искривљена ујорност̄, искривљена изворна воља

Сваки човек се рађа са довољном количином воље, тј. здраве упорности како би савладао препреке у животу. Употребом вербализма, воља детета, најчешће, пада, дете не успева да преброди препреке. Све остаје на лепим речима. Употребом вербалне принуде и вербализма воља може и да узраста, али у негативном смислу, у болест која се зове тврдоглавост. Тада у инат другом, човек ради највише против својих здравих интереса.

При првом сусрету мајка је рекла како је ћерка тврдоглава на оца, а сада зна да је за ћеркину тврдоглавост она крива, као што је за очеву тврдоглавост крива његова мати

Годинама је наслојавала ћеркину тугу својом тугом, иако се невешто трудила да је сакрије. Некада се туга девојчице толико наслојила, те је дете одлазило

у неки облик депресије, а када би клатно отишло до краја, девојчица је улазила у патолошки страх за себе, бранећи се необјашњивом агресијом.

Мајка је сада знала пут. Вербализам, вербална принуда више не постоје а и сама ће поради да хармонизује своје емоције, стваралачки решавајући и своје проблеме.

Крај школске године

Из ината ћерка не учи, кечеве се нижу, а крај школске године је ту. Са неоправданим часовима је стигла до критичне границе, па стала, јер је мајчина „лудост“ постала очигледна. Последња недеља школске године је стигла. Паника на броду, али на броду којим плови ћерка. Да изгуби школску годину није пристајала. Изгубила би у очима својих другара, маминих пријатеља, рођака, наставника, јер она за њих представља сасвим добро дете. Сви тумаче њено понашање као лудост младости, понашање своје деце, као део пролазног пубертета, све док не добију шамар од свог „доброг“ детета, као што га је добила мајка Вера.

Ћерка не бира средство да оствари циљ. Од професора до професора, мољака, понижава се, изазива самилост, плаче. Са пет кечева стигла је до два. Похлепа је прорадила. Ако је успела да поправи три кеца, поправиће и ова два. Али није све ни у школству изгубљено. И тамо постоје нормални професори који цене себе, њу и остале ученике. Не дају сви оцене без рада.

Маја губи понос, потискује тврдоглавост и скрушено позива „мамицу“ у помоћ. Мама наравно не пада на оно „мамице“ већ јој се извињава што је прешастићивањем направила од ње паразита. Обећава Маји да ће своје грешке у васпитању исправити. Дани се одбројавају. Нови напор тврдоглаве Маје и само један професор остаде „тврд орах“. Остаде само један предмет да се учи преко лета, а сви остали никада неће бити научени.

Појравни исјиѿи – а море?

Научена на казне и награде Каћа је једино стрепела да је мајка неће пустити на море. Запрепашћена је била мајчиним понашањем. Пошто је Каћа имала проблема на кожи, због чега би јој море пријало, мајка је рекла да ће некако сакупити новац и послати је на летовање. На летовању ће се вероватно

организовати и учити повремено. Мајка је и летњи џепарац знатно повећала јер ће и изласци бити чешћи. Ђерка је показала видно задовољство које је било праћено тајанственим осмехом.

Лекција се мора научити

Видевши да је мајка збиља „луда“, јер сви који су пали на поправни неће ићи на море, Каћа је погрешно протумачила овај мајчин корак. Помислила је да је мајка почела да попушта, јер се покајала. Мислила је да је добила мајчин прст, а да сада треба да се избори за целу шаку. Опет излежавање, напади, увреде сати уз ТВ, довођење друштва и узурпирање дневне собе, трескање вратима. Ормар је био обијен. Мајчина гардероба је опет на Маји.

Да би се лекција научила мора се вежбати и зато мајка хладно, на листу приоритета, ставља лекцију „Вежбање породичних односа“, а не море. Обавештава ћерку из којих разлога не иде на море, објаснивши јој да то није казна. Од данас се: укида џепарац, мајка не спрема, једе се шта ко нађе у кући, свако се саплиће око властитог нереда, купује се најнеопходније. Мора се штеде-ти јер оправка разваљеног ормара поприлично кошта. Пошто Маји не пада на памет да се прихвати било каквог посла, мајка је начинила прави корак. Набавила је нову кошарицу за Мајин прљави веш, за целокупну њену гардеробу коју су до сада прали и пеглали мамини патуљци. Вежба освешћивања ћерке да истински патуљци не постоје, могла је да почне. Мајини налакирани прстићи мораће ускоро да постану лични патуљци.

Млађа ћерка је привремено пребачена код баке, да не би испаштала. Опет ћете рећи да је принуда у питању, али није било вике, туче, вређања. Лекције су савладавале у тишини. Мајка је стегла срце, а ћерка је схватила да мајчину одлуку, да је пусти на море, није добро протумачила. Видела је шта се спрема, али тврдоглавост, као емоционална болест, је није напуштала.

Више волим да ђадујем, него да засучем руке

Тишина и мир у кући. Неколико дана Маја је била тврдоглава и није хтела себи да припрема храну, иако је фрижидер био пун хране. Понижавала се чекајући да јој другарица понуди сендвич. Гребала се о бакине ручкове. Мајка јој први пут није држала предавање о лепом понашању.

Из полупразног стомака и празног џепа се другачије мисли. Први пут се ћерка уписује у план рада, обавља по неколико послИћа, као маца репом, али ради. На овај корак је пристала јер види да мајка не одустаје од плана. Кошарица се пунила Мајиним вешом, њени патуљци ћуте, јер Маја истрајава на одлуци да сломи мајку,

У тишини прави нову стратегију, не одустаје од мора. Тајно се договара са оцем, да јој плати море. Знајући да су очеви новци скупи, за сваки случај пише и писмо мамици у којем обећава куле и градове, само да јој плати море. Средом, очеви новци неће бити потрошени на мору, а мама није пала на оно „мамице“. Мајка не одустаје, јер осећа да ће Маја ускоро почети да разумева мајчин план којим се стиже до Доброте и Љубави, здравља и хармоније у породици.

Док читате ове редове сигурно се преслишавате ко би све вама покварио концепт стваралачког васпитања. Деде и бабе би кришом додавале новац, отац би, из ината вама, платио море ћерки. Верујте да и они воле ваше дете више, него што мрзе вас. Воле га на начин како воли ауторитарна свест и зато је добро да им потурите овај текст како би схватили шта раде свом потомству, како би пожелели да своју „љубав“ трансформишу у Љубав.

Ћерка је схватила да се мајка више не игра васпитања (час да – час не да, час грди – па онда то исто допушта). Мајина стратегија ломљења мајке више није давала резултате и Маја посустаје. На листи Мајиних приоритета нашли су се рад у кући, учење и повремени испади. Живот је полако потекао од „љубави и добротe“ до Љубави и Доброте.

Ћерка је добила повећани џепарац, мајка се вратила шпорету уз који ће се ускоро и ћерка наћи, ако жели. Сестрица се вратила, како би вежбали у троје. Свако обавља део посла у кући. Живот тече, доноси нове ситуације које ваља решавати. То нису проблеми, јер живот није проблем. Живот је лепота, која сваку нову ситуацију, решава увек у складу са стваралачким принципима, без казне и награде.

Сигурно се питате шта је са ТВ-ом. Лето је сјајно време да се изађе из виртуалног света, одласцима у природу (шетња, пливање...). А поправни, а учење? Вапите за одговором. Не узбуђујте се. То је Мајина ствар – како каже и њена мајка. Ако је решила да не изгуби годину, планом и радом се све може постићи. Ако ову лекцију није савладала, да је учење њена ствар, изгубиће годину. Па шта? Шта су једно море и једна школска година, ако цели живот буде у Љубави, Доброти. Биће све добро само ако мајка, односно родитељ истраје, а истрајаће.

ПС: Приметили сте да готово нисам спомињала млађе дете. Помислили сте да је дете добро, савршено, питајући се како је то могуће уз мајчину и сестрину ауторитарну свест. Наравно да много тога није добро код Соње, али је чудан

утицај старијих, на млађе. Млађе дете посматра и учи на грешкама старијих, знајући шта може, а шта не може да прође.

Мајка и Маја ће све брже успостављати хармонију, и у себи, и у односима Све ће то неминовно довести до хармоније и у Мајином животу, хармоније у целој породици. Само се ваља покренути. Покрените се и ви у име своје деце! Мајка ми се већ подуже не јавља. И не треба, ако иде добро. А ако је одустала, у шта сумњам, вратиће се стваралачком васпитању већ при добијању већег, снажнијег шамара, од онога због којег ме је и потражила.

ИЛИ ЈЕСИ, ИЛИ НИСИ

Пожељно је да сви који учествују у одгајању детета усвоје и примене принципе стваралачког васпитања. Мало је људи данас који су спремни на промене, нарочито када је у питању једна породица. Мама ће ући у стваралачко, а тата? Мама и тата ће ући у стваралачко, а деде, бабе? Ипак не смемо одустати и када смо свесни да стварамо од детета „половњака“ само зато што немамо подршку свих чланова породице, у одгајању детета. Такво дете збиља није стваралачка личност, али су шансе за раст много веће, него код особе која је жртва потпуне ауторитарности.

Није лако стваралачком члану породице који се определи да заигра на карту човечности, јер је много оних који руше. То могу бити особе из најближег окружења детета: васпитачи, деца у вртићима, професори, другари и нарочито медији, друштво у целини.

Дуг је пут до остварења хармоније, коју сваки човек прижељкује. Није лак пут духовности јер ту не важе правила „половњака“. На том путу јеси.

ВАЛЕНТИНА И СТАНКО

Неколико месеци пре брака, Валентина и Станко су одлучили да освоје просторе Љубави и Доброте, на принципима стваралачког васпитања. Наставили су и у браку да живе без свих пет васпитних модела. Вољно су одлучивали шта ће ко да ради, а то је значило да седамдесет посто свакодневних сукоба нестаје.

Бливанци дођоше на свет. Мајка је знала да ће њена деца јести без суза и нервозе, да ће... Била је сигурна у себе да неће одустати од овог човечног пута.

За супруга није гарантовала. И збиља била је довољна само једна свекрина примедба: „Мушкарци не пеглају пелене!“ и да у том младом човеку проради зов мушких предака. Почела је да га „боли“ кичма, те уморан је, те жури, данас остаје дуже на послу, бескрајни телефонски разговори. Све је то млада жена примећивала, али јој је остало само да га чека, јер казну и награду није користила. Истрајавала је дајући свој пример.

Негативни утицај ауторитарног оца све је више долазио до изражаја. Збуњивао је децу, мајка једно, а отац тера своје „Пусти их да гледају шта хоће, не морају на спавање баш сада, зашто да уче када од тога нико нема користи, помажу ти да би могла да се излежаваш“. Знао је да „разигра“ децу, а онда их грубо одгурне или истуче, знао је да... Мајка је остала усамљена, али сигурна да ће успети.

Чувала је децу у крилу породице, све до школе. Није се чак ни запослила. Расла су њихова деца, расла су и деца родбине и пријатеља. Њихова деца су била знатно смиренија, вреднија, здрава и весела, радознала. У породици и шире, сви су почели са поштовањем да гледају на младу жену која није одустајала од своје деце, ни од супруга. Супругу су почеле да годе примедбе пријатеља и рођака и полако је почео да се сећа како је то било пре брака и пре рођења деце. Научено се не заборавља и Станко је убрзо био на путу на којем није било ни „плишаног“ ни оног другог насиља.

Заједнички су планирали како да припреме децу за школу, у којој малишани хоће оцене без рада, у којој девојчице хоће да буду Барбике, а дечаци Кенови, у којој су узори деци, јунаци филмске и музичке естраде, јунаци нај-агресивнијих филмова, за школу у којој се прича и препричава колико је ко убио непријатељских војника у најновијој игрици.

Знали су родитељи да је много изазова који би могли да сруше све уложено у децу, али су решили да истрају на путу стваралачког васпитања.

Наша деца су ипак „йоловњаци“

Деца кренуше у школу. Већ првог дана долазе кући у сузама. Деца су их тукла, исмевала, учитељица их је грдила, јер деца имају примедбе на њих. Родитељи су били у чуду, нарочито мати. „Толико сам уложила труда, шта се дешава?“ И дани мука су кренули. Њихова деца, нарочито синчић, постадоше дежурни кривци. Нестаде она сјајна радозналост, угуши се воља за учењем, чак су деца врло често молила мајку, да неколико дана не иду у школу. Забринути,

дођоше код мене. Било је довољно да чују моју причу и да кући оду потпуно смирени, сигурни да неће одустати од своје деце.

Била им је довољна ова њрича да би разумели своју муку

Рекосмо да је веома пожељно, да сви који учествују у васпитању деце, до пола-ска у школу, усвоје принципе стваралачког васпитања и нарочито да заштите децу од негативних садржаја медија, лоше музике, агресивних игрица и филмова. Ако нема јединства у васпитању догађају се „половњаци“ какви су се догодили и Валентини и Станку.

Група лако разара оно што је половично, оно што је усвојено као став, оно што није произишло из дечијег бића. Свако „добро“ једном учињено из интереса, други пут из срца лако се препознаје. Деца са лакоћом препознају „половњака“. А који човек ауторитарне свести није половичан?! У једном тренутку си добар, исказујеш љубав, већ у следећем тренутку други људи, ситуација иста, а ти већ ниси, ни добар, ни у љубави. То се зове ауторитарна, селективна љубав и доброта. То је тај избор између добра и зла, избор човека ауторитарне свести.

Валентинина и Станкова деца ломе се између Љубави и љубави, Доброте и доброте. На коју ће се страну преломити зависи да ли ће родитељи одустати од Љубави према својој деци и ући у љубав.

У данашњој породици већина деце су жртве свих пет ауторитарних васпитних модела. Таква деца су несрећна, незадовољна, агресивна, похлепна и када препознају „половњака“ он постаје предмет њиховог интересовања. Туку га, руже, исмевају, сврставају га у штрелере, шлихтаре, непрестано их уцењују, туку, лажно оптужују, у жељи да малог колебљивца преведу на своју страну. Таква деца, деца жртве, у почетку су тужна, уплашена, не бране се, плачу и жале се родитељима.

Родитељи, безуспешно покушавају да заштите дете преко учитељице. Оне живе и раде у времену у којем више не важи: „Немој да ми будеш црна овца“. Данас као да прећутно важи: „Немој да ми будеш бела овчица“, јер се ауторитарни родитељ плаши различитости. Зато учитељи верују већини ученика (црним овчицама) и онда када јасно виде истину. Лакше им је да се замере једној породици него већини јер је „ауторитарна“ истина увек истина већине.

Често ми се јављају родитељи „половњака“ који кажу: „Наше дете је добро, послушно, није агресивно, а ето како пролази иако личи на стваралачко дете.

„Али, само личи“, додајем ја. Чему све ово води?“. Ако родитељ одустане од васпитања без казне и награде одустао је од свог детета. Такво дете ће врло брзо научити све форе и фазоне ауторитарне групе. Мора брзо све научити, јер се може преживети само ако си исти, као сви у групи. Кући неће играти игрице, али ће зато кришом свраћати у играонице и колико сутра пуцати из свих рафала у себе, у децу, у родитеље. У питању је опстанак малог, несрећног бића.

Можда тата Станко тек сада разуме шта је учинио својим одустајањем од деце, одмах по рођењу. Данас, после ове приче и Валентина и Станко знају да ће истрајати на свом путу. Када „половњаци“ постану целовите личности наћи ће они сами пут, до срца сваког човека.

Станко и Валентина саслушаше леју животињу причу

Зашто група деце не прихвата „половњака“ видели смо. А одговор на питање родитеља: „Како ће се моје стваралачко дете снаћи у групи друге деце?“, је позитиван. Снаћи ће се врло добро, не брините. Добро је што су Валентина и Станко чули и ову причу.

После једног од бројних предавања пришла ми је искусна, добра учитељица и у жељи да ме обрадује, рекла је: „Милице, ову породицу морате упознати. Као да је изашла из Вашег „Буквара“. Упознала сам их. Родитељи нису знали за моју књигу, али су имали толико Љубави да су могли да одгаје пук деце. Родили су и гаје четири предивна детета. Од њих, друштву довољно.

Оно што сам видела, чула, осетила била је баш права прича о одгајању деце без батине, шаргарепе, презаштићивања, вербализма, без негативног утицаја телевизије, компјутера. Упознала сам их преко приредбе коју су, као и сваке године, припремали за одељенске заједнице, којима су припадала. Мала шесто-члана заједница вредно је подизала бину, стављала завесе, осветљење. Родитељи, озбиљни, скромно обучени, речено модерним језиком „не у тренду“. Деца, права деца, узраста од другог до седмог разреда основне школе. Препознајем да млађа деца носе одећу старије деце. Носе је природно као што носе и те дечије фризури начињене мајчином руком. Све то носе са лакоћом којом принчеви и принцезе носе најлепшу и најскупоценију одору и накит. Да су тако обучена деца „половњаци“, била би исмејана, на најокрутнији начин.

У публици су деца и родитељи. Мирно, стрпљиво чекају да програм почне. Стари су то знанци. Зна их и воли читава школа. „Никада их нису тукли, изневерили, исмејали“, никада им нису упутили речи попут „бубалице“, шликхаре“,

а савршени су ђаци“ шапуће ми учитељица. Почиње програм. Све што говоре, глуме, читају, певају припада уметности која је надживела време и утемељена је на Љубави и Човечности. Када читају своје радове, када говоре и рецитују текстове непролазне вредности, када певају, свирају, осећам да је све прожето њиховом унутрашњом хармонијом. Све је обично, познато, а ипак ново.

Како то да мала публика, која хоће само Хари Потера, певаљке, борбу, насиље, шунд, мирно седи и све упија с радошћу. Како то? Свако дете и родитељ отворило је своје срце. Успостављена је емоционална хармонија. Љубав и Доброта раде за њих. У овом тренутку немају трунку зависти, љубоморе, пакости. Сви имају наду да и они могу постати такви као што је ова породица. Нажалост, све ће трајати врло кратко. Када се завеса спусти и угасе светла, њихове семенке ће се, попут шкољки, затворити. Можда се и не би затвориле када би знали да Љубав и Доброта расту само у одсуству пет васпитних модела.

Аплауз, честитања. Ни трунке зависти, бар данас. Када одрасту, када та публика схвати да је пропустила шансу да се самоспозна и самооствари као човек и родитељ, завидеће сваком човеку који их буде подсетио, који буде лично, или буде исти као људи ове шесточлане породице, данас.

Прилазим с поштовањем и поклањам породици „Породични буквар“. Чудно ме гледају, као да се питају да ли треба да провере да ли су изашли из ове књиге. Као да кажу: „Ми не проверавамо, ми живимо и увек знамо када јесмо, а када нисмо. Када „нисмо“, исправљамо се.

Све што би их питала делује неумесно, као када бих, човека који види од рођења питала: „Како је то видети?“ Од свих питања одабирам само једно: „Имате ли ТВ и компјутер?“ „Имамо, зашто питате?“ Збуњено настављам: „Па како деца одолевају бомбардовању са екрана?“ Одговор је био природан, спонтан и истинит: „Телевизија и компјутер су дивни изуми савременог човека, али они припадају родитељима. Деца користе ТВ у мери у којој је то у складу са њиховим узрастом, а оно шта деца требају да гледају, одређујемо ми, родитељи.“ Опет збуњена муцам: „Па ваш син је ученик седмог разреда, има информатику, мора да користи компјутер. „Па користи га, сада када му је потребан да научи оно што се од њега тражи у школи. „А игрице?“, настављам. „Какве игрице? Ако треба да савлада рад на компјутеру, зашто бисмо га условљавали игрицама. При том, игрице не захтевају неке компликоване операције. Наша ћерка, ученица шестог разреда, савршено куца на компјутеру и баш сада нам помаже при куцању доктората.“

„А да ли ваша деца падају у искушење да кришом оду у играоницу или кладионицу?“ Одмах сам схватила колико је питање било непримерено, јер с коња на магарца се не пада лако. Неко ко свира Моцарта, ко већ сам компонује, са

једанаест година, тај не може да слуша реп музику. Неко ко чита светске класике и пише налик њима, не чита шунд јер то не може, све и да хоће. Неко ко је развио дрво Љубави и Доброте не може у својим крошњама да чува насиље, похлепу, лењост, лаж. То је закон стваралачке, духовно развијене личности, где слично привлачи слично.

Заједно спаковаше своје позориштанце, па све четворо деце весело одскакуташе до својих вршњака. Све је и даље било мирно, свечано, како доликује крају школске године или почетку неког новог живота, живота трећег миленијума у којем ће свака породица бити стваралачка, а то значи нова, оригинална, посебна. Једино ће дете остати увек дете, на срећу, уверава ме весела цика и граја задовољне деце.

Хвала учитељици што ме је позвала да видим стваралачко васпитање на делу. Када ову причу испричам „половњацима“ нико не одустаје од стваралачког, од своје деце. Не одусташе ни Валентина ни Станко.

СВЕ ЈЕ СЛИЧНО, СКОРО ИСТО

Савремена су породица, жртве свих пет ауторитарних васпитних модела. У свакодневном животу имају хаос. Син, средњошколац, други пут понављао разред. Не учи, бежи од школе, глувари, свађа се са сестром и омета је кад учи. Родитеље, напада вербално а често и замахује руком, говорећи: „Једва чекам да умрете и да могу да се ширим у овом стану!“

Сестра, старија неколико година, срдачно мрзи брата. Они имају заједничку опсесију – како извући што више новца од родитеља. Када постигну циљ, започињу нове свађе, око тога ко је добио више. Оптужују родитеље да су неспособни да зараде велики новац, у времену у којем сви краду, а њима је само новац потребан. Врхунац је достигнут када је ћерка, у бесу што је мајка себи купила јакну, полила нову јакну уљем. Насрнула је на мајку, оптужујући је да је лоша мајка, и мора да запамти да се прво купује деци, па онда себи. После овог, већ виђеног насиља, мајка је напустила кућу.

Немоћна и очајна затражила је помоћ. Разгрнула сам њену несрећу и открила да је у тој породици било свега, и насиља и „плишаног насиља“. Док су родитељи вредно радили, децу су одгајали цртаћи, филмови, „виртуелна гувернанта“ јер су родитељи наивно веровали да се деца мање плаше када су сама, а гледају ТВ. Деца су имитирала оно што је било у складу са њиховим узрастом. Ови добри и скромни родитељи, школовани, нешто постарији, мислили

су: „Па данашња деца су таква, шта се ту може“. Нису тражили помоћ, све док враг није однео шалу.

Док сам покушавала да спојим родитеље, да обавим први разговор, у кући је већ направљен фронт против мајке (3: 1). Не браним мајку, али већ видим нови фронт (2: 1) – двоје деце против оца, јер ће му ускоро извући последњи динар. Чекале смо стрпљиво, да се то деси.

Разговор и са оцем је обављен. Процес трансформације свести родитеља је почео чим су чули причу стваралачког васпитања. Пронашли су себе у свих пет васпитних модела. Одлучили су да се мењају, да усвоје принципе стваралачког васпитања и упусте се у борбу, да врате своју децу себи, раду. Љубави, Радости и Доброти.

Казна и награда не постоје, договорили смо се. Поступак рада, излагања из мрака ауторитарности био је сличан као у случају самохране мајке Злате и ћерке Маје, (прочитај!). Проблеми су толико слични, да не кажем исти јер све ауторитарне породице личе једна на другу (агресија, насиље, лењост, непоштовање родитеља, глуварење, вишечасовно седење пред телевизором, телефонирање, слушање најгоре музике, оцене без рада, похлепа и извлачење новца од родитеља, као централни проблем сваке породице)

Све стваралачке породице (каква ће ускоро бити и ова о којој пишем) носе најлепшу стваралачку различитост. Свака стваралачка личност такве стваралачке породице живи и ствара у складу са својим потенцијалима, а увек из равни Љубави и Доброте.

Но, вратимо се родитељима. Схвативши да су најгоре могуће васпитање, као и сви, прихватили као нешто напредно, модерно, демократско, видевши докле их је то довело, почели су са радом. До скоро ово су били родитељи који су правили фронтове, онако како су то деца одређивала. Ретко су кад мислили исто. Никада се нису слагали, нити су доносили заједничке одлуке.

Удружени, наоружани стрпљењем до зуба, наоружани знањем, изашли су пред децу, признали грешке, затражили опроштај од деце за грешке које су чинили у незнању. Свечано су изјавили да се од данас боре за себе и за њих, своју децу.

Наравно да их деца нису разумела, наравно да им нису веровала да ће издржати у ономе што причају, наравно да су се деца грчевито борила да врате родитеље у несвесно стање. Знање је пробудило затрпане родитељске нагоне. Борба за децу и себе је почела, траје. Двадесет година су кварили, морају бити стрпљиви двадесет дана, до двадесет месеци. Успеће сигурно, ако не одустану. Раде вредно. Траже моју помоћ само када су у дилеми – да ли је предузети корак казна или награда – или само личи на то. И они су сачинили списак

глуposti који су дозволили својој деци и себи. Кренули су од исправљања гршака, као и мајка Вера. Начинили су план, списак нових породичних правила и започели борбу за Љубав и Мир у својој породици.

Можда ће Златина ћерка Маја, имати срећу, да једног дана сретне њиховог сина, заволи га јер се слични привлаче, и уда за њега. Благо њима, помислих. Биће им лако да одгаје сјајно, племенито потомство какво потребује трећи миленијум.

ПС: Не чудите се што нисам говорила о детаљима који су везани за излазак ове породице из ауторитарности. Проблеми су слични, и зависе од узраста и пола детета, али је зато стваралачка свест родитеља пребогата у смишљању начина решавања проблема који искрсавају на путу од ауторитарне до стваралачке свести, свих чланова породице, на путу од љубави до Љубави. Одсуством ауторитарности проблеми се решавају целовито, а не парцијално. Када ауторитарна свест родитеља то схвати и прихвати тада не тражи савет за сваки могући и природан проблем, на путу одрастања. Тада не инсистира да деца већ данас приону на учење. Знају родитељи да је Љубав према учењу угушена пре поласка у школу, јер је у том периоду било ТВ слике, а књиге и прича родитеља премало. Зато не журе, чекају да се „одвртање“ догоди природним редоследом. Најстарији проблеми долазе на ред најкасније.

Већ прве вечери, када су деца схватила да су родитељи одлучни да се мењају, син два дана није јављао родитељима, где је. Тајно су дознали да је на сигурном месту, нису запомагали да се врати. Вратио се. Мирно су наставили, где су стали.

НИ НАСИЛНИЦИ НИСУ ОНО ШТО СУ НЕКАДА БИЛИ

У разговору са ватреном заговорницом ауторитарне демократије сазнадох да је њено дубоко уверење да се насиље, родитеља над дететом и детета над родитељем, догађа искључиво у породицама примитивних људи, пијанца, који још нису чули да је батина, као васпитно средство превазиђена, чак и забрањена. Одобрава она само благу принуду, али ти несрећници не знају како она изгледа.

Нисам желела да утичем на њене ставове и предрасуде јер нас то не би далеко одвело, али је моја богата пракса говорила да та особа не разуме време у

којем живи и да мисли главом традиционалне породице. Све је више насиља у породицама које су поштоване, поштене, добре, како их многи виде. То су заиста радни, добри родитељи, који су с љубављу дочекали своје дете и имају искрену намеру да за собом оставе здраво и честито потомство.

Кривац? Ауторитарна демократија, која је ушетала у све домове, уневши у њих хаос, уз помоћ пет васпитних модела, у виду „плишаног насиља“. Плишано васпитање је наметнуто савременој породици, породица га некритички прихватила, као замену за реалну и вербалну принуду. Насиље или „плишано“ насиље – свеједно је. Увек постоји ред. Прво га родитељи примењују над потомством, а онда се бумеранг враћа. Није насиље само када вас дете бије. Насиље је када то исто дете сатима пушта гласну музику, када вам, док не паднете, не извуче и последњи динар, када не учи док га не потплатите, када вас брука пред професорима и пријатељима, када почиње да одбија крану, када одлази у болест, као излаз, када постаје незаинтересован за живот. Тако почиње, али насиље је увек насиље само мења облике и извршиоца.

Да је било више новца, не бих знао шта сам одјајио

Причу почињем од краја. Три ноћи узастопно ћерка шамара оца, јер се усудио, да први пут за њених деветнаест година, каже: „Не, не дам!“. Похлепна ћерка је тражила више новца, него што је до скоро добијала. Четврте вечери ћерка театрално изјави: „Има спонзора свуда око нас!“. Млада је, лепа, школована, све видела на филму, о свему су јој потанко причале другарице из угледних кућа, а са таквима се само и дружила. И она је као и оне вредно учила, бавила се спортом, свирала, плесала, била „лепо“ васпитана, увек „скоцкана“ по последњој моди, при том послушна, мамина и татина, девојчица.

Постојала је само једна грешка. Отац је увек између њеног рада и ње стављао интерес, новац којим је она могла купити шта је хтела. Све што је радила, радила је са циљем да нешто добије. Љубав? Није знала шта то значи. Похлепа је постала њена друга природа.

Новца је бивало све мање, јер га је отац зарађивао све теже. Трошио га је лако, гасећи жеђ похлепне ћерке. Добро је што је новца све мање. Да је било више новца не би знао шта је одјајио. Не би знао да се „плишано“ насиље не зове Љубав. Сада зна да се може дати само оно што имаш. Ћерка није имала Љубави, и уместо Љубављу узвратила је великим насиљем.

Један сусрет са целом породицом био је довољан. Сви су разумели узрочнике хаоса и решили да се мењају. Није потекао мед и млеко, али не грешком ћерке. Она је само провоцирала свога оца и на мазне речи: „Тата, купи ми ову бундицу и спремићу испит за десетку!“, отац је пао на испиту. Попустио је и платио цех. Ћеркина похлепа је нарастала, јер уз бундицу иду најскупље ципеле, најскупљи парфем. Опет хаос, сузе, свађа, насиље. Поновљен сусрет са мнош. „Без бриге“, рекох, „идемо даље!“. „Важно је не одустати“, охрабривала сам их.

Не зову ме већ годину дана. Верујем да су на добром путу од љубави до Љубави, јер су они то заслужили. То су добри родитељи, чију је здраву памет узмутила ауторитарна плишана демократија. Можда су поново пали у сан. Можда им је бизнис кренуо, па поново гоје похлепну звер. Нисам радознала. Што год да је, добро је. Знање су добили и употребиће га кад – тад. Можда ће ово знање, једног дана користити ћерка, у васпитању своје деце.

ПС: Ову ће причу можда прочитати бројни родитељи, заговорници плишане демократије. Није стваралачко васпитање против демократије, јер право значење речи демократија, је владавина већине. Ја сам за стваралачку демократију, у породици и друштву, у којима сваки члан породице, сваки грађанин поседује човечну свест. Залажем се за владавину већине, која ће бити свесна, човечна, оплемењена, а такви ће бирати само најбоље међу собом. Да би се стигло до такве демократије морамо почети већ данас са применом стваралачког васпитања тј. стваралачке „демократије“ у породици. За почетак поставимо нова правила, поставимо границе, никада не употребивши ни један од пет ауторитарних васпитних модела. Ако себи шапућете да је то неизводљиво у пракси, онда знајте да не погађате мету. Мета је у вашем давно изгубљеном ауторитету родитеља. Не брините и томе има лека. Истрајте на принципима стваралачког. Резултати су извесни, упркос огромном отпору ваше распуштене дечице.

ДАНАС ВИШЕ НИШТА НИЈЕ ИЗВЕСНО

Док је само батина, као спољашње мотивационо васпитно средство, била у употреби све је било, ма колико несигурно и тешко, бар извесно. После кише долазило је сунце, после суза радост, после рата мир, после рушења грађење, знао се ред. Био је то спољашњи, али ипак ред. Родитељи су знали како да спрече насиље деце над њима условљавајући их, често до краја живота наследством, које ће им преписати, или не преписати. У ретким породицама,

углавном сиромашним, деца су враћала родитељима насиље које су трпели у детињству. Нису се плашила јер нису ни имала шта да наследе. Тада су родитељи дознавали шта значи она народна: „Батина има два краја“. О насиљу у породици се ћутало. Вероватно се прихватало као неминовност.

Данас су се ствари измениле у породици. Насиља у виду батине нема. Кажу да је тако у развијеном свету, мада дознадох да и тамо тајно бију. На моје: „Батина је забрањена законом, зар се не бојите законодавца, зар не страхујете да ће вас деца у старости тући“, добих одговор озбиљног, средовечног оца, човека из далеког развијеног света: „НЕ, законодавац ради свој, а ја свој посао, а пошто имам женску децу, коју вешто условљавам, али и ударим када претерају. Мене слушају, али знам да ће сутра тући своје мужеве. шта да се ради, свако спашава себе.“

Од недавно батина је забрањена и у земљама у транзицији. Забрањена је само родитељу и наставнику, сви остали су је појачали. Шта нам преостаје него да идемо утабаним путем развијених, на овај или онај начин. Насиље је једино извесно.

Батина је забрањена, само развијеном свету, од недавно и неразвијенима, није јасно да ако батине нема зашто је појачано насиље међу младима, зашто један дечкић из фине породице у трену побије цело одељење и учитељицу. Одговор је јасан. Насиље је замењено „плишаним насиљем“ које има јачину, стоструко већу од јачине мамине варјаче или татиног каиша. Наравно да виртуелно и аудитивно насиље узима данак, јер деца, жртве плишаног насиља у породици, непогрешиво конзумирају најокрутније виртуелне садржаје који су у складу са њиховом искривљеном природом. Виртуелним насиљем празне властиту напетост, као последицу плишаног насиља.

Насиље деце је само одговор, или једини начин да се одраслима пошаље порука да је са дресуром човека завршено, да се Љубав, Доброта и Самоостварење кроз рад не дресирају. Насиље и „плишано“ насиље морају у музеј историје.

Јасно нам је зашто је данас насиље присутно у свим породицама. Нема више добрих и лоших породица. Има само породица које имају добру намеру да подигну здраво и честито потомство (а немају знања), и породица у чијем су животу деца случајни посетиоци (такви знање ни не траже).

Ауторитарни систем је умро шездесетих година двадесетог века, у најразвијенијем делу света, а данас полако умире у целом свету, али ауторитарни васпитни модели и ауторитарна свест, као њихова последица, траје. Ми, данашњи житељи планете, смо сведоци умирања ауторитарног система, полагањем ослобађања ауторитарних васпитних модела, сведоци смо трансформације ауторитарне у стваралачку свест, сведоци смо мириса Љубави.

По инерцији претходних историјских периода, очекујемо да ће сам систем да се организује, да примири три, а појача два васпитна модела, батину и вербализам. То се неће догодити. Људи чекају „Годоа“ који неће доћи, јер је систем мртав. Зато је све постало неизвесно, несигурно и зато је једино важно, истином повратити оптимизам људима. Долази време духовног раста човека, а за овај раст не треба нам ни један ауторитарни васпитни модел.

Ауторитарни систем и његови васпитни модели били су неопходни у периодима развоја материјалног. Хвала Богу, завршисмо тај велики посао. Дошло је време да се максимално развије духовно благо у човеку и тако успостави равнотежа између духовног и материјалног. Када се то догоди, можда нам ни материјално неће толико значити, колико данас, јер ће бити покренуте све снаге унутар нас самих. Колики су домети тих унутрашњих снага, можемо само да наслутимо. Одакле кренути? Од породице, сваког њеног члана, наравно. Кренути од знања стваралачког васпитања, које проблеме решава целовито, не парцијално.

ДЕЛИМИЧНО ИЛИ ЦЕЛОВИТО РЕШАВАЊЕ ПРОБЛЕМА

Сретох васпитачицу деце предшколског узраста. Сложила се са мном да су родитељи постали готово немоћни да зауставе самовољу, и тако мале деце, као што су деца у вртићу. Рече да препоручује родитељима једну, не тако познату педагошку књигу, у којој дотични педагог даје одговоре, како да родитељ реш. конкретне проблеме. Ако вас је дете шутнуло док га обувате, ту ћете наћи одговор на ваше питање: „Шта урадити?“ Морате показати ауторитет родитеља. Дете мора знати шта сме, а шта не сме. „Слажем се! Дете мора знати шта сме, а шта не сме, али овакви савети су били од велике користи родитељима који су живели 70-тих година двадесетог века. То је време традиционалне породице, то је време, два васпитна модела, – време батине и вербализма. Време када је дете лако памтило шта сме, а шта не сме, милом или силом, лепом речју или батином.

Прво морамо разумети – шта је то ауторитет родитеља? Ауторитет родитеља подразумева Љубав, и одувек је подразумевао. Зато, када кажеш ауторитарност, мислиш на одсуство Љубави, или само повремено присуство љубави. Традиционални родитељи су били у љубави са својом децом, када

год није било батине или вике и зато је њихов ауторитет, бар делимично био могућ. Батина, вербализам и повремена љубав су омогућавали традиционалном родитељу да има, какав, такав ауторитет.

Данашњи родитељ нема ауторитет и не може га имати јер користи свих пет васпитних модела, не остављајући простор, ни љубави. Осим тога, виртуелна гувернанта користи тих, истих пет ауторитарних васпитних модела. Родитељ инсистира на једним а „гувернанта“ на другим вредностима, што додатно збуњује децу. Битку за дете добија „гувернанта“.

Нажалост, савремени родитељ не види да је „плишано“ насиље слатко, само у почетку.

„Ако будеш миран, ако ме не шутираш, допустићу ти да будеш на компјутеру два сата кад стигнемо кући“, каже родитељ. Циљ је наизглед остварен. Дете вас не шутира, оно је „простојно“, за околину, али је то само одложено насиље, потиснуто које ће ескалирати у његовој једанаестој години, уместо данас, у петој. Можда би било боље да је „чир“ исцурио у петој години, можда бисте већ тада потражили целовито решење, јер парцијално не помаже. Парцијална решења важе само ако су део целовитог стваралачког васпитног процеса. Свако парцијално решење, нарочито ако је „плишано“ тренутно гаси пожар, само наизглед.

Колико савремени родитељи немају ауторитет (јер немају ни љубави ни Љубави) казује страх од властите деце, који чак ни не скривају. Родитељи се плаше своје деце и оне млађе и оне старије. Плаше их се и васпитачи и професори а Платон пре 2600 година рече да у атинској демократији, синови не слушају очеве, ученици не слушају педагоге ни наставнике, одрасли се плаше младих... Беше то време грчке демократије у коме је такође царовало, свих пет васпитних модела. Њима је било лакше. Хаос демократије прекидала је диктатура, и све се претворило у привидан ред. Само наивни очекују да ће се данас догодити то исто. Многи очекују чврсту руку да заустави хаос ауторитарне демократије. Такви маштају о некој светској влади која ће владати неком златном милијардом преживелих, као робовима. То се неће догодити, јер је ауторитарни систем мртав, а само систем има снагу, има моћ да организује људе за тако нешто. Човек без снаге система остаје само човек у наивном уверењу да неких три стотине људи може да држи у покорности пар милијарди. Све је то сан људи који добише слободу без Љубави, а сада не знају шта ће са њом.

Такве идеје протурају кроз филмове, романе, „стручну“ литературу, што није добро, јер потхрањују похлепу богатих, који почињу да верују да све то могу да остваре, само им треба још јаче оружје. На срећу, о трећем миленијуму ипак одлучује Бог и Богочовек. Стваралачка породица је на потезу.

Ствари стоје сасвим другачије, када породица уђе у стваралачко васпитање, у борбу за Љубав према раду, животу, здрављу. Свима у породици постаје јасна „технологија рада“, али на том путу од љубави ка Љубави искрсавају бројне животне ситуације које родитељ или дете мора да разреши на стваралачки начин. Зато је неопходно да се кроз примере других помогне породици да превазиђу постојећу ситуацију.

Опасност постоји ако се родитељ или дете превише ослоне на туђа искуства, на туђе начине решавања проблема. Ако се то догоди реч је о имитирању, о остајању у оквиру ауторитарности. Стваралачка свест не имитира, као што и свако новорођено дете није нечија имитација. Ваше дете је оригинал који од вас очекује оригинална целовита решења, у процесу одгајања.

Није на одмет прочитати како су Никола и мајка Нада на оригиналан начин разрешили проблем ауторитарности.

МАЈКА НАДА И СИН НИКОЛА

Сукоби између мајке и сина трају данима. Иако је пао на поправни, млади средњошколац глувари ноћу и долази кући у зору. Спава готово до мајчиног повратка са посла. Не ради ништа. Захтева приватне часове, а сам књигу не дотиче. Око пет сати проводи на компјутеру и телефону. Прегласном музиком мучи мајку и тешко болесну баку (рекох вам да све породице личе једна на другу, нисте ми веровали). Уморан, неиспаван син је спреман, да на сваку мајчину реч, реагује дрско. Замахнуо би он, али је још млад, још му време није, тако размишља.

Мајка се борила, на само њој знане начине. Где је Никола, ту је мобилни, а на мобилном мајчин глас: „Чекам те, дођи, рекао си до један, сада је већ један и десет“. Никола прекида везу. У један и тридесет, Никола је пред закључаном капијом. То је било мајчино решење, јер је на граници истањених нерава, неиспавана, очајна. Син проналази легало у колима, код друга, а бес расте. Атмосфера је доведена до усијања.

Када га не казни закључаном капијом, казни га одузимањем онога што му је најважније – депарца. Мајчина немоћ је све очигледнија, а бес сина расте... „Морате нам помоћи“, завапила је мајка Нада која није губила наду да свог сина јединца може извести на прави пут.

Није било лако приволети сина да саслуша моју причу. „Приведен је“, јер је мајка нашла „плишани“ начин да га доведе на појило. Син је попио воде са

овог извора. За само два сата разговора, син и мајка препознају непријатеља који се увукао у њихов живот, који их је са лакоћом раставио (пет ауторитарних васпитних модела).

Пристају на промене. Неће бити лако, али ако не почну не могу ни развезати чвор својих мука. Рад са њима је био много лакши него са Вером и Каћом. Никола сарађује и отворено показује шта му у тој сарадњи представља проблем. Заједнички смо начинили списак пожељних промена.

- живот без казне и награде – радује га
- да слуша музику тише, или са слушалицама – може!
- да се скида са виртуелне и аудитивне дроге, смањујући број сати дружења са сликом и музиком – може.
- да се укине приватни професор – никако!
- да се летњи ноћни изласци сведу на минимум, петком, суботом и недељом – „Нема потребе“, каже он. „Ја могу све да постигнем и поред излажења сваке ноћи“, изјављује самоуверено
- да организује своје другаре и почну да живе дању – ту су излетишта, реке базени... – „Моји другови то не желе.“
- да му се врати џепарац – одушевљено је прихватио
- да му се не закључава капија и да мајка мирно спава, не ишчекујући га – ускликнуо је радосно
- да се упише у план рада и обавља послове у кући – „Што да не“, проговорио је кисело.

Што се договорисмо, записасмо. Никола зна шта му ваља чинити, али мајка Нада је на већим мукама од сина. Из искуства знам да се у првој недељи појачава „безобразлук“ детета, а и оно што ради личи на све, сем на рад. Треба издржати седам дана и седам ноћи, а не посегнути за казном и наградом, за бесом, за свађом – неће бити лако. Прву лекцију мајка мора савладати прве недеље. Што мање напетости у њој и око ње, мање ће бити напетости у Николи, а тада креће све како треба.

Недеља је ѝрохујала

Наравно да је Никола искористио своју „слободу“, не верујући мајци да је спремна на промене. Одувек је била спремна само на реформе, на гашење пожара, на парцијална решења. Следећу недељу провео је у глуварењу, не поштујући готово ништа што је обећао. Тражио је да се поштују само његова

права изговарајући се да је тако рекла тетка Милица, нагласивши да и читаво друштво стоји иза њега, борећи се за његова права. Паразит је мислио да се свет врти око њега.

Ускоро се професор пожалио да је Никола због хроничног умора неспособан за учење. Резултата нема, а новац се даје.

Приватној професору заборави

Николин приватни професор је исплаћен. Мајка му се захвалила и извинула, а Николу мирно обавестила да заборави на њега. Да ли је ово казна? Ви се питате, мајка не. Она зна да је ово стваралачки облик буђења успаваних потенцијала њеног детета. Можда ће син покушати да казни мајку неучењем (то је пробала и Каћа), губљењем једне школске године. Мајка зна да је и то цена лекције живота коју дете мора научити. А лекција гласи: „Не учи Никола мајке ради, већ себе ради.“ Важно је да мајка не губи присебност духа и да не одустаје од циља – а циљ је здраво дете, здрава стваралачка породица.

Сину је било тешко да схвати да мајчина мера није казна, већ исправљање властитих грешака, које је начинила презаштићујући сина и од учења, као облика рада. Све до седмог разреда седела је уз њега, „жвакала“ му лекције, радила му домаће задатке, захтевајући од наставника високе оцене за тако мали, уложен синовљев труд. Ускоро су је заменили приватни професори.

Те недеље син је престао да обавља и оно мало послова које је обављао у кући. Било је очито да је на тај начин желео да казни мајку. Свака прича, свако убеђивање само би довело до разговора глувих, и зато је мајка предузела нову меру. Престала је да ради у кући. Саплитали су се преко разбацаних ствари, јели су ко је шта пронашао у фрижидеру, купатило је било загушено вешом, није било чисте чаше. Била је то очигледна настава, коју је држала мама. Никола је научио како то изгледа када два паразита живе у кући. Никола је коначно схватио да у њиховој кући не живе патуљци, који вредно раде док Никола ленчари. Никола је чудно почео да гледа у мамине руке.

Видевши да се мајка не шали, покренуо се. Зашто? У кући није било напетости, вике, увреде. Убрзо је разумео да се ништа спектакуларно неће догодити ни пошто се покренуо на рад. Прихватио се књиге, по плану је обављао изабране послове, а мајка се у тишини вратила шпорету и свему ономе што једна мајка треба да обави у овим условима. На путу од љубави до Љубави

било је много дилема када је требало проценити да ли је предузета мера казна, награда или је у функцији раста њеног сина.

И ја умет као „маца рејом“

Син годинама није обављао ни један задатак у кући. Било је нормално да ће ти задаци бити траљаво или погрешно одрађени, у почетку. Мајка се није удварала сину тако што је одушевљено хвалила и оно што није било добро. Увек би похвалила оно што је добро, а за све остало нудила је помоћ у виду савета, ако би он савет желео. Није желео савет, сугестије, јер је и траљаво обављен посао имао за циљ да изнервира мајку и врати је на почетак.

Мајчина мера била је очигледна лекција. Те недеље мајка је одабрала пеглање веша. Све што је испеглала, а припадало је сину, било је као да су „краве жвакале“. Рубље је уредно стављено на место, а када је син видео дело мајчине школе, није чак имао ни коментар. Знао је шта му ваља чинити.

Навика је мука, а одвика две

Петак је. Огромна врућина. Мајка сва „изгужвана“ и преморена стиже са посла. Бака се превија у боловима, а музика до даске. Још пре само неколико недеља мајка би почела да виче, треска а можда и удара. Ауторитарне „форе“ више не пале. Замолила је мајку да и она стоички издржи јер ће ова мера коју је смислила, бити у функцији стваралачког исправљања свега што је незнањем искривила. Музика је утихнула, напокон.

Осванула је субота, тмурна и кишовита, као рођена за спавање до 14 ч, јер је и ову зору син дочекао будан, глуварећи са друштвом. Њено чедо сном „мртвијем“ спава. У пристојно време, када су сви нормални људи поустали, мајка до даске пушта, у његовој соби, своју музику. Хитро излази са терена који би могао постати бојиште. Син се буди урлајући. Онако мамуран, тражи жртву, које нема. Искључио је музику, вратио се у кревет, али сан неће на очи. Разумео је лекцију, да нико нема људско право да тера друге око себе, да слушају оно што годи само њему, јачином која је потребна његовом оболелом слуху.

Сећајући се како су се сукоби око оваког проблема завршавали сечењем каблова, син се благо насмеши дивећи се мајчиној досетљивости. Иако није могао да заспи, устао је потпуно миран, а о мајчиној акцији сви су ћутали.

Само из ових примера родитељ и дете разумеју да пред собом имају озбиљне, али и људске задатке, да у сваком тренутку процењују да ли је предузета мера казна или награда. Казна и награда морају отићи у музеј као што је већ пола века у музеју ауторитарни систем. Дошло је време када сваки члан породице мора да смишља низ човечних акција, са циљем да оном другом, а тиме и себи омогући развој духовности, услове за властито самоостварење.

Када уђем у неку породицу и изговорим: „Од данас у овој кући неће бити ни казне ни награде“, деца се обрадују, а родитељи уплаше. Деца се обрадују, јер мисле да само родитељи употребљавају казну и награду и да они ту нема шта да чине. Али, није тако. Зар се гласном музиком, нерадом, неучењем, виком, ружном речју, похлепом... не кажњава родитељ, а када је родитељ добар и купи или обави оно што дете жели дете му враћа, на кратко, учењем, радом, пристојним понашањем... Зар то није награда, или позитивно условљавање, или дресура родитеља.? Тужно је видети родитеља који „шени“ од радости када га, данима дрско дете, удостоји са пар нежних речи или погледа. Сада су Николиној мами били јаснији тренуци нежности дрског сина. Била је то награда за добро дело. Потом су наступали дани мука када је на хиљаду начина кажњавао ове две сироте жене, преваспитавајући их према својој искривљеној природи. То коло тешко је прекинути ако се не добије знање стваралачког васпитања у целости. На срећу мајка сада јако добро зна шта чини. Преваспитава Николу по мери Човека или још лепше: Помаже Николи да открије у себи Божанско, изворно Биће.

КАДА КАЖЕМ СТВАРАЛАЧКО, МИСЛИМ НА ЦЕЛУ ПОРОДИЦУ

Млади брачни пар пред разводом. Девојчица предшколарац, права мала Барбика. Син четворогодишњак, прави мали џепни монструм (покемон). Сви су лепо, млади. Супружници кажу да су се узели из љубави и да им се догађа нешто што не разумеју и немају начина да реше.

Да бих им помогла морам чути њихов проблем. Она везе: „Мој муж је цео дан ван куће, као да бежи од мене и деце. Када деца нису код моје маме сама се

мучим око њих. Мислим да муж није нашао другу жену, али ме његово бежање од куће баца у очај. Безвољна сам и депресивна и зато се све више мојом децом бави вртић, моја мајка или сестра, иако ја не радим.“

Сигурним гласом и отресито он каже: „Немам другу жену, јер мајку своје деце волим. Бежим јер су мој стан, наше гнездо окупирани њени. Захвалан сам што су нам њени, као венчани дар поклонили стан и локал, али ја се нисам женио женом која у пакету добија маму и сестру, као служавке. Још док смо се забављали, примећивао сам да је моја изабраница, мајчина мезимица, да мамине руке раде, мамина глава мисли, уместо руку и главе њене миљенице. Рачунао сам да удајом престаје презаштићивање ћерке. Очекивао сам да ће јој се дати шанса да израсте у одговорну мајку, вредну жену, добру супругу и задовољног човека. То се није догодило.“

„Замислите само – недељно јутро, још смо сви у кревету а ташта цвркуће из кухиње како су топла лепиња и кајмак, јутрос рано донесен са пијаци, већ на столу. Којем паразиту то не би пријало. Устајемо из кревета, уживамо у плодовима рада таште, незахвални, једва чекајући да напусти кућу и одведе са собом и нашу децу. Уживао сам све до тренутка док нисам разумео замку. Мој вид борбе, да се прекине ова игра, било је бежање од куће. Враћајући се касно, затицао сам своју женицу некад уплакану, некад љуту, некад депресивну. Јаз међу нама био је све већи и већи.“

Све време, док муж искрено прича, њене очи су разрогачене и она наставља: „Први пут је данас проговорио шта га мучи. Он не зна, да и мене мучи то исто. Сигурно се питате зашто нисам прекинула мајчину „жртву“ – и ухватим се посла. Нисам то учинила из неколико разлога. Врло је тешко одрећи се привилегија на које си навикао. Како ћу без мајке кад не умем да радим? Неће ли мајка протумачити моје понашање као незахвалност, за све што је до сада, чинила за мене.“

Лакше мајарцу без самара

На следећи разговор довели су мајку, „опаку“ ташту. Пред собом сам имала добру жену, вредну и пожртвовану мајку, баку и ташту. Видим да је уморна, израђена, тешка, мучи је реума, туга што су ћерка и зет стално љути и суздржани. Она њима све, а они њој ни топлу реч, ни кафу да скувају. Дани јој се састоје у трчању од стана младих, до свог стана, до викендице, до њеног локала

и локала младенаца. „Распадам се од посла, а нико задовољан у породици“, с уздахом говори ташта.

Било јој је потребно само неколико реченица и да добра жена схвати да за узврат не добија Љубав јер презаштићивање од рада, реда и живота није Љубав. Њена реченица је била јасна и изговорена са задовољством: „Лакше магарцу без самара.“ Већ следећег момента са тугом је погледала ћерку, помало страхујући, како ће ћерка даље без њене помоћи. Ако је то пут Љубави и одрастања, онда за тугу нема разлога.

Мислите да је било лако младима да после седам година брачног, мучног живота који је водио ка разводу, почну од тачке када су били лудо заљубљени, верујући да их нико и ништа не може раставити. Страху немају, јер имају знање. Знају принципе и закон да се пет васпитних модела морају заборавити. Тог дана су весело стављали кључ у браву, дубоко захвални њеним родитељима што су им омогућили да не буду подстанари.

Од данас ће све обавезе око стана, локала, деце они обављати. Вероватно трајаво у почетку, а савршено после неког времена. Данас су знали да се код маме, баке и таште иде по причу, по шетњу, по прегршт радости, по искуство, на славу, да се иде када је бака болесна. Деца су знала још одавно да нешто није у реду када ти баба постане мама а мама докона, обесна и незадовољна другарица.

У данашње време мало је оваквих младих породица које ће се одрећи хедонизма који пружа родитељско презаштићивање и позитивно условљавање и зато се већина младих бракова оконча разводима. Супружници се могу развести, али могу ли се деца развести од својих родитеља? Не могу и зато је сваки развод болан за децу и онда када родитељи мисле да су остварили нове, успешне бракове.

„ПЛИШАНО НАСИЉЕ“ ЈЕ НА СЦЕНИ ЖИВОТА

У свету мушкараца и жена, у породици, у друштву, одувек су се водили прави мали ратови – ко ће паразитирати на коме. У данашњој породици која представља мост ка времену у којем ће се људи чудити зашто је неко желео да паразитира на туђим плодовима, све је више и више паразита јер „плишано насиље“ управо ствара такве људе. Данас, у време ауторитарне демократије, или још прецизније у време анархичне демократије, све је дозвољено. У свету који се дели на нешто мало богатих и огромну већину сиромашних, где је и

сиромаштво релативно, сваки слуга тражи свога слугу. Младе, лепе девојке паразитирају на болесном ткиву матораца и њиховог новца. Можда оне само мисле да паразитирају јер оно што им дају мисле да је много мало, а да добијају много више не знајући да су дале све, а нису добиле ништа. Зауоставиле су нерадом и паразитирањем свој духовни раст а заузврат су добиле шарену лажу која је у функцији хедонизма, уживања које тражи тело паразита.

Прича која је пред вама ће бити само још пример више да је паразитизам завладао светом, али прича ће вам пружити дозу оптимизма јер и највећи паразит може да се трансформише у човека, ако му се жртва измакне или још боље, ако га научи путу Љубави.

ПАРАЗИТ КОЈО И ВРЕДНЕ ИЗБЕГЛИЦЕ

Вредна, сложна породица. Две старије ћерке се задовојчише, али изби рат. Рат однесе сав труд вредних руку. Као избеглице, само са вредним рукама, пређоше у другу земљу. Наставише вредно да раде и стеклоше. Године прођоше у оном „само још ово, само још оно...“ и две старије сестре остадоше уседелице.

Најмлађа ћерка је имала довољно времена да у туђини пронађе „љубав свога живота“. Био је то млади паразит који је претходно проценио колико су породично „тешки“, и предаде своје срце целој фамилији. Сви су били срећни што је и ову кућу огрејала љубав. Сестре су се искрено радовале што ће кроз сестрину децу реализовати себе као жене и „мајке“. Родитељи добише наду да се огњиште неће угасити, а да ће труд вредних руку бити увећан и остављен потомцима. Видели су укућани да су добили зета паразита и наивно вероваху, да ће паразит, гледајући како они раде постати вредан.

Зет није тако мислио, чак није ни имао прилике, да се у радну породицу уклопи радом. Свима је било непријатно да га уведу у рад. Сви су чекали на његову добру вољу, и не дочекаше је. Родише се златна деца. Сви се захвалише Богу и младом паразиту. Преузеше све на себе, и бригу о деци, издржавање младих. У кући је увек било топло, сито и пито. У замену за Љубав, млади добише презаштићивање, „плишано насиље“ које ће се ускоро вратити стварним насиљем. Чудите се што говорим у множини? Млађа сестра је већ била потенцијални паразит, јер су је родитељи добили врло касно. Њима је била мезимица, а сестрама лутка.

У време тешких ратних дана, у време немаштине и поновног кућења, луткица – мезимица је морала бити заштићена од свега. Од ње се крила патња

коју су доносили рат, сеобе, стварање из пепела. Када се удаде наставише са ушушкавањем. Ставише под стаклено звоно њу, зета и троје дечице.

Грешка у корацима. Веровали су да ће деца постати вредна и честита, живећи у вредној и честитој породици, у којој су само млади родитељи били паразити. Деца прво гледају у родитеље, у оригинал, и постају прва копија оригинала. Нису вредели теткини сати читања златне литературе, јер су их родитељи стављали да сате проводе уз агресивне филмове, цртаће, игрице.

Оно мало времена што су деца проводила са њима, требало је провести лагодно, не ангажујући себе. Сав рад који су деца са радошћу обављала са баком, деком и теткама топио се с годинама. Оригинал је био узор, а узор су родитељи паразити. Уз такве родитеље постаје се њима сличан. Било би нормално да су им узорци постали бака, дека и вредне тетке, али, због модела пре-заштићивања њихових родитеља то се није догодило.

Водила се мртва трка. Живећи у истој кући, бака, дека и тетке су улагали огроман труд, да их науче раду, реду, култури, човечним вредностима. Давали су себе, своје време, свој труд, али све се, као кула од карата, рушило у брлогу својих родитеља који су деца доживљавала као „рај“. Ту се могло сатима седети уз компјутер, уз игрице, телевизор, прегласну музику, ту се могло ленчарити, ту се могло свађати, тући, као што су се свађали и тукли мама и тата када би он одлазио љубавници и враћао се полу-пијан. Ту се могло живети у хаосу, могло се прескакати преко ствари, све док их не би бака или тетка уклониле. Ту се добијала пропусница за све лудости ауторитарне породичне демократије, а очева узречица је била: „Радите, децо, оно што сви раде. Шта мисле матори, да будете образовани, фини, културни? Ко ме још то треба?“

Зайоче распад породице

Када су баба, деда и тетке изгубили наду, када су видели да немају кључеве који воде излазу, када видеше и осетише метастазе зла, започе распад породице. Деда умре први, од туге. Бака се разболела гледајући пропадање својих унука, тетке почеше да осећају кривицу. Грешку пронађоше већ при првом разговору са мнош. Иако је намера била добра, „плишано“ насиље није дозволило успех. Све су им дали: свој рад, услугу, своје срце, плаћене рачуне, новац, и за потребе и за жеље. Додоше им све, а не додоше ништа. Не уведоше их у рад, не натераше их да зарађују сами, за себе и своју децу. Убише у њима радост

родитељства. У себи убише наду. Повратише наду када пронађоше узроке несреће („плишано насиље“).

Моје је да им предложим, њихово да прихвате или одбаце. Предложих да ми омогуће разговор са младима и њиховом децом. Знале су да млади неће пристати на разговор. И нису пристали, јер је зет паразит хладно рекао: „Коме није добро нека иде из куће. Ми смо овде једина права породица.“ Била сам затечена колико су људи склони да побркају ствари. У каљузи ауторитарних односа не зна се више „ко коси, ко воду носи“.

Мој предлог решења је био: „Укините им комунизам. Престаните да дајете.“ Тетка тихим гласом каже: „Пробали смо. Онда смо добили увреде, насиље. Срамота нас је од комшилука, од пријатеља.“

Мој следећи предлог решења је гласио: „Нека мајка у тишини прода своју имовину. Од дела те имовине, младима омогућите скроман стамбени простор и пустите их низ реку живота. Вас две омогућите мајци, заслужену мирну старост, а себи мир. „Била сам сигурна да млади неће пропасти, да ће се нагон за родитељством пробудити.“

Допаде им се овај трећи савет. Тако нису никад размишљали. Али, о каквом миру ја то говорим када ће им несретници бити непрестано у памети?“ Е, па драге моје, морате научити лекцију да за све што урадимо из незнања немамо ни одговорности. Када знање, које води решењу имате, имате и одговорност да им дозволите да открију свој огромни потенцијал који сте ви угушили. Вама остаје да храбро прихватите све последице ваше одлуке. Морате веровати да ће све добро које сте уградили у децу (а тога је било много попут рада, читања, игре, учења...), бити једног дана пробуђено у њима. Живите у нади да ће се то пробудити, и да ће потомци ваше породице спремно дочекати време човечности.“

ПС: Тетке ми се никада више нису јавиле. Не знам шта су учиниле. Ја поштујем принцип свога рада и не зовем онога ко ми је помоћ затражио. Јавиће се. Ако се и не јаве, нема проблема, добиле су целовито знање, пут им је осветљен. Можда се још муче, сакупљају храброст, а само им храбрости треба да се ослободе гордости која тако суптилно ради против духа људскога. Ако су кренуле у свој раст, ако су омогућиле раст свима у породици, добро је. Ако нису? Опет је добро. Припадаће оној великој групацији од 50 – 60 % човечанства која ће изумрети и оставити велики простор оплемењенима.

Ма колико се трудила, да у сусрету са новим породицама користим чињенице, разум, сваки пут ми кроз срце, на трен, пролети неко сечиво, при помисли на невину децу. Деца се рађају чиста, потпуно спремна за пут самоостварења, али у рукама незналица, паразита, агресиваца, похлепних, лажљивих, гордих.

У њиховим рукама, уз употребу свих пет ауторитарних васпитних модела, клица Љубави и Доброте се никада неће развити.

ПЕТАР И СОФИЈА

Тако „фин“ човек, а насилник

Данас многи родитељи, без обзира на толике приче о забрани класичне принуде, истрајавају на том васпитном моделу. Неки кажу да не желе размажену децу, и ту је крај. Свакодневно читамо о све већем насиљу које родитељи врше над децом, и деца над родитељима. О томе слушамо, чудимо се и питамо да ли томе има краја.

О једном облику „тихог насиља“ се не прича. Њега могу да спроводе мама или тата, а данас све чешће и поодрасло дете. Ово је прича о родитељу, тихом насилнику. Петар врши насиље над Софијом и децом, а Софија патњом врши насиље над собом и децом.

Данас је много добро васпитаних, школованих и финих родитеља. Такви не пију, не пуше, не туку, не силују, али врше „тихо насиље“ о којем нико не говори, вероватно сматрајући да је реч о вербалној принуди, али из најбоље намере. Таква „добронамерна“ принуда свакодневно се слива на чланове породице, са последицама које попримају облик правог насиља.

Реч је о типу родитеља, мајке или оца који испод маске учености, памети, брижности, пожртвованости, строго се контролишући, да принуда не пређе у насиље, стално опомињу, омаловажавају, вређају, исправљају, поправљају, псују, бацају, трескају, стежу, притежу, шкргућу, читају буквицу. Иза свега тога скривају свој болесни страх, неспособност да воле. То је њихов пут пражњења напетости. За такве се некада говорило да су као добра крава која да много млека, а онда све то проспе.

Данашњи „брижни родитељи“ исправљајући тј. кривећи свакодневно своје најближе, откривају свој проблем, када кажу: „Ја бих био најбољи родитељ на свету, само да сте ви бољи“. А када наивни покушају да се „криве“ према њему искривљеном, његово пражњење је још жешће. Такви родитељи не дају својима млека, они им дарују болести свих врста. Болест ни њих неће мимоићи. То су они „брижни“ што су синоћ беснели, вређали, омаловажавали, а потом се кајали, у тишини, јер је те исте ноћи дете добило напад спазматичног бронхитиса.

Већ ујутру се извињава, покуњен моли за опроштај, понављајући како никада више неће бити љут. Такви родитељи, док вредно воде своју децу у болницу, не жале себе, свог труда и новца само да његови „вољени“ прездраве.

У очима околине збиља делују као изузетни људи и родитељи. Коначно би лекари морали да се досете да почну са лечењем оваквих родитеља. Док лече дете, као њихову последицу, морају започети лечење и тог родитеља. Не постижу се резултати, док се не отклоне узроци. А узроци који наводе мајке и очеве на ову врсту принуде су ауторитарни васпитни модели које је такав родитељ трпео, на послу, на улици, међу пријатељима, у саобраћају, пред телевизором, у кладионици, у играоници, у похлепној трци за стицањем новца. Када његова напетост постане неиздржива не бира средство да је испразни на својим „најмилијим“ особама – својој деци, жени, мужу, мајци, оцу. Увек знају границу. Границу одређује дете, када почиње да се гуши.

Савремена педагогија мора да разуме да добронамерна принуда не постоји. Принуда је принуда, била у облику благе принуде, жестоке принуде или „плишане“ принуде, вербалне, свеједно је. Цео свет осуђује свако насиље, осим тзв. „добронамерне“ принуде и позитивног условљавања не знајући да је реч о једном истом да је све у васпитању данас принуда, насиље, само у различитим облицима.

ЗА САДА ЈЕ КРУГ ЗАТВОРЕН

Свака неформална група, у којој, у дужем временском периоду, човек на човека врши јак емоционални утицај, у присуству ауторитарности, такође би требало да примени принципе стваралачког васпитања. Желим да укажем на потребу ширења знања стваралачког васпитања у вртићима, школама, факултетима, болницама, затворима, политичким странкама, радним организацијама. Свака ова група је својеврсни облик „породице“. Када таква „породица“ научи да комуницира без примене пет васпитних модела, стварају се услови за, толико жељени, духовни препород савременог човека.

Пуних пет година, проносећи Србијом знање стваралачког васпитања, уочавала сам, да већ само једним предавањем, тензија нагло пада, у групи људи, којој се обраћам.

На путу, на којем сам тражила потврду и проверу вредности стваралачког васпитања нађох се и у једном од КПЗ-а Србије. После једног сусрета сам се уверила да и код њих владају ауторитарни закони као и у оној правој, биолошкој породици. Ова група се помало разликовала од свих других група.

У „радно време“ док су ту (строги очеви) полицајци и педагози (нежне маме), сви функционишу на принципима традиционалне породице. Рад, ред, дисциплина. Милом или силом, батином „татином“ или лепом „мамином“ речју, ствара се спољашњи, привидан ред. Ова „породица“ се, у осталом делу дана, брзо трансформише у савремену ауторитарну „породицу“ у којој су у опцији свих пет васпитних модела. Ту је и обавезни ТВ, та неизбежна васпитачица.

МИША

Врућина, узнемирани полицајци, шкрипа тешких врата, звецкају машинке, шкрипе кључеви у зарђалим бравама, а иза „седам“ брава, очи у очи са страшним „вуком“. Признајем да сам имала страх до тренутка, док се нисам сусрела са очима сваког члана те породице, коју је тад чинило тридесетак младих, здравих, лепих људи. Нико није имао више од тридесет година. Погледи су нам се срели и страх је нестао. Нестанак мог страха био је услов да ови момци, моју причу испрате с Љубављу. За само сат времена колико је трајала прича о савременој породици и њеним мукама, ови млади људи схватише да је све то и њихова прича и прича њихових породица, оних из којих су дошли и да је све слично, овде, где су сада.

У првој клупи, раздвојен, усамљен, седи леп, плави младић. „Мора да је опак, чим је одвојен од групе“, помислих. Сетих се магареће клупе у коју је исто тако учитељица стављала неке мале, плаве, немирне дечаке. Упитах га да ли би, када одслужи казну, ишао са мном у свет да у затворима Европе у којима је, кажу, све чисто, уредно и богато, али у којима, исто као и у целом свету, душа сваког затвореника пати, ширимо ово знање. С радошћу у оку, одушевљено рече: „Да!“ На крају овог првог сусрета поучила сам их како да живе и направе живот лепшим и сношљивијим, у условима у којима су се нашли, својом или туђом кривицом. Обећаше ми ти „опаци вуци“ да ће покушати да укину и насиље и „плишано насиље“ једних над другима.

У релативно кратком времену нађох се поново у истом КПЗ-у. Али сада у групи „пилићара“ како сам волела да зовем оне ситне преступнике, знајући да сваки мали преступник испече занат у овој „породици“, и враћа се поново у њу.

Док погледом шетам приметих познате плаве очи. Препознах оног „опаког вука“ из магареће клупе. Зачуђена сам, јер знам да је спомињао неке године издржавања казне. Разговарамо пред свима. Срећан, муца нешто о захвалности, о томе како се поправио, о томе како се никада више неће овде вратити.

Док га слушам у мислима ми је један плави немирко којег су моје колеге често стављале у магарећу клупу. Неки су га кажњавали, а неки употребљавали „плишано насиље“ тако што су га већ првог септембра стављали у посебну клупу говорећи: „Добићеш двојку ако будеш целе школске године миран“. Био је миран, али остао необразован и несретан. Никада није спознао колико вреди, а вредео је много. „Можда је и он у неком затвору“, помислих.

Чујем како младић везе причу о томе, како разуме да дилovati дрогу значи бити индиректни убица, значи бити важна карика у злочину. Значи истину да та карика увек пуца и да ти ситни, мали растурачи долазе овде, а велики трају. „Никад више!“, каже младић. „Када изађем, завршићу факултет, остала су ми само два испита. Похлепе сам се већ ослободио и стекао услове да живим као човек.“ На крају ме упита: „Важи ли она понуда? Немојте ме заборавити.“

После годину дана опет сам у истом КПЗ-у, међу „пилићарима“. То су сада неки, мени непознати људи. Тражим плаве очи. Узалуд. Рекоше ми, да се јавио, да је дипломирао и да се учланио у Удружење за борбу против дроге. Срећна сам због тога, јер знам да сам бар делимично допринела његовом развоју свесности. Жао ми је што му не узех број телефона. Ако буде читао ове редове, нека се јави. Можда ћу га и потражити, ако икада будем спаковала кофере за Европу.

Ово је само једна од бројних прича коју сам доживела у овој врсти породице. А тек сусрет са женама у затвору би била предивна људска прича. Силно бих желела да не остане све само на причи. Приче испричане, само приче ради, данас не требају људима, уколико прича није у функцији раста човека, јер данас само дела љубави нам требају. И зато романтично верујем да ће једног дана зазвонити мој телефон и да ћу чути: „Овде министарство МУП-а. Желели бисмо да спроведемо стваралачко васпитање у затворима Србије!“

Док се са сетом сећам свих црних и плавих дечака из магареће клупе, али из времена традиционалне ауторитарне школе, којој сам посветила године живота и рада, не могу, а да се не сетим модерних, плишаних, црних и плавих дечака, потпуно различитих од дечака времена у којем сам радила као професор.

ШТА ТО БЕШЕ ДОБАР ЋАК

Добар ћак?! Тражим га са свећом. Одликаш?! Не тражим га. Има их к'о блата. Доброг ћака тражим последњих пет година. Или ми је свећа слаба, или их стварно нема. Тражим доброг ћака (одличног, врло доброг, па и доброг), али који учи с Љубављу, који не учи напамет, који учи самостално, без маме, тате и приватних професора. Тражим доброг ћака који није похлепан и није условљен шаргарепом, који не учи због онога „ако будеш одличан, добићеш компјутер, летовање, фирмирану гардеробу, комплет књига Хари Потер-а“, мотор. Тешко налазим ћака који се ујутру буди сам и који с радошћу хрли у школу.

Не налазим доброг ћака, оног који поред одличних оцена израста у доброг човека. Налазим одликаша са три лица. Једно лице је за професоре, тим лицем извлачи од професора петице без рада, друго лице је за родитеље којим мора извући новац, награду, не дозвољавајући да родитељ провери на који начин је добијена петица. Треће лице је за друштво вршњака и улицу, а то је оно искривљено, али друштвено признато лице. То је лице паклене поморанџе.

Тражим доброг ћака који прати само себе, а не негативног вођу одељења, углавном пребогатог клинца који одређује све, од моде, понашања, преко тога ко ће бити жртва међу децом и наставницима. Налазим одликаша који је на екскурзији нешто сасвим друго од оног мирног, скрушеног детета, од оне „шлихтаре“ која понизношћу и сузама извлачи жељене петице. Налазим одликаша, који по завршетку матуре, неће да поздрави свога професора, који за незаслужену петицу вади нож, насрће на професора...

Тражим доброг ћака који је, уз све петице, сјајан друг, добар син, брат, унук, момак, комшија. Једном речју, тражим ученика који учи с Љубављу. Некада ми се чини да претерујем у виђењу стварности, а онда уђем у школу и видим хаос. Видим немоћ професора и надмоћ ученика. Уђем у породицу, видим хаос, видим фронт незапамћен у историји развоја породице. Нађем се у друштву, на местима где се налазе млади и опет видим хаос. Видим немоћ друштва и безграничну ђавољу слободу младих која, и њима и друштву доноси много несреће. Ту ђавољу слободу, која није праћена Љубављу, Добротом и квалитетним образовним нивоом, не зауставља кордон милиције. Ту „слободу“ заустављају само легализована марихуана или уредно преписане пилуле психијатара.

„Слобода“ се може трансформисати у Слободу, стваралачким васпитањем. Тада ће између одликаша, доброг ћака и доброг човека бити знак једнакости.

Традиционална школа – Модерна школа Горосџас и миш

И поред искрене борбе за права детета на добру школу, на школу без насиља, на добру породицу, ствари иду у суноврат. Толико рада, а резултати слаби. Немоћ свих – огромна. Како изаћи из овог зачараног круга? Морају се прво сагледати узроци који доносе толико несреће свима. Узроци леже у ауторитарним васпитним моделима и ауторитарној свести родитеља, професора, друштва.

Традиционална школа као и традиционална породица и друштво користили су у васпитању деце само два васпитна средства, од могућих пет. Користили су батину и вербализам, те се говорило: „Бићеш добар, милом или силом!“ Много тога, онај најлепши део у животу школе, породице и друштва постигао се љубављу. Љубави није било у изобиљу, али је било.

Породица, школа и друштво тражили су од ђака рад, ред, дисциплину и добијали су је, иако се много тога постизало спољашњим мотивационим средствима. Изнутра је било поприлично хаотично. Оним својим делом, који је био мотивисан љубављу, ђаци су постизали чуда. Уз сву строгост, уз често врло високе захтеве родитеља, учитеља, друштва у целини, љубав је била победник. „Тешко градиво“ – „Загреј столицу“. „Наставник је престрог“ – „Ђути и слушај“. У таквој школи било је мало добрих ђака, који су имали све петице. Иза тих петица, крио се огроман рад и упорност. Већину су чинили добри ђаци који су имали четворке, тројке, двојке, некада кечеве, поправни, или изгубљену годину. Били су то добри другови, који су израстали у добре људе. Да није било оне батине вероватно би и они имали све петице, јер је батина заустављала Љубав ка учењу. Они из магареће клупе, знамо их, али не знамо, да су то могли бити најбољи ђаци и људи. Такви су постајали револуционари у борби против батине. Увек је батина победила дете. Некада је дете победило батину и постајало сјајан борац за бољи живот неких нових ђака, људи.

Живот потврђује истинитост моје приче. Погледајте дела ђака традиционалне школе, нарочито дела оне прве групе. Поносимо се традиционалном уметношћу, науком. Они други не дадоше много друштву кроз уметност, културу, науку, али су били горостаси знања у односу на знање ђака миша, ђака модерне школе. Они трећи су остајали као пример за застрашивање деце: „Погледај какав ћеш бити и како ћеш живети, ако не будеш радио и учио.“ Понекад су израстали у горостасе, упркос свему.

Не идеализујем ја традиционалну породицу, школу, друштво. Тешко се страдало и много патило због батине и вербализма који су терали људе у двоструки живот и двоструки морал, али и двоструко је боље од савремене каљуге неморала и апсолутне слободе у злу.

Скинимо канџе са љава, долази Добро

Педесетих година двадесетог века, у најразвијенијем делу света, завршен је развој материјалног. Први пут у историји, сруши се пирамида, а човеку остаде да се сам бори са пет ауторитарних модела, са лудилом своје ауторитарне свести.

Тај талас је до нас, земаља у транзицији, дошао деведесетих година, а у таласу су били васпитни модели које смо морали усвојити и имитирати. Имитирање „готових“ ауторитарних производа почело је на свим нивоима (породици, школи, друштву). Стављене су нам канте на главе, хаос је направљен.

Децу предадосмо виртуелној васпитачици после чега ниједан ученик не може да се врати нижем виртуалном производу, тј. књизи. „Васпитачица“ бљује годинама из себе најпоганије ствари које гутају гладна деца, а гутају смеће. Ускоро та иста деца почињу да живе животом депоније. Први задатак смо обавили. Други задатак је на сцени, „плишано“ насиље у виду куповине и презаштићивања детета ствара похлепног, а лењог ђака којег друштво упорно „штити“ од татиног каиша и мамине варјаче, од наставникове строгаће и реалних захтева. Резултати су видни. Ђака има, али добрих мало.

Ту се одмах ствара прича о завери великих сила, неког Комитета који ће покушати да са три стотине образованих, богатих људи у покорности држи преживелу милијарду неписмених робова. Све личи на заверу, али ако је збиља реч о завери нечовечних умова не треба се плашити. Све што се догађа, делује застрашујуће, историји је непознато, не види се исход, што значи да и Зло и Добро имају реалне шансе. Добро ће победити. Будите сигурни. Живите на божанским принципима и не брините.

Људи данас, и поред толиких школа, остају необразовани или полуобразовани, а при том и неморални. Није то воља неког Комитета, неке завереничке групе. То је само редослед ствари. Још у колевци, дете се ставља пред шарене виртуелне слике препуне насиља. Поласком у школу, деца су већ виртуелни старци, а чичи школа не треба. Чича је све „видео“, „проживео“, „научио“. Каква слова, какви бројеви? Деца као да узвикују: „Рушите школе, деца вас моле!“

Много је брзо виртуелна гувернанта довела дечју свест до овог нивоа, што одрасли нису могли да испрате. Рано им је да гасе школе, и зато морају смислити начин да привуку децу школи. Спуштају критеријум. Улагују се тим младим старцима тако што школе претварају у ТВ – кутије, у играонице. Ни то није довољно. Да би их дуже задржали, тамо треба да их забављају покорни наставници који треба да буду што сличнији погубљеним родитељима. И родитељ и наставник морају да буду живи телевизори, довољно маштовити да анимирају дете, узимајући му аниму – душу. Наставници морају заборавити, као и родитељи, на повишен тон, прекор, казну, недовољне оцене а посебно батину. То је у реду, само томе треба додати и „плишано“ насиље.

Из нечега се мора и учити. Ништа ново није смишљено. Уџбеник је и даље помагало, али модерно дете после покретне слике, праћене бојом и звуком, не може да прихвати нека слова, која му титрају пред очима. Тешко се речи претварају у слике. Виртуелни ум је атрофирао. Ауторитарни издавачи живо прате стање духа детета, импотентност дечјег мозга и издају уџбенике – сликовнице. Ни слика није довољно привлачна, јер је нижа од покретне слике. Можда ће ускоро уџбеници бити белих, празних страница.

Има ли даље? Има! Дечија душа неће још дуго моћи да поднесе сва понижења која јој натура одрастао човек ауторитарне свести. Сведоци смо те духовне побуне. Не памтимо оволику агресију деце, оволику количину насиља, као одговор на плишано насиље које врше родитељи и наставници над децом и виртуелно насиље незапамћене јачине.

За сада, развијени свет, пилулама и престојим законима, високим новчаним казнама, претњама и стварним одузимањем деце родитељима, смирује агресију ђака. Ми смо још на полицајцима и камерама. Следећи корак биће распуштање школа. Деца ће се умрежавати у виртуелне школе, седећи усамљено у кућама. Не мислите ваљда да ће учити поезију у тој школи? Пуџачине ће бити главна лекција. Да ли сада верујете да није реч ни о каквој завери? Реч је о природном процесу који следи, по уласку у слепу улицу. Има ли даље? Има!

Блаіо онима који ѿреживе

Они који преживе, а преживеће људи најјачег духа, јер ће успети да очувају здраву породицу и потомство. То су они који већ данас разумеју шта се дешава и који налазе стваралачка решења да у ауторитарној каљузи, од миља – демократији, живе неокаљано.

Постоји много путева да се постигне овај циљ, али један од ефикасних је стваралачко васпитање примењено у породицама свих облика. Стваралачке породице ће убрзо тражити стваралачке школе. Добиће их лако, јер је стваралачка школа настала у Србији 1932. године и стрпљиво чека на реализацију. Шта ће се учити у овој школи? Све до сада створено може постати предмет учења, под условом да не зауставља духовни развој човека. Генерације се морају напојити оним вечним вредностима, којих у традиционалној заоставштини има довољно. Како ће се учити? Лако, јер деца неће имати испране умове које им је донело пет васпитних модела и виртуелна гувернанта.

Где ће се учити? У школама и учионицама у којима се и данас „учи“ јер дете без друштва не може. Рекосмо да је форма неважна.

Ко ће децу учити и оцењивати? Биће то саморад, уз сталну помоћ професора. Само човек човека може учити човечности и вршити процену напретка.

А компјутер, ТВ, чуда технологије? Те сјајне машине ће постати помоћници професорима и ученицима у оној мери у којој они то треба да буду. Главна новина биће у садржајима који ће увек и искључиво бити у корист раста човечности. То ће се лако постићи, јер ће садржаје почети да производе људи стваралачке, а не ауторитарне свести.

Таква школа је могућа већ данас. У пракси сам је примењивала двадесет година. Само се редослед мора испоштовати. Стваралачку школу може прихватити само дете које долази из стваралачке породице.

Годинама покушавам да успоставим везу са министарствима за образовање и породицу. Нико ме није разумео шта причам, јер смо говорили различитим језицима. Мислим да им није догорело до ноката, као данас. Можда ће ме ускоро чути и разумети, јер ће препознати своју породичну и своју школску причу у свему. Видећу!

Можда све ово треба да понудим, истовремено, том материјално богатом свету, који грца под теретом пет ауторитарних модела и у својој немоћи сањају како би било лепо покорити читав свет, милом или силом. Можда и немају лошу намеру. Можда само не знају пут за успешну духовну транзицију. Не намећу они свету површно образовање да би владали неписменима. Данашњи квалитет образовања није у вези са завером, већ са немогућношћу ученика, да после утицаја виртуелне гувернанте, њихове разуздане главице приме било шта друго.

Глупо је и помислити да неко спречава квалитетно образовање маса, мислећи да је то пут владања над њима. Зар су Христ, Алах и Буда били образовани? Њихово образовање није било оваквог световног карактера, па ипак свету оставише дела за сва времена. образовање које се нуди данас (компјутери,

енглески...) је неважно када је у питању емоционална, духовна па и ментална интелигенција. Долази време правог знања. Оно постоји! Долази време правих ученика и правих учитеља. Они су ту. То смо ми. Само нам ваља ауторитарну свест трансформисати у стваралачку. Трансформисана свест, отвара унутрашња врата иза којих су: Истина, Љубав, огроман интелектуални, емоционални и духовни потенцијал. Када освојимо властито унутрашње царство, вероватно ће досадашње стварање на плану духа, науке и уметности бити бачено у сенку, пред лепотом стваралаштва у ризници Иконе Божије.

МУЛТИМЕДИЈАЛНИ ЖДЕРОЊА

Данас су на мукама и породица и школа, а најтеже је детету. Породица и школа пребацују дете, као врућ кромпир, једни другима. Оптужују се узајамно, тражећи кривца увек у оном другом.

Закон је забранио принуду над дететом, и у породици, и у школи. Нису ни приметили да су мамину и татину, врло често безопасну принуду, заменили жестоком виртуелном принудом. Родитељу и наставнику оставише арсенал „плишаног насиља“. Родитељу је лакше јер је новац, оно што је најважније детету, у рукама родитеља. Позитивним условљавањем родитељ може натерати дете да обави много тога, што не жели.

Наставник нема велики избор. Уместо новца има само највишу оцену која је важна одликашима, јер ако је донесу кући, бивају награђени. Зато наставник манипулише децом преко оцена, често прећутно или говорећи: „Уколико будете добри, одличне оцене ћете добијати без много рада.“ У овој, наизглед, безазленој изјави, крије се и позитивно условљавање и презаштићивање. Реч је о „плишаном“ насиљу, чије последице већ осећамо. Ко ће нас лечити, ко ће обављати сложене послове, када су све оцене добијене уз врло мало рада. Чак и да су уложили труд, то знање је врло кратког века, јер није стечено с Љубављу.

Не кривим ни родитеље, ни наставнике. Они се сналазе како знају и умеју, у жељи да сачувају и себе и дете. Све им мање полази за руком. Све је почело када је родитељ ставио дете пред ТВ, допустивши му да, прождирући готове слике, мисли, ставове, истине, лажи, постане паразит, готован. Трагично је што је тај мали паразит стекао лажну слику, да је живот без смисла, да је живот баш то што нуди екран.

Мултимедијални ждери почиње све то да живи у стварности. Мали ждери оставља утисак паметног, образованог, мудрог, а да све то није. Он је

само добар имитатор и папагај који понавља све што чује и види. Тужно је када слушате седмогодишњег старца који зна све о животу, о политици, насиљу, сексу, свету уметности, свету естраде, о економији, трговини, знају где се шта може купити, знају како манипулисати родитељима, како их условити, како „лајати“ на њих, знају телефоне на које их могу пријавити... а нарочито знају напамет све рекламе како би спискали оно мало, тешко зарађеног новца родитеља. Сакупили су гомилу виртуелног смећа. Књиге, топле декине приче, маминог и татиног нежног гласа, праве сликовнице, добре приповетке, сјајног романа све је мање или тога уопште нема. Ми верујемо да деца имају све, а у ствари, немају деца ништа, јер немају ни себе, ни нас.

И онда, ТРАС! Уписују га у први разред. „Отвори Буквар, и читај!“ „Шта да читам, па ја све знам, а ти мени бекавицу! Уосталом, све ми је то досадно.“ Одрасли не могу да схвате да деца не могу са вишег на ниже, а књига је нижа виртуелна стварност која је прескочена, јер је дете стављено пред екран још у колевци. Екран је ангажовао сва његова чула, што води необично јаким хедонизму, а за то време, мозак се претвара у згужвану, лењу масу.

Шта сад? – питају одрасли. Реформишимо школу! Направимо школу која личи на телевизију, а када се њихов омекшали мозак умори, нека их наставници пусте да се одморе и мало поиграју. И збиља, када плишани, демократски реформатори кажу да праве школу по мери детета, то је истина. Колика мерица детета, толика мерица школе. У мерицу савременог детета мало стаје. Све је попуњено најнегативнијим виртуелним и аудитивним садржајима, мало енглеског језика, обиље неважних информација и још по нешто. Уместо да уклоне негативне виртуелне садржаје и покрену огромне потенцијале детета, савремени реформатори не одустају од школе, као школ-игрице.

Не дај Боже, да су реформатори у праву и да успеју да нас убеди да је то права мера детета. Деца доносе на свет огроман, позитиван потенцијал који може да се развије кроз озбиљан рад, кроз вредно учење, кроз високе захтеве наставника, кроз учење правог знања. Дете све то може, уз само један услов, скините им са грбаче виртуелно насиље и „плишано насиље“ родитеља и наставника.

Можда ће и законодавци одредити строге казнене мере за све творце виртуелних програма и оне који то смеће емитују или продају. Прича како друштво не може ништа да учини на овом плану јер сваки власник телевизије има право на комерцијалне програме, више не пије воду. Ствари су се много озбиљиле. Богатство богатих, или здравље нације, питање је сад.

Политичари ће морати да се определе. Родитељи су на измаку снаге. Неки се боре попут Дон Кихота, али, јаче су ветрењаче у виду стотину кабловских програма, у виду играонице и кладионице на сваком углу. Нешто се мора учинити. За почетак родитељи и деца се морају научити како да се заштите од виртуелног насиља, како и зашто. Даљински је ипак у рукама породице.

За сада, недоличним понашањем, агресијом, која је све чешћа међу младима, ја видим само да млади траже право на рад, на учење, на самоспознају кроз рад. Они су дошли на ову планету да се спознају, радећи с Љубављу и у одсуству пет васпитних модела. Биће све горе јер реформаторима треба јако много времена да се одлуче да ли ће школа трајати осам или девет година, да ли ће се кренути у школу са шест или седам година, да ли ће клупе бити у кругу или по старом, да ли ће зидови бити бели или шарени? Док одрасли губе време на доношењу тако неважних одлука, хиљаде и хиљаде деце губи памет, губи здравље, губи себе. Хиљаде породица страда, јер не виде излаз из своје несреће. Друштво инсистира на превазиђеном васпитању, тврдоглаво, упорно, недопустиво.

МАРКО

Марко је ученик другог разреда основне школе. Од првог дана уласка у школу, систематски малтретира учитељицу и децу. Шта њему може пасти на памет, то се може видети само у цртаном филму, али наставници и родитељи немају времена за цртане филмове и мисле да су то Маркови изуми.

Марка упознајем у дану када је заказана ванредна седница Наставничког већа. Замислите колика немоћ одраслих, а дете има само осам година. Шта је урадио? Пребио учитељицу, запалио дечје цртеже и бацао јакне својих другара на ватру. Могла је школа да изгори. У цртању се то не дешава. Марко не зна да у животу није све, као у филму.

У школи је хаос. Родитељи су повукли своју децу, тражећи заштиту од школе. Учитељица тражи заштиту стручних служби, ови заштиту Наставничког већа и директора, ови заштиту спољашњих стручних служби, као Центра за социјални рад, Завода за ментално здравље, а сви заједно траже заштиту од Министарства. Министарство као патак „стави наочаре своје“ и строго нареди школи да све то брзо разреши, јер дете има само осам година и није још терориста.

Тог истог дана улазим у Маркову породицу. Хвала школи и Центру за социјални рад што су ми омогућили једно искуство више. Тамо затичем младе родитеље, питоме, забринуте, који траже грешку у себи и не налазе је. Очајни су јер воле свога Марка, а он са осам година постаде проблем који стиже до Министарства. У црним мислима, родитељи већ виде свог Марка у поправном дому, па у затвору.

За само пола сата, утврдила сам да су то веома добри родитељи. Не туку га, понекад по гузи, кад претера, не купују га да би учио и радио, јер су и сами сиромашни, не презаштићују га, јер ми Марко показа шта све ради у кући. Врло је нежан према родитељима, сестри и баки. Па у чему је проблем? – радознано се питате.

Марко је сео пред чаробну кутију у својој другој години. У његовој петој години, родитељи, од своје сиротиње, одвојише новац, купише компјутер, да би њихово дете бар по нечем било модерно и равно богатим вршњацима. Наивни родитељи нису знали шта ће дете са том справом, али знао је Марко. Куповали су свакодневно игрице, игрице, и само игрице. Од оних у којима се „невино“ убијају патке и мачке, па до оних најкрволочнијих. У последње три године, Марко проводи једно радно време пред чудима технологије. Са екрана пуцају у њега, а он пуца у себе, у своју породицу, учитељицу и другове.

И догоди се чудо. У само једном сату приче о узрочницима, овде је реч само о једном узрочнику, који је направио оволику пометњу у животу свих, Марко и родитељи разумеше све. Дечак без икакве принуде донесе на својим ручицама преко стотинак дискова, тастатуру компјутера и рече: „Тата, однеси ово на посао и закључај.“

Марка смо повукли из школе месец дана. Сва чуда технологије била су погашена тих месец дана. Толико је потребно времена да се дете скине са виртуелне дроге. У том периоду било је много дружења у природи и само реалних активности, са што мање уметања игара, па чак и књига између детета и родитеља. Ускоро ће доћи време када ће се Марко, очишћен, вратити нормалном животу у којем једино неће бити игрица, а када научи да препозна од чега све може постати зависан (кладионице, новац, алкохол, дрога, цигарете, секс...) непогрешиво ће препознати зло и зауставити се на време.

Данас је Марко сјајан, здрав дечак, добар ђак, пребацили смо га у друго одећење, иако је старим друговима било жао што Марко одлази. Негде дубоко су осећали да је Марко и бољи од њих. Били су у праву. Марко је био бољи од њих, јер је био жртва само виртуелне гувернанте.

УШЛИ СТЕ У СТВАРАЛАЧКО – КАКО РЕШИТИ НАИЗГЛЕД НЕРЕШИВО

САНДРА

Сандра има четири године. Са уживањем се играла играчкама развлачећи их по целој соби. За то време сте били веома задовољни јер вас је Сандра оставила на миру два добра сата. Када је задовољила своју потребу за играњем, хладно је прешла на другу активност, не хајући за оно што је оставила за собом. Сандра своје саграђене куле не доживљава као вашар. То је њена креација коју би желела да остави бар још неко време у „животу“.

Наравно, ви сте незадовољни понашањем свог детета. Све доживљавате као немар, а њену креацију као вашар који што пре мора бити доведен у ред. Пробали сте на безброј начина да јој створите навику да, одмах по завршетку игре, свој „вашар“ што пре уклони. Некад милом, некад силом, а најчешће митом. Уколико је дете то и чинило, чинило је без радости, а целом процесу рада претходили су заповест, приговарање, поткупљивање или сте немоћни то одрадили ви, тешећи се да ће дете посматрајући вредног родитеља и само постати вредно, не сагледавајући да је реч о презаштићивању...

Коначно сте пронашли ваш „метод“, али не можете да не приметите да Сандра и даље скупља играчке без воље, са прикривеним отпором, површно прилази овом чину. Вас брине што је све то тако када се толико радовала свакој новој играчки. Жао Вам је што у чину сакупљања играчака нема оног заноса и радости као у растурању.

Одлучили сте да уђете у СВ. Прочитали сте „Буквар“ и прелазите на праксу. Сандра је и данас своју креацију игре обавила користећи целу собу. Без речи прекора, уцене или презаштићивања дозволићете да играчке остану тамо где их је Сандра оставила. Биће то прави мали шок за Сандру. Чудиће се вашем новом понашању, не верујући да ћете дуго издржати. Ово је била само једна од идеја како да прекинете ланац негативности, који се свакодневно понавља у вашем дому.

Био је то почетак и ако бисмо ту стали, дете би видело и само да то не води добру, већ анархији. До тога неће доћи, на радост детета, јер ћете вечерас вашем детету прочитати ГЛОБАЛНИ ПЛАН пожељних кућних активности: кување ручка, постављање стола, поспремање стола, прање суђа, брисање прашине, усисавање, намештање кревета, САКУПЉАЊЕ ИГРАЧАКА, одлазак у куповину, прање лавабоа, заливање цвећа, уношење угља, дежурање у

породичном бутику, причање прича млађем брату и још много тога што би стварно морало да се обави у дому како би живот у њему био што пријатнији. Принцип мора бити јасан. На списак се стављају бројне активности (само могу бити уситњене због узраста детета), не биране активности које би ви желели да наметнете детету, већ стварне активности.

Када сте прочитали списак активности и грубо рекли како треба да изгледа њихов садржај, прво допуштате најмлађем детету да одабере жељену активност, коју ће сутра обавити. То исто учине сви чланови породице који вољно желе да учествују у СВ. Обавезно мора да буде препознатљиво шта је ко одабрао да сутра не би дошло до неспоразума и свађе. Нека свако бележи свој избор другом бојом. Када дете заокружи жељену активност оно ће само сачинити МИНИ ПЛАН своје активности. Када, како – одлучиће само, водећи рачуна о логичном поретку ствари. Сви ће одмах приметити да Сандра није ни погледала, а камоли заокружила активност сакупљања играчака. Без приговора, један од родитеља или старији брат и сестра ће заокружити ову активност.

Пошто Сандра није навикнута на овакав, стваралачки приступ раду, није навикнута на саморад, она неће знати да изврши реалну процену својих психофизичких способности и могуће је да ће изабрати активност коју неће моћи да обави у целости. Сандра је изабрала дежурство у бутику, иако сте је упозорили да дежурство траје осам сати и да се тамо не може играти, нити седети.

Наћи ћете начина да Сандри омогућите позитивне емоционалне услове за реализацију њеног одабраног рада. Немојте јој замерити уколико сутра потпуно правилно дежура у бутику само два сата, после чега искрено каже да јој је даље дежурање тешко. Нећете ликовати како сте јој Ви синоћ рекли до чега ће доћи. Напротив, похвалићете Сандру за коректно одрађен део времена, захвалити јој се и вратити је кући. Већ за неколико дана (јер се послови наведени у глобалном плану бирају сваке вечери, или на недељу дана, како се договорите). Сандра ће одлично процењивати своје способности и према њима бирати посао. Још дуго се неће вратити сакупљању играчака. И даље ћете играчке сакупљати Ви, док ће у исто време Сандра невешто прати суђе. Нећете тражити грешке у Сандрином раду критикујући је, већ ћете грешку искористити као путоказ за боље савлађивање исте активности следећи пут.

Сачувајте глобални план који сте правили током једног месеца и пошто сте обележавали активности сваког члана породице одређеном бојом, запазићете много тога. Дете бира активности које су везане за особу коју воли. Тако ће Сандра силно желети да увек спрема собу старијег брата. Десиће се и обрнуто. Старији брат, који је увек морао да чува малог брата дуго, врло дуго неће изабрати ниједан посао везан за тог малог брата. Поштујмо потребу сваког члана

породице да избегне монотонију и досаду која се стварала наметањем стално истих активности. Приметићете да ће релативно брзо сви чланови породице радо обављати оно што су одабрали, што представља почетак радне демократије, чија је основа Љубав према раду (погледај то поглавље).

Сандра ће освајајући сваки рад с Љубављу, у једном моменту схватити да је потпуно свеједно сакупљати играчке или прати суђе. Прихватиће сакупљање играчака и у томе налазити радост и уживање, јер је то њен свет. Као што се играла с радошћу, тако ће с радошћу прати суђе, сакупљати играчке, причати бати приче, прати кола и слично. Све ће се заборавити јер је рад важна – споредна ствар после које остају хармонизоване емоције, а њих ће Сандра понети у живот и пробудити при сваком раду. А шта све није рад у нашем животу?!

ПЕТАР И СТЕФАН

Петар је стар четири године, а Стефан пет година. Браћа су се жестоко сукобила око играчке. Зачули сте запомагања, јауке, псовке.

Досадашњи сценарио сте применили безброј пута. Улећете у собу, прекоревате и грдите старијег сина да попусти, да да играчку млађем брату. Све то чините у тренутку када је бес, разјареност код деце и код вас на врхунцу. Ваши приговори само појачавају ваш и њихов бес. Крај приче је сличан причама свих породица. Обојица су извукла батине, казну, хошак, купатило, или се све свалило на старијег брата, док млађи ликује и потајно се подсмева.

Уколико сте добро проценили снагу ваше деце и утврдили да не постоји опасност од повређивања, прекинућете ланац негативности врло једноставно. Хладно ћете напустити просторију, не реагујући на њихова запомагања, дозивања, тужбе. Изненађени вашом новом реакцијом обуставиће борбу и стишаће бес. Не нудите никакву помоћ и не реагујте на сузе.

Уколико сте проценили да је борба неравноправна, да је једно дете много јаче и да држи „хладно оружје“, које може озбиљно да угрози живот вашег малишана, реаговаћете одлучно и брзо. Снажно, без речи приговора или стављања на било чију страну, физички ћете раставити малишане, ако треба одвојићете их у две различите просторије. Не реагујте на сузе, не изричите суд о кривцу. Само их обавестите да могу, када смире своје срце и утихну бес, изићи из соба.

Петар и Стефан су се смирили и вратили у собу. Ви сте их мирно замолили да одглуме, ако желе, своје виђење сукоба. Исти проблем имаће два

различита сценарија, оба негативна. Сада сте, драги родитељи већ загазили у стварање позитивних акција и позитивних емоционалних односа без којих нема стваралачког васпитања. Заједнички ћете пронаћи позитивно решење које ће кроз позоришну сцену дубоко допрети до сваког детета. Зар је једна играчка повод за свађу, или играчка треба да спаја децу? Све ће то малишани видети и трајно усвојити.

ТАМАРА

Тамара има шест година. Изишли сте са Тамаром у необавезну, градску шетњу. И овог пута Вам је Тамара загорчала живот. Иако сте је безброј пута упозоравали да не дира ништа рукама, јер је у граду све загађено, да не вуче шал по земљи, да не ставља прљаве руке у уста, да уснама не додирује стакла у аутобусу, да, да, да..., ништа није вредело. Она и овог пута баш све то ради. Вама је једино остало да пригушеним гласом препуним беса, гнева, претње, опомињете. Штипате је тајно, вучете „благо“ за косу. Све то чините до мере за коју знате да нећете натерати дете да заплаче, вришти и обрука Вас на јавном месту или не дај боже, да се осоколи и почне да вам прети да ће вас пријавити, јер ви угрожавате њена права. Истовремено, док Ви тихо кључате, немир детета је све јачи а тиме и његово „безобразно“ понашање. Пресео Вам је и овај излазак. Имате само жељу да стигнете кући и пресудите детету. Како?

То Ви знате. Батином, вербалним придикама, омаловажавањем, адекватном казном.

Све може да изгледа другачије када одлучите да запловите реком Свесности и Љубави.

Пре него што кренете у шетњу са Тамаром кратко и јасно ћете рећи детету да од данас престајете са понашањем које очигледно није дало позитивне резултате. Од данас ће Тамара бити одговорна за своје здравље. Неће Вам веровати да сте одлучили да себе мењате.

Њене негативне акције биће појачане данас. Дражиће Вас до максимума, проверавајући Вашу одлуку и степен издржљивости. У шали можете подстицати дете да дира и контејнере, да стрпа обе руке у уста, и да својим шалом обрише прозоре аутобуса. Тамара ће Вас у недоумици гледати питајући се шта значе ове неслане шале. Истовремено њено досадашње негативно понашање ће сплашњавати. Ви ћете уживати у шетњи што и показујете својим понашањем, својим миром.

Када дођете кући смирено понудите девојци помоћ око прања руку, лица уколико жели. Чак јој весело предложите да опере свој шал, што ће она радо учинити. Кад се начини довољна временска дистанца предложите Тамири да она глуми маму, а Ви девојчицу, њу. Одглумите сцену у којој ћете чак карикирати понашање Тамарино. Зачудиће Вас колико ће Тамара озбиљно одглумити улогу мајке. Можда ћете на крају добити батине. Вредело је јер сте преко Тамаре успели да сагледате себе и потпуно учврстите Вашу одлуку да запливате у СВ. Заједнички ћете направити позитивни сценарио из којег ће дете научити које све опасности вребају, уколико се ради све оно што је Тамара радила у шетњи. Једно морате као родитељ упамтити: бактерије и вируси су свуда око нас и у нама, али неко рече да ни вируси ни бактерије не нападају тело у којем куца весело срце. Већа је штета од Ваше принуде над дететом, него понекад, од прљавих руку. Уосталом, да ли сте баш сигурни да сте принудом научили дете трајном реду. Можда се пред Вама савршено понаша. А шта ради иза Ваших леђа, то само она зна, а Ви се сетите свог детињства, сетите све шта сте радили у одсуству родитељске контроле, не хајући, ни најмање за своје здравље. Према томе плишани не рађају свест о потреби очувања здравља, они разболевају. Свест рађа стваралачко васпитање.

МИЛОШ

Син Милош има шест година, а Ви сте пуних шест година уништавали његов изворни нагон за здравим сном. Упорно сте превиђали потребу детета да на време легне и на време устане. Одједном, јер сте се уплашили скорог поласка у школу, доносите одлуку да Милоша доведете у ред.

Хаос, сузе, отпор, вриска, насилно бацање детета у кревет, устајање детета, тражење воде, хоће причу, хоће да га успављујете у свом кревету, хоће да иде у WC, хоће отворена врата, хоће да неће... Крај приче је веома тужан. Изударано, изморено дете напоскон је заспало јецајући до зоре. Ви гневни, уморни и разочарани, са потајним осећањем кривице и страха од комшија, да вас не пријаве.

Ово је један од проблема који вас мучи у тренутку уласка у примену знања. Сада морате трагати, смишљати безброј стваралачких приступа проблему који сте до недавно решавали казном или наградом.

Још док је Милош расположен, одморан рећи ћете Милошу да Ви добро знате да неће бити лако после шест година нездравог односа према своме телу,

одједном почети са позитивним понашањем. Признаћете да сте, из незнања допустили детету да живи ноћу, а спава дању јер је то и Вама одговарало.

Образложићете Милошу кратко и јасно да добар ђак неће бити ако нема добар и здрав сан. Бићете јасни са предлогом да припрему за спавање треба да обави у току трајања вечерњег ТВ дневника. После дневника, у дневној соби ћете му прочитати његову омиљену причу, а потом га, уз пољубац одвести у његов кревет. Једна од идеја може бити да Милош прелистава сликовнице у кревету, јер стварно није лако уравнотежити ритам спавања после толико година. Уколико жели воду, имаће чашу поред кревета. Уколико хоће да пишки, имаће ношу испод кревета. То су све позитивне акције које тренутно помажу, док се детету не ревитализује изворни нагон за сном. Можда ћете му ви прочитати обећану причу, и потом ћете дете пољубити и одлучно напустити његову собу.

Нисте ваљда помислили да ће Милош поштовати ваш предлог, ваше идеје, већ прве вечери. Бићете спремни на то и зато ћете га упозорити да неће бити сукоба, ни суза. Једно правило се мора поштовати. Када родитељи одлуче да иду на спавање, а детету ни тада не долази сан на очи, Ви ћете га само замолити да не омета Вас, јер ујутру морате на посао. Вероватно је одбио Ваш предлог да на време обави припреме за спавање, али све то, без страха препустите њему. Не брините, вероватно ће три ноћи дете одспавати у фотељи. Само му оставите ћебе при руци.

Кад га ујутру будете затекли у фотељи изломљеног и уморног, не исмевајте га, не критикујте га. Када дође ново вече, на време понудите помоћ Милошу, под истим условима.

Пошто сте Ви уништили врло важан биолошки нагон свом детету, неће се лако доћи до уравнотежења и хармоније. Сваке вечери смишљајте неку позитивну акцију како би дете стекло нови ритам сна. Једне вечери се одреците Ваше зависности од ТВ екрана. Угасите ТВ и тако начините мирну породичну атмосферу. И то је корак ка оздрављењу Вашег детета.

Уколико дете одбија да обуче пижаму и опере зубиће не терајте га на то. Причајте му причицу коју сте му обећали. Ако заспе баш на том каучу, не будите га, оставите га ту. Ујутру ће му бити јасна грешка. Мора је сам увидети, јер довољно је велик и зна последице неправна зуба, тела и слично. Безусловно чекајте тренутак када ће се детету вратити природна потреба за сном, а после тога дете ће са лакоћом испунити и обавити све потребне радње које треба да се обаве уочи спавања. Осетиће сву благодет раног одласка на спавање и лаког устајања на време.

ЛУКА

Лука је пре неколико дана проходао. Ушао је у чаробан свет одраслих. Месецима је, седећи у кревету, сањао да дотакне ТВ, да пипне скупоцену вазу, да погледа ону шарену књигу. Све то је желео, јер је његов нагон за учењем, сазнавањем и упознавањем света око себе огroman.

Стао је Лука на своје ноге и са пуно ентузијазма кренуо у школу живота. На самом старту Ви ћете осујетити његове потребе. За Вас, родитеље, ово је „златан“ период, када Луку ваља научити шта сме, а шта не сме. Ту почиње рушење хармоније. Да се то не би десило, заборавимо фразу ауторитарног васпитања: „Дете морамо што пре васпитати и научити реду“. Полако! Има времена. Ударцима, погрдама, виком лако је издресирати сваку животињу, а камоли Луку. Али то је само механички однос према захтевима. Ни свесности, ни радости нема, нити ће је бити.

Стваралачки родитељ наћи ће безброј начина да на стваралачки начин помогне свом детету да исправи грешке и незнања, донедавно, ауторитарног родитеља

Сачекајмо да Лука проговори и потпуно нас разуме. Сачекајмо његов други рођендан. До тада уклонимо са домака Лукиних руку све што је скупоцено и све што би могло да угрози његов живот (лекове, прашкове, отрове, саксије). Затворимо изворе струје, подигнимо ТВ и музичке уређаје ван домашаја Лукине руке, заборавимо столњаке, шустикле, одложите их за боља времена, када човек савлада језик света у коме се нашао.

Повремено упознајте Луку са појединим предметима. Допустите му да предмет опипа, а не обазирите се на његов плач када жели трајно да задржи показани предмет. Убеђивања не вреде. Он Вас не разуме. Ви само мирно узмите предмет и сачекајте да спласне Лукин бес.

Допустите му да отвара ормане у кухињи и сатима се игра суђем. Ви не бринете, јер сте на време подигли скупоцене судове, а надомак Лукине руке оставили старо посуђе или пластично. Уживаће Лука, играјући се сатима, док Ви спокојно кувате и певушите му веселу песмицу. Ви радите а и Ваш малиша вредно ради. Упознао је нови свет. Учи озбиљно лекцију о судовима. Постао сте мајстор у примени СВ.

Сукоба нема, Лука расте у здравог, веселог дечака.

Нисте ваљда, читајући претходни пример, помислили да дете збиља може да живи без јасних правила, без постављања граница, у овом врло компликованом материјалном свету. Наравно да важи правило да посклањате много ствари, док ваш малишан проговори и подразумева се да, како дете расте и сазрева, разумева језик, границе постављате без употребе казне и награде. При том вам, у сваком моменту, мора бити јасна разлика између казне и нечега што личи на казну. Када ударите дете, јасно је да је реч о физичкој казни, када вичете, псујете, вређате јасно вам је да је у питању вербално насиље, кад детету не дате обећану награду, реч је о благој принуди. Нејасноће настају када треба да лишите дете нечега, њему драгог, а да вама и детету буде јасно да га нисте казнили.

Ако је ваше дете, у процесу преласка, са ауторитарног у стваралачко васпитање, прекршило договорено, што је изазвало низ негативних последица, поступићете на стваралачки начин, који често само личи на казну, а није казна. Даћу вам пример. Направили сте породични договор да ТВ остане у дечијој соби и даље, како би се дете потепено скидало са виртуелне зависности, смањујући број сати проведених испред екрана. Дете је проценило своје снаге, тврдећи да неће попустити у учењу, иако ће ТВ и даље бити у његовој соби. Више не улећете бесно у собу, више га не опомињете, нисте љути када га затекнете испред екрана, а не са књигом у рукама, у бесу не сечете каблове. Остало вам је да, по договору, безусловно и стрпљиво чекате резултате учења. Углавном ће резултати бити гори од оних који су били, када сте функционисали на принципима казне и награде, јер ваше дете сада има слободу коју још не може да контролише из равни Љубави. Допустите да дете уђе у свесност и повеже неуспех у школи са вишечасовним седењем пред екраном. Уколико се догоди да и даље тврдоглаво настоји да вас убеди како све то није ни у каквој вези (а то очекујте), тада једноставно изнесите ТВ, компјутер из собе, ограничавате време гледања, нудите помоћ у учењу. Дакле, казна је ако не отклањате узроке проблема, већ одузимате детету оно што му је најмилије.

ТВ и компјутер, који су на дохват руке малишану, поред којих дете губи драгоцену време, а родитељ нема контролу какве садржаје конзумира дете, уз њих, као вишу виртуелну стварност, тешко узима књигу, као нижу виртуелну стварност, су истински узрочници узрочници неуспеха у учењу. Да ли су ТВ и компјутер, смештени у дечијој соби увек узрочници неуспеха у школи? Не. Ако би дете од рођења било васпитавано стваралачки, без казне, награде...

без плишаних, оно не би било пријемчиво ни за предуго конзумирање виртуелне стварности, а посебно би имамо критички однос према садржајима. Његово здраво тело, и здрав дух никада неће ићи против свога здравља, против свога духовног развоја. Дакле, ако електронске направе нису узрок, зашто би смо их уклањали из собе свога детета. Ако утврдимо да су они узрочници, отклањамо их бескомпромисно, и тада нема помена да је то кажњавање детета.

Савремени родитељ манипулише дететом укидањем (кажњавањем) и враћањем (награђивањем) електронике у живот детета. За плишано дете ТВ и компјутер, са најнегативнијим садржајима су искривљена потреба и жеља. Када родитељ жели да постигне краткорочне циљеве, он ускрати баш оно што је најмилије његовом искривљеном детету, (компјутер, џепарац, мобилни, ноћне изласке). Када дете обави посао, поправи оцене, све се враћа на старо и чека следећи тренутак када је манипулација неопходна, мисли родитељ.

Све је почело врло давно, у најранијем детињству. Казном и наградом смо само мислили да успешно постављамо границе, а онда се у једном тренутку суочимо са бројним негативним последицама које или не знамо да решимо, или их решавамо парцијално, појединачно.

Многе савремене маме су, већ до друге године детета, направиле прави хаос у животу читаве породице. Дете већ у лежаљци седи пред шареним сликама ТВ, са годину и по дана, док једва држи кашику, спретно држи компјутерског миша и даљински, док га екран засипа рекламама, агресивним и неагресивним игрицама, цртаћима, насиљем свих врста, а нарочито сексуалним насиљем. У дечијој соби пола сата мора да роните по планинама играчака, како би сте изронили детенце, а играчке су углавном у функцији продужења виртуелног насиља. Сваки цртаћ има своје јунаке, које потом похлепни произвођачи претварају у лутку, праћану свим стварима, попут одеда, мачева, костима... (све је наивно почело са Барбиком, а потом се пренело на остале ликове, међу којима је безброј монструма. Такви не остављају вашу децу ни на трен. Прате их дању, прате их ноћу, улазе у њихове кошмарне снове, а онда младе маме спавају са својом децом, не би ли их заштитили од кошмарних снова, а да ни саме не знају да су оне искључиви кривци за кошмар, за хиперактивност, похлепу, агесију, непослушност свога детета.

У ствари, оне нису криве, оне су само жртве пет плишаних, које су некритички прихватиле и на њима утемељиле васпитање свог несретног детета. Последице су ван очекивања родитеља, а заправо велика већина савремених родитеља је желела да буде добра, да резултати васпитања буду за похвалу. Нажалост, после само две године, од употребе плишаних модела, зову ме

несретне мајке. У слушалици чујем глас очајника: „Госпођо, помозите, не владам ситуацијом, а дете ми још нема ни две године“.

Недавно ме је позвала и Николина мама. Рече да не влада ситуацијом, а Никола мали „монструм“ (покимон), није још прославио други рођендан. Дочекује ме на вратима и Никола. Личи ми на малог човечуљка. Сав је у фирмираној гардероби и са намештеним осмехом. Љубазно ме поздравља, с поносом показује своју собу препуну играчака и у соби демонстрира своју памет која вешто барата мишем и даљинским. Мало је затечен што ништа од тога не хвалим, већ гласно изговарам како ће 70% играчака морати да се потрпа у кесе, па на таванче.

Детету ћемо дати две играчке дневно, две, три сликовнице и лопту, а онда сваке недеље мењати са новим играчкама и сликовницама, које ћемо купити на нашем таванчету. Слуша у неверици како ТВ, компјутер, плеј стејшн морају из његове собе, ван, чује да даљински и миш морају бити под контролом родитеља.

Слуша пажљиво како више нема циркуса када почиње храњење. Нема трчања за њим, мољакања, лап топ, и цртаћи морају бити уклоњени са стола, док Никола једе (а то је био специјалитет ове куће). Ђути стрпљиво јер чека маму, свог адвоката која ће почети да вришти бранећи његове болесне привилегије, као што је бранила све то, свађајући се са татом. Настависмо причу за столом.

Док се тобоже игра, више него пажљиво слуша и чује мој следећи савет: „Уколико збиља мислите, драги родитељи, да уђете у стваралачко васпитање како би Никола порастао у сјајно, здраво дете, мора спавати у свом кревету. Мамин и татин кревет су за маму и тату. Тати није место на каучу, у трпезарији“.

Нисам добро ни завршила реченицу, а наш углађени покимон се намршти, устаде одлучно, приђе ми, удари ме у цеваницу и наредбодавно рече: „Бежи, иди кући, мама, отерај ову жену!!“ Нисам више била ни бака Милица, ни нека добра тета, али ни Никола није више био онај умиљати дечак. Из њега су проговорали јунаци цртаћа.

Мама запрепашћено рече: „Шта ће бити када Никола буде напунио петнаест година? Био је то почетак краја ауторитарног, плишаног васпитања и у овој породици. Потпуно спремна ме замоли да јој дам детаљна упутства за даљи рад. Обећа да ће броду који тоне, својој породици, променити курс, а за тај наопаки курс, рече да је она искључиви кривац. Признаде да јој је супруг давао готово исте савете које је чула од мене, да су се данима свађали око васпитања детета, да га је гурала од себе, да га је истерала из свог кревета, чим се вратила из породилишта, да је бахато захтевала да се муж непрестано забавља

бебом, да га је нападала када би запазила да Никола седи поред кауча и сам се игра, док њен супруг на каучу мирно чита новине. Признаде да је била убеђена да бебу ни једног трена не треба пустити да се сама забавља или игра. била је убеђена да ће умрети од глади ако после свих кондиторских производа и сокића, дете не поједе цео оброк.

Признаде да су пред разводом, да јој је муж сваке вечери у кафићима, са друштвом, да сумња да има и девојку, да је сваке вечери у сузама, јер види да ништа није онако како је замишљала у својим сновима, још онда када је била у белој, раскошној венчаници. Онда је желела да чином венчања буде сигурна да ће љубав трајати вечно. А сада уместо љубави има ПАТ.

Док је у сузама говорила болну истину, супруг ју је гледао са болним осмехом, испод којег се назирала љубав која није пресахла. Целокуп, се догодио за само три сата дружења са мном. Остало ми није било ни важно. Када, како, колико дуго ће трајати укидање наопаких навика и увођење нових правила, колико дуго ће паковати оружје и дозволити да Љубав међу њима потече. за мене није битно. Само једно је важно да нове међе, нова правила не буду уз казну и награду, а то важи за све односе.

После неколико месеци их сретох загрљене у шетњи. Никола весело трчкара око њих. Стадоше, стаде Никола. Погледа ме право у очи, непогрешиво ме је препознао и попут анђела рече: „Бака Милице, ти си моја добра вила, ти си моја Љубав!“

Попричасмо мало, нико се не жали, нико више не тражи савет. Родитељи знају шта им ваља чинити у сваком тренутку Николиног раста, јер пет плишаних нису више њихови васпитни модели. Једино Никола не зна да није бака Милица његова Љубав, ја сам само помогла да избацимо смеће из његовог живота, из његовог ума, да емоције хармонизујемо, да између маме и тате потече река Љубави, а тада клице Љубави и Доброте узрастају, праћене гејзиром Радости.

Радосни су и Задовољни и када се љуте на Николу, када се љуте на пријатеље јер неће да прихвате знање стваралачког васпитања и када су забринути што Никола тешко прихвата ново правило и када су тужни јер не иде све тако лако и када су у страху да се случајно не врате плишанима. Љути су, брижни, тужни, застрашени али увек у Љубави и Задовољству јер све је то део духовног раста, део стваралачке Љубави...

СТЕВАН

Стеван је прославио други рођендан, чврсто хода и солидно је савладао матерњи језик. Сада наступа прилично тежак, али слadak период за целу породицу. Сви морају да запамте да дете, између друге и четврте, па све до поласка у школу, има снажно изражен нагон за учењем, нарочито за имитирањем, за сазнавањем. Стеванов ум је отворен, зато пазите чиме га дете пуни. Не дозволите да ту изворну лепоту искривите. Нажалост, савремено дете, дете плишане породице неконтролисано пуни ум насиљем, насиљем у сексу, рекламама и углавном безвредним садржајима. Зашто? Уз непрестану употребу благе принуде, позитивног условљавања, презаштићивања и вербализма, за само две године живота створили смо услове да Стеван постане пријемчив за наведене садржаје. Постао је агресиван, помало похлепан, показује знаке лењости и хедонизма, помало лаже. Довољно да га већ у овом узрасту не привлаче књижице, радије гледа у екран, да се, преврћући канале, непогрешиво зауставља на садржајима које препознаје и у себи, садржаји који сличе његовој, већ упрљаној душици. Све му је доступно. Он је господар даљинског, а даљински отвара пандорину кутију, када се ум затвори, око седме године, Стевановим животом ће дириговати материјал којим смо оптеретили његов невини, дечији ум.

Цела породица мора да зна да Стеван у овом периоду свог развоја има јако изражен нагон позитивне борбености који ће испољити увек када му неко стане на пут у самоспознаји његових изворних нагона. Овај изворни нагон позитивне борбености није ништа друго него облик емоционалне интелигенције, којом дете у сваком моменту, здравом изворном емоцијом брани себе. Уколико тако мало дете постане жртва свих пет плишаних овај прелепи нагон се трансформише у свој наказни облик, у агресију или аутоагресију. Смешни су ми заговорници дечијих права који пропагирају нови свет, свет по мери детета. Којег детета, питам. Детета, Нинце корњаче, детета покимона, или било којег виртуелног јунака, а нема детета на белом свету који није жртва виртуелног насиља.

Породица не сме да заборави да Стеван, у овом периоду свога развоја, нема способност одлагања потреба и зато му ваља омогућити брзо остварење потреба како би се избегао сукоб.

На срећу Стеван још није постао жртва свега реченог, родитељи су на путу уласка у стваралачко васпитање, путу на којем се прве грешке, па ће искуство ових родитеља бити драгоцено и другим родитељима.

И поред знања које поседују млади родитељи, Стеван је данас доведен у ситуацију у којој је морао да употреби свој нагон позитивне борбености и покуша да се избори за себе. Док је мајка гласно причала са комшиницом, Стеван је осетио потребу да појача ТВ како би задовољио свој нагон за учењем и одгледао цртаћ.

(Није ми баш јасно шта двогодишњи Стеван ради пред ТВ, ако смо се договорили да до треће године дете треба да учи у реалном свету. Ипак прихватићу овај пропуст, уколико је то само понекад и ако је садржај безазлен.)

Мајка није била будна, није читала Стеванову потребу да учи у повољним условима, није протумачила његове потребе и емоције и Стеван је реаговао са: „Будале, ћутите“! Мајка није опростила Стевану, јер, шта ће рећи комшиница. Угасила је ТВ, ударила га и избацила из собе. Можда Стеван више никада неће поновити овакво своје понашање пред другима, али никада неће схватити шта му је мајка и зашто то урадила. Само ће једно бити јасно и Вама и њему: начињен је корак који га удаљава од учења, изворног нагона за учењем, поштовања и самопоштовања, од хармоније и Вас. Мајка је упркос свему реаговала из ауторитарне свести.

Стваралачки прилаз детету спаја дете и родитеља и зато чим смо приметили да је Стеван појачао тон, прекидамо ланац негативности, тако што замолимо комшиницу да разговарамо тише у трпезарији и да омогућимо Стевану да одгледа цртаћ, који сте му ви одабрали јер сте и даље убеђени да дете не може да чека до треће године виртуелне садржаје.

У периоду између друге и четврте године дете реагује бурно, јер нема способност одлагања потреба. У овом периоду дете реагује некултурно, јер није савладало норме понашања. Када комшиница оде, понудићемо Стевану да буде публика, а ми ћемо бити глумци. Стеван ће видети своје негативно понашање и одмах ће му се понудити позитивно решење. Довољно је изговорити: „Молим вас, извините, не чујем цртаћ, да ли бисте могли мало тише да разговарате...“. И сукоба неће бити.

Културне норме понашања Стеван ће полако, али сигурно савладати, али будете ли систематски убијали његов драгоцен нагон позитивне борбености настојећи да дете брзо, шамарима научи да одлаже своје потребе, имаћете дете које ће почети да мрзи учење, Вас и себе. Не заборавите да је учење све, па и гледање цртаћа.

Овај принцип ћете применити у свим ситуацијама у животу Стевана, у периоду између његове друге и четврте године живота. Стеван је огладнео. Не може да сачека Ваших пола сата да завршите ручак. Без сукоба, вербализма, понудите детету исечено, свеже поврће или воће. Глад ће бити утишана,

а дете ће после пола сата бити поново спремно за Ваш ручак. Уколико сте му понудили чипс, чоколаду, грисине, направили сте две грешке. Нездраво га храните, а и припремили сте терен за сукоб, јер Стеван неће моћи да погледа јело, а камоли да га поједе после високо калоричних кондиторских производа. Понудите свеже воће, поврће и сукоба нема.

КАЂА

Кађа има три године. После вишечасовне игре у дворишту улеће у кућу и бахато „дрско“, без поздрава, захтева од мајке да јој да поклон који јој је донела кума, а коју она не жели ни да поздрави.

Мајка предлаже детету да уђе у кућу, поздрави гошћу а потом ће да добије свој поклон. Кађа не одустаје од своје намере. Лупа вратима, удара по намештају, вришти, плаче, псује. Мајка не подноси „васпитни пораз“. Њу не интересују чињенице да је дете можда преморено, да је наговорено да донесе поклон у двориште и ко зна шта још. Мајка не жели да читава њене потребе, или евентуалне хирове. Крај приче је сличан као у многим домовима. Вика, ударци, сузе, насилно свлачење детета и утеривање у кућу. Кађи неће бити јасно шта јој мајка ради и шта јој се дешава. Једно је јасно, – хармонија мајке и детета је нарушена.

Стваралачка решења увек постоје. И поред тога што је мајка понудила детету да нешто поједе, да се одмори, Кађа и даље остаје агресивна. Упорно хоће свој поклон. У питању је бес, што не може лако да оствари жељу, да удовољи деци из дворишта. Мајка је прекинула ланац негативности, тако што је одлучно отворила врата и замолила Кађу да изиђе из собе и врати се у игру без поклона.

Није било ни туче ни увреда, те се Кађин бес амортизовао.

После, отприлике једног сата, Кађа се вратила из игре. Мајка не спомиње „инцидент“. Тек пошто је дете нахрањено, пошто се одморило, мајка – глумећи Кађу, суочава дете са њеним ружним понашањем. Убрзо јој даје позитивно решење, на које се Кађа задовољно смеши. Био је довољан један културан поздрав, једно „молим“, једно „хвала“ и живот тече даље. Толико је мало потребно за срећу људи, а то мало се остварује новим човечним васпитањем, васпитањем у коме дресура не постоји.

Кађа више никад неће поновити ову ружну сцену, а уз то имаће свест о томе да културне норме понашања нису глупост и нечији хир већ потреба

која омогућава лакоћу живљења и комуницирања у заједници, која се зове породица.

ЈАСМИНА И ВЛАДА

Јасмина је изузетно мршава, готово неухрањена деветогодишња девојчица. Над њом мајка врши врло снажну принуду готово у свему, а нарочито у исхрани. Дете даје отпор свему, а када је храна у питању сналази се на свој негативан начин. Дели храну са мачком, баца храну преко терасе, враћа у шерпу и слично. Када буде ухваћена добије батине и моралне придики. Када мајка види да ни батина не помаже, тада прелази на цивилизованије моделе и то само из страха да јој дете „не умре“ од глади. Тада пристаје на Јасминину уцену: „Ако мислиш да ТИ нешто поједем укључи ми да истовремено гледам цртаће“!

Млађи син, седмогодишњи прегојени Влада мамин „љубимац“ учи на грешкама своје сестре. Учи Влада из вербализма своје мајке. Зна шта прија, а шта не прија мајци. С лакоћом ће слистити све из тањира да би задобио мајчину похвалу, „љубав“, нежност, награду. Сваког дана исти проблеми. Јасмину треба натерати да једе, да учи, да нешто уради у кући, а и да се угледа на Владу. Узнемирава мајку и чињеница да је Влада дебељуца који је постао подсмех деце, својих другова. Мајка осећа немир и због чињенице да се брат и сестра непрестано туку, не знајући да је она јабука раздора.

Мајка је одлучила да уђе у стваралачко васпитање. Време је ручку. Мајка смирено пита децу да ли да постави тањире и за њих. Јасмина ће се изненадити, јер је мајка први пут не присиљава да руча, а Влада, изјелица, већ завистан од хране, притрчава столу. Свечано је објавила да је са цртаћима, у време ручка, од данас, завршено.

Нека се све одвија природно, спонтано у добром расположењу. Јасмини, која није пришла столу, ћете дозволити да затражи ручак кад буде била гладна, уз јасно упозорење да слаткише не може добити у замену за ручак.

Када се атмосфера у породици позитивно емоционално обоји, мајка ће деци искрено рећи где је и како правила грешке у васпитању. Објасниће деци погубност принуде и условљавања у свему, а нарочито у исхрани.

За дете, односно Јасмину која има отпор према храни, мајка ће смишљати дугорочне позитивне акције, како би се ревитализовао изворни нагон за храном. Јасмини ће бити дозвољено да прави јеловник за следећи дан, поштујући

наравно своје потребе за одређеном врстом хране. Ако жели, помагаће у кухињи и слично.

Дебелог Владу ће мајка уводити у тајне здраве исхране, уз објашњење да никада више не једе мами за љубав, већ да слуша своје тело које зна шта жели, када и колико. Када Влада буде сазнао о реалним опасностима које доноси претерана тежина, а суровост својих другова је већ осетио на својој кожи, сам ће почети да заузима позитиван став према исхрани. Радо ће вежбати у топлој породичној атмосфери, увек уз музику. Радо ће на теренчету пикати лопту са татом весело пливати или прати кола. Вратиће хармонију изворном биолошком нагону исхране и телесне активности.

Проблеми ће се повремено јављати. Мајка ће, по инерцији, упадати у старе облике понашања, али не треба бринути. Само се ваља сетити своје одлуке да жели здраво потомство. Брзо ће проблеме превазилазити. Деца ће то знати да цене. Ново знање ће уграђивати у себе и своју децу. Биће то највећи капитал који ће деца понети у свој живот и једног дана спонтано преносити на своју породицу.

НЕМАЊА

Мајка је данас врло касно дошла са посла. Уморна и нервозна сазнаје да Немања, једанаестогодишњи дечак, није ни такоа књиге, нити урадио домаћи задатак за сутра. Иако је она кривац за стварање малог паразита, почела је да виче и вређа дете, оптужује оца што не води бригу о детету и слично. Њен бес увећава сазнање што ће због учења са дететом вечерас пропустити омиљену ТВ серију. Дете је такође уморно, уплашено. Почиње „учење“. Ефекти учења су веома слаби. За сваку „намерну“ грешку мајка понижава дете, чупа га за косу и уши. Дете тражи паузу, иде да пије воде, трчи у купатило, чачка нос, потпуно је одсутан. Све се завршило као и много пута раније. Мајка уради детету задатак, отера га у кревет, а свађу настави са мужем.

Мајка је уморна јер годинама презаштићује Немању, ради уместо њега домаћи или сатима седи поред њега, док се он развлада, одлаже учење. Резултати нису тако лоши. Стигну они до неке четворке или неке заједничке петице, али мајка схвата у шта се Немања претвара. Одлучила је да уђе у стваралачко, проучила је његове принципе и када се пређашња сцена поновила, мајка је на свој начин прекинула ланац негативности.

Потпуно смирена, предложила је Немањи да сутра оде без домаћег у школу, или да се ујутру раније пробуди и уради сам своју обавезу. Сада нека одгледа своју омиљену ТВ серију и без осећања кривице оде на спавање.

Немања се зачудио и пошто никада није ишао без домаћег у школу, плачем је покушао да присили мајку да и вечерас мучи и себе и њега, наредна два сата. Мајка је одлучила да му вечерас изиђе у сусрет, јер је била сигурна да ће то учинити смирено и без сукоба. Тако је и било. Брзо и ефикасно домаћи је урађен и Немања је мирно отишао на спавање чудећи се мајчином необичном понашању.

Сутрадан, по повратку из школе, а мајке са посла, мајка је изложила Немањи план, по којем ће дете бити уведено у самообразовање, уз малу помоћ родитеља или стручњака. Нека се не плаши што ће резултати у почетку бити слабији, јер први пут ће то бити стварно његови задаци и његови резултати. Ако треба, и ако Немања жели, мајка ће рећи истину учитељици, а она ће сигурно наградити прве несигурне кораке самоучења.

Мајка је храбро признала да је годинама правила грешку и створила од Немање паразита, дете које не воли учење. Једанаест година је неко други био одговоран за Немањине обавезе и успехе. Мајка је схватила да има још узрока због којих њено дете не воли ни школу, ни учење. Немања је стављен пред екран врло рано. Ускоро је екран победио књигу и Немања је само гутао готове ТВ садржаје. Његов мозак се улењео и када је дете пошло у школу последице су постале видне. Немања није подносио уџбенике јер у њима није било покретне слике, звука. Све је то Немањи било „сморно“. Осим тога лењи мозак није могао да претвара слова, реченице у слике, да повезује реченице у смисаоне целине. Био је то почетак мука за дете, али и за мајку и наставнике.

Када је мајка одлучила да уведе породицу у стваралачко васпитање, била је сретна што Немања није имао и већи проблем. Пожалила јој се пријатељица како њен старији син није хтео годинама сам да учи. Када се чаша прелила одвела га је стручњаку који је врло брзо установио да син има ДИСЛЕКСИЈУ (поремећај у читању). Ко зна шта је дугогодишње седење пред екраном учинило њеном сину. Можда су се олењили центри који помажу да читамо и близу и на даљину. Размак од екрана је готово исти, годинама. Када се прешло на слова мозак није знао шта са словима. Мајка је била срећна што је Немања само лењ и нема љубави према књизи. Одлучила је да одбаци плишано васпитање.

Одговорност пребацује на Немању. Родитељи су предложили детету да, по повратку из школе, самостално ради своје задатке, а да неурађено остави и то само оно што истински није разумео. Све обавезе се могу радити само до

174, после чега ће га пропитати, прегледати домаће, дати реалну оцену, предложити му да за наредни сат знање допуни, ако жели.

Уколико предлог буде одбијен, нека не очекује ни казну, ни награду. Мораће у школу без задатка, а последице нерада сносиће сам. Наравно, Немања је и сутра дочекао родитеље без задатка. Време је потрошено, недовољна мајчина оцена дата, торба закључана. Уместо прекора, кажњавања, презаштићивања, мајка је весело предложила Немањи да пођу у шетњу. Мајка је остала доследна себи и није дозволила да је Немања наговори да заједно раде домаћи, да уче скупа, да мама пише састав.

Схвативши озбиљност мајчине намере, дете ће можда једном или два пута отићи без домаћег задатка, што је мала вероватноћа. Ускоро ће сасвим одговорно почети да ради самостално, уживајући у домаћој атмосфери, без буке и вике, срећан што у сваком моменту може да затражи од родитеља објашњење онога што не разуме.

Мајка је са уживањем пратила осамостаљивање и враћање детета себи и свом изворном нагону учења. Када је увидела лукавост детета, јер је тврдило да не зна задатак, а у ствари није пажљиво читало текст, мајка би га замолила да још једном гласно прочита текст и сигурно ће сам наћи решење. Овај мали напор вратио је Немањи самопоуздање, јер је пронашао решење.

Дете није више очекивало награду за сваку добијену петицу, као до сада. За њега је највећа награда била одсуство казне и подарена слобода да одлучује када, колико и шта ће учити. Наравно да је мајка потпуно свесна да је његово досадашње знање површно и зато је на индиректан начин водила дете у нова знања. Све што му је нудила и зашта га је мотивисала је било неvezано за школско градиво. Са задовољством су Немања и мајка прелиставали енциклопедије, литературу о компјутерима, одлазили у позориште, биоскоп, музеје. Преко викенда је цела породица посећивала оближња знаменита места. Са радошћу су одабирали позитивне емисије на ТВ, заједнички гледали, отварају корисне сајтове, а потом коментарисали.

Овакав принцип рада у породици су применили и на Немањине обавезе у музичкој школи, на курсу енглеског језика и тренинг каратеа. То је било само његово. Могао је да потражи помоћ и никад не би био одбијен. Родитељи су и даље мотивисали Немању за бројне активности. Једне недеље су направили малу забаву за другове, на којој се говорило само енглески. Био је то нови вид мотивације за учење страног језика. Резултати нису изостали.

Већ после пола године овакве сарадње резултати су били више него добри. Немања је био све више мотивисан за школске и ваншколске активности и што је најважније, с Љубављу је учествовао у активностима које је ваљало

обавити у кући. Мајка је упорно, сваке вечери, правила глобални план рада не уносећи у њега редовне школске обавезе, Немања се прикључивао својим мини планом. Сви су уживали у хармонији нових односа у породици.

МИЛИЦА

Милица има седам година и припада породици која је схватила суштину васпитавања без казне и награде. Нажалост, једино је мајка пристала да у пракси примени ово знање. Супруг, свекрва и свекар је не подржавају. Лове је у грешкама и осуђују почетно несналажење њеног детета и ње у новом стилу живљења. Милица је схватила мајчину одлуку и веома јој је захвална. Зна да је сисање прста последица дугогодишње принуде коју су сви у породици вршили над њом. Када је Милица сама са мамом она не ставља прст у уста јер зна да су последице тога негативне за њу. Зуби су јој и онако померени, заразе су врло честе и Милица не жели да увећава своје проблеме.

Нешто, наизглед необјашњиво, се дешава када се Милица нађе у присуству чланова породице који не подржавају наглу промену понашања мајке. Чудно им је да мајка не удара Милицу по прстима, да је не вређа, да јој не ставља ноћу љуту паприку на прст, да јој не навлачи оштру рукавицу... Уместо окрутних метода мајка је у тренуцима кризе мале Милице била изузетно нежна према њој. Стављала би је у крило, разговарала са њом, причала приче или је једноставно уводила у рад и игру. Када би потреба за сисањем прста постала веома снажна мајка би говорила Милици да слободно, без осећања кривике, учини то што јој прија. Знала је мајка да ће одсуство принуде временом решити корен проблема.

Милица је знала за отпор који су давали сви остали чланови породице променама, које је мати уводила. Није могла да одоли, да их не изазива сисањем прста. Подстицала је њихову негативност, њихов бес иако је знала да ће се кола сломити на њој. Отац је викао, понижавао Милицу, ударао је по прстима, а мајка је у тим тренуцима патила. Сваке вечери, када би се цела породица нашла на окупу, Милица би понављала сцену.

Мајка је одлучила да прекине ланац негативности. Обавестила је Милицу да јој неће дозволити да изазива негативност свих чланова породице и да ће јој, када први пут понови своје понашање, дати до знања да мора да напусти собу. Најбоље би било да оде у своју собу и ако жели да ставља у уста свих десет

прстију, може то да учини. Биће то њена одлука, али и одговорност. Мајка је била доследна и исте вечери је договор спровела у дело.

Било је довољно да се Милица нађе само неколико пута сама у соби и да схвати да је њено изазивање тате, бабе и деде била непоштена игра коју више није поновила. Разумела је Милица да се одрасли тешко мењају. Мајци је остало да безусловно чека да Милица потпуно изгуби зависност од ове непријатне радње. Знала је да ће се њено чекање продужити јер и када се ћутало ауторитарно васпитање је стајало у ваздуху. Одрасли нису одустали од својих застарелих и погубних принципа васпитања. Резултати ипак нису изостали, јер Љубав мајке и детета лече све, па и сисање прста. Мама и Милица стрпљиво чекају да се и остали чланови породице придруже овом племенитом васпитању.

ИВАН

Иван је стар пет година и врло је немиран, што излуђује родитеље. Зашто је немиран одвише, хиперактиван, како се данас каже? Зашто, питали су се родитељи док нису добили знање стваралачког васпитања. Данас знају да су узроци пет плишаних у васпитању. Ако позитивним условљавањем покрене те лавину жеља које прерастају у похлепу, при том допустите детету да сати-ма седи пред екраном, конзумирајући рекламе, онда је сасвим природно да је ум вашег детета хиперактиван и непрестано упослен. Немиран ум, немирно дете. Дете по цео дан смишља, чиме да вас услови, коју нову играчку да тражи ако ви мислите да он буде добар, и тако редом.

Иванови родитељи чине још једну несмотрену грешку. Негде су чули да хиперактивно дете треба да празни напетост, те су непрестано смишљали акције. Обилазили су играонице, трчали са њим, дуго га исцрпљивали вожњом бицикла, уписали га на пливање, на карате, непрестано се бавили њиме, забављали га, они или екран. Хиперактивност се појачавала до те мере да дете ноћима није могло да спава. Једини начин да се успава био је да га дуго возе колима по граду. Чим се кола зауставе прекида се Иванов сан. ноћу је плакао, врештао и увек је завршавао у мамином кревету. Нису разумели да је све ово само шлаг на хиперактивност, чији су узроци плишани, васпитни модели. Уместо да смирују дете, укидају плишане, родитељи су доводили дете до лудила.

Његов немирлук се нарочито појачава у тренуцима када родитељи силно желе да на миру поразговарају, или прочитају новине, да телефонирају или

погледају нешто на ТВ. Један од начина да смире Ивана, раније су видели у застрашивању. Плашили су Ивана Бабарогама, вештицама, поштарима, својом болешћу, својом смрћу и слично. О погубности злоупотребе страха овде не треба понављати.

У овој породици мајка је прва заплвила у стваралачко. Иван је, као обично постао невероватно напоран и досадан, баш сада када су тако важне вести на ТВ. Уместо застрашивања, мајка је на врло једноставан начин прекинула ланац негативности. Знала је да је њено дете, његово психофизичко здравље важније од свих вести овога света. Знала је мајка да је њено дете важније и од посла који је себи зацртала да уради после дневника. Вести и неопрани тањир ће је сачекати, али слој негативности који се наталожи у њеном детету се не може обрисати. Прашина са намештаја се једним покретом руке може уклонити. Негативност се таложи и цементира а када бетон уклањате, морате га разбити, после чега нема ни бетона ни подлоге.

Мајка је напустила све и посветила се потпуно детету, знајући колико је Иван жељан њеног присуства. Иван је с радошћу предлагао мајци чиме да се забаве. Песми, причи, радости није било краја. Те вечери сви су схватили важност трајне употребе стваралачког васпитања. Вече је проведено у миру, хармонији. Мајка је те вечери донела одлуку да, уз укидање плишаних, нагло смањи све активности које су појачавале Иванову хиперактивност. Схватила је да Ивана мора научити да зна да буде сам са собом, да зна да се игра сам. Била је сигурна у успех и радовала се томе.

Тата је мирно одгледао све емисије до поноћи, мајка је задовољно завршавала дневне обавезе док је Иван, већ одавно био на седмом небу. Питање је само у ком тренутку ће се догодити обрнута ситуација у којој ће мајка уживати поред ТВ нпр. а отац ће се за то време играти са Иваном, или ће мирно читати новине, док ће се Иван мирно забављати, играјући се сам.

Доћи ће то време, само ваља безусловно чекати оца и не замерати му ништа јер ни његов отац се није играо с њим. Памти Иванов тата само намрштено лице свог оца, и бркове који појачавају очеву озбиљност. Истина, Иванов тата бркове нема, па је и то напредак. Остало ваља чекати.

Ко ради и стрпљиво чека, тај дочека. Мама је дочекала да се отац лепо забавља са Иваном, али Иванови родитељи су дочекали да мирно пију кафу, разговарају, телефонирају, ујутру се мирно спремају за посао и још много тога о чему други родитељи сањају. Прошло је неколико месеци откада је породица упловила у стваралачко. Нема у употреби ни једног плишаног модела. Када се разговара, игра, спрема за посао сви екрани ћуте. Певају срца.

Конечно савремени родитељи треба да знају да деци не треба посвећивати сваки секунд слободног времена. То стваралачка деца не очекују од родитеља из простог разлога јер нису оптерећена сликом са екрана, плишаним васпитним моделима и активностима који појачавају хиперактивност детета. Само после виртуелне игарије, после свих караконцула које застрашују из екрана, само после вишесатних јурцања по играоницама, деца очекују да их неко непрестано забавља, бар толико успешно колико то полази за руком виртуелној васпитачици или играоници. Родитељ никада не може бити забаван колико и екран препун шарениша, али дете то не разуме, дете тражи своју непотребну порцију. Дете је ветар, а када се ветар увећава непрестано, прераста у олују, у торнадо.

НЕВЕНА

Невена је недавно напунила седамнаест година. Ушла је у дубоку негативност (пуши, бежи из школе, у лошем је друштву, ноћу излази обилазећи сумњива места, а дању дуго спава; ушла је у преране сексуалне односе, одбија да користи кондом, непрестано се свађа са младићем, са родитељима, професорима; малтретира родитеље довођењем невоспитане деце у кућу, прегласном музиком, ленчарењем и сталним тражењем новца).

Невена није случајно баш оваква каквом смо је приказали. На њој је примењен најпогубнији облик васпитања. На њену главу сручио се очев модел принуде и мајчин модел презаштићивања. До недавно, негативност родитеља је појачавала негативност детета а сада негативност детета увећава негативност родитеља. Из овог круга је тешко изићи.

Да ли је могуће и у овакву породицу увести СВ? Огроман број родитеља који су својим незнањем довели своје дете до оволике негативности, тешко ће се одрећи свог васпитног модела, јер све траје одвише дуго. Седамнаест година је довољно да се почетно, наизглед наивно понашање родитеља, претвори у патологију, после чега се грешка не признаје.

Да ли то значи да је Невена отписана? Никако! Ако Невена буде имала среће и неко је упозна са моделом СВ будите сигурни да ће Невена врло брзо изићи из хаоса у који су је бацили баш њени родитељи. Престаће Невена да тера инат родитељима јер ће дубоко разумети да је понашање њених родитеља последица незнања. Модел васпитања који су унели у брак и пренели на Невену наследили су као „капитал“ у својим породицама, а потом им је

демократско друштво наметнуло плишано васпитање. Невена ће схватити да они нису криви и лако ће им опростити незнање. Опростити значи кренути новим стваралачким путем, а не опроштај као вербални исказ или опроштај као дозволу некоме да може и даље да испољава негативност својим понашањем. Тај пут ће омогућити да се Невена позитивно мења. Тај пут ће и Невени и породици донети мир јер је за свађу потребно двоје. Невена неће имати потребу да се свађа, јер уласком у СВ напетост престаје. Дете ће напустити идеју да тврдоглаво, својим негативним понашањем мења родитеље. Уосталом, Невенино ново понашање промениће и родитеље. Ко још бежи од добра, осим људи чија је патологија толико јака да у проблемима и негативности уживају. На срећу, родитељи са децом Невениног узраста, још не припадају тој врсти несрећника.

Невена ће зауставити ланац властите негативности тако што ће свесно доносити одлуке да не упада у негативно друштво и негативне акције. Њена креативност доћи ће до пуног изражаја у дугорочном смишљању позитивних акција и позитивних емоционалних услова за себе и своје родитеље.

Невена тачно зна шта годи њој, шта годи мајци а шта оцу. Њена судбина је сада у њеним рукама. Топла реч уморној мајци, опрани судови, показана воља и намера да се одрекне пушења, бар пред оцем, смањење броја вечерњих излазака, поправљање оцена... отопиће срце најокрутнијег оца и најнервозније мајке

Труд који Невена буде уложила у властити позитивни раст биће капитал који ће унети у своју љубавну везу, у свој брак и своју децу. Једно је сигурно: Невену нико не може присилити да уђе у СВ. Ваља јој понудити знање, а она ће изабрати здравље или болест, патњу или радост.

Када је у питању Невенин случај, оптимизам да ће Невена сама ући у позитиван раст је потпуно реалан. Зашто? Невена јесте „проблематична“, али Невена није ушла у тежи облик зависности. Она се не дрогира, није алкохоличар, а пуши од недавно те је могуће лако одрицање од цигарета. Млади који су постали зависни од дроге, алкохола морају прво бити излечени, потом упознати са принципима СВ а на њима је да се одреде за здравље или болест.

МАРИЈА, РАША и НИКША

Данас је, и у нашој земљи, општа еуфорија да треба рађати што већи број деце. Родитељи су неспремни за то а и услови живота су тешки, стандард им не омогућава лако подизање деце. Не сналазе се када схвате да су плишаним

васпитањем упропастили своју децу. Честа је појава да родитељи ауторитарно очекују, траже и захтевају, да старија деца помажу у подизању млађе деце, што доводи до отуђења међу децом и честих свађа између старије деце и родитеља.

Марија има четрнаест година, велике обавезе у школи и ван ње, што родитељима не смета да захтевају од своје ћерке да: врло често „причува“ браћу близанце (четири године), да се сатима игра са њима, да их забавља, води у шетњу, води код другарице, да их спрема за спавање, да их разуме јер су они мали итд. Свађа, прекори, увреде, плач, стални отпор према браћи и обавезе загорчавају живот целој породици.

Мајка је, као готово све мајке, имала ауторитарну свест у периоду рађања деце. Лепо је имати пуно деце говорила је себи, не знајући колика је одговорност, колика обавеза, колики рад, колико треба Љубави и правог знања, да би се отхранила и одгајила три потпуно психо-физички здрава човека. Било је довољно да прође само неколико година и да се мајка суочи са бројним тешкоћама у одгајању три детета. Желела је да деца расту у љубави, хармонији, без свађа, да воле рад а од свега тога готово ни у чему није успела. Када је изгубила сваку наду, упознала је СВ, одмах га применила у пракси.

Прекинула је муке своје старије ћерке тако што је престала са изрицањем наређења када су у питању обавезе у кући и око близанаца. Сада је све лако. Сваке вечери прави се глобални план у којем обавезно стоје и послови око близанаца. Марија је срећна што јој је дозвољено да бира посао. Мајка је веома стрпљива и неће јој замерити што ће месецима избегавати све активности везане за своју браћу. Марија ће избором бројних послова у породици и те како олакшати мајци живот, јер види она да је цела кућа на леђима мајке. Мајка зна да је управо принудом над Маријом угасила њену љубав према браћи и зато је толико стрпљива. Доћи ће тренутак када ће Марија схватити да се сваки посао обавља са Љубављу уколико је човек постигао позитивност. Позитивност се достиже укидањем принуде, условљавања и вербализма и применом хуманих принципа стваралачког васпитања.

Ове принципе ваља примењивати и на оца и стрпљиво га чекати. Доћи ће време да и он схвати да је бављењем својом децом највећи дар а не рутинска обавеза намењена мајци и Марији. Марија је сестра и она то мора остати. Доћи ће време када ће Марија бити мајка и то добра захваљујући својој мајци која се на време одрекла ауторитарног модела васпитања. Маријина деца неће проћи кроз ово негативно искуство, али мајка Марија ће док живи поштовати мајчину одлуку да заплочи у воде СВ.

БАРБАРА

Барбара је студенткиња прве године факултета. Имала је срећу да се роди и одрасте у реткој породици која је васпитавала дете без принуде, условљавања, презаштићивања, без вербализма. Барбара је још у обданишту запазила да су остала деца другачија од ње, не знајући да је њихова негативност последица АСВ. Добро се сналазила у свакој животној ситуацији, знала је да се штити од агресије других људи. Није се свађала са професорима јер их је увек разумела. Никада није била нечија жртва. Била је то здрава девојчица која је и сама знала да очита емоције људи. Знала је да очита потребе професора или пријатеља. Када није могла помоћи људима, није им одмагала.

На почетку студија озбиљно се заљубила у младића који је био производ модела презаштићивања у својој породици. Барбара је вешто читавала „потребе“ свог младића. Да би љубав цветала морала је чинити све оно што је чинила и мајка младића. У противном изгубила би га. То није желела јер је изабраник био човек са много квалитета. Испуњавала је његове хирове, само да би га задржала. Околина се чудила како девојка која зна шта је позитивност, негује и потхрањује негативност свог младића. Али иста та околина би морала знати, да су шансе за избор партнера, који је слично васпитан као она врло мале. Осим тога девојка се заљубила и у све оно што представља квалитет овог младића. Барбара је у детињству научила да људе ваља чекати и помагати им да пређу у позитивност.

Знали су све то и родитељи, зато су дозволили да момак повремено долази у кућу јер је био из другог места. Јео је, спавао понекад, и готово се одомаћио. Његово често и дуготрајно присуство почело је да нарушава мир целе породице. Ћерка је осећала патњу својих родитеља, али се тешко сналазила у новим животним околностима. Није имала искуства, није имала довољно снаге и знања да уведе момка у стање позитивности. Тражити од момка да радом себи обезбеди смештај, храну, могао би бити почетак краја љубави и зато је Барбара патила.

После две године подношења агресивности „незваног члана породице“ родитељи су донели одлуку да више не потхрањују негативност своје ћерке, а и њеног дечка. Момак је морао да напусти кућу и да се одрекне свих благодети које му је тај дом пружао добре две године. Барбара је дато до знања да се родитељи неће мешати у њен избор партнера, али да они излазе из те

игре презаштићивања и неговања паразитизма. Она мора све то да разреши, али ван куће.

Лом је био очекиван и догодио се. Барбара је наставила да се бори за свог изабраника окренувши се против родитеља. Љутња, бес, сузе били су неминовни као и увреде и гажење свега лепог што је имала, доживела и усвојила у својој породици.

На своје негативне реакције није добила негативан одговор од родитеља. Понуђена јој је помоћ у разрешавању евентуалних проблема, али су родитељи остали при својој одлуци. Наравно да помоћ није прихватала.

Њихова веза и даље траје. Ћерка је у кући, али прилично отуђена од збивања у породици. Родитељи су веома стрпљиви јер они знају да ће модел васпитања стечен у детињству кад тад заживети. Очекивања родитеља су позитивна. Очекују да ће ћерка Љубављу помоћи свом младићу да превазиђе васпитни модел стечен у детињству. Уколико и не успе у томе и заплови у брачне воде са таквим човеком родитељи су сигурни да ће, доласком деце на свет, проградити СВ модел стечен у детињству. Барбара ће бити изврсна мајка, што је и најважније, знају родитељи, Барбара ће знати шта јој ваља чинити даље. А можда ће попут својих вршњакиња, које имају само сећање на традиционално васпитање и традиционалне вредности, и сама почети да упражњава плишане моделе над својом децом. Можда!?

У васпитању детета успели смо уколико дочекамо да видимо срећно и задовољно своје дете, своје унуче и своје праунуче. Нажалост, савремени млади родитељи и њихови родитељи су последње две генерације које памте традиционално васпитање, памте неки и делимично стваралачко васпитање, али готово сви млади родитељи се одричу свог васпитања и усвајају плишано, јер то ради већина. Буде ли Барбара једна од њих неће бити чудо јер традиционална свест не жели да се разликује од групе. Ако се то догоди родитељи ће патити, као што пате милиони бака и дека, али то само једна од мука савремене породице.

Пошто је Барбара збиља расла у стваралачким условима више је вероватно да ће кад, тад исправити све своје грешке, ако их направи.

ДРАГАНА

Грдња, ударци, вриска, плач и на крају ваша победа. Мајка је и овог пута победила Драгану која има само три године. Успела је да је „натронта“, да јој, у претоплој соби, навуче крзнену капу, топле рукавице јер напољу пада снег а они

излазе у шетњу. Овакве сцене поновиће се безброј пута, а да родитељ заправо никада неће знати шта је узрок свађама.

Драганина мајка је научила да се данас понаша сасвим другачије. Научила је да је терморегулациони систем њеног детета савршен, као што су савршени сви биолошки нагони. Сада је мајка научила да поштује потребе свога детета и тако му чува хармонију донесену на свет. И вечерас су мама и Драгана решиле да иду на санкање. За мајку је дан прохладан. За Драгану? Не зна се! Мајка ће обући Драгану слојевито и тако омогућити да се дете лако ослободи делова одеће, уколико осети потребу за тим. Завршницу облачења мајка неће обавити у топлој соби. Капут ваља обући детету у хладном предсобљу а капу чак и напољу. Верујте свом детету. Никада неће тражити да му скинете ни један део одеће, ако му је стварно хладно. Здрав тело никада не ради против себе, а Драганино тело је здраво јер она има само три године.

Драганина мама зна све то и на време је прекинула ланац негативности. Да није то учинила врло брзо би својим понашањем упропастила терморегулациони систем Драганин. Дете би се отуђило од свога тела па, између осталог, не би знало да читава потребе свога тела. А када то не умеш, онда си отворио врата болести, гојазности, несаници.

Уколико ви, драги родитељи, имате дете којем сте већ упропастили терморегулациони систем, онда за почетак, морате дозволити своме детету да одлучује шта ће и када обући. Нека се и прехлади, биће то цена учења и враћања себи. Дозволите му да буде одговорно за себе тако што ћете заборавити принуду, условљавање и вербализам, и научити да прекидате ланац негативности. Научите да читавате емоције и потребе детета, стварајте позитивне услове за живот и рад детета и живећете у миру, слози, здрављу и радости.

Најомена

Уколико имате дете до три године старости или мало старије и стално му је врућина немојте се забрињавати. Дете је довољно мало и нисте стигли да му покварите терморегулациони систем. Шта је у питању? Обратите пажњу на исхрану детета. Вероватно у исхрани детета преовлађује месо, а велика количина беланчевина те врсте ствара неприродну загрејаност тела. Коригујте исхрану и пратите своје дете.

Ања има 15 година. На њој су родитељи испробали све принципе ауторитарног васпитања. Принуда и вербализам су били врло чести и снажни. У петој години добила је брата. Модел васпитања се није мењао. У породици је био општи хаос. Ни трага од природне хармоније.

Када је Ања напунила петнаест година а брат десет, читава породица, укључујући баке и деке, је одлучила да уђе у стваралачко васпитање. Сложила се и Ања са одлуком и њој је годило ново понашање свих чланова породице према њој. Била је ослобођена мука „Ако“, „мора да“, „неспособна си“, „не може“. Ове речи нестале су из употребе. Сви су се утркивали да Ања осети што пре благодет стваралачког васпитања, а она им није остајала дужна. Односи између мајке и ћерке који су, пре уласка у стваралачко васпитање, били на ивици после које се природно стварају два жестока фронта, нагло су се поправили. Нешто је и даље мучило породицу. Сви су уочавали да је Ања постала прототип ауторитарне „маме“. Кома? Ања још није била мама. Свом брату, наравно. Замерала му је све што су њој родитељи некад замерали. Исправљала га је, грдила, омаловажавала, љутила се.

Сви су били толерантни, када је мучила брата, мислећи само на потребу да се Ања што пре извуче, јер је она била најнезадовољнија у породици. Нису схватили да на тај начин подстичу Ањину негативност. Ове непријатне сцене трајале су и понављале се нарочито за време заједничког породичног ручка. Родитељи су и овог пута применили принципе стваралачког васпитања јер су знали да је човек негативан уколико својом негативношћу изазива негативност другог. Човек је такође негативан уколико не нађе начина да прекане ланац негативности који угрожава позитивност свих осталих. Знали су родитељи да су негативни што ћуте, знала је Ања да је негативна јер вербално кињи брата; знао је брат да је негативан јер је ћутао; али се светио на свој начин, када су Ања и он остајали сами. Светио се брат, јер је осећао неправду што га родитељи не штите од Ањине негативности.

Мајка се досетила и прекинула вешто ланац негативности, тако што је у пријатној породичној атмосфери направила малу породичну позоришну сцену којој се и Ања чак смејала сагледавши себе, препознавши у себи дојучерашњу маму. Брзо су сама деца нашла позитивно решење. Дубоко су разумели Ањин проблем. Ања је сво знање петнаестогодишњег живота у АСВ примењивала на брата, празнећи своју нагомилану напетост.

Брат је предложио да ће раније или касније сам ручати како би ослободио Ању мука. То неће доживети као негативност и као одбацивање. Напротив, био је то начин да помогне својој сестри. Брат је разумео Ањину муку и одлучио да је њена негативност, њени захтеви, њене примедбе не уведу у негативност, у освету. Ања је предложила да јој чланови породице дају неки знак када приметите њен улазак у негативност, како би сама успела то да савлада. Ања је врло често узимала свој тањир и одлазила да заврши свој ручак у својој соби. Сама је схватила колико је негативна, јер иако брата није више било за столом, налазила је начина да другим члановима породице замера понешто, јер је њена напетост трајала и даље. Пропорционално одсуству ауторитарности, расла је Ањина спремност да се мења.

Убрзо је Ања замолила брата да се врати, тако ретком недељном заједничком породичном ручку. Ања се пријатно изненадила јер је уочила да брат није више нервозно дрмао ногама, што је било и природно јер је то била последица његовог сталног ишчекивања Ањине агресије. Брат није више намерно сркао супу, што је за Ању било велико изненађење. Сви су схватили да је заједнички ручак место и време када су пожељне пријатне теме, да увећају пријатност овог чина и зато, када би било који члан осећао напетост донесену споља, он се није прикључивао заједничком ручку или је за време ручка ћутао. Други га нису узнемиравали, гњавили, радознали да дознају, баш у овом тренутку, разлог његове напетости. Чекали су да човек задовољи своју примарну биолошку потребу, а разговор и помоћ остављали су за доцније, уколико тај члан породице тражи разговор и понуђену помоћ.

Сви чланови породице су били задовољни а нарочито мама када је схватила да је на време помогла својој Ањи да се ослободи ауторитарног модела васпитања и тако спасе своје потомке од насиља будуће маме. Ања ће сигурно постати једног дана добра мајка, захваљујући одлуци маме да уђе у СВ и никада не изиђе из њега.

РОМАНА

Романа има једанаест година. Већ годину дана, откако се мама развела, у њиховом дому влада слога и хармонија јер свој живот заснивају на принципима стваралачког васпитања. Принуда, условљавање и вербализам су за њих давно прошло време.

Ових дана нека мора притиска Роману а немир је ушао у њено срце. Приближава се пролећни распуст. Самообразовање, саморад, радна демократија уведена је одавно и природна последица су Романине петице, блистава кућа и Романино и мамино задовољство. Овог пута мама спрема Романи право изненађење – пут у Будимпешту, што ће бити само круна позитивности која влада у породици. Мама то може да приушти свом детету, али је незадовољна јер не види радост на лицу свог детета. Потегли су старе, већ заборављене речи „Ти си незахвална! Ја сам могла за пет стотина марака да обновим пролећну гардеробу“ и слично. Романа је имала праве ноћне море размишљајући како мајку овога пута да уведе у позитивност и прекине ланац негативности.

Док је мајка била на послу Романа је, по ко зна који пут прелиставала „Буквар“ и пронашла решење у одељку „Планирај ти, планираћу ја“. Села је и одлучно направила свој план активности за наредних седам дана кратког пролећног распуста, питајући само своје срце шта жели. Романа је желела да највећи део распуста проведе са својим другарицама, јер дуга зима и напорно учење нису дозвољавали потребу за дружењем. Пожелела је да са другарицама иде у биоскоп, на концерт њихове омиљене групе, желела је да опере прозоре у стану, желела је да два дана проведе са татом, желела је да се са другарицама игра у стану и у парку. Све што је желела ставила је Романа у свој лични план. Храбро је свој план оставила на сто и отишла у школу.

Мама је заплакала од среће прочитавши последњу реченицу Романиног плана: „Мама, као што си некада планирала глобално, а ја се прикључивала својим мини планом у глобални план наше породице, сада, када сам порасла сачинила сам свој лични план, очекујући да ћеш се ти радо укључити у њега својим мини планом. Тако ћеш и тиме помоћи да мој план успешно реализујем. Мама, уколико желиш да путујеш у Будимпешту, нема проблема. Ја ћу остати у кући са баком, а свој план ћу остварити.“

Наравно да мама више није желела пут у Будимпешту. Срећна што јој је дете одрасло, паметно и самостално, што зна да поштује и своје нагоне и своје срце, села је и написала свој мини план који је обогатио Романин план и унео прегршт љубави у дом.

1. „Ја ћу извадити карте за концерт за тебе и твоје другарице. Одвешћу вас на концерт и у оближњој посластичарници вас сачекати, јер мени не прија музика ваше омиљене групе.“
2. „Скуваћу ручак за тебе и тату, како би вам остало што више времена за дружење.“

3. „Нећу узети годишњи одмор како бих ти ослободила простор за игру када ти дођу другарице. Ја ћу бити на послу док се ви играте, а ипак ћу моћи претходно све да припремим како би вам било што пријатније.“
4. „Купићемо нову лопту за игру у парку и сокове којима ћеш почастити своје друштво у паузи игре.“

Идејама није било краја, а тек када је Романа дошла из школе радост је потекла потоцима. „Зар је тако мало потребно за толико радости,“ питала се мајка. Романа није заборављала мамину жељу – Будимпешту. Предложила је да мама узме годишњи одмор када она крене у школу а њу ће чувати бака. Мајчине очи су заискриле сузама радосницама када је схватила несебичност свога детета и вешту употребу принципа СВ по којем потребе другог ваља уважавати и непрекидно стварати позитивне емоционалне услове за њихову самореализацију. Мама се питала у себи да ли је Будимпешта њена жеља или потреба. Ни сама није знала да да одговор. Уосталом, време ће одлучити. За сада постоји само припрема за успешно и лепо проведен пролећни распуст њене ћерке.

ВАСИЛИЈЕ

Приближава се четрдесети рођендан а Василије је и даље окорели нежења. Није застранио. Воли жене, али се ни за једну не везује. Не воли он њих, не воле оне њега претерано. Проведу се лепо, испуне једно другом још једно вече и све се заврши „добрим сексом“ без обећања и наде да ће се бар још једном видети. Василије брак не жели иако има солидне материјалне услове за почетак. Има станчић и не баш велику, али довољну плату, којом би могао да заплива у брачне воде. Надградњу има, али базе нема. Базу у ствари не жели, не жели брак, не жели породицу, не жели децу. Сматра да је живот бесмислен и када га проводи сам, а камоли удвоје и не дај Боже утроје, учетворо.

Гледа и памти искуства својих пријатеља. Више развода од склопљених бракова. Много напуштене деце. Много неуспешних бракова који опстају због те деце. Види Васа незахвалну децу од које родитељи никакве користи немају. Говорила је лепо њему његова мама: „Хранила сам пса да ме уједе“. Не жели Васа да он неке то говори сутра. Не жели да буде родитељ због којег би његова деца патила као што је он патио у својој породици. Правдао се Васа, тешио, покушавао да тас самоће, отуђења, комодитета,

надвлада тас породичног „хаоса“, тас природе, тас срца. После свега срце је било празно.

Срце Васино пронашло је „Породични буквар“ и схватило да се све угашено може разбуктати и да пламена и жара у животу неће бити док не реализује стабилну везу и породицу. Престао је Васа да размишља како данас нема девојака спремних за брак, како су све незреле, све „лујке“. Разумео је да се све учи кроз искуство, а нико (ни он) не може бити спреман ако себи и другом не пружи шансу и конкретне позитивне емоционалне услове за живот и рад. А све је рад, и припреме за брак као и сам брак.

Почео је Василије да размишља о девојци са којом се повремено виђао, којој се враћао, која му се увек налазила када му је било досадно, када је био напет и незадовољан. Истина, нервирало га је много тога код ње. Разједале су га сумње, љубомора, питајући се где је била и шта је радила у паузи њиховог виђања. Много тога јој је замерао. Настојао је да мења неке њене навике, покушавао је да је натера да мисли другачије, али она се није дала. Истовремено се бранио од ње и њених сумњи и њених замерки. Све се завршавало жестоком свађом, потом „нежношћу“ и на крају сексом. У међувремену, у паузи виђања са овом девојком имао је безброј девојака. Време је летело. Живот и „љубавне везе“ чиниле су се Василију и даље бесмислене и празне.

Предложио је Зорици да проведу неколико месеци невенчани у његовом стану живећи по принципима стваралачког васпитања које је вешто савладао читајући „Буквар“. Све је знао на теоријском плану, али сада је желео да све спроведе у праксу. Укинули су принуду и условљавање у односима, сваку негативну акцију, вежбали су да брзо превазилазе свађе и сумње прекидајући вешто ланац негативности. Кад год су били љути, бесни, када им се учинило да почињу да мрзе оног другог заустављали су себе и своје речи. Чекали да се узбуркане и негативне емоције смире а потом смишљали низ пријатности, низ конкретних позитивних акција како би онај други био што задовољнији.

Читајући „Породични буквар“ по ко зна који пут, пронашли су којим васпитним типовима припадају. Начинили су списак нереализованих потреба, неостварених изворних нагона, списак искривљених изворних нагона трудећи се да свако свакога подстиче, мотивише на рад и самоспознају. Око послова у кући нису се спорили све је било написано само је требало обележити који посао ће данас ко урадити а посао се бирао по срцу. Истина, много тога нису знали али су помагали једно другом. Он је њу учио да пева, а она њега да пегла кошуље. Он њу да замени сијалицу, а она њега да запржи пасуљ док је она на послу. Нико никога није преслишавао шта је урадио,

нико никоме није замерао ако нешто није урађено како треба. Поштовали су принцип СВ по којем грешка, заправо, и не постоји. Обављени рад је увек био у складу са њиховим психофизичким могућностима и у складу са искуством. Ваљало је само безусловно чекати. Василије и Зорица су знали да чекају једно друго.

Давали су слободу једно другом знајући да је слобода највећи доказ Љубави, а ако се она злоупотреби значи да Љубави није ни било. Није се Василије оптерећивао што је Зорица цело вече била, како рече, код своје другарице. Нису га раздирале сумње. Да ли га је Зорица која је била десет година млађа од њега могла напустити? Сада је Василије размишљао другачије: „Ако ме Зорица напусти то ће бити добро, јер Љубави између мене и ње нема, а шта ће нам веза без Љубави“. Зорица није одлазила јер се од добра не бежи.

Једног дана Зорица обавести Васу да ће ускоро он постати отац. Срећи и радости није било краја. Озваничише везу, не одоше на медени месец, јер је свих ових претходних двадесет месеци био медени месец. Новац са свадбе, иако га није било много, оставише на страну да спремно дочекају бебу. Све што је надолазило било је ново, још непроживљено искуство и за Василија и за Зорицу.

Догађаји су се мењали, али принципи СВ остајали су исти. Храбрили су једно друго, живот је наставио да тече без принуде и условљавања, без замања јер грешке су им биле путоказ за позитиван развој. Очитавали су емоције једно другом и нису се качили за речи знајући да су речи одраз само унутрашњег задовољства или незадовољства. Стварали су једно другом позитивне емоционалне услове за саморад. Стрпљиво су и дуго безусловно чекали да све дође на своје место. Грешке нису постојале. Постојао је само процес учења и рад.

Данас Васа слави педесети рођендан, а Зорица се ближи четрдесетој. Иза себе имају огромно позитивно брачно искуство, испред себе петоро здраве, веселе деце. И даље знају да породично благо ваља увећавати. Благо се увећава, расте само, применом принципа СВ на сваку нову породичну ситуацију, коју донесе живот.

Васа глади своје бркове, сањари како ће сигурно стићи да пожени синове, уда ћерке, добије унучиће. Сањари Васа како ће остварити своју неспознату потребу из детињства, због које му никад радост није била комплетна. Бар уз једно унуче ће научити да свира хармонику, па макар научио само једну песму, песму свога живота. Када научи да свира развући ће хармонику и срцем запевати „Зоро, Зоруле“. После тога, и да умре, не би жалио, додаје Васа.

СЛАЂАНА И МИЛАН

Слађана има деветнаест година а Милан двадесет три. Срели су се, заљубили, заволели. Њихова веза траје већ годину дана. Време прве заљубљености је прошло. Све време које не проводе у спавању посвећују једно другом. Док родитељи раде они проводе време у његовом или њеном стану. Кад родитељи окупирају станове Слађана и Милан одлазе у посету својим пријатељима посећују кафиће, глумаре, јер новца за квалитетније изласке немају. Сматрали су да је стална упућеност једног на друго доказ праве љубави. Досада и монотонија су се увукле у њихов живот, мада и даље чежњиво причају о браку.

Она је знала шта њему одговара. Није знала да је он последица презаштићености, али је добро увидела да га и даље ваља презаштићивати. Угађала му је у свему. Није се питала за своје потребе. Одувек је знала да се у љубави ваља борити за оног другог. Уосталом то је чинила и њена мајка, само је Слађани остало нејасно зашто су и мајка и она остале незадовољне.

Оног трена, када је пожелела да сама оде код другарице, Милан је постао непремостива препрека. Све је Слађану ужасно подсетило на оно што је годинама доживљавала у свом дому: сталне забране кад год је и куда год би је повело њено срце.

Као што се вечито отимала и борила за парче свога срца у породици то је покушавала и сада. Све је изгледало другачије него у вези, у браку својих родитеља, а опет је било исто. Милан је био посесиван, љубоморан, она спремна да га презаштићује. Чак је изгубила и властити стил одевања. Изгубила је Слађа у овој вези много тога али је настојала да очува своју слободу јер је научила да се за парче плавог неба бори као што се борила и у породици. Сваки покушај да се избори за слободу праћен је Милановим сценама, његовом љубомором и његовим компромисним решењима. Он неће вечерас ићи где је наумио, а она сломљена и „заљубљена“ пристаће да не види другарицу. Обоје живе у убеђењу да је то љубав а осећају да се гуше у тој „превеликој љубави“, јер резултат свега је незадовољство и Слађино и Миланово. Њихов мир и слога трају неколико дана а онда опет сукоби, опет свађа, опет сузе. Они сада стагнирају у позитивном расту, јер више су постали зли једно према другом него што су добри. Не знају излаз из кошмара који су незнањем створили.

Обоје су прочитали „Буквар“. Врло брзо су схватили којим васпитним типовима припадају. Она је била последица жестоке принуде, а он мамин презаштићени син. У трену су разумели да ако овакви уђу у брак, биће то поновљени хаос виђен у властитим породицама. А тек деца? Који ће модел применити

на њих? Неће ли упропастити своју децу борећи се да свако угради баш свој модел, јер једино њега познаје.

Одлучили су да изврше припреме, науче принципе СВ, све научно спроведу у праксу.

Модел ауторитарности, у њиховом детињству, били су врло јаки. Кад год би она одлучила да не понови модел презаштићивања, модел његове маме, и када је он морао да развија нагон за саморадом цело његово биће се бунило. Да нису знали да зауставе талас негативности, сигурно би дошло до узajамних оптужби и до свађе. На срећу знали су то, и кад год би осетили да ће доћи до свађе, до мржње, беса они су се склањали и остављали времену да им се негативне емоције примире. Када би се орасположили излазили су једно пред друго са низом предлога и позитивних акција.

Сваке вечери су правили глобални план рада и сутрашњих активности. Она је стрпљиво чекала да се Милан закачи макар за један посао, чекала је безусловно знајући да је њему све то врло тешко, јер у животу ништа није радио. Када је Милан истински заволео Слађану, није му било тешко да јој поправи ташну, спреми доручак, однесе обућу њене ципеле и слично. Поносно се хвалио својим друговима како Слађа не живи више у кавезу, како се не боји да му се она неће вратити. Хвалио се друговима како је престао да замера Слађи на ситницама, јер су му та замерања загорчавала живот.

Улазили су све дубље у дато знање и схватили да ући у просторе Љубави и Доброте, значи овладати применом принципа стваралачког васпитања, у свим областима живота. Обоје су почели дубоко да разумеју своје родитеље. Опостили су им незнање које су наследили од својих родитеља и били су срећни што се припремају за брак који неће личити на брак њихових родитеља. Били су срећни што ће њихова деца бити поштеђена патње коју су они проживели у свом детињству.

Радост се уселила у њихов живот. Схватили су колико су њихови садашњи односи дубоки. Још дуго су вежбали принципе који су носиоци овог знања, примењујући их на све фазе свога забављања и припремајући се за брак и одгој деце, која ће расти у срећи и задовољству.

ВЕСНА И СИМА

После вишегодишњег забављања Весне и Симе, логично је следио брак, јер су то млади људи који су одрастали у традиционалним породицама, у којима је брак био потреба и неминовност У дугогодишњем забављању добро су

упознали све слабе тачке једно другог. Било је много незадовољства, било је много тога ружног што су знали једно о другом али су били уверени да ће се све довести у ред уласком у брак. Видела је она да Сима воли пиће, да гледа друге девојке, да није баш вредан, да тражи да буде у центру пажње, да жели да га она презаштићује, да је експлозиван, да пражњење напетости налази у свађи, па и у замахвању руком, у картању, у бескрајно дугом гледању телевизије, у навијању и псовању на трибинама стадиона, у кафани са друштвом

Знао је он да је она напорна, џангризава, досадна својим избором тема за разговор, посесивна, љубоморна, да ружно прича о његовој мајци, да је вредна али после тога тражи овације, приметио је Сима да је Весна себична према његовој млађој сестри, да напетост празни кроз звоцање, сузе, кроз вишечасовна или вишедневна дурења и ћутања, да, да, да... без обзира на све упловили су у брак.

Ланац негативности је био заустављен на само неколико дана. Већ последњег дана меденог месеца вратили су се старом утабаном путу. После седам месеци у живот је ушао мали Михајло, „цар“ који је давао шансу мами Весни и тати Сими, да освајају хуману свест. Било је то исто као слепцу показати да пронађе врата и прави пут. Сима и његова мама веровали су и убеђивали Весну да Симино време за очинство долази тек касније. Сутра ће Михајло са Симом на утакмице, у кафане, а данас је све на Весни.

Весна је захтевала да се отац активно укључи у рад око детета, а то што ради и што економски издржава породицу није довољно. Била је љута, некад плачна, некад га је погрдним речима дочекивала са посла, из кафане. Није се допадало Сими што га је Весна дочекивала пуна једа, очајања, увек уморна, незадовољна, захтевна, љубоморна, надурена. Ретко или готово никад, пуна разумевања, опраштања, спремна за стварање позитивних емоционалних услова, спремна за чињење позитивних акција, способна да читава његове емоције, а не његове речи.

Увиђала је Весна да нешто није у реду. У породици су била видна два фронта, она у клин, он у плочу. Назирао се и трећи фронт, јер се Весна спремала за освету. За пар месеци бебу ће „утрапити“ мајци. Она ће дотерати линију, и раме уз раме пратити свог мужа, чувати га да не одлепрша. Друго, треће дете? Не пада јој на памет. Она да повећава наталитет земље, не долази у обзир. Она неће да буде жртва брака и деце. Она ће сада покушати да очува брак а уколико се Сима ипак не поправи и не одрекне својих старих навика, следи развод. А Михајло? „Живот ће то већ некако уредити“, тешила се она. Дубоко у себи је осећала да брак мора и може бити најпријатније место на свету, да супруг

може бити највећи пријатељ, да дете може и мора бити највеће породично благо. Та нит је водила и довела Весну до „Породичног буквара“.

Весна је храбро упловила у стваралачко. Схватила је да је први позитиван потез одређен за њу, јер жена, мајка има највећу одговорност за стање у породици. Мајка доноси живот и здравље и дужна је да га очува и унапреди. Не каже народ узалуд: „три стуба куће жена држи, а четврти мушкарац,“ или „погледај дом и препознаћеш душу жене у њему.“ Све је било лако када је Весна дубоко разумела да су она, муж и њихови родитељи производ АСВ-а и да читав хаос у браку долази управо због АСВ. Опростила је незнање његовим и својим родитељима, опростила је незнање њему, себи и кренула у раст. Прекинула је ланац негативности.

Дочекивала је Симу као свог принца на белом коњу смишљајући такве позитивне акције да се он стварно и осећао, као принц. Да не би мислио да се „најела бунике“ рекла му је за тајне овог знања и додала да ће она прва освојити научене принципе. Ствари су се мењале на боље, брже него што је Весна очекивала.

Нежност, осмех, разумевање учинили су да Сима трчи својој кући, јер све то није налазио у задимљеној кафани, у тајним везама. Није веровао да ће без осећања кривице моћи да прочита новине, одспава сат или два када је преморен. Сада све то може. Када му је Весна увече, расположена, док је Михајло био у дубоком сну, понудила глобални план кућних обавеза и обавеза око Михајла, била је затечена када је Сима одабрао да сутра цело поподне чува Михајла, предложивши да Весна оде код другарице. Није веровала да је Сима одабрао суботу пре подне, да обавља све заостале активности начињене у току недеље док она буде шетала са Михајлом. Није Весна веровала да је Сима одвојио две своје дневнице и њима платио жену, која је опрала прозоре, док су се њих двоје задовољно бавили Михајлом. Весна је смишљала низ позитивних акција за њега, себе и Михајла. Знала је да је њена напетост долазила услед незадовољства, али и услед физичког премора. Зато је сада, користећи преподневни сан Михајла, истовремено и она спавала, јер је ноћас бдела уз Михајлово ницање првих зубића. Знала је да Сима мора вредно и напорно да ради, да би економски издржавао породицу и зато је морао имати миран сан.

Такмичили су се у стварању позитивних емоционалних услова, за хумани раст оног другог па и свог. Увидео је и Сима да цвет и пољубац на вратима нису довољан знак љубави, али ако он данас припреми хладну вечеру, у недељу оде на пијацу, чува Михајла док је Весна код фризера и слично, да је то део истинске Љубави. Истинска Љубав је, схватио је Сима, ако не реагује

на Веснине непријатне речи, већ читава њену потребу да се одмори и да промени активност.

Схватила је Весна да је Симино присуство у дому важно, али непродуктивно уколико није задовољио своје потребе, а о њима није вредело дискутовати. Није Весна имала право да мења његове навике тако брзо. Зато је данас позвала његово мушко друштво, одвела их у собу где су слободно галамили, пушили и пијуцкали уз игру преферанса, док је она само повремено улазила доносећи им мезе, празнећи им пепељаре и шалећи се са свима. Потом би брзо одлазила у собу код Михајла, уживајући у његовом гугутању и благо гласећи свој стомачић јер се поодмакла друга трудноћа назирала.

Сањарила је о дечјој граји и радости коју ће донети умножена стваралачка Љубав. Није јој на памет падало питање да ли ће моћи својој деци да обезбеди „најке“, „барбике“ и много тога, о чему су причали други родитељи, правдајући се да због тога не могу да имају више деце.

Благодет коју носи и доноси стваралачка породица је највеће благо, а „најке“ и „барбике“ су споредна ствар. Кола, куће, обезбедиће себи деца сама када порасту. Сада су Сима и Весна знали да је унутрашње богатство најважније и да ће то унутрашње благо које подаре својој деци, потражити и наћи спољашње. Обрнуто се никад није догађало.

Читаоци, нарочито маме воле примере из живота породице. Примери су потребни у почетку, док сте ауторитарни, некреативни. Када се ваша ауторитарна свест трансформише у стваралачку, тада се догађа лепота. Свака мајка, отац врцају од идеја како да на стваралачки начин реше дату ситуацију. Имају стотине идеја како да без казне и награде успоставе границе. Васпитање прераста у веселу игру, у Љубав, „а Љубав све зна, све разуме, јер се не горди“

VII

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Многи пријатељи су ми указивали да није добро што на првом предавању дам превише информација о стваралачком васпитању, тврдећи да то не могу да прате сви, јер су слушаоци, људи различитог узраста, различитог интелектуалног, образовног и социјалног нивоа.

Нисам их послушала, јер сам осећала да ме сви разумеју. Данас знам и зашто ме сви слушаоци разумеју, без обзира на узраст, на образовни ниво. На сваком предавању било је само моје Добре намере да понудим знање, до којег сам дошла тридесетогодишњим радом и њихове добре воље да то чују. Одсуство принуде било које врсте отварало је, без наше воље, просторе Љубави. Свако је у причи, о духовном расту кроз стваралачко васпитање, препознавао вечне вредности у себи. Вечне, људске вредности као и истина не потребују образовање или одређене године старости. Све што су чули од мене, већ је било у њима.

Само су ретки, људи изражене гордости, у страху да ће саслушавши причу до краја, морати да мењају себе, бежали главом без обзира, већ после неколико реченица које бих изговорила.

ЉУБАВ очекује да јој се све пружи безинтересно, како би безинтересно узвратила.

Прича испричана с Љубављу, с Добром намером, па била то и прича о једном од начина промене ауторитарне у стваралачку свест, може се само и саслушати с Љубављу. Чак и да не разумеш речи, осећаш Љубав и Добру намеру, а то је довољно.

Да за пријем овог знања препрека нису године, образовање, казују бројни примери. Сећам се петогодишњака који је спонтано, пошто је пажљиво саслушао целу причу, напустио крило родитеља, кренуо ка мени, с рукама на леђима, говорећи: „Е, моја Милице, сада знам зашто је живот лудница!“ Нико се чак није ни насмејао, јер су то биле и њихове речи.

Још лепши пример је из женског затвора. Десетине писаних импресија жена, датих после предавања, могло се преточити у само једну реченицу: „Као да сте Ви изговарали моје речи.“

Шта се дешава после предавања? Најслабији одустају од даљег рада, из страха од неуспеха, из страха да би због различитости могли бити исмејани или одбачени. Страх убија жељу, жеља убија вољу. Други одустају при првом покушају да пренесу оно што су чули, одустају чим чују: „Не гњави, опет ти са неким твојим идејама!“. Ту је крај. Успевају само они који су дошли на предавање са целом породицом. Таквих је мало, за сада.

Ако је то тако, требало би да доживим разочарење и одустанем. Ретки су били у стању да покрену своју породицу, ако нису скупа присуствовали предавању или ако нису сви прочитали књигу. Ипак, не одустајем, јер знам да се слушацац отворио, примио с Љубављу знање. Иако се после моје приче затворио, он никада више неће бити исти, као пре предавања. Ваља само сачекати тренутак, сачекати услове да се знање примени.

Они ће чекати да се стекну услови за укидање ауторитарности у њиховим породицама, а ја ћу даље причати своју причу како бих помогла стварању услова за примену знања стваралачког васпитања на нивоу моје земље и шире. То чиним писањем и ове књиге. У оквиру ове књиге, пишем поглавље „Питања и одговори“, са потребом да одговорим на постављена и непостављена питања људи којима је знање стваралачког васпитања у срцу, људи који и даље верују у породицу, у Љубав и Доброту, у будућност света и човека.

Зашто ваша књија има у називу „Буквар“, када васпитање постоји оtkада је света и века, а буквар је ипак прва књија, прва слова?

Наравно да је реч „БУКВАР“ потпуно у складу са оним што књига нуди. Од памтивека, па све до данашњих дана човек је споља, ауторитарно, васпитавао своје потомке, прилагођавао их потребама и захтевима времена и друштва у којем се живело. Захтеви, морални кодекси су се мењали, само су ауторитарни модели опстајали, само је човек морао заборавити на себе, на своје унутрашње потребе, на свој, рођењем донесени потенцијал, на потребу да развија КЛИЦЕ ЉУБАВИ, РАДОСТИ, ДОБРОТЕ. Човек је био у функцији друштва. Ретке породице су сигурно делимично успевале да одгоје своју децу без казне

и награде, али њихов број је занемарљив. Ако су у породици и успели, без казне и награде, та ауторитарна страшила су их чекала у спољашњем свету, у проширеним породицама, у друштву.

Срећом таквом животу долази крај. Васпитање без казне и награде или одгој за стваралаштво је први васпитни концепт који не дресира човека, зарад интереса друштва, који не прави спољашњи, већ чува и унапређује унутрашњи, мир, ред. Ствара такве услове у којима целокупни човеков потенцијал, донесен рођењем цвета, узраста, на радост човека, другог човека, друштва у целини, на радост природе и Бога.

Ова књига је истински Буквар, прва слова која ће научити савремена породица која ће се трансформисати из ауторитарне, нечовечне, у стваралачку, човечну.

*Многи желе да знају да ли сам ја компетенцијна да
ишем Буквар, ширим и проносим лепоју стваралачкој
васпитања и утемељујем је за будућности.*

Да, компетентна сам, одговарам са сигурношћу, не скривајући да сам од професора југословенске и светске књижевности израсла у стваралачког педагога. У школама Београда сам четврт века, помагала својим ученицима да израсту у свесне људе, препуне Љубави према књизи и школи. Радили смо на принципима стваралачког васпитања које је утемељио покојни непознати и непризнати професор ПЕТАР САВИЋ, у свом делу „Нова школа“, 1932.

Четврт века искуства у раду са ученицима, неколико година искуства у раду са децом вртићког узраста. Последњих десет година, од како сам написала „Породични буквар“ и утемељила породицу и породичне односе на стваралачким принципима, на одсуству КАЗНЕ И НАГРАДЕ, ширим неморно ово знање на сваком месту где је човек, а где је један човек ту је цела породица. При том сам и научно утемељила ово знање, захваљујући знању о пето, шесто, седмо и осмоелементној енергетској структури као и знање о ТРОИЗВОРНОСТИ, које сам добила од господина Парка (сада већ преминулог генија) и Вере Ђорђевић, његовог најуспешнијег ученика. Повезала сам ауторитарне васпитне моделе са овим енергетским структурама и добила одговоре на могуће сумње родитеља и стручњака и питање које лебди међу нама: „Да ли је могуће васпитање без казне и награде, да ли је човек спреман

за унутрашњи раст?“ Да, човек је спреман, а са једним предавањем, добија доказе да је стваралачко васпитање једина алтернатива, ауторитарном, преживелом васпитању.

Да ли је могуће да се стваралачко васпитање примени на нивоу једног народа, јер само то има смисла?

Питају ме често: „Да ли је могуће да стваралачко буде примењено на нивоу једног народа?“ Знам и зашто ме то питају. Питају, јер ауторитарна свест има храброст да прихвати само оно што је прихватила већина. Увек дам потврдан одговор, да би истрајали у примени или у чекању. Сигурна сам да је то могуће. Знам да прва фаза ширења знања стваралачког васпитања иде врло брзо, уз помоћ медија, а за другу фазу треба добити подршку друштва. Ваља сачекати да стручњаци и политичари препознају да стваралачко васпитање може бити од истинске користи друштву у целини. Остаје нам нада да ће друштво подржати стваралачко васпитање.

Ако друштво подржи ово знање, биће то добро за народ у целини. Ако се то не догоди, људи ће налазити путеве за трансформацију ауторитарне свести, али ће све ићи много спорије, уз велике губитке.

Као и у целом свету, тако ће и код нас бити великог изумирања људи, породица. Када поменем изумирање народа многи помисле да их застрашујем. Не! Ствари су одвише очигледне.

Ако је једна породица успела с муком, уз помоћ пет васпитних модела, да одгаји сина и ћерку, врло је могуће да ће похлепни, агресивни дечак страдати у тучи, брзој вожњи, од алкохола, дроге и сл. Ако ћерка због похлепе уђе у прерани секс из материјалних интереса, јер ви не можете више да испуњавате њене жеље, велика је вероватноћа да ће временом добити неку полну болест и неће моћи да роди.

Могуће је да син постане хомосексуалац, а ћерка лезбејка, и не оставе потомство за собом. Можда други неће бити девијантни, али неће желети брак и потомство, из страха или из егоизма. Тако изумире породица, тако изумире нација. Политичари мора да знају да се наталитет не повећава апелима да се деца рађају, или само настојањем да се повећа стандард младих. Наталитет се повећава Љубављу.

Наталитет се не повећава само рађањем, наталитет се повећава очувањем живота и здравља већ рођених. Увек се са тугом сетим младих људи у затворима, у болницама, на психијатрији и помислим зашто су искључени из живота, зашто нису у својим породицама где треба да шире Љубав и повећавају наталитет.

Породица није превазиђена, и неће нестати. Можда ће имати облик какав је имала патријархална породица. Рекла сам да ће форма, можда, бити иста, али ће све суштински бити другачије, јер ће сви чланови породице трансформисати ауторитарну свест у стваралачку, укидањем свих пет ауторитарних васпитних модела. Мислим да је облик „патријархалне“ породице најподеснији јер ће се у њој одвијати живот од почетка до краја. Све генерације ће бити на окупу и помагати једна другој када је неопходно. Да би дете одрасло потребно је „читаво село“, потребни су и бабе и деде и стрине и ујне. Стари ће мирно напуштати овај свет, знајући да за собом остављају здраво и честито потомство. Породица ће да траје и све што јој се сада непријатно дешава је пролазна фаза које људи не сме да се плаше.

Страх је препрека Љубави а стваралачки мото трећег миленијума треба да гласи: „Човече, не бој се, слободно и храбро трансформиши своју ауторитарну свест у стваралачку.

Да би се стваралачко васпитање проширило у једном народу сигурно је веома битно да све то подржи политичка и стручна јавност, али без упорности сваког члана породице и потребе за променом свести неће се много урадити.

Путеви до Љубави су бројни.

Много је људи који данас траже путеве који воде до Љубави. Стваралачко васпитање је један од тих путева који је сигурно добар када желимо да делујемо брзо и ефикасно на опоравку друштва, једног народа, кроз породицу, било ког облика.

Да ли одсуство кућовине дејшећа значи да мама не сме ништа да ми кући, чак ни ишрачке?

Питање је поставио осмогодишњи дечак. Нисам била изненађена знајући да је лично забринут како ће изгледати његов живот када се примени стваралачко васпитање и у његовој породици. Наравно да ће родитељ купити детету играчку, ако за играчком има потребе, ако то није бесмислено затрпавање

детета стварима и наравно ако родитељ има новца. Битно је да родитељ не купи играчку, уз услов, да дете мора одрадити нешто. Важно је не купити играчку, која продужава виртуелни страх код детета.

Код куповине детета ствар или новац увек се умеђу између детета и онога што дете треба да обави. Дете губи прилику да тај рад обави с Љубављу. Где је ауторитарни интерес, ту нема Љубави. Интерес родитеља ауторитарне свести је да дете уради баш то, баш тако, баш тада када то жели родитељ. Играчка је само плишано средство да се тај интерес оствари. Могла је и варјача, као облик истинске принуде да заврши посао, али то је законом забрањено. Циљ родитеља је остварен. Милом или силом, не мења ствар. Интерес или страх једнако гуше Љубав према раду и животу.

Рад с Љубављу је закон стваралачког васпитања. Играчка није ни у каквој вези са радом.

Сјално йонављатије да у сјваралачком васийијању нема наїраде. Да ли йо значи да је сваки йоклон и свака наїрада део условљавања?

Када говоримо о одсуству казне и награде у васпитању, нико нема дилему шта је казна. Са наградом стоји другачије. Овај одговор је врло сличан претходном. Више је проблем у терминологији него у разумевању ствари. Када год између рада и детета поставите ствар, новац, интерес, обећање да би дете урадило баш то што ви желите, баш сада, баш тако како ви замишљате, реч је о позитивном условљавању, „награди“.

Све што је израз ваше наклоности, Љубави, потребе да неке учините пријатност, ако је то знак ваше велике захвалности за искрено учињен труд, реч је о поклону, „награди“ или како то ви већ називате.

Упозоравам, да не мешате појмове материјалне надокнаде коју одрасли добијају за свој рад. То је нешто сасвим друго, то је начин којим друштво вреднује нечији рад и дохотком омогућава том човеку да живи.

Срећан је човек који није у детињству, у раду и учењу био позитивно условљаван јер ће свој посао, као одрастао човек, и даље обављати с Љубављу, као што је у детињству учио и радио с Љубављу. Несрећан је човек који је био условљаван у детињству, јер због огромне стечене похлепе, неће бити никад задовољан, ма колико му дали новца када одрасте и почне да стиче.

Мајка деце основношколској узрасџа каже да никада ошворено не условљава деџе са оним чувеним ако... али је у дилеми да ли џосшуда добро јер за сваку добијену џеџицу, за сваки добро обављени џосао деци даје новац, џоклон...

Наравно да је овде реч о скривеном условљавању. Вербално те не условљавам, али ако се награда понавља увек, у сличним ситуацијама, дете је спонтано условљено. Јасно је да дете очекује награду, а мајка заузврат очекује одличне оцене, али се то чини прећутно. Родитељ мора знати да је учење процес који дете мора обављати с Љубављу, те рад у овом узрасту не сме бити плаћен.

Да ли је џоклоњен букет цвећа кушовина жене?

Питање ми је поставио дотеран, намирисан, средовечан мушкарац, професор, који је поред себе имао букет прелепог цвећа. Рекох да ретки постављају питања после предавања, али питање је спонтано изашло из збуњене главе овог господина.

На његово питање ученици су реаговали тихим смехом који ми је био пут да дам прецизнији одговор. „Ако сте овај букет наменили Вашој супрузи, као знак Љубави, као потребу да Вашу пријатну породичну заједницу украсите и цвећем, онда то није куповина“, рекох. „Ако је овај букет димна завеса за Вашу „швалерацију“ онда букетом купујете мир у породици и реч је о условљавању“, додадох.

„Ако сте букет наменили љубавници, модерној спонзоруши, а ожењени сте онда је то право позитивно условљавање. Да би љубавница испунила Ваша очекивања, јер то не ради из Љубави, она мора бити плаћена (букетом цвећа, вечером, поклончићима, све зависи од материјалног статуса човека који тражи услугу). Значи да се између ова два човека уметнуо интерес. Ви имате интерес да се добро проведете, она интерес да то наплати. Букет је у функцији остварења тог интереса.“, заврших.

Ипак нам њојасније када нешто што личи на казну, заправо није казна?

Када млади уђу у стваралачко знање све је лако и без муке. Своје дете васпитавају без плишаних, не прљају извор и дете расте а родитељи се уз дете враћају своме извору. Нису применили плишане васпитне модел, а за физичким и вербалним насиљем немају потребе, вешто контролишу упливисање медија у живот њихове деце и све се одвија како треба.

Нажалост, знање стваралачког васпитања не допире до сваке породице у право време. Ако ваше дете има петнаест година, и ви и дете имате прегршт проблема који су последица плишаног васпитања. Када дете и родитељи дођу на предавање или погледају ДВД или прочитају Буквар дете је прво које пожели промене, а да ни само није свесно да ће њему бити најтеже. Родитељи су у незнању кривили, али сада дете мора смуком да исправља њихове грешке. Дете добровољно крене у нове односе у којима нема казне и награде али има реда и услова у којима је омогућен раст сваком члану породице, има услова у којима се са лакоћом учи и ради.

Проблем се појави брзо, по добровољној одлуци да се уђе у стваралачко васпитање и родитељи не знају како да поступи, плашећи се да не упадну у замку казне и награде. Највећи проблем настаје када је у питању одрицање од медија, за неко време, како би се дете скинуло са виртуелне зависности. Увек детету понудим такозвану шок терапију, да се одрекне у потпуности слике и звука у трајању бар две недеље. Пожељно је месец дана живљења као у глувој соби, без слике звука, игрица, па и музике, како би се дете очистило и са пуном свешћу вратило екрану над којим је он сада господар, а не његова жртва.

Дете се ужасне овим предлогом и зато се готово сви одлуче за постепено скидање од ове зависности. Резултати буду фантастични у првој недељи. Дете скоро да није уз екран, мозак се брзо чисти, дете лакше учи, али када дође до пада адреналина, тада дете све више повећава број сати поред екрана, да би на крају друге недеље било све враћено на почетак. Дете зна, унапред да су сада родитељи ти који му морају помоћи. Тастатура се узима по договору, уз очекивање бурне реакције детета. Реакција је невероватна. Дете псује, виче, неће у стваралачко, моли да му се врати тастатура, удара, преклиње, прети... Родитељи остају неумољиви. Ово скидање са виртуелне дроге може да обави сама мајка, ако је дете испод десет година. Са петнаестогодишњаком се не вреди упуштати у борбу, уколико мајка нема помоћ оца, ујака, стрица, јер је дечак, овог узраста, врло јак и агресиван. Борба траје, из мог искуства, по неколико

сати, а онда се у моменту догоди смирење, дете као да прогледа и врати се себи. После тога нема проблема. Месец дана дете неће прилазити екрану и звучнику уз сазнање да игрице убијања, насиља никада више неће играти. Мозгу се мора послати та информација. У противном, нисмо много напредовали јер је мозак стара чекалица и колико год да га казните да чека биће миран и стрпљив. Да ли је овакво одузимање екрана казна? Наравно да није јер је све обављено уз претходни добровољни улазак детета у стваралачко васпитање јер је играње игрица и превелик број сати уз екран директан узрочник слабих оцена, слабе концентрације, неучења и сл. Отклонили смо узрок, последица нестаје. Цео поступак личи на казну, али казна није.

Погледајмо сада пример када је казна збиља казна. Дознали сте да је ваше дете побегло са неколико часова. Љути сте, не интересују вас узроци његовог бежања. Изричете казну олако. Одузимате му џепарац или му извлачите каблове из зида, уз опаску да месец дана нема прилажења екрану. У каквој вези је џепарац са бежањем са часова? Ни у каквој. Значи да ваше васпитање није стваралачко. То је ауторитарно, спољашње васпитање јер му узимате нешто што му је важно, а није узрок проблема о којем говоримо.

Да сте отворено и смирено разговарали са дететом дошли би сте до узрочника. Побегло је са математике јер није спреман за контролни пошто је цео прошли месец излазио и радним даном напоље, до касно тврдећи да то не утиче на квалитет учења. Сада када сте пронашли узрок, заједно доносите одлуку или самостално, ако се дете буни, и изласци преко недеље се укидају. Побуне ће бити, али то вас не интересује. Нема вике, вређања, претње, поткупљивања, убеђивања, нема плишаних. Тако мора бити зарад раста вашег детета, зарад раста Љубави у породици.

Мали Никола је условљавао своје родитеље тако што је желео да једе само под условом да се на сто постави лап-топ и његови омиљени цртаћи. Родитељи сада знају да је врло опасно и недопустиво између детета и било каквог облика рада постављати, уметати интерес или неку ствар, нарочито ТВ. Дете је добило информацију да од данас нема више старе навике због тога и тога. Дете је могло, али и није морало да разуме шта му причате јер је одвише мали. Ви сте тај који сада разуме шта је добро, а шта не за ваше дете.

Никола је погледао маму и добио потврду да више нема цртаћа док се једе. Тата је потврдио. Никола је осетио њихово јединство, њихову чврсту одлуку и места побуне није било. Па да је побуне и било, није крај света. Нема батине, нема казне, нема награђивања да би се успоставиле нове границе, дете полако, али сигурно следи вашу одлуку. Зар вам је тешко да будете стрпљиви, да му помогнете да исправи грешку коју сте ви у незнању учинили.

*Данас врло често чујемо како људи кажу: „Ово су
позитивне, а ово негативне емоције“. Да ли је ово
исправна подела?*

Морам признати да сам сама говорила у терминима које препознаје савремени човек (позитивне и негативне емоције). Све док нисам упознала учење господина Парка, који говори у терминима заштитне, изворне емоције. Одувек сам знала да туга није негативна емоција, али ако туга траје данима и тако угрожава здравље човека или се трансформише у депресију, онда је то негативан облик ове лепе и преко потребне емоције, али ми је све било јасније уз знање ове прелепе, алтернативне медицине, чији је творац Парк Џае Ву.

Стваралачко васпитање сад јасно прилази емоцијама, као заштитним, преко потребним енергијама. Човек се рађа са здравим изворним емоцијама (љутња, радост, брига, туга и страх), рађа се са огромним позитивним потенцијалом емоционалне, менталне и духовне интелигенције. Не желим да говорим о позитивним и негативним емоцијама јер у изворном облику постоје само здраве, заштитне емоције. Пре бих говорила о постојању позитивних, стваралачких услова за раст и хармонију емоција и о негативним, ауторитарним условима живота у којима се изворне емоције наслојавају, потискују, криве и трансформишу у наказне облике (мржња, завист, пакост, љубомора нису од Бога дати човеку).

Човек рођењем доноси пет основних емоција. Ових пет емоција су „позитивне“ тј. здраве уколико нису наслојене, нису потиснуте, уколико не трају предуго и ако су у односу целих, простих бројева. (3: 2), а то значи у стању хармоније. Када човек изгуби вољену особу сасвим је природно да искаже тугу и да туга не траје предуго, да не постане наслојена или потиснута, у мери у којој би угрозила здравље човеково.

Природно је да родитељ искаже здраву љутњу као знак негодовања да ствари у породици не иду како треба. Можда ће све у тренутку личити и на бес, али тамо где је здрава емоционална интелигенција, где је Љубав, емоционално клатно се врло брзо враћа у почетну тачку. Проблем се разрешава стваралачки, човечно и изворне емоције остају позитивне, хоћу рећи, остају здраве.

Нормално је да покажете радост у одређеним животним ситуацијама, да је не скривате, али ако савремено дете у току дана буде изазвано да десет пута покаже радост, а радост је емоција која је увек проузрокована нечим или неким (спољашњим), онда такво стање води дете у болест. Дете у току једног дана може добити бар три играчке, може се радовати цртању, чоколади... може... а све то наслојава радост, што није пожељно.

Дете може исказивати необично јаку радост, у дугом временском периоду, ако га је родитељ условио: „Буди добар у вртићу, и поподне идемо да купимо лутку, ауто.“ Та врста наслојене радости отежава нормалан рад вашег детета у вртићу, јер ваш малишан непрестано мисли на обећано. Такво стање га чини још немирнијим јер дете додатно страхује осећајући да неће моћи да испуни услов. Изненада може да га обузме јака брига, потом прејака туга схвативши да играчку не може зарадити. Настаје права емоционална збрка само зато што се родитељ определио за превазиђене васпитне методе.

Ситуација је још тежа, а данас толико честа, када родитељ услови дете на почетку школске године говорећи: „Уколико положиш одличним, добићеш компјутер, ићи ћеш на рекреативну наставу... Таква радост траје јако дуго и меша се са емоцијама страха, брига јер дете не зна да ли може да испуни услов, а има јаку, непрестану жељу да обећано добије. Наравно да ће таква емоција довести до болести, јер наслојена емоција радости траје предуго. Чак и да се дете не разболи, довољно је што, због емоционалне дисхармоније, нема хармонизованог ума, нема Љубави према учењу. Рацио и рационална интелигенција не дају резултате у складу са природним потенцијалом (слабо памћење, неразумевање градива, одсуство пажње и сл.) Предивна емоција радости постала је негативна само због васпитног модела куповине детета. Сада вам је мало јасније да сте ви директан кривац што ваше дете не воли школу, што су резултати учења слаби, што је дете на часу немирно, одсутно... Дете ће Вам донети петице, зарађене на неки начин, али ће сваким даном бити све више отуђен од потребе да учи с Љубављу. Ваше незнање постаје кочница развоја детета. Дакле, изворне емоције су позитивне, али ауторитарни услови су негативни и криве изворне емоције, које су заштитне и преко потребне.

Не иџрај се сџрахом

Природа је човеку подарила изворне емоције у функцији заштите здравља, живота. Страх је свакако најбољи могући чувар човеков. Када не би било страха, наши животи не би трајали дуго. Страх је здрав када реагујемо на реалну опасност. Он мобилише све наше унутрашње снаге и спасава нам живот или штити угрожено здравље. Тај страх, и без наше воље, траје кратко, а ефикасно. После бурне реакције страх се брзо и лако се враћа у изворни облик.

Данас је дошло до стравичне злоупотребе ове предивне емоције. Ум је у непрестаном страху јер га у том стању држе спољашњи ометачи (филмови

страве и ужаса, невероватна виртуелна насиља кроз игрице, вести, информације, квази-уметност, економска несигурност, приче о смаку света, преви-соке новчане казне, које са лакоћом прописују законодавци, за све и свашта, умишљајући да је то пут прављења реда у друштву...). Све то смишљају болесни ауторитарни умови људи, који на тај начин празне себе, а друге људе пуне својим страховима.

Наше тело се брани страхом покрећући милион неких здравих материја, а једна од њих је и адреналин који лучи надбубрежна жлезда. Није добро за дете и човека када дође до злоупотребе страха. Није здраво када тело мора да реагује на непостојећу опасност, на виртуелну опасност, на „филмове“ које пушта мозак, некада и дању и ноћу, нарочито ноћу при кошмарним сновима. Тело се тада понаша као да је добило команду да реагује на реалну опасност.

Упамтимо да застрашен ум не прави разлику, не препознаје да ли је опасност реална или виртуелна, он само жели да помогне човеку. Природа није предвидела ову игру болесног ауторитарног друштва, које се непрестано игра страхом. Човек врло брзо постаје зависан од присуства адреналина у крви, тражећи све јачи и јачи изазов да би натерао жлезду да му убризга адреналин у крв.

Приметили сте како деца, у тренуцима док их плашите, имају и неку неприродно појачану радост, живост. Иако осећају непријатност због присуства страха они вас изазивају тражећи да појачавате њихов страх, јачом дражи. То се исто догађа када почнете дете да уводите у виртуелне страхове, стављајући га пред телевизор са непуне две године... Јасно је чему ово води. У једном тренутку нема те дражи, нема тог цртаћа, тог филма, те казне, која би застрашила дете, човека. Такви људи покушавају да пронађу нове активности, нове, јаче дражи, које ће подстаћи лучење адреналина.

Сведоци смо да су наши савремени клинци превазишли хорор-филмове и многе друге, још јаче виртуелне и реалне дражи. Данас им нуде екстремне спортове, између осталог. Ти спортови су опасни по живот младог човека, али баш то, је оно што их привлачи. Ту је оно што им треба, адреналин. Што си ближи опасности, што више гледаш смрт у очи, адреналин је јачи.

Родитељ не разуме шта је то што вуче дете том спорту и немо га прати. Препун је страха за живот свог детета, али постаје жртва властитог страха. Само дете је жртва већ стечене зависности, па и самог врло јаког и неодговорног друштвеног популарисања нечег што је и против детета и против родитеља, против живота.

Недавно неко рече да смо срећни што смо добили екстремне спортове у Београду, јер је то начин борбе против дроге. Рече: „Адреналином ћемо се борити против дроге!“

Родитељи морају знати о чему се ради. Када дете не реагује више ни на какву постојећу спољну драж, која би требала да изазове лучење адреналина, тада оно одлази у депресију, повлачећи се из живота у којем не види смисао. Смисао покушава да нађе у свету који му доноси дрога. Дрогу одлаже уколико се уму понуди нова, јача драж од претходне, као што је Београд овог лета понудио младим зависницима екстремне спортове.

Нама су и гробља довољна

Екстремни спортови су понуђени, као још једна врло јака, нова, спољашња драж која изазива жестоко лучење адреналина, уз тај чувени осећај да си жив тек када гледаш смрт у очи. Уколико несретна деца буду имала срећу да преживе те „играрије“, сигурно ће посегнути за дрогом. Уколико болесни умови смисле још неку „игрицу“ за оне преживеле узимање дроге ће се још једном одложити. То треба да буде начин борбе против дроге. То није пут, то је само одлагање употребе дроге.

Путујући по Србији, заћох и у места где деца нису „имала несрећу“ да сва зла овог света стигну до њих тако брзо. Оно што је стигло свуда, то су наказни виртуелни садржаји, игрице, играонице, што је први степен за злоупотребу страха. И деца у унутрашњости су ушла у зависност од адреналина.

У унутрашњости наше земље клинци ми се жале што немају оно што имају Београђани (екстремне спортове или семафоре на којима се играју руског рулета нпр.) и зато се сналазе, на себи својствен начин. Открили су ми игру коју играју. Касно, кад успавају родитеље, кришом излазе из својих кућа, одлазе на гробље и тамо почиње невероватна злоупотреба страха.

Родитељима није јасна честа појава да и старија деца мокре ноћу у кревет. Брине их што и међу младима има толико болести бубрега и бешике. Родитељи морају знати да су ова два органа под енергијом страха. Откуд толико тумора код младих? Страх виртуелни узима данак.

Нико да се досети зашто генерације младих и поред жеље да имају потомство, остају без њега. Кажу да сваки пети брачни пар у нашој земљи не може да добије дете иако органске сметње не постоје. Мора се младима рећи да су репродуктивни органи под енергијом страха а они нека размисле које филмове страве и ужаса пуштају њихови умови. Нека се сете шта су све чинили у својој младости и шта настављају да чине и у браку. Нека се сете моде голих стомака и бубрега, којој није одолело ни једно девојче, зими и лети. Сате и сате

млади проводе поред најстрашних виртуелних садржаја, злоупотребавајући властиту изворну емоцију страха. Тако застрашени дочекују потомке, настављајући и њих да дрогирају најгорим виртуелним садржајима, од колевке.

Дакле, емоција страха је здрава када реагује на реалну опасност, бранећи човеков живот и здравље. Уз употребу свих пет ауторитарних васпитних модела посебно се наслојава емоција страха. Ако родитељ често условљава своје дете на дуже стазе страх ће бити снажан, трајаће дуго правећи праву пустош на крвном систему. Обећању, награди дете се радује, али уз појачану количину страха. Дете се плаши да неће остварити услове које му је родитељ поставио. Дете објективно не воли да учи и циљ постаје све даљи. Тај виртуелни страх на виртуелној радости разара здравље детета. То родитељима мора да се каже па нека онда одлуче да ли ће се играти емоцијама свога детета, нарочито страхом, користећи глупаве васпитне моделе.

Сада нам је јасно да подела на позитивне и негативне емоције постоји само у ауторитарном друштву које претпоставља кривљење здравих емоција употребом болесних васпитних модела. У здравом телу постоје само здраве емоције које остају здраве у одсуству ауторитарности.

Оно што је забрањено родитељу и наставнику дозвољено је „виртуелној јувернанији“

Из далеког, економски напредног света, стиже нам та подела на позитивне и негативне емоције у још једном контексту. Јавно, тај напредни свет се декларише да све у породици мора бити позитивно, нарочито емоције, и нарочито емоције деце. Под позитивним емоцијама они мисле на емоције које су у функцији хедонизма. Подржавају они, а сада и ми (имитатори имитатора) само хедонистичку радост која је у ствари искључиво уживање у материјалном. Не подржавају јавно љутњу, бригу, тугу, па ни страх. На друштвеном плану се боре да дете, у породици и школи, буде заштићено од ових емоција које су проглашене негативним, не схватајући да човек није здрав уколико у сваком периоду свог живота не поседује све изворне емоције, у стању хармоније.

У породици и школи друштво забрањује развијање негативних емоција. То исто друштво децу просто кљука тим истим, забрањеним емоцијама у доколици којој се даје све више простора. Раније сам мислила да је реч о лошој намери да се створи што више потрошача, болесника. Данас сам сигурна да је

овакво понашање природна последица употребе пет васпитних модела који су дали слободу разуму да ради то што ради. Када се ови модели уклоне Добро-та и Љубав ће постати контролори разума и ствари ће доћи на своје место.

Нормално је да сваки период нашег живота има своју доминантну енергију (за последњу енергију, енергију старости нормална је мудрост као последица проживљеног живота) Тужно је гледати дете које је под снажним утицајем виртуелних садржаја постао виртуелни старац, са доминантном енергијом „мудрости“. Довољно је да страх и мудрост постану наслојени и да дете нема шансе да оствари емоционалну и менталну хармонију, па тиме ни Задовољство, Мир као последицу хармоније. Тужно је гледати „младе“ старце и старе мале (стармале).

Сличан проблем се јавља у сваком животном добу. Уколико човек не оствари емоционалну хармонију нема менталне хармоније па тиме нема ни Задовољства, Доброте, ни Љубави као природних последица опште хармоније.

Све што дете данас добија од друштва, у виртуелном и у реалном свету забаве, искључиво се темељи на искривљеним изворним емоцијама. Сваки цртани филм код детета изазива огроман страх, праћен бригом, тугом, љутњом и осталим искривљеним облицима изворних емоција (мржњом, гневом, завишћу, отуђеношћу...). Емоције се криве, наслојавају, потискују стварајући прави хаос у души и телу детета. Дете ускоро постаје зависно од своје искривљене природе тражећи све јачу и јачу драж. Искривљени, ослобођени разум смишља све јаче и јаче дражи. Човек на овим производима зарађује па нам се чини да је све ово намерно у функцији развијања потрошачке свести. Дете и родитељ о томе не размишљају, јер су у машини из које не виде излаз.

Родитељ – спонзор

Дете зна да своју искривљену потребу, потребу искривљене доколице, може добити једино од родитеља који је постао спонзор, машина за прављење новца. Тим новцем родитељ треба свом детету да приушти задовољство наслојавања емоција које се у реалном породичном животу забрањују. Родитељ ничим не сме да изазива тугу код детета, јер дете има право само на живот препун радости. Шта се догађа када умре бака то само дечија душа зна, јер га тада родитељи склањају да не би доживело стрес. Вероватно, док сахрањују баку, наш крвожедни унук игра пуцачине на компјутеру и уместо реалне емоције туге доживљава виртуелну тугу.

Несретни родитељи не разумевајући зашто то друштво подржава немају снагу да се супротставе том злу. Јак разлог немоћи је родитељска ауторитарна свест која, и када зна да нешто није добро, не даје отпор, плашећи се РАЗЛИЧИТОСТИ.

Узгајање „позитивних“ емоција, као једно од најважнијих права детета, важи само у родитељском дому, вртићу и школи. Оног момента када ти мали анархични клинци порасту, улазе у свет одраслих, а у њему је испољавање тих, збиља негативних емоција забрањено. Кога још интересује што је породица, под притиском друштва начинила дете, сада одраслог човека, зависником од савремених зала. У свету одраслих се знају правила. Ту их чека полиција, казне, затварања, превапитавања, лечења, психијатрија и врло тежак пут зарађивања новца. Мораће да га зараде за своју децу, ако је буду имали, или само за себе да би се лечили.

Молим родитеље да науче ову кратку лекцију. Свако дете се рађа са здравим изворним емоцијама које можемо условно назвати позитивним, јер негативне као природне не постоје. У одсуству ауторитарности изворне емоције остају здраве, хармоничне. У одсуству ауторитарних васпитних модела развија се природом дата ЕМОЦИОНАЛНА ИНТЕЛИГЕНЦИЈА која ће се уз стваралачко васпитање развити без остатка, увек и једино у здравом хармоничном односу 3: 2. У хармонији сте ако емоције круже. У једном моменту можемо бити брижни и тужни, док су три преостале емоције у паду. Проблем настаје ако би смо се заглавили на ове две емоције, у дужем временском периоду. Емоционална хармонија претпоставља сваки други облик хармоније. Тамо где су емоционална, ментална и духовна интелигенција нема болести, нема болести зависности нема агресије, нема затвора. На вама је, драги родитељи, да изиђете из овог круга лажи или останете у њему. На вама је да се вољно и зналачки ослободите васпитних модела који нас гурају у све веће зло. Престаните да глумите спонзоре, ви сте родитељи.

Наизменично њуњење и њражњење емоција – њуиџ који води у хаос

Данас врло често чујемо савете и лаика и стручњака да је пожељно наизменично пражњење емоција, када се чаша неком емоцијом препуни. Можда је то и добро у ауторитарним условима који, уз помоћ пет васпитних модела и пуне човека напетости, стварајући потребу да се све то испразни.

Путеви пражњења су бројни. Ако је мајка љута, истући ће дете (ако сме), викаће на мужа (ако сме). Ако је неко без радости, у депресији, ићи ће у шопинг који ће му вратити радост, на кратко... Савремени човек је уочио да је најбржи пут пражњења напетости путем менталног секса (сексуални чин без љубави, а у функцији пражњења напетости). У недостатку новца да се дође до жељеног објекта (згодне девојке, одраслог партнера), посеже се за најближима. Када напетост помути свест, посеже се за малолетним дететом, па чак и за властитим дететом. Напетост је испражњена, све остало није важно за напетог човека.

Савремени развијени свет не допушта насиље у породици, као начин пражњења напетости. Што они више бране, кажњавају, то силовања више, то педофилије више, то хаоса на претек.

Савремени стручњаци нуде цуцлу лажу уместо „реалног насиља“ тако што предлажу низ врло успешних техника пражњења напетости. „Када си љут, ударај јастук, далеко од свих урлај, иди на утакмице, избаци напетост вичући, псујући, а ако претераш знаш шта те чека. Сада вам је јасно зашто развијени свет инсистира на контроли емоција у породици, у међуљудским односима. Нажалост, то додатно ствара проблем, јер се емоције потискују, а онда излазе на површину у још јачем наказнијем облику. При том, у том развијеном свету, никоме не пада на памет да отклони пуњаче, пет васпитних модела, у породици, у друштву.

Овим чином пуњења, потискивања, па пражњења, постиже се тренутно олакшање, али услови остају исти или гори Човеку је све теже и теже, потреба за пражњењем је све јача и јача. Зато је ово пут који води у хаос, у дрогу. Док се услови не очовече, користе и ове технике. Колико дуго? Видећете сами.

Књижаре су ирејуне књииа на иџему „Како развиити емоционалну иниџелииенцију“ Јесу ли нам ове књиие од корисити?

Прочитала сам приличан број књига на ову тему. За похвалу је што бројни аутори траже пут успостављања емоционалне хармоније, па тиме и емоционалне интелигенције. Успевају бар делимично, за кратко, онолико колико дозвољавају ауторитарни услови живота. Трајније решење не дају јер им је

прилаз погрешан. Раде споља, уче човека како да одређеним понашањем, размишљањем дођу до жељеног стања.

То научно уопште није емоционална интелигенција, пре би се рекло да је реч о понашању из мозга јер ти је неко рекао да добар друг дели бомбоне са другом. Друга грешка је што нико не покушава да отклони узрочнике емоционалне дисхармоније, пет ауторитарних васпитних модела. У условима ауторитарности, у присуству огромне принуде и „плишане“ принуде, немогуће је развити клицу емоционалне интелигенције, коју смо донели рођењем, која је у нама. То благо се не дресира споља. Само су човечни услови потребни.

Стваралачко васпитање, отклони узрочнике, узбуркане емоције се враћају у природно корито и успоставља се емоционална хармонија. Њу прати емоционална интелигенција, а где је она, ту нема ударања, шутирања, псовања и бубања напамет, да си добар друг када последњу бомбону поделиш са другаром.

Када васпитачица види да је једно дете ударило друго, она не отклања узрочнике већ захтева од агресивца да се извини и пољуби жртву. Има ли она свест о последицама тренутно потиснутих емоција и код једног и код другог детета. Сигурно да њу не интересује зашто је дете агресивно (купују га, презаштићују, седи пред телевизором сатима). Њу не интересује ни да ли је жртва збиља жртва или је и она вршила „плишано насиље“ над „агресивцем“. Она нема снагу да мења кључне ствари, узрочнике, она споља мења понашање детета. То није пут развијања емоционалне интелигенције.

Једном речју, све те књиге и решења која оне нуде нису лоша, док се не почне радити на отклањању узрочника (васпитних модела). Тада дете спонтано испољава своју емоционалну интелигенцију, донесену рођењем.

Само њонављај: „Нисам љуџи, нисам љуџи...“, и љуџиња ће несџаџи. Да ли је ово моџуће?

Када је развијени свет ушао у ауторитарну демократију, у пакету је добио пет васпитних модела. Принуду је, тобоже, осудио, а „плишану принуду“ је прихватио, подржао, не разумевајући да је све принуда и да су последице кобне. У таквим условима, где свако над сваким врши „принуду“, емоције ескалирају доводе до општег хаоса. Зато је модерног човека ваљало научити како да контролише наслојене емоције. Ваљало је човека научити како да потискује емоције.

Зато се неко досетио да сваки човек постане свој полицајац тако што ће користити снагу ума, заустављајући плиму надошлих емоција и буквално их „гурати под тепих“. То је трик који даје резултате на дужи или краћи период. Резултати су можда, на корист друштву, али појединац страда, кад тад.

Она из Швајцарске, он са Злајибора

Сећам се Швајцаркиње која је дошла у Србију јер се удала за Србина. Еуфорично је понављала како јој нешто, овде код нас, у Србији, прија, али не уме да објасни. У разговору откривам да је двадесет година радила као медицинска сестра, врло тешке послове, бринући о старима. Одувек је знала да јој је тешко, али цаку научену у некој „радионици“ стално је понављала: „Ја то могу, није ми тешко, ја то волим, ја сам корисна, добро зарађујем и сл.“

Рекла ми је да јој је полазило за руком да овако тешке послове ради са лакоћом. После двадесет година је почела често и „безразложно“ да плаче, да бесни, повремено и против своје воље, једном речју, није могла више да се контролише. Постајала је све уморнија, те је морала да узме једногодишње неплаћено одсуство. Упознајем је у таквом стању, на дан венчања са Србином, у манастиру Ћелије.

Лако је објаснити њен проблем из равни стваралачког васпитања. Снагом ума је стављала под „тепих“ љутњу, бес, истину о експлоатацији коју врше богати и незадовољство собом јер јој похлепа не дозвољава да промени посао и ради нешто лакше, а мање плаћено. Све споља је остајало исто, још и горе, јер је њено тело посустајало под теретом рада и година. Њен спољашњи мир само је био маска за буре барута. „Пукла је“ – како кажу клинци, али експлозија је била унутрашња, не чује се, али се види.

Фини, културни Запађњаци не смеју да покажу бес, љутњу и да их спонтано и искрено испразне на неком или пред неким. Нису јој више били довољни јастуци у које је ударала, башта у којој је урлала.

У том тренутку озбиљне унутрашње напетости, одлучује се на брак са Србином, прелази у православну веру. За овај корак требало јој је десет година познанства са овим човеком

Зашто је прешла у православље? Осетила је да православна црква има оно што њена нема. Православље не користи принуду у било ком облику. Зашто се удала за Србина? Да нисам познавала човека, помислила бих да је он био добра прилика где ће моћи да отворено празни напетост, да покаже своје

емоције. Можда би некада добила и батине. То би јој олакшало муке. Било би то за кратко јер смо и ми земља у транзицији која однедавно законом све то забрањује.

Знала сам зашто се удала за овог Србина. Био је то човек, права стваралачка личност која, не знам како, али није познавала законе ауторитарног система. Пред њим, свако се осећао као пред природом и Богом, слободно, честито, у Љубави и Доброти.

Нажалост, већ после месец дана проведених у Србији, сада већ удата новопечена православка, почела је да критикује нас, Србе, како смо лењи, како дангубимо, не мислимо о раду, само седимо и уживамо. Шта јој се догодило? Двадесет година је било довољно да уђе у зависност од рада који јој је управо урадио то што је урадио. Као што пушач, којем падне никотин испод црте, мора да запали цигарету и да надомести количину отрова у себи, тако је и наша Швајцаркиња почела да се радује повратку на стари начин живота, који ће јој дићи адреналин. Радохоличар је прорадио у њој.

Било ми је жао нашег човека. Одведе „православка“ Србина у развијени свет. Победила је. Како му је тамо, са њом, његова душа зна. Његова душа можда пати, повремено, али сам сигурна да човек онакве духовне снаге не може пропасти. Чекаће он њу, можда још пет година, а онда ће сигурно, поново, пресрећна, доћи у Србију и манастир Ђелије.

„Мисли позитивно“ – све ће бити у реду

Данас је свет преплављен техникама које употребљавају, али и злоупотребљавају огромну снагу ума. Истина је да када мислиш позитивно, као да си под дејством седатива. Постајеш толерантан, много тога прихваташ, говорећи да је то вероватно у реду и да ће проћи или да је то што је, ствар оног другог. Снагу ума збиља је било лако употребити за постизање смирености у целом телу у време док су на сцени живота били само принуда и вербализам. Постизали су се одлични резултати разним медитационим техникама. Човек је могао да прихвати ствари такве какве јесу јер количина зла, није била ни близу количини зла данас. Тада је било тешко, али подношљиво.

Данас је много проблема, као последица пет ауторитарних модела, све је неизвесно јер је ауторитарни систем срушен. Људи губе смисао живота, јер не виде начин да зауставе плиму зла. Тек по укидању ауторитарних васпитних модела, када се успостави емоционална равнотежа, ум ће се и без убеђивања

смирити. Ум данас не жели медитацију. Ум хоће истину, а рацио хоће знање којим би извукао човека из духовне кризе у коју је запао.

Син данима виси у кладионицама, а мајка мисли „позитивно“. „Сви то раде, пролазно је, то је лудост младости“, говори себи. Ланац негативности се наставља. Дете постаје све прождрљивије, похлепније, напетије, не учи, понављао је, удара главом о зид када губи, насилан је у кући, бије мајку... 'Ајд' сад', мисли позитивно, буди толерантан! Пуцаш по свим шавовима, јер решење немаш. Ако покушаш да решиш проблем парцијално – насиље је на сцени.

Дакле, мислити позитивно о стварима које нису позитивне и не учинити ништа да те негативне појаве отклониш, мењајући ауторитарне услове живота у стваралачке, је крајње нечовечно. Толерисати нешто што вапи за променом, без низа предузетих акција да се нездраво стање ствари поправи, је неодрживо.

Ми, као грађани, можемо толерисати геј – параде, али једина исправна толеранција је ангажована толеранција. Не укинемо ли васпитне моделе који су у породици и продуковали ово зло, створићемо на хиљаде нових лезбејки и хомосексуалаца. Тим младим људима нећемо дати шансу да духовно расту, а Србија ће остати без потомака. Само ангажована стваралачка толеранција је пут за раст. Док не дође време стваралачке толеранције добро је „Мислити позитивно“, мада све јаловије.

Шта да уради родитељ који је доживео стваралачки кризу, а дете не прихвата сарадњу са њим

Родитељ може мислити позитивно о најнегативнијим појавама у породици, као последици ауторитарног васпитања, тешећи себе да је све то пролазно и да ће се све то временом довести у ред. Нажалост, пет васпитних модела компликују живот без показатеља да сутра неким чудом све може бити доведено у ред.

Срела сам много родитеља који су себе ради, и ради своје деце освојили принципе стваралачког васпитања. Деца им нису дала прилику да то примене у животу своје породице. Изгледа се поп у свом селу и даље не постаје. Можда деца кажњавају родитеља за све васпитне пропусте. Можда су се сродили са својим искривљеним бићем. Не желе промене.

Родитељ који трансформише своју ауторитарну свест у стваралачку ће знати излаз из хаоса, али то још не значи да ће тај излаз пожелети остали чланови породице. Шта преостаје том родитељу или неком члану породице који

такође зна излаз. Његово је да понуди знање стваралачког васпитања, у оквиру тог знања решење, без икакве присиле да се понуђено и прихвати. Уколико се понуђено одбије родитељ мора прихватити развој догађања, али без страха од зла које ће само нарастати (овде искључиво мислим на породице са одраслом децом која не желе позитивне промене).

Ако преображени родитељ не може да прихвати ток дешавања преостаје му да направи рез који ће сигурно довести до резултата. Родитељ се свесно повлачи из васпитног процеса и препушта то другом родитељу или неком члану породице у којег дете није изгубило поверење и са којим дете бар наизглед боље комуницира. Унапред се родитељ мора помирити да резултата неће бити уколико тај нови васпитач користи свих пет васпитних модела. У том случају чека се пунолетство детета, како би дете почело да ради и преузме бригу о себи. Пожељно је и физичко одвајање од родитеља како би се коначно прекинуло упражњавање наказних васпитних модела, а млади човек покренуо на одговорност.

Физичко одвајање детета од родитеља који је ушао у стваралачко васпитање не значи одбацивање детета, већ је и ово стварање услова за развој свесности које дете није могло да доживи у породици која га је из незнања довела до стања у коме је. Дете, у новим условима почиње да мисли својом главом и биће природно да неће понуђену помоћ одбити (овде не мислим на материјалну већ духовну помоћ).

Данас се родитељи, који су касно дошли до знања стваралачког васпитања, морају припремити и за оно најгоре и зато када се то најгоре догоди, сву своју стваралачку енергију морају посветити другој деци, својој, деци рођака, пријатеља. Патња не сме да се догоди. Мора да се догоди прихватање свега што смо незнањем начинили а немоћни смо да мењамо. Осећање кривице не би смело да прати тог родитеља јер је грешке чинио из незнања, а не намерно. У противном, дуготрајна патња и осећање кривице зауставиће духовни раст и овог човека и он више никоме, па ни себи неће бити од користи.

Појмиј њилулу – зашто се мучиш?

Све чешће нам експерти намећу комплексе, како ми Балканци, а нарочито ми Срби, нисмо у тренду. Заостали смо јер не прихватамо много тога што нуди развијени свет. Устручавамо се да користимо „пилуле за лилуле“, а оне решавају проблем, при руци су и нису тако ни скупе, раде на принципу „ђирибу

- ћириба“. Експерти су скоро успели, убедили су нас. Постали смо бенсединска нација. Да ли смо здравији? Не! Да ли смо способнији за решавање акутних проблема породице и друштва? Не! Да ли смо мирнији? То нека свако каже сам себи.

Шта ради пилула? Ако немате радости, ако сте упали у депресију, наука је утврдила да вам недостаје хормон радости. То је истина. Али, научници нису педагози који треба да се баве проблемом како да човек живи у породици и друштву да не изгуби радост. Нити их то интересује, нити знају да су узрочници одсуства радости, ауторитарни модели.

Док се педагози не узбиље и не почну да отклањају узрочнике, фармацеути ће згртати огроман новац. Не могу да се сложим да је реч о некој завери између науке и толико нападане фармацеутске индустрије. Тобоже, у жељи да зараде, производе толико лекова, као и гомилу пилула за смирење. Не стављају фармацеути ваше дете пред најгоре виртуелне садржаје. Они само производе пилуле да бисте ви и ваше дете преживели. Они само раде свој посао и врло сам им захвална, јер да нема и тих пилула, психијатрије би биле пуне, болнице такође, а крв би текла због насиља које расте из дана у дан, као одговор на принуду и „плишану принуду“ у породици и друштву.

Деца вас моле, не њушијајте њилуле у школе

Но, вратимо се ми одсуству радости, као начину одбране од наслојене радости, а што је последица куповине детета у васпитању. Погледајмо један „безазлен случај“. Годинама купујемо дете за све и свашта. Замислите колика је количина радости присутна само у току једног дана, узрокована куповином играчака, гледањем цртаних филмова, изласцима, забавама, играњем игрица.. Наслојена радост угрожава и срце и цео крвни систем, танко црево, крвни притисак детета. Наш организам је савршен компјутер који, у тренутку, када се радост превише наслоји и угрози тело, помаже несебично човеку. Емоција туге изненада јача и обара радост, смирује тело.

Сви родитељи знају како изгледа кад се једно „хиперактивно“ дете изненада умири и све поприми размере благе депресије. Али, шта се ту може, рећи ће ауторитарни родитељи. Па ми имамо свога психијатра, преписаће детету пилулице и радост ће бити враћена (као да је то нека изгубљена играчка). Пилула проблем решава привремено. Дете је живнуло, жеља расте, похлепа је опет ту, родитељ је са моделом куповине наставио где је стао.

Четвртина пилулице постаје недовољна, депресија заскаче, и све се понавља. Све до шаке пилула. Шта је ту лоше? – питате се. Па видиш да му је лакше. Да, лакше му је, можда, али ако покуша да се ослободи пилула, неће успети. Лењи мозак је постао господар. Заборавио је да прави хормон радости, јер годинама уместо њега то чине пилуле. Мозак је постао паразит. Да ли је могуће и овог паразита излечити? Вероватно. Кренимо од стваралачких услова живота.

Има ли излаза, уколико нам не пође за руком да ослободимо мозак зависности од пилула? Сигурно да има. Ако треба, прежалићемо ове што смо упропастили, а много их је. И биће их све више, ако у једној од наредних школских година власти дозволе легалну употребу пилула за смирење деце у школи и вртићу. О томе се већ прича, али рачунам да ће овај текст прочитати и министар за образовање, и министар за породицу. Прочитати, разумети и не дозволити пилуле у школама, у име живота. Деца их моле, пилуле никако у школе.

Моја сујеруја је врло емотивна. Осетљива је и зајлаче брзо. Да ли је то предност или мана?

У време традиционалне породице, емотивност се тумачила као нека посебност, у врло позитивном смислу. Неко је преосетљив за проблеме других, због чега пати. Таква, емотивна особа традиционалне породице, је поред осећања патње била и способна да помогне у решавању проблема, због којих је и патила. То је збиља било за похвалу.

Под утицајем само два васпитна модела много је лакше било очувати какву, такву емоционалну равнотежу. Самим тим и емотивна особа тог времена била је много стабилнија, способна да смиренијим умом, здраворазумски решава проблеме. Реч је о полусвесној особи. Емотивна особа тог времена имала је углавном једну, врло наслојену емоцију. Њу није хтела ни да скрива. Често је ту емоцију са поносом истицала. Заплакала би за свашта и тиме показивала колика је њена туга. Наслојена туга није спречавала емотивца да свој и туђи проблем реши.

Данас би се за емотивну особу пре могло рећи да је незрела. Емотивна особа савремене породице углавном остаје на нивоу патње, праћене општом трајном узнемиреношћу. Све то је последица употребе свих пет васпитних

модела. Тотална емоционална дисхармонија води стању узнемиреног ума. Разум без хармонизованих емоција и без хармонизованог ума није у стању да даје конструктивна, човечна решења. Такав, назовимо га емотиван човек, није у стању да решава властите, најбаналније проблеме, а камоли туђе, проблеме пријатеља или друштва. Таквом човеку не остаје друго него да бескрајно пати. И овде је реч о полусвесној особи неизмерне патње. Од њене патње и суза сви имају само штете, а посебно она, јер ће ускоро можда и оболети.

Мајка о којој је реч припада овом типу емотиваца.

Када емотивна особа схвати где су ометачи, она их лако отклања и постаје емоционално стабилна особа, свесна, и у сваком тренутку зна како помоћи себи и другом, без улажења у дуготрајну патњу. Љубав зна шта јој ваља чинити. Данас ишчезавају емотивци, из времена традиционалне породице, замењују их крајње конфузни емотивни људи. Недостају нам они први, њихови потоци суза. Пристижу неки нови клинци, сува дренажна, ни суза немају.

*Наше деце као да нема емоције, делује безосећајно, без
тврђава њихове, ућлашени смо, јер некада осећамо да би
било у стању, зарад својих интереса, да нас уништи.*

Брижни отац види да није добра ни претерана осетљивост његове супруге, ни безосећајност њиховог детета. Реч је о савременој породици, у којој је мајка, под утицајем савремених трендова користила, у васпитању сина, свих пет ауторитарних модела. Отац је увиђао да то не води добру, али мајка није одустајала. Себе је довела до стања огромне патње и тоталне беспомоћности, а сина до потпуне безосећајности, коју прати видна напетост.

Шта се догодило мајци, уз употребу свих пет васпитних модела, видели смо. Дошло је до наслојености емоција и парализе здравог разума. Морате знати да једнако страда и онај који упражњава моделе и онај над којим се ови васпитни модели примењују. Страдали су и мајка и син.

Шта се догодило сину? Над сином је вршено огромно насиље свих облика. Дете није имало снагу духа да све то разумевањем амортизује. Бол је сигурно био огroman, неподношљив. Замислите само какав је био његов доживљај света када је све виртуелно прихватио као реално.

Да би дете функционисало, спонтано је дошло до потискивања искривљених емоција јер је бол био превелик. Такво дете никада не може да дефинише

своју емоцију, да вам каже шта осећа. Сада ми је постало јасно зашто развијени свет толико настоји да се са децом прича о њиховим емоцијама. Вероватно се плаше те огромне безосећајности, о којој прича отац овог детета.

Та огромна безосећајност, праћена непрестано немиром и одсуством патње, доводи повремено до великог насиља над најближима. У питању је несвестан човек, а несвестан не пати ни после најгорег насиља које почиње у тренутку пражњења напетости. Он се брани емоционалном неосетљивошћу, насиљем, са поруком одраслима да су негде погрешили и да су сада они на потезу да исправе грешке, јер је он још мали да би сам разрешио овај проблем.

Да ли емоционална неосетљивост значи и одсуство емоција? Не! Изворне емоције је немогуће уништити, оне се само могу искривити, и тако искривљене наслојити или потиснути. Изворне емоције (љутња, радост, брига, туга и страх) су благо које смо добили рођењем, а које је родитељ, незнањем искривио, употребивши савремене, васпитне облике (принуду, куповину детета, презаштићивање, вербализам и злоупотребу имитаторског облика учења). Искривљене емоције се или наслојавају или потискују.

Дете о коме је реч је у врло озбиљном стадијуму емоционалног обољења, као последица потиснутих емоција. Ускоро ће болест да се шири на физички или ментални ниво. Родитељи се морају покренути. Бог нам и сузе даде. Без њих се не може а овакво дете за сузе не зна.

Ма колико да је родитељу тешко да себе и дете изведе из ауторитарности, мора врло брзо да примени знање стваралачког васпитања и не одустане од детета, себе и породице.

Уласком у стваралачко васпитање, одрицањем од пет васпитних модела, емоције се полако враћају у своје природно корито. Наравно да није довољно само одустати од васпитних модела.

Родитељи морају озбиљно савладати технологију уласка у стваралачко васпитање, јер тако безосећајно дете ће користити огромно насиље да би задржао родитеље у полусвесном стању, јер само тако син може и даље задовољавати све своје искривљене потребе.

Овај процес преображаја детета и родитеља није лак, али су плодови слатки. Плодови су емоционална равнотежа и детета и родитеља, која доноси телесно, ментално и духовно здравље. Као што видимо, емоционална, ментална, телесна и духовна интелигенција су у нама, само им ваља ослободити простор, отклонивши речене моделе васпитања. Тада сузе теку, када за то постоје прави разлози.

Чувамо своју децу у крилу стваралачке породице. Сада имају њри и њеи година. Немамо више услова да их држимо само у крилу породице. Желимо изнад свеа да очувамо и унајредимо стечено. Не знамо како.

Ово је велики проблем здравих, стваралачких породица. Избор стваралачких институција и стваралачких људи није велики. Ако децу дају у вртић, тамо их дочекује тридесеторо малишана који су последица речених модела, дочекују их васпитачице које и саме тешко решавају проблеме у властитој породици, па ни професионалне проблеме не решавају на прави начин. Не помажу им дугорочно, ни радионице за „поправку“ деце.

Ако стваралачки родитељи децу повере бeбиситеркама, могу очекивати сличне ситуације. Децу могу поверити бабама и дедама, који су потпуно збуњени и не знају да ли да примене своје традиционално или да се приклоне модерном облику васпитања. При том је непоштено и себично оптерећивати старе људе пословима бeбиситерке.

Родитељи могу своју децу да оставе и саму у кући, рачунајући да су стала да чувају једно друго. У овој ситуацији неизбежан је телевизор јер ће и стваралачки родитељ временом поклекнути мислећи да се дете осећа мање усамљено и да му време брже пролази уз ТВ.

Нажалост, ни једна од предложених могућности неће очувати резултате које су родитељи са лакоћом постигли, за пет година стваралачког васпитања. Не да их неће очувати, него ће их и уништити, а на њихово место устоличити ауторитарне вредности већине.

Значи ли то да решење не постоји? Не значи. Јапанци кажу да за сваки проблем постоји дванаест решења и тринаесто помоћно. Ми Балканци можемо наћи бар три. Нема тог новца који је вредан толико колико вреди здраво, стваралачко дете, које се духовно развија најбрже у првих седам година.

Један од предлога би био да онај родитељ који мање зарађује остане у кући са децом дајући непроцењиви допринос здравом развоју породице. Друга могућност је да родитељи наизменично, радећи у различитим сменама, буду поред деце. Кад се хоће, све се може. А трећа варијанта, уколико имамо материјалних могућности, наћи ћемо погодну особу која ће усвојити знање стваралачког васпитања и примењивати га у раду са децом.

Четврта, резервна варијанта би била када би се удружиле стваралачке породице (из комшилука, познаници, рођаци, кумови...), правећи неку врсту стваралачких вртића. Место боравка деце би се премештало, у зависности која

је породица у могућности да организује бављење том групом деце. Био би ово и вид новог запошљавања младих људи. Замислите три младе породице, пријатеље, и међу њима младу стваралачку маму која ужива у стваралачком одгајању деце. Прикључивши јој осталу децу, адекватно је материјално наградивши, постигло би се најбоље могуће решење, на корист и задовољство свих.

Дубоко верујем да ће се број породица које васпитавају без казне и награде, сваким даном увећавати, а то значи да ће друштвене и приватне вртиће чинити стваралачке породице. У таквим вртићима ће се ваше дете осећати као код куће, јер ће вредносни систем бити утемељен на вечном, непролазном, на Љубави и Доброти.

Оно најважније што сам вам хтела рећи је да не бринете уколико немате посебан излаз и ако је ваше дете у вртићу. Живимо у тешком времену када „друштво“, зарад профита и неких својих интереса, отима родитеља детету. Друштво ће развијати услужне делатности, отвараће (вртиће, играонице, рођендаонице, спортске активности, школице свих врста). Родитељ постаје машина за зарађивање новца, како би платио све, у шта га је друштво убедило де је неопходно за развој његовог чеда. Само му једно нису рекли, да све то, и не значи много уколико, дете нема своје родитеље довољно поред себе. Друштво гради вртиће, у којима деца проводе више времена него у своме дому, али Љубав и пажњу родитеља не може да надомести ни једна институција. То не значи да одустанете од стваралачког васпитања. Истрајавајте, васпитавајући децу на прави начин. тада ни количина времена коју проводите поред детета није пресудна. Ваш труд ће бити награђен, Љубављу коју ће вам дете узвратити. Љубав коју сте уградили у дете до поласка у школу, не може нико и ништа поништити. Са односима, у чијим темељима је Љубав, доцније је све лакше.

Често њоворитије да је у ѡроцесу ѡтрансформације ѡпородице неѡиходно „безусловно чекање“. Штѡ нам ваља безусловно чекаѡи?

Многи родитељи поистовећују процес стваралачког васпитања и „Самерхил“. У „Самерхилу“ дете може и неколико месеци да вози бицикл и да се не прикључи раду, учењу. Многи се никада ни не покрену на рад, учење. Стваралачко врло брзо доноси резултате, јер постоји јасан процес рада. Родитељ

и дете, или било који други члан породице уклањају узрочнике који су довели до врло девијантних појава.

„Безусловно чекање“ значи временски неограничено чекање, да се сви чланови породице одрекну свих пет васпитних модела. У периоду“ безусловног чекања“ се предузима низ стваралачких акција, да се искривљено исправи. Акције не смеју бити у виду казне и награде, мада често личе на то. То „лично“ је највећи проблем и зато је само у почетку рада потребна већа сарадња са терапеутом или чешће ишчитавање „Буквара“, док безусловно чекамо да се свест свих чланова породице, из ауторитарне трансформише у стваралачку. Сви уче најтежу лекцију. Уче лекцију стварања услова за буђење унутрашње мотивације, која није ништа друго већ буђење Љубави према раду, реду, учењу, према другом члану породице, према свом телу, здрављу.

Данас нема породице у којој није зајосиодарило њеи ауторитарних васпитних модела. Интересује ме да ли јосије универзални принципи који важе за све чланове породице и за све облике породица, у процесу ослобађања од речених модела.

Наравно да су принципи стваралачког васпитања универзални јер рекосмо да стваралачко васпитање води духовном расту, а када је реч о духу, тада нису препрека ни године ни образовни ни интелектуални ни социјални ниво. Нарочито није спорно да ли је неко у улози мајке, сина, оца, сестре, таште, зета, тетке, стрине, комшинице, затвореника, болесника, професора, ученика, директора, продавца, лекара, инжењера, свирача, певача, спонзоруше, лезбејке, хомосексуалца... Једино је важно да сваки човек, припадник неке неформалне групе или породице:

- дубоко разуме зашто је неопходна трансформација ауторитарне у стваралачку свест и шта ће се догодити уколико не буду имали снаге за ту трансформацију
- свако мора ући у процес трансформације на бази добровољности
- никада не трошити снагу на отклањање последица, већ узрока, тражећи корен узрока (један од пет васпитних модела).
- да сваки члан породице свесно помаже оном другом да истраје на путу трансформације свести. Некад је све то болно, али неопходно. Није лако

детету да почне самостално да учи када је одувек то рађено уз помоћ родитеља, или приватног професора. Није лако загрејати столицу, али ће родитељ наћи стотине начина да пробуди Љубав детета према учењу.

Можда су ми речени њринцији и јасни, али када њокушавамо да их њрименимо у њпракси, све иде њешко. Олакшајте нам њроцес рада, јер често не зајажамо да је нека наша акција један од њеи њлишаних.

Данас је насиље и „плишано насиље“ у виду пет васпитних модела просто слудело човека и чини му се да из тог круга нема изласка. Зато није лоше да кроз текст који следи, сагледате себе и своју породицу као жртве ових модела, а уз примере које ћу дати, научите пут изласка из породичног хаоса. Пола посла смо урадили ако смо препознали шта чинимо, шта други чине и да то што се чини представља један од пет ауторитарних, васпитних модела. Начините само пет рубрика и сваки проблем, сваки конфликт, сваку емоционалну узнемиреност, која се јави, подведите под један од васпитних модела. Утврдите да ли присилу вршите ви, над другим, над собом или други врши присилу над вама. Решићете конфликт за тили час, јер рекосмо да су људи стваралачке свести, отворени, спонтани, добронамерни и ништа не гурају под тепих. Ја ћу вам помоћи понављањем лекције да лакше и брже препознате модел и ослободите га се с радошћу.

КАКО ПЕТ ВАСПИТНИХ МОДЕЛА ПРЕПОЗНАТИ У ПРАКСИ?

Кренимо од њринуде (од рођења до њоласка у школу)

Када бих покушала да сачиним листу свих облика њринуде и „плишане“ њринуде, које чланови једне мале породице употребљавају једни над другима, требало би ми сигурно неколико страница. Не желим тиме да се бавим јер свака жена и сваки муж знају шта раде једно другом. Зато ћу набацати спонтано оно чега се сетим да родитељи раде детету. Кренућемо од класичне њринуде.

Мора да поједе све... Ударим га по ручицама, ако дира оно што сам му сто пута рекла да не сме... Утопљавам га, иако се брани... Пљеснем га за све што мислим да не ради добро... Покупи играчке, иначе... Не плачи, убићу те... Не стављам га на време у кревет, а онда га пребијем јер се дерња... Убијем Бога у њему кад оно уради ван ноше... Рекао је баби ружну реч, добио је пљуску... Није слушао васпитачицу, кажњен је... Потукао се са другом, извукла сам му уши... Хиљаду пута сам поновила исто, али то мом кретену ништа не вреди.

Позитивно условљавање

Ако покупиш играчке, добићеш... Немој да дираш то, купићу ти... Ако не будеш плакао, мама ће бити весела... Ако заспиш брзо, ујутру идемо по киндер-јаје... Ако данас будеш добар у вртићу, поподне ти купујем мач...

Ако будеш отворио уста зубару, тата ће ти купити нову игрицу... Храбро прими инјекцију, и одмах идемо у продавницу да изабереш шта хоћеш... Ако... Ако...

Презаштићивање

Све што мали мамин цар пожели, добија, иако чак није исказао ни потребу, ни жељу (деца су данас затрпана играчкама, гардеробом, храном, књигама, електронским уређајима...) Овим понашањем деца се презаштићују од евен-туалне „патње“, коју би дете могло да има, ако не буде поседовало све што данас може да се поседује. Реч је о похлепи чланова породице и о детету као жртви, које ускоро и само постаје похлепно. А дете не пати што нема играчку, дете пати што Љубави нема, па играчком срце попуњава.

– Дете је главно и њему се све подређује. Њему се прво купује, он се прво храни, њему се одваја најлепше парче меса, најбољи колач и сл.

– Стално га забављамо, ни на тренутак није сам, јер је он центар око којег се окрећу сви. Скупо плаћамо наметнуту тезу педоцентризма, а дете не тражи да буде центар света. Оно очекује да га пустимо и да се само забавља, пошто га вешто уведемо у игру или га препустимо себи самом. Нажалост, у савременој породици је то немогуће остварити јер, после телевизора тешко ко у породици може тако вешто, попут телевизора, задржати пажњу детета. Такво дете ће тражити све јачу и јачу драж и убрзо ће родитељ чути оно чувено: „Мени је тако досадно!“

– Његово је само да се игра, и да покупи играчке иза себе.

– Да не оскудева ни у чему, иако немамо довољно новца за основне потребе породице.

Вербализам

Није лепо да... Није лепо да баби говориш ружне речи, друга да пљујеш, васпитачицу да шутираш... Не ваља да стално седиш пред телевизором...

Злоујошребa имитијашорској облика учења

Још од колевке, родитељ, не размишљајући, ставља дете пред најгоре виртуелне садржаје, не знајући да тиме злоупотребљава облик учења који је врло јак у сваком детету – учење имитирањем. Све што дете буде видело на екрану, вешто ће имитирати. Пошто са екрана углавном клизи зло, дете ће имитирати то зло.

– Од малих ногу родитељ користи свих пет васпитних модела и све што ради кроз њих, дете упија, учи и онда врло брзо почиње то да имитира, упражњавајући то исто над родитељем.

Рано, јер мајка ради или не ради, одводе дете у вртић, у групу деце која доносе од куће своје ауторитарне форе и фазоне. Детету није лако јер мора да имитира све што друга деца раде, да би постао исти као они. Само тако може да преживи. Иако родитељ види да је дете све горе и горе, упорно протура причу о некаквој потреби социјализације и о потреби да ојача, јер га сутра у животу чека још веће зло. Ово је површно, ауторитарно размишљање родитеља. Некада иду линијом мањег отпора, јер им је бављење дететом врло тешко, правдајући своју одлуку тобожњом социјализацијом.

Прави родитељ ће увек имати на уму да се прва и права социјализација (учење правилних односа међу људима) учи у примарној породици. Ако је могуће, пожељно је да она траје до поласка у предшколску групу. Када чују моје образложење социјализације, родитељи упорно проналазе додатне разлоге, попут потребе дружења са децом, много је дете са одраслима, заборављајући на децу из комшилука, децу пријатеља, кумова.

Од првој, до јочейка седмој разреда основне школе (јринуда или нејативно условљавање)

Учи, учи, учи... Поједи ово или ћу те... Престани да буљиш у тај телевизор, скидаћу ти каблове... Хајде да учимо, сад имам времена... Не дангуби, марш у собу и читај нешто... Шта је данас било у школи, јеси добио неку петицу? Иди пери зубе и марш на спавање! Опери руке, иначе ћу те... Ако поново будеш бежао из школе, пребићу те... Будеш ли пао на поправни, нема мора... Ако не урадиш добро контролни, нема излазака... Не поправиш ли оног кеца, нема цепарца... Ако не будеш добар, разболећу се! Ако... умрећу.

Позитивно условљавање

Ако вредно учиш, идеш напоље... Ако поједеш ово, даћу ти паре за сладолед... Иди до продавнице, купи хлеб, а себи чоколадицу... Ако легнеш на време, сутра после школе идемо у град... Ако будеш миран у школи, повећаћу ти цепарац... Ако положиш одличним купујем ти компјутер...

Презаштићивање

Родитељи, најчешће мајке, раде у кући све од... до спремања дечије собе и при том стално кукају, успут вршећи и принуду. То је опасан начин презаштићивања детета од рада у кући, јер дете које не ради у породици не воли ни рад у школи.

Родитељи дозвољавају деци да се непримерено понашају у школи, на рођенданима, у посетама, на слављима... Зашто? Пошто ауторитарни модели продукују на десетине појава које би требало кориговати, родитељи једноставно одустају од васпитавања свога детета, говорећи: „Нека их, они су још мали...“. Замислите колики труд би морао да утроши родитељ када би покушао да исправља све што дете „скине“ из цртаћа, филмова, игрица... Реч је о презаштићивању од реда. Некада се говорило да дете које не зна за ред, нема домаћег васпитања.

Данас деца раде такве гадости које нису могле видети од родитеља, већ су их покупили из виртуелне стварности, коју врло брзо почињу да живе као реални живот. Иако то нису видели од родитеља, тврдим да је реч о породичном невоспитању, јер је сваки родитељ, који своје дете неконтролисано ставља пред ове негативне садржаје и сам невоспитан.

„Иако немам довољно новца, омогућавам свом детету све што имају други, да не би патило, да се не разликује од других... Задужили смо се, купили смо му компјутер, јер га у одељењу трећег разреда сви имају... Плаћамо свом детету приватне професоре јер то раде сви а и на часовима је таква лудница да дете ништа не разуме шта се учи... Пишемо му домаће задатке, читамо лекције, препричавамо му лекцију док је не упамти, дајемо му лажна оправдања, извлачимо га из школе пред тешке контролне и писмене задатке, неће ићи баки на сахрану да се не потресе“ (а још у току сахране шестак игра пуцачице на компјутеру)...

Све наведено и још много тога представља презаштићивање од живота, од истине да је једино вредно живети од свог рада, према својим могућностима, да је вредан само живот испуњен радом који је праћен Добротом и Љубављу.

Вербализам

Није лепо да се тучеш са братом, да се свађаш са сестром... Не вређај оца, мајку... Не буди груб према деди... Поштуј наставника... Буди добар друг... Не троши толико новца... Имај осећања за моју патњу. Све је речено благо, мирно, са добром намером, али је ипак облик својеврсног насиља јер дете не може да оствари ваше лепе жеље, у ауторитарним условима живота.

Како дете да поштује наставника који, без великог рада ученика, дели лењивцима одличне оцене. Како да га поштује када попушта клинцима у свему, плашећи се закона и родитеља. Дете би и без вербализма родитеља поштовало наставника који се бори за рад, ред и дисциплину, кроз укидање пет ауторитарних васпитних модела.

Злоупотреба имитаторског облика учења

Садржаји виртуелне „гувернанте“ узрастају у злу, пратећи духовно закржљавање деце. „Гувернанта“ иде само мало испред живота, али довољно, да деца знају коју следећу глупост, јачу од јучерашње, треба сутра имитирати. Није та виртуелна гувернанта толико паметна, пре би се рекло да је то лукава глупачица која уочава оно што ће се сутра испилити, из данашњег стварног зла, као још веће зло. Или још лукавије, скине зло које се већ догодило у развијеном свету, понуди га неразвијенима како би у злу постали развијенији од развијених.

Репертоар ствари које дете може да имитира, сада долази и од родитеља, који не крију свађе, вређају један другог, отворено се хвале да се не слажу, да мама има дечка, а тата девојку, да је деда нашао мачку нешто старију од унукe, прете да ће се развести, оптужују једно друго извлачећи сав прљав веш пред децом... Оговарају рођаке, пријатеље, кумове, не крију завист, љубомору... Снахе отворено вређају свекра и свекрву, што није познато традиционалној породици, очеви не поштују своје очеве, све чешће млади родитељи врше

вербално и физичко насиље над својим родитељима, наставници глуме „другаре“ пред којима се може запалити цигарета, опсовати, наставници спуштају критеријуме и ако ученик „зине“ добије позитивну оцену. Деца гледају како „угледни“ родитељи са лакоћом дотерују у ред наставнике, директора школе, па чак и министра. Све то деца виде, чују, скидају и усвајају. Када родитељи покушају да укину привилегије, да „реформишу“ стање у породици, деца устају у одбрану својих права насиљем над родитељем.

Деце је исцекло занат

Било је потребно шест разреда основне школе и летњи распуст, до поласка у седми разред, да дете савремене, ауторитарне демократске породице испече занат. А какав алат, такав је и занат. Сада дете зна шта хоће, а хоће много тога. На листи приоритета налази му се борба за безграничну слободу, слободу да: не ради ништа, учи или не учи, да испољава агресију у свим облицима, да има новца у неограниченим количинама, за кредит, за екскурзију, за фирмирану гардеробу, за стварчице у тренду, за вечерње изласке, за дневно глумарење, да проводи огромно време поред ТВ-а, поред компјутера, у играоницама, кладионицама, да са лакоћом добија добре оцене, да му се правдају часови и када су неоправдани, да се не кажњава и за оно, за шта би било нормално да се бар реагује. Тешко изборену слободу браниће свим средствима. Ако му неко стане на пут, у жељи да му ускрати било шта од реченог, дете неће презати од вербалног, а потом и од физичког насиља.

Уколико поштено процени да родитељ не може да му испуни жељу, неће се устручавати да то постигне крађом, „позајмљивањем“, силом.

Дружећи се, деца као да разрађују стратегију како да потчине родитеља, у оном делу у којем законодавац то није успео, штитећи дете од родитеља. Често имамо утисак да те своје договоре, преносе из друштва у породицу, тако нпр. деца, која сада то више нису, континуирано, вербално застрашују родитеље, претећи им и стварном агресијом ако покушају да нешто мењају. Осим тога, овим понашањем се јасно даје до знања ко је газда у кући. Од недавно прете да ће пријавити родитеље Центру за социјални рад.

У овој фази, родитељ је препун страха. Ако покуша парцијално да реши неки од проблема, обруч пуца, и улази се у нови круг у којем је невиђен сукоб, физички обрачун, у којем је дете, док је малолетно, увек победник, јер је закон на страни малолетника.

Законодавац није њедајої, а морао би биши бар сїваралачки родийељ

Законодавац се не пита о узроцима, он кажњава последицу. Није законодавац педагог који треба да учи родитеље стваралачком васпитању, он ствара услове за „мир“ у згради, граду, земљи. Тако је за сада. И тако како је, боље је од тоталног хаоса који би нам дошао главе да нам није наших строгих законодаваца, Дарују нам какав, такав мир. Изнутра рат, споља мир. Лагана, али сигурна смрт породице. Прво замру емоције, ум пати, душа оболи. Живот без Љубави постаје болест, а он то није.

Немам ја ништа против законодаваца, против санкција, против затвора, али имам против нечовечног вируса који је напао живот. И зато нека закони постоје, али се морамо суочити са истином да човек савременог доба све мање поштује законе, свеже усвојене, не зато што неће, већ зато што не може. Плима напетости расте, а када брана пукне вода ће однети све и законодавца и законе и живот и породицу.

Ускоро ће се догодити нешто лепо, у интересу живота. Законодавци ће постати стваралачки родитељи који ће прво укинути пет ауторитарних васпитних модела у својој породици. Када Љубав потече између њих и њихове деце знаће шта им ваља чинити професионално. Биће то стваралачки законодавци који ће се ускоро смејати бројним одредбама Закона о породици. Да су имали жицу стваралачког педагога не би га тако некритички преписали од развијених. Док се свест законодаваца не трансформише ваља Закон поштовати. Истовремено ћемо научити родитеље како се одгајају деца С ЉУБАВЉУ а не с љубављу. А где је ЉУБАВ Закон никада не добије прилику да буде примењен.

Нови љазда је љунолетџан

Вратимо се ми нашој теми. Да погледамо шта чека родитеља који је пуних осамнаест година, користио пет ауторитарних васпитних модела.

Данашњи малолетник је до пунолетства заштићен и законом, али он вешто припрема родитеље за следећу фазу заједничког живота тако што виче, треска, телефонира преко мере, пушта прегласно музику, тражи своја права свакодневно. Показујући силу, даје до знања родитељима да га се неће

такo лако ослободити и да ће морати да наставе са услугама које им у раном детињству није ни тражио.

У таквој мучној ситуацији породица дочекује пунолетство детета. Сан родитеља да се ослободе пунолетног насилника се не остварује. Похлепни паразит је сада физички јачи од родитеља и ту је тачка.

Имају срећу они богати родитељи, који радо откину добар део своје имовине, дају га деци, а себи купе мир. Почну са нормалним животом. Донедавно сам се згражавала појаве у богатом свету, где се деца и родитељи виде једном годишње и то на Божићњем доручку или ручку, на неутралном месту, у неком хотелу. Данас то разумем.

Сиромашни остају мученици, који мора да деле стамбени простор са својом децом и све остало као родитељска примања, пензију, храну, све, осим рада. Развијени свет покушава да спаси родитеље од насиља своје деце, паразита. Предлажу Закон у Италији који ће родитељ имати право да избаци своје пунолетно дете из куће. Неки су против, неки за, а сама држава не види како ће новим законом отворити безброј нових проблема. Шта ће паразити радити на улици? Они нису научени да раде поштено, а то значи за мале плате. Остаје им простор криминала, проституције и дроге. То осећају родитељи и зато и даље презаштићују, или прецизније духовно убијају своју децу.

Све док се не буде усвоји Закон о обавезном примењивању стваралачког васпитања, закон о забрани позитивног условљавања и презаштићивања родитељи ће бити на правим мукама од тренутка када похлепни паразити стављају на грбачу родитељима, још једног, себи сличног, (супружника).

Права ноћна мора почиње доласком потомака на свет. У том паклу од живота, уз употребу свих пет васпитних модела, наставља се упропашћавање потомака. Пуца најслабија карика, а то је она где има најмање љубави. Муж и жена се разводе, новопридошли се враћа својим родитељима, а деца блуде од једне бабе до друге, (ако су живе).

Све делује сурово, али истинито, и то само зато што, када сте могли да створите дивне људе од ваше деце, то нисте знали. Када сте хтели, нису вам дали. Ако сте од деце успели да створите добре људе, по мери традиционалног родитеља, друштво их увуче у брлог савремене ауторитарности. Одричу се без стида свега доброг, што им подарисмо. Глас већине је закон ауторитарне свести. Када сте сазнали „како“ можда је касно, мислите ви. Ја не мислим тако.

Никад није касно

У пракси сам проверила да је могуће породицу извести из несреће у којој је, ако јој се понуди знање стваралачког васпитања. Да бисмо лакше пливали кроз праксу, узећемо пример породице коју чини мајка стара 54 године и син 30-огодишњак. Овај поступак важи и за породицу коју чини много више чланова различитог узраста. Важни су принципи.

Мајка и син су пажљиво саслушали суштину приче, али презаштићени син не жели ништа од тога. Не жели промене у свом животу, и поред тога што је упозорен, да, црпећи снагу родитељу, црпи и себи снагу. Сазнао је да се зауставља духовни раст и паразита, и онога ко потхрањује паразитизам. Није га дотицало.

Пошто је реч о два пунолетна човека, онај ко се одлучи за промене (сигурно да је у овом случају то мајка), тај ће наћи начина за физичко раздвајање, чиме ће се прекинути ланац „плишаног насиља“, после чега ће обоје кренути у духовни раст. Могуће је да ће млади паразит наћи своју нову жртву. Тешко, много је паразита. Важно да се макар један спаси.

Ако је реч о малолетном детету, ту родитељ одлучно узима ствар у своје руке, тако што први одбацује свих пет ауторитарних васпитних модела, и то јасно даје до знања свом детету.

Процес рада – није на одмет̄и йоновит̄и лекцију

Трансформација ауторитарне у стваралачку свест ће ићи лако уколико и дете, после предавања или прочитане књиге, добровољно пристане на излазак из породичног хаоса. Морате му, као родитељ, признати да све, што сте Ви њему радили у најранијем детињству, сада то исто ради он Вама, и да за то није крив. Навешћемо пример мајке која има сина старог седамнаест година, ученика трећег разреда средње школе.

Обоје ће сачинити, свако своју табелу, на којој ће бити списак свега, што у овом тренутку мајка доживљава као насиље или „плишано насиље“ од сина и обрнуто. Тако ће син на своју листу ставити следеће чињенице које доживљава као насиље:

- стално ме опомиње да учим
- закључава ми капију када се не вратим на време

- непрестано звоца због високих телефонских рачуна
- не даје ми довољно новца за кредит, за гардеробу, за изласке
- неће да ме буди ујутру за школу и неће да ми оправдава часове
- тера ме да спремам своју собу
- стално звоца како ништа не радим у кући, гуши ме

Мајчина листа је била другачија. Али, све што је навела, доживљавала је као насиље над собом.

- не учи, ређа јединице
- бежи од школе
- приморава ме да му плаћам приватне професоре
- гута новац за телефоне, изласке и сл.
- малтретира ме прегласном музиком, вишечасовним седењем пред компјутером
- глувари ноћу, а ја умирем, чекајући га
- спава дању, захтевајући апсолутну тишину
- застрашује ме викањем, претњама, лупањем вратима
- ништа не ради у кући
- његова соба је у невиђеном хаосу
- довлачи друштво које задими целу кућу
- његова девојка је и превише у нашој кући, празне фрижидер, она се купа код нас, користи моје ствари и сл.
- он увек победи када одлучи да нешто прати на телевизору, његове жеље су за мене заповест
- недолечно се понаша према баби, деди, мојим пријатељима

Листа би могла бити знатно дужа, али је сасвим довољно података који казују да се у породици нешто мора мењати.

Разменили су листе, вршећи анализу сваке чињенице, поштујући да наведено збиља угрожава оног другог. Лако увиђају да је сваки облик понашања, само један од пет васпитних модела. Мајка „звоца“ због ноћних излазака, прати га на мобилном, нервозно га ишчекује, пати, дочекује га виком. Лако је установити да ли је реч о принуди или не. Ако син има седамнаест година, нормално је да, као школарац, излази петком и суботом.

Млади не могу без друштва, али је тужно што савремено друштво ништа не чини да омогући младима да се састају око 20: 00, како би, били кући пре поноћи. Многи ће помислити да је реч о некој завери против породице. Ја мислим да није. Последица огромне нетрпељивости деце и родитеља могла би

се јавити у насиљу невиђених размера. Несвесно је дошло до појаве да млади живе ноћу, док родитељи спавају, да млади спавају дању, док родитељи живе. Док се не смањи тензија у домовима, млади ће бежати од родитеља. Када се укину васпитни модели, изласци младих ће бити такви какви пристају младом, здравом човеку. Нема те Скупштине града која ће декретом забранити ову појаву. Можда ће успети да забрани рад кафићима у касним ноћним сатима, али то неће спречити младе да се друже у парковима, на непримерним местима.

Но, вратимо се мајци и сину. Ствари су такве какве су и мајка мора да прихвати изласке свога сина. Ако је отишао без тензије, ако га не прати, ако покуша да мирно спава (јер се несрећа само једном догађа) напетост и њена и његова се све више смањује. Ако мајка не прави узбуну кад син закасни, јер је можда у питању превоз, добра забава, син ће бити више него захвалан мајци за такво понашање. Овај облик понашања је збиља стваралачки у нестваралачким условима живота. Син ће то знати да цени и сигурно ће вешто избећи опасности које прате ноћне изласке.

Ако мајка не може да прихвати чињеницу да млади излазе тако касно, иако они нису криви за то, и она то зна, наставиће да мучи себе и дете. У центар ће ставити властити страх и себе, занемарујући потребу свог младог детета. Њој је лакше да држи дете на оку, у кући, како би она мирно спавала. Истовремено, она зауставља духовни раст младог човека који не може без друштва, али зауставља и развој свог нагона за здравим родитељством. Овде је реч о правој принуди, коју ће јој син вратити принудом у другом облику, прегласном музиком, нпр.

Заједнички одредити стварима и њонашању меру

Већ, при погледу на листе, и мајка и син ће се суочити са непријатном чињеницом да збиља угрожавају једно другом мир, здравље. Врло брзо ће свако од њих обележити чега се са лакоћом може одрећи. Претходно се мора заједнички одредити „мера“ коју мора да поштују обе стране. Запамтите мера није компромис. Мера је увек израз потребе. Не излази син петком и суботом да би мами омогућио пет мирних ноћи, већ зато што се уз ова два изласка може остати добар ђак. У току летњег распуста мера ће можда бити пет излазака недељно.

Све сте разумели претходним примером. Седамнаестогодишњак, док траје школска година, има природну потребу да изађе петком и суботом, што неће угрозити процес рада и учења. То је мера коју мајка мора дозволити, уз максимум стваралачког понашања које смо горе навели.

Уколико ваше дете има само једанаест година, њему мора бити одређена друга мера. У тим годинама се не излази јер... али, ваш размаженко ће вас упорно опседати, говорећи: „Сви излазе, шта је теби?“ У том случају, смирено ћете одговорити да он није „сви“, да је он ваше вољено дете, и послати га мирно на спавање.

Проблеми везани за реализацију оног списка се јављају када дете треба да испоштује меру договора у стварима које седамнаест година није чинило, нпр. да у кући обавља неке послове. Да у кући обавља неке послове? Биће то прави терет за њега. Сада долази до изражаја БЕЗУСЛОВНО ЧЕКАЊЕ да се сви чланови породице вољно одрекну свих пет наказних васпитних модела.

Само не дозволите себи као родитељу да се после првих добијених позитивних резултата опустите и дозволите да се све врати на старо.

Ако син уредно заокружује у плану рада шта ће сутра радити, а ипак то не одради, родитељ ће предузети стваралачку акцију.

Гутачу телефонских импулса се може стати на пут, само треба имати храбрости и маште. Пристао је да не злоупотребљава телефон, али је навика јача. Следећи џепарац нећете му дати у руке, већ ће он бити утрошен на високи рачун. Мере се могу појачавати у виду привременог искључивања телефона, у функцији освешћења детета како би испоштовао договорену меру ствари. Ако му је телефон толико потребан нека заради, нечег се одрекне и тако плати овај луксуз.

Годинама је родитељ учио са дететом, писао му домаће. Доцније му је омогућио приватне професоре. Све је то уништило нагон за учењем код детета. Од нове акције, да више не седите поред детета, да му укинете приватне професоре, неће бити користи, ако све остане само на укидању привилегија.

Када га оставите да самостално учи, дете ће потпуно одустати од учења, јер не зна како да учи. Како би изгледао нови облик рада у функцији буђења Љубави према учењу? Даћу вам само неколико примера. Уместо да му пишете састав научићете га како се састав пише. Ја не бих жалила да платим професора који ће га научити овој вештини, ако је ја не поседујем. Читаћете скупа и заједно ћете анализирати неке сасвим друге садржаје који уопште нису везани за школу, боље рећи, за уџбенике. Замислите колико се ботаника може боље научити и с Љубављу, ако одете са дететом до природњачког Музеја, ако заједнички, на Интернету тражите одређене теме, ако проучавате

биографије великих природњака, уместо што терате дете да сатима понавља текст из уџбеника. Ако одрађујете све речено, дете ће сваком тексту уџбеника прићи с Љубављу и научити га са лакоћом. Знам да ћете рећи да много очекујем од вас. Можда је тешко, али је овај пут прави, а резултати су Љубав детета према учењу и Вама.

Ово су само неке од мера, али ће стваралачки родитељ и његово дете наћи хиљаду начина да предузето не буде ауторитарно, већ стваралачко.

Колико је времена потребно да потеку Љубав и Доброта?

Колико је времена потребно да потеку Љубав и Доброта, да живот у породици постане хармоничан, да породица постане најпријатније место за одмор тела и душе, када дођемо из спољашњег, ауторитарног света? Одговор није лако дати. Негде је довољно само неколико недеља, негде неколико месеци, али ја увек кажем: „Ако сте кварили седамнаест година, стрпљиво чекајте једни друге, бар седамнаест дана до седамнаест месеци.“

Мислим да сте добили исцрпан одговор, кроз конкретне животне примере и да ћете све вешто применити у вашој породици.

Како будете савладавали знање стваралачког васпитања у пракси потреба да вам неко одговара на ваша питања биће све мања. Биће то изазов и одговорити сам себи, јер ви сте стваралачка личност, а стваралачка личност ствара питања, али даје и стваралачке одговоре, које одмах провери у пракси.

Даље, питања постављајте, бележите, размишљајте о њима, а потом их у пракси проверавајте. Наћи ћете праве одговоре, а онда изненада више не питате ни себе, ни неког до себе. Засигурно знате да на свако питање имате прави, стваралачки одговор, а једино такав одговор функционише у пракси. Препознајете истину у себи, узрастате у свесности.

VIII

РЕКЛИ СУ О ПОРОДИЧНОМ БУКВАРУ И АУТОБИОГРАФИЈА

Стваралачко васпитање даје решење и за једну од пет главних области у овом Програму за Европу – за област акције у промоцији здравља „Развој, стратегија и организационе структуре промоције здравља“, јер стваралачко васпитање има детерминанте за стратегију и организациону структуру промоције здравља у породици.

Даље, у приоритетним проблемима Промоције здравља у Европи као специфичним програмима (нпр. Здрави градови), затим свуда где се „акцентира развој заједнице, као и развој личних вештина, за оспособљавање људи да се сретну са изазовима живота и да се старају о свом здрављу“, стваралачко васпитање има модел успешне праксе како остварити високе етичке идеале савременог човека: емоционално, ментално, физичко и социјално здравље.

Стваралачко васпитање нарушава емоционалну равнотежу у корист позитивних емоција, толико потребних савременом човеку. Где су позитивне емоције, ту су: Љубав, здравље и потпуно здрав и пожељан однос према наталитету, према потомству. Човек стваралачке свести је све ставио у функцију одгајања здравог и виталног потомства.

Стваралачка породица је одговорна, њена свест је еколошка, хумана, а само таква свест може очувати хармонију у свим сегментима нашег живота.

У све речено сам се уверио присуствовањем вишемесечној презентацији стваралачког васпитања у Дечијој болници у Новом Саду.

Био бих веома задовољан као човек и лекар када би се у најскорије време овај хумани програм примењивао широм Војводине, Југославије, на добробит свих породица и целог друштва.

Проф. др Александар Крстић, педијатар,
професор Медицинског факултета
у Новом Саду

Милица Новковић је професор који је свој живот посветила стваралачком васпитању. „НОВ-КО-В“-у, (новом концепту васпитања), који формира оригиналне ствараоце новог кова. То су здраве и успешне личности чији урођени потенцијал долази до пуног изражаја јер у њиховом васпитању нема ни једног облика принуде. Самоспознаја и развој властитог потенцијала утемељени су на Љубави, Радости, Доброти, те су природно и њихова дела, њихов живот проткани Љубављу, Радошћу и Добротом.

Милица проноси знање стваралачког васпитања са највећим ентузијазмом и чудесном енергијом путујући по Србији, наступајући на телевизији,

радију, трибинама, промоцијама и штампаним остварујући са посвећењем и неу-
морно свој животни подухват достојан прегнућа Вука Караџића, чију награ-
ду сигурно заслужује.

Милица Новковић је једна од малог броја професора, који је свој живот
посветио ширењу знања СВ, његовој практичној примени и свакако усавр-
шавању овог знања, пратећи појаве у традиционалној и модерној педагоги-
ји, супротстављајући се свему „новом“. што зауставља духовни раст човека
на почетку двадесет првог века. Петар Савић је волео за себе да каже да је он
стварац стваралачког васпитања, Милица Новковић би могла да понесе име
ствараоца који је цео живот провела борећи се против ауторитарне педаго-
гије као науке, чија је улога завршена, уласком у трећи миленијум и стварао-
ца који је радећи пуних четрдесет година у пракси, доградила и унапредила
Савићево дело.

Тридесетогодишње искуство сажела је „Породичном буквару“ посвећеном
традиционалној и савременој породици, као жртвама превазиђеног аутори-
тарног система васпитања коме се енергично супротставља знање стваралач-
ког васпитања, НОВ-КОВ, спасоносног за духовни раст садашњих и будућих
генерација.

Сам „Породични буквар“ је, по својој садржини и порукама врло квали-
тетна књига, драгоцен у процесу обољења човека, не само за Србију, већ и
читав свет. Савремена породица у читавом свету је у духовној кризи те би
ова књига била свима од велике користи.

Професор, Владета Јеротић, наш чувени психијатар, се у неколико навра-
та, најповољније изразио о стваралаштву Милице Новковић, у својим насту-
пима на телевизији и на промоцијама саме књиге, у Београду.

Судећи по квалитету и опште-друштвеном значају, по универзалном зна-
чењу, ова књига би могла постати бренд Србије. То је практична књига писа-
на приступачним језиком и јасним стилем и могу је читати готово сви. То
је књига коју треба да поседује свака породица, имала децу или не, јер ства-
ралачко васпитање уређује, на човечан начин, односе међу свим члановима
породице, друштва у целини.

Како стваралачко васпитање припада садашњости и будућности „Поро-
дични буквар“ заслужује своје место у свакој породици, у свакој установи,
образовној, медицинској... Ово дело ускоро мора бити прихваћено и од стра-
не просветних власти, од стране министарства за породицу како би то постао
званични уџбеник и приручник намењен свима који се баве породицом, дете-
том на стваралачки начин, без употребе спољашњих васпитних модела.

Као аутор „Породичног буквара“ који је својим радом постигао задивљујуће резултате Милица Новковић заслужује јавно признање и похвале за овај јединствен и за свет значајан подухват.

Љубиша Јовановић, лекар и књижевник
из Велике Плана – Питање над
питањима – васпитање данас

Светска здравствена организација је поставила задатак пред здравствену службу и здравствене раднике, да у лечењу интегративно користе, све терапијске методе које нису штетне, а само у циљу враћања здравља човеку. Имајући ово у виду осетила сам обавезу да проширим знање да бих одговорила задатку, не због СЗО, већ због веће ефикасности у лечењу. У трагању за методама лечења које нису штетне а високо су ефикасне, задржала сам се у Хомеопатији, Су Ђок терапији, фитотерапији, макробиотици. Све ове методе су засноване на основним принципима индивидуалности и целовитости при отклањању узрока проблема.

Проф. Милица Новковић је на велику срећу и радост, човечанству и Србији, поклонила методу стваралачког васпитања, која ефикасно и по принципу индивидуалности и целовитости, отклања узрок настанка проблема у функционисању породице. „Породични буквар“ I и II, је лако разумљиво градиво за сваку породицу, која има проблем и која хоће да реши проблем на ефикасан начин. Само хармонизовано емоционално стање сваког члана породице понаособ је услов за добро здравље и напредак породице уопште. Све горе наведене методе лечења могу имати трајније ефекте, само уколико се лечени појединац врати у емоционално хармонизовану породичну средину. Стваралачко васпитање, коме нас учи „Породични буквар“, врло ефикасно доводи до реда, међусобног разумевања и поштовања, развијања Љубави према раду, према човеку, природи, односно доводи до уравнотеженог емоционалног стања саме породице.

Уз велико признање дугујем проф. Милицу Новковић и захвалност, јер сам добила у руке врло ефикасно, лако примењиво комплементарно средство у лечењу које одговара захтевима Светске здравствене организације.

Миланка Божић, лекар и хомеопата

Стваралачко васпитање, настало на тлу Србије, прошло кроз праксу и спремно за примену, је у суштини васпитање за здравље, а васпитање за здравље је за СЗО „есенцијална стратегија промоције за здравље као што је промоција здравља есенцијална стратегија новог јавног здравства и неопходна компонента за достизање здравља за све политике 21. века.“

Поштовалац и следбеник овог револуционарног дела

Др Славица Прибаковић, кардиолог и хомеопата,
мајка двоје деце и бака унуке Романе

„Када маме уђу у стваралачко васпитање, тада живот њеном детету и њој постаје песма“.

Романа Мишић, 11 год.

„Сваки дан кад се пробудим, мислим на Вас, мислим на најлепше позориште на свету, цео дан певам песме.“

Зока, 10 год, Београд

„Породични буквар“ ми даје наду да ће опет бити љубави у свету.

Зорица Јовић, 13. год.

„Најлепше од свега је што деца и родитељи науче како да постану добри људи, спремни да прихвате све што живот донесе“

Наташа Стипић, 21 год, студент
Црвенка

„Сам Бог Вас је послао. Желим да „Породични буквар“ траје дуговечно, да га усвоје сви људи добре воље и препоруче другима“.

Светлана Грозданић,
мајка десетогодишње девојчице

„Породични буквар“ мора наћи своје место у свакој породици.

Милица Миловановић,

17 год, Ресник

„Ово дело мора бити поклоњено сваком пару на венчању“.

Млада мајка,

Бечеј

„Породични буквар“ треба да прочитају сви људи, па ако га не прихвате не треба да рађају децу.

Бака, 74 год,

Сремска Митровица

„Хвала на помоћи коју ћете пружити многим породицама и појединцима Вашим „Букваром“.

Куцурски Мирјана, 54 год,

дипл. екон., Нови Сад

АУТОБИОГРАФИЈА

Зовем се Милица Новковић, рођена Војновић. Од миља ме зову Мира, а то ми је и име на крштењу. Рођена сам у Земуну 1947. године.

Најлепше што дете може да понесе у живот добила сам у предграђу Ђакова, где сам била до своје пете године, у крилу покојне баба Милке, стрица Жарка, стричева, стрина, кумова... Из овог крила сам понела клицу Љубави према животу и човеку јер су ми Љубав пружили ови добри људи који су ме непрестано штитили топлим животним условима. Била сам сигурна и заштићена као некада у мајчиној утроби.

У живот сам понела снагу и прегршт позитивних емоција које су израћале при сваком сусрету са сличном животном ситуацијом коју сам видела и оживела у свом првом дому. Осетила сам, видела и чула све што једно дете треба да осети, види и чује: плаво небо, зелену траву, винову лозу изнад колевке, бистар поток, топло млеко док се слива из вимена краве, топот коња, разговоре и људску сарадњу сиротиње. Осетила сам лепоту тренутка кад моја боса ногица урања у дебео слој, здраве, топле сеоске прашине; осетила сам лепоту и Божију благодет бистре, хладне воде са извора, у тренуцима кад надолази плима жеђи малог тела; осетила сам задовољство при додиру нежног топлог паперја пилета; додир тела са голим сапима коња... Осетила сам, једном речју, невероватну лакоћу живљења, јер цео живот који ми је овде понуђен био је питом и пријатељски према мени.

Шта је било доцније? Родитељи су „одрадили“ родитељство, онако како су најбоље знали. Није ми било лако, а ни њима. Одавно сам им опростила све чиме су несвесно покушали да убију лепоту коју сам спаковала у завежљај срца и понела у живот. Живот је доносио замке, препреке, искушења, али сам увек са лакоћом препливавала набујале реке. У томе ми је увек помагао мој „завежљај“ и неки добар анђео који је проговарао кроз уста понеког

учитеља, комшије, непознатог доброг човека, а посебно кроз уста мојих ученика и моје деце.

Бог ми је подарио све што једном човеку треба: живот, здравље, Љубав, снагу, породицу, двоје дивне деце, пријатеље и непријатеље. Ја сам поклонеценила, чувала, волела, а у мени је нарастао живот у свој својој лепоти.

Данас Богу враћам на начин за који сам сигурна да је једини, прави. Све што сам искусила, спознала, открила, научила, враћам човеку, нарочито детету, како би им било лакше да преброде замке, препреке, искушења на путу свог живота. Богу ћу на дар однети свој живот, када за то дође време. Видеће Бог да се клица коју ми је дао развила, разлистала, расцветала и дала плодове.

То је оно најважније што сам желела да вам кажем о себи, а споредно је да сам основну школу завршила у Црвенки, гимназију у Врбасу, Филолошки факултет у Београду (групу за југословенску и светску књижевност), да сам двадесет година била професор у школама широм Београда, да сам радила са децом и родитељима у свом приватном обданишту и да сам баш данас завршила писање „Породичног буквара“. Даље? Живот ће тећи, а што год донесе биће добро.

1. мај 2000. године у Београду, прво издање

1. децембар 2010. године, прво потпуно прерађено и проширено издање

САДРЖАЈ

Посвета	5
Химна љубави	
из прве посланице Коринћанима апостола Павла	6
Реч аутора новом, прерађеном издању	7
Предговор Владете Јеротића, психијатра и академика.	9
Нови концепт васпитања „Нов-ков“ или Одгој за стваралаштво	12
I ОД ТРАДИЦИОНАЛНЕ, ДЕЛИМИЧНО АУТОРИТАРНЕ, ПРЕКО САВРЕМЕНЕ, ПОТПУНО АУТОРИТАРНЕ, ДО СТВАРАЛАЧКЕ, ЧОВЕЧНЕ ПОРОДИЦЕ, ПОРОДИЦЕ ЗА ТРЕЋИ МИЛЕНИЈУМ.	15
Планета ће засијати пуним сјајем	17
II АУТОРИТАРНИ ВАСПИТНИ МОДЕЛИ И ЊИХОВЕ ПОСЛЕДИЦЕ. . 23	23
Увод	25
Реална принуда	28
Позитивно условљавање	32
Презаштићивање	39
„Млаћена звезда“	45
Добро дете – добар човек	49
Вербализам – пуне речи	53
Злоупотреба имитаторског облика учења	56
III КЉУЧ ЗА ЉУБАВ СУ ХАРМОНИЗОВАНЕ ЕМОЦИЈЕ.	63
Пет плишаних – пет изворних емоција.	65
О дубокој свесности, која љубав значи	94

IV ШТА УМЕСТО ПЕТ?	119
Поштовани читаоче	122
Писмо породици	129
Дубоко разумевање.	133
Изворна очекивања	136
Саморад	143
Резиме	145
Хармонија	147
Безусловно чекање	149
Нагони и потребе.	150
Ми смо за радост створени	162
Планирај ти, планираћу ја	167
Стваралачка мама има енергију Мајке божије.	173
„Кога више волиш?“, заборавите ово питање	175
Стваралачка мотивација	176
Дубоко поверење	177
Прекините ланац негативности	180
Опростите родитељу!	180
Истинско, дубоко партнерство.	182
Млади.	184
Љубав.	186
Радна, стваралачка демократија	192
Саморад	196
Самоваспитање	205
Стваралачка интелигенција.	207
Живот је велика позорница.	213
Телесна активност	215
Глас	217
Остале уметности	219
Екологија.	221
Лекар	222
Стваралачка породица.	224
Баке и деке	225
Религиозност је наша изворна природа	232
Драги родитељи	236

V СТВАРАЛАЧКО ВАСПИТАЊЕ У ПРАКСИ	239
Безусловно чекајте	249
Не потхрањујте негативност другог.	250
И ово треба знати.	251
Прва лекција – нека траје бар месец дана	258
На овом путу проблеми су слични, готово исти	260
Поновимо	264
Живот је позорница	265
Певајте и уживајте	267
VI ПРИМЕРИ ИЗ ПРАКСЕ	279
Увод	281
Важна је суштина, не форма	282
Мама Злата и ћерка Маја	286
Или јеси, или ниси	297
Валентина и Станко	297
Све је слично, скоро исто	302
Ни насилници нису оно што су некада били	304
Данас више ништа није извесно	306
Делимично или целовито решавање проблема	308
Мајка Нада и син Никола	310
Када кажем стваралачко, мислим на целу породицу.	314
„Плишано насиље“ је на сцени живота	316
Паразит Којо и вредне избеглице	317
Петар и Софија	320
За сада је круг затворен	321
Миша	322
Шта то беше добар ђак.	324
Мултимедијални ждериња	329
Марко	331
Ушли сте у стваралачко – како решити наизглед нерешиво	333
Сандра	333
Петар и Стефан	335
Тамара	336
Милош	337
Лука	339
Никола	340

Стеван	344
Каћа	346
Јасмина и Влада	347
Немања	348
Милица	351
Иван	352
Невена	354
Марија, Раша и Никша	355
Барбара	357
Драгана	358
Ања	360
Романа	361
Василије	363
Слађана и Милан	366
Весна и Сима	367
VII ПИТАЊА И ОДГОВОРИ.	371
Како пет васпитних модела препознати у пракси?	403
Кренимо од принуде (од рођења до поласка у школу)	403
Позитивно условљавање	406
Презаштићивање	406
Вербализам	407
Злоупотреба имитаторског облика учења	407
VIII РЕКЛИ СУ О ПОРОДИЧНОМ БУКВАРУ И АУТОБИОГРАФИЈА	417
Рекли су о буквару	419
Аутобиографија	425